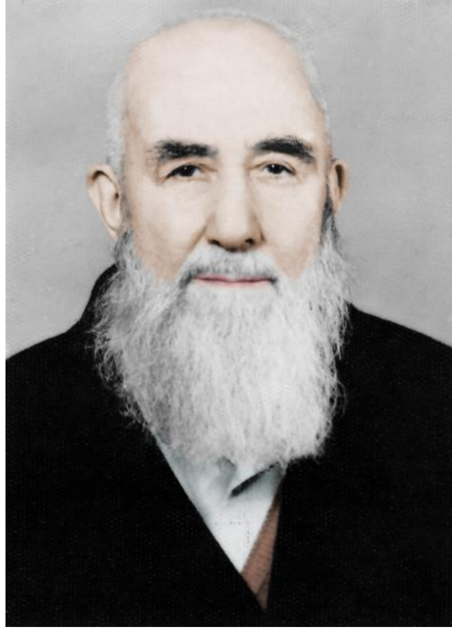
ANILARLA MEHMED ZÂHİD KOTKU RH.A.

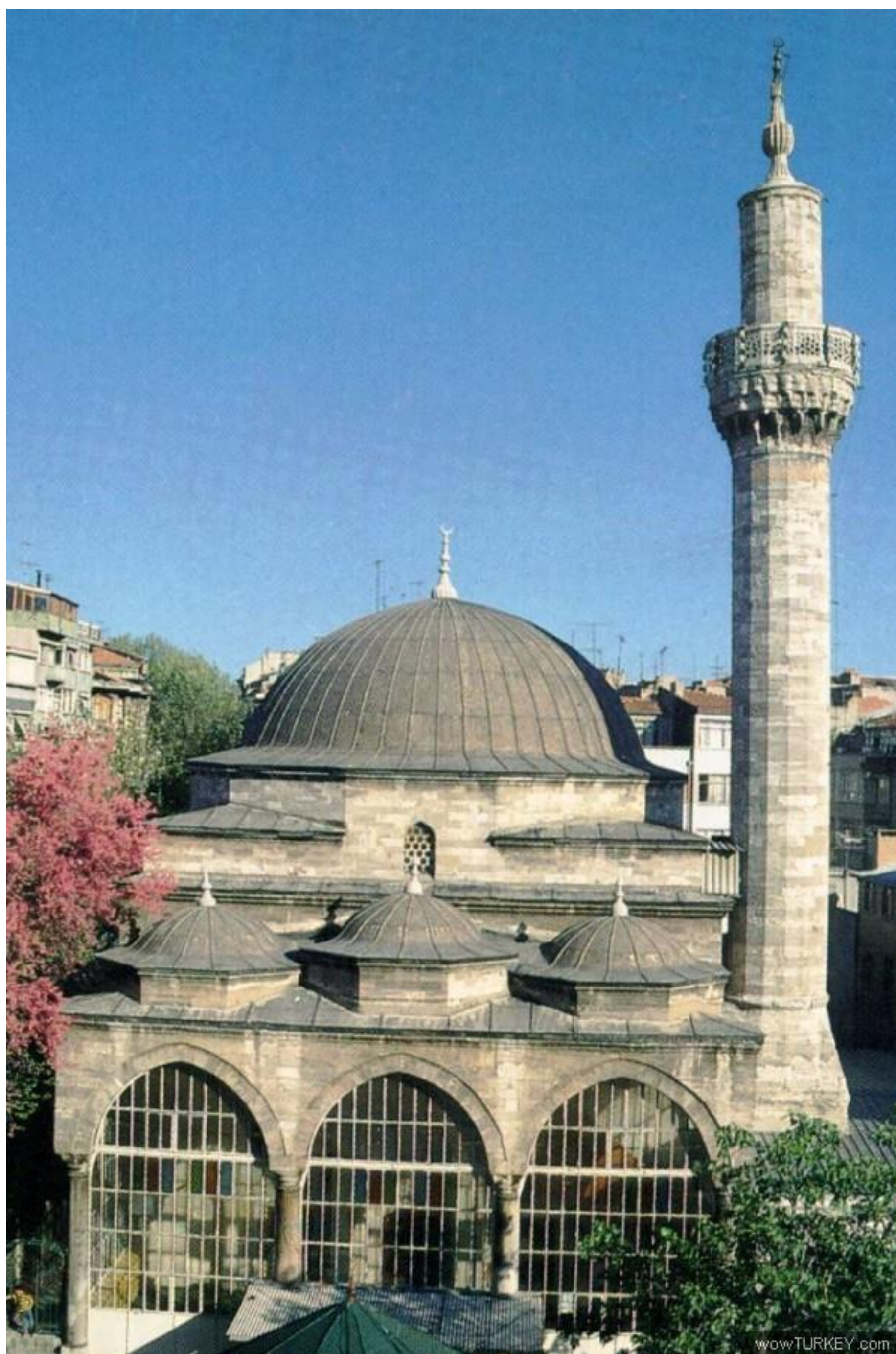

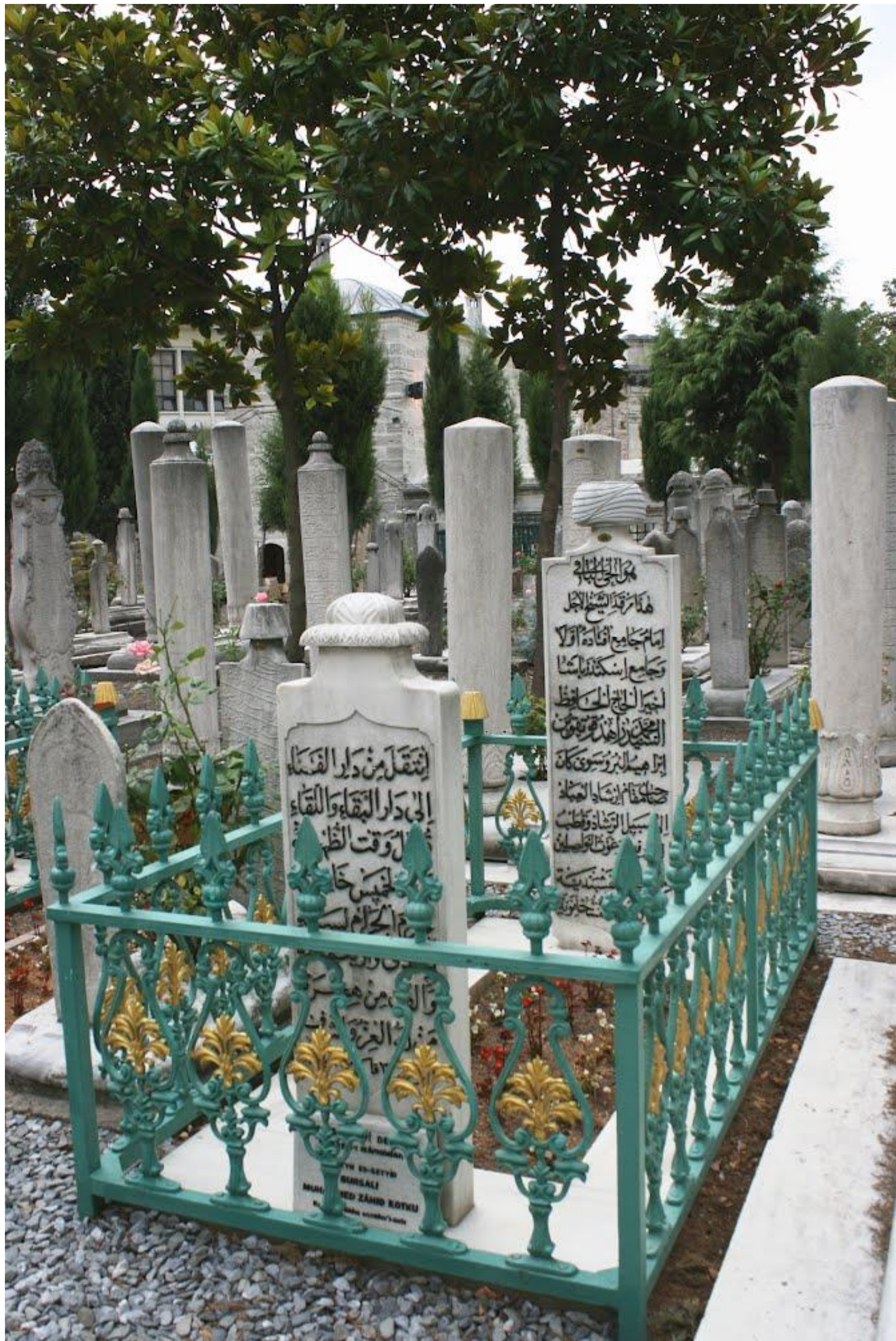
Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

wowTURKEY.com

هو الحي الباقي
هذا مرقد الشيخ الاجل
امام جامع افاده اولا
وجامع اسكندر پاشا
انتقل من دار الفناء
الى دار البقاء واللقاء
BURSALI

ÖNSÖZ

Mürşid-i kâmiller Peygamber SAS'in varisleridir. Yaşadıkları çağda İslâm'ı en iyi anlayan, sünnet-i seniyyeyi en iyi bilen ve en güzel uygulayan örnek şahsiyetlerdir. Onların sözleri, eserleri, tebliğ ve irşadları bizim için çok önemli olduğu gibi, yaşantılarıyla ilgili tesbitler de önemlidir. O bakımdan, geçmişte yaşayan evliyâullahın hayatları tesbit edilmiş, muhtelif menkıbe kitapları hazırlanmıştır.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri de, yakın zamanda yaşamış (1897-1980) bir mürşid-i kâmil, bir sâlih insan, bir Allah dostudur. Onun hayatında ve davranışlarında da bizim için güzel örnekler olduğu muhakkaktır.

Bu sebeple, bir taraftan Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendimiz'in sohbetlerini yazıya döküp, yayına hazırlarken, bir taraftan da kendisiyle ilgili hatıraları derlemeyi düşünüyorduk. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in tensib ve teşvikleri ile böyle bir çalışmaya başladık, elinizdeki bu eser ortaya çıktı.

Eserde ağırlıklı olarak, başta Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in konuşmaları olmak üzere 13 Kasım anma programlarında yapılan muhtelif konuşmalara, anlatılan hatıralara ve kısmen dergilerimizde yayınlanan röportajlara yer verdik. Röportaj ve konuşmaları, mümkün oldukça o şahsın Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'yle tanışma tarihini göz önünde tutarak sıraladık.

Hiç şüphesiz Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'yle ilgili hatıralar bundan ibaret değildir. Yüzbinleri aşan ihvânımızla tek tek görüşerek binlerce röportaj yapılabilirdi. Fakat zamanın ve sayfaların kısıtlı olmasından dolayı, ancak bu kadarını derlememiz mümkün oldu.

Başta Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendimiz olmak üzere, hatıralarını anlatan zevâta; anma programlarını düzenleyen kardeşlerimize, Kadın-Aile ve İslâm dergisi yetkililerine ve röportajları yapan kardeşlerimize teşekkür ediyoruz.

Bu çalışmamızın Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendimiz'i ve onun şahsında mürşid-i kâmilleri, Allah dostlarını tanıma ve anlama bakımından okuyucuya faydalı olacağına inanıyoruz. Yaşlı ihvâna eski günleri hatırlatıp şevklerinin ve gayretlerinin artmasına katkıda bulunmasını; genç kardeşlerimize de büyüklerin hayatından ibret alıp, eserlerinden daha çok istifade etme yönünde uyarıcı olmasını temenni ediyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Ekim 2017

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

01. MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH.A) HAZRETLERİ'NİN KISA TERCEME-İ HÂLİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Müellif Rahmetullàhi Aleyh'in adı Mehmed Zâhid, soyadı Kotku idi. Kendisinin naklettiğine göre babası ona: "Oğlum Mehemmed!" diye hitab edermiş. Soyadının "mütevâzi" mânâsına geldiği nüfus cüzdanının başına not edilmiş idi.

Tevellüdü 1315 hicrî kamerî (rûmî 1313, milâdî 1897) yılında Bursa şehrinde, kale içinde Türkmenzâde Çıkmazı'ndaki baba evinde vâki olmuştur.

a. Ailesi

Baba ve annesi Kafkasya'dan 1297'de göç eden müslümanlardandır. Dedeleri Kafkasya'da Şirvan'a bağlı eski bir hanlık merkezi olan Nuha'dandır ki burası dağ eteğinde, ipekçilikle meşhur, ahalisi müslüman, hâlen Azerî Türkçesi konuşulan bir yerdir. [Bugünkü Azerbaycan'ın Şeki şehri.]

Babası İbrahim Efendi Bursa'ya 16 yaşlarında [1869] iken gelmiş, Hamza Bey Medresesi'nde tahsil görmüş, muhtelif yerlerde imamlık yapmış, Hazret-i Peygamber SAS sülâlesinden bir seyyid'dir. 1929'larda 76 yaşlarında iken Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde vefat etmiş ve oraya defnolunmuş, ehl-i tarîk bir kimsedir.

Annesi Sabire Hanım, Mehmed Zâhid Efendi 3 yaşlarında iken vefat etmiş, Pınarbaşı Kabristanı'na gömülmüştür.

Bu anne ve babadan doğma ağabeyi Ahmed Şâkir (1308-1335) subaylık yapmış, Kudüs'te Çanakkale'de bulunmuş, siperlerde hastalanmış ve 28 yaşlarında iken vefat edip Söğütlüçeşme'ye defnolunmuştur. Aynı anneden bir küçük kardeşi daha olmuşsa da çok yaşamamış. birkaç aylık iken vefat etmiştir.

Babasının ikinci evliliği yine Dağıstan muhacirlerinden, Fatma Hanım'la olmuştur. Ondan doğma üç kız kardeş halen hayattadırlar. [1981] Bunlardan Pakize Hanım'ın efendisi de,

Bursa Ulu Cami imamlarından ve İsmail Hakkı Tekkesi şeyhlerinden merhum Ahmet Efendi (K.S)'dir.

b. Tahsili, Askerliği

Mehmed Zâhid Efendi (Rh.A) ilk mektebi Oruç Bey İbtidâîsi'nde okudu, Maksem'deki idâdîye devam etti. Sonra Bursa Sanat Mektebi'ne girdi. Bu esnada Birinci Cihan Harbi dolayısıyla 18 yaşlarında askere celb olundu. 14 Nisan 1332'de asker oldu, senelerce askerlik yaptı, çok tehlikeli günler geçirdi, hastalıklar atlattı. Ordunun Suriye'den çekilmesinden sonra, bin bir güçlükle İstanbul'a döndü.

10 Temmuz 1335'de Cuma gününden itibaren de 25 K. 30 şubede yazıcı olarak vazifeye devam etti. Kendi hatıra defteri kayıtlarından 1338 Martlarında henüz bu vazifede olduğu görülüyor.

c. Tasavvufî Yetişmesi ve Dînî Hizmetleri

İstanbul'da bulunduğu esnada çeşitli dînî toplantılara,

derslere, camilerdeki vaazlara devam etti. Bilhassa Seydişehirli Abdullah Feyzi Efendi'yi çok sevdiği anlaşılıyor. Bu arada 16 Temmuz 1336 Cuma günü namazı Ayasofya Camii'nde edadan sonra Vilayet önünde bulunan Fatma Sultan Camii yanındaki Gümüşhâneli Tekkesi'ne giderek Şeyh Ömer Ziyâeddin Efendi'ye intisâb eyledi. Günden güne ahvâlini terakkî ettirdi.

Bu zât-ı şerifin, 18 Kasım 1337 Cuma günü vefatından sonra postnişin-i irşâd olan Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi'nin yanında tahsil-i kemâlâta devam etmiş, müteaddit defalar halvete girmiş, 27 yaşlarında hilâfetnâmeyi aldıktan sonra, ondan *Râmûzü'l-Ehàdîs, Hizb-i A'zam* ve *Delâilül-Hayrât* icâzetnâmelerini de almış, Bayezit, Fatih ve Ayasofya Camii ve medreselerinde derslere devam etmiş, bu esnada hafızlığını da tamamlamıştır. Bu aralarda hocasının işareti üzere muhtelif kasaba ve köylerde dînî hizmet îfâ etmiştir.

Tekkelerin kapatılmasından sonra Bursa'ya dönmüş, evlenmiş, 1929'da vefat eden babası yerine Bursa ovasındaki İzvat Köyü'nde 15-16 sene kadar imamlık ettikten sonra Üftade Cami-i Şerifi'nin imam-hatipliğine tayin edilerek, şehirde hisar içindeki baba evine yerleşti. Burada 1945-46'dan 1952'ye kadar hizmet eyledi.

1952 Aralığında Gümüşhaneli Dergâhı postnişini ve eski tekke arkadaşı Kazanlı Abdül'aziz Bekkine'nin vefatı üzerine, İstanbul'a naklolarak Fatih'te bulvara nazır Ümmügülsüm Mescidi'nde vazife gördü.

1 Ekim 1958 tarihinde Fatih İskenderpaşa Cami-i Şerifi'ne nakloldu ve vefatına kadar bu vazifede kaldı.

d. Vefâtı

Mehmed Zâhid Efendi Rahmetullahi Aleyh, ömrünün son yıllarında rahatsız idi; ayakta gezmesine rağmen; şiddetli ağrılarından muzdaripti. 1979 yazında uzun zaman kalmak üzere gittiği Hicaz'dan, ağır hasta olarak 1980 Şubatı'nda dönmek zorunda kalmıştı. 7 Mart 1980'de ameliyata girdi ve midesinin üçte ikisi alındı.

Ameliyattan sonra tedricen düzeldi, hatta 1980 Ramazanı'nda hiç aksatmadan oruç tuttu. Hatimle teravih kıldı, vaaz etti. Yazın Balıkesir Ilıca'ya, Çanakkale Ayvacık sahiline ağrıyan ayakları için götürüldü, hac mevsimi gelince de Hicaz'a gitti. Fakat ameliyata sebep olan rahatsızlığı nüks etmiş ve ağrılar tekrar başlamıştı. Haccı güçlükle ifadan sonra, 6 Kasım 1980'de çok ağır hasta olarak İstanbul'a döndü. Tam bir hafta sonra 13 Kasım 1980'de (5 Muharrem 1401), Perşembe günü öğleye yakın, dualar, Yâsin'ler, tesbih ve gözyaşları ile uyur gibi bir halde iken ahirete irtihal eyledi.

Cenaze namazı 14 Kasım 1980 Cuma günü İstanbul Süleymaniye Camii'nde muhteşem, mahzun, vakur ve edepli bir cemm-i gafir tarafından kılınarak, mübarek vücudu, Kanûnî Süleyman Türbesi arkasında, kendisinden feyz aldığı hocaları ve

üstadlarının yanındaki istirahatgâhına defnolundu.

Bu esnada Süleymaniye, Şehzâdebaşı, Fatih ve çevrelerinde trafik durmuş, Süleymaniye'nin içi ve avlusu kâmilen dolduğu gibi, cemaat sokaklara taşarak Esnaf Hastahanesi'nin yanına kadar uzanmıştı. Vefatını duyanlar içinde Anadolu'nun en uzak şehirlerinden olduğu kadar Avrupa'dan gelenler de vardı. Uzakta bulunan muhiblerinden çoğu da vaktinde haber alamama yüzünden cenazesine yetişememişlerdi.

Vefatı İslâm Alemi'nde de büyük üzüntüye yol açmış, Suudi Arabistan'da, Kâbe'de, Kuveyt'te ve daha başka şehirlerde gıyabında cenaze namazı kılınıp, dualar edilmiş, ajanslar bu elim vefat haberini yayınlamışlardı.

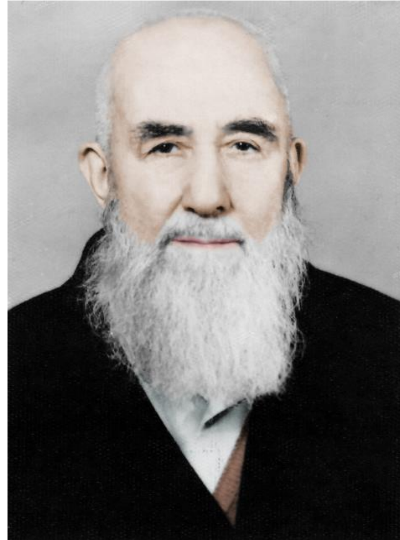
Vefat tarihi olan 13 Kasım 1980 tarihli takvim yapraklarında tevâfukan çok mânidar ibareler yer alıyordu. Meselâ bunların birindeki şu parça ne kadar şâyân-ı taaccübdür:

Arkamdan Ağlama

Öldüğüm gün tabutum yürüyünce

Bende bu dünya derdi var sanma!
Bana ağlama, "Yazık, yazık!" "Vah, vah!" deme!
Şeytanın tuzağına düşersen vah vahın sırası o zamandır.
Yazık yazık asıl o zaman denir.
Cenâzemi gördüğün zaman "El-firak, el-firak!" deme!
Benim buluşmam asıl o zamandır.
Beni mezara koyunca elvedâ demeğe kalkışma!
Mezar cennet topluluğunun perdesidir.
Mezar hapis görünür amma,
Aslında canın hapisten kurtuluşudur.
Batmayı gördün ya, doğmayı da seyret!
Güneşle aya batmadan ne ziyan gelir ki?
Sana batma görünür amma
Aslında o doğmadır, parlamadır.
Yere hangi tohum ekildi de yetişmedi?
Neden insan tohumu için
Bitmeyecek, yetişmeyecek zannına düşüyorsun?
Hangi kova suya salında da dolu olarak çekilmedi?
Can Yusuf'un kuyuya düşünce niye ağlarsın?
Bu tarafta ağzını yumdun mu, o tarafta aç!
Çünkü artık hay-huyun,
Mekânsızlık aleminin boşluğundadır.

e. Ahlâk ve Şemâili

Merhum uzunca boylu, şişmanca, heybetli, beyaz tenli, dolgun pembe yanaklı, uzunca aksakallı, geniş alınlı, aralıklı kaşlı, irice başlı, gül yüzlü, sevimli, alımlı bir kimse idi. Gençken zayıf olduğunu, öksüzlükte yemek yerine yumurta içivererek böyle iri vücutlu olduğunu gülerek anlatırdı. İlk görüşte insanda sevgi ve saygı uyandıran bir hali vardı. Tanıdığına tanımadığına selâm verir, güleryüz gösterir, gönül

alırdı. İlk nazarda koyu kestane renkli görünen, fakat dikkatle bakılması imkânsız, esrarlı ve derin mânâlı gözleri vardı. Gözü içinde kırmızılık, sırtında ve karnında ise avuç içi kadar iri bir ben mevcuttu.

Hafızası çok kuvvetli idi, konuşması tatlı ve sâfiyâne idi. Çok kere halk telâffuzu kullanır, karşısındakine söz fırsatı tanır; kesinlikle bildiği bir şeyi bile sanki ilk duyuyormuş gibi yumuşak bir tavırla dinler, mânâlı ve nükteli cevap verirdi. Sohbetleri hoş, hutbeleri fevkalâde celâlli olurdu. Hutbe esnasında sesini yükseltir, ordu önündeki bir komutan gibi celâdetle ve irticâlen konuşurdu.

Özel hayatında ev halkına karşı müşfik ve latîfeci davranır, kimseye doğrudan doğruya bir şey emretmez, telmih ve remiz ile söyler, anlaşılmazsa sabrederdi.

Fevkalâde mütevâzi idi. Kerametleri zâhir ve şöhreti àlemgir olduğu halde, talebelerine bile tepeden bakmaz, şeyhlik tavrı takınmaz, kendisini ihvânı arasında lâlettayin bir fert gibi görür, makamını ve kemâlini büyük bir maharetle gizlerdi.

Kendi üstadlarına fevkalâde saygılı ve bağlı idi. Tekke arkadaşları olan yaşlılar, üstadının meclisine gittiğinde diz üstü oturup, baş eğip hiç ayak değiştirmeden edeple oturduğunu anlatırlar.

Çok uzun ve derin düşünürdü, sohbetlerindeki buluşlara, teşbihlere hayran kalmamak mümkün olmazdı. Bir ayetin, bir hadisin üzerinde haftalarca, aylarca durup konuştuğu olurdu.

Ele aldığı bir kimseyi terbiye edip yola getirinceye kadar büyük bir sabırla çalışırdı. İlk zamanlarda kusurlarına müsamaha ederdi. Yıllarca çalışır, yarı yolda bıkıp bırakmazdı.

Dostlarına vefâsı emsalsiz idi; onları ziyaret eder, arar sorardı. Akrabalarına karşı vazifelerinde kusur etmez ve onlara her türlü yardımı esirgemezdi.

Çok açık elli idi, verdiği zaman şaşılacak miktarda verir, geriye kalmamasından korkmaz, verdiğini doyururdu. Sofrasında ekseriya misafir bulunurdu. Hizmet edenleri bir vesile ile memnun eder, ziyaretçilere güleryüz gösterir, kapısını her zaman açık tutmağa çalışırdı.

Gece ve sabah ibadetlerine çok riayet eder, talebelerini de bunlara teşvik eylerdi. İnsanın kalbinden geçirdiğini bilir, gelenin sormadan cevabını verir, istemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlardı. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Bereket gittiği yere yağar; bolluk onunla beraber gezer, en hücrâ, en kıtlık yerde o gelince nimet dolardı. Beraberinde seyahat edenler, tevafuklara, tecellilere, maddî ve mânevî hallere ve ikramlara şaşar, hayretlere düşerler, parmaklarını ısırırlardı.

Allah-u Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri derecâtını ulyâ eyleyip, biz âciz ü nâcizleri de füyûzat ve şefaatından feyzyâb u nasibdâr buyursun...

Âmîn, bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn SAS, ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahüm bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn, ve'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn…

f. Mehmed Zâhid Kotku Rh.A'in Eserleri

01. Tasavvufî Ahlâk (5 cilt)
02. Mü'minlere Vaazlar (2 cilt)

03. Hadislerle Nasîhatlar (2 cilt)
04. Cennet Yolları
05. Ehl-i Sünnet Akàidi
06. Ana Baba Hakları
07. Nefsin Terbiyesi
08. Faydalı Dualar ve Otuz iki Farz
09. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi
10. Risâle-i Hàlidiyye Tercümesi
11. Evrâd-ı Şerif

Konuşmalarından Hazırlanan Eserler:

01. Zikrullahın Faydaları
02. Özel Sohbetler
03. Peygamber SAS Efendimiz
04. Tenbihler

02. HOCAMIZ'I ANARKEN

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden kesîren tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-selâmü alâ hayra halkıhî seyyidinâ ve senedinâ ve üsvetüne'l-haseneti muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Vefalı dostlarım! Kadirşinas müslümanlar!

Allah hepinizden razı olsun... Bir sevgi ve saygı nişânesi olarak, her gittiğimiz yerde sizin gibi ihvanımızın, dostlarımızın, müslüman kardeşlerimizin böyle toplantılara büyük kalabalıklar halinde katıldıklarını görüyoruz.

Hatm-i şerifler indirmişler, kelime-i tevhidler çekmişler, "Bunları Hocamız'ın aziz ruhuna hediye etmek istiyoruz." diye kâğıtlar yazıp göndermişler. Allah cümlenizden razı olsun... Dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarına, nimetlerine cümlenizi sevdiklerinizle beraber erdirsin...

a. Sàlih İnsanların Anılması

Biliyorsunuz, Rabbimiz CC Kur'an-ı Kerim'de bize, bazı sevgili kullarının hayatlarını kendisi anlatıyor:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ (مريم:١٦)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi meryem*) [Kitapta Meryem'i de an!] (Meryem, 19/16)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ (مريم:٤١)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi ibrâhîm*) [Kitapta İbrâhim'i de an!] (Meryem, 19/41) gibi ayet-i kerimelerde, çeşitli peygamberlerin, çeşitli Allah'ın mühim, kıymetli kullarının hayatlarından, bizim ibret almamız gereken hususları ayet-i kerimeler kaydediyor.

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde, geçmiş ümmetlerden mübarek şahısların hayatlarıyla, onların ibretli halleriyle, sözleriyle ilgili anlatımlar var... Bunların hepsi kıssadan hisse almak içindir. Bu büyük zatların hayatları bizler için birer meş'aledir. Bizim onların düşüncelerinden, ibadetlerinden, hallerinden, sözlerinden çok dersler çıkarmamız mümkündür. İbret almamız lâzımdır.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz'in de hayatı, en küçük teferruatına kadar tesbit edilmiştir. Şu dünya üzerinde yaşamış, gelmiş geçmiş insanlardan hiç birine nasib olmamış bir mükemmellikte ve derin bir şevk ile, çok teferruat halinde, Peygamber Efendimiz SAS'in hayatı tesbit edilmiştir. Sözleri, fiilleri, tavsiyeleri hadis-i şerif kitaplarında kaydedilmiştir. Siyer ve megâzi kitaplarında vardır.

Ashâb-ı kirâmın hayatıyla ilgili muazzam eserler te'lif edilmiştir; *Üsdü'l-Gàbe, el-İstiâb* gibi... Evliyâullahın hayatıyla ilgili eserler yazılmıştır; *Tezkiretü'l-Evliyâ, Tabakàtü's-Sùfiyye* gibi...

Tabii burada, bir; sàlih insanların anıldığı yerlere rahmet iner. O mekân mübarekleşir. O topluluğun üzerine Allah'ın lütufları yağar. Bu fayda var... Bir de; iyi insanların konuşulması, nümûne gösterilmesi örnek olur. Bir model olarak, hayatını tanzim etmek isteyenlere bir nümûne-i imtisâl olur. Onun için, büyüklerin hayatların okumakta, takip etmekte, öğrenmekte çok büyük zevk ve çok büyük fayda vardır. Çok büyük bereket vardır.

Onun için Hocamız cennet mekân da, tekkemizin ilk neşriyatı arasında *Tezkiretü'l-Evliyâ* kitabını neşretti. Asıl Attâr'ın *Tezkiretü'l-Evliyâ*'sının küçük bir özetidir o... Daktilosunda bizim de üniversite talebesi iken emeğimiz geçtiği için de sevinçliyim, el-hamdü lillâh... Böyle bir *Tezkiretü'l-Evliyâ* kitabı neşrederek başlamıştık.

Şimdi, Peygamber Efendimiz'in sahabesinin hayatı ile ilgili eserler neşredildi. Bizim kendi Sehâ Neşriyat'ımızdan, dergilerimizin yıllık abone hediyeleri arasından sizin de kütüphanenize ulaşmıştır.

Peygamberler, (*Aleyhimü's-salevâtü ve't-teslîmat*); onların hayatları da bizim için çok ibretlidir. Onların hayatını mutlaka öğrenmeliyiz, çocuklarımıza öğretmeliyiz.

Tabii, Hocamız cennet mekân, velînimetimiz efendimizin hatırası gönlümüzde dipdiri duruyor. Hatırası, nasihatleri aklımızdan çıkmıyor. Onun vefatından sonra bir kerameti de, Allah'ın ona bir ikramı da bu olsa gerektir ki, başka hiç bir beşere nasib olmayacak bir cemm-i gafir büyük kalabalıkla, coşkun bir şekilde, Kur'an-ı Kerim'e ve sünnet-i seniyyeye uygun olarak, devamlı bir anılma halinde... Devamlı kabrine hatimler yağmakta, kelime-i tevhidler gönderilmekte... Bir muhteşem, bir acâib, bir ibret alınacak, şaşılacak hal coşkulu bir şekilde devam ediyor.

Allah'ın bir büyük ibretli hadisesi...

b. Allah'ın Sevgili Kulları

Muhterem kardeşlerim! Halkımız kolayca anlaşılsın diye söylemiş:

"—Bal bal demekle, ağız tatlı olmaz!"

"—Köre renkler tarif edilemez!"

Görmeyen, tatmayan bir insana, hiç görmediği, tatmadığı şeyleri lâyıkıyla anlatmak mümkün olmuyor. Onun için temenni ederdik ki, Hocamızı tanısalardı genç kardeşlerimiz... Tanıyanlar, anlatılanların onun şanı hakkında çok küçük bir nebze, küçük bir ışık, az bir anlatım olduğunu hissediyorlar. İçlerindeki coşkun hatıraların yanında, ibretli olayların yanında, anlatılanlar —tabii zamanla da mukayyed olduğu için— kısa kalıyor.

Ben bununla şunu söylemek istiyorum, muhterem kardeşlerim! Herkes babasını sever, annesini sever, ahirete göçmüş insanları sever. Bir insanın böyle arkasından hayırla anılması, ona büyük fayda sağlar, hiç şüphe yok ki... Gönderilen dualar, hatimler onun ruhuna fayda sağlar. Fakat, burada ben bilhassa bir şeye işaret etmek istiyorum ki, insanların çoğu bu meseleleri bilmiyorlar:

Allah-u Teâlâ Hazretleri mü'minlerin bir mukarrabîn zümresi olduğunu, Kur'an-ı Kerim'de Vâkıa Sûresi'nde bildiriyor:

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ . أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ . فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ

ثُلَّةٌ مِنْ الأَوَّلِينَ . وَقَلِيلٌ مِنْ الآخِرِينَ (الواقعة:١٠-١٤)

(*Ve's-sâbikûne's-sâbikûn. Ülâike'l-mukarrabûn. Fî cennâti'n-naîm. Sülletün mine'l-evvelîn. Ve kalîlün mine'l-âhirîn*) [Hayırda önde olanlar, ecirde de öndedirler. İşte bunlar naîm cennetlerinde Allah'a en yakın olanlardır. Onların çoğu önceki ümmetlerden, birazı da sonrakilerdendir.] (Vâkıa, 56/10-14)

Eskilerden kalabalık, çok ama yenilerden az... Yâni, Allah'ın peygamber gönderdiği devirde, Allah'ın emirlerinin iyi bilindiği, anlaşıldığı zamanda bu çeşit insanlar çok... Ashâb-ı kirâm, asr-ı saadete yetişmiş mübarek zâtlar tabii çok... Ama sonradan, dini bilmek, dini Rasûlüllah'ın anlattığı gibi, Kur'an-ı Kerim'in belirttiği gibi yaşamak ayrı bir iş olduğundan, sonralara doğru emsâli az olan, emsâli az bulunan, ender rastlanılan insanlar...

İnsanlar kendi bilgilerine, görgülerine, anlayışlarına, zevklerine göre etrafa bakıyorlar. Çeşitli insanları tanıyorlar ve hürmet ediyorlar. Alimlere, hocalara, dindarlara, büyüklere, mevkî makam sahiplerine çeşitli şekillerde teveccühler, sevgiler, bağlılıklar, riâyetler, hürmetler olabiliyor. Fakat Hocamız cennet mekân, —ehlullahın, büyük zatların, kendisinin dinî bilgisi olup ayrıca tasavvufî makamı olan kimselerin de ifade ettikleri bir husus— çok müstesnâ, çok büyük bir zât idi. Allahu a'lem, kendisinin kutbü'l-aktâb olduğu, zamanının kutbu olduğu, rüyalarda bazı kardeşlerimize bildirilmiş, gösterilmiş bir kimse...

Büyük zatlara, Allah'ın sevgili kullarına, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ikramları oluyor. Bu ikramlara kerâmet diyoruz. Kerâmet, ikram kökünden gelen bir kelime... Kerâmet sahibi bir adam... Ne demek? Allah tarafından kendisine ikram olunmuş; bazı özel meziyetler ve kabiliyetler veya bazı özel olaylarda olağanüstü birtakım imkânlar kendisine ikram olunmuş mânâsına... Kerâmet bu... Yâni, kerameti veren Allah... Keramet insanın kendi malı değil, Allah'ın o kula ikramı... Binâen aleyh, Allah'ın sevgili kullarına verdiği bir ikram...

Allah'ın sevgili kulları muhtelif zamanlarda olmuştur. Bunların kadrini, kıymetini zamanında insanlar bazen bilmiştir; bazen de anlayamamış olabilirler. Meselâ, Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[1]

---

[1] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2024, *Birr ve Sıla* 45/40, no:2622; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s:403, no:6483; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.7;

رُبَّ أشْعَثَ أَغْبَرَ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لأَبَرَّه (م . حب. ك.

هب. عن أبي هريرة ؛ طس. هب. عد. خط. عن أنس)

(*Rubbe eş'ase ağbera*) "Nice saçı başı dağınık, üstü başı tozlu topraklı insanlar vardır..." Bu insanlar konuşsa, kimse sözüne değer vermez. Çünkü üstünde üniforması, zenginlik alâmeti, böyle bir tâcı, hırkası, albenisi yoktur. Kaybolsa kimse aramaz, "Nerde kaldı bu adam?" demez. Zenginin birisi kaybolsa, tabii hemen, "Ne oldu, beyefendi, nerelerde kaldı? Hasta mı acaba?" derler. Kız istese; "Ne maaş alıyorsun, nasıl geçindireceksin bizim kızı?" diye sorar, düşünür, kimse kız vermek istemez kendisine...

Demek ki halk kıymetini bilmiyor. Konuşsa dinlemiyor, kaybolsa aramıyor, kız istese vermiyor. Ama buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz:

(*Lev aksame ale'llàhi leeberrehû*) "Eğer bir yemin etse, ağzından bir yemin çıksa; Allah onun yemini doğru çıksın diye, söylediği sözü yapar." Naz ehli... Allah indinde makamı var, sevgili kul... Yemin etse, yemin ettiği şey olur. Öyle sevgili kul...

Tabii, bu sevgili kullar... Peygamberler Allah'ın sevgili kullarıdır. Onlarda keramet değil, mucizeler zâhir olmuştur. Sahabe-i kirâm, Allah'ın sevgili kullarıdır. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in, Hz. Ömer Efendimiz'in, Hz. Osman Efendimiz'in,

---

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.219; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.173, no:573; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.264, no:861; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.288, no:6459; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.350; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.370, no:1236; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.108; İbn-i Hibbân, *es-Sikàt*, c.III, s.27, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.314; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.203, no:1247; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.178, no:578; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.267, no:3245; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.466, no:17918;*Kenzü'l-Ummâl,* c.III, s.286, no:5924, 5925; *Câmiu'l-Ehàdîs,* c.XIII, s.96, no:12646-12648; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.512, no:1364.

Hz. Ali Efendimiz'in, diğer sahabe-i kirâmın nice nice olağanüstü halleri, kerâmetleri vardır. Ondan sonra, onların yolunda yürüyen Kur'an ehli, sünnet ehli mübarek zâtların da nice kerâmetleri vardır ve bu, kıyamete kadar da devam edecektir. Allah'ın sevgili kulları devam edecektir; Allah'ın sevgili kullarına da Allah'ın ikramı elbette devam edecektir.

Her şeyin sahtesi olduğu gibi, kerâmet sahibi mübarek insanların sevildiğini, sayıldığını, etrafında toplanıldığını görüp de, sahtekârlar da çıkmıştır. Peygamber Efendimiz'in zamanında, yalancı peygamberler çıkmıştır. Sonra öldürüldü kimisi, kimisi helâk oldu.

"—Peygamber Efendimiz, okuyup a'mânın gözüne elini sürdüğü zaman, gözü açılırmış." diye rivayet ediliyor.

Yalancı peygamber de:

"—Getirin benim yanıma bir a'mâyı, ben de ona dua edeyim; bak onun da gözü açılacak!" diyor.

Bir gözü kör olmuş adama dua ediyor, elini sürüyor; öteki gözü de kör oluyor. Allah onun yalancı olduğunu o haliyle gösteriyor.

Yalancı peygamberler olduğu gibi, insanların teveccühünü kazanmak için, kendisinde bir şey olmadığı halde, iddia ile ortaya çıkmış insanlar da olmuş olduğundan, büyüklerden bir tanesi diyor ki… Güzel bir söz, hoşuma gidiyor benim, dergide de yazmıştım:[2]

من اظهر كراماته فهو مدَّعٍ ، ومن ظهرت عليه الكرامات فهو الولي.

(*Men azhara kerâmâtihî fehüve müddein*) "Kendisinin keramet ehli olduğunu söyleyen, kerâmetfuruşluk yapan, keramet satan, halka kendisini öyle göstermeğe çalışan kimse; bu palavracıdır, müddeîdir, iddia sahibidir. Ama, boş bir iddia sahibidir. (*Ve men*

---

[2] Sülemî, *Tabakàtü's-Sûfiyye*, c.I, s.114, Muhammed ibn-i Ulyân, no:5.

zaharat aleyhi'l-kerâmâtü fehüve'l-veliyyü) Bir kimsenin üstünde kendisi bir şey iddia etmeden, boynu bükük mütevâzi iken, kerâmetler zâhir oluyorsa; işte hakîkî velî odur, asıl velî odur."

O saklar kendisini... "Çok âcizim, çok bîçâreyim, çok günahkârım..." der. "Bir hiçim... Allah'ın asi mücrim kullarından bir yüzü kara kulum!" der. Ama hallerinden, hareketlerinden her hali, bir olağanüstü haldir, bir keramettir. Herkes her halde böyle bir müstesnâ durumu görür. İşte hakîkî veli bu... Kendisi kendisini bir hiç olarak görüyor, dışardakiler kerametlerini müşâhede ediyorlar.

Bunu şu bakımdan anlatıyorum: Hocamız cennet mekân, böyle bir kimse idi. Öyle mütevâzi bir kimse idi ki, öyle de hoş giyinirdi ki... An'anevî kıyafetle giyinirdi. Meselâ, evde entari giyerdi. Kuşaklı, entarili, mestli, sakallı bir insan... Son derece tatlı... Dışarda şalvar giyerdi. Şalvarı da medhederdi:

"—Bak, bu şalvarı kaç yıldır kullanıyorum. Önü eskirse, arkasına çeviriyorum; arkası eskirse önüne çeviriyorum. Önü, arkası yok... Çok rahat..." derdi.

Bize tatlı tatlı anlatmağa çalışırdı. Uzun giyinirdi. Sakalıyla, her şeyiyle sünnete uygundu.

Konuşması; şöyle bir Anadolu şivesiyle konuşurdu, o da halkın hoşuna giderdi. Tabii, lügat parçalamak, çok edebî konuşmak bir soğukluk meydana getirir. Ama halktan bir insan gibi onların telaffuzuyla konuşmak, halkın hoşuna gider. Hocamız da kendisi halktan bir kimse olarak telaffuzunu değiştirmeğe kalkışmazdı.

Halk tipi bir konuşmayla konuşurdu ama, herkes baktığı zaman onu tonton, sevimli bir hacı amca diye görürdü ama, öyle değildi. Çok yüce, çok yüksek makamı olan bir kimse idi. Tanıyanlar ve ben kardeşiniz; birçok kimse tanıdık biz... İstanbul'da, yurtdışında, muhtelif yerlerde... Çok müstesnâ bir insandı Hocamız... Başkalarıyla mukayese edilemeyecek çok müstesnâ bir hali vardı.

Farsça bir beyit var:[3]

علم كان نبود ز حق بی واسطه

او نپايد همچو رنگ ماشطه

İlm kân nebüved zî hak bî vâsıta,
U nepâyed hemçü reng-i mâşita…

[Hak'tan ilham yoluyla vasıtasız olarak gelmeyen ilim, gelin süsleyen kadının ona sürdüğü renk gibi geçici olur, uçar gider.]

İlim Allah'tan doğrudan doğruya kulun gönlüne gelmezse, taşıma suyla değirmen dönmez. Dünya bilgileri bir yerde biter. Susar kalır, ilim sahibiyim diyen insanlar.

Hocamız öyle değildi. O kadar çok, o kadar derin mânâlar bulurdu ki; bazen bir ayet üzerinde, bir hadis üzerinde aylarca konuşurdu. İlâhiyat fakültesi hocası olarak ben hayret ederdim; "Hocamız bu kadar ince mânâları nereden buluyor, nasıl buluyor, ne kadar güzel düşünmüş... Haa, işin burası da ne kadar enteresan!" diye... Yâni, gürül gürül Cenâb-ı Mevlâ'dan gelen bir ilm-i ledün böyle kelimelerinden, mübârek ağzından dökülürdü Hocamızın...

c. Hocamızdan Birkaç Hatıra

Yakınlarda vefat etti, Mardinli bir Şeyh Ziyâeddin Efendi vardı. O da rahmet-i Rahmân'a kavuştu. Cümle geçmişlerimizle berâber Allah ona da rahmet eylesin, kabri nur olsun... Kendisiyle Gölcük'teki yerimizi açmak için, orada konuşmak için gittiğimizde tanışmıştık. Demişti ki:

"—Vallâhu'l-azîm, kerâmetleri zâhir bir kimse idi. Ben daha ilk defa huzuruna gittiğim zaman —Mehmed Zâhid Hocamızın—

---

[3] Mevlânâ, *Mesnevî*, 3449. Beyit.

iki kerametini şıp diye ilk gidişimde gördüm.” diye anlatmıştı rahmetli...

Kapıdan girer girmez, Hocamız şöyle başını kaldırmış, bakmış:

“—Ooo, hoş geldiniz! Hem seyyid, hem şeyh!” demiş.

“—Hem seyyid olduğumu, Peygamber Efendimiz’in sülâlesinden olduğumu bildi; hem de şeyh olduğumu bildi. Halbuki kapıdan giren bir insanım işte...” diyor.

Bakışı böyle olan bir kimseydi. Tanıması böyle tanıma olan bir kimseydi.

Bizim çok sevdiğimiz bir doçent kardeşimiz var [Yusuf Ulçay]... Amerika’da dokuz yıl tahsil gördü. O anlatıyor: “Ben talebe iken kendi kendime bir oyun kurdum. Hayal oyunu...” Demiş ki:

“—Gözümü kapatayım, böyle bir mübarek nurlu, beyaz sakallı bir insan hayalime getireyim... Onunla dertleşeyim, konuşayım.” Bunu da yapmış. Gözünü kapatıyormuş zaman zaman... Gözünün önüne aksakallı, biraz böyle tonton, kırmızı yanaklı bir ihtiyar tasavvur ediyormuş. Tanıdığı bir insan değil, kendi hayalinden bir insan tasavvur ediyormuş. “İşte bugün şu oldu vs.” diye konuşup dertleşiyormuş onunla akşamları... Kendi hayal oyunu...

“—Sonra ortaokul bitti, lise bitti. Bursa’da yüksekokulda okurken staj için İstanbul’a geldim. Arkadaşlar aracı oldular, Mehmed Zâhid Hocaefendi’nin yanına gittim. Bir de baktım ki, ortaokuldan beri hayalimde canlandırdığım şahıs karşımda! Ortaokuldan beri hayal olarak düşündüğümü sandığım kimse, meğer Mehmed Zâhid Efendi imiş.” diyor.

İnsanın rüyasına böyle, o hayal ediyorum sanırken, hayaline girmek... Özel bir durum bu... Herkesin yapabileceği bir şey değil... Artık bunun izahı nasılsa... Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin çok müstesnâ, ibretli bir hadisesi...

Sonra yine, benim dikkatimi çeken hadiselerden birisi, Dr. Sedat Bey’in hadisesi... İsimleri de söylüyorum ki, hayattadır, tahkiki de mümkündür.

Biz de tabii, sizler gibi fizik kimya okuduk, maddî ilimleri

okuduk, gazeteleri okuduk, inkârcıların inkârlarını okuduk... Kerametleri inkâr edenleri okuduk... Radikalleri biliyoruz, dergilerini takip ediyoruz... Üniversite hocalarını biliyoruz. Bizde de bu asrın insanında olan duyguların, düşüncelerin, şüphelerin hepsi var... Fen bilgileri de var, bu dinsizlerin dine yaptıkları hücumlar hakkında bilgiler de var... Radikallerin tenkitleri var, selefiyim diyen insanların fikirleri var, Vehhâbîlerin fikirleri var... Hepsini biliyoruz, okuduk. Yâni, "Acaba?" diyor insan... Sütten ağzı yanınca, yoğurdu üfleyerek yermiş ya insan... Onlar da sütten ağızları yandığı için, yoğurdu üflüyorlar.

Ben Hocamızın hayatıyla ilgili birkaç satır yazmıştım ve kitaplarının önsözüne onu koymuşlardı. Bizim böyle radikal dindar kardeşlerimiz, kızmışlar benim satırlara... "Olmaz böyle şey! Küfürdür, şirktir; olur mu?" filân demişler. Oluyor... Olanı, gördüğümü yazdım ben... Ben sizin düşüncelerinizi anlıyorum. Ama, siz böyle bir zat görmediniz, bu olayları onun için inkâr ediyorsunuz; ben gördüm, gördüğümü yazıyorum.

Şimdi, Sedat Bey rüyasında üç defa bir zatı görmüş. Sedat Bey'e demiş ki, o mübârek zat: "Evlâdım bana gel, yanıma gel!" demiş. Allah Allah! Üç defa bir şahıs rüyasına girdi, "Gel yanıma!" diyor ama nereye gidecek? Kim bu? Adres yok, telefon yok... Rüyada "Bana gel!" deniliyor sadece...

Tabii, liseyi bitirmiş, tıbbiyeyi kazanmış, üniversiteye İstanbul'a gitmiş. İstanbul'da Kumkapı yakınında, Kadırga Yurdu diye bir yurt var; orda kalıyorlarmış. Yurdun mescidi var... Muhtelif fakültelere giden arkadaşlar da orda namaz kılıyorlar; akşamları, yatsıları, sabahları... Fakat bazı akşamlar, yurttaki dindar arkadaşlar bir yere kaybolup gidiyorlarmış. Bir gün dayanamamış, demiş ki:

"—Siz nereye gidiyorsunuz bazı akşamlar? Kayboluyorsunuz. Aranızda fıs fıs bir şeyler konuşuyorsunuz, topluca bir yere gidiyorsunuz. Nereye gidiyorsunuz?"

Demişler ki:

"—Bir hoca var, Mehmed Zâhid Hoca diye... Zeyrek'te Ümmü

Gülsüm Camii'nde sohbetler yapıyor. Çok mübarek bir insan... Onun sohbetlerine gidiyoruz. Yâni gizli değil, istersen sen de gel!" demişler.

O da "Pekiyi!" demiş, o da dindar... İlk defa o da kalkmış, o arkadaşlarıyla beraber bizim Zeyrek Ümmü Gülsüm Camii'ne gelmiş. Kendisi birkaç defa anlattı da, ben ondan şu kulaklarımla duydum. "Bir de baktım ki, beni rüyada üç defa çağıran şahıs, o şahıs!" diyor.

"Namazdan sonra caminin ortasında oturdum. Cemaat biraz dışarı çıktıktan sonra, ben hâlâ oturuyordum. Hocaefendi mihrabda oturuyordu, ben de caminin orta kısmındaydım. Bir iki defa kaşlarını kaldırdı, 'Sen gitme!' der gibi bana işaret etti. Nihayet herkes gitti, ben olduğum yerde kaldım. Ben zannettim ki beni çağıracak. Kendisi kalktı yerinden, geldi benim yanıma... Dizlerini dizlerime dayadı:

'—Bizi de epeyce beklettin!' dedi."

Yâni, "Gel dedim de, çabuk gelmedin!" demiş. "Otur!" demiş, ders vermiş.

Muhterem kardeşlerim! Emin olun, hayat şu materyalist insanların inkâr ettikleri gibi değil... Çok değişik, çok enteresan tarafları var...

Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız hayatta iken, Medine-i Münevvere ahalisinden Muhammed isminde bir şahsı rüyasında, "İstanbul'a gel!" diye çağırmış. Medineli, kendisi Arap... Seyyid, Peygamber Efendimiz'in sülâlesinden... O da atlamış vapura, kalkmış, İstanbul'a gelmiş. Bir rüya üzerine, Medine-i Münevvere'den deniz yoluyla İstanbul'a gelmiş. Ama, adres yok... İşte rüyada "İstanbul'a gel!" dedi bir sakallı şahıs, ondan geldi. Çıkmış vapurdan... Yürürken bir şahıs yanına yanaşmış:

"—Sen Medineli Muhammed filânca mısın?"

"—Evet!" demiş.

"—Düş peşime!" demiş.

O önden, bu arkadan bir yere gelmişler. Bir hocaefendinin yanına girmişler. El öpmüş... Bir de bakmış ki, rüyada kendisini İstanbul'a çağıran, gel diyen şahıs... O şahıs demiş ki:

"—Yandaki odaya hemen geç; tasavvufî eğitime, halvete gireceksin!" demiş.

O da yandaki odaya geçmiş. Kendisini getiren arkadaşa sormuş:

"—Yâhu burası neresi, bu zât-ı muhterem kim?" demiş.

O şahıs demiş ki:

"—Burası Gümüşhaneli Tekkesi... Bu zât-ı muhterem de, Ahmed Ziyâüddin-i Gümüşhanevî Hazretleri..."

Bu hadiseyi, daha üç beş gün önce, o şahsın torunundan dinledik. Yâni irşada lâyık olmuş olan bir insanı, taa Medine-i Münevvere'de iken görüyor, onu çağırıyor rüya yoluyla ve terbiyesini yapıyor.

Bunlar olmuş hadiseler olduğu için, ibretli hadiseler olduğu

için arz ediyorum. O radikal kardeşlerime, vehhâbî meşreb, selefî meşreb kardeşlerime; veya materyalist insanlara, mâneviyâtı anlamayan, bilmeyen insanlara; büyük alimlerin, mürşid-i kâmillerin hallerini, işlerini, makamlarını, vazifelerini bilemeyen insanlara delil olarak, isimle böyle arz ediyorum, bu meseleleri...

Babam, bir hadiseyi kendisi anlattı: Babam henüz daha sakal bırakmamış. Orta yaşlı bir zat durumunda iken, Hocamız Bursa'dan İstanbul'a, Ümmü Gülsüm Camii'ne gelmiş. Abdül'aziz Hocaefendi vefat ettiği için gelmiş. Babam da hafız, Hocamız da hafız... Hocasının emriyle; "Gel bakalım Hafız Muhammed!" dedi diye, hocam bana hafızlığı işaret etti diye nice yaştan sonra hafız olmuş bir kimse Hocamız... Ama hıfzını takviye etmek, kuvvetlendirmek, tekrar etmek istediği için, babamla sözleşmişler:

"—Sabah namazlarından sonra yarım cüz sen oku, yarım cüz ben okuyayım; dinleyelim birbirimizi... Hıfzımızı tazeleyelim!" diye.

Bir gece rüyasında babama bir yerden ses geliyor, "Sakal bırak! Sakal bırak!" diye... Ama kim olduğunu bilemiyor. Canı da istemiyor, "Daha sakala vakit var... Biraz daha sonra bıraksam, şimdi sakal bırakmasam." filân gibi içinden bir itiraz geliyor.

Neyse, o rüyayı görmüş, uyanmış. Sabah namazı için abdest almış, Zeyrek Ümmügülsüm Camii'ne gitmiş. Namazı bitirdikten sonra Hocamızla mukàbele için karşı karşıya oturmuşlar. Kur'an okuyacaklar, dinleyecekler birbirlerini... Hocamız cennet mekân, cebinden bir sakal tarağı çıkarmış; bir sağdan, bir soldan kendi sakalını taramış, babama vermiş. Babamın sakal tarağına ne ihtiyacı var, sakalı yok ki? Yâni, "Sakal bırak!" demiş oluyor. Gece rüya görmüş, sabah böyle olmuş.

Muhterem kardeşlerim! Biz hepimiz aynı milletin evlatlarıyız, müslümanız, kardeşiz amma; çoğumuz hayatın asıl bilinmesi gereken hakîkatlarını bilemiyoruz. Onun için büyüklerimiz demişler ki:

الناس نيام ، واذا ماتوا ، انتبحوا.

(*En-nâsü niyâmü*) "İnsanlar uykudadır. (*Ve izâ mâtû*) öldükleri zaman, (*intebehû*) o zaman uyanacaklar." Hani biz sanıyoruz ki, ölünce her şey yok olacak... Hayır! Ölünce insanların aklı başına gelecek, anlayacaklar. Çünkü perde kalkacak... Çünkü, öbür aleme göçmüş olacaklar. Her şeyi tam anlayacaklar o zaman ama şimdi insanlar uykuda... Şu gezen insanlar, şu dünya ehli insanlar uykuda... Neden? Asıl gerçekleri görmedikleri için, mâneviyatın inceliklerini bilmedikleri için...

Bizim bu dünyadaki asıl vazifemiz ne? Bizim bu dünyadaki asıl işimiz, vazifemiz: Allah'a itaat etmek, ibadet etmek, onun sevgisini, rızasını kazanmak...

Onun için Hocamız söylüyor ki:

"—Şeyhlik de boş, müridlik de boş, zenginlik de boş, mevkî de

boş, makam da boş... İş Allah'ın sevgili kulu olmakta!"

Bu çok önemli... Yâni, kuru ünvanın kıymeti yok... Sen Allah'ın sevgili kulu ol; mühim olan o! İş, Allah'ın sevdiği, Allah'ın razı olduğu bir kul olmakta...

Bu nasıl olacak, Allah'ın sevgili kulu nasıl olunur? Kur'an-ı Kerim öğrenilip bilindiği zaman, Peygamber Efendimiz'in sünneti öğrenilip uygulandığı zaman Allah sever insanları... Çünkü, ayet-i kerimede buyuruluyor ki:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ (آل عمران:٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna'llâhe fettebiûnî yuhbibkümu'llâh*) "O adamlar, o ehl-i kitab, 'Bizim de dinimiz var, biz de Allah'ı seviyoruz!' diyen o yalancılar... Onlara söyle ey Rasûlüm, onlar gerçekten Allah'ı seviyorlarsa, Allah'ı peygamberine, yâni sana tabi olsunlar; o zaman Allah onları sever." (Âl-i İmran, 3/31) Yâni, Rasûlüllah'a tabi olanı Allah sever.

Mürşidlerin vazifesi ne? Mürşidlerin vazifesi; müridi Rasûlüllah'a tabi kılmak, Rasûlüllah'a eriştirmek... Hani *fenâ fi'ş-şeyh, fenâ fi'r-rasûl, fenâ fi'llâh* duymadınız mı? Vazife, müridi Rasûlüllah'a tabi kılmak... Böylece Allah'ın sevmesini sağlamak...

Bunun için, nefsin terbiye edilmesi gerekiyor, ıslah edilmesi gerekiyor. İnad ediyorsa, ezilmesi gerekiyor, inadının kırılması gerekiyor. Nefsin terbiyesi ve tezkiyesi, hayatımızın en mühim işi! Bu, müftüye de lâzım, profesöre de lâzım, bakana da lâzım, sultana da lâzım, avamdan bir insana da lâzım! Zengine de lâzım, fakire de lâzım! Çünkü böyle olduğu zaman Allah seviyor.

Onun için, eski zamanda Sultan Ahmed, Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri'ne tabi olmuş, onun müridi olmuş:

"—Efendim, isterseniz saltanatı filân bırakayım?" demiş.

Bırak dese, bırakacak.

"—Hayır, o hizmettir; devam et!" demiş.

Sultan ama nefsinin terbiye edilmesi gerektiği için, Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri'ne bağlanıyor.

Nasıl ki, Adem AS Atamız zamanından Peygamber Efendimiz'in zamanına kadar, hiç bir topluluğu, kavmi Allah peygambersiz, nezirsiz, beşirsiz, rasülsüz bırakmamışsa; nasıl hepsine kendi emirlerini bildirecek vazifeli bir insan göndermişse;

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلاَّ خلاَ فِيهَا نَذِيرٌ (فاطر:٢٤)

(*Vein min ümmetin illâ halâ fîhâ nezîr*) [Her millet için mutlaka bir uyarıcı (peygamber) bulunmuştur.] (Fâtır, 35/24) ayet-i kerimesi bunu açıkça gösteriyor. Peygamber Efendimiz'den sonra da hiç bir zamanda, bu vazifeyi yapacak insanlar eksik olmamıştır. Nasıl insanın kendi kendisini ameliyat etmesi mümkün değilse, nasıl insanın hasta olduğu zaman bir doktora gitmesi gerekiyorsa; asıl iş, nefsini terbiye edecek bir kimseye teslim olup, Allah'ın rızasını kazanmasıdır!

"—Aslında müridlikte de iş yok, şeyhlikte de iş yok!" diyor.

Çünkü halvete girersin, hırka giyersin, şeyh olursun amma; Allah'ın sevgili kulu olamazsan, prosedürü yerine getirdiğin halde, kıymeti olmaz. Sonunda mühim olan, Allah'ın sevgili kulu olmak... Esbâbına tevessül edeceksin, eğitimini göreceksin ama çok dikkat edeceksin Allah'ın sevgili kulu olmağa...

İşte o da, böyle büyük zatlarla oluyor. Böyle büyük zatlar da, her hallerinden, her hareketlerinden keramet fışkıran insanlar oluyor. Rüyalara tasarrufatı oluyor. Rüyaları bilmek ayrı, bir de rüyayı göstertmek ayrı... Uyuyan bir insana istediği rüyayı göstertmek kabiliyeti oluyor. Rüyalara tasarrufu oluyor.

"—Buna acaba hadis-i şeriften delil var mı?"

Elbette var:

"Nafile ibadetleri yapa yapa, kul Allah'a yaklaşır. O zaman Allah o kulun görüşünü, duyuşunu, söyleyişini, tutuşunu, gidişini olağanüstü yapar. Benimle görür, benimle duyar, benimle tutar, benimle yürür." diye hadis-i kudsî var... Bu elbette böyle oluyor.

d. Kişi Sevdiği İle Beraberdir

Bu büyüklerimiz, bizi terbiye etmek için vazifeli kimseler... Geldiler, vazifeleri yaptılar. Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi cennette, Firdevs-i A'lâ'da buluştursun... Seviyoruz; kişi sevdiğiyle beraber olacak.

Bir gün sahabe-i kiramdan bir zat, Peygamber Efendimiz SAS'e aşk ile, sevgi ile gözünü dikmiş, bakıyormuş. Peygamber Efendimiz de:

"—Ne oluyor? Ne oluyor böyle, gözünü dikmişsin, bakıyorsun? Hayrola!" demiş, tebessüm etmiş.

Demiş ki:

"—(*Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llah!*) Canım değil, anam babam bile sana fedâ olsun ey Allah'ın Rasûlü! (*Etemetteu bi'n-nazari ileyke*) Sana bakarak nimetleniyorum. Mestim, hayranım, çok memnunum, aşk ve şevk içindeyim. Cemâline bakmaktan eriyorum. Amma, ahiret hatırıma gelince de üzülüyorum yâ Rasûlallah!" demiş.

"Sen Allah'ın habîbi olduğun için ahirette Firdevs-i A'lâ'ya gideceksin, Makàm-ı Mahmûd'a çıkacaksın... Amma ben, bilmiyorum ki cennete girebilecek miyim; cennete girsem bile senin yanına gelebilecek miyim? Benim halim nice olacak? Orada senden ayrı kalacağım hatırıma geliyor. Ayrı düşerim diye; şimdi ashabından olmuşum, şimdi seni görüyorum, ahirette göremem diye, şurama bir acı çöküyor, üzülüyorum o zaman yâ Rasûlallah!" demiş.

Peygamber Efendimiz'in o zaman, o büyük müjdesi sadır olmuş, vârid olmuş. Diyor ki:[4]

الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ (خ. م. عن ابن مسعود)

(*El-mer'ü mea men ehabbe*) "Kişi ahirette sevdiğiyle

[4] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.145, no:5702; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.95, no:4779; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

beraberdir."

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, sàlih kimseleri sevmek çok büyük bir nîmet; hepinizi tebrik ederim. Çok büyük bir nimet... Sevdiğinizle beraber olacaksınız. Tabii, salih insanları sevmekten, Rasûlüllahı sevmeye ulaşıyor insan... Rasûlüllah'ı sevince de Rasûlüllah'la beraber olacak!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi Firdevs-i A'lâ'da, o Peygamber-i Zîşânımız'la buluştursun... O sàlih büyüklerimizle, evliyâullah mürşid-i kâmillerimizle buluştursun... Dünyada da, rızasını kazanmak için neler yapmamız gerekiyorsa, nelere başvurmamız gerekiyorsa, onları yapmayı bize nasib eylesin...

Ömrümüzü uyuyarak geçirmeyelim, gafletle geçirmeyelim! Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi lütfuyla, keremiyle, sevdiği yollara soksun, sevdiği kimselerle dost eylesin... Ömrümüzü sevdiği, razı olduğu bir şekilde geçirmeye muvaffak eylesin... Huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmayı nasib eylesin...

11. 11. 1994 - Kocatepe **/ ANKARA**

03. HOCAMIZ'IN VASİYYETİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun...

Şu cami içinde Hocamızı bilen, tanıyan, ona erişen insanlar bilirler, kerametleri ciltleri dolduracak kadar çoktur. Her kardeşimiz kendisi geldiğinde, gittiğinde Hocamız cennet-mekân rahmetullàhi aleyh'in çeşitli güzel hallerini, kerametlerini, iltifatlarını görmüştür.

Hocamız ehl-i Kur'an'ı çok severdi. Burada bu menkabe-i risâlet-penâhîyi [Mevlid'i] okuyan kardeşlerimiz hep sevdiği, mihraba geçirdiği kimselerdir. Herkesle ayrı bir muhabbet bağı vardı, her şeyi zarif idi.

Medine-i Münevvere'de 1979 senesi haccında rahatsızlanmıştı. Geldi, burada ameliyat oldu. Rahatsızlığının tehlikeli bir hastalık olduğunu biliyorduk. Fakat ameliyat iyi geldi. El-hamdü lillâh onun arkasındaki Ramazan'ı sıhhatle, afiyetle, ayakta hatimle teravihi kılarak burada edâ etti.

O Ramazan'da bize emretti; hocalarımızdan, büyüklerimizden silsilemize mensub Abdülhàlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin dili Farsça imiş. Onun nasihatlerini ihtivâ eden bir risâle bulmuştuk kütüphanede... Vefat ederken, yerine geçecek olan Hâce Evliyâ-i Kelân Hazretleri'ne vasiyetlerini orada kaydetmişler. "Onları yeniden kâğıda yazın bakalım!" diye bize emir buyurdu.

Ramazan'da onları hazırlattı. Kendisi de içine bazı cümleler ilâve etti. Biz anlayamadık. O çok zarif yapardı yaptığı işi... Yâni kendisi doğrudan doğruya vasiyet değil de, işte o tarzda, büyük hocalarından birinin vasiyetini yeniden tanzim ettirmek sûretiyle, vasiyetini öyle yapmış oldu gibi geliyor bana.

Ondan şimdi size, beş tane tavsiye naklediverecеğim.

a. Arkamdan Ağlama!

Sonra yazın beraber idik. Tekrar hac mevsimi geldi. Bir önceki hac mevsiminde hasta idi, tekrar hac mevsimi geldi. O ikinci hac mevsiminde el-hamdü lillâh gittiler, haccı îfa ettiler. Biliyorsunuz hac insanı günahlardan, her türlü şeylerden arıtan bir ibadet... Hacc-ı mebrûrun cennetten başka bir karşılığı yoktur. İki hac, aradaki bütün günahların affına sebep olur. Kıymetli bir ibadet... Onu da yaptı.

Benim bildiğim her sene hacca gitti. O haccını da yaptıktan sonra, bir perşembe günü geldi, rahatsızlığı arttı; bir dahaki perşembe günü, yâni haftasında, öğleye doğru, böyle başında bekleşiyorduk, uyur gibi iken birden dudakları gevşeyiverdi. Anladık ki dünyasını değiştirdi.

Dağ gibi idi. Yüzü gül gibi idi. Eli deniz gibi idi. Tanıyanlar kelimelerin yetmediğini bilirler.

Takvimi kopardık. Yanımızda kalsın, hangi günde vefat

ettiğini, o günün hicrî hangi tarihe geldiğini bilelim diye, takvim yaprağını koparttık. Arkasını çevirdik. Bir tevâfuk ki, mübareğin bir kerameti daha... Diyor ki:

"—Ben ölünce benim arkamdan ağlama!"

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'den bir şiir... Sanki kendisi onu oraya yazdırmış gibi...

Bir rivayete göre de, takvimi hazırlayanlar gelmişler de, takvime ne koyalım Hocam diye sormuşlar; o tavsiyeyi onlara o söylemiş. Ben duymadım tabii, Ankara'da durduğum için... Böyle diyenler de var. O sözlerini okuyuvereyim size...

Şiir Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'den ama tam Hocamız'ın vefat ettiği günün takvim yaprağına denk geldi. Arkadaşlarımız bilir ama bilmeyenler de vardır. Bilenlere de bir hatırlatma olsun. Farsçasını da okuyacağım:

به روز مرگ چو تابوت من روان باشد

گمان مبر که مرا درد این جهان باشد

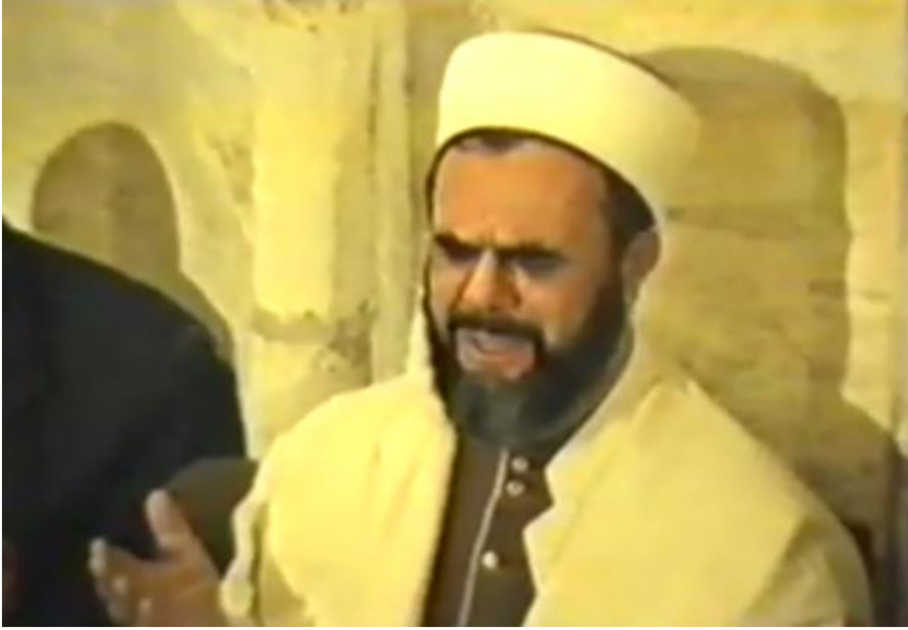
Berûz-i merg çü tâbût-i men revân bâşed,
Gümân meber ki merâ derd-i in cihân bâşed.

"Vefatım gününde benim tabutum yürürken, sen sakın şüphe etme ki, benim içimde şu dünyanın derdi var! Ben bu dünyanın gamını çekiyorum sanma!"

Hani, insan bu dünyadan ayrılıp daha güzel bir yere giderken, arkasına mı dönüp bakar! "Benim tabutum yürürken, sen sakın öyle bir tereddüde düşme ki, ben bu dünyanın telâşındayım, bu dünyadan ayrılıyorum, üzülüyorum filân gibi bir şey hatıra gelmesin!"

برای من مگری و مگو دریغ دریغ

به دوغ دیو درافتی دریغ آن باشد

Berâ-yi men megirî vü megû: Dirîğ, dirîğ!
Bedâm-i dîv derüftî dirîğ ân bâşed.

"Benim vefatımda tabutumu görünce benim için ağlama, gözyaşı dökme! Sakın yazık, yazık deyip durma! Eğer şeytanın tuzağına düşersen, asıl yazık o zaman olur. Yoksa insan böyle şu fânî alemden kalkıp da, bâkî aleme gidince yazık denmez. Şeytanın tuzağına düşünce yazık denir."

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقٰى (الاعلى:١٧)

(*Ve'l-âhiretü hayrun ve ebkà*) [Ahiret daha hayırlı ve daha devamlıdır, ebedîdir.] (A'lâ, 87/17)

جنازه ام چو ببینی مگو فراق فراق

مرا وصال و ملاقات آن زمان باشد

Cenâze-em çü bibînî megû: Firâk, firâk!
Merâ visàl ü mülâkàt ân zamân bâşed.

“Benim cenazemi gördüğün zaman el-firâk, el-firâk deme! Çünkü benim için kavuşmak ve mülâkàt o zaman olacak. Rabbime kavuşacağım, ne diye ayrılık diyorsun!”

مرا به گور سپاری مگو وداع وداع

که گور پرده جمعیت جنان باشد

Merâ begûr sipârî megû: Vedâ’, vedâ’!
Ki gûr perde-i cem’iyyet-i cinân bâşed.

“Beni kabrime yerleştirdiğin zaman, sakın elvedâ elvedâ deme! Çünkü kabir cennet topluluğunun perdesidir.”

O perdeden öbür tarafa geçti mi; ölüm bir evden başka bir eve geçiştir mü’min için...

المؤمنون لا يموتون ، بل يتثقلوون من دار الى دار

(*El-mü’minûne lâ yemûtûn, bel yentakılûne min dârin ilâ dârin*) “Müslümanlar ölüp yok olmaz; bir evden öteki eve gider.”

فرو شدن چو بدیدی بر آمدن بنگر

غروب شمس و قمر را چرا زبان باشد

Fürû şuden çü bidîdî ber âmeden biniger,
Gurûb-i şems ü kamer râ çirâ ziyân bâşed.

Aşağı düşmeyi gördün, batmayı gördün; yükselmeyi de bir gör! Güneş'in ve Ay'ın batmasından onlara ne zarar var! Bu taraftan batar, öbür tarafta doğar. Senin için akşam oluyor, gurubdan Güneş batıyor ama, alemin öbür tarafı için Güneş doğuyor. Ay ve Güneş o durumda... Burada gece olurken, öbür tarafın sabahı oluyor. Ne güzel, Güneş'e benzetmiş.

تو را غروب نماید ولی شروق بود

لحد چو حبس نماید خلاص جان باشد

Tû râ gurûb nümâyed velî şurûk büved,
Lahid çü habs nümâyed halâs-ı cân bâşed.

"Sana batma gibi görünür ama, aslında o doğmadır, öbür aleme doğmadır. Lahit de, insanın konulduğu kabir de, hapis gibi görünür amma, canın kurtuluşu yeridir. Can asıl bu kafeste hapistir."

كدام دانه فرورفت در زمین كه نرست

چرا به دانه انسانت این گمان باشد

Küdâm dâne fürû reft der zemîn ki nerüst,
Çirâ bedâne-i insânet in gümân bâşed.

"Hangi tane ki toprağa düştü de yeniden bitmedi. İnsan tanesi için niye telâş ediyorsun! O da bir başka aleme; yere konulan tohumun büyüdüğü, bittiği gibi, o da öbür tarafta tekrar bir başka hayata başlıyor."

كدام دلو فرو رفت و پر برون نامد

ز چاه یوسف جان را چرا فغان باشد

Küdâm delv fürû reft ü pür birûn nâmed,
Ziçâh Yûsuf-i cân râ çirâ figàn bâşed.

“Hangi kova ki kuyuya aşağı sarktı da dolu çıkmadı. Kuyu için can Yusuf’una niye feryad figan olsun!”

Mâlûm Yusuf AS’ı kuyuya bıraktılar ama ondan sonra oradan çıktı, Mısır’a sultan oldu. Yâni, Yusuf niye kuyudan telâş etsin, sonunda sultanlık var!

دهان چو بستی از این سوی آن طرف بگشا
که های هوی تو در جو لا مکان باشد

Dehân çü bestî ez in sûy ân taraf bügşâ,
Ki hây ü hûy-i tû der cevv-i lâ mekân bâşed.

“Buradan ağzını kapattığın zaman öbür tarafta aç; çünkü artık lâ mekân alemine geçiyorsun!” diye, bu şiir var takvimin arkasında...

Yâni mübarek zarif bir tarzda... Hani biz bir şeyi anlatacağımız zaman atasözü söyleriz, darb-ı mesel irad ederiz, öylece anlatıveririz. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin şiiri oraya tevâfuken gelmiş, keramet olarak... O bize, “Ağlama, çünkü daha güzel bir yere gidiyorum!” diye bir teselli... Onu mütalâa edince hakîkaten mütesellî olduk.

b. Bazı Vasiyetleri

O bize hazırlattığı vasiyetler de 23 tanedir, onlardan 5 tanesini okuyacağım.

Abdülhàlik-ı Gücdevânî Efendimiz, yerine geçecek olan Hàce Evliyâ-i Kelân’a demiş ki: Oğulcuğum sana vasiyyet ederim ki:

1. “Takvâyı kendine şiar edin! Allah’tan kork, takvâ ehli ol, takvâ senin prensibin olsun!”

“Ahvâlini murakabe et!” Hangi haldesin, ne işler yapıyorsun, bu gününü nasıl geçirdin, halin nedir; şöyle bir dıştan kendini kontrol et! Hatâlarından korku üzere ol! Acaba ben hatada mıyım diye korku ve telâş üzere ol!

“Allah CC’nün hukukunu ve Rasûlüllah SAS’in ahdini îfâ ve edâ eyle!” Allah’ın hukuku var üzerimizde... Biz onun kuluyuz, o bizim Rabbimiz. Emir buyurmuş, onu yapmamız lâzım! Mevlâmıza karşı o hukuka riayet etmeliyiz.

Rasûlüllah’a da ahd etmişiz, “Senin ümmetiniz, sana uyacağız yâ Rasûlallah!” demişiz. O ahdine de sadık kal, Peygamber Efendimiz’e ittibâ et!

“Allah’ın celâlinden kork ki, bir gün hesap için onun huzurunda durdurulacaksın!” Bir gün hepimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzuruna çıkacağız. Ne zenginlik kalacak, ne ilim kalacak, ne mevki kalacak, ne makam kalacak; Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzurunda herkes tir tir titreyip hesap verecek

Burada insan birbirini aldatabilir, göz boyayabilir, kabahatlerini saklayabilir. Orada saklı yok!

2. “Kur’an okumayı, öğrenmeyi elden bırakma!” İkinci tavsiyesi bu… Hocamız çok severdi ehl-i Kur’an’ı... “Zâhiri de, bâtını da Kur’an’da ara!”

Şimdi zâhir şeriat, bâtın denilen tarikat... Tarih boyunca olmuş, bazı kimseler birtakım parlak sözlerle şeriatın dışına kaymışlar. Şeriata aykırı hareket etti mi, olmaz. Tarikat da, şeriat da Kur’an-ı Kerim’dedir, Kur’an-ı Kerim’in ahkâmı içindedir, onun dışında olmaz. Bir insan Kur’an’a, şeriatın ahkâmına uymuyorsa, onda ne şeriat kalır, ne tarikat kalır; hepsi gider.

“Kur’an’ı gizli ve âşikâr, ibret ve tefekkürle, mânâsını takib ede ede, gözyaşıyla oku!” Cehennemden bahsediyorsa, Allah’a sığın! Cennetten bahsediyorsa, onu işte! Bir şey emrediyorsa yapmağa, bir şeyi yasak ediyorsa ondan kaçınmağa gayret et! Her halini Kur’an’a döndür ve benzet! Zirâ Cenâb-ı Hakkın halk içinde

hücceti Kur'an'dır. Yâni Kur'an bize hüccet olacak; "Ben size Kur'an'ı indirmedim mi, niye bunu tutmadınız?" Allah bizi ondan sorgu suale tâbî tutacak.

Onun için Kur'an'ın hem sözünü öğreneceğiz, hem de ahkâmını öğreneceğiz. Hem kıraatini öğreneceğiz, hem tefsirini öğreneceğiz. Mânâsı da lâzım!

3. "İlim Öğrenmekten bir an bile uzak kalma!" Her an bir şey okuyup öğreneceğiz, her an bir kitap cebimizde bulunacak. Bildiğimizi başkasına söyleyeceğiz veyahut bir başkasından ilmî bir şey dinleyeceğiz.

"Bilhassa fıkıh, hadis ve tefsir oku! Cahil sofu ve mutasavvıflardan uzak ol ki, onlar din yolunun hırsızları ve ahiret yolunun harâmîleridir." Cahil oldu mu, olmaz. "Gel ben seni Mi'raca çıkartacağım!" diyor. Bir şeyden haberi yok, İslâm'ın ahkâmından haberi yok! Allah neye gazab eder, Allah'ın rızası nerdedir, Rasûlüllah'ın sünneti nasıldır; haberi yok... Bid'atlara dalmış, keyfinin peşine düşmüş; mutasavvıf geçiniyor. Bunlardan uzak olun!

Bunu söyleyen kendisi erbâb-ı tasavvuf... Söylediği şahıs da tasavvuf erbâbı ama bu yolun demek ki taklitçileri var, onlardan insan kendisini koruyacak. Çünkü yanlış bir yol tutturursa, cehenneme varıyor.

4. "İlmin yanında edebi de öğren!" İlim yetmiyor. İlim bilmek demek; biliyor insan da, edeb olmayınca olmuyor. (*Et-turûku küllühâ âdâbün*) Tarikatların hepsi tepeden tırnağa edebdir. Her şey edebden ibarettir tarikatlarda...

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı kulluğun edebi nasıl! Rasûlüllah'a ümmetliğin edebi nasıl! Şeyhe, üstâda, hocaya karşı edeb nasıl! İhvâna karşı edeb nasıl, aileye karşı edeb nasıl, babaya karşı edeb nasıl, evlâda karşı edeb nasıl! Yemek yemenin âdâbı ne, konuşmanın âdâbı ne! Hepsi baştan aşağı edebdir. Edepsiz Rabbinin lütfundan mahrum kalır.

(*Bî edeb mahrûm geşt ez lütf-i Rab*) Yine Mevlânâ'nın bir

sözüdür bu. “Edepsiz Rabbinin lütfuna eremez. Edepsiz her şeyi kaybeder, Rabbinin lütfundan mahrum kalır.”

“Edepli ol, halkla cidal etme, kavga gürültüye dalma, iyi huyla geçim eyle! Kimseyi hor görme!”

Hocamız’ın babası Azerbaycan’dan, Dağıstan’dan gelmişler, Azerî şivesiyle konuşurmuş. Meselâ, “azîzim” demezmiş, “ezîzim” dermiş. Oraya göre telaffuzu... Dermiş ki:

Herkes buğday men saman,
Herkes yahşi men yaman!

Yâni, “Herkes buğday, kıymetli, işe yarar; ben samanım. Herkes güzel, ben kötüyüm.” Böyle bilecek insan... Herkese hürmet edecek, her gördüğünü Hızır bilecek. Kendisinin kusurlarını düşünüp, boynu bükük olacak.

Sadreddîn-i Konevî Hazretleri’nin nasihatinde, kendini değersiz ve herkesten aşağı görmesi tavsiye edilmiştir ki, çok mühim bir husustur. “Bu cümleyi de ilâve et, buraya onu da koy!”

demişti. Sadreddîn-i Konevî'nin nasihatları var bir tasavvuf kitabının kenarında; bunu da böyle ekle demişti:

"—Bütün mahlûkata, büyüğe, küçüğe merhamet eyle!"

Bir arkadaşımız var, "Hocam, fıs fıs filiti basıyorum, sinekler epeyce yerde debeleniyor, acıyorum." diyor. Sivrisineğin ilaçtan tekmelenmesine bile yüreği razı olmuyor.

5. "Sünnet-i Seniyye'ye sımsıkı sarıl! Selef-i sàlihin izini, takvâ imamlarının yolunu takip et! Bid'at ehlinden uzak ol ki, bid'atlar sapıklıktır. Ehl-i sünnet ve'l-cemaatten ayrılma!" Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri yolundan ayırmasın!

İnsan vefat etti mi, amel defteri kapanır. Ama Hocamız'ın amel defteri açık... Yetiştirdiği talebeler Kur'an okudukça kendisine sevaplar gelir.

Kabri gül bahçesidir, kuşlar konar ağaçlara cıvıl cıvıl ötüşürler, yanından kalkmak istemez insan. Hocalarının yanı başındadır. Kendisinden tarikat vazifesi aldığı hocası bir yanında, halvet çıkardığı hocası bir yanında... Orada, onların yanında ebedî istirahatgâhı...

Binlerce hatimler indirilmiştir, binlerce dualar edilmiştir. Her zaman da edilip duruyor, yâni kabrine böyle yağıp duruyor.

Bize bir nümûnedir. İşte öyle yaşamalı, öyle olmağa çalışmalı! Ölümünden sonra da insan defterini kapattırmamalı da, ahir zamana kadar böyle hayırlara gark olup dursun, kabri böyle pürnûr olsun.

Allah bizi o hayırlara muvaffak eylesin!

13. 11. 1984 - İskenderpaşa Camii

04. HOCAMIZ'IN HALLERİ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü lillâhi rabbil-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, ve hàtemi'n-nebiyyîn... Tâci ruûsinâ ve tabîbi kulûbinâ ve kurreti uyûninâ muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ... Emmâ ba'd:

Çok aziz, çok muhterem, çok sevgili kardeşlerim! Allah'a sonsuz hamd ü senâlar olsun... Bizi sonsuz nimetlerine mazhar eyledi. Her şeyimiz onun lütfundandır. Habîb-i Edîbi, Efendimiz serverimiz Peygamber SAS Hazretleri'ne sonsuz tahiyyat ve ihtiramlarımızı, salât ü selâmlarımızı arz ederiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi rahmetine erdirdiği kullarından eylesin... Muhammed-i Mustafâsının öğrettiği yoldan, onun mübarek cadde-i kübrâsından, sünnet-i seniyyesinden, bir göz yumup açıncaya kadar bizi ayrı düşürmesin... Yolunda dâim, zikrinde kàim eylesin... Ömrümüzü rızasına uygun geçirip, huzur-u izzetine sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı cümlemize nasîb ü müyesser eylesin...

a. Hocamız'ı Anma Haftası

Hocamız cennet mekân, kutbü'l-àşıkîn ve gavsü'l-vâsılîn, es-seyyid, eş-şeyh, el-hâfız Muhammed Zâhid ibn-i İbrâhim el-Burusevî Hazretleri, 14 yıl önce Kasım'ın 13'üne rastlayan böyle bir perşembe günü dünyasını değiştirmiş, dâr-ı bekàya irtihal eylemişti. Aradan geçen yıllarda aziz Hocamız'ı, başımızın tâcı, gözümüzün nuru Şeyhimiz'i, her sene bazı merasimler yaparak, hatimler okuyarak, büyük ilmî toplantılar yaparak; sempozyum dedikleri birçok alimin katıldığı, konuşmalar yaptığı toplantılarla,

çeşitli sevaplı faaliyetlerle, ruhu şad olsun diye anmaktaydık.

Tabii ona olan bağlılığımızı, müridliğimizi, sevgimizi, saygımızı ne yapsak tam ifade edemeyiz. Onun için ne yapsak, bizim için kâfî olmaz, onun şânına kâfî gelmez.

Bu sene de bir hafta, Anadolu'nun muhtelif büyük şehirlerinde Hocamız için anma toplantıları tertipleyelim diye planladık. İlân ettik sizlere...

Geçtiğimiz pazartesi günü Bursa'dan başladık. Çünkü Hocamız cennetmekân Bursalı ve vazifesinin bir kısmını Bursa'da ifa etmiş. Bu İstanbul'daki camilere naklen gelmesinden önce de en son, büyük mürşid Üftâde Muhyiddin Muhammed Burusevî Hazretleri'nin mübarek camisinde vazife görmüş.

O Üftâde Hazretleri, zamanının kutbu; nasıl Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri'ni, "Evlâdım, bundan sonra seni İstanbul'a vazifelendiriyorum, haydi bakalım oraya git! İnşaallah padişahlar özengini tutar, bindiğin atın yularını çeker, önünde yaya yürür; böyle izzete mazhar olursun..." diyerek gönderdiği gibi, aradan

asırlar geçmiş olmasına rağmen, sanki yine Üftâde Hazretleri, bu sefer Muhammed Zâhid Hocamız'ı öyle bir mânâda, öyle bir şekilde göndermiş gibi, Hocamız Bursa'dan, Üftâde Camii'nden gelmişti.

Sanki Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri'nin padişahlar gelip elini öptüğü, kendisine mürid olduğu gibi, atının üzengisini tutup binmesine yardım ettiği gibi, önünde seyis gibi tevâzu ile yaya yürüyüp atının yularını çektiği gibi; Hocamız cennet mekân da buraya geldikten sonra, devlet başkanları onun müridi olmuştur, başbakanlar müridi olmuştur, bakanlar müridi olmuştur. Parti başkanlarının hemen hepsi buraya gelmiş, elini öpmüş, duasını taleb etmiştir. Mühim meselelerde kendisine danışmıştır. Mesele sorup, rızasını alıp öyle yapmağa gayret etmişlerdir.

Öyle bir büyük makama nâil olan Hocamız'ın ilk vazifesi Bursa'da olduğu için, biz de ilk anma gününü Bursa'da tertiplemiştik. El-hamdü lillâh Üftâde Camii'nde çok feyizli oldu. Üftâde Camii de her ne kadar böyle küçük bir cami ise de, çok feyizli, tatlı, zevkli, şevkli oldu.

Oradan İzmir şehrinde, İzmir'in en büyük camisi olan Hisar Camii'nde anma toplantısı oldu. Cami doldu, hatıralar yâd edildi. Oradan Konya'ya geçildi. Konya'da çok büyük bir salon, büyük bir izdihamla hınca hınç doldu. Orada yâd edildi Hocamız... Sonra Kayseri'de yâd edildi.

Sonra Ankara'da, Kocatepe Camii'ndeydik cuma günü. Orada çok tatlı, feyizli, merasimler, konuşmalar oldu. Dün Eskişehir'de, bugün de yine devam edecek iki günlük bir programın bir bölümü olarak, biz de akşam Eskişehir'in bir camiinde konuşmalar yaptık.

Nihayet Hocamız'ı anma haftamızın son günü olan, yâni merasimlerin son günü... Hatırımızdan çıkması mümkün değil de... Hani, "Hiç hatırımdan çıkmıyor ki!" dediği gibi. Çok sevilen şeyin hiç hatırdan çıkmadığı gibi… Hatıralarının merasimle başkalarına da duyurulduğu haftanın son günü ve 13 Kasım... Hocamız'ın vefatı zamanına tesadüf eden bu günde, son vazife yeri

olan bu camii şerifte böylece, çok kalabalık bir muhib, mürid ve aşık-ı sâdık vefalı dervişler zümresi halinde toplanmış bulunuyorsunuz.

Biliyorum ki, dışarıda trafik alt üst oldu, sokaklar tıkandı. Çünkü bir araba ile gelirken, 20 dakika önce geldik karşı yakadan; bazı sokaklardan geçemedik, zar zor yetiştik buraya... Şimdi daha da dolmuştur, aradan geçen o on beş-yirmi dakika içinde... Ve bu cami, Hocamız'ın zamanından sekiz misli kadar büyütüldüğü halde, görüyorsunuz her taraf onu seven insanlarla dopdoludur ve oturulacak yer kalmamıştır.

Bu tabii, fâil-i mutlak, fâil-i hakîkî Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir, şekkimiz, şüphemiz yok.

يَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ (إبراهيم:٢٧)

(*Yef'alu'llàhu mâ yeşâ'*) "Cenâb-ı Mevlâ, ne dilerse onu yapar." (İbrâhim, 14/27)

إِنَّ اللهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

(*İnna'llàhe yahkümü mâ yürîd*) "Allah neye hükmederse, dilediği gibi hükmeder." (Mâide, 5/1)

لاَ فَاعِلَ إِلاَّ هُوَ .

(*Lâ fâile illâ hû*) dervişlerin ilk dersidir. "Her şeyin müsebbibü'l-esbâbı Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. Her şeyi olduran odur." Aradan 14 yıl geçtiği halde, bu teveccühü ihsan eden de odur. Hamd ü senâlar olsun...

Bu Hocamız'ın ulüvv-ü şânına bir nişânedir. Hocamız'ın büyüklüğüne, makamının, mertebesinin büyüklüğüne evliyâullah büyük zatların şehadetleri vardır, sahih rüyaları vardır. Zamanının kutbu olduğuna dair, rüyalarda işaretler vardır. El-hamdü lillâh, o işaretleri tabii görenler bilir de, dışarıdan da, meseleyi dıştan takip edenler de, böyle bir muazzam sevgi izdihamını görünce, oradan da anlaşılıyor.

Her gittiğimiz yerde, Hocamız için okunmuş olan hatm-i şeriflerin dualarını yaptık. Yetmiş bin kelime-i tevhid, bir tevhid hatmi olur. Binlerce Kur'an-ı Kerim hatmi, milyonlarca kelime-i tevhid, yüz binlerce salevât-ı şerife, binlerce süver-i Kur'aniyye ile, her gittiğimiz yerde Hocamız'ın ruhuna gönderdi kardeşlerimiz bu hediyye-i Kur'âniyyelerini... Ve her gittiğimiz yerde de cami dolusu insanlar ders aldılar, tekkemize intisab eylediler. Muazzam bir bereket ile, muhteşem bir şekilde el-hamdü lillâh devam ediyor. *El-hamdü lillâh, el-hamdü lillâh, el-hamdü lillâh... Hamden kesîren tayyiben mübâreken fîh...*

Muhterem kardeşlerim!

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[5]

---

[5] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.416, no:2254; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.VII, s.260; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.279, no:985; İbn-i Hibbân,

عِنْدَ كُلِّ خَتْمَةٍ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ (كر. عن أنس)

RE. 320/6 (*İnde külli hatmetin da'vetün müstecâbetün*) [Her hatimden sonra müstecâb bir dua vardır.] buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz.

Allah'ın kelâmı Kur'an-ı Kerim bir kere bir hatmedildi mi, o hatim edilip de sonuna gelindi mi, işte o zaman dualar makbul olur. Neden? Okunan Kur'an-ı Kerim olduğu için, Allah'ın kelâmı olduğu için...

Onu okuyan kimseye Allah-u Teàlâ Hazretleri, o Kur'an-ı Kerim'i hatmetmesinin bereketi olarak, o anda yapacağı duaları müstecâb kılacağını Peygamber Efendimiz bildiriyor. Yâni, hatmin sonunda yapılan dualar müstecâb oluyor.

E şimdi kâğıtları sıraya diziyorum, bu binlerce hatimler, binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca zikirler; yâni bir hatmin bile sonunda yapılan dualar makbul iken, arkasından bu kadar hatimler okunup... Herkesin hayretini çekecek kadar.

Ankara'da Rıza Çöllü Hoca, kendisi Sami Efendi dergâhına mensub bir muhterem hocaefendi, Hacı Bayram'da Hocamız'ın ruhuna okunan hatimlerin miktarının büyüklüğünü görünce, hayretler içinde kalmıştı vefatı senesinde... Yine aynı hayretlere sezâdır durum, aynen devam etmektedir.

Bu Hocamız'ın bereketidir, Allah'ın Hocamız'a ikramıdır. Kardeşlerimizin hediyesidir ama, Allah'ın ikramıdır. Çünkü onlara o sevgiyi veren de Allah'tır, bunu okutan da Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. Allah hepinizden razı olsun...

Mecrûhîn, c.III, s.125; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.390, no:4984; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.271, no:1577; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.47, no:4121; Zehebî, *Lisânü'l-İ'tidal*, c.IV, s.412, no:9643; Enes ibn-i Malik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.160, no:3340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.777, no:1786; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.328, no:14396.

b. Allah İnsanın Gönlüne Bakar

Şimdi caminin içi böyle arif insanlarla doluyken, bilene bildiği şeyi söylemeğe lüzum yok ama, konuşmalarımız banda da alındığı için, bir şeyi söylemek gerekiyor. Çünkü konuşma başka yerlerde de dinlenecek, başka insanlar da dinleyecekler.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Hocamız cennet mekân, kaddesa'llâhu sırrahu'l-azîz, kendisi şeyh olduğu halde, mürşid-i kâmil olduğu halde, buyurmuş ki:

"—Şeyhlik de boş, müridlik de boş, zenginlik de boş, mevkî makam da boş... İşin aslı, asıl dikkat edilecek şey, Allah'ın sevgili kulu olmaktır. Mühim olan odur. Hayatta asıl gàye, Allah'ın sevgili kulu olmaktır."

Eğer bir insan bir makama çıkmışsa, bir makamın, rütbenin işaretini üstüne takınmışsa, üniformasını giymişse, giysin... Ama Allah'ın sevgisini kazanamamışsa, bu dışına üniforma giymenin faydası yoktur; üniforma ister devlet başkanlığı üniforması olsun, ister askerî mareşallik rütbesi olsun, ister tasavvufî bir rütbeyi gösteren cübbe, sarık olsun...

Hocamız'ın sevdiği bir beyit vardı, tasavvufî beyit:

Dervişlik olaydı tac ile hırka,
Alırdık biz dahi otuza, kırka...

Çarşıdan pazardan alınan bir şey değil dervişlik... İstediğin kadar büyük bir sarık temin edebilirsin çarşıdan. Parasını verirsin, yakışıklısını, güzelini, pahalısını alırsın, ihtişamlı da olur, sadrazam kavuğu gibi olur. Padişah kavuğu gibi de olabilir.

Çok güzel bir cübbe alabilirsin, üzerine sırma bir şey takabilirsin... Gösterişli olur, Arap diyarından gelen sırmalı abâyeler filân gibi olabilir. Mühim olan post değil, postun içi... Mühim olan, içindeki insanın Allah'ın sevdiği kul olması... Gerisi boştur.

Yâni, isterse bir kimse çıksın ortaya, şeyhim desin... Allah'ın sevgili kulu olamamışsa, kıymeti yok...

Onun için şu mihrabda, Hocamız cennet mekânın bir sözünü kulaklarımla duydum, hatırlıyorum. Diyor ki:

"—Şeyhlik yapmak mecnunluktur, delilik, divâneliktir; ancak vazifeli olmak müstesnâ... Vazifeli ise, salâhiyetli ise, hakîkî ise; tamam... Ama hakîkî değilse, delilik, divâneliktir."

Öyle şey olur mu? Dış şeklin kıymeti yok!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[6]

إِنَّ اللهَ لاَ يَنْظُرُ إِلٰى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ ، وَلٰكِنْ إِنَّمَا يَنْظُرُ إِلٰى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ (م. ه. حم. عن أبي هريرة)

RE. 92/3 (*İnna'llâhe lâ yenzuru ilâ suveriküm ve emvâliküm*) "Allah sizin boyunuzun posunuzun güzelliğine, endâmınızın mütenâsib olmasına, elbisenize bakmaz; paranıza bakmaz, maddî mevkiinizin, makamınızın yüksek olmasına bakmaz. (*Velâkin innemâ yenzuru ilâ kulûbiküm ve a'mâliküm*) Lâkin gönüllerinize ve amellerinize bakar."

Allah-u Teàlâ Hazretleri insanların sûretlerine bakmıyor, zâhirlerine bakmıyor, mallarına, mevkilerine, makamlarına bakmıyor. Ancak gönüllerine bakıyor ve yaptıkları amellere bakıyor. Hangi niyetle ne amelleri yaptığına bakıyor."

---

[6] Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.427, no:4651; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.173, no:4133; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.284, no:7814; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.120, no:394; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.328, no:10477; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.272; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.369, no:379; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.140, no:264; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.166, no:614; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.70, no:69; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.326; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müteferrik*, c.III, s.217, no:1352; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.98; Ebû Hüreyre RA'dan.

Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.540, no:1544; Yahyâ ibn-i Ebî Küseyr Rh.A'ten.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.193; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.23, no:5262; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.143, no:6995.

(*Yenzuru ilâ kulûbiküm*) Gönüllere bakıyor. Kalp gönül demek. Yâni, şu tık tık atan kalb herkeste var; kâfirde de var, münafıkta da var, cahilde de var, gàfilde de var... Ama mü'minin gönlü, imanla nurlanmış olan gönül kıymetli.

Hocamız, Allah'ın bize verdiği çeşitli nimetleri sayarken, en çok:

"—Allah sana gönül gibi bir nimet vermiş, kardeşim! Sana bir gönül nimeti vermiş Allah... Niye bu gönlü nurlandırmıyorsun, çalıştırmıyorsun? Niye gönül gözünü açmıyorsun, niye kalbini sâfîleştirmiyorsun, niye Allah'ın sevgili kulu olmağa çalışmıyorsun? Yâni, bu imkân sana verilmişken, niye böyle olmağa çalışmıyorsun?" diye söylerdi.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Biliyorsunuz ve görüyorsunuz, hayat kimseye kalmıyor. Ne padişahlara kalıyor, ne reisicumhurlara kalıyor, ne evliyâullaha kalıyor, ne enbiyâullaha kalıyor... Her şey boş! Hocamız da böyle söylemiş: Her şey boştur. Bütün iş, Allah'ın sevgili kulu olmakta...

İnsan Allah'ın sevgili kulu oldu mu, o zaman işler değişiyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri bir hadîs-i kudsîde şöyle buyurur:[7]

---

[7] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2384, Rikàk, 84/38, no:6137; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.58, *Birr ve İhsân*, no:;347; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.206, no:7833; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.520, no:7087; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.346, no:6188, Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.4; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.460, no:8750; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.380; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.175, no:1438; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.96, no:5460; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.221, no:7880; Ebû Ümâme RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.256, no:26236; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.139, no:9352; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.327, no:1457; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Evliyâ*, c.I, s.23, no:45; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.277, no:7491; Hz. Aişe RA'dan.

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.381; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.168, no:4445; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.232; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.192, no:20301; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.229, no:1155-1160 ve c.VII, s.770, no:21327; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.513, no:3498, 3499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.82, no:6898; Nevevî, *Riyâzu's-Sàlihîn*, c.I, s.246, no:1.

وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ ، وَ مَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ ؛ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ ، كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا (خ. عن أبي هريرة)

(*Ve mâ tekarrabe ileyye abdî bi-şey'in ehabbe ileyye mimme'fteradtü aleyhi*) [Kulum bana, kendisine farz kıldığım ibadetlerden daha sevimli bir şeyle yaklaşamaz; en çok farz ibadetlerle yaklaşır. (*Ve mâ yezâlü abdî yetekarrabü ileyye bi'n-nevâfili hattâ ühibbehû*) Kulum nâfile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam eder, nihayet o kulumu severim. (*Feizâ ahbebtühû*) Bir kere de onu sevdim mi, (*küntü sem'ahü'llezî yesmeu bihî*) işittiği kulağı olurum; (*ve basarahü'llezî yübsiru bihî*) gördüğü gözü olurum; (*ve yedehü'lletî yabtışü bihâ*) tuttuğu eli olurum; (*ve riclehü'lletî yemşî bihâ*) yürüdüğü ayağı olurum.]

Yâni, "Onun gören gözü olurum, işiten kulağı olurum, söyleyen dili olurum, tutan eli olurum, yürüyen ayağı olurum... O kulum benimle görür, o kulum benimle işitir, o kulum benimle söyler, o kulum benimle elini uzatıp işini yapar... O kulum benimle varacağı yere varır."

Tabii, bu hadis-i kudsî üzerinde insanlar ne kadar düşünse, yeridir. Allah'la gören bir kula gizli kalır mı? Allah her şeyi bilmiyor mu?

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (البقرة:٢٦٥)

(*Va'llàhu bimâ ta'melûne basîr.*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri sizin işlediğiniz her şeyi görmektedir."(Bakara, 2/265; Âl-i İmran, 3/156; Enfal, 8/72)

Allah her şeyi görmüyor mu, her yerde hàzır ve nâzır değil mi, her şeyi bilmiyor mu? O zaman Allah'la gören kul, her şeyi bilir,

Allah'ın bildirmesiyle bilir. Hocamız'da bunu görürdük. Misallerini anlatacağım.

Allah'la duyan bir kul, başka kulların duymadığı şeyi duyar. Dilinde Allah'la konuşan, söyleyen kul, ârifâne söz söyler, insanların gönüllerine hitab eder. İnsanların gönüllerindeki sorularına, sormadan cevap verir. Allah'la varacağı yere varan kul için, mesafe bahis konusu olmaz. Tayy-i zaman olur, tayy-i mekân olur. Mekân ve zamanın önemi kalmaz, bir yerden bir yere tarfetü'l-aynda gider. Yâni Allah'la olunca bir kul, çok muazzam ikramlara nâil olur, çok değişik hallere nâil olur.

Bu hadis-i kudsîdir, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuştur. Hocamız cennet mekânın üzerinde bu hallerin, bu hadis-i şerifte bildirilen şeylerin hepsi zâhirdi.

c. Hocamızın Tasarrufu ve Kerametleri

Birkaç misal söyleyeyim. İhvânımızdan meşhur bir zat-ı muhterem Amerika'da uçağa binmiş, uçak fırtınaya tutulmuş havada, düşecek hale gelmiş. Çok sarsıntı olmuş. Öyle bir sarsıntı ki, uçak parçalanacak, dağılacak, nerdeyse düşecek gibi olmuş. Herkes ölüm telâşına, ölüm korkusuna düşmüşler. Bizim bu kardeşimiz de —kendisi anlattı bana, başkalarına da anlattı sonra— Hocamız'a rabıta yapmış. Yâni gözünü kapatmış, evliyâ diye, hocam diye Hocamız'ı düşünmüş. El-hamdü lillâh uçak sakinleşmiş ve varacakları yere düşmeden varmışlar.

Sonra buraya geldiği zaman, Hocamız mütebessim, "Uçak seni bayağı telaşlandırdı, epeyce korkuttu değil mi?" diye o söylemeden söylemiş. Amerika'daki şeyi insan İstanbul'dan, normal olarak görür mü? Görmez. Amma, Allah gösterince görür. İşte o hadis-i kudsîde benimle görür dediği, böyle oluyor.

Sami Efendi'nin ihvânından bir zat kendisi anlattı. Fatih Camii'nde ikindi namazını kılmış. Cenaze de varmış, "Allahu ekber!" demiş, cenaze namazını da kılmış ama, yanlışlık yapmış cenaze namazında... Ondan sonra, "Hadi ne yapayım pazar günü,

İskenderpaşa’da hadis dersi var!” diye buraya gelmiş.

Hocamız’ın hali öyleydi. Yâni başka şeyhlere mensub insanlar da çok teveccüh eder, gelirlerdi. Evlerinde misafir ederlerdi, baş tâcı ederlerdi. Hocamız’ın böyle, dikkatle takip edilecek bir hali vardı.

Buraya gelmiş oturmuş. Hocamız şu karşıda, minderde dersi anlatırdı. Dersten zevk almamış. Muhterem kardeşlerim! Feyiz olduğu zaman, insan her şeyin tadını duyar. Hasta olduğu zaman, ağız hiç bir güzel yemeğin tadını almaz. Hastaya yemek yediremezsin, “Canım istemiyor!” der. Neden? Hasta... Ama sıhhatli olduğu zaman, tadını duyar.

Şimdi bu hadis-i şeriflerin tadına doyum olmaz. Neden? Rasûlüllah SAS Efendimiz’in kelâmıdır. Hadis-i şeriflerin içinde kimisi namaza ait hadis gelir, kimisi taharete ait hadis gelir. Kimisi abdeste ait, kimisi gıybete ait, kimisi zekâta ait... Çeşitli hadis-i şerifler gelir. Hepsi böyle heyecanlı bir hikâye gibi olmaz ki... Hadis-i şeriftir bu, “Efendimiz böyle buyurmuş.” diye dinimizi öğreneceğiz.

Diyor ki, “Hoşlanmadım dersten... Hadisler bana tatsız geldi, Hocamız’ın anlatması tatsız geldi.” diyor. Kendi anlatıyor bana, ismi yanımda, bildiğim bir isim. Hocamız dersi kesmiş:

“—Allah Allah, bu zamâne insanları ne acaibdir! Cenaze namazını doğru düzgün kılmaz, hata eder. Burada kendisine vaaz beğendiremezsin!” demiş.

Yâni, bir taraftan burada hadis dersi okuyor, bir taraftan da cemaatin gönlünden geçenlerle alâkası var. Bu beşerî bir takatle yapılmaz muhterem kardeşlerim, Allah yardım ederse, yapılır. Allah’ın sevgili kullarına has bir özelliktir bu.

Rüyalara Hocamız’ın muazzam bir tasarrufu vadı. Ne demek rüyalara tasarruf? Birisinin rüyasını bilirdi, birisinin rüyasına girerdi. Birisine istediği rüyayı gösterme kabiliyeti olduğu anlaşılıyor olaylardan...

Misâl: Sâime Hanım vardı. Allah rahmet eylesin, vefat etti.

Öğretmen Sâime Hanım derlerdi. Kendisi dul bir öğretmen hanım olduğu için hacca gidememiş. Aşık da... Hocamız'a demiş ki:

"—Efendim, mahremsiz hacca gidilmiyor. Ben de hacca gidemedim, çok da canım istiyor, aşıkım, oraları görmek istiyorum!" filân demiş.

Hocamız:

"—Ben seni götüreyim hacca..." demiş.

Sâime Hanım kendisi anlattı bana, rahmetli. "Ben de sandım ki; hac mevsimi gelecek, Hocamız bana da bilet alacak, beraber uçağa bineceğiz, hacca beraber gideceğiz sandım." diyor. Evi şuracıkta idi, ön sokakta. Eve gitmiş. Hani gece erken kalkanlar, sabahla öğle arasında uyumak ihtiyacı duyar. Çünkü ötekiler gibi değil ki, geceden uyanık, zikretti, tesbih çekti, dervişlik yaptı. Öğleye doğru evinde uyumuş.

Uyuduğu zaman rüyasında Hocamız yanına gelmiş. Önüne düşerek Mekke-i Mükerreme'ye gitmişler, Kâbe-i Müşerrefe'yi tavaf etmişler. Safâ ile Merve arasında sa'y eylemişler. Arafat'a çıkmışlar. Cemreleri taşlamışlar... Rüyada aynen böyle görmüş. İki saat önce, "Ben sana haccettireyim!" dedi. İki saat sonra Sâime Hanım'a böyle rüya göstertiyor.

Celâleddin Ökten Hocaefendi, kendisi büyük akàid alimi, ilm-i kelâm alimi... Yüksek İslâm Enstitüsü'nde, imam-hatip okulunda bu dersleri veren alim, fâzıl kimse... Şikâyet etmiş Hocamız'a, demiş ki...

Hac yasak o zaman. Devlet pasaport vermiyor, hacca vize vermiyor ve pasaportlara damga vuruyor. "Bu pasaport dışarıda her memlekette geçer ama, hac mevsiminde Suudi Arabistan için geçerli değildir." diye damga vuruyor pasaportlara. Kimseye de öyle pasaport vermiyor. Elli sene önce, kırk sene önce, eski hadise...

Mürid, Hocamız'dan yaşlı, Hocamız'a intisab etmiş. Büyük alim, yâni zâhir gözüyle bakılsa, Hocamız'dan daha yüksek tahsilli, daha büyük alim... Ama Hocamız'a intisab etmiş, aziz ve muhterem kardeşlerim! Neden? Ma'rifet ilmi ilimlerin en

üstünüdür de ondan... Öteki ilimler, onlar kitapların, satırların ilimleri; ma'rifetullah gönüllerin, sadırların ilmi olduğundan o en yüksek olduğundan, o Hocamız'a intisab ediyor.

Gelmiş:

"—Efendim, pasaport için müracaat ettim. Nüfuzlu talebelerim var, sevdiğim tanıdıklar var. Onlar da bana hürmet ederler. Yardımcı olmaya söz verdiler ama, altı ay geçti, hâlâ pasaportum Ankara'dan gelmedi." diye şikâyet etmiş, durumu arzetmiş Hocamız'a...

Hocamız da ön tarafta otururdu şurada:

"—Yakında alırsın inşaallah!" demiş.

Celâl Hoca orada Hocamız'ın önünde otururken, bir uyku bastırmış kendisini, uyumuş. İhtiyar zâten, böyle zor yürürdü. Bastonu vardı, adımları dikkatli atardı. Yetmiş küsür yaşında insandı.

Uyumuş, rüyasında kendisini Ankara'da pasaport dairesinde

görmüş. Memur pasaportu çıkartmış:

"—Hocam, buyurun, pasaportunuz hazır!" demiş, vermiş rüyada.

O, pasaportu rüyada aldıktan sonra uyanmış, bir de utanmış: "Böyle bir mübarek zâtın huzuru uyunacak yer mi? Şu ihtiyarlığın haline bak! Şimdi ben burada uyudum kaldım, ayıp oldu." diye kızarmış biraz, üzülmüş, utanmış. Hocamız'a böyle utanarak bakmış. Uyukladı ya Hocamız'ın önünde, ne kadar uyukladı? O rüyaları filân gördüğüne göre beş dakika mı uyukladı, horladı mı, ne oldu? Utanıyor yâni kendisi rüya gördüğüne...

Hocamız mütebessim, yüzüne böyle bakarak:

"—Nasıl, pasaportu aldın mı?" demiş.

Hakîkaten de, birkaç gün sonra pasaport Ankara'dan gelmiş.

Muhterem kardeşlerim! Şimdi sağ olan, bu olayı bilen birkaç kişi, Hocamız'ı ziyarete gelmişler. O sırada Celâleddin Hoca oradaymış. Celâleddin Hoca'yı onlar arabalarına alıp, evine götürdükleri zaman, bunlara demiş ki:

"—Hocanızın kıymetini bilin! Hocanız'ın rüyalara bile tasarrufu var, hakimiyeti var. Hocanız'ın kadr ü kıymetini bilin! Ben bu Hocaefendi'ye yetişmeseydim, tanışmasaydım, intisab etmeseydim. Kendim sağlam bir iman ile göçeceğimden şüphe ederdim. Hocanızın kıymetini bilin, çok büyük zât..." demiş, Celâleddin Hoca.

Postacı bir zarf getirmiş, davetiye, Hocamız'a vermiş. O postacı da, dışarıda demin boynuma sarıldı, "Ben o postacıyım, emekli oldum." dedi. O mu getirdi, ondan önceki memur mu, bilmiyorum artık, Allah selâmet versin... Onun da Hocamız'ın kerametleriyle ilgili hatıraları var ya, neyse...

Postacı zarfları vermiş. Hocamız bakmış, Yüksek İslâm Enstitüsü'nün Üsküdar Bağlarbaşı'nda temel atma töreni... Hocamız'ı da çağırıyorlar. İstanbul'un din alimlerinden, büyüklerinden birisi olduğu için çağırmışlar.

Hocamız demiş ki, önündeki şahsa:

“—Ben gidemem, al sen bu zarfı, sen git benim namıma vekâleten... Bir de orada bir konuşma yaparsın!” demiş.

“—Aman efendim, ben sizi nasıl temsil ederim? Hem de orada İstanbul’un müftüleri, diyanet işleri başkanları, yüksek rütbeli kimseler, herkes gelecek oraya... Ben onların karşısında nasıl konuşabilirim, ne söylerim?” deyince;

“—Hani Celâl Hoca hani, siz onu evine bıraktığınız zaman ne söylemişti size, onu söylersin!” demiş.

Halbuki kimseye söylenmiş değil, o Celâl Hoca’nın sözü. İki kişi biliyor. Bu şahıs hemen Hocamız’ın yanından çıkmış, öteki şahsın yanına gitmiş. Demiş ki:

“—Hani Celâl Hoca bir şey anlatmıştı: ‘Bu Hocanızın kıymetini bilin, rüyalara dahi tasarrufu var. Mânevî makamı çok yüksek...’ demişti. Bunu sen kimseye söyledin mi?”

“—Hayır, ben unuttum, kimseye söylemedim.” demiş.

“—Ben de söylemedim, sen de söylemedin; Hocamız nereden bildi, Celâl Hoca’nın bize söylediği sözü?”

Haa, Allah bildirirse bilir. Allah’ın sevgili kulu olunca böyle olur işler...

Aziz ve muhterem kardeşlerim, bunlar şahitli sözler. Biz de şüphe etmesini biliyoruz, biz de ilmî gerçekleri araştırmasını biliyoruz. Bir insan bir söz söylediği zaman, yalancı mı, doğrucu mu diye, biz de teraziye koyup ölçüp biçiyoruz. Bir adamın birisi demiş ki:

“—Bütün şeyhlere mevkii, makamı ben veriyorum!”

Hadi oradan yalancı, sahtekâr! Hiç aslı esası yok... Yalana yalan ama, bunlar şahitli isbatlı sözler.

Pekiyi, Hocamız niye Yüksek İslâm Enstitüsü’nün temel atma töreninde o sözü söylemesini istedi o şahsın? "Celâl Hoca’nın sözünü söylersin!" diye niye dedi? Bir de o tarafı var işin, onu düşünmek lâzım!

Hocamız demek istiyor ki, aziz ve muhterem kardeşlerim:

"—İnsan kuru kuruya ilm-i zâhiri öğrenirse iş tamam olmaz!"

demek istiyor.

İlm-i zâhiri kuru kuruya öğrense, diplomaları alsa, duvara assa, iş bitmez. Mühim olan Allah'ın sevgili kulu olmak, takvâ ehli kul olmak, Allah'ın sevdiği kul haline gelmek... Onu anlatmak istiyor ve orada en çok söylenecek söz de o zaten...

Yüksek İslâm Enstitüsü'nü kuranlara ve orada okuyanlara ve oradan çıkanlara söylenecek en büyük nasihat ne?

"—İlm-i zâhirle iş bitmez, kalbini nurlandırmağa bak, Allah'ın sevgili kulu olmağa bak!" demekten başka söz söylenir mi? "Sen biraz din ilimlerini öğrenecek, öğrenmiş insansın, gàfil olma da Allah'ın sevgili kulu olmayı başar!" demekten başka nasihat mı olur?

Abdülhàlik-ı Gücdevânî Efendimiz ne buyuruyor? Kendisinden sonra makama geçecek olan Hàce Evliyâ-i Kelan Hazretleri'ne nasihatinde ne buyuruyor:

"—Evlâdım ilim öğren ama, ilmin yanında takvâyı da öğren!"

İlim yetmez. İlim müsteşrikte de var, Avrupalı alimde de var, mütekebbir alimde de var, imanı zayıf alimde de var, içki içen alimde de var... Ben Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde hocalık yaptım. Benim fakültemde, İlâhiyat Fakültesi'nde içki içen insanlar biliyorum ben... Metres tutan, metres hayatını yaşayan, nikâhsız, zinâ halinde yaşayan insanlar biliyorum.

İlim ilim bilmektir,
İlim kendin bilmektir;
Sen kendini bilmezsen,
Bu nice okumaktır?

Yunus'un böyle sözü var, çok doğru... İlim öğrenecek, takvâyı öğrenecek, Allah'ın sevgisini kazanacak, rızasını kazanacak. Kazanamadıysa, rütbelerin hepsi boştur muhterem kardeşlerim! Doktorluklar, doçentlikler, profesörlükler, ordinaryüslükler... hepsi mezarın kapısında biter, hepsi orada kalır. Ondan sonrasında insanın kabrinde, ahirette, amel-i sàlihi yoldaş olacak,

takvâsı yâr ve yâver olacaktır. Onu söylemek istiyor Hocamız...

Aziz ve muhterem kardeşlerim, misalleri çoğaltmak mümkün. Çoğaltmak, birkaç tane daha söylemek de istiyorum:

Hocamız fenne de âşinâ bir insandı. Saat tamir ederdi. Gittiği evde meselâ, bozuk bir saat varsa;

"—Verin şunu ben tamir edeyim!" derdi.

Başkalarının çalıştıramadığı saati alırdı eve, sanki Hocamız'ın salonu saat hastanesi, kliniği gibiydi. Eski yazılı, rakamlı, elli yıllık, seksen yıllık, yüz yıllık, iki yüz yıllık saatler orada öyle duvarda... Hepsi çalışırdı, hepsine öyle bakardı. Bir merak tabii bu, kendisinin merakı...

Bu ön taraftaki evde otururken ev düzayaktı, salon bahçe ile hemzemindi ve camları çıplaktı, yâni demir filân yoktu. Biz de Ankara'daydık tabii, her zaman her şeyin ne olduğunu bilmiyoruz ama birisi gelmiş demiş ki:

"—Hocam, burası böyle cam, buraya demir yapalım!"

Demir yapmışlar, birer parmak kalınlığında kalın demirleri koymuşlar, camları sağlamlaştırmışlar. O gün hırsız girmiş... O güne kadar hiç hırsız girmeyen salona, o gün hırsız girmiş, saatleri toplamış... Saatlerin belki kimisi antikadır, kıymetlidir. Saatleri toplamış, gitmiş.

Ama kimin saatini alıyorsun sen yâhu? Sen kimin evinden kimin saatini alıyorsun? Hırsız Horhor yokuşundan aşağı inerken, aşağıdan yukarıya doğru da elinde cop bir polis memuru geliyormuş. Eskiden lastik coplar vardı polislerin elinde...

Polis şöyle aşağıdan yukarıya gelirken, yukarıdan gelen adama bakmış; kravatlı, fötr şapkalı, ütülü, güzel giyimli bir insan... Bir dikkatli bakmış, kim bu diye; a, sabıkalı birisi, hırsız... Elindeki copu şöyle kafasına, fötrüne bir tane patlatmış:

"—Sen beyefendi mi oldun yâ?" demiş.

Eski sabıkalı ya, "Sen beyefendi mi oldun?" diye fötöre bir tane patlatınca, hırsız zor tutmuş fötörü... Meğer bütün saatleri içine doldurmuş, başına geçirmiş. Yâni üstünü arasan bulamayacaksın,

saatler fotörün içindeymiş. Tabii böyle tutunca;

"—Gel bakalım, bunları nereden aldın?" demiş.

Saatler tekrar Hocamız'ın evine geri gelmiş.

Çok misalleri var... Bu Vehbi Vakkasoğlu kardeşimiz, çok enterasan bir tanesini anlattı, geçen seneki sene-i devriyede... Son devrin din alimleri hakkında bir kitap yazmağa karar vermiş. İşte isimleri tesbit etmiş, şu alimi yazacağım, bu alimi yazacağım diye... Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'ni de yazacak. O da artık herkesin bildiği bir kimse diye, onu da yazmağa karar vermiş.

Bunun bu niyetini bir arkadaşı duyunca; Alemdağ füze taburunda vazife gören bir astsubay arkadaşı demiş ki:

"—Güzel bir şey, ben de sana yardımcı olurum! Daireden izin alırım, bu eserinin daktilo edilmesinde ben de sana yardımcı olurum." demiş.

Fakat o gün gelmiş, birlikte izinleri kaldırmış komutan. Bu astsubaya izin yok. Astsubay gelmiş, demiş ki:

"—Kusura bakma, ben sana söz vermiştim, daktilo etmene yardımcı olacaktım ama bizim füzelerde arıza oldu... Onun için, izinler kalktığı için, ben de gelemiyorum. Senin daktilo etmene yardımcı olamayacağım." demiş.

Bu rampalar atom başlıklı füze atıyor, önemli cihazlar. Arızayı giderememişler. Teknisyen çağırmışlar, giderememişler; Amerikalıları çağırmışlar, giderememişler... O sırada da teftiş olacak. Komutan çok kızmış ve çok üzülmüş, telâşlanmış. Teftişte arızalı çıkacak tesis; tabii o komutan için, siciline kötü bir yazı yazılacak. İzinleri ondan kaldırmış meğerse...

Bakın, ne kadar enteresan bir hadise muhterem kardeşlerim, ne kadar ibretli bir hadise! Geceleyin rüyasında aksakallı, pembe yanaklı nûrânî mübarek bir zat görmüş astsubay. O mübarek zât astsubaya demiş ki:

"—Evlâdım, sizin füzenin bulunmayan arızası, teknisyenlerin bulamadığı, Amerika'dan mütehassıs getirilmesine karar verilen esrârengiz arıza, büyük arıza füzenin şurasındadır!" diye rüyada

söylemiş.

O da ertesi gün gitmiş komutana:

“—Komutanım, ben arızayı bulursam, benim iznim vardı, verir misin?”

“—Sen arızayı bul, ben sana iki misli izin veririm!” demiş.

Gitmiş, rüyada tarif edilen yerde arızayı aynen bulmuş muhterem kardeşlerim! Füzenin rampası, atma cihazı tamir olmuş; komutan da buna iki misli izin vermiş.

Daha başka kerametler var... Araba tutup daktilo yapacağı yere gelecek, orada keramet var, başka şeylerde keramet var... Onları da anlattı.

Sonradan Hocamız’ın bir anılma merasiminde, böyle bir güzel boy resmi vardır Hocamız’ın, şurada incirin altında çekilmiş güzel bir resim... Onu görünce, “Hah...” demiş, “Rüyada bana füzenin arızasını söyleyen zât-ı muhterem buydu.” demiş.

Allàhu ekber! Gelin bakalım bunu izah edin, ilericiler! Gelin bakalım devrimbazlar, gelin bakalım fizikçiler, kimyacılar; bu işi izah edin! Bu işi siz izah edemezsiniz. Bu işin bir tek izahı var: Allah bir kulunu sevdi mi, füzenin arızasını bile buldurtacak kabiliyet veriyor, kavuklu hoca bile olsa...

Allah’ın sevgili kulu olmak lâzım muhterem kardeşlerim! Başka çare yok...

Böyle bir kimseyi tanımayan kimseler, tabii bilemiyorlar. Ben Hocamız’ın hayatı ile ilgili birkaç satır yazdım, kitaplarının evveline koydum. Bizim radikal arkadaşlarımız var radikal dinci, kökten dinci... Herkesi beğenmezler, herkesi küfürle itham ederler.

“—Tasavvuf ayrı bir din, İslâm değil...” diyor meselâ, iddiası böyle... “Keramet yok!” diyor.

“—A kardeşim, ben görmedim.” de, doğrusu o...

Sen görmemiş olabilirsin ama, biz bin tane keramet gördük. Bizim de aklımız senin aklından eksik değil. Tahsilimiz de seni üçe beşe katlar. Bizim de bilgimiz var, senin bilginden fazla teknik

bilgimiz var. Teknik Üniversite'de profesör olan kaç tane ihvanımız var...

İşte bu öyle değil. Bu iş senin sandığın gibi değil, bu iş başka türlü bir iş...

"—Efendim, rüyalara tasarruf olur muymuş, bu şirkmiş."

Niye şirk olsun, Allah sevdiği kula salâhiyet veriyor. Hadis-i şerifte yok mu? Sevdiği kula ikramda bulunuyor. Tabii işin esrarını söylemek de mümkün değil de, tadan bilir. Kör renkleri bilemez; gören bilir. Sen bu işi anlayamazsın; tadan bilir.

d. Maksat Allah'ın Sevgili Kulu Olmak

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Tabii, olan oluyor, göçen göçüyor, ölen ölüyor. Hocamız'ı sevmekten maksat nedir? Hocamız'ı sevmekten maksat, nasihatlarını tutmaktır, onun büyük makamından istifade etmektir, kendimize çeki düzen vermektir. Bizim de, Allah'ın sevgili kulu olmak için gayrete gelmemizdir.

Büyüklerin hayatlarını, Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de bildiriyor:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ (مريم:١٦)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi meryem*) "Meryem'i kitapta yad et, an, zikret ey Rasûlüm!" (Meryem, 19/16)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ (مريم:٥٤)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi ismâîl*) "İsmâil'i kitapta anlat ey Rasûlüm!" (Meryem, 19/54) diye büyük zâtların, enbiyâullahın, evliyâullahın hallerini Kur'an-ı Kerim'de Allah bildiriyor. Neden bildiriyor? Bizim büyüklerimiz kısaca söylemişler: Kıssadan hisse çıkarması lâzım insanın...

Hocamız'ın yine çok sevdiği bir söz var, o da kayda geçsin:

Bir göz ki ânın olmaya ibret nazarında,
Ol sàhibinin düşmanıdır baş üzerinde...

Sözün güzelliğine bak! Niyâzî-yi Mısrî'nin bu söz ama, Hocamız çok beğenirdi ve söylerdi bu sözü dâimâ... Bununla temessül ederdi, yâni misal olarak zikrederdi.

"Bir göz ki ibretle etrafa bakmıyor, böyle bir alışkanlığa sahip değil; o göz sahibinin başı üzerinde sahibinin düşmanıdır." İbretle bakmasını bilmeyen günaha bakar. İbretleri görmeyen, hisse çıkartamayan, kendisini yola getiremez. Bu göz, ibret alsın diye, etrafa baksın, Allah'ın kudretini görsün diye verilmiş. Güzel yönde kullanılması lâzım! Kötü yönde kullanılmaması lâzım! Yanlış yalan yolda kullanılmaması lâzım!

Tabii, Allah-u Teàlâ Hazretleri nasib edince, sevgili kulları

böyle oluyorlar; füzecinin bilemediği teknik arızayı biliyorlar. Şu karşıda bazıları oturmuşlar da, "Hocamız iyidir hoştur, evliyâdır ama..." Evliyâlığını da kabul etmişler, çünkü halvetlere girdiler çıktılar, kerametlerini her zaman görüyorlar. "İyidir, güzeldir de siyaseti anlamaz!" demişler.

Vay şaşkın vay! Vay zavallı vay! İşin önünü, sonunu gören, Allah tarafından kendisine gösterilen insanın, sen ayağının tozu olamazsın! O on sene sonrasını görür, yirmi sene sonrasını görür... İleride evliyâ olacak çocuğu küçüklüğünden sezer. Ve bunlar isbat edilmiş hadiselerdir.

Bütün mesele Allah'ın sevgili kulu olmaktır; Kur'an-ı Kerim'e yapışmaktır, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine yapışmaktır, bid'atlardan uzak durmaktır, güzel ahlâka sahip olmaktır.

e. Tasavvuf Nedir?

Tasavvuf nedir muhterem kardeşlerim?

1. Nefsi terbiye etmek, kötü huyları atmak, iyi huyları almaktır.

2. Kalbi tasfiye etmek, gaflet perdelerini yırtmak, gönül gözünü açmak, ma'rifetullaha ermektir.

3. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne mutî bir kul olmaktır. Emirlerini tutmak, yasaklarından kaçmaktır. Allah'ın sevdiğini sevmektir, sevmediğini sevmemektir.

Onun için evliyâullah her zaman melek gibi değildir. Hocamız şu minbere çıktığı zaman, minberde hutbe okurken, bir korkumuzdan yüzüne bakamazdık... Öyle celâlli hutbe okurdu ki burada, başımızı kaldıramazdık...

Neden? Kızılacak yerde kızmak, kemâldir. Kızılacak yerde de yumuşaklık, zaaftır. Kızılacak yerde, kızılacak insana kızmak lâzım; eğri insana eğriliğini zamanında söylemek lâzım! Doğru insanı da, çamurların içinde bile olsa, elinden tutup kaldırmak lâzım! Evliyâullahın işi budur. Allah'a itaat etmek, emirlerini tutmak, yasaklarından kaçmak; Allah için sevmek, Allah için

kızmaktır.

Biz Hocamız'ın bütün hallerini, şöyle hafızamızı yokluyoruz, sonra kitapları okuduğumuz zaman el-hamdü lillâh görüyoruz ki, Hocamız cennet mekân tamâmen Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesi yolunda... Tamâmen.

Peygamber SAS Efendimiz'in ahlâkını sordular Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'e:

"—Nasıldı Rasûlüllah'ın ahlâkı ey mü'minlerin annesi, yâ Ümme'l-mü'minîn, yâ Aişe-i Sıddîka?

E şimdi bir cümle ile cevap verilir mi böyle bir soruya? Ne cevap verdi Aişe Vâlidemiz:

"—Sen Kur'an-ı Kerim'i okumaz mısın?

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ (م. حم. طس. هب. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulükuhü'l-kur'ân*)[8] "Rasûlüllah Efendimiz'in ahlâkı Kur'an-ı Kerim idi." buyurmuş.

Rasûlüllah SAS peygamberlerin serveri, kâinâtın önderi, ekremü'l-halk, eşref-i mahlûkàt; insanların, mahlûkatın, cinlerin en şereflisi... Peygamber Efendimiz hem çok merhametli, hem de çok celâletli ve kahraman... Denge var, ikisi de var... Harbde en önde, en kahraman... Sulhta en merhametli, en cömert; fakirlere fukaraya iyilik yapan, elindekini sonuna kadar veren...

Mesele, ahlâkı her yönüyle almak... Bir tarafını alıp, bir tarafını bırakmak değil. Bir tarafını alıp bir tarafını bırakırsa,

---

[8] *Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.VI, s.163, no:25341; Buhàrî, Edebü'l-Müfred, c.I, s.115, no:308; Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.*

Lafız farkıyla: Müslim, Sahîh, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, Sünen, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, Sünen, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.II, s.499, no:4413; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, Tabakàtü'l-Kübrâ, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

yarım ahlâk olur. İslâm ahlâkı nasıldır? Müsamahadır, hoşgörü diyorlar şimdi; hoşgörü, hoşgörü, hoşgörü... Yunus Emre hoşgörülüymüş, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî hoşgörülüymüş... Vallàhi de, billâhi de değil! Ya bunlar Yunus Emre'yi okumuyorlar, Mevlânâ Celâleddîn'i tam okumuyorlar; ya da yalan söylüyorlar...

Çünkü, Yunus Emre KS'in öyle celâlli şiirleri var ki... Öyle de olması lâzım! Celâl zamanında celâl, cemâl zamanında cemâl lâzım!

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî müsamahalıymış; öyle şey olur mu? Öyle celâlli halleri var ki...

Vezirin birisi gelmiş, kelime konuşmamış, "Hoş geldin!" dememiş. Vezir, bakan yâni... Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî konuşmamış. Hani Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî müsamahalıydı, yalancılar? Tanımıyorsunuz veya saklıyorsunuz.

Durmuş durmuş; koca vezir, geldi bir hocanın ayağına... Hoca iltifat etmiyor, kapısını açmıyor, buyur etmiyor, "Nasılsın?" demiyor. Ötekiler önünde dokuz takla atarken, eğilirken, bu kaşlarını çatmış karşısında duruyor. Mânevî heybeti var... Durmuş durmuş;

"—Efendim, bana nasihat eylesene..." demiş.

Vezir Mevlânâ Hazretleri'nden nasihat istiyor. Şöyle dönmüş:

"—Ben sana ne diyeyim evlâdım? Seni Allah sultan yaptı, sen şeytana kulluk ediyorsun! Seni sultan yapan, vezir yapan Allah, şeytan değil; sen Allah'a kulluk etmiyorsun, şeytana kulluk ediyorsun! Sana Allah kullara merhameti emretti; sen kullara zulmediyorsun! Ben sana ne diyeyim?" demiş.

Adam başlamış hüngür hüngür ağlamağa... Kazık gibi, dosdoğru söz.

Evliyâullahın hali budur. Yâni, susulacak zamanda susar, konuşulacak zamanda konuşur. Bizim Ali Ya'kub Cenkçiler Hocaefendi'yi de çok severim, ona da Allah rahmet eylesin... Bir de bugün duydum, bizim Nureddin kardeşimizin babası, eski Eyüb imamı vefat etmiş dün; mekânı cennet olsun, Allah rahmet eylesin... İhvânımızdandı, mübarek insanlardı; Allah cümlesine rahmet eylesin...

Bu Ali Ya'kub Hoca hastanede yatarken, zamanında çok yüksek mevkide olan, onun da amiri olan birisi gelmiş, hastanede onu ziyaret etmiş. Ali Ya'kub Hoca hoşuma gidiyor, mert insan çünkü...

"—Sen çok akıllı bir insansın. Bir de bu aklını hayra kullansana!" demiş.

Bak nasıl söylüyor, "Şerre kullanıyorsun!" diye nasıl söylüyor, dobra dobra...

Hocamız da ameliyat olduğu zaman, yüksek mevki makam sahipleri kendisini ziyaret etmişti. Onlara bir güzel nasihat etmişti.

Hocamız cennet mekân, Peygamber SAS Efendimiz'i

anlatırken (*Kâne hulükuhü'l-kur'ân*) dediği gibi, Hazret-i Aişe RA'nın; Rasûlüllah'ın hadis-i şeriflerini okuyorum da sevgili kardeşlerim, bakıyorum ki, "Aaa, Hocamız da tam böyleydi..." diyorum. Hazmetmiş, Rasûlüllah'ın ahlâkına benzetmiş kendisini...

Tasavvufta *fenâ fi'r-rasûl* ne demek muhterem kardeşlerim? Gideceksin, Rasûlüllah'ın içinde fânî olacaksın, bedavadan çıkacaksın... Öyle şey olur mu? Rasûlüllah'a âsî olarak, Rasûlüllah'ın sünnetini çiğneyerek, Rasûlüllah'ın sünnetini tutmayarak *fenâ fir-rasûl* olur mu? Olmaz!

Bir insan Rasûlüllah'a uymuyorsa, o hiç bir şey olmaz! "Bid'at ehlinin, Allah namazını, haccını, orucunu, zekâtını, farzını, nafilesini kabul etmez." diyor Peygamber Efendimiz. Sımsıkı sarılacak sünnet-i seniyyeye...

Hocamız melek gibiydi, minbere çıktığı zaman ödümüz patlardı konuşmasından... Okudum, işte bu Râmuz kitabının sonuna geldiğimiz zaman okuduk: Rasûlüllah Efendimiz de minberde iken celâlli imiş. Aynen yolunda gidiyor Rasûlüllah Efendimiz'in...

Peygamber SAS ev halkına müşfik imiş, biraz da şakacı imiş ev halkıyla... Hocamız da ev halkıyla şakacıydı. Aynen... Ne tahmin edersiniz Hocamız'ı? Kaşları çatık, içeri girecek; herkes elini öpüyor, eteğini öpüyor... Hayır; latîfeciydi, şakacıydı, tatlıydı. Efendimiz SAS'in ahlâkı çünkü...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize, dinimizin hakîkatlerini görmeyi nasîb etsin... Hakîkatleri görmeyince, insanın ünvanı, doktoraları, ihtisasları para etmiyor. Hakîkatleri göstersin Allah-u Teàlâ Hazretleri... Yolunca yürütsün...

Yolunca yürüyene de, makama çıktığı zaman öğretiyor muhterem kardeşlerim! Onun için büyüklerden birisi buyurmuş ki:

ما اتخذ الله وليًّا جاهلاً ، ولو اتخذه لعلّمه .

(*Me'ttehaza'llàhu veliyyen câhilâ*) "Allah hiç câhil velî edinmemiştir. Evliyâullah câhil değildir. (*Ve lev ittehazehû leallemehû*) Eğer bir câhili velî etmişse kendisine, sevmişse; öğretir onu, cahillik kalmaz." Allah'ın sevgili kulu olduktan sonra cahillik kalmaz. Şeriata aykırı iş yapmaz. Fakihler soru sorarlar da, onlara öyle cevap verir ki, fakihler bile ağzı açık kalır. Neden? Okumadı ama, Allah öğretti. "Beni medresede hocam öğretti değil, (*eddebenî rabbî*) Rabbim öğretti."

Allah öğrettiği zaman, her şeyi bilir. Gözünden perdeler kalkar, şu şöyledir, şu şöyledir diye sayar.

Ulu Cami'nin açılması zamanında Bursa'da:

"—Şeyhü'l-islâm mı okusun hutbeyi, falanca mı okusun, filânca mı okusun, Emir Sultan mı okusun?" demişler.

"—Hayır, hayır, hayır..."

"—Kim okusun?" demişler:

"—Burada Somuncu Baba diye bir zât var, o okusun!" demişler.

Israr etmişler, rica etmişler padişahın adamları. Somuncu Baba çıkmış, Ulu Cami'de hutbe okumuş, Fatiha'yı yedi türlü tefsir etmiş. Birisini ikisini bazıları anlamış, üçünü dördünü bazıları anlamış, beşini altısını bazıları anlamış... Bir tanesini kim bilir kaç kişi anladı? Derece derece, derece derece yükselttin mi, anlayan anlar, anlamayan öyle bakar. Bir onun ağzına bakar, bir öbürünün ağzına bakar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevgisini kazanmağa çalışmak lâzım!

Süleymaniye Kütüphanesi'nde çalışıyordum. Çok güzel kitaplar var, ben de kitapları, yazma eserleri seviyorum. Güzel notlar aldım. Hoşuna gider diye de, geldiğim zaman bazen Hocamız'a okuyorum.

Defterimde var, Arapça birisi bir şiir yazmış:

"—Yâ Rabbi, her ne kadar günahkâr bir kul isem de, gene günahı isteyerek yapmadım, sana imanım tamdır." filân diye, böyle bir şiir yazmış.

Ben bunu okudum, Hocamız hoşlanacak sandım. Kaşlarını çattı:

"—O teselli, öyle şey olmaz!" dedi.

Yâni böyle sapasağlam takvâsı vardı. Hiç o şiiri hoş görmedi. "Yâ Rabbi, günah işledim ama, gene sana inanarak işledim, affedersin..." filân gibi bir şeye hiç müsamaha etmedi. "Öyle şey olmaz!" dedi.

Büyükler diyorlar ki:

"—İşlediğin günahın küçük deme, kime karşı işlediğini düşün!"

"—Küçük bir günah işledim, basit bir günah..." diyor.

Meselâ, "Sigara içmek mekruh..." diyorsun, herkes müttefik. Haram diyenler var. En aşağısı mekruh diyor. Doktorlar yasak diyor, "Kendini zehirliyorsun!" diyor. Mükeyyefat, mekruh...

"—Efendim, mühim değil." diyor, önemsemiyor, içiyor.

Böyle evliyâlık olur mu, böyle tasavvuf olur mu?

"—Efendim, haram değil ki, mekruh..."

Haa, günahı küçük görme; günahı kime karşı işlediğini düşün, cürmünün büyüklüğünü oradan anla! Kime karşı işliyorsun bu küçük günahı? Rabbine karşı, Allah-u Azîmü'ş-şân'a karşı işliyorsun. Allah'a karşı işlenen suçun küçüğü olur mu? O makama o saygısızlık olur mu? Küçük de olsa, yapmayacak; çünkü makam büyük, makam yüce...

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri kusurlarımızdan kurtarsın... Bizde sevmediği ne gibi hal ve huy ve sıfat varsa, bizi onlardan pâk eylesin... Bizi sevdiği sıfatlarla sıfatlandırsın... Sevdiği amellere muvaffak eylesin... Sevdiği ilimlerle gönlümüzü doldursun... Sevdiği yollarda yürütsün... Sevdiği kulları ile dost eylesin...

Ömrümüzü sevdiği bir şekilde geçirip, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmayı nasib eylesin...

13. 11. 1994 - İskenderpaşa Camii

05. HER HÂLİ BİR KERAMET

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, nahmeduhû bi-cemîi mehâidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultànih... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Tâci ruûsinâ ve tabîbi kulûbinâ ve rahmetu'llàhi ve üsvetüne'l-hasaneh, muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Çok azîz misafirlerimiz, muhterem kardeşlerim!

Çok uzak şehirlerden otobüsler tutarak geldiniz. Aşk ile, şevk ile kışın soğuğuna bakmadınız, yerin darlığından sıkılmadınız... Dizinizi koyacak yerin sıkışıklığından rahatsız olmadınız... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızası için, Allah'ın sevdiği kulları sevme yolunda yaptığınız bu ziyaretinizi, Rabbim Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri çok üstün ve çok müstesnâ mükâfatlarla taltif eylesin...

Hadis-i kudsî-yi nebevîde buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz:[9]

قَالَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ: حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ (حم. حب. طب. عن عبادة)

---

[9] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22117, 22133; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.338, no:577; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:572; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.45, no:34100; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2697; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.233, no:20857; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.131; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.991, no:1108; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.265, no:2225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.14, no:24671; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.59, no:14972; RE. 275/14.

(*Kàle'llàhu azze ve celle*) “Aziz ve celil olan Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Hakkat mahabbetî li'l-mütehàbbîne fîyye*) “Benim için birbirleriyle dostluk eden, birbirini seven, kardeş olan, ahbap olan kimselere benim sevgim hak olur.”

Bu hadis-i şerifte beş cümle vardır, bir cümlesi bu: “Birbirlerini Allah için sevenlere, benim sevmem, razı olmam haktır, vacibdir, muhakkaktır, tahakkuk eder.” mânâsına...

Bir cümlesi de:

وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ (حم. طب. ك. حل. كر. عن عبادة)

(*Ve hakkat muhabbetî li'l-mütezâvirîne fiyye*) “Benim rızam uğrunda birbirlerini ziyaret edenlere de benim sevgim vâcib olur, hak olur, tahakkuk eder, ben onları severim.” demek... Bu müjdelere Rabbim Teâlâ cümlenizi nâil eylesin, mazhar eylesin,

sahib eylesin... Allah-u Teâlâ Hazretleri hepinizden razı olsun...

Kıymetli üstadlarımızdan hiç bir yerde bulamayacağımız kıymetli bilgiler aldık. Çok değerli hatıralarını dinledik. Gördük ki, Hocamız'ın dervişliği de, müridliği de kerametlerle doluymuş. Aradaki fasılayı bilmeyenler şu cemm-i gafirden, bu kıymetli ve göz kamaştırıcı muhabbet topluluğundan ibret alsınlar ki, kerametleri vefatından sonra da devam ediyor.

Ben aciz kardeşiniz, onun cenazesindeki muhabbetli kalabalık kadar büyük bir kalabalığı İstanbul'un görmediği kanaatindeyim. Çünkü cenaze namazını kılan cemaatin bir ucu ta Esnaf Hastanesi'nin yanındaydı. Süleymaniye Camisi dolmuştu, avlusu dolmuştu, kıble çizgisinin önüne geçilmişti. Sokaklar dolmuştu, yandaki sokaklara taşılmıştı. Esnaf Hastanesi'nin önüne kadar cenaze namazının kalabalığı uzanmıştı. Fatih'te trafik aksamıştı. Saraçhanebaşı'nda yollar tıkanmıştı.

Hem de nasıl bir zamanda? Perşembe günü öğleye yakın irtihâl-i dâr-ı bekà etmiş olan Hocamız'a, herhangi bir ilan ve açıklama yapılmadan Türkiye'nin her yerinden gelen muhiblerle... Perşembe günü vefat ediyor, cuma günü öğleyin cuma namazından sonra cenaze namazı kılınıyor. Bir gün daha bekleseydi, İstanbul yerinden oynardı. Rüyada görüp gelenler, duyup gelenler, işaret alıp gelenler... Tariflere sığmaz bir hâlet...

Tabii, tarif edilemiyor hakîkaten kemâlâtı, kerâmâtı; çünkü her halinde hakîkaten bir zarâfet ve bir keramet var idi. Bendenizden kitaplarının mukaddemesinde kendisini anlatmam istendiği zaman, hayatıyla ilgili bilgileri oraya derc etmiştim.

Kendisinin tuttuğu bir günlüğü vardı. Kimse bimez, benim yanımda mahfuz... Kendi el yazısıyla her gün hatırasını yazmış, ta askerliğe gittiği zamanlarda... Oradan ben tarih olarak kendi el yazısıyla biliyorum ki, 16 Temmuz 1336 tarihinde Ayasofya Camii'nde cuma namazını kıldıktan sonra; Yusuf Ziyâ Binatlı Hocamız'ın muhterem pederi, hemşehrisi Dağıstanlı Ömer Ziyâeddin Hazretleri'ne gidip intisab eylemiş. "Elhamdü lillâh

Tarikat-ı Aliyye'ye girmem bugün nasib oldu." diye, defterine kendi el yazısıyla yazılmış olduğu için, sahih bir bilgi olarak onu da buraya kaydetmiştim.

Herkes hayıflanıyor: Tam istifade edemedik, kıymetini bilemedik diye... Ben hizmetini en az yapabilenlerden biriydim. Çünkü Ankara'da İlâhiyat Fakültesi'nde vazifem vardı. Ne zaman kendisine, "Vazifeden ayrılayım, hizmetinize geleyim!" desem; "Profesörlük ne zaman?" diye sorardı. "Profesör ol da, öyle..." derdi.

Doktora yaptım, doçent oldum, askere gittim... Her seferinde arzumu izhar ettim. Her seferinde, "Profesör ol da, öyle..." demişti. Benim de profesör olacağım yoktu ama nasıl olduğunu da ben bilmiyorum. Nasıl beni profesör yaptılar; onu da anlayamıyorum.

Yapmazlardı çünkü... Bütün fakültedeki rey durumu, benim profesörlüğüme evet diyecek insanların sayısı bakımından uygun değildi. Benim halim uygun değildi. Fakültedeki hasımlarım beni çok tenkid ederlerdi, fazla mutaassıb olduğum iddiasıyla... Ama

Allah'ın lütf u keremiyle, büyüklerin himmetiyle o nasib oldu.

Burada birkaç cümle ile Hocamız'ın ahlâk ve şemâilini, hayatına dair bilgileri anlatmıştım. Onan sonra, bu anlattığım, yazdığım sözlerin bazıları, radikal İslâmcı denilen akılcı, genç, eskiyi tanımaz; dinî ahkâmı kendi kafalarıyla asıp keser, kesip biçer, kesin kararlar verir, reddeder, inkâr eder bir taife içindeki bazı kimseler şiddetle karşı çıktılar. Onu anlatmak istiyorum burada, bir açıklama olsun diye...

Şöyle yazmıştım ki:

"İnsanın kalbinden geçenleri bilir, kendisine ziyarete gelenin kalbindeki soruyu, sormadan cevaplandırır. İstemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi bağışlardı. Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Bereket gittiği yere yağar, bolluk onunla beraber gezer; en hücrâ, en kıtlık yerde o gelince nimetler dolup taşardı." Bunları yazdım diye kızıyorlar bana...

Ben bunları ben bir kuru medih olarak yazmadım. Ama bunları kabul edemeyen kardeşler de böyle bir zatı tanımadılar. Tanımadıkları için, akılları da almadı.

Akıl çok küçük bir vasıta, sığ... Ancak yerde yürüyor, havalara uçmuyor. Mâverâya gidemiyor, ancak tıpış tıpış yerde yürüyebiliyor. Anlayamadılar.

Onun için burada, bu kadar büyük kalabalığı görünce, —sabrın fazileti üzerinde üstadımız konuştu— eğer sabrınızı zorlamayacaksak, kısaca izah etmek istiyorum:

İnsanın kalbinden geçenleri bilirdi. "Canım, gaybı Allah bilir." diyorlar. Amennâ ve saddaknâ... Gaybı Allah bilir ama, Allah'ın bildirdiği kimseler de bilir. Allah bir şeyi bir kuluna bildirdi mi, o da bilir.

Sonra, *kurb-u nevâfil* diye bir hadiseyi, hadis-i şerifte Peygamber SAS bildiriyor. Hadis-i kudsî var, onu da nakletmiş

olalım; zâten çok duyduğunuz, bildiğiniz bir hadis-i şerif:[10]

"İbadet ve tâatle, nâfile ibadetlerle, iyi bir kul olarak Allah'a karşı vazifelerini güzel yapınca; Allah onun gören gözü olur, söyleyen dili olur, işiten kulağı olur, tutan eli olur, yürüyen aşağı olur. Allah ona her şeyi gösterir, duyurur, söyletir, yaptırır, muktedir kılar. Uzak mesafelere tayy-ı mekânı nasib eder.

Bunun misalleri, benim yaşadığım şeyler... Meselâ, ben yanında oturdum, kalbimden bir şey geçiriyorken, hiç bir şey söylemeden; "Öyle şey olur mu?" diye o geçirdiğim fikre karşılık verdiğini biliyorum.

Vaaz verirken dinleyen bir insanın kalbinden geçirdiği bir şeye; "Hayır, öyle düşünüyorsun ama, şu şöyledir." dediğini biliyorum.

Camiden çıkarken, arkasından yürüyen bir insanın, hocaya şu sorsam, şöyle desem diye arkasından giderken; dönüp, tebessüm edip, cevabını verdiğini biliyorum.

Demek ki, gönülden geçenleri bildiğini hadiselerle biliyorum da, onun için yazdım. Misalleri çoktur. Burada bu gibi olayları yaşayan, sanırım çok kimse vardır.

Kalbinden geçenleri Allah'ın bildirmesiyle biliyordu. Şahidim, şehadet ederim. Sonra, gelenin sormadan cevabını verirdi. Sonradan o itiraf ederdi:

"—Yâhu şunu soracaktım. Hocam hiç sormadan cevabını verdi."

Veyahut:

"—Kalabalıkta, vaazda, arka tarafta gönlümden şu soruyu geçiriyordum; onun cevabını verdi." diye...

Evliyaullahta bu hal çok görülür. Allah'ın kullarına bahşettiği hoş hallerden birisidir. Bunların misallerini böyle, eğer oturuş

---

[10] Buhârî, Sahîh, c.V, s.2384, Rikàk, 84/38, no:6137; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.58, *Birr ve İhsân*, no:;347; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.206,no:7833; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.520, no:7087; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.346, no:6188, Ebû Hüreyre RA'dan.

sıkışık olmasa, mekân da geniş olsa... Hatırıma geliyor, söz arasında onu da teklif ediyorum hepinize: Bir Mehmed Zâhid Kotku Kültür Merkezi yapalım, elli bin kişi alsın! Çünkü kalabalıklar küçük yerlere sığmıyor. İnşaallah bir dahaki sene-i devriyesinde Hocamız'ı, Mehmed Zâhid Kotku Kültür Merkezi'nde, rahat koltuklara oturmuş bir şekilde, çok geniş bir mekânda anarız. Allah sıhhat afiyet versin...

İstemeden ihtiyaç sahibinin muhtaç olduğu şeyi ona bahşederdi. Vefat ettiği zaman postaneden posta evrakını getirip götüren posta memuru söylemiş: Bir kış günü, evde kömür yok... Para da yok, çoluk çocuk soğukta... Hocamız'a da bir yerden havale gelmiş. Hocamız postaneye zahmet etmesin diye, posta memuru havaleyi postaneden almış, getirmiş. Hocamız mütebessim;

"—Gel bu parayı seninle ikiye bölüşelim!" demiş.

Gelen paranın yarısını posta memuruna vermiş. Posta memurunun ifadesi:

“—Ne bir kuruş az, ne bir kuruş fazla, ihtiyacım olan kömürün parası kadar... Tam tamına...”

İstemeden verirdi dediğimin, buna benzer misalleri çok...

Burada Terzi İsmail Efendi vardı, caminin dernek işlerine bakardı... Alt kapının yanında küçük bir bina vardı.

“—Oğlum İsmail, şu binayı alsak da camiye katsak!” buyurmuş Hocamız...

“—Pekiyi efendim!” demiş, çıkmış.

Cemaatin işlerine koşturan ilgili başka ağabeylere söylemiş.

“—Yâhu İsmail, şimdi başımıza yeni telâşlar çıkartma! Dur bakalım kenarda...” demişler.

Bir hafta sonra bir mektup gelmiş cami derneğine:

“—Siz camide komşusunuz. Caminin aşağısında, alt kapısında bitişik olan evin sahibesi benim müvekkilemdir. Evini satıyor. Komşu olmak dolayısıyla ilkönce size teklif ediyoruz. Fiatı 125 bin lira...”

Mektubu almış, gelmiş Hocamız’a:

“—Hocam ne haldir? Bakın, siz şunu alsak İsmail evlâdım dediniz, işte bakın 125 bin liraya teklif geldi arkasından...” demiş.

Hocamız yine —bakınız tevâlî ediyor kerametleri, her sözü keramet:

“—Evlâdım, sen ona şu kadar fiat ver, tapu masrafları da size ait diye teklif et!” demiş.

O da çıkmış, “Hocamız bu evi almak istiyor!” filân demiş ama yine mümkün olmamış. O ev satılmış. Hangi fiata? Hocamız’ın teklif ettiği fiata ve tapu masrafları da satana ait olmak üzere... Tam Hocamız’ın söylediği miktarda...

Tabii, o evi biz aldık. O ev caminin bir parçası şimdi... Aldık ama neden sonra aldık. Nihayet döndü dolaştı, bütün oradaki evleri aldık. Başımızdan geçen hadiseler böyle...

Sonra, gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Ankara’dan ben çıktım, pazar günü vaaz vereceğim. Emrediyor bana, Ankara’dan atlıyorum otobüse, buraya geliyorum. Pazar günü vaazı

veriyorum, hem de ziyaret etmiş, el öpmüş oluyorum.

Otobüse bindim. Kalbimden bir ilâhi geçiyor:

Gönül âyînesin sôfî,
Eğer kılur isen sâfî,
Açılur sana bir kapı,
Ayân olur cemâlullah!

Çok güzel bir bestesi de var... Mehmed Bey diye bir kardeşimiz var, Allah selâmet versin; o da çok güzel sesiyle söylerdi bunu...

Şimdi bu ilâhi gönlüme düştü. İlâhi olarak içim söylüyor, gönlüm söylüyor.

Gönül âyînesin sôfî,
Eğer kılur isen sâfî,
Açılur sana bir kapı,
Ayân olur cemâlullah!

Ankara'yla İstanbulun arası dokuz saat... Gönlüm bunu söylüyor, ben de hayret ediyorum: "Niye gönlümde bu ilâhi var?" diye... Kendi kendime sun'î olarak zorlama yapıyorum. Diyorum ki: "Takıldı aklım buna, bozuk plak gibi aynı şeyleri söylüyor; başka ilâhi bulayım kendime!" diyorum. Başka şeyleri söylüyorum, söylüyorum; iradem gevşediği zaman, yine o ilâhi... Uyuyorum, uyanıyorum; yine o ilâhi...

Bütün gece bu ilâhiyi talim ederek, Ankara'dan İstanbul'a geldim. Topkapı garajında indim, sabah namazını ancak orada kılabildim. Minibüse atladım. Vatan Caddesi'nde indim, camiye doğru yürüyorum. Kalbim hâlâ aynı ilâhiyi söylüyor:

Gönül âyînesin sôfî,
Eğer kılur isen sâfî,
Açılur sana bir kapı,
Ayân olur cemâlullah!

Geldim, içeri girdim, elini öptüm. Namazı kılmışlar, İşrak'ı kılmışlar; oturuyor. Pırıl pırıl yüzü, mütebessim siması; gülerken güleç yüzünden güller açılıyor... Elini öptüm.

"—Bak Es'ad, ne kadar güzel söylemiş şair!"

Orada telefon vardı duvarda, tel rafta... Başka kitap da yoktu. İncecik bir kitap çıkarttı oradan... "Bak, ne güzel söylemiş şair!" dedi. Ben de aldım baktım; aynı şeyi yazmıyor mu?

Gönül âyînesin sôfî,
Eğer kılur isen sâfî,
Açılur sana bir kapı,
Ayân olur cemâlullah!

Elyazması bir eser, matbû değil... Elyazması bir yazma eserde bunu gördüm. Şimdi kütüphanesi bana intikal etti. Bana: "Evlâdım bu kitaplar senin!" demişti. Mirasta kitapları bana geldi.

Araştırdım, o kitap yok... Ama o gün bana o şiiri böyle göstermişti. Yâni gönlüne tasarruf ediyor, ille onu söylettiriyor. Buna benzer misaller çok...

Bursa'da bir doçent arkadaşımız var... Melek gibi bir kimse, çok hoş bir kardeşimiz... O anlatıyor:

"—Ben küçüklüğümde ortaokul talebesi iken kendime bir oyun buldum. Gözümü kapatayım, hayalimde aksakallı, nurlu bir insan canlandırayım. Onunla sohbet edeyim, meselelerimi ona danışayım!" dedim." diyor.

Böyle bir hayal oyunu kurmuş ortaokuldayken... Gözünü kapatmış: Pembe yanaklı, beyaz sakallı, mübarek, sevimli, sempatik bir insan tasavvur etmiş hayalinde... İşte onunla konuşurmuş hayalinde, derdi olursa, açarmış.

"—Ortaokul bitti, lise bitti, ben Bursa'da Meslek Yüksekokuluna başladım. Staj için İstanbul'a geldim. İstanbul'da Teknik Üniversite'de okuyan arkadaşların yanında kalıyorum. Bir gün beni İskenderpaşa Camii'ne götürdüler. Bir de baktım ki, o caminin hocası, Mehmed Zâhid Hocamız, hayalimde tasavvur ettiğim şahıs!" diyor.

Altı sene, sekiz sene önceden, hiç kendisini görmemiş olan bir kimsenin gönlünde, hayalinde tasavvur ettiği insanın o olması... Bu nasıl bir hadisedir? Onun gönlüne tasarrufu... Yâni, onun isteğine göre, bu tarafın ona tasarrufu...

Rüyalara tasarrufu vardı. Bu da bir olaya dayanıyor. Bunları ben müdellel olarak yazdım, yoksa kuru medhiye olsun diye yazmadım Hocamız'a... Olan şeyleri yazdım.

Celâl Hoca (1882 - 1961) vardı, hepimiz tanırız. Celâleddin Ökten Hocaefendi Hazretleri ki, Osmanlı ulemâsından... Âsâr-ı atîka büyük şahsiyetlerden bir alim, fâzıl, kâmil zât idi. Mekânı cennet olsun... İlm-i kelâm üstadı idi. İlm-i kelâmda, akàidde yed-i tûlâ sahibi müstesnâ bir kimse idi. Tabii akàid meselelerini, tevhidi, şirki, şirk-i hafîyi ve sâireyi kendi ihtisası olması dolayısıyla çok iyi bilen bir zât-ı muhterem...

Bu Celâl Hoca *İhyâ-i Ulûm* okuturdu Beyazıt'ta Soğanağa Camii'nde... Çok ballandırarak, tatlandırarak okuturdu. Çok seçkin bir dinleyici grubu vardı, gelirlerdi. Celâl Hoca otururdu köşeye, tatlı tatlı okuyarak, derinlere dalarak anlatırdı. Deryâ gibi bir insandı. Hocamız'dan da yaşça büyüktü.

Celâleddin Hoca tanıdığı, sevdiği ve ahir ömründe intisab ettiği, bağlandığı Hocamız'ın yanına gelmiş:

"—Efendim, pasaport için Ankara'ya müracaat ettim, altı-yedi ay geçti hâlâ bir haber yok!" demiş.

O zaman, pasaport çıksa bile, "Hac mevsiminde Suudî Arabistan için geçerli değildir." diye pasaportlara damga vuruyorlardı. Pasaportu da herkese vermiyorlardı. Sıkı bir yasak vardı böyle, hacca gitmek yoktu. Her hac mevsiminde kolera salgını masalı çıkardı. Hocamız'a gelmiş, "Vermiyorlar pasaportu!" demiş. Nüfûzlu insan, tanıdığı yüksek şahsiyetler var Ankara'da ama, çıkmamış pasaport...

Hocamız da, böyle uzun bir sedir vardı, köşede otururdu. Yukarıda da hattat Abdülkadir Efendi'nin yazmış olduğu "*Edeb yâ hû*" levhası vardı. "*Edeb bir tac imiş nuru hüdadan, giy ol tacı emin ol her belâdan!*" gibi edeble ilgili şiirler, hadis-i şerifler ihtiva eden büyük bir levhaydı. Hocamız orda otururken, Celal Hoca burada diz çökmüş:

"—Efendim, şu kadar zaman geçti pasaportu vermiyorlar!" demiş.

O da:

"—Verirler, meraklanma inşallah verirler!" demiş.

Celâl Hoca, Hocamız'ın sedirinin yanında otururken kendinden geçmiş, uyuklamış, rüya görmüş. Rüyada kendisini Ankara'da pasaport dairesinde görmüş. Memur pasaportunu imzalayıp, hazırlayıp, "Al!" diye uzatmış eline... Sevinçle almış pasaportu, rüyada... Rüyada böyle sevinçle alınca, uyanmış. bakmış ki, Hocamız'ın huzurunda uyuklamış. "Böyle bir mübarek zatın huzurunda uyukladım; ihtiyarlık ne kötü, uyumamam lâzımdı."

filân diye biraz da mahcub olmuş. Şöyle bakmış Hocamız, mütebessim:

"—Nasıl, pasaportu aldın mı eline?" demiş.

Celâl Hoca:

"—Aldım efendim!" demiş. Hakîkaten de birkaç gün sonra Ankara'dan pasaportu gelmiş.

Başka bir gün yine Hocamız'ı ziyaret etmiş. Ziyaretten sonra profesör arkadaşlar onu almışlar arabalarına, Soğanağa'daki evine bırakmışlar. O zaman Hocamız hakkında demiş ki:

"—Çocuklar, hocanızın kıymetini bilin! Ben ulûmu arabiyyeyi bilirim, fıkıh bilirim, senelerce ihyâ okuttum, yüzlerce talebe yetiştirdim. Eğer ben bu hocayı tanımadan göçseydim, imanın hakikatlerini tam anlamış olarak göçer miydim, göçmez miydim şüphe ediyorum." demiş.

"—Hocanızın kıymetini bilin, bu hocanın rüyalara bile tasarrufu var!" demiş, böyle böyle oldu demiş, bu olayı anlatmış. "Bunca ilim biliyorum ama bu başka bir iş!" demiş.

"—Ama bu sırrımı ben vefat etmeden kimseye söylemeyin!" demiş.

Sonra, Hocamızı bir kaç kişi ziyarete gidiyor. Meşhur isimlerden... Hocamız orda oturuyor, onlar da diz çökmüş oturuyorlar. Postacı gelmiş, bir davetiye getirmiş. Yüksek İslam Enstitüsü'nün Bağlarbaşı'ndaki binasının temel atma törenine Hocamız'ı çağırıyorlar. Yani yıllar o yıllar, eski yıllar... Hocamız diyor ki Yahya Oğuz'a:

"—Ben gidemem oraya... Beni temsilen sen git!" diyor,.

"—Pekiyi efendim!" diyor.

"—Hem de orda bir konuşma yaparsın davetlilere!" diyor.

"—Aman efendim, şimdi oraya İstanbul'un müftüsü gelir, meşhur şahıslar gelir, İstanbul'un seçme ayanı, eşrafı gelir. Ben onların huzurunda ne anlatayım?" deyince; Hocamız Demiş ki:

"—Celâleddin Hoca'nın size Beyazıt'taki kapısında söylediği sözleri anlatırsın!" demiş.

Yahya Bey şaşırmış. Çünkü Celâleddin Hoca bunu Yahya Bey'e, Osman Bey'e sır olarak söylemiş. Kimseye söylemeyin diye söylemiş. Hemen, Hocamız'ın yanından çıkınca Osman Bey'e gitmiş, demiş ki:

"—Ağabey, sen bu Celâleddin Hoca'nın bize sır olarak söylediği şeyleri başka birisine, Hocaefendi'ye ve sâireye?"

"—Hayır, anlatmadım."

Anlamış ki, anlatmadan biliyor.

Sâime Hanım vardı burada... Hocamız'ın sevdiği, yaşlı ihvândan hanım öğretmen bir kimseydi. Demiş:

"—Efendim, işte dulum... Hacca gidemiyorum, gidemedim. Çok da arzu ediyorum." filân deyince;

"—E, ben seni hacca götüreyim!" demiş Sâime Hanım'a...

Sâime Hanım rahmetli, bana kendisi anlattı: "Ben de sanıyorum ki, hac mevsimi gelecek, Hocamız pasaport çıkarttıracak bana... Kendi himayesine alacak, beraber hacca gideceğiz sanıyorum." diyor.

İşrak namazını kıldıktan sonra, öğleden evvel kaylûle uykusu için yatmış. Rüyasında: Hocamız gelmiş, "Hadi bakalım!" demiş. Hazırlanmışlar, hacca gitmişler, tavaf etmişler, sa'yetmişler, Arafat'a çıkmışlar, Müzdelife'ye gelmişler, Mina'ya gelmişler, haccı yapmışlar... Rüyada...

Bu nedir? Rüyalara tasarruftur.

Ben bu hadiseleri şahitlerle gördüğüm, bildiğim için yazdım. Bu satırlar, böyle bir... Hani, "Aşırı hürmet etmek şirktir." filân diyor şimdi radikaller... İslâmcı geçinen ama bilgisi tam olmayan bazı kimseler... "El öpülmez, tesbih çekilmez... Suudlular tesbih çekmiyor, ben de bundan sonra tesbih çekmeyeceğim..." diyorlar. Suudlular tesbihi çekiyor ama, içinden çekiyor. Senden daha âlâsını çekiyor. Bilmiyor yâni...

Sonra, gittiği yere bereket yağardı. Bunun şer'î delili de var: "Kim sabah namazıyla arasını ihyâ ederek işrak namazını kılarsa,

âfâkı dolaşıp rızk aramaktan daha büyük rızka mazhar olur." diye hadis-i şerifte var zâten...

Hakîkaten Hocamız'ın gittiği yerde bakkal yok, kasap yok, çeşme yok, dükkân yok... Fırın yok... Böyle metruk bir beldeye, bizim köyün Yalı'sına gidiyoruz. Yolu da yok, kayıkla bir saat binip gidiyoruz. Ben, "Hocamız'a, kuru ekmeği bile nerden bulurum, veririm?" diye korkuyorum. Ama evin içinde yiyecekleri koyacak yer bulamaz hale geliyoruz. Bu kadar böyle bereket yağardı. O da müşahade ettiğim bir hadise...

Sonra, bolluk onunla beraber gezerdi. Hakîkaten Ankara'ya gelirdi, beni alırdı. "Çocuklar yaramaz, rahatsız ederler dedelerini..." diye ben çekinirdim, ama o ısrarla alırdı, "Gel!" derdi. Konya'ya giderdik, Niğde'ye giderdik, başka yerlere giderdik... Gittiğimiz yere bereket gelirdi.

Peygamber SAS Efendimiz'in de hali böyle değil miydi? Hicrette, sütü kesilmiş keçiyi sağdığı zaman süt çıkmadı mı? Bastığı yerlerden bereket fışkırmaz mıydı?

Peygamber Efendimiz'e her hali benzerdi. Okuyorum şimdi hadis-i şerifleri: Peygamber Efendimiz hutbelerinde celâdetli olurmuş. Düşmanla savaşan, binek üstündeki bir komutan kadar celâlli imiş. Hocamız hutbelerinde aynen öyle idi.

Peygamber Efendimiz evinde biraz şaka ile muamele edermiş, yâni latîfeci imiş. Hocamız da evinde öyle latîfeci idi.

Peygamber SAS Efendimiz'in gözünde biraz kırmızılık vardı diye tarif ederler râviler; Hocamız'ın da gözünde kırmızılık vardı.

Peygamber Efendimiz'in sırtında mühr-ü nübüvveti var diye rivayetlerde okuruz. Hocamız bizi, Bursa'ya gittiğimiz zaman kaplıcalara filân da götürmüştü. Oradan da biliyorum, onun da öyle kocaman bir beni vardı.

Yâni, her haliyle Peygamber Efendimiz'e hüsn-ü ittibâ tahakkuk etmiş oluyor.

En kıtlık yerde, o gelince nimet dolardı. İşte anlattığım şekilde.

Beraberinde seyahat edenler, tevâfuklara, tecellîlere, maddî ve mânevî hallere ve ikramlara şaşar, hayretlere düşer, parmaklarını ısırırlardı.

Meselâ, ben ortaokul talebesi idim. Hocamız'la birlikte, 60- 70 kişilik bir grup halinde Çekmece taraflarına bir yere gittik. Yer bulamadık, bu kadar kalabalığa nerede bir yer bulalım? Seneler seneler önce... Nihayet tel örgü ile çevrili, bir özel mahal bulduk. Bir bekçinin koruduğu, nezaret ettiği bir mahal... Bekçi bize çok güzel bir hüsn-ü kabul gösterdi. Biz o güzel yere, piknik yapmağa girdik bu kalabalıkla... Hocamız'la açık havada, güneşin altında, çimenlerin üstünde güzel bir sohbet oldu.

Sonradan öğrendim ki, bekçi şöyle demiş: "Ben nasıl hüsn-ü muamele etmeyeyim! Siz gelmeden az önce uyuyordum. Rüyamda, buraya mübarek bir zatın geleceğini bana bildirdiler." demiş.

Saymakla bitmeyecek kadar şeyler var da ben sadece kendimi müdafaa sadedinde bunları anlattım. Söylediğim her kelimenin hesabını ve izahını yapabilecek durumdayım. Öyle yazdım o yazdığım şeyleri... Yâni, "Nice haşr ola bu olmaya tamâm..." dediği gibi Süleyman Çelebi merhumun...

Şimdi biliyorum ki, bizim sözlerimizi dinleyen cami içinde cemaat var, cami altında ve meşrutalarda hanımlar var ve otobüsleri bekleyen kafileler var... Bu konuşmalar bittikten sonra, seyahate devam edecek bu àşık-ı sâdıklar...

Konuşmak tatlı, belki dinlemek de tatlı... Çünkü sàlihlerin anıldığı yere Allah'ın rahmeti iner. Sàlihler Allah'ın sevgili kulları... Allah için sevilir ve onların sevilmesinde de insan için büyük faydalar var...

Gelenler içinde ders almak isteyenler kardeşler vardı. Şimdi izin verirseniz, çok kısa bir şekilde ders tarifi yapıvereyim:

....

13. 11. 1993 - İskenderpaşa **/ İstanbul**

06. HOCAMIZ TÜRKİYE'DE BİR ÇIĞIR AÇTI

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!

Çok değerli misafirlerimiz! Allah hepinizden razı olsun... Bizi bu önemli günümüzde şerefyâb ettiniz, memnun ve mesrûr eylediniz. Allah da sizi dünyada ahirette saadet ve selâmete erdirsin...

İnsanlar arasında kuvvetli bağlar, ilişkiler oluyor. Bu ilişkilerin kadın ile erkek arasındaki kuvvetli duygular şeklinde olanını, herkes biliyor ve bu kuvvetli meyli, kuvvetli muhabbeti, aşkı tabii karşılıyor. Fakat bunun dışında bunun kadar kuvvetli, bundan daha kuvvetli duygular ve sevgiler de muhakkak var...

Mâlûm-u âlîleri, büyüklerimiz aşkı, *aşk-ı hakîkî* ve *aşk-ı mecâzî* diye ikiye ayırmışlar. Hakîkî aşkı, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne karşı duyulan saygı ve sevgi diye tarif etmişler. Çünkü, her güzelliğin mûcidi, hàlikı odur. Her güzelliğin sahibi odur, *Esmâü'l-Hüsnâ* onundur. Bütün varlığımız onundur, bütün nimetler onundur. Bütün iyilikler ondandır. Bütün sevgiler de ona şayestedir ve onadır. İstesek de istemesek de sevgilerimizin müntehâsı odur.

Ama insanlar, bu hakîkî aşka ulaşamadan yollarda yorulup kalabiliyorlar. Asıl maksada ulaşamadan, küçük sevgilerle oyalanıp yolda kalabiliyorlar.

Tabii, Allah CC sevilince, onun en sevgili kulu olan Muhammed-i Mustafâ'sı da en sevilen insandır, hiç şüphe yok... Mâdem ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri o Rasûl-i Emced'i, Nebiyy-i Ekrem'i habîbullah eylemiş, kendisinin habîbi kılmış; elbette öyledir. İnsanların en güzeli, en sevilmeye lâyık olanı odur.

Zâten muasırları, onu gören insanlar da öyle demişlerdir. Sonradan rüyada görenler de öyle hayran olmuşlardır. Hazret-i

Ali Efendimiz'in (*RA ve kerrama'llàhu vecheh*) rivayetinde şu cümle yer alır:[11]

مَنْ رَآهُ بَدِيهَةً هَابَهُ ، وَمَنْ خَالَطَهُ مَعْرِفَةً أَحَبَّهُ ، يَقُولُ نَاعِتُهُ:

لَمْ أَرَ قَبْلَهُ وَلاَ بَعْدَهُ مِثْلَهُ (ت. ش. هب. عن علي)

(*Men raâhü bedîheten hâbehû, ve men hàletehû ma'rifeten ehabbehû, yekùlü nâitühû lem erâ kablehû ve lâ ba'dehû mislehû*) "Onu ilk gören, heybetinin muazzamlığı karşısında erirdi Rasûlüllah Efendimiz'in..." Hattâ birçok kimse yüzüne bakamazdı.

Sahabe-i kiramdan öyle kimseler var ki: "Rasûlüllah'a olan

---

[11] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.599, no:3638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.328, no:31805; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.148, no:1415; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.15; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.412; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.30, no:5699; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.262; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, C.I, s.90, no:84; Hz. Ali RA'dan.

saygımdan, icmâlinden yüzüne doya doya bakamadım." demişlerdir. Herkes bakamazdı o güneşe... Gözler tahammül edemezdi o güneşler güneşine...

(*Ve men hàletehû ma'rifeten ehabbehû*) "Ama, Rasûlüllah'ın meclisine devam edince, hayatın içindeki çeşitli güzel davranışlarını görünce, sevmemek mümkün olmazdı. Yakından tanıyan kimseler onu muhakkak severdi, aşık olurdu."

En azılı düşmanları bile sevmişlerdir. Sevgisinin karşısında uzun zaman tahammül etmek mümkün değildir. Onun cemâli karşısında, uzun zaman mukavemet edebilmek mümkün değildir. Bütün mukàvemet duvarları yıkılmıştır ve teslim olmuşlardır. Allah nasib etmişse, sahabesi olmuşlardır.

(*Ve yekùlü nâitühû*) Onu vasfeden, ancak şu sözü söyleyebilirdi: (*Lem era kablehû ve lâ ba'dehû mislehû.*)"Ben ondan önce de, ondan sonra da onun gibisini asla görmedim!"

Tabii, bu Allah Rasûlü'ne olan sevgi, Allah'ın Rasûlü'nün varislerine de devam ediyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri bir kulunu sevdi mi, başka insanlara da onu sevdiriyor. Ve Rasûlüllah'a karşı olan o muhabbetten de miras geliyor gàlibâ... O Rasûlüllah'ın hakîkî varislerine, ulemâ-i muhakkıkîn, meşâyih-ı vâsılîn ve mürşidîni kâmilîne...

Bizim Hocamız'a bağlılığımızın da sebebi bu olsa gerektir. Biliyoruz, beşer beşerdir, elbette çizgisi odur. Fakat, insan babasını sevince mâzurdur. Ama, hocası babasından da önce gelir. Çünkü, baba insanı dünya gaileleri karşısında himâye eder, korur, kollar. Ama, hoca insanı cennete götürmeğe çalışır; ahiret musîbetlerinin etrafından def olmasına, onun ebedî saadete ermesine gayret eder.

O halde mürşid-i kâmiller babalardan daha çok seviliyor ve sevilmiştir.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz'in sahabesi Peygamber Efendimiz'e:[12]

---

[12] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1541, no:3968; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.184, no:2836; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

فِدَاكَ أَبِي وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللهِ !

(*Fidâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llàh!*) "Ey Allah'ın Rasûlü, ey Allah'ın bize gönderdiği elçisi, habibi olan Muhammed-i Mustafâ! Annem babam dahi sana fedâ olsun!" demişlerdir.

Çünkü insan bir şeyi, sabit bir şeyle isbat eder.

"—Seni seviyorum..."

"—Ne kadar seviyorsun?"

Anne baba ne kadar sevilir? Çok sevilir. Sebeb-i hayatıdır. Eşi emsâli olmayan, sânîsi, ikincisi olmayan varlıklardır anne ve baba... Çok sevilir. O halde, "Seni o kadar çok seviyorum ki; annem de, babam da sana kurban olsun, fedâ olsun!" deniliyor.

Tasavvufî neş'eyi görmemiş, tatmamış insanlar bu sevgiyi anlayamıyor ve yadırgıyor. Garipsiyor, hattâ ileri geri sözler de söylüyorlar; şirktir, ve sâiredir filân diye... Allah bu güzel duyguya şirk damgasını vurmaya razı olmaz. Bu güzel bir duygudur. Allah-u Teâlâ Hazretleri insanların birbirlerini sevmesini emrediyor, ulemâya hürmet etmeyi emrediyor.

Bu tavırlar çok yanlıştır, çok derin bir anlayışsızlıktır. İnsanın bu sevgiyi anlayabilmesi lâzım! Bir kadına karşı bir aşk anlaşılıyor da, bir hocaya karşı bir talebenin sevgisi anlaşılmaz mı? Mâzur görülmez mi?

(*Divâne râ kalem nist*) "Divâneye hüküm yoktur." diye bir

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.686, no:990; Neseî, *Sünen*, c.V, s.10, no:2440; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.152, no:21389; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.85, no:34386; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.12, no:617; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.27, no:19597; Ebû Zer RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VI, s.185, no:3496; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.335, no:8407; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.VII, s.158, no:12611 ve 12612; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.49, no:1932; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.186, no:12961; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.260; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.]

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.421,no:556; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.281; Hz. Ali RA'dan.

ilâhide geçiyor. Mahkemeye çekilip de sorgu sual edilmez. Çünkü mecnundur, ona sorgu sual olmaz. E, aşk konusunda da sorgu sual olmamak gerekiyor.

Hocamız, —içinizde tanıyanlar var, belki tanımayan gençler de var— hakîkaten heybetli bir insandı. Dün hayretle öğrendik, küçüklüğünü tanıyan Yusuf Ziyâ Binatlı Bey'den: Çok çelimsiz, zayıf nahifmiş, acınacak kadar zayıfmış. Hattâ tekkenin aşçısı etin lop kısımlarını ayırıp, pilâvın altına saklayıp, onun önüne sürermiş. Biraz yesin de, bu Bursalı Mehmetçik biraz şişmanlasın diye, ona olan şefkatinden... O kadar zayıfmış yâni...

O da sininin önündeki kısmına kaşığı daldırdığı zaman, kaşığın ucu ete geldi mi, yavaşça tepsiyi çevirirmiş. Et başka arkadaşlarıma gitsin diye îsarda bulunurmuş. Yâni, kardeşlerini kendine tercih ediyor, "Önce kardeşlerim, dostlarım; sonra ben!" diyor.

Çok zayıfmış ama bizim gördüğümüz zamanda çok mehîb idi, çok heybetli idi. Hele minberde, atı üzerindeki bir başkomutan kadar celâlli idi. Öyle olurdu ki, minberde hutbe irad ederken başımızı kaldırıp yüzüne bakamazdık. Korkardık yâni... O kadar heybetli hutbe irad ederdi ki, bize de bir korku gelirdi. Muhatab belki biz değiliz ama, o kadar celâlli konuşurdu.

Sonradan ben öğrendim ki, Efendimiz SAS Hazretleri de hutbede öyle imiş. Meğerse o, Rasûlüllah SAS'ın ahlâkıyla ahlâklanmakmış. Yâni, "O kadar halim selim bir insan, o minberde niye bu kadar arslanlaşıyor?" diye ben hayret ederdim. Hadis-i şerifte Rasûlüllah Efendimiz'in de hutbe okurken öyle olduğunu görünce, meseleye aşinâ olmuş oldum.

Rasûlüllah Efendimiz, hâne-i saâdetlerinde şakacı imiş. Yâni, kaşları çatık değilmiş, latîfeci imiş. Hocamız da hane-i saadetinde latîfeci idi, hepimize karşı... Çocuklarına karşı, hanımına karşı güleç yüzlü idi. Slaytlarda gördüğünüz o muazzam, muhteşem simasıyla mütebessimdi, güleç yüzlüydü. Sevmemek mümkün olmayan bir kimseydi.

Ankara'da biz, Çubuklu bir köylü teyzenin evinde kiracı idik. Hocamız bizi ziyaretleriyle teşrif etmişlerdi. O köylü kadın bize geldi, Anadolu şivesiyle, "Kim bu güzel adam?" diye bana soruyor. "Kayınpederim, hocam!" demiştim ben de...

Anadolu seyahatlerinde bir camide namaz kılıp dışarı çıkarken, bütün cemaat ona yönelirdi. Demir parçalarının mıknatısa doğru yöneldiği gibi... Biz de etrafında olduğumuz için, yanımıza gelirlerdi:

"—Kim bu zât-ı muhterem?" diye sorarlardı.

Yâni görünüşünden, tarafa saçtığı mânevî duygulardan etkilenmemek mümkün değildi. Onu gören, muhakkak çok mühim bir şahsiyet olduğunu derhal anlardı ve hemen severdi. Çünkü hakîkaten çok güzel bir kimseydi, her bakımdan...

Ali Rıza kardeşimiz enteresan bir şey söyledi dün... Belçika'da Rabıtatü'l-Alemi İslâm'ın tesisleri var... Orada Arap kardeşlerimizden birisi konuşma yaparken:

“—Hoca dediğin İskenderpaşa Camii imamı Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri merhum gibi olmalı!” diye onu misal vermiş.

Bilmiyordum ben yâni, Arap kardeşlerimizin de o kadar bileceğini... Enteresan geldi bana...

Onun açtığı bir çığır var, Türkiye’de bir çığırdır hakîkaten... Politikada bir çığırdır, sosyal hayatta bir çığırdır. Çok enteresan şeyler başlatmıştır Hocamız... Türkiye’de ilk defa sanayileşmenin çok mühim, dev eserini, Gümüş Motor’u o kurmuştur. Bir hocaefendi olarak ilk defa çok mühim bir tesis kurma konusunda bizi irşad edip de, o çalışmaları yapması çok enteresan...

Bugün Balkanlar’ın en büyük motor fabrikası olarak üretimini devam ettiren Gümüş Motor fabrikasını kurmuştur, kurdurmuştur, emretmiştir, bizzat bulunmuştur.

Toplantılarda, istişarelerde ben de bulundum. Hattâ, ben biraz yaşça küçük olmama rağmen, herkese sırayla soruluyordu. “Bu fabrikayı Yassıviran tarafında mı kuralım, Çatalca tarafında mı kuralım, Gebze tarafında mı kuralım?” diye herkes yerini konuşurken, sıra bana gelmişti. “Ben henüz lise talebesiyim!” demiştim. “Yok, sıradan herkes sözünü söyleyecek!” diye, bizim de fikrimiz alınmıştı.

Böylece her sahada, her vâdide te’sirleri vardır. Politikaya İslâmî atılımın işaretlerini, cesaretini o vermiştir. Kardeşliği bize o öğretmiştir.

Ben ilâhiyat fakültesi emekli profesörüyüm. Edebiyat fakültesinde okudum. Kardeşlerimizin içinde yine ilâhiyat fakültesi profesörü olanlar var... Orada okumuş, mezun olmuş kimseler var... Bazı şeyler kitaplardan alınamıyor. Ancak üstadlardan çıraklık-ustalık yoluyla öğrenilebiliyor. Ben onun, ilâhî ilimlerde de böyle olduğunu gördüm, yaşadım.

Çünkü ilâhiyat fakültesinde hadisten, tefsirden, fıkıhtan kelâmdan her çeşit kitap bize yağardı. Okurduk, incelerdik. İmtihanlarına girerdik, jürilerde bulunurduk ama; Hocamız’ın bazen bir sözü bizi o kadar şaşırtırdı ki, “Nasıl olmuş da bunu

böyle kavrayamamışız?" derdik. Dinde fakîh olmaktan, dinin esrârına âşinâ olmaktan, mânevî bir kaynaktan ulûm-u dîniyyeye vakıf olmaktan doğan, bir üstünlüğü vardı Hocamız cennetmekânın...

Hocamız'ın ayrılığına dayanamıyoruz. "Ona karşı ihvânlık vazifelerimizi nasıl ifade edelim, neler yapalım?" diye düşünüyoruz. İşte Çamlıca'ya biz Mehmed Zâhid Kotku Camisi yapıyor, bizim Naci Bey kardeşlerimiz, evlerinin yanında... Malatya'dan kardeşlerimiz bir Mehmed Zâhid Kotku çeşmesi yapmışlar, çarşının orta yerinde güzel bir şey... Biz de camimizin köşesine bir çeşme yaptırdık.

Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki Kur'an kurslarının, dinî tesislerin isimleridir Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ın ismi... Ormanlar, ağaçlandırmalar yapmışızdır, "Mehmed Zâhid Kotku Ormanı" diye...

Sene-i devriyelerinde; Salih Beyler bilirler, sempozyum yaptık bir seferinde... "Hocamız'ı anarken, Hocamız'ın yolunun de ne olduğunu bilsin bilmesi gereken kimseler..." diye Tasavvuf üzerine bir sempozyum yaptık Aya İrini'de... Ve güzel bir kitap çıktı o bildirilerden... Tasavvuf üzerine gayet etkili konuşmalar, bildiriler olmuştu; onları kitap haline getirmiştik.

Geçen sene, "Hocamız'ı anmayı bir hafta boyunca yapalım!" denildi. Hakîkaten çeşitli anma etkinlikleri, faaliyetleri oldu. Bu sene de cuma gününden başlayıp, —cuma, cumartesi, bugün pazar— üç günlük bir program hazırlamıştık. Cuma günü İlksav, İlim Kültür Sanat Vakfımızın Selâmi Mustafa Efendi tekkesinde bir toplantımız oldu.

Eyüb semti bize çok tatlı geliyor. Çok mübarek bir semt... O Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kanatlarının altında, yakınında... Selâmî Mustafa Efendi, Nakşıbendî meşâyihinden... Tesis etmiş olduğu tekke mimârî bakımdan bir şaheser... Osmanlı sivil mimarisinin zor ele geçen örneklerinden güzel bir nümûne...

Orada tasavvuf üzerine *Tabakàt-ı Sûfiyye*'yi okuduk.

Gaziantep'ten gelen kardeşlerimiz, bize ilâhiler sundular. Hatıralar konuşuldu.

Dün binlerce hatim okunmuş, salât-ı tefriciyeler çekilmiş, yetmiş binlik kelime-i tevhidler çekilmiş, İhlâs-ı şerifler okunmuş... Yine binlerce Yâsin-i şerifler okunmuş... Camimizde onun duasını yaptık.

Gördük ki, camimiz ihvanımızı, dostlarımızı istiaba yetmiyor. Camiyi sekiz-dokuz misli büyüttüğümüz halde yetmiyor. Artık, gàlibà önümüzdeki günlerde bir kampanya başlatacağız. İnşâallah şöyle kırk-elli bin kişilik kocaman bir toplantı yeri tesis etmemiz lâzım! Bu gibi vesîlelerle bir araya, bütün dostlarımızla toplanabilmemiz için...

Bugün de buradayız. Ruh-i pâki şâd olsun diye, dostlarımızla bir ziyafetin akabinde bir arada bulunmayı kardeşlerimiz planlamışlar. Allah razı olsun... Yemekler gàliba Asfa kolejimizin ikramı oluyor. Teşekkür ederiz. Hocamız'ın ruhu şad olsun. Sizlere afiyet olsun, feyiz olsun, ibadete tâate vesîle olsun...

Kardeşimiz Hocamız'ın hayatından cümleler okurken, münakaşa edilen bir cümleyi de orada derc etti, okudu: "Rüyalara tasarrufu vardı, gönüllere tasarrufu vardı." diye bir cümle geçmiştir orada...

"Karşısındakinin, muhatabının gönlünden geçeni bilirdi, rüyalara tasarrufu vardı. Gittiği yere bereket yağardı." diye bazı cümlelere, kürsülerden haftalarca cevap vermeğe, bunun yanlışlığını söyleme yolunda konuşmalar yapmağa kalkıştılar ama, bunların hepsi bir olmuş olaydan dolayı söylenmiş sözlerdir.

Hocamız şöyle bir kimseydi: Yanına giderdiniz. Siz daha söylemeden, sizin sormak durumunda olduğunuz şeyin cevabını verirdi. Veya, yanında otururken kalbinizden bir şey geçirince, "Öyle şey olmaz!" derdi. Yâhut, camiden çıkarken arkasından yürüyen bir kimse bir şey geçiriyorsa hatırından; dönüp, "Öyle şey olmaz!" veya "Şu şöyledir, bu böyledir." diye, sanki gönülden geçen, yüksek sesle söylenmiş gibi cevabını verirdi.

Kardeşimizin birisi lokantada sarımsaklı bir şeyler yemiş. Hocamız'ı da ziyaret etmek istiyor. Kapısını çalmış. Salon büyük, sarımsak kokusu rahatsızlık vermesin diye, yanına pek yaklaşmak istemiyormuş.

"—Gel gel, yaklaş; bak sarımsağın faziletleri hakkında ne yazıyor kitap!" demiş.

Ziyaretin sevaplı olması dolayısıyla taltif ediyor onu... Üzülmesine mahal olmasın diye...

Rüyalara da tasarrufu olduğu bir vakıa olarak, anlatanların ifadelerinden bildiğimiz şeyler... Meselâ, bizim Dr. Sedat Bey'e daha lisede iken bir zat üç defa görünmüş, daha lisede iken, Bursa'da iken...

Sonra İstanbul'a gelmiş, Kadırga Yurdu'nda kalıyormuş. "Ben orda kalıyordum. Yurdun mescidinde namaz da kılıyorduk ama, bazı sabahları ve akşamları bizim arkadaşlar kaybolurlardı. Nereye gittiklerini de söylemezlerdi. 'Yâhu, nereye gidiyorsunuz?' deyince de saklarlardı." diyor.

"Nihayet bir gün ben bir arkadaşa sordum:

'—Bunlar nereye kaçıp gidiyorlar böyle; sabahları, akşamları yurdun mescidinde bunları göremiyoruz, yoklar ortada?' dedim.

'—O kadar merak ediyorsan, seni de götüreyim!' dedi.

Aldı beni, o akşam götürdü." diyor.

Hocamız Zeyrek Camii'nde değil de Zeyrek Camii'nin yukarısında, Zeyrek Yokuşu'nda olan Ümmügülsüm Camii'nde vazife gördü; oradan İskenderpaşa'ya geçti. İki ayrı yerde vazifesi yok...

O camiye götürmüşler Sedat Bey'i... "Bir de baktım ki, liseden beri rüyama giren şahıs karşımda!" Halbuki Bursa'dan tanımıyor. Şimdi üniversiteye gelmiş. Yıllar önce rüyasına girip de gel diyen bir şahsı, camiye gittiği zaman karşısında Hocamız olarak görmüş.

Bu sabah daha yeni anlattırdım. "Anlatın da öğrenelim!" diye, bu sabah tabiplerin toplantısında tekrar dinledim. Kendisi de sağ

Sedat Bey'in...

"Sonra, herkes gitti, ben oturdum kaldım orada... Çağırır da yanına giderim diye beklerken, o kalktı benim yanıma geldi, dizini dizime dayadı, oturdu." diyor. "Çok beklettin beni evlât!" demiş. "Sana ders vereceğim." demiş ve zikir dersini tarif etmiş.

Şimdi bu nedir? Bu olan bir hadise, Sedat Bey buna şahit... Bunun itiraz edilecek bir tarafı yok, keramet... Keramet Kur'an-ı Kerim'de var, hadis-i şerifte var... Sahabe-i kiramın hayatında var, evliyâullahın hayatında var... Bizim şu andaki hayatımızda var... Keramet saklı, gizli, bilinmeyen bir şey değil; bir olgu, bir vakıa, bir hadise olarak mevcut...

Gittiği yere bereket yağması, aynıyla vâkî... Bir keresinde, "Es'ad, sizin Yalı'ya gidelim!" dedi. Bizim Yalı'mız o zaman Çanakkale'nin Edremit sahillerinde, kuş uçmaz kervan geçmez bir yer... Yolu yok... Ya atın üstüne bineceksiniz, zeytin ağaçlarının arasından bir saat yolculuk yapacaksınız; ya da Küçükkuyu'dan motora bineceksiniz, yine bir saat yolculuk yapacaksınız, bizim Yalı'ya geleceksiniz. Bizim Yalı'da fırın yok, manav yok, kasap yok, et yok, ekmek yok, süt yok, bir şey yok... Metruk bir yer, bizim köyümüzün Yalı'sı...

Oraya gidelim dedi, beni bir korku aldı: Şimdi Hocamız gelecek, iyi güzel ama, ben Hocamız'a ne ikram edeceğim, ne yedireceğim, ne içireceğim? Çünkü bir yere de gitmek için bir saatlik uzun mesafeye gitmek lâzım!

Fakat emin olun, gittiğimiz andan itibaren ev o kadar bereket doldu ki... Bir odasında Hocamız kalıyordu, bir odasında ailecek biz kalıyorduk, salon boştu. Koca salonda nimetleri koyacak yer kalmadı. Buzdolabı değil, kiler değil, koca salonda koyacak yer kalmadı.

Bu Allah'ın sevgili kullarına verdiği bir vasıf... Peygamber Efendimiz SAS, Medine-i Münevvere'ye hicret ederken yolculukları esnasında, sütü kesilmiş kısır bir keçiyi sağıyorlar da, süt hasıl oluyor. SAS Efendimiz'in hayatında olan şeyler...

Hocamız cennetmekân, kerametleri zahir, makàmı çok yüksek bir zât-ı muhteremdi. Alâeddin Bey burada olsa, rüyada kendisinin *kutbü'l-aktâb* olduğunu söylediklerini de nakledecekti. Herhalde davetliler arasında yok...

Allah-u Teâlâ hepinizden razı olsun... Büyüklerimizin himmetlerine, teveccühlerine, mânevî yardımlarına, iltifatlarına cümlemizi nail eylesin... O ilâhî ledünnî ilimlerden bizleri de hissemend ü hissedâr ve hisseyâb eylesin... Bizleri de sevdiği kulları zümresine dahil eylesin...

Bizlerde sevmediği ne türlü sıfat ve huy ve hâl ve fiil ve davranış ve yaşam tarzı varsa; biz onun rızasını istiyoruz, bizdeki bu menfilikleri müsbetliğe döndürsün... Bizi yolunda dâim, zikrinde kàim kullarından eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Sevdiklerimizle cennette bizi beraber haşr eylesin, bir arada eylesin... Cemâliyle müşerref eylesin...

Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!.

14. 11. 1993 - Asfa **/ İSTANBUL**

07. HAKÎKÎ BİR VELÎ

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Çok muhterem, çok değerli misafirlerimiz!

Allah hepinizden razı olsun... Hocamız, mürşidimiz Mehmed Zâhid Kotku (*Kaddesa'llàhu sirrahü'l-azîz*) Hazretleri'ni anmak münâsebetiyle, bu toplantıyı tertib etmiş bulunuyoruz. İştirakleriniz, davetimize icabetiniz bizleri son derece sevindirdi. Ecrinizi Allah-u Teâlâ Hazretleri ihsân eylesin...

Bir talebenin hocasını sevmesi ve sayması, dinimizin üzerinde çok durduğu bir edebdir. Bütün talebeler hocalarına karşı büyük bir edeb ve saygı içindedir İslâm'da... Ama tabii, öğretilen ilimlerin cinsiyle, bilgilerin mâhiyetiyle ilgili olarak, hocaların da kadr ü kıymeti değişir, artar; fazîletleri birbirinden farklı olur.

İlimlerin en yükseği Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni bilme, onun sevgili kulu olabilme yollarını gösteren ilim olduğu için; şüphesiz ki, tasavvuf ilmi de ilimlerin en yükseği durumundadır. Bunları öğreten bir ehliyetli, salâhiyetli, hakîkî mürşid, gerçekten ne kadar hürmet edilse, ne kadar anılsa, ne kadar sayılsa sevilse az gelecek bir müstesnâ mevkîdedir.

Sàlih kimseleri, Allah'ın sevdiği kulları anmak Kur'an-ı Kerim'in edebidir. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri, pek çok ayet-i kerimelerde evvelce yaşamış olan mübarek şahsiyetlerin anılmasını, zikredilmesini emrediyor:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ (مريم:١٦)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi meryem*) "Kur'an-ı Kerim'de Meryem AS'ı da an, ey Rasûlüm!" (Meryem, 19/16)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ، إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا (مريم:٥٦)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi idrîs, innehû kâne sıddîkan nebiyyâ*) [Kitap'ta İdris'i de an! Hakîkaten o pek doğru bir insandı, bir peygamberdi.] (Meryem, 19/56)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسٰى (مريم:٥١)

(*Ve'zkür fi'l-kitâbi mûsâ*) [Kitap'ta Mûsâ'yı da an!] (Meryem, 19/51) gibi ayet-i kerimelerle sàlih insanların, peygamberlerin, mübarek şahsiyetlerin hayatları ve mübarek icraatlarıyla ilgili bilgiler Kur'an-ı Kerim'de veriliyor, bize hatırlatılıyor. Bu bir Kur'an-ı Kerim edebidir.

Peygamber SAS Hazretleri de hadis-i şeriflerinde aynı şekilde, geçmiş ümmetlerin sàlihlerinden bize ibret alınacak, hisse çıkartılacak kıssalar nakletmiştir. Hadis-i şerif kitaplarında bunlar vardır.

Hocamız tabii, zamanımızın en mühim şahsiyetlerinden biriydi. Bursalı Mehmed Tâhir Bey[13], *Osmanlı Müellifleri* isimli kitabını neşrettiği zaman, önsözüne bazı kıymetli vecize sözler koymuş:

"—Kadir bilen milletlerin içinden, kadri bilinecek büyük insanlar çıkar." diyor; bir sözü de bu...

Onun için, milletimizin yetiştirmiş olduğu kadir kıymet sahibi insanları anmamızın, ayrıca kadri bilinecek insanların yetişmesine de faydası vardır; rehberlik edecektir, nümûne olacaktır. Önde çok güzel nümûneler olduğu zaman, yenilerin yetişmesinde de bu müşahhas misaller çok büyük fayda sağlayacaktır.

En büyük nümûne-i imtisâlimiz, üsve-i hasenemiz hiç şüphesiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz Hazretleri'dir. Onun sîret-i seniyyesi ile, şemâil-i şerifesi ile ve ehâdîs-i şerifesi ile tabii çok şeyler kazanıyoruz, çok istifadeler ediyoruz.

Bir de Peygamber SAS Efendimiz'in izinden çok büyük muvaffakıyetle giderek, *fenâ fi'r-rasûl* makamlarını ihraz eyleyip, daha yüksek makamlara yükselen insanlar var... O insanların da

---

[13] Bursalı Mehmet Tahir Bey: Özellikle biyografi ve bibliyografya içerikli *Osmanlı Müellifleri* ansiklopedik kaynak kitabı ile tanınmış Türk yazar, araştırmacı, asker.

1861 yılında Bursa'da doğan Mehmed Tahir Bey askeri eğitim görmüş, Osmanlı ordusunda çeşitli askeri okulların yönetiminde ve coğrafya öğretmenliğinde bulunmuştur. Birlik komutanlığı ve askeri mahkeme üyeliği de yapmıştır. Osmanlı Meclis-i Mebusanında 1908-1911 yılları arasında Bursa mebusu sıfatıyla yer almıştır.

En önemli eseri 1915-1924 yılları arasında 3 ciltte tamamladığı *Osmanlı Müellifleri*'dir. 30 yıllık bir araştırmanın ürünü olan eser 1691 önemli Osmanlı şeyh, fakih, şair, tarihçi, hekim, matematikçi ve coğrafyacısının biyografilerini faaliyet alanlarına göre düzenlenmiş şekilde içermektedir.

Bursalı Mehmet Tahir Bey 1925 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

aramızda başımızın tacı olarak yaşaması; elbette bizler için dinimizi tanımak, ahlâk-ı hamîdeyi öğrenmek, fiilen güzel halleri, güzel huyları, gözümüzün önünde cereyan eden olayların içinde görmek, bizler için çok büyük bir bahtiyarlık, çok büyük bir fırsat...

Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hazretleri, böyle şahsiyetlerin en büyüklerinden biri... Bizim onu anmamız, bir grup arzusu, bir grup aşırı sevgisi, taassubu gibi görülebilir dışarıdan... Fakat durum öyle değildir. Hocamız Hazretleri'nin hayatını bilenler, onu tanıyanlar, onunla müşerref olmuş olanlar her gün, her sözünde, her halinde sayısız kerametini görmüşlerdir.

Hocamız hakîkî bir sàlih kuldur, hakîkî bir velîdir, hakîkî bir mübarek şahsiyettir. Tabii, insanların böyle yüksek mertebeleri kazanmaları kolay olmuyor. Aynı yolda yürüdüğü halde nice insanlar, herkes böyle yüksek makamlara ulaşamıyorlar.

Hocamız (Rh. A)'in hayatından bir vakıa olarak söylüyorum:

İskenderpaşamız'a, Hocamız'ın yanına çok şeyhler gelirdi. Çok büyük hürmet ederlerdi. Bu bir makam üstünlüğünden dolayı idi. Hocamız onlara gitmezdi, ama onlar Hocamız'a gelirlerdi. Diz çöküp otururlardı. Hattâ ben bazılarına Hocamız'ın tavırlarını dışardan müşahede eden bir insan olarak, hayret içinde kalmışımdır. Makam üstünlüğü, hareketlerden derhal belli oluyordu.

Biz Yirminci Yüzyıl'da, ilâhiyat tahsili de görsek, dinî terbiye alarak yetişsek de, çevremizden çok çeşitli kültürlerden etkiler almış nesilleriz. Bir kere Avrupa kültürü ile karşılaşmış olduğumuz için, kendi kültürümüzün bir yargılanması, yoğun tenkidi her zaman cereyan etmektedir etrafımızda... Bu arada bazılarımız, Avrupa'ya gitmiştir, Amerika'da tahsil görmüştür. Onların arasında doktora yapmıştır, doçent olmuştur, profesör olmuştur.

Bu tenkitlerin yanı sıra ayrıca içten, müslüman olan insanlardan da çeşitli tenkitler vardır. Çeşitli konularda, çeşitli davranışlar vardır. Hacca gittiğimiz zaman bunları görüyoruz. Çeşitli mezheblerin birbirlerine karşı bakışları mukayese fikri meydana getiriyor.

Ayrıca diyelim ki, Ezher'den mezun bir kimsenin veya Ümmü'l-Kurâ Üniversitesi'nden mezun bir kimsenin veya bir başka yüksek tahsil müessesesinden mezun olan bir kimsenin, bizim asırlar boyu münakaşasız kabul ettiğimiz, gönlümüze yerleştirdiğimiz doğru olduğuna inandığımız birçok şeyi sarsacak karşı fikirler ileri sürdüğünü biliriz, görürüz.

İlâhiyat fakültelerinde de bu vardır. Kimisi tasavvufa karşıdır, kimisi mezheblere karşıdır. Kimisi bizim çok büyük olarak tanıdığımız kimselerin, çok rahat tenkidini yapmaktadır. Bu bizi şaşırtmakta, bazen kızdırmaktadır; ama vakıa budur. Yâni, hem içten müslümanlardan, hem dıştan gayrimüslimlerden bütün kültürümüzün yargılanması, hayatımızda her an gördüğümüz bir olay...

Her şey münakaşa mevzuu... Acaba kerâmet var mı? Acaba

tasavvuf hak yol mu? Acaba Hanefî mezhebi doğru bir mezheb mi? Acaba yaptıklarımız bid'at mi? Acaba sünnet-i seniyyeye uygun mu, değil mi? Her gün bunların bin bir çeşit münakaşasıyla, sorgusuyla karşı karşıyayız.

Allah razı olsun, Allah-u Teâlâ Hazretleri makàmını âlâ eylesin... Ben şahsen Hocamız'ın çevresinde bulunmaktan dolayı son derece istifade etmiş bir kimseyim, mutlu bir kimseyim. Kendim İlâhiyat Fakültesi'ndeydim, bu anlattığım hava içindeydim. Çeşitli arkadaşlarımızın, çeşitli görüşleri ile her an karşı karşıya idik. Çeşitli kitaplardaki çeşitli tenkidlerle karşı karşıya idik. Eğer Hocamız olmasaydı, belki biz de bazı yanlış fikirlere kapılabilirdik ama bizzat Hocamız'ın hayatından çok güzel dersler aldık. Pek çok yanlış yolların yanlışlığını fiilen gördük. Doğru olan fikirleri gönlümüzde mahfuz tutabildik. Bu, Allah'ın çok büyük bir lütfu bizim için...

Çünkü:

لولا السنتان فهلك النعمان

(*Levle's-senetân feheleken nu'mân*) [İki yıl olmasaydı, Nu'man helâk olurdu.] sözü vardır, İmâm-ı Azam Efendimiz'le ilgili... İnsan bunları görmediği zaman, belki kendi aciz, nâçiz aklıyla yanlış kararlar verebilir.

Celâl Hocamız[14] Rahmetullàhi aleyh; yaşı Hocamız'dan

---

[14] Mahmud Celâleddin Ökten: 1882 yılında Trabzon'da doğdu. Küçük yaşta iken önce babasını, sonra annesini kaybetti. Babaannesinin himayesinde hafızlığını yaptı ve ilk eğitimini tamamladı. 1911 yılında Darülfünun Edebiyat Şubesi'nden mezun oldu İstanbul'un çeşitli okullarında edebiyat, felsefe ve mantık dersleri okuttu.

1949 yılında Maarif Vekâletince İstanbul'da açılan imam-hatip kursuna müdür ve öğretmen olarak atandı. Bu kursların yeterli olmayacağına inanan Celal Hoca, kısa süreli bu kurslar yerine orta dereceli okullar açılması için, yeni dönemin Demokrat Partili Maarif Bakanı Tevfik İleri başta olmak üzere pek çok kişiyle görüşmeler yaptı. İmam-Hatip Okullarının müfredatına hem dinî ilimleri hem de aklî ilimleri koydurmak için çok mücadele etti. Nihayet Celal Hoca'nın

büyüktü ama Hocamız'a intisab etmişti. Hocamız'a intisab ettiği zaman bir ilm-i kelâm alimi olarak, Osmanlı devresinin o derin ilim terbiyesini, bilgilerini almış bir kimse olarak, dini çok iyi bilen bir insan olarak, bu konuda eserler yazmış bir kimse olarak Hocamız'a intisab etmişti. Ben arkadaşlarımızdan duydum ki, bizim profesör arkadaşlara şöyle söylemiş Celâl Hoca:

"—Hocanız'ın kıymetini iyi bilin! Çok büyük bir zât, hakîkî bir veli... Eğer Hocanız'la tanışmamış olsaydım, bazı itikadî konularda yanlış bir kanaate sahib olarak, yanlış bir itikadla ölmüş olmaktan korkardım."

Celâl Hoca gibi bir zâtın bu sözü çok önemli...

Hattâ onun bir de devamı var... Hocamız, bu Yüksek İslâm Enstitüsü'nün binasının temeli atılacağı zaman, davet olunmuş oraya... Davetiye geldiği zaman, bizim arkadaşlardan birisine:

"—Ben gidemem; bunu sen al, beni temsilen sen git oraya! Hem de orada bir konuşma yaparsın!" demiş.

"—Efendim, oraya İstanbul'un en güzide alimleri gelir, müftü efendiler gelir, hoca efendiler gelir, müderrisler gelir, çok büyük zâtlar gelir... Benim gibi bir mühendis kalkıp da orda nasıl konuşabilir?" deyince;

Hocamız keramet yoluyla, demiş ki:

"—Celâl Hoca'nın size söylediklerini söylersin!"

Halbuki Celâl Hoca bu sözleri arkadaşlarımıza söylediği zaman, demiş ki:

"—Ben ölünceye kadar bunu kimseye söylemeyin, aramızda sır olarak kalsın!" demiş.

---

istediği gibi İmam-Hatip Okullarının açılmasına karar verildi. Celal Hoca da ilk kez açılan İstanbul İmam-Hatip Okulu'na kurucu müdür olarak atandı.

Arapça, Farsça ve Fransızcayı iyi derecede bilirdi. İslami ilimlerin yanında batı bilim ve düşüncesini de iyi bilen Celal Hoca, resmî derslerinin yanı sıra Beyazıt'ta Soğanağa Camii'nde altı yıl boyunca cumartesi günleri, İmam Gazali'nin İhya-u Ulumi'd-din adlı kitabını okutmuştur.

Arap Edebiyatını çok iyi bilen ve güçlü bir hafızaya sahip olan Celal Hoca, 21 Kasım 1961 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Cenaze namazı Fatih Camii'nde kılındı ve Edirnekapı Mezarlığı'na defnedildi.

Kimseye de söylememiş o arkadaşlar... Söylenmediği halde, Hocamız, "Celâl Hoca'nın size söylediği sözleri söylersin!" demiş.

Onun da sebebi şu: Tabii, bir Yüksek İslâm Enstitüsü açılıyor. İmam-hatip okulundan mezun olan şahıslar, yüksek tahsillerini orada yapacaklar; din alimi olacaklar. Yâni, Hocamız işaret etmiş oluyor ki:

"—Zâhirî ilimlerle beraber bâtınî ilimleri de öğrensinler! Şer'î bilgileri öğrenmek yanında takvâyı da elde etsinler, ma'rifetullaha da çalışsınlar!" demiş oluyor, Celâl Hoca'yı misal vermiş oluyor.

Hocamız böyle bir kimseydi. Tabii bilmeyen, Hocamız'ı tanımayan bazı kimseler, onunla ilgili bazı şeylere de itiraz ettiler, hazmedemediler. Meselâ hatırlıyorum; ben Hocamız'la ilgili müşahedelerimize dayanarak, Hocamız'ın hayatından bahsederken:

"—Gönüllerden geçeni bilirdi. Gittiği yerlerde bereket hasıl olurdu. Rüyalara da tasarrufu vardı." demiştim.

Bunların hepsinin sebebi var... Çünkü müşahedelerimiz var, gördüğümüz şeyler var... Sadece benim değil, Hocamız'ı tanıyan herkesin gördüğü pek çok şeyler var... Bunlara dayanarak

söylemiştim ama bunları görmeyen bir kimse itiraz ediyor:

"—Olur mu böyle şey? Gaybı Allah bilir."

Bir insanın gönlündeki şey gayb değildir. Gaybın da çeşitleri var... Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi bilir. O bildirdikten sonra, bildirdiği kulu da bilir. Biz bunu Hocamız'da müşahhas olarak görüp, kitaplarda da bunun tasnifini gördüğümüz için rahat inanıyoruz ama, karşımızdaki şahıs bunu inkâr ediyor. Kerameti inkâr ediyor, diğer hususları inkâr ediyor.

El-hamdü lillâh, Hocamız'dan hakîkî bir velînin nasıl olduğunu gördük. Tasavvufun gerçek bir ilim olduğunu gördük, sağlam bir ilim olduğunu gördük. Gerçek tasavvufun nasıl bir yol olduğunu gördük. Hani Yunus Emre'nin,

Tasavvuf olaydı tac ile hırka,
Alırdık biz dahi otuza, kırka!

dediği gibi; bu işin şekil olmadığını, öz olduğunu, insanın kalbiyle ilgili bir mesele olduğunu; ama bunun da çok sağlam bir şekilde şeriatın ilimlerine dayandığını, şeriatın dışında tasavvuf olmadığını, takvâya dayalı bir yol olduğunu ve insanın asıl iç alemini güzelleştirerek, gerçek bir velî olabileceğini öğrenmiş olduk.

Hocamız pek çok kimseleri halvete alarak, o esrârengiz tasavvufî bilgileri talebelerine de öğretti. Hattâ, başka bir takım yolların başında bulunan bazı kimselerin, Hocamız'a:

"—Efendim, benim seyr-i sülûkum eksik kalmıştı. Sizin yanınıza gelsem, tamamlasam olur mu?" dediğini naklettiler Ankara'da geçen gün...

Ben duymamıştım. Tabii her zaman Hocamız'ın yanında değildim ama ben de o isimleri duyunca hayretler içinde kaldım.

Hocamız böyle bir şahsiyet idi.

Çok enteresan kerametleri vardı. Ben size bir tanesini anlatmak istiyorum. Çok enteresan bulduğum için, kitaplarda misalini görmediğim için:

Bizim Bursalı bir doçent kardeşimiz var [Yusuf Ulçay]... Amerika'da tahsil gördü. O anlattı:

"—Ben ortaokul çağından beri namaz kılardım. O zamanlar bir çeşit mânevî oyun aklıma geldi: 'Sıkıldığım zaman gözümü kapatayım. Gözümün önüne bir aksakallı şahıs getireyim. hayalimde onunla konuşayım, dertleşeyim; derdimi anlatıp deşarj olayım.' dedim ve bunu uygulamaya başladım. Kendi kendime uydurduğum, kurduğum bir oyun olarak ben bunu tatbik ettim.

Ortaokul geçti, lise geçti, yüksekokulu kazandım. Hayalimdeki o şahısla da, daimâ bu oyunu devam ettirdim. Üzüldüğüm zaman, sıkıldığım zaman, bir meselem olduğu zaman gözümü kapatıyorum, hayalimdeki o şahsı gözümün önüne getiriyorum. Muhayyel bir şahıs, hayâlî bir şahıs... Sakalı var, çok sevimli bir kimse...

1978 yılında staj için İstanbul'a geldim, Teknik Üniversite'de

okuyan arkadaşlarla beraber kalıyordum. Arkadaşlar delâlet ettiler, beni Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin yanına götürdüler. Gördüğüm zaman hayretler içinde kaldım ki, yıllardır kendi hayalimde, kendi uydurduğum sandığım şahıs karşımda... Mehmed Zâhid Efendi imiş meğerse...” dedi.

Ben bu çeşit kerameti hiç bir yerde görmemiştim. Çok değişik bir olay... Kaç yıl önceden, sekiz on yıl önceden, hiç tanımamış olduğu bir şahsın gönlüne girip, hayaliyle onunla irtibat kurmak çok büyük bir şey, çok değişik bir hal...

Daha başka pek çok kerametleri var... Osman Çataklı kardeşimizin dediği gibi, binlerce kerameti var, yazmakla bitmez. Allah-u Teâlâ Hazretleri şefaatine erdirsin...

Allah hepinizden razı olsun...

Hocamız'ın çeşitli konulardaki görüşlerini, mütehassıs kardeşlerimiz sizlere anlatacaklar. Allah onlardan da razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!

13. 11. 1996 - Asfa **/ İSTANBUL**

08. HOCAMIZ’DAN HATIRALAR

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

a. Hocamızın Heybeti

Hocamızın, SAS Efendimiz’e ne kadar benzediğini, hadis kitaplarını, hadis-i şerifleri okudukça anladım. Her halinde Rasûlüllah Efendimiz’e ne kadar benzemiş diye sevgi ve takdir duydum. Yani önce tanıdım, sonra hadisleri okudum. İlâhiyata asistan olarak gittim, doçent oldum, profesör oldum da; okudukça Rasûlüllah Efendimiz’e ne kadar benzediğini anladım.

Hocamız çok halim selim bir insandı, çok yumuşaktı. Evde lokum gibiydi, çok tatlı bir insandı; hiç kızdığı, kötü söz söylediği yok gibiydi. Biraz da latîfeciydi, Vâlide Hanım rahmetliye şaka yapardı. Evde tatlı, yumuşak, sevimli bir hava olurdu. Kitaplarda okudum: “Rasûlüllah Efendimiz biraz şakacıydı.” diyor; aynen öyle yapmış.

Şimdi, bu kadar yumuşak bir insan olan Hocamız, şu minbere çıktı mı, vallâhi başımızı kaldırıp yüzüne bakmaya korkardık. Çünkü celâllenirdi orda... Böyle bangır bangır bağırırdı; kubbe sallanır gibi, duvarlar sallanır gibi olurdu.

Bir keresinde bir bayram gününde hatırlıyorum, bir adam geldi. Hocamız’ı tanımıyor tabi, bayram günü gelmiş bayram günü cemaati; başka zaman camiyi, hocayı bilen bir insan değil... Hocamız vaaz veriyor... Bayram namazı vakti olmamış, sabah namazı kılınmış, konuşma yapıyor Hocamız...

“—Hoca, hoca!” dedi kapıda, “Konuşmayı kes de namazı kıldır!” dedi, yâni ukelâlık etti.

Bu caminin imamı var, müftülüğün tâlimatı var, namazın vakti var... Cemaati üzmemek, fazla bekletmemek bizim prensibimiz, biz de biliyoruz o kadarını...

“—Hoca hoca, lafı çok uzatma da namazı kıldır!” deyince; Hocamız konuşmayı kesti, yürüdü minbere çıktı. Halbuki bayram namazı kılınacak, minbere öyle çıkılacak. Vallâhi yürüdü, minbere çıktı namazdan önce... Öyle bir hutbe îrad etti, öyle bir bangır bangır konuştu ki, sanıyorum o adam kaçmıştır. Barınamamıştır oralarda, kaçmıştır. Çok şiddetli konuştu.

Düşündüm: “Bu kadar yumuşak insan, niye bu kadar sert bir reaksiyon gösterdi?” Şu bakımdan diye karar verdim: Adam Hocamız’ı tanımıyor; Hocamız şeyh midir, evliyaullahdan bir kimse midir bilmiyor. Ama halktan bir fert olarak hocalara karşı saygısız... “Hocalar nedir? İşte maaşını verirsin, öne geçer, sarığı giyer, cübbeyi giyer...” diye düşünüyor. “Hoca hoca! Çok konuşma, kıldır namazını!” diyor. Sanki hoca onun memuru...

Halbuki hoca önder demek, lider demek... Yani senin hizmetçin değil ki... Allah’ın yolunda hakkı söyleyecek. İcâbında seninle kavga eder, ters çıkar.

Tabii, bir talihsizlik; hocalar keşke hep zenginlerden olsa da hiç maaş almasa... Hattâ maaşını cemaate verse... Ama dinî tahsil yapıyor, bir mesleğe giriyor. Başka bir kazancı olmadığı için, başka bir şeyle uğraşamayacağından, evlerinde aç açık kalmasın, çoluk çocuğu da sıkıntı çekmesin diye, Osmanlı zamanından beri din görevi yapan kimselere, beytülmal-i müslimînden, hazine-i hümâyundan pay verilmesi uygun görülmüş.

Şimdi, hocaya karşı saygısızlık olur mu? Yani öğretmene saygısızlık olur mu? Hatırlıyorum ben, Evren Paşa gitmiş birisinin elini öpmüştü; o kadar yaşına rağmen, reisicumhur olmasına rağmen, hocam diye... Bizim töremizde hocaya karşı saygı sonsuzdur. Reisicumhur bile olsa karşısında saygı gösteriyor, elini öpüyor.

Cami hocası mektep hocasından daha önemli... Mektep hocası dünyevi bilgi öğretiyor; cami hocası —hele şeyh ise, mürşid-i kâmil ise— ahiret yolunu öğretiyor, cennetin yolunu öğretiyor, ma’rifetullahı öğretiyor.

Adamın hiç bir şeyden haberi yok... Sen kimsin yâhu? Hangi meslekten olursan olsun, bir kere müdahale etme hakkı yok, böyle kaba bir şekilde konuşmaya da hakkı yok! Ama, esas itibariyle hocayı hakir görüyor.

Hasılı, Hocamız tahminime göre o zaman onun için celâllenmişti; hocalık müessesesini savunmak için... Yoksa sabrederdi, biliyorum çok şeylere sabrederdi. O ihvânın cahilliklerine, cahil muamelelerine çok sabrettiğini biliyorum.

Sonradan hadis kitaplarında okudum; o zamana kadar okumamıştım, insan okudukça yeni şeyler öğreniyor. Diyor ki hadis kitaplarında, işte şu benim okuduğum kitapta:

"—Peygamber SAS Efendimiz minbere çıktığı zaman, at üstündeki bir başkomutan kadar celâlli olurdu."

Haaa bak, Hocamız'ın minberdeki celâlini anladım. Aşağıdaki cemâline mukabil, minberdeki celâlini anladım. Hadis-i şerife uygun...

Bu misâlleri şu bakımdan veriyorum: Bizim ahlâkımız ahlâk-ı Muhammedîye uygun olacak. Ahlâk-ı Muhammedî'ye heves edeceğiz. Peygamberimiz gibi olmaya gayret edeceğiz.

Peygamber Efendimiz'i görünce adam ne diyor; kendisi daha müslüman değil, ama âlim, gün görmüş insan... Şöyle bir bakıyor:

"—Bir de ne göreyim! Baktım ki, yüzü hiç öyle yalan söyleyecek bir insan yüzü değil, pırıl pırıl..."

Muhammed el-emîn, güvenilen Muhammed... Bizim de öyle olmamız gerek!

Hz. Ali Efendimiz diyor ki:

"—İlk gören Peygamber Efendimiz'in karşısında titrerdi, korkardı; heybetliydi çünkü... Peygamber Efendimiz'in heybeti vardı."

Hocamız da öyleydi. Hocamız uzaktan dev gibi görünürdü, dağ gibi görünürdü. Bir arkadaş anlatıyor —bakanlık yapmış bir kimse:

"—Dağ gibi görünüyordu. Yanına gittim baktım, benden bile kısaydı."

Şöyle yanında durmuş, omuzu daha aşağıda ama; Hocamız dağ gibi görünürdü, muhteşem heybetli görünürdü... Şu kapıdan girmez gibi görünürdü, mehâbeti vardı. O da Peygamber Efendimiz'e benzemesinden...[15]

b. Tekkemizin Bereketi

Bu tekkenin bereketi var... Mübarek bir yer burası... Belki dünyanın etkin merkezlerinden birisi burası... Büyüklerin himmeti var burada, ruhâniyeti var...

Hocamız evliyâullahın çok büyüklerinden... Zamanında bilen bildi, bilmeyen bilmedi. Aleyhinde bile konuşan oldu ama, kerametleri silindir gibi ezip geçti. Herkese sorsan, nelerini biliyorlar, nelerini görmüşler!

---

[15] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Hadis Dersi*, 24.04.1993, İskenderpaşa Camii, İstanbul.

Bak ben çok aciz bir kardeşinizim... Hiç beni tanımadan, hiç İskenderpaşa'yı bilmeden, rüyada "İskenderpaşa Camii'ne gideceksin, oradaki filânca hocadan ders alacaksın!" denilen ve elinde adresle gelip benden ders alan kardeşlerimiz var...

Onun için kalbinizi temiz bir kalp yapmağa gayret edin! Şekil, merasim önemli değil...

Gümüşhaneli Hocamız diyor ki:

"—Bizi seven, bizim kitaplarımızı okuyan bizdendir."

Bu bir gönül bağıdır, esas itibariyle böyledir. Fakat aynı zamanda, Peygamber Efendimiz'e bağlılık gibi bir bağlılık olduğu için, biraz daha yakın bir tanışma halinde olması temenni edilir.[16]

c. Hocamızın Vasiyetleri

Hocamız Rahmetullàhi Aleyh, mektup adı altında böyle çerçeveletip duvarlara asılan, nasihatlarımdır filân diye böyle şeyler bastırıp gönderirdi. Birkaç tane vardır böyle Hocamız'ın mektubu... Eski ihvânımızın misafir odalarının duvarlarında asılıdır. Selâm ile başlar, yirmi otuz nasihati böyle ifade eder. Hattâ en son mektubunu ben kaleme aldım yatakta iken...

Hocamız, vefatından bir sene önce ameliyat oldu, hasta yatıyordu.

"—Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin nasihatlerini bir tanzim eyle Es'ad!" dedi.

Ben de tanzim eyledim, yâni Abdülhàlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin risâlesindeki sıradan ayrı bir sıraya soktum, konuları yanyana getirdim. Onun sözlerini, böyle konuşma üslûbu içinde söylediği şeyleri düzenledim, bir levha haline getirdim.

"—Oku!" dedi.

Yatarken dinliyordu. Okudum.

"—Güzel! Şuraya da şunu ilâve et, buraya bunu ilâve et!" dedi.

Şimdi ben edebiyatçıyım, metin neşri anlayışı ile diyordum ki:

---

[16] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Güncel Meseleler*, c.2, s. 186, Seha, İstanbul 1995.

"—Abdülhâlik-ı Gücdevânî Hazretleri'nin nasihatleri arasına niye nasihat sokuyor Hocamız? Niye nasihatin arasına şunu da yaz diyor, metnin asliyetini niye bozuyor?" diye düşünüyordum. Anlayamıyormuşum ki, kendi nasihatini, kendi vasiyetini hazırlatıyormuş bana...

Yâni, vefatından sonra kendisinin arkasından vasiyeti kalsın diye vasiyet ediyor ama; makàmı yüksek olduğundan, tevâzuu emsâlsiz olduğundan, "Benim nasihatlarım, vasiyetlerim şudur." demiyor da, Abdülhàlik-ı Gücdevânî Efendimiz'in nasihatlerini nasihat olarak yazıyor. Ama arasına kendisi de, "Şu cümleyi ilâve et, bu cümleyi ilâve et!" diyerek, bu zamana uygun, sizlere bizlere uygun bazı cümleleri ekliyor.

Sonradan anladım; o sene vefatı olunca, o zaman anladım vasiyet olduğunu... Çünkü, ben Hocamız'ın yüz otuz-yüz kırk yıl yaşayacağını sanıyordum. Kafkaslılar çok yaşar, o da Kafkasya'dan göçmüş gelmiş. Bize de latîfe ederdi, benim mahdumum Nureddin'in torununu göreceğini söylerdi. Yâni,"Şunun torununu görsem, başka bir şey istemem!" filân derdi. Ben de sanırdım ki, hakîkaten bizim Nureddin evlenecek, onun çocuğunun çocuğu olacak... Hocamız uzun sene yaşayacak, onu görecek diye beklerdim.

Acizâne, ben evlendiğim zamandan beri, "Evlâdım, benim yerime sen geçersin!" diye de söylerdi. Ben de o zamana kadar kendim yaşlanırım diye düşünürdüm. Sekseni mi bulurum, doksanı mı bulurum diye tasavvur ederdim. Onun için anlayamadım onun vasiyet olduğunu... Ölmesini istemediğimizden, öleceğini düşünmüyorduk.[17]

d. Hocamızın Nezaketi

Hocamız'ı yakından tanıyanlar bilirler, Hocamız doğrudan doğruya, "Şunu şöyle yapın!" diye emir buyurmazdı. "Şunu şöyle

[17] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, 26.05.1990, İstanbul + *Avustralya Sohbetleri*, c.1, s.265, Seha, İstanbul 1992.

yapsanız nasıl olur acaba?” diye soru sorar gibi söylerdi. Soru sormuyor aslında, öyle yapılmasını istiyor ama, “Yok Hocam, öyle yapmayalım böyle yapalım!” denilince, “Eh, pekiyi...” derdi.

“—*Arkadaşlık pekeyi demekle kaimdir*.” diye bir de sözü var mübareğin... Levhaya yazmışlar.

Koca şeyh efendi, müridi: “Yok öyle yapmayalım, böyle yapalım!” deyince, “Pekiyi” derdi, mesele biterdi. Yâni emir vermemek, azdırtmamak, saptırtmamak, ayağını kaydırtmamak, üstüne varıp da kuyuya düşürttürmemek önemli... Yönetmek bir sanattır. Yönetmek zorluk ve zorbalıkla olmuyor.[18]

e. Arkadaşlığın Sırrı

Hocamız rahmetullàhi aleyh, cennetmekân... O biraz halk konuşmasıyla konuşmayı da severdi. Derdi ki:

“—Arkadaşlık pekeyi demekle kàimdir!”

Yâni biz “iyi” diyoruz şehir telaffuzunda; onlar “eyi” diyorlar. Anadolu’da birçok yerde de “eyi” telaffuz edilir. Konyalılar da, “Gonya” derler, “guzu” derler. Bu telaffuz farkları fıkralarda sevdiğimiz şeyler...

Arkadaşlık pekeyi demekle; yâni, “Tamam, pekâlâ, olur, pekiyi...” demekle kàimdir. Mâdem arkadaşsın, arkadaşına muhalefet etmeyeceksin!

Hattâ Hocamız derdi ki:

“—Bir arkadaş bir arkadaşa, ‘Kalk gidelim!’ dese, arkadaşı da ‘Nereye gidiyoruz?’ dese; arkadaşlığa uymaz!” derdi.

Pazarlık mı yapacaksın arkadaşınla? Pazarlık yapacaksın; beğenirsen gideceksin, beğenmezsen gitmeyeceksin... O zaman sen arkadaşına uymuyorsun ki, sen kendi keyfini yapıyorsun. Çünkü, beğendin gittin; beğenmeseydin, gitmeyecektin... Beğenmesen bile gideceksin, arkadaşın hatırı için... Bizim arkadaşlık anlayışımız böyle...

Şimdi ben bir arkadaşımın evinde kalıyorum. Param var

---

[18] Prof. Dr. M. Es’ad Coşan, *Güncel Meseleler*, c.1, s.218, Seha, İstanbul 1994.

cebimde; burada çok güzel bir yerde, güzel bir odada kalabilirim, daha da rahat edebilirim. İstediğim lokantada yemek yerim... Ama benim Hocam derdi ki:

"—Bir yerde birisinin arkadaşı varsa; otele giderse, lokantaya giderse, arkadaşlığa sığmaz!" derdi.

Arkadaşına gidecek, muhabbet olacak!

Büyük şeyh idi Hocamız... Büyüklüğü nereden ölçeceğiz? Mezüreyi alıp boyunu mu ölçeceğiz? Boyuyla değil büyüklüğü; o yaratılıştır. İnsanın boyu küçük de olabilir.

Fuad Köprülü'nün evine gitmiştik. Şaşırdım Fuat Köprülü'yü görünce... Ufacık tefecik bir adam... Boy önemli değil... Ama Hocamız'ın kerametleri zâhirdi. Kerâmet sahibiydi, olağanüstü halleri olan bir kimseydi. Biz onun tavsiyelerine göre hareket etmeyi uygun görüyoruz.[19]

f. Seven ve Sevilen

Bizim dervişlerden birisi Hocamız'a gelmiş... Karadeniz'li, Karadeniz şivesi ile kendisi anlatıyor:

"Hocam, çok muhabbet ederdik onunla... Herkes giderdi. Ben fırsatı yakaladım mı, giderdim yanına; saatlerce muhabbet ederdik Hocamız'la... Bir gün dedim ki ona:

"—Hocam, nedir bu halim benim? Size dayanamıyorum; sevgimden, aşkımdan, hasretimden, muhabbetimden, saygımdan duramıyorum. Kusuruma bakmayın! İşte böyle fırsatı buldum mu, yanınıza giriyorum, ayrılmak da istemiyorum. Bu sevgi nereden çıktı, Hocam bu nedir? Benim içime nereden geldi?"

Dedi ki:

"—Evlâdım, sen onu senden mi sanıyorsun? Biz seni sevmeseydik, sen bizi sever miydin? Biz seni sevdik de, sende bu sevgi ondan sonra oldu, sen bize ondan sonra geldin."

Evliyâullah'ın sözü; ben karışmam! Bu nereden oluyor, nasıl oluyor bu işin esrarı, neyin nesidir; bilmiyorum.

"—Biz seni aradık, bulduk... Seni falanca ilin, filânca ilçenin,

---

[19] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Hz. Ali Efendimiz*, s.25, Seha, İstanbul 1995.

falanca kasabasının, beldesinin içinde, bir dükkânda biz seni aradık, bulduk, celb ettik de bu sevgi ondan...” demiş.

Ben herkese Hocamız’ın böyle bir söz söylediğini duymamıştım. Ama, bu zât dürüst bir insan... “Böyle dedi bana...” diyor.

Bu mânâ, bizim eski tasavvuf kitaplarında da işlenmiştir. Diyor ki bir kitapta, bir şair... Formül haline getirmiş. Şiir zâten formül demek, duygunun formül haline getirilmiş, dille ifade edilmiş şekli demek... Şâirin içinde duygular coşuyor, taşıyor da, “Getir kalemi!” diyor, yazıyor. “Yaz!” diyor, doğuşlarını söylüyor. Meselâ:

Aşk odu evvel düşer ma’şûka, andan âşıka;
Şem’i gördüm, yanmadan yandırmadı pervâneyi...

Tabii, izah etmemiz lâzım! Yeni nesil hiç bir kelimesini bilmez bu sözün... Diyor ki:

“—Sevgi ateşi ilkönce sevilende başlar; ondan sonra sevene, âşıka oradan gider. Şem’i, mumu, meş’aleyi görmez misin ki, önce kendisi yandı. Ondan sonra pervâneyi, etrafında uçuşan küçük sinekleri kendisine cezbetti. Pervâne ona aşık oldu. Ondan sonra ona koşa koşa geldi. Ama ilkönce meş’ale yandı da, pervâne ondan sonra geldi. Önce ma’şûk, sonra âşık...”[20]

g. Şekerin Bereketlenmesi

Hocamız’ı ziyarete gelmişler; eve misafir dolmuş. Uzun, büyük bir misafir salonu vardı. Bir mühendis kardeşimize demiş ki:

“—Şunlara şeker tut bakalım!”

Kardeşimiz anlatıyor:

“Tabağın içinde birazcık şeker var, salon dolu... Kendi kendime düşündüm:

‘—Bu kadarcık şeker kime yetecek? Salondaki insanların kaç

---

[20] Son Mesaj Gazetesi, sayı: 11, Kasım 1995.

tanesine yetecek bu kadar şeker? Ama büyüğümüz olduğundan, Hocamız olduğundan itiraz etmeyeyim; yettiği kadar tutarım, bittiği yerde de bitti derim.' diye başladım.

Bütün salona tuttum, tuttum, tuttum... Kalabalığın içinde herkese sunarken dalmışım. Neyse hepsine verdim şekeri... En son adama da şekeri verirken aklım başıma geldi:

'—Hani bunun içinde azıcık şeker vardı, salon ise çok kalabalıktı. Bu şeker yetmez diye düşünüyordum, hâlâ içinde şeker var bunun, bu nasıl iştir?"

Tabağın içinde ne kadar şeker kaldı diye bakınca, bir acaiplik olduğunu hissettim. Bir tabağa baktım, bir de Hocamız'a baktım. Hocamız kaşlarını şöyle bir indirdi, çattı. Yâni; "Sırrı ifşâ etme, açığa vurma!" der gibi, bir işaret yaptı. Hiç bir şey demedim; getirdim şekerliği koydum." diyor.[21]

h. Hocamızın Uyanıkken Görülmesi

Evliyâullahın işleri, bizim bildiğimiz şu dünya hayatındaki işlerimizden biraz farklı oluyor. Şimdi Pakistan'dan birisi bana bir mektup gönderdi, —Türkiye'den Pakistan'a gitmiş— benden de cevap istiyor:

"—Rüyamda Mehmed Zâhid Hocamız'ı gördüm." diyor, gördüğü şeyleri anlatıyor. "Heyecandan uyandım. Yatakta yanımda yatan hanımım:

'—Şimdi odadan dışarıya çıkan ihtiyar zâtı sen de gördün mü?' dedi.

'—Yok!' dedim.

'—Nasıl bir kimseydi, anlat bakalım?' dedim.

Tıpkı Hocamız'ı tarif etti." diyor.

Evet, rüyasında görünmüş buna ama, yanlarına da ruhaniyetiyle gelmiş. Karısı da görmüş de, soruyor rüyayı gören kimseye:

"—Gördün mü, şu kapıdan çıkan zâtı? Sırf ben mi gördüm, sen

---

[21] Son Mesaj Gazetesi, sayı: 1, Ocak 1995.

de gördün mü?" diye...

Aynı şeyi, bizim burada bir Lütfullah kardeşimiz vardı, Kıztaşı'nda apartmanda otururlardı. Allah rahmet eylesin, cennet mekânı olsun; o anlattı:

"—Bir gün odada yemeğimizi yedik. Ben de odadan sofaya çıkmak istedim. Sofanın elektriği kapalı, karanlık sofa... Kapıyı tam açtım, karanlıkta Mehmed Zâhid Hocamız böyle karşımda duruyor... Ben ona bakıyorum, o bana bakıyor... Korkulacak bir değil ama, heyecanlandım, tüylerim diken diken oldu. Sırtımdan bir soğuk ter boşandı. Ondan sonra yavaş yavaş Hocamız karşımdan kayboldu." dedi.

Şemseddin-i Sivâsî Hazretleri'ni anlatıyorlar: Müridiyle kapıdan çıkmış, şöyle bir duvara yaslanmış, bir müddet durmuş, gözleri kapalı...

Müridi diyor ki:

"—Ne oldu efendim, rahatsızlandınız mı?"

"—Hayır evlâdım, rahatsızlanmadım. Buna rahatsızlık demezler, buna insilâh derler. İnsanın ruhu bedeninden çıkar, o zaman böyle beden böyle şeysiz kalır. O hal oldu da, onun için böyle oldu." diyor.

Yâni, bu tasavvufî hayatın ihlâslı, aşık-ı sâdık mensuplarına Allah-u Teâlâ Hazretleri, başta sizin ve bizim kolay anlayamayacağımız, mânevî bir takım haller nasib ediyor.[22]

i. Ziyaretin Önemi

İstanbul'da bir akşam —yorgun olduğum bir akşamdı, pazar vaazından sonraydı galiba— kapı çalındı. Ahmet kapıyı açmaya gitti. Geldi; dört tane arkadaş bizim kapıya dayanmışlar.

"—Niye gelmişler, hayrola?" dedim. Demişler ki;

"—Dört senedir İstanbul'dayız, Hocamız'la beraber bir yemek yiyemedik. Yemek yemeğe geldik" demişler.

---

[22] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, Güncel Meseleler, c. 1, s.188, Seha, İstanbul 1994.

“—Buyursunlar!” dedik.

Bu samimiyet gözlerimizi yaşarttı, fevkalâde hoşumuza gitti.

Hocamız’ı hatırlıyorum:

“—İyi ki şu ziyaretlerimiz var. Bunlar da olmasa halimiz ne olur, bilmem?” diyordu.

Biz, Konya’ya, Kütahya’ya gidiyorduk. Arkadaşlarımızla, ihvanımızla, yiyip içip oturuyorduk. “Şu ibadetlerimiz, Kur’an’ımız, haccımız, halvetimiz” demiyordu da Hocamız, böyle söylüyordu.[23]

j. Zikrin Vücuda İntikali

Ankara’ya gitmiştik. Çok zengin bir kardeşimizin daveti oldu. Evi çok genişti, zenginliğini onun için söylüyorum. Çok büyük bir salonu vardı ama, salon tıklım tıklım doluydu. Hocamızın özelliği, başka şeyh efendilere mensub muhibleri de vardı; onlar da gelmişlerdi. Şu efendiye, bu efendiye bağlı kimseler...

Bir tanesi çok akıllı, zeki, kurnaz, menfaatini bilen, mânevî kârını, zararını hesap eden bir kimse; tabii hafız, sesi güzel, vaiz ve bilgisi çok... Hocamızı yakaladı sordu, dedi ki:

“—Hocam, Medine-i Münevvere Mescidi’nde namaz kılsak, başka yere göre bin misli sevap oluyor... Mekke-i Mükerreme’de Mescid-i Haram’da namaz kılsak, o zaman yüz bin misli sevap oluyor... Yâni böyle, bunun gibi çok sevaplı başka şeyler de var mı Hocam?” dedi.

Sevap istiyor, sevaplı şeyleri öğrenip yapmak istiyor; ehlini de bulunca karşısında... O daha sözünü tamamlarken, Hocamız:

“—Evet vardır! İnsan zikirle meşgul olunca, zikir cümle azâsına ve cümle azâsından cümle zerrâtına intikal eder. O zaman bir defa Allah dediği zaman, cümle zerrâtı adedince Allah demiş olur. Bunun da sevabının sonu olmaz!” buyurdu.[24]

---

[23] Prof. Dr. M. Es’ad Coşan, *İslam Sevgi ve Tasavvuf*, s.199, Seha, İstanbul 1994.

[24] Prof. Dr. M. Es’ad Coşan, *Yeni Dönemde Yeni Görevler*, s.230, Seha, İstanbul 1993.

k. Hocamızın Sükûtu

Biz Hocamız'la Ankara'da bir eve gitmiştik. Hocamız bir kenarda oturuyor, ihvân oturuyor. Kimisi bakan, kimisi müsteşar, kimisi müdür... Böyle seçkin insanlar, üniversite hocaları, profesörler filân var... Herkes susuyor ama, edebinden susuyor. Büyük bir zâtın meclisinde feyizyâb olmak için boynunu bükmüş; mânevî bakımdan, kim bilir gönül alışverişi neler oluyor herkesin içinde, kabiliyeti nisbetinde... Fakat ev sahibi o suskunluktan rahatsız oldu:

"—Yâhu ne susuyorsunuz, tanışsanıza, konuşsanıza!" diyordu.

Ben hatırlıyorum, Hocamız'a bir başka mübârek şeyh efendi ziyârete gelmişti. Ben de Hocamız'ın kapısını açtım, misafirini kabul ettim. İkisine baktım, emin olun bir tek kelime konuşmadılar... "Hoş geldin!" diye bile bir söz duymadım ben... "Hoş bulduk." diye de bir şey duymadım. Belki selâm vermişlerdir, onu hatırlamıyorum. Birisi minderin burasına oturdu. Ötekisi öbür tarafında ev sahibi olarak oturuyordu. Herkes de yerlere oturdu. Gelen zât-ı muhteremin ihvânı şöyle oturdu. Hocamız'ın ihvânı bir tarafta...

Yâni ben öyle sezdim ki, iki hoca efendi gönüllerinden birbirleriyle, ötekilerin hiç anlamayacakları gibi konuştular, görüştüler, biliştiler, seviştiler, kalktılar gittiler. Ama ötekiler hiç duymadı, hiç bir şey anlamadı.

İşte insanın, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne nasıl ibâdet edeceğini bilmesi lâzım! Rabbinin huzurunda onunla baş başa, halvet kalmayı öğrenmesi lâzım... Halvet ne demek: Hiç kimse olmadan, yalnız başına kalıyorsun. Onu öğrenmesi lâzım... Geceleyin seccadesini bir yayıp da, Rabbül Âlemîn'in huzuruna dönüp, kıbleye dönüp de, gözünü kapayıp da bir şeyler söylemesi lâzım...[25]

l. Zikir Vazifesini Aksatmamak

---

[25] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Haccın Faziletleri ve İncelikleri*, s.111, Seha, İstanbul 1994.

Hocamız'ın sağlığında bizim yaşlı ağabeyler, ihvanlar; damat olduğumuz için bize dert yandılar:

"—Bunca yıllık dervişiz, bir sonuç olmadı." dediler.

Ben de gittim Hocamız'a söyledim bunu... İyi bir derviş olamadıklarını, iyi bir sonuca ulaşamadıklarını söylüyorlar dedim.

Hocamız (Rh. A) dedi ki:

"—Ne yapayım, verilen vazifeleri yapmıyorlar ki! Zikri, verilen vazifeleri yapmıyorlar ki, sonuç beklesinler."

Sonuç olmaz. Kişi zikri kendisi yapacak; mahsulü ekecek ki biçsin. Zikri yapmayınca sonuç hasıl olmuyor. Aynı hamlıkla, yemyeşil, gömgök, ekşi turşu devam ediyor. Neden? Zikri yapmıyor."[26]

m. Gümüş Motor

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız, —cennetmekân, rahmetullahi aleyh— benim de bir genç öğrenci olarak katıldığım toplantılarda, Balkanlar'ın en büyük motor fabrikası olan Gümüş Motor'u kurmayı emretmiştir, kurma çalışmalarını başlatmıştır. Bu motor fabrikası kurulmuştur, halen de Pancar Motor diye Türkiye'ye fayda sağlamaktadır.

Biz kurucularına fayda sağlamıyor! Çünkü elimizden, haince dolaplarla, düzenbazlıklarla alınmıştır. Kurucularına menfaat sağlamıyor. Çünkü, kurucuları, o zamanki nominal sermayeleri kadar sermayeler görülecek şekilde gadre uğratılmışlardır.

Ama biz iftihar ediyoruz. Pancar Motor'u gördükçe, Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ı hatırlıyoruz. Bahçelerde "Pata... Pata... Pata..." sular çekildikçe, otomatik sulama sistemleri tarlayı yemyeşil yapmış görünce, o neşe içinde ilâhî bir haz duyuyoruz.[27]

---

[26] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *İslâm Sevgi ve Tasavvuf*, s.283, Seha, İstanbul 1994.

[27] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı*, s.157, Seha, İstanbul 1994.

n. Hak Yol Vakfı

Biz de Ankara'da iken, Hocamız sağ iken (Rh. A) —Allah himmetlerine, teveccühlerine, şefaatlerine erdirsin— emretmiş diye duymuştuk:

"—Bir vakıf da biz kuralım Osman!" demiş.

Duymuştuk da kurulmasının gecikmesine üzülüyorduk. Yâni, Hocamız emretmiş de niye emri hemen yerine gelmemiş? Araştırdık. Dediler ki:

"—Tüzük hazırlanmış da vakıflar genel müdürüne verilmiş, o da inceletiyormuş... Olacakmış vs. ama olmamış gene..."

Onun üzerine genç arkadaşlar bana müracaat ettiler:

"—Hocamızın bu emrini çarçabuk ortaya koyalım!" dediler.

"—Peki, koyalım!" dedik.

Gümüş Mühendislik'te oturduk, kalktık, görüştük, konuştuk... Büyüklerden, tecrübeli ağabeylerden bazılarını çağırdık... Gayemiz, gayemizi tahakkuk ettirmek için yapılacak faaliyetler neler olabilir; bunları maddeler halinde sıraladık gönlümüzce... Hayal etmek serbest, temennî etmek serbest diye sıraladık. Hakyol Eğitim Yardımlaşma ve Dostluk Vakfı'nın tüzüğünü, nizamnâmesini hazırladık, Hocamız'a arz ettik.

Hocamız okudu, beğendi, tahsin eyledi, tasvib eyledi, tensib eyledi, münâsib buldu:

"—Pekiyi, haydi bakalım bu çalışmalara başlayın!" dedi.

Biz de o zaman Hakyol Vakfı'nın çalışmalarına başladık.[28]

o. İmamlığın Önemi

"İmamlık kadar yüksek meslek olmaz!" derdi bizim Hocamız... "Gençler imamlığın kıymetini bilmiyor, meb'us olmağa heves ediyor." diyordu. Yâni, meb'usluktan üstün görüyordu. O sırada, yüksek İslâm enstitüsünden mezun bir takım kimseler meb'us olmuşlardı, şurada burada... "Sanıyor ki, o çok büyük hizmettir.

---

[28] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Yeni Dönemde Yeni Görevler*, s.80, Seha, İstanbul 1993.

Ama, imamlığın kıymeti daha fazladır." diyordu.[29]

p. Hocamız ve Siyasiler

Hocamız'a da birçok parti başkanının geldiğini biliyoruz. Gelirler, diz çökerler, elini öperlerdi. "Ne emredersiniz efendim?" derlerdi. Hocamız bir caminin imam-hatibi idi. Hocamız da bir partinin genel başkanlığı peşinde değildi, biz de öyleyiz.

Bizim de düşündüğümüz, Allah'ın ahkâmı yürüsün... Dürüstlük ve ahlâk sahibi insanlar devletin başına geçsin... Milleti seven ve millete acıyan; cebini doldurmak isteyen değil, devleti yıkmak isteyen değil, devleti güçlendirmek isteyen, millete hizmet etmek isteyen insanlar hakim olsun istiyoruz.[30]

r. Hocamız ve Millî Selâmet Partisi

Parti —belli bir partiyi kasdediyorum— dergâhımızın bir aksiyonu olarak başladı. Hocamız'a bazı kişiler geldiler, "Hocam, şöyle şeyler yapalım mı?" dediler. "Yapın!" dedi, emir buyurdu, istikamet gösterdi; yaptılar. Yürüten arkadaşların desteğine kendileri eleman verdiler. Bazı kimseler:

"—Efendim! Falanca kardeşim bana şöyle teklifte bulunuyor, ne yapayım? Uygun görür müsünüz, çalışayım mı?" dediler.

Hocamız da:

"—Uygundur, çalış!" diye emir buyurdular, vazife verdiler. Böylece bizim dergâhımızın bir aksiyonu olarak politik bir çalışma başladı.

Hocamız destekledi. Ben Ankara'daydım ama, zaman zaman beraber oluyorduk. Muhtelif yerlerde muhtelif kimselere: "Kardeşimizdir, tekkemizin mensubudur; elbette desteklememiz lâzım!" diyerek, ortaya çıkmış kardeşlerimize yardımcı olmalarını

---

[29] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı*, s.25, Seha, İstanbul 1994.

[30] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı* s. 238, Seha, İstanbul 1994.

rica ettiler.

Çok bâriz bir misâlini Samsun'dan hatırlarım. Amasya'dan Samsun'a geçmiştik. Suluova'da, Ali Efendi diye çok yaşlı bir şeyh Efendi vardır, bizim dergâhla ilgilidir. Hocamız'ı ziyarete gelmişti. O Süleyman Demirel'i tutuyordu. Hâlâ da belki öyledir, evine misafir filân etmiş bir kimse... Ona çok nasihat etti Hocamız:

"—Bu bizim kardeşimiz iken, öbür tarafı tutmak uygun olmaz!" dedi.

Yine bir başka kitapçı hacı amcamız var; tanınmış, büyük bir zât, Mustafa Bağışlayıcı... O zat da MHP'yi tutardı. Hocamız ona da nasihat etmiştir. Orayı tutmamasını, bu tarafı desteklemesini söylemiştir.

Biz de Ankara'da üniversitede vazifeli iken, zaman zaman çağrılırdık, giderdik. Millî Gazete'de, "Es'ad Hoca filân yerde konferans verecek!" diye ilânı çıkardı; ben sonradan haberdar olurdum.

“—Hocam, gazetede ilân çıktı, işte şurada konferans olacak. Gitmeseniz ayıp olur, lütfen haydi buyurun!” derlerdi.

Biz de emr-i vâkîler karşısında giderdik, konuşurduk muhtelif yerlerde... Partinin parti içi seminerlerinde bizden ricâ ederlerdi:

“—Güze ahlâk ve nefsin terbiyesi konusunda lütfen partililere, çalışacak kimselere bilgi verin!” diye...

Yöneticiler de bulunurlardı, dinlerlerdi. Muhtelif yerlerde böyle toplantılar olurdu. Böylece tekkemizin bir aksiyonu olması dolayısıyla, tepede tırnağa destekleyerek devam etmiştik.

Sonra öyle zamanlar oldu ki, siyâsî olaylarda Hocamız’ın ikazları oldu, nasihatları, tavsiyeleri oldu:

“—Söyleyin şöyle yapsın! Söyleyin onlara böyle yapmasınlar! Sakın şöyle bir karar çıkartmasınlar! Aman sakın şu olmasın, bu olmasın!” tarzında...

Bunların da bir kısmına bizzat şahidim ve çok şahitler de vardır. 1980 Askerî harekâtından önce:

“—Söyleyin, partinin gençlik kollarını[31] kapatsınlar; bu çocukları mahvedecekler!” dediklerini hatırlıyorum.

Onun üzerine muhtelif yerlerden heyetlerin geldiğini hatırlıyorum. İsim olarak meselâ, Kayseri’den Tevfik Rıza Çavuş kardeşimizi hatırlıyorum. Onların gelip:

“—Aman hocam, siz böyle böyle buyurmuşsunuz!”

“—Evet...”

“—Ama o zaman meydan şunlara kalır, bunlara kalır. Kapatır mıyız, kapatırsak hâlimiz nice olur?” diye itiraz ettiklerini biliyorum.

İtiraz edenlerin hepsi sonra hapishanede, mederese-i Yusufiyyede biraz zahmet çektiler, üç beş sene kaldılar. Hâlâ muhakemeleri devam edenler vardır. Yâni, Hocamız’ın tavsiyelerini tutmadıkları için...

---

[31] Partinin himayesinde kurulan, merkezi Konya’da bulunan *Akıncı Gençler Derneği* kasdediliyor. ME.

Sonra bir ara başındaki şahıs için, "Söyleyin Necmi'ye, partinin başkanlığından ayrılsın!" dediğini biliyorum. Bunu tebliğ etmek için, kayınbiraderi Osman Çataklı'nın görevlendirildiğini; bir seferinde bizzat kendisinin gidip söylediğini biliyorum. Fakat oradan ayrılmadı.

Bu ikazları da yine, benim yorumlamama göre şefkatten kaynaklanıyordu. Benim tahminlerime ve inancıma göre olacakları görüyordu, seziyordu. Her radyo yayınını, her haber ajansını dinlerdi; 11, 1, 3, 5, 7, 9, 11... Yanında bir el radyosu vardı, açar dinlerdi, hiç bir şeyi kaçırmazdı. Ben kendi kendime:

"—Hocamız bir şey bekliyor gàlibâ!" derdim.

İşte o sırada söz dinleyenler rahat ettiler. Onlardan bir tanesi de, müşahhas bir misâl olsun diye size söyleyeyim: Yahya Oğuz Bey, Sanayi bakanlığı müsteşarıydı.

"—Yahya ayrılsın bu vazifeden!" demiş.

Ertesi gün Yahya Oğuz, atlamış gelmiş İstanbul'a:

"—Efendim, emriniz başım üstüne ama, siz hakîkaten söylediniz mi, söylemediniz mi diye tahkik için huzurunuza kadar geldim. Böyle bir emriniz var mı?" demiş.

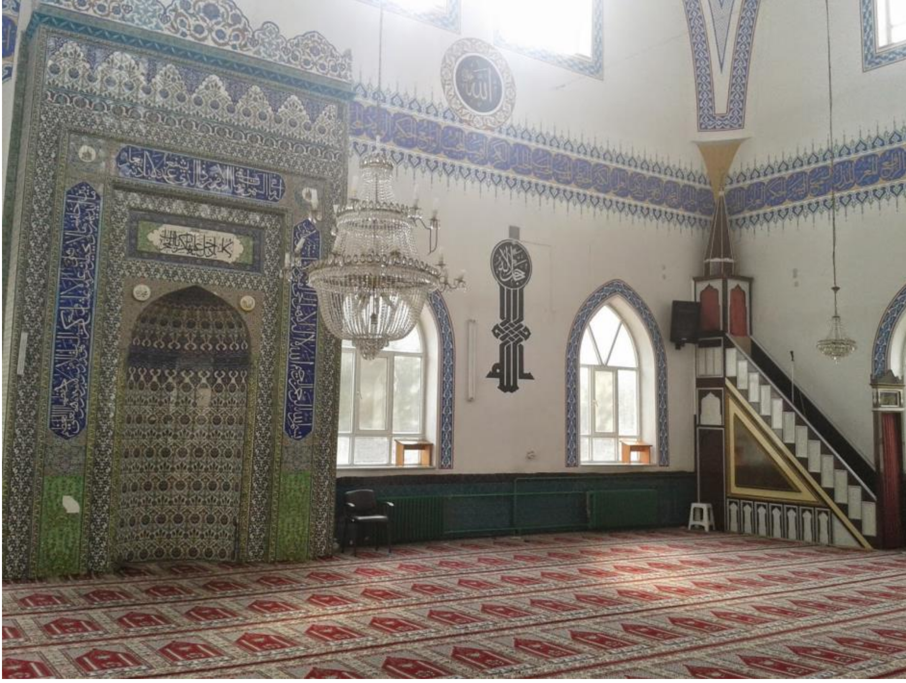
"—Evet, var..." deyince, hemen istifasını vermiş, Sanayi Bakanlığı müsteşarlığından ayrılmış. Hiç de sıkıntı çekmedi Yahya Oğuz; ne Uzunada'ya gitti, ne İnceada'ya gitti, ne başka bir yere gitti.[32]

s. Hocamızın Ders Tarifi

Eskiden mürşidler, bir müride ders vermeden onun kabiliyetlerine ve sâiresine bakarlarmış; olmazsa, başka dergâha gönderirlermiş. Bizim Hocamız'dan gördüğümüz, merhametinin çokluğundan, herkesi kabul etmekti. Ama Gümüşhâneli Hocamız'dan görülen; benim dedem Gümüşhâneli Hocamız'a amcamla beraber gelmiş, dedeme vermiş, amcama vermemiş. Aynı köyden iki kardeş geliyor, birisine veriyor, birisine vermiyor. Böyle şeyler olabilir.

---

[32] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, 26 Mayıs 1990, İstanbul.

Bizim Hocamız herkese toptan ders verirdi. Meselâ Konya'da, Yüksek İslâm Enstitüsü'nün kubbeli camiinde, şöyle bir üslubla söyledi hattâ:

"—Herkes gittiği yere hediye götürür. Bu da benim size hediyem olsun, bu zikirleri yapın!" dedi, dersi öyle tarif etti.

Bu zamana göre değişiyor. Şu sözünü de hatırlıyorum Hocamız'ın:

"—Biz size hakîkî şeyh gibi davransak ve sizden gerçek bir dervişlik istesek, hepinizi savurup atarız, bir taneniz kalmaz!"

Acıdığı için kabul ediyor, kusurunu görmüyor. Yavaş yavaş, zaman içinde belki adam olur diye, beş sene, on sene, yirmi sene sesini çıkartmıyor... İşareten hatâsını söylüyor...

Gördüğü hatâyı yüzüne söylemez mürşid insanın... "Sen şunu yapıyorsun!" demez. Başka türlü söyler. Remiz yoluyla, işaret yoluyla söyler. Başka şeyi anlatıyor gibi söyler. O da hissesini

alacak. Herkes vaazı dinlerken, konuşmasını dinlerken hocasının, "Bu bana söyleniyor!" dese; o zaman anlar işin nereye geldiğini...[33]

t. Önemli Olan Allah'ın Rızası

Hocamız da, kendi üslûbuyla:

"—Az ağrı, âsân ölüm, kâmil bir imân ile, '*Eşhedü en lâilâhe illallah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühü*' diyerek çene kapayıp göz yummayı nasîb eyle..." diye dua ederdi. Az ağrı, âsân ölüm, kâmil bir iman ile... Yâni, ölümün zor durumları var...[34]

Hocamız Rahmetullahi Aleyh, onca kerametleriyle, onca fazîletleriyle, vefatına yakın zamanda Medine-i Münevvere'de vasiyet etmiş ki:

"—Her şey boştur... Zenginlik boştur, dünya boştur, mal boştur, mülk boştur... İlim boştur... —İlim de bir vasıta, gaye değil ki— Müridlik boştur, şeyhlik boştur... Bütün mesele insanın kendisini Allah'ın sevdiği bir kul haline getirmesidir!" demiştir.

Hayatın en sonunda söylenen en mühim söz budur![35]

u. Şeyhe Bağlanma Gereği

Bir insanın bağlandığı kimse vefat etti mi, yeni bir mürşide bağlanması icab eder. Ya o mürşid, eski hocaefendisinin tayin ettiği, "Benim yerime sen makamıma kàim ol! Bu dervişleri sen terbiye eyle, sen nezâret et, hizmetlerine sen bak!" dediği kimsedir. Ya da, bazen mürşid efendiler mânevî bir işâret olmayınca, böyle bir halef bırakmazlar; o zaman orada, o muhitte uygun olan bir mübarek zâta teslim olması ve intisab etmesi lâzım!

---

[33] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Güncel Meseleler* c.2, s.179, Seha, İstanbul 1995.

[34] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Avustralya Sohbetleri*, c.1, s.318, Seha, İstanbul 1992.

[35] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Yeni Dönemde Yeni Görevler*, s.131, Seha, İstanbul 1993.

Tabii bu intisabda, mürşidin evsafı, "Şeriat-ı garrayı bilmesi, ahlâken müstakîm olması, bu mesleği yapacak şartları hâiz olması, sahih bir yol ile el almış, kendisine salâhiyet verilmiş olması..." diye kitaplarda belirtiliyor.

Salâhiyetli bir şeyh efendiden kendisine salâhiyet verildi mi, alan kimse de o vazifeyi yapabilir. Ama verenin salâhiyeti yoksa, alanın da durumu salâhiyetsiz kalır. Bir tane şeyhten aldıktan sonra da, birkaç tanesinden almasına lüzum yoktur. Bir tanesi yeter.

Bir insanın bir kimseye bağlanması vefat ettikten sonra da yetseydi, bir şeyhe filân bağlanmaya lüzum yoktu, Peygamber Efendimiz'e bağlanılırdı, biterdi. Ama, Peygamber Efendimiz vefat eder etmez, ümmet-i Muhammed'in sıhhat ve selâmeti ve kargaşanın önlenmesi bakımından, daha cenâze defnedilmeden Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e bey'at edilmiştir. Bu, ümmetin sıhhat ve selâmeti, huzuru ve karışıklık olmaması bakımındandır.

Bazan mânevî işaret olmuyor, şeyh efendiye halife bırakma izni verilmiyor. Misâl: Bana Emin Saraç Hoca anlatmıştı. Onun kayınpederi Yektâ Efendi idi. Onların bağlı olduğu şeyh efendi [Ahıskalı Ali Haydar Efendi] yaşlı, vefat etmek üzere... Sormuşlar:

"—Efendim, yerinize kimi tayin ediyorsunuz?" demişler.

Bir şey dememiş, "Bekliyorum." demiş. Sonra yine bir sıkıştırmışlar, falanca insan, filânca insan var demişler.

"—Yâhu, ben bu işi düşünmüyorum mu sanıyorsunuz siz? Bakın, hepsinin icâzetnâmelerini yazdım. Altına bir imza atması kaldı. Bir işaret olursa, imzalayacağım. Yok daha bir işaret!" demiş.

Birisi bu Yektâ Efendi... Ötekiler de başka şahıslar... Bana bunu anlatan Emin Saraç Hoca... Ben tabi, onların bağlı oldukları o hocaefendiyi tanımadım.

Sonra o icâzetnameler imzalanmadan, işaret çıkmadan o şeyh efendi vefat etmiş. Neden işaret çıkmadı? Bundan sonrası benim kendi yorumum:

Hocamız var, mürşid-i kâmil! Herkes kendisinden sonra ille birisini göstermek durumunda değil ki! Halkın, müridlerin irşadı için Mehmed Zâhid Hocamız var... Kesilmiş o taraf...

Zâten Mehmed Zâhid Hocamız'a çok hürmet edermiş o şahıs, hattâ daha yaşlı olduğu halde… Hocamız bir seferinde babamla beraber ziyaretine gitmişler o zâtın... Ayağı felç olduğu halde merdiven başında karşılamış.

"—Efendim kalkmasanız..." filân diyecek olmuş müridleri...

Müridler biraz tarafgirlik yaparlar böyle şeylerde... "O gençtir, ne diye kalkıyorsunuz?" filân gibilerden düşünmüşler. "Kalkmasanız!" filân demişler. Babam anlatıyor:

"—Bu zâta mı kalkmayacağım? Bu zâta mı kalkmayacağım? Bu zâta mı kalkmayacağım?" Üç defa böyle söylemiş. "Olur mu öyle şey, kalkarım!" demiş.

Başka bir sefer de Mehmed Zahid Kotku Hocamıza sevgisini şöyle açıklamış:

"—Hasib Efendi'yi tanırım, büyük zattı. Aziz Efendi'yi de okuduğum bir yazısı ile tanıdım, o da büyük bir insandı. Amma şu Bursalı'yı görüyor musunuz, büyükler büyüğü Gümüşhaneli'nin ta kendisi..."

Ona işaret olmamış, ben ondan ne mâna çıkartıyorum şahsen:

"—Mânevî işaret yok, demek ki müridler Hocamız'a gelecek! Gelmesi lâzım!"

Hocamız'a birçok kimseler gelmiştir zâten... Meselâ, Abdülhay Efendi vardı. Abdülhay Efendi'nin dervişleri Hocamız'a intikal etmiştir. Sonra, Küçük Hüseyin Efendi vefat etmiş, onun dervişleri Hocamız'a gelmiştir. Hocamız hakîkaten mânevi

makamı çok yüksek bir zât-ı muhterem olduğu için, zamanındaki birçok hocaefendinin yerine halef çıkmıyor, işaret olmuyor. İşaret olmayınca, ne demek? “Dağılmayın, orada toplanın!” mânâsından dolayıdır diyorum ben, işaret çıkmaması...

Tabii, müridler toplanmışlar kendi aralarında... “Olmuyor böyle başsız...” filân diye, bir tanesini kendi başlarına tayin etmişler.

Müridlerin kendi başlarına tayini, mânevî işaret gibi olmaz! Müridler kendi başlarına birisini tayin etmiş. İyi ama, sen tek bir toplum içinde değilsin ki, etrafında başka kimseler var, yaşayan mürşid-i kâmiller var; sen öyle yapınca olmuyor. Zâten bir mürşid-i kâmil varken, ötekisinin gelip ona tâbî olması lâzım!

Hülâsa, bir insanın efendisi ölünce, hayatta olan bir zât-ı muhtereme bağlanması lâzım! Hangi sebeplerden: Tedâvisinin, terbiyesinin devam etmesi bakımından; bir... Sırr-ı bey’atte faullü duruma düşmemesi bakımından; iki...

“Zamanının imamını, önderini bilmeden ölen, cahiliye ölümüyle ölür.” dendiğinden, bey’atsiz gitmemesi için, cahiliye üzere ölmemesi için hemen birisine bağlanması lâzım!

Vefat etmiş bir kimseye bağlılık olmaz! Onu bahane ederek müstakil yaşamak olmaz! Kendisi bağlanacak![36]

v. İntisabın Şekli

Muhterem kardeşlerim! Hocamız Konya’ya gitmişti. Konya’da ricâ etmişler, iki minareli, koca kubbeli büyük bir camide Hocamız konuşma yaptı. Yüksek İslâm Enstitüsü’ydü o zaman... Oranın talebeleri ve cemaat gelmişti, çok kalabalıktı. Onların hepsine orda ders tarifi yaptı. Yâni, müridlik vazifesini onlara verdi. Ders tarifi yaptı ama, böyle uzaktan tarif etti. Neden? Kalabalık olduğundan... Kalabalık olunca, mâzeret oluyor kalabalık... Peygamber Efendimiz de, Vedâ Hutbesi’nde bütün Arafat meydanı

---

[36] Prof. Dr. M. Es’ad Coşan, *Güncel Meseleler*, c.2, s.149, Seha, İstanbul 1994.

doluydu. Hepsiyle musafaha etse, vakit kalır mıydı?

Onun için sakin zamanda, tek başına olsa, protokol olur. Ama tek başına olmayıp kalabalık olduğu zamanda olunca, bunlar mühim değil... Mühim olan müridin mürşidini sevmesi, ona bağlılığı hissetmesi...

Hattâ ben size bir şey daha anlatayım: Hocamız'ı Adapazarı'na çağırmışlar. Temiz hava alsın biraz, manzaralı yerdir diye Esentepe'ye götürmüşler. Tam o sırada Esentepe mezarlığına bir cenâze gelmiş. Hocamız gitmiş cenazenin başına... Cenaze namazını Hocamız kıldırmış.

İstanbul'dan Adapazarı'na misafir gidiyor. Adapazarı'nda ev sahibi arabasıyla onu Esentepe'ye götürüyor. Esentepe'de bir cenâze geliyor. Namazı kılınmamış daha, mezarlığın orada namazı kılınacak. Hocamız imam oluyor, namaz kılınıyor.

"—Ne var bunda?"

Öyle bir şey var ki! Bu adam Hocamız'a intisab etmek isteyen bir kimseymiş meğerse... Üç defa gelmiş buraya, Hocamız seyahatte imiş. Üç defa İskenderpaşa'ya gelmiş, Hocamız'ı bulamamış, boynu bükük dönmüş. Ölüm gelmiş, ölmüş.

"—Kim kıldırdı cenâze namazını?"

Hocamız!

"—Anladınız mı şimdi işin esrârını? Bakın Allah'ın işine!"

Peygamber SAS Efendimiz hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[37]

---

[37] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.1, no:1; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1515, no:1907; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.670, no:2201; Neseî, *Sünen*, c.I, s.58, no:75; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1413, no:4227; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.25, no:168; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.73, no:142; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.50, no:1; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.9, no:37; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.17, no:40; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.380, no:257; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.336, no:6837; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.41, no:181; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.79, no:78; Tahâvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.42; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.16, no:28; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.195, no:1171; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.62, no:188; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.244; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.136, no:656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXII, s.166; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.171;

إِنَّمَا الأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ (خ. م. د. ن. ه. حم. عن عمر)

(*İnneme'l-a'mâlü bi'n-niyyât*) "Ameller niyetlere göredir."

Sen kalbinden öyle istedin mi, Allah nasib ediyor. Senin kalbin bozuk olsa, el tutmak fayda etmez!

Münafıklar, Allah'ın sevmediği kimseler, Kur'an'da aleyhinde ayet indirilmiş kimseler, Peygamber Efendimiz'i yalanladılar. Musafaha ettiler mi? Ettiler. Ne oldu, musafaha etmeleri bir fayda verir mi? Vermez! Münafık olduğundan, kalbi fâsit, kalbi fâsık, kalbi bozuk olduğundan vermez. Kalbi temiz oldu mu, Allah cenâze namazında nasib eder.

Bir gün ben buraya geldim, pazar günü hadis dersini yapmaya... Evden çıktım ben, şurada bir cenâzecik var dışarda...

"—Allah rahmet eylesin! Bu kimin cenâzesi, kimmiş bu zavallı?" dedim ben...

Kimse bilemedi. İkindi namazını kıldık, cenâze namazını kılacağız. Burası dolu, avlu dolu... El-hamdü lillâh, tıklım tıklım her taraf dolu...

Şimdi aşağıdan kâğıt geliyor: "Hocam! Kadınlar kısmı rutubetli, havasız bir yer... Daha geniş bir yer yapamaz mısınız?" Allah râzı olsun, teveccüh çok, geliyorsunuz ondan... Tenhâ olsa bu hava yeter ama, kalabalık... Bu rutubetin de bereketi var, bu terin de bereketi var...

Hocamız zikir yaptıktan sonra camları açmak isteyenlere açtırtmazdı, bereket kaçmasın diye... Kızardı hem de, "Açmayın!" derdi.

Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.III, s.96, no:4293; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.488, no:7438; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.64, no:257; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.380, no:3707; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.48, no:78; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid,* c.I, s.206, no:483; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.342; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.422, no:7263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.1, no:1; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.459, no:8819.

Zikir olmuş Hocamız'ın salonunda, ter kokuyor... Ter ceketimizin üstüne çıkmış, sırılsıklam... Cemaat gitti, Hocamız kaldı orda... Evdekiler camları açıp havalandırmak istedikleri zaman, "Açma, havayı değiştirme!" derdi.

Şimdi içerisi dolu, dışarısı dolu, avlu dolu... Cenâze namazı kılacağız, çâre ne? "Ey cemaat-i müslimîn, buyurun cenâze namazı kılacağız, dışarı çıkın!" desek, dışarısı dolu... Çare? Cenâzeyi getirdik ön tarafa...

Cenâzenin caminin içinde namazının kılınması mekruh... Burada mecburiyet var... Cemaate dışarı çık desek, çıkamaz; zâten dışarısı dolu... Olmayacak bir şey... Cenâzeyi caminin içine, ön tarafa getirdik, namazını kıldık.

Sonradan içerde öğrendim ki, bizim ihvânımızdan, bir boynu bükük has derviş... İyi dervişti hâ... Cömertti, evinde hep ziyafet verirdi. Râmuz dersleri olurdu evinde... Mücâhiddi, mühendisti, kimsenin sakalı olmadığı zamandan sakallıydı. Şeceresi vardı, Peygamber Efendimiz'in soyundandı, sülâle-i tâhiredendi, seyyid idi. Şeceresi vardı ama boynu büküktü. Benden yaşı iki kat fazla idi, elimi öpmek isterdi; ben elimi öptürmeğe utanırdım. Mütevâzi idi, dervişliği tamdı.

Ankara'daydı, İstanbul'a gelmiş, vefat etmiş. Cenâzesi aşık olduğu cemaatin camiinde nasib oluyor, içinde nasib oluyor. Kimseye nasib olmaz yâni... Kimseye öyle caminin içinde kıldırmazlar. Ancak Mekke-i Mükerreme'de, Medine-i Münevvere'de kılınır caminin içinde... Burada caminin içinde kıldık. Nasıl yaşarsa insan, ona uygun ölüm oluyor. Soylu insanın hali başka oluyor.[38]

y. Devamlı Zikir Hali

Zikri müdâm haline gelmiş olan bir insan, devamlı Allah'ı anar. Hem de uyurken bile, hem de dili ile ve bütün vücudunun hücreleri ve zerreleriyle Allah demeğe başlar. Yani sadece dili

---

[38] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Güncel Meseleler*, c.2, s.182, Seha, İstanbul 1994

zikretmez, parmakları zikreder, gözü zikreder, kulağı zikreder, sakalı zikreder, derisi zikreder, her şeyi zikreder.

Zikrin böyle bütün vücuda yayılmasına *sultan-ı zikir* derler. Zikrin vücuda saltanat kurup hâkim olması. Her tarafı zikreder. Zikir sesini parmağından bile duyar, dizinden bile duyar. Her tarafıyla, her zerresiyle, varlığının her zerresiyle zikretmeğe başlar. Buna ne derler? *Zikr-i Sultanî* veyahut *Sultan-ı Zikir*; zikrin vücudu kaplaması demek tam mânâsı.

Çok zikretti mi insan, bu hallere ulaşır. Yani hangi hallere ulaşırmış? Zikreder, zikreder, zikreder, zikir bütün vücudu kaplar. Her tarafı zikretmeğe başlar, şaşırır insan. Allah Allah, parmağımdan da zikir sesi geliyor, dizimden de zikir sesi geliyor, göbeğimden de zikir sesi geliyor; kulağımdan da, kaşımdan da alnımdan da… Bu nedir? Zikrin bütün vücudu kaplaması, sonra daimileşir bu. Devamlı, her zaman söyler.

Hocamızla bir seyahatte, bir salonda beraber yatmak mecburiyeti olmuştu. O zaman Hocamıza bir yatak yaptılar köşede, bende bu tarafta; Hocamızla hiç öyle bir yerde beraber yatmış değiliz ama ne yapalım misâfirlik hali. Hanımlar bir yerde yattılar. Misâfiriz, yolcuyuz, Ankara'dayız; evin imkânları o kadar. Hocamıza ayrı bir oda vermek mümkün olmadı. O zaman Hocamıza da salonda bir yatak yaptılar.

Nasıl olsa erkektir, salona inse, çıksa bir insan; kapı çalınsa, misâfir girse, çıksa mahzuru yok; Hocamıza bir yatak yaptılar, ben de köşede; yattık, uyuduk.

Hocamız uyudu, horlamağa başladı. Horlamak derin uykunun bir alâmeti, horluyor. İhtiyar, yorgun, çeşitli rahatsızlıkları var… Belki söylemiyor; horlaya horlaya derin bir uyku, uyumağa başladı amma; o horultusuyla beraber, kendisinden muntazaman zikir sesi geliyor:

"—Allah… Allah… Allah… Allah… Allah… Allah… Allah…"

Yani, horultuyla beraber. Belki inanamazsınız, belki anlayamazsınız, belki hayret edersiniz; hem uyuyor hem

zikrediyor. Bu ne hali? Zikr-i müdâm hali. Yâni zikr-i dâimî hale gelmiş, otomatik olarak zikir devam ediyor.

Neye benzer bu? İnsan uyusa da kalbi çalışıyor. Ona benzer. Kalbimiz tık tık atmıyor mu? Atıyor. Uyuduğumuz zaman da atmıyor mu? Her zaman atıyor. Uyuduğumuz, uyandığımız, yumduğumuz, oturduğumuz, kalktığımız, her zamanda kalbimiz atıyor.

Bazen kalbinin sesini insan kulağında duyar; rup dup, rup dup, rup dup... Kalbin böyle damarlara kanı pompaladığını duyarsınız, kulağınız zonkluyor gibi bir şey olur. Bazen yarası zonklar insanın, zonk zonk, zonk zonk. Kalbin her atışını duyar. Kalbi her zaman atıyor insanın. İşte. Zikr-i müdâm haline gelen bir insanın da bütün vücudu uyusa bile zikreder.[39]

z. İskender Paşa Hakkında

İskender Paşa[40] Fatih'in oğlu II. Bayezid'in en sadık

---

[39] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, 04.01.1996, İşrak Sohbeti, Canberra, Avustralya.

[40] İskender Paşa (ö. 1506): II. Mehmet (Fatih Sultan Mehmet) ve II. Bayezid dönemlerinde çeşitli valilik görevlerinde bulunmuş bir Osmanlı veziri ve Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda yaptığı fetihlerde önemli bir rol oynamış olan bir akıncı kumandanıdır.

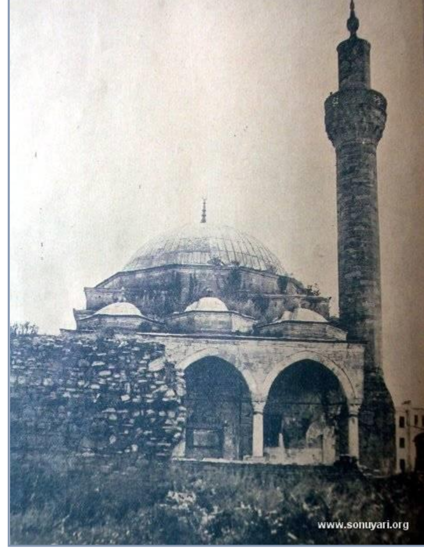
İskender Paşa, Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında müslüman olarak akıncılığı seçen Bizans kökenli Köse Mihal'in soyundan gelir. Fatih'in en güvendiği komutanlardan biriydi. Bosna'nın yeni Osmanlı Devleti'ne katılmış olduğu yıllarda, 1475 yılında Bosna Sancağı'nın beyi oldu. Bu sırada Bosna 1463-1479 Osmanlı-Venedik Savaşı'nın ön cephelerinden biriydi. 1477 yılında İskender Paşa Venedik Cumhuriyeti topraklarına bir sefer düzenledi. Isonzo ve Tegliamento nehirlerini aşarak Venedik kentini tehdit etti. İskender Paşa 1480 yılında Rumeli Beylerbeyliği'ne getirildi. 1483 yılında vezir rütbesini kazandı. 1485 yılında ikinci, 1498 yılında ise üçüncü defa Bosna beyi oldu.

1491 yılında kendine tahsis edilmiş olan arazi üzerinde Galata Mevlevîhânesi'ni inşa ettirmiştir. Ayrıca 1500 yılında Saraybosna'da bir Nakşibendi tekkesi yaptırmıştır.

Fatih'te Bâlî Paşa Camii kitabesinde adı geçen İskender Paşa da aynı kişidir ve cami Bâlî Paşa ile evli kızı Hümâ Hatun tarafından yaptırılmıştır.

1505 yılında da İstanbul'un Fatih semtinde İskenderpaşa Camii'ni yaptırmış, bu cami için birçok tarla, bahçe, dükkân ve ev, bir kervansaray, Vize'de çiftlik ve

vezirlerindendir. İtimadlı veziri, komutanı olduğu için, kendisi İstanbul dışına gittiği zaman, bu zâta emanet edermiş şehrin yönetimini... Demek ki, has, halis, güvenilen itimadlı bir kimse imiş. Trabzon'da da bu tarihlere yakın bir İskender Paşa Camii var... Belki Trabzon'a da gitmiş, oralara da böyle camiler filân yaptırmış.

Muhtelif yerlere hayrat ü hasenâtı olan itimadlı mübarek bir zât ki, asırlar geçtikten sonra Hocamız gibi bir zât, caminin cemaati kesilmişken, kurşunları çalınmağa, sökülmeğe başlamışken buraya (İskender Paşa Camii'ne) imam tayin oluyor; ondan sonra, o mübârek zâtın nice nice defalar duasına mazhar oluyor. Camisi genişliyor, büyüyor, canlanıyor, İstanbul'un en faal camilerinden birisi haline geliyor; nice nice hayırlar, ibadetler, taatler yapılıyor. Bunlar da bu zâtın bir mânevî mazhariyeti olduğunu gösteriyor.

Hocamız nereye gitse, orada hatm-i hâcegânı yaptıktan sonra dua ederken, sâdât ve meşâyihimizin adını zikrederdi, arkasından İskender Paşa'ya da dua ederdi. Yâni, Ankara'da da olsa, Konya'da da olsa bu İskender Paşa'yı unutmazdı. Ben de imrenirdim bu adama...[41]

---

birçok köy vakfetmiştir. Ayrıca Vize'ye bağlı Çakallı köyünde bir mescid yaptırmıştır.

Hicrî 912, Milâdî 1506 yılında vefat etmiş, Çakallı köyündeki mescidinin yanına defnedilmiştir. Günümüzde bu mezar kaybolmuştur.

[41] Prof. Dr. M. Es'ad Coşan, *Güncel Meseleler*, c.2, s.354, Seha, İstanbul 1994.

09. GENÇ BİR OSMANLI ASKERİ

Prof. Dr. Yusuf Ziyâ BİNATLI[42]

Pek muhterem hàzırûn!..

İçinizde Rahmetullàhi Aleyh ile münasebette bulunanların, ondan feyz alanların içinde en kıdemsizi benim... Kendisinin mürîdi olma şerefine nâil olmadım, rahle-i tedrisinde bulunmadım. Kendisiyle pek çoğunuzun sohbet ettiği süre içinde, belki sohbette de bulunmadım. Onun imam olduğu şu mihrab arkasında, onun cemaati de olmadım. Ama, içinizde değil belki Türkiye'de, kendisini ilk görenlerden biri olmakla müftehirim.

Kendisi genç bir askerken, ben kendisinden 12 veya 13 yaş küçük olarak İstanbul'da bir arada bulunmak şerefine nâil oldum. Rahmetullàhi Aleyh, İstanbul'da bir Osmanlı askeri olarak, inzibat bölüğünün kaleminde vazife görmekteyken; ben fakir de babamın kanatları altında, Gümüşhaneli Dergâhı'nın şeyhlere

---

[42] Prof. Dr. Yusuf Ziya Binatlı (1914-1998): 1914'te İskenderiye'de doğdu. Babası Gümüşhaneli Dergâhı şeyhi Ömer Ziyaeddin Dağıstânî Hz.leridir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Medenî hukuk, borçlar hukuku ve işletme hukuku alanlarında kariyer yaptı. Çeşitli adli hizmetlerde bulundu. Daha sonra ağır ceza reisliğinden ayrılarak, 1958'de Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin kuruluşunda görev aldı. 1974'te Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi başkanlığı yaptı. 1982'de Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi kurucu dekanı oldu. Daha sonra İstanbul'da yerleşti. 30 Nisan 1998'de İstanbul'da vefat etti. Cenaze namazı Fatih Camii'nde kılındı ve Edirnekapı Şehitliğine defnedildi.

Prof. Binatlı'nın, medeni hukuk, borçlar hukuku, ticaret hukuku ve işletme hukuku konusunda çok sayıda kitabı ve makalesi yayınlandı.

tahsis edilmiş bulunan binasında, onun babamın mürîdi olduğu bir dönemde kendisiyle tanışma şerefine nâil oldum.

Rahmetullàhi Aleyh, babama intisab etmiş genç bir asker, daimâ sırtında o asker elbisesi ile tekkeye gelen yegâne sarıksız kişi idi. Başında kalabağı, üstünde askerî ceketi tekkeye gelirdi. Babamın kendi kumandanından aldığı müsaade ile bütün namaz vakitlerinde gelir; sonradan bir yıldırım düşmesi neticesi yıkılan minaresine çıkar, ezan okur ve tekkenin sofrasında da bulunurdu. İşte bu dönemlerde, ben de gençlik çağına yeni adımını atmak üzere olan bir çocuk olarak, onunla tanışma şerefine nail oldum.

Şöyle ki: Babam yaşlı bir zat idi. İkamet ettiğimiz binadan tekkeye gidip gelirken, müridlerden biri gelir, kendisine yardım ederdi. Kendisine en fazla yardımını takdim eden kişi de bu Rahmetullàhi Aleyh idi. Kapıya gelir, kapıyı çalmaz, tıkırdatmaz; babam kapıdan çıkarken koluna girer veya babam yürüyecek kudreti kendisinde bulursa, onun arkasından kemâl-i edeble yürür ve babamı makàmına kadar götürürdü.

İşte babamın şeyh olduğu bu dönem içerisinde, babamın ders verdiği dönemler olurdu. Babam Medresetü'l-Mütehassisîn'de ilm-i hadis ve hilâfiyyat dersi okuturdu. Hilâfiyyat müderrisi idi. Çok hasta olduğu zamanlarda Medresetül Mütehassisîn'in talebeleri gelirler ve bizim evin salonunda ders dinlerlerdi.

Tabii burada şunu ifade etmek isteyeyim: O zamanın Medresetü'l-Mütehassisîn'inin talebeleri, benim gözümde yaşlı başlı insanlar olarak görünüyordu. Hepsi sakallı, sarıklı, 30-35 yaşlarında görünen kişilerdi. Ama, onların içerisinde sakalsız ve en genç görünen Rahmetullàhi Aleyh bulunuyordu. Medresetü'l-Mütehassisîn ki, bugünkü ifade ile üniversite üstü diploma veren bir müessese olarak karşımıza çıkıyor. Tahsil durumu o seviyede olmamasına rağmen, o da gelir dersleri takip ederdi, fahriyyen...

Bu dönem içerisindeki hatıralardan bir tanesini, bir vesile ile yine söylemiştim: Tekkenin sofrasında hep beraber yemek yerdik. Geniş bir sini... Sininin içerisine diyelim ki, etli pilav konur,

getirilirdi. Rahmetullàhu Aleyh çok zayıftı, çok zayıf bir zat idi. Tekkenin bu yemeklerini yapan aşçısı, Hafız Emin isminde bir zat, onun bu zayıflığından, incecik vücudundan o kadar müteessir olurdu ki; yemek sofraya gelmeden önce, herkes hücum etmesin ete diye etleri pilavın içine saklar, sofrayı kurduğu zaman getirir Mehmed Efendi'nin bulunduğu yere... Yâni, kaşığı attığı zaman et çıkacak mutlaka ve onu şişmanlatacak.

Rahmetullàhi Aleyh, daha kaşığı daldırır da kaşığına et değdiği zaman, onu anlar ve yüzü kızarırdı. Biz mutfakta bu oyunu oynardık kendisine... Fakat o daha böyle kaşığı daldırır daldırmaz, etin sertliği geldiği zaman, o zayflığına rağmen şöyle iki eliyle siniyi tutar, şöyle hafifçe çevirir, etli kısmı başkasına aktarırdı. Hafız Emin Efendi, orada bir ses çıkartmaz; bu tarafta o eti bekleyenler onu hallederlerdi, yerlerdi.

Hafız Emin Efendi, ertesi günü aynı sistemi uygulayacak; bu sefer kendisine söylerdi:

"—Yâhu Mehmed Efendi! Bak sana et koydum, niçin almıyorsun?"

O başını önüne eğer:

"—Herkes hakkını alsın, Allah verir benim hakkımı... Hafız Emin Efendi vermesin!" derdi.

Hiç bir zaman onun oyununa da gelmedi.

Bir hatıram da şudur: Zaman olurdu, kendisine rica ederdim:

"—Ne olur beni de minareye çıkar, bir defa da ben ezan okuyayım!" diye...

Bir iki defa çıktık. Minarenin kıble tarafının sağ tarafı, Mustafa Feyzi Efendi'nin oturduğu dairenin penceresine dönüktü. Babamın vefatından sonra olan olayı söylüyorum.

Beni çıkartırdı minareye... Fakat Şeyh Efendi'ye görünmeyeyim diye, "Sen buraya çömel!" derdi bana... Ben çömelirdim, o ezanını okurdu. Sonra beraber aşağıya inerdik. Minareden etrafı seyretmek çok hoşuma giderdi. Şeyh Efendi namazı kılmak için oradan uzaklaştığı zaman, ben etrafı seyreder ve büyük bir zevk alırdım.

Bir defa dedim ki:

“—Ezanı ben okuyayım!”

“—Pekiyi, oku...” dedi. Bu sefer kendisi sindi.

“—*Allàhu ekber!.. Allàhu ekber!..*” diye ben ezan okumağa başlayınca; Şeyh Efendi oradan bana seslendi:

“—Ne yapıyorsun?” dedi.

Ben de ona yukarıdan:

“—Ezan okuyorum!” dedim.

Mustafa Feyzi Efendi oradan yine bana:

“—Sen akıl bâliğ oldun mu?” dedi.

Ben dedim ki:

“—Çoktan oldum...”

Dedim ama, akıl baliğ olmak ne demek, mânâsını bilmiyorum. Olmadın mı diye sorsaydı, olmadım diyecektim. Oldun mu diye müsbet konuştuğu için, oldum dedim.

“—Peki, öyleyse oku!” dedi.

Ezanı okudum. Bir de baktım ki, rahmetli Mehmed Efendi’nin

eli ayağı titriyor, çok heyecanlanmış. Bizim minaredeki konuşmamızı herkes duyuyor. Orada Arnavutların bir hanı vardı; o handa da onlar bizi dinliyorlar:

"—Ne yapıyor Şeyh Efendi ile yukarıdaki minarede?" diye...

Bu hatıralar böyle günlük hatıralardı. Fakat aradan zaman geçti. Tekkeler kapandı. Birbirlerimizle olan münasebetlerimiz kesildi. Zaman geldi, tekke cemaatsiz kaldı. İmamı Hoca Hayri Efendi'yi başka bir yere tayin ettiler. Evkaf idaresi o binayı satışa çıkardı, sattı. Bu durumda, Fatma Sultan Camii metruk bir vaziyette kaldı.

Şimdi Fatma Sultan Camii deyince, genç arkadaşlar var... İsmini duymuşlardır şüphesiz de, ne olduğunu bilmezler.

Fatma Sultan Üçüncü Ahmed'in kızı... 1704 tarihinde doğmuş bir kızcağız... Üçüncü Ahmed, 1709 tarihinde Silahtar Ali Paşa'yla evlendirdi. Kırk gün kırk gece büyük bir debdebe ile düğün

yapılmış. Beş yaşında, daha çocuk, ne olduğunu bilmiyor. Sembolik olarak evlenmişler.

Fakat şanssız bir kız Fatma Sultan... 1709 tarihinde evlendiği bu Ali Paşa, 1716 tarihinde Avusturya ile yapılan savaşta şehid olmuş. Kızcağız daha 12 yaşında... Ondan sonra, padişah bu kızcağızı Damad İbrâhim Paşa ile evlendirmiş. İşte o tarihten sonra, Lâle Devri sırasında biraz güngörmüş.

Babası Üçüncü Ahmed o tarihte, kızının ruhu şad edilsin diye, Fatma Sultan Camii'ni Bab-ı Ali'nin karşısında yaptırmış. Bâb-ı Ali dediğimiz bina da, o zaman Damad İbrâhim Paşa'nın kendi köşkü... Ayrıca Damad İbrâhim Paşa bunun altında, yine Fatma Sultan adına bir saray yaptırmış. Şimdi sanıyorum oralarda Hazine-i Evrak olarak kullanılan binalar var...

Fatma Sultan Camii, 1727 yılında yapılmış ve 1730 tarihinde de Patrona Halil isyanı oluyor. Patrona Halil isyanında babası tahttan indiriliyor. Damad İbrahim Paşa Patrona Halil tarafından katlediliyor. Fatma Sultan'ın gerek şahsına ait, gerek annesine ait, gerek kocasına ait bütün mallar istirdad ediliyor. Fakr ü zarûret içine düşüyor. O teessür içinde zavallı Fatma Sultan kahrından vefat ediyor.

Tarihlerin kaydettiği bir rivayete göre ise: Arnavutluk'ta bir isyan çıkmış. Bunu Fatma Sultan'ın tahriki olarak jurnal etmişler. Yeni padişah da, Fatma Sultan'ı Marmara Denizi'nde suya attırarak boğdurmuş. Böyle bir akıbeti var Fatma Sultan'ın...

Bunu söylememden maksad şu: Biz o zamanlar tekkede ibadetimizi yaparken, müezzin efendi dua kısmı geldiği zaman Fatma Sultan'ın ruhuna da Fatiha gönderilmesini cemaatten isterdi. Hepimiz Fatma Sultan'ın ruhuna da Fatihamızı gönderirdik.

Tabii, cami yıkıldı. Caminin yıkılmasının sebebi, oraya defterdarlık binası yapılması idi. Fakat işin garip tarafı şudur: Caminin ve meşrûtanın bir karış yeri dahi defterdarlık binasının altına girmedi. Fuzûli yere camiyi ve meşrutayı yıktılar. Üzerine

bina yapacaklardı, onu da yapamadılar. Ama belki bu muhterem Gümüşhâneli Efendi'den beri gelen zevâtın ruhâniyetinden olacak, kimse o arsaya bir bina yapmadı. Bugün o arsa olduğu gibi durmaktadır.

Şimdi Fatma Sultan'ın ruhuna gönderme artık kalmadı. Biz gönderiyorduk, bizden de ayrı kaldı Fatma Sultan... Ama ben, şahsen belki Fatma Sultan Camii'nin hayatta kalmış son cemaatiyim. Ne zaman ki dua edeceğim, Fatma Sultan'ın ismi hemen çağrışım yapıyor. O çağrışımla ben her namazda Fatma Sultan'ın ruhuna da Fatiha gönderiyorum.

Belki o camide cemaat olmuş kimseler, bunu da itiyad haline getirmişlerdi belki... Ama şimdi hepsi Allah'ın rahmetine kavuştu. İşte ben de ne zaman Allah'ın rahmetine kavuşacağım; ama son nefesime kadar yine Fatma Sultan'ın ruhuna Fatiha'mı göndereceğim.

Şu dergâh Gümüşhaneli Dergâhı'nın bir devamıdır.

Gümüşhaneli Dergâhı nasıl bir büyük heyecan içinde Hatm-i Hâcegân yapıyorsa, şurada da o heyecanı gördüm, tüylerim ürperdi. Şu kadar yüzlerce kişi var burada, bakınız ne kadar büyük bir sessizlik içinde benden evvelki muhterem zevâtı dinlediler, feyz aldılar.

Arkadaşlar! Hangi topluluğa gitseniz, hangi üniversiteye gitseniz, yapılan şu uzun konuşmalar sırasında mutlaka, olduğu yerde birbirleriyle meşveret edenler olur. Ne mutlu şu zevâta, şu Şeyh Efendi'ye, hepimize; ne kadar büyük bir sessizlik içinde, bir öksürük sesi bile duyulmadan dinliyorsunuz.

İşte gençlik budur arkadaşlar, Türk gençliği budur. Türk gençliğinin bu imanı ile bu memleket inşaallah çok çok yükseklere çıkacaktır.

Temenni ederim ki, burada da Fatma Sultan'ın ruhuna Fatihalar okunsun!

Şeyh Efendi'yi ben hakimlik mesleğine intisab ettikten sonra bir defa gördüm. Kendisi Bursa'da, Üftâde Camii'nin imamı iken ziyaretine gittim. Bakınız, 1924 - 1926 gibi yıllarda beraber bulunduğumuz dönemleri ben size söyledim. Bir de şimdi 1949 - 1950 yıllarına geliniz. Arada geçen dönemde; genç bir çocukken ben, koskoca delikanlı olmuşuz, büyümüşüz, hakim olmuşuz.

Ziyaretine gittim Üftâde Camii'ne... Araba ile de çıkılmıyor, gidenler bilirler. Yaya olarak tepelerden, eğri büğrü yollardan yerine vardık. Ben odasına yöneldiğim zaman, kapıyı açtım:

"—Hocaefendi içerideler mi?" dedim.

Kendisi oturuyor, okuyorlardı. Başını kaldırdılar:

"—Ooo şeyhzâdem, hoş geldin!" dedi.

Bunca yıl geçmiş, yüzler değişmiş, fizyonomi değişmiş. Ama mübarek zat, görür görmez, "Ooo şeyhzâdem, hoş geldin!" dedi. Hemen ellerine sarıldım, öptüm. O bana sarıldı.

Ondan sonra da meslek durumu icabı oraya oraya, git gel, yurtdışına gittik, yurtdışından geldik... Bir daha görmek kısmet olmadı.

Şimdi değerli arkadaşlarım! Sizler belki ondan feyz almış kimseler değilsiniz, belki feyz almış kimselersiniz. Ama ister olun, ister olmayın hayrü'l-halefler size onun yolunu zâten gösteriyor. Onun yolu zâten İslâm yolu... Bu yol doğruluk yolu, dürüstlük yolu, ahlâk yolu... Peygamberimiz SAS, ne demiş:

"—Ben mekârimi ahlâkı öğretmek için ba's olundum."

Bir de şunu söyleyeyim: Hocaefendi, o zamandan beri herkesçe söylenirdi, o zaman sabır sahibi olan bir kişi imiş. Sabırlı bir kişi olarak anılırdı. Tabii biz, bütün içyüzünü bilecek yaşta değildik. Ben daha Türkçeyi onunla tanıştığım zaman yeni yeni öğreniyordum. Çünkü Mısır'dan yeni gelmiştik, Arapça konuşuyordum. Türkçeyi konuşmakta güçlük çekiyordum.

O durumda onun bazı tatlı esprileri oluyordu. Hepsi hoşlarına gider onun esprilerinin ve onun söylediklerini sonradan birbirlerine anlatırlar: Mehmed Efendi böyle dedi, Mehmed Efendi şöyle dedi filân diye... Fakat ben anlamazdım o esprilerini... Sonradan onlar derlerdi ki:

"—Çok sabırlı bir insan…"

Ama niçin derlerdi; askerliği dolayısıyla mı derlerdi, komutanlarıyla olan ilişkisinde mi derlerdi? Niçin derlerdi bilmiyorum, "Çok sabırlı bir insan!" derlerdi.

Onun sabırlı oluşu keyfiyeti, bana çok etki yapmıştı. O çocuk yaşta etki yapmıştı. Çünkü ben, hep etrafta olanlardan onun ne kadar sabırlı olduğunu duya duya büyüdüm. "Niçin?" diyeceksiniz. Çünkü, babamın hemşehrisi olması itibariyle, onun da ceddi Kafkasyalı olması itibariyle, babam kendisine çok hüsnü muamele ederdi, kendisini çok görürdü. Hep evimize gelir giderdi, iyi bir münasebetimiz vardı.

Gençler, sabırlı olun! Birisini, bir imansızı veyahut da bir münafıkı doğru yola çekmek için sabırlı olun! Her şeyi yüzüne vurmayın! Yavaş yavaş, telkinle, rahatlıkla... Sabırla her şeye muktedir olursunuz, her şeyi yaparsınız.

Ben şimdi sizi gördüm, dışarısı da bir âlem; dolup taşıyor. Bakınız ne kadar büyük bir sessizlik içinde beni dinlediniz, arkadaşlarımı dinlediniz. Bu bir iftihar kaynağıdır. Bu memleket, sizin gibi gençlerin çoğalmasıyla inşaallah inşirah bulacak, yükselecek ve böylece yüksekliğin şahikasına ulaşacak.

Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim. Hocaefendi, bana bu konuşma lütfunu bahşettiğiniz için de size teşekkür ederim! Allah razı olsun...

13. 11. 1993 - İskenderpaşa **/ İSTANBUL**

10. ÇOK HALİM SELİM İDİ

H. Muhterem COŞAN

Biz iki kız kardeşiz. Ben anne ve babamın küçük kızları oluyorum. 1941 yılı Kurban Bayramı sabahı, babam camiye gitmiş ve ben doğmuşum. Artık evde bayram edilmiş. Rahmetli annem, bayram sabahı doğduğum için, *Hacer* ismini arzu etmiş. Büyükannem, yâni babamın ikinci annesi, *"Muhterem* olsun!" demiş; *Hacer Muhterem Kotku* olmuşum.

Çocukluğumun bir kısmı, dedemden sonra sevgili babamın da imamlık vazifesi gördüğü İzvat Köyü'nde geçti. Sonra babam Bursa içindeki Üftade Cami-i Şerifi'ne naklolduğu zaman, Hisar içindeki dede yadigârı bahçeli eve taşındık.

Rahmetli babam, her Ramazan ayında camide i'tikâfa girerdi. Biz ona yemek götürür, caminin hemen yanında, sur üstündeki şahâne manzaralı bahçede, doğaya karşı iftar yemeklerini beraber yerdik. O tatlı günleri hiç unutamam.

Bursa'da hafızlığa başlamış, üçüncü sayfaya kadar çıkmıştım. Bu sıralarda İstanbul'a naklimiz oldu, Zeyrek Yokuşu'ndaki Ümmü Gülsüm Camii'ne taşındık (1952). O sırada bulvara ve Haliç'e karşı çok manzaralı bir yer idi. İhvân çok kere, güzel havalarda bahçedeki incir ağacının altında toplanır, zikir yaparlardı. Ben de ikinci kattan onları seyrederdim.

Soru:
Cennetmekân babanızın evdeki hayatı nasıldı?

Muhterem babacığım Rahmetullahi Aleyh, çok halim selim idi. Bizlere güler yüzle, lütuf ve latîfe ile muamele eylerdi.

Sabah namazından sonra İşrak vaktine kadar camiden gelmez, her halde *Evrâd-ı Şerîfe* ile meşgul olurdu. Biz evde sofrayı hazır ederdik. Ekseriya misafirlerle gelir, kahvaltı ederdi. Cemaat olursa sabah, ikindi ve yatsıda zikir ve Hatm-i Hacegân yaparlardı. Yatsıdan sonra ihvanın evlerine gidilir veya bize topluca gelinir, sohbet olurdu. Akşam soframızda da misafir eksik olmazdı, el-hamdü lillâh...

Soru:
Bize Hocaefendimiz Hazretleri'nin bazı fevkalade hallerini nakleder misiniz?

Birçok kereler olmuştur. Bazen hanımlar gelir;
"—Babanızı filanca yerde gördük." derlerdi.
Biz de;
"—Nasıl olur, hep evde idi bugün; hiç dışarı çıkmadı ki..." filân diye itiraz ederdik.
O zamanlar, bunun keramet olabileceği aklımıza gelmezdi.
Bir kere de bir içki müptelası, galiba Antepli bir zat hep tevbe etmek istermiş; ama gene de kurtulamazmış.
"—Bir de İstanbul'da Mehmed Zâhid Hocaefendi'ye git, sana dua etsin!" demişler.
Babama gelip ziyaret etmiş. Giderlerken babam ellerine bir kağıt yazıp vermiş:
"—Bunu, falanca yere gelince açacaksınız!" demiş.
Vedalaşıp yola çıkmışlar. O falanca yere geldikleri zaman arabaları kaza yapmış, hastaneye kaldırılmışlar.
Neden sonra kâğıt akıllarına gelmiş, açmışlar. Bir de ne görsünler, içinde:
"—Geçmiş olsun!" yazıyor.
Bunun üzerine o sarhoş kişi çok duygulanmış, derhal tevbe etmiş, salâh-ı hâl sahibi bir insan olmuş.

Soru:
Biraz da Annenizi anlatsanız?

Annem Râbia Edîbe Hanım, çok çalışkan bir kadındı, eli hiç boş durmazdı. Babama hizmeti çok itinâ ve şevkle yapardı. Çok Kur'an okurdu. Az uyur, erken kalkardı. İhvana çok fedâkârca hizmet eder, misafirleri bıkmadan usanmadan güzel ağırlardı.

Halamlar ona görücü gidince, kahveyi pişirirken şekeri israf etmemek için, şekeri özel makasla kesip küçültmüş. Halamlar da eve gelince babama:

"—Ağabey bu kız tutumlu, seni rahat ettirir; paranı israf etmez, hacca götürür." demişler.

Annem gülerek:

"—Gerçekten hem karadan, hem havadan kaç defa hacca götürdüm." der idi.

O seyahatlere çok titiz hazırlanır, çantalara yolda gerekli en ince teferruatı bile hazırlamayı unutmazdı. Mekânı cennet olsun, Allah ruhlarını şad eylesin...

Soru:

Bizlere Vâlidemiz olarak öğüt ve tavsiyeleriniz?

Daima güler yüzlü, tatlı dilli olun! Doğruluktan asla ayrılmayın, kat'iyyen yalan yanlış söylemeyin! Hiç dedikodu yapmayın, emanete dikkat edin, kul hakkını üzerinize geçirmeyin!

Yaşlı ihvanımız olan güngörmüş, müeddeb hanım teyzelerimizi tanıyın, onlarla görüşün; bilgi, görgü, edeb ve ahlâklarından örnek alın, istifade edin!

Mesela; Vesîle Hanım diye, yüz yaşını geçmiş bir mübarek teyze hatırlıyorum. Zeyrek'teki evimizin bahçe kapısından itibaren yerde emekleyerek huzura öyle gelirdi. Ne hürmet, adaba ne riayet, ne kadirşinaslık!

Allah-u Teâlâ cümlemizi en güzel ahlâk ile müzeyyen, en yüce âdâb ile müeddeb, àrif, sâlih ve kâmil kulları zümresine ilhak ederek taltif eylesin...

15 Ekim 1990 - Kadın ve Aile

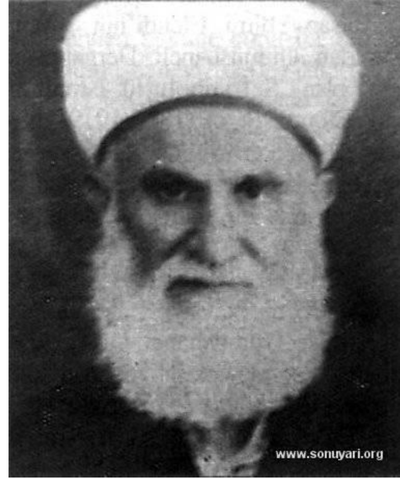
11. HASİB EFENDİ'DEN MEHMED EFENDİ'YE

Necdet ORAL

Hasib Efendi'yi 1948 senesinde tanıdım. Evi İstanbul Erkek Lisesi'nin orada idi. Biz de Sultanahmet'te oturuyorduk. Fakat onu tanımadan bir sene evvel, Allah içime bir şevk verdi; kendiliğimden ramazan ayında namaza başladım.

O sırada arkadaşımız olan Mazhar, değişik bir havaya büründü; Yunus Emre'den şiirler okumaya başladı. Bana bir gün dedi ki:

"—Necdet! Ben çok büyük bir Hocaefendi tanıdım, gel seni de tanıştırayım! Ben bu kadar kişi arasından —küçük kardeşimle beni kasdederek— ikinizi seçiyorum." dedi.

İlk olarak Hasib Efendi'ye, Cumhuriyet Gazetesi'nin bulunduğu o sokağa gittik. Onu gördüğümüz zaman şöyle bir gülümsedi bize, gülümsemesi yetti. Demek ki, o maneviyat aktarıyor insana... O gülmesiyle sanki mühürledi bizi...

O zaman 17-18 yaşlarında idik. Hasib Efendi dedi ki bize:

"—Hidâyet kalbe inen bir nurdur, rahmettir. O rahmet, suyun çorak bir toprağı yumuşatması gibi kalbi yumuşatır. Kalp doğru söze açılır ve o doğru sözü hemen kapar. Tıpkı yumuşamış bir toprağın, tohumu kapıp da yeşermesi gibi..."

İşte o sıralarda Hasib Efendi'ye devama başladık. Hasib Efendi'nin evinde, her pazartesiyi salıya bağlayan gece Hatm-i

Hacegân oluyordu. Biz de küçüktük. İlk defa Hasib Efendi'nin evine gideceğiz. O zaman kadar gece vakti evden çıkmamışız. Pazartesi günü evimizden ilk defa ayrıldık, gittik. Sohbet ve Hatme-i Hacegân'ı takiben Hocaefendi bir bardak çay ikram ederdi. Derken gece saat oldu, çıktık geldik evimize...

Babam Tekirdağ'da idi, evde amcam vardı. Kapıyı bize o açtı:

"—Siz neredesiniz, bu saate sokak mı kalır?" dedi, tekme tokat bizi dövmeye başladı.

Büyükannem onu yumuşatmaya çalıştı:

"—Vurma! Bunların bir hocaefendileri var, oradan geliyorlar." dediyse de, amcam:

"—Başlarım hocanın sakalına!" diyerek bir iki tokat daha vurdu. Daha fazla ileri gitmeden bıraktı.

Sabah oldu. Baktık amcam elini göğsüne koymuş büyükanneme bir şeyler anlatıyor, bize fazla bir şey diyemiyor.

"—Ben bu gece kendimi zor kurtardım." diyor.

Amcam gibi bir adama da, böyle ağlar bir durum olmasına ben şaştım. Anlatıyor:

"—Bu gece büyük bir ateş yakıldı, ateşe benden önce birisini sürüklediler. Adam bağıra çağıra ateşe sürüklendi. Sıra bana geldi. Beni sürüklerlerken çırpındım, karyoladan düştüm. Zor kurtardım canımı!" diyor.

Elini göğsüne atmış, kaşıyor; ağlar gibi bir halde...

Cenab-ı Hakk'ın hikmetini orada sezdim. Hasib Efendi'nin ruhaniyeti... Çünkü Hasib Efendi ehlullah, hattâ kutub bir zattı. Çünkü rahmetli Aziz Efendi, Hasib Efendi'nin vefatından hemen sonra Hatm-i Hâcegânlarda onun için kutbü'l-aktâb sözünü zikrediyordu.

Hasib Efendi'nin evindeki Hatm-i Hâcegân sabaha kadar sürmezdi. Sünnete çok uygun hareket eden insandı. Yatsıdan sonra öyle uzun boylu oturmak yoktu. Aziz Efendi'de otururlurdu ama Aziz Efendi'nin ömrü kısaydı. O kendini biliyordu. Hasib Efendi de biliyordu bunu... Mehmet Zâhid Kotku Efendi için:

“—A be, ondan sonrakinin ömrü bize uzun görünür.” demiş.

Sohbette sordular:

“—Hocaefendi, Allah ömür versin ya, hani sizden sonra bizler ne yaparız, nereye gideriz?“ dediler.

Bunun üzerine dedi ki:

“—A be düşünmeye gerek yok, bizden sonra Aziz vardır. Biraz da ona devam edersiniz.“ dedi.

Meğerse bunun daha devamı da varmış, “Ondan sonrakinin ömrü uzun!” demiş. Bu sözünü de sonradan öğrendim.

Hasib Efendi yaşlı idi ve keramet gösterirdi. Oturursun, senin kalbinden bir şey geçiyorsa, Hasib Efendi derdi:

“—A be öyle değildir o be yahu, şöyle derler onun için...”

Sırrı Ağabey anlattı bize:

Bir gün Hasib Efendi’nin imamlık yaptığı İbrâhim Paşa Camii’nden yatsı namazını müteakip çıktık gidiyoruz. Ben Hasib

Efendi'nin çantasını taşıyorum. Yaz günü, dışarıda hava açık... Yürürken gökyüzünde bir yıldız kaydı. Ben havaya bakıyorum, yıldızları seyrediyorum; Hasib Efendi yere bakıyor. Derken yıldız kayınca, içimden geçti ki: "Acaba dinimizde yıldız kayması nasıl izah edilir?" Hemen başını kaldırdı, dedi ki:

"—A be derler ki, melekler şeytan kovalıyor."

İşte Hasib Efendi böyle biriydi.

Hasib Efendi'yle bir buçuk senemiz geçti. Babamdan haftalık alırdık o zaman... Haftalığımızı aldığımız zaman, Hasib Efendi'yi evden taksi tutup alırdık, Beyazıt Camii'ne vaaza götürürdük. Vaazı pazar günleri ikindiden sonra yapardı.

Lise 10. sınıftayım, bir gün vaazdan dönüyoruz. Tam İstanbul Erkek Lisesi'nin önüne geldik. İçimden dedim ki:

"—Hocaefendi bir sorsa da, zor bir dersim vardı, bana onun için bir dua etse..." dedim.

İçimden geçer geçmez, taksinin içinde bana döndü:

"—A be nerede okursun?" dedi.

"—Hocaefendi, şu mektepte..." dedim.

Tam oradan geçiyoruz.

"—A be var mı ikmalin?" dedi.

"—Var..." dedim.

"—İnşaallah geçersin." dedi.

Bir kere de aynı şey evinde oldu. Yine imtihanımın yaklaştığı bir zaman gittim evine... Rahatsız olmuş Hasib Efendi... Valide hanım sırtını ovuyor, terini siliyor. Hasib Efendi başı öne eğilmiş durumda idi. Ben de yanda oturuyorum. İçimden:

"—Hocaefendi bir sorsa da, dua etse..." diye geçti.

O sırada Hasib Efendi bir şeyler anlatıyordu. Bunu düşünür düşünmez lafını kesti, başını bana doğru çevirdi:

"—A be hangi mektepte okursunuz?" dedi.

Okulumu söyledim ama yüzüm kızardı, utandım. Başımı önüme eğdim.

"—İkmalin var mı?" dedi.

"—Bir ikmalim var..." dedim.

"—İnşaallah geçersin, geçersin!" dedi. "Ben bazen dua ederim, sınıflarını geçerler. O benden değil Allah'tandır, Allah'tan..." dedi ve ağladı.

Hasib Efendi ayet okunurken ağlardı. Cuma namazından evvel, ayetler okunurken devamlı gözyaşı dökerdi.

İnsanlar çeşitli şekilde imtihana tabi olabiliyorlar. Aziz Efendi'nin bir sözü vardır:

"—Şeyh imtihan etmez, imtihan eden ancak mel'undur. Şeyh imtihan etmez. 'Şu adama helâları süpürteyim de, bakayım içinden bir şey geçiyor mu?' demez. Ya küfre düşerse, bunun vebali ne olacak? İmtihan Allah'ındır. Şeyh bu işi yapmaz." dedi.

Hasib Efendi'nin evinde otururken, Aziz Efendi yanı başında bulunurdu. Vefatından evvel her gün Aziz Efendi, bir Kur'an çantası ile sık sık Hasib Efendi'ye giderdi. Karşılıklı *Muhammediye*, *Ahmediye* gibi büyük kitaplar okurlardı. Aslında o okuma, bir ilim tahsilinden çok sanki makam teslimiydi.

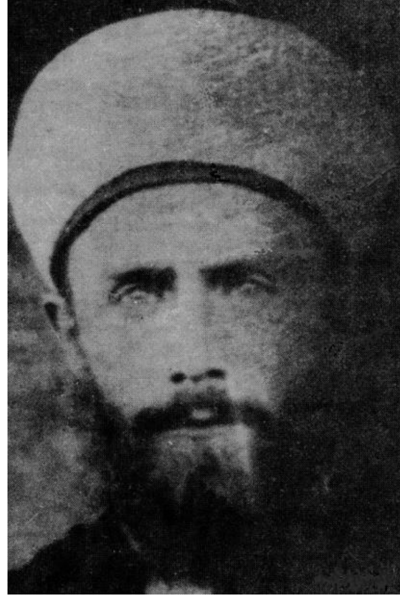
Bir gün ben Hasib Efendi'ye gittiğimde, o okumalarına rastladım. Hasib Efendi oturuyor, yatağının içerisinde ders okuyor Arapça olarak... Aziz Efendi de onu kitaptan takip ediyor. Arapça bir cümle okuyor, ona bazen: "Şuradaki ibâre bu demektir." diyor. Derken Aziz Efendi aniden Hasib Efendi'ye şöyle dedi:

"—Hocaefendi! Bir şeyh vefat etse, mürid üzerindeki tasarrufu azalır mı veya kalkar mı?"

Hasib Efendi:

"—Yok yok kalkmaz! Bil'akis derler ki, şeyhin vefatı ile dervişler üzerindeki tasarrufu kınından çıkmış kılıç gibi daha da keskinleşir." dedi.

Aziz Efendi, yokluklar içerisinde cömert bir insandı. Bir şey de kabul etmezdi. En varlıklı bir insan görünümünde idi. Hocaefendilerin her biri yaşayış tarzları ile bizlere çok güzel örnekler vermeye çalışmışlardır.

Aziz Efendi o zaman Zeyrek Ümmü Gülsüm Camii'nde imamdı. Maaşı 19 lira imiş. Bu nedenle çocuklarını besleyebilmek için keçi almış, keçilerin sütü ile çocuklarını beslemiş. Keçiler üremiş. O evliya zat, her gün hale gidermiş, pazar dağıldıktan sonra atılmış sebze artıklarını bir çuvala doldurur, eve getirirmiş, keçilerini beslermiş. Bize bunları anlatırken, "O sebze artıklarını, tek tek ellerimle topladım." derken, gözyaşımı tutamadım.

Osman Ağabey, bir gün Aziz Efendi'nin oğluna sordu:

"—Babandan unutmadığın bir hatıran var mı Mahmud?" dedi.

O da:

"—Osman Abi, belki çok şey var ama ben babamın, halin önünden sebze artıklarını toplayıp, çuvala koyup da o yokuştan (Zeyrek yokuşu), burnu yere değecek kadar aşağı çökmüş vaziyette gelişini bir türlü unutamıyorum." dedi.

Bir gün bir kadın gelip, hasta olan çocuğuna okuması için, Aziz Efendi'ye yalvarmış. Rahmetli okumak istemiş, ama sonra düşünmüş; "Ben okuyamam!" demiş. Kadın üzülüp gitmiş.

Sonra bize dedi ki:

"—Sakalımın altından geç derim ama yol olur. Bir kişiyi okursam, yarın üfürükçü hoca ismini koyarlar. Allah'ın lütfuyla bir de çocuk iyileşir de, bir de meşhurluk afeti çıkar bize..."

Hasib Efendi'yi tekkeye getiren zat, bu Aziz Efendi imiş. Hattâ Tekirdağ'lı Mustafa Feyzi Efendi:

"—Şimdi güzel elyaflı bir kereste getirdin!" demiş.

Bir gün Aziz Efendi'ye sordular:

“—Müslüman kadının kıyafeti nasıl olmalı?”

Cevap olarak dedi ki:

“—Oğlum müslüman kadının kıyafeti görüldüğünde dikkati çekmeyen, ama saygı uyandıran bir kıyafettir. Bu da yüz hatlarını kısm-ı âzamını örten bol bir başörtüsü, vücut hatlarını göstermeyen bol ve uzun bir manto, müslin çorap, düz ayakkabı pekâlâ olabilir.”

Bir başka olayı da Aziz Mahmud’dan dinlemiştim. Kendisi Fatih Camii baş imamı idi. Aziz Efendi’nin arkadaşı idi. O anlattı bize:

“—Ben belediye harasının muhasebesini tutuyordum. Mart ayı geldi. 31 Mart’ta hesaplar bağlanacak, muvazene yapılacak, yani denk gelecek. 31 Mart’a iki gün kaldı, ben hesabı denk getiremiyorum. Müdür beni çağırdı:

‘—Bu iki gün içinde hesabı denk getiremezsen, sen de iş ara, ben de iş arayayım!’ dedi.

Bunun üzerine Aziz Efendi’ye gittim:

'—Muvazene yapamıyorum, vaziyet kötü... Ufacık bir fark var, tutmuyor hesap!' dedim.

Aziz Efendi:

'—Sen o defteri getir buraya!' dedi.

Hemen eve gittim. Defteri aldım geldim. Baktım, Aziz Efendi abdest almak üzere kollarını sıvamış, yerde bağdaş kurmuş oturuyor.

'—Gel yanıma otur, sayfaları çevir!' dedi.

Ellerini göğsünde kavuşturmuş, ben de sayfaları birer birer açıyorum. Bir iki derken, bir sayfaya geldik. Aziz Efendi parmağı ile sayfanın yukarısından aşağı tarayıp bir satırda durdu, o satırdaki rakamın üzerine getirdi:

'—Şu rakama dikkatlice bak!' dedi. Sonra, 'Tamam kapat!' dedi.

Kalktım ben eve gittim. Faturaları yeniden aradım, taradım, o faturayı buldum; 69'u 96 yazmışım, takdim te'hir hatası... Ancak Hocaefendi'nin yardımından sonra hesabı düzeltip, hesap bilançosunu denkleştirip müdüre teslim ettim."

Rahmetli Mehmed Efendi'den bir hatıra:

Hocaefendi kolonya kullanmazdı. Bir gün beraber bir eve gittik. Şöyle bir kapının yanında oturuyordu Hocaefendi... Bir küçük kız, kapıdan girdi. Hemen kolonya şişesini Hocaefendi'nin avucuna getirdi dayadı. Hocaefendi bir o sevimli küçük kıza baktı, bir de elindeki kolonyaya baktı. Uzattı elini, aldı kolonyayı...

Bu bize güzel bir misâldir. Düşünün, mâsum bir kız... Reddetse çok kalbi kırılacak, belki de ağlayacak... İkram bakımından bilmeden cahillik yapıyor. Şimdi Hocaefendi bu tavrıyla onu kırmadı. Halbuki kolonyayı reddederdi. Kaç yerde ikram edildiği halde, gerek yok diyerek almamıştır.

Kadın ve Aile, Kasım 1993

12. EVLİYÂ NÜMÛNESİ

Halil Necâti COŞAN

Velînimet pek muhterem büyüklerimizin hal ve hayatları hakkında zihnimde canlandırabileceğim hatıralarımı, tanımayanlara tanıma, muhiblerine de rahmet ve hayır dua ile anma vesilesi olması ümidiyle dile getirmeye çalışacağım:

İmamı bulunduğu Damad İbrâhim Paşa Camii'nin cemaati olduğum, birçok defalar elini öptüğüm halde, sohbetlerinden bizzat nasib alamadığım için, hayatı hakkında bilgim olmayan, fakat kendisini yakînen tanıyanlardan ve hal tercemesine ait kayıtlardan anladığım mâlûmata göre, 1863 Serez doğumlu olan muhterem Hocamız Hasib Efendi, tahsilini İstanbul'da Çarşamba'daki Mahmud Ağa Medresesi'de yapmış; üstün liyâkatine binâen, Tokatlı Hacı Şakir Efendi Hazretleri tarafından kendisine müderrislik icâzeti verilmiştir.

Tashîh-i hurufu, Fatih'in meşhur baş imamı Filibeli Arap Hoca'dan yapmış ve hâmil-i Kur'an olmanın gereği olarak kabul ettiği kırâat ilmine ait icazeti de, o zamanın reîsü'l-kurrâsı olan Hacı Nûri Efendi'den alarak meslek-i dîniyyenin seçkinleri arasında yer almıştır. Ona rağmen ve birinci derecede ehliyet sahibi olmasına mukàbil, her halde nam ve şöhretin sığınağı olarak mensubu bulundukları meslekin en mütevâzi bölümü olan imamlık hizmetini tercih etmiştir.

Abdül'aziz ve Mehmed Zâhid Kotku Hocalarımızla tanıştıktan sonra, onların feyiz aldıkları ve irşad hocaları olan Mustafa Feyzi

Efendi'nin dergâhına beraber devam etmişler, meveddet ve muhabbette örnek bir kardeş hayatı sürmüşlerdir.

Üstadın irtihalinden sonra yaşta büyük, intisabda kıdemli, ilimde rüsûhu olduğu için, bütün muhitin tasvibiyle, boşalan o kudsî makama onun tevcihi yapılmış; o da kaydedildiği üzere, 15 Mayıs 1949 tarihinde dünyadan ayrılarak, yerini Abdül'aziz Efendi'ye bırakmıştır.

Aynı ailenin ikiz evlâdı gibi birbirini çok seven Abdül'aziz Bekkine ve Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri ulûm-u dîniyye tahsillerini, bunun yanında öz gayelerine hizmet verebilme yolundaki gerekli çalışmayı, yâni halveti beraber yapmışlar; füyûzat ummanı Rasûlüllah SAS Efendimiz'den gelen has ve saf kaynaktan, talib ve lâyık oldukları nasibi de aynı zamanda beraber almışlar. Netice olarak İslâm aleminin mümtaz ve güzîde simaları olan geçmişlerine (Altın Silsile) halef ve sultan namzedi olmuşlardır.

Abdullah Hasib Efendi Hazretleri'nin 15 Mayıs 1949 yılında vefat etmesiyle boşta kalan o yüce makàma, tercih mevzu-u bahis olmaksızın merhumun işareti veya tavsiyesi ile, o zaman Ümmügülsüm Camii imamı olan Abdül'aziz Efendi gelmiş idi.

Bir arkadaşımız Abdül'aziz Efendi'den bahsetti ve bizi alıp yanına götürdü. Bu sûretle tanımış olduk.

O sıralarda kayınbiraderle beraber çalışıyorduk. Kayınbirader dedi ki: "Enişte, ben dükkânı bekliyorum. Sen başka bir iş bulup onunla meşgul olursan, geçimimize destek olur." dedi. Bunun için Abdül'aziz Efendi'ye müracaat ettik:

"—Efendim, işimiz bozuldu, dükkâna devam ihtiyacı yok... Şimdi siz ne buyurursunuz, ne yapalım?" dedik.

"—Hazırlan, müezzinlik imtihanına girersin!" dedi.

Onun bu tavsiyesi üzerine müezzinlik imtihanına hazırlanıyordum. Ali Rıza Hakses de Fatih müftüsü oldu. Bunun üzerine imtihan açtı. Bu imtihanda biz birinci olmuşuz. Müezzin maaşı 60 lira, benim ev kiram 60 lira... "Bu beni geçindirir mi?"

diye içime bir şüphe geldi amma, onların tavsiyesi olduğu için, bu düşünceyi içimden kovdum.

İmtihanı kazandıktan sonra, Ali Rıza Hakses beni çağırdı. Bizim kullandığımız kelimeleri ve yazıyı beğenmiş:

"—Burada 125 lira ücretli Kur'an kursu kadrosu var... Seni oraya tayin etsek de, sen orada kâtip olarak çalışsan olmaz mı?" dedi.

Gittim, Abdül'aziz Efendi'ye sordum. "Pekâlâ..." dedi. Ben de bunun üzerine görevi kabul ettim. Fatih Müftülüğü'nde görev yaptık.

Ondan sonra İstanbul müftü kâtipliği intikal etti. Benim tahsilim olmadığı için, orada netice alacağımı ümid etmiyordum. Bu yüzden hiç oranın imtihanına müracaat etmeyi düşünmemiştim. O zamanın İstanbul Müftülüğü mümeyyizi Remzi Bey geldi, benim masamın başına dikildi:

"—Bir dilekçe yaz, imtihana gireceksin!" dedi.

Ben:

"—Hazırlanmadım, tahsilim yok, belgem de yok... Herhalde yapamam!" dedim.

Çok ısrar etti ve dilekçemi aldı. Bir saat sonra da imtihana çağırdı. Bu imtihanda da birinci olmuşuz. Ben kendi halimi biliyorum, bunların Abdül'aziz Efendi'nin duası neticesi olduğuna kànîyim.

O mübarek, o kudsî görevi dinlenme ve istirahat payı ayırmadan, gece gündüz kapısını muhib ve ziyaretçilerine açık tutarak, sanki muayyen ve mahdut bir zaman zarfında tesviyeye mecbur olduğu borcunu ödeme veya taahhüdünü yerine getirmenin tâkat üstü âzâmî gayreti içinde hizmetinin sonu gelmiş; ilâhî takdir gereği, her fânî gibi ircii bekà ederek yüce Mevlâsına kavuşmuş, herhalde layık olduğu vuslat saadetine erişmiştir.

Kendisi Hazret-i Ali Efendimiz'i hatırlatan bir vücut yapısına sahipti. Saçı sakalı sarışın, kol ve pazuları kalınca, her halde güçlü kuvvetli, göğsü geniş, görüntüsü heybetli idi. Bazı kereler

tüyleri ürperten bakışlarına ve ciddî tavırlı görünmesine mukàbil, misafir ve ziyaretçilerine hitab ve iltifatı gayet olgun, latîf ve çok tatlı olurdu. Münazara edası içinde sohbet vesîlesi olan konuşmalardan son derece hoşlanırdı. Gecenin geç saatlerine kadar devam eden konuşmalardan sonra, evde abdest tazeleyip, yatmaya fırsat kalmadan sabah namazı için camiye döndüğümüz zamanlar olurdu.

Yalnız olarak yemek yediği herhalde görülmemiştir. Bu sofra arkadaşları olan bizleri, herhalde tevâzu eseri olarak kardeş ve evlât olarak kabul ettiği için, seviyemize iner, kendi kaşığıyla ikram iltifatında bulunurdu. Dünyaya ve dünyalıklara soğan kabuğu kadar kıymet vermez, elinde ve evinde fazla olanı sabaha bırakmazdı.

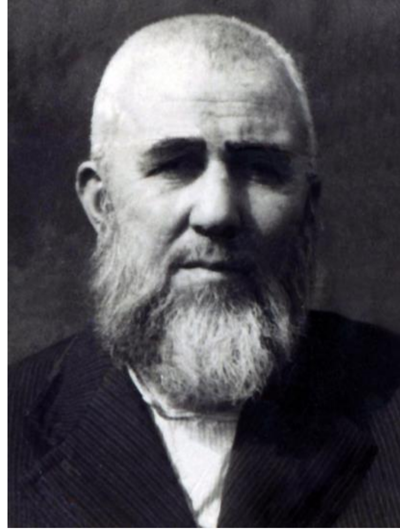
Bildiğimiz kadarıyla sıkıntılı olan bir hayatın içindeydi. Fakat kendisine çile ve mihneti zevkle kabul ettiği için, durumunu hissettirmez, hep mesrûr ve neşeli görünürdü. Yine Hazret-i Ali Efendimiz'in meşhur miskin, yetim ve esir hadiselerini hatırlatan, yâni ailece aç kaldığı, yattığı zamanlar olurdu.

Yaz kış giyiminde fark olmayan, yâni soğuk ve sıcaktan etkilenmeyen bu muammâ ve müstesnâ insan, sözle ifadesi zor olan fevkalâde birçok hal ve meziyetin sahibi idi. Her dalda öğrenim yapan öğrenci sorularına cevap vermesinden ve kendisiyle görüşen, şu anda hatırlayabildiğim Nurettin Topçu başta olmak üzere, ilim otoritesi sayılan zevâtın hayranı oldukları itirafını yapmalarından, ulûm-u dîniyyenin haricinde eğitim ve öğretimi yapılmakta olan bütün ilimlere, tahsilini yapmadığı halde vukùfu bulunduğunu, ayrıca mevhibe-i ilâhiyeye mazhar olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Muhterem Abdül'aziz Hocamız, Bursalı ve Bursa'da görevli olduğu için kendisini tanımadığımız Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ı bir vesîle ile ben hakîre anlatırken, bazı olgun meziyetleri yanında kelimenin kendisi ile, "Evliyâ nümûnesi!" buyurmuştu. O zamanın Fatih müftüsü olan Ali Rıza Hakses'in

himmetiyle, Bursa'daki Üftâde Camii imamlığından, Zeyrek'teki Ümmügülsüm Camii'ne naklen tayini yapılan muhterem Hocaefendimiz, 1953 yılının ilk ayında, o mübarek mihrabda muhterem Abdül'aziz Hocamız'ın halefi olarak göreve başlamış, selefinden meydana gelen muazzam boşluğun telâfisi bi-lütfillâh sağlanmıştı.

Konuşması az ve pek mütevâzi olduğu için, aciz bir görüntüye sahipti. Durumu yadırgayan, merhuma çok yakın olduklarını bildiğimiz kıdemli ve çok sevdiğimiz, fakat ve maalesef aralarında: "Bu makam buna mı kalacak?" diyenlerin bulunduğu bir grup münevver kardeşimiz, o geniş kılıfın içinde ne hazinelerin bulunacağı hesabını yapmadan, sadakat hilâfına müdâvimi oldukları o kapıdan ayrılmışlar ve bizleri mahzun bırakmışlardır.

"Allah bir kişiyi severse, onu insanlara da sevdirir." hadis-i şerifi gereğince, merhumdan aldığımız bilgi sebebi ve Allah'ın lütfuyla Hocaefendimiz bize sevdirilmişti. Aynı halin içinde görevine devam eden Hocaefendimiz, hadis-i şerif muktezası olarak, İslâm'ı yaşayanlara ve yaşamak isteyen diğer insanlara sevdirilmiş olacak ki; kendisini sorup arayanların günden güne sayısı artmış ve hakîkaten Allah'ın sevdiği bir kul olduğu zahir olmuştu. Yıllar geçtikçe de muhîti tahminin üstünde genişleyen Hocaefendimiz'i hemen tanımayan kalmamış, görülen ve yayılan üstün İslâmî meziyetlerinden dolayı cemiyet arasında ve hattâ memleket çapında farklı bir alâka ve itibarın sahibi olmuştu.

Komşu caminin cemaatinin artması ve dolayısıyla semtinin arzu ettiği şerefe ulaşması yolunda, yıllarca taşıdığı niyeti

gerçekleştirmek için, Ümmügülsüm Camii hakkında alınan istimlâk kararını fırsat bilerek ve niyetini açıklayan mahalle sakinlerinden Avukat Mazhar Sündüs Bey'in, ciddî ve azimli teşebbüsleriyle, 1958 yılında İskenderpaşa Camii'ni naklolunan Hocaefendimiz, hayatının sonuna kadar imamet görevini burada sürdürmüş; bilindiği gibi o da 13 Kasım 1980 günü çok sevdiği Mevlâsına kavuşmuş, namzedi olduğu vuslat saadetine herhalde nâil olmuştur. Her ikisinin de makam ve menzilleri âğuş-i Peygamber olsun...

Göre geldiği ölçü üstü alâka, saygı ve hürmet, onun gurura kapılmadan bir mahalle camii imamı havası içinde yaşadığı mütevâzi hayatını devam ettirmesine mânî olmamıştır. Münâsib vesîlelerle şöhretin afet olduğunu tekrarlayan o muhterem Hocamız, herhalde şöhretten çok korktuğu için olacak, hakkında yapılmış ve yapılabilecek hüsnüzan, kemâl ve kerâmet söylentilerinden rahatsız olurdu. Bu zanları gölgelemek ve korktuğu şöhret afetinden korunmak için, mânâsı bozulmayacak şekilde bazı ayetleri hatâlı okur, hassaten nafile namazlarda namazı fesada götürmeyecek şekilde tâdil-i erkânları yapmadığı zamanlar olurdu.

Hayatının hemen her safhasını bildiğimiz için, bunları ihtiyârî olarak yaptığının farkında olurduk. Yine de esas niyetini bilmediğimiz veya kemâlinin gölgelenmesine gönlümüz razı olmadığı için, yaptığımız düzeltme teşebbüslerinde aldığımız cevaplar menfî olurdu.

Hüsnüzan ve şöhretten çok kaçınmasına rağmen, bazı gayr-ı ihtiyârî emrivâkilerle fevkalâde denilecek hallerinin görüle geldiği olmuştur.

Meselâ, hadiseyi bir mecmuada okumuş kişinin anlattığına göre: Çocuğu olmayan fakat herhalde olmasını isteyen birisi, Hocaefendimiz'le karşılaştığı zaman: "Yâ Rab! Şu zat mezannedendir, yâni evliyâ olduğu sanılan kişilerden diyorlar. Doğru ise, indindeki hatırı için hayırlı bir evlât ver..." diye sessizce

dua ettikten sonra, gider elini öper.

Hocaefendimiz kendisine:

"—Adı da *Vehbi* olsun, olmaz mı?" buyurur.

Biz Erenköy'de oturuyorduk. Bir akşam kum sancısı olduğunu sonradan öğrendiğimiz ve beni de çok rahatsız eden bir karın ağrısına tutuldum. Şiddetinden oturup yatamıyor, devamlı olarak ayakta odadan odaya dolaşıyordum.

Böyle bir zor durumda iken, gecenin geç saatinde Eyüb belediye doktoru merhum Emin Bey yanında olduğu halde, Hocaefendimiz çıkageldiler. Hastalığın ilacı doktorun çantasında bulunduğu için, o geceyi ızdırablar içinde ayakta geçirmekten himmetleriyle kurtarılmış oldum. Sebepsiz ve zamansız, hem de doktorla beraber yaptığı ziyaret için tesâdüfîdir demek, bilmem yerinde olur mu?

Ömer Nasuhî Bilmen'in yerine İstanbul müftüsü olan Bekir Hâkî Hocaefendi ile, müftülükte memur olduğum için ilgimiz yakın ve devamlı oluyordu. Husûsî teveccühlerine mukabil kendisine beslediğim sonsuz saygı ve hürmetim gereği olarak, emekli olduktan sonra da ziyaretini ihmal etmeden devam ettirmek niyeti ve gayreti içindeydim. Nasılsa serzenişini mûcib bir kusurumdan dolayı, özürler dileyerek kendisinde dua rica ettiğim zaman, cevabı:

"—Sizin duaya ihtiyacınız yok! Öyle bir kapıya bağlanmışsınız ki, dünyanın tasarrufuna sahip... Onun duası yeter, artar." oldu.

Tevâzuun zemin katından âlemler seyreden, buna rağmen değişmeyen tabii görüntüsü içinde, velâyet derecelerinin en üstününe yükselen Hocaefendimiz'in, aliyyü'l-a'lâ olan mevkî ve makàmı, yâni zamanın kutbu olduğu, aynı zamanda yaşamış üstün basîret sahibi bir mutasavvıf tarafından görülmüş, buna dair verdiği haber bizlere kadar ulaşmıştı.

Hocaefendimiz Bursa'dan yeni gelmişlerdi. İki üç ay kadar geçtikten sonra, beraberce Ahıskalı Ali Haydar Efendi'yi ziyarete

gittik.

Bahçe içinde ahşap bir evde oturuyordu. Geldiğimizi haber verdiler. Evin kapısı açıldı ve Hocaefendimiz önde, biz arkada merdivenlerden çıktık.

Kendisi yaşlı, kilolu bir zattı. Hocaefendimiz'in geldiğini duyunca hemen ayağa kalkmaya yeltenmiş. Kendisine, kalkma demişler ama o kalktı ve Hocaefendimiz'e sarıldı:

"—Kim, bu zata mı ayağa kalkmayacağım? Kim, bu zata mı ayağa kalkmayacağım?" diye yaklaşık on defa tekrarladı.

Şevket Usta adında biri vardı, ondan dinledim. Şevket Usta'nın bulunduğu bir sohbette, Hocamız hakkında Ali Haydar Efendi demiş ki:

"—Hasib Efendi'yi tanıdım, büyük zattı. Aziz Efendi'yi de okuduğum bir yazısıyla tanıdım, o da büyük insandı. Amma şu Bursalı'yı görüyor musunuz, büyükler büyüğü Gümüşhaneli'nin tam kendisi!"

Hayatta iken memnun olmayacağına mukabil, vefatından sonra şöhret mevzubahis olmayıp, rahmete vesîle olacağı için, hoşnud olacağına kànî olduğum ve ısrarlı istek üzerine kırık dökük ifadelerle anlatmaya çalıştığım şu hatıraların, aziz ruhlarının İhlâs ve Fatiha-i Şerife'lerle daha sık şâd edilmesine vesîle yapılması hususu, sizlerden en ciddî ricam olacaktır.

Sülâle-i Tâhire'den olduğu şecereye müstenid bulunan Hocaefendimiz'in, temiz necib soyundan gelen asil ruhunun ve doğduğundan itibaren yaşaya geldiği örnek İslâmî hayatın gereği olarak; yâni doğuştan dünya hayatının en üstün makamlarının namzedi olduğuna inandığımız, dolayısıyla normal kabul ettiğimiz

için kendisinden görülen veya gösterdiği kerâmetlere binâen değil, sîretinden; yâni evsaf ve ahlâk-ı Peygamberiyyenin sahibi, bununla beraber hayat sahasında hamîmiz ve velînimetimiz olduğundan dolayı sayar ve severdik.

Hocaefendimiz'in ahlâk-ı hamîde ve necîbelerinden birkaçı:

Bilindiği gibi hilkati pek güzel ve sevimli olmasına muvâzî olarak, melekleşmiş nezih ruhunun kendi tabiriyle binek atı olan o cesim, iri ve geniş vücuduna gıda olacağına inanılmayacak kadar az yer, az konuşur ve az uyurdu.

Halim ve selim, gönlü mezmum sıfatlardan ârî, pâk ve müsamahası deniz gibi çok engin ve hudutsuzdu. Dıştan ve içten gelen ta'riz ve tecâvüzkâr davranış ve muhalefetlerden müteessir olmayan veya olduğunu hissettirmeden muvafık ve muhalifine ikram ve iltifatında değişiklik yapmayan bî-emsâl sabır ve kemal nümûnesi idi.

Bizce Hocaefendimiz'in en büyük kerâmeti mâlûm ve meşhud olan bu vasıflarıdır. Cenâb-ı Allah'a sevgili kul olduğunun delili de kanımızca, İstanbul tarihinde ender görülmüş son teşyiindeki, yâni cenâzesindeki insan ve müslüman selidir.

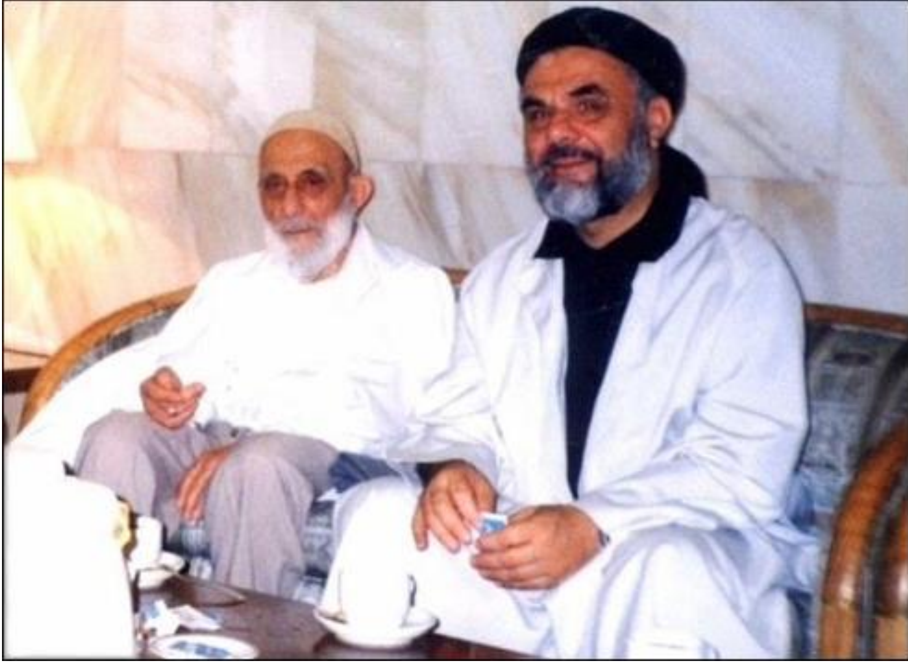
Yâ Rabbi! Bizleri şefaatlerine nâil, onların ve diğer sevdiklerinin hürmetine kendine lâyık kul, Habîbine lâyık ümmet eyle...

Es-selâmü aleyküm!

Bir Açıklama:

Çok Kıymetli Evlatlarımıza!

Merhum ve muhterem Hocaefendimiz, uzun müddet kalmak niyetiyle Hicaz'a gittiği son hac seferine çıkmazdan evvel, bir gün camiden namazı müteakip çıktıktan sonra şöyle konuştu: (Söylediği kelimeleri mübarek ağzından çıktığı gibi, aynen yazıyorum.)

“—Necati, biliyorsunuz ben Hicaz’a gidiyorum... (Biraz durakladıktan sonra) Vazifeyi de Es’ad’a bırakıyoruz!” demesi üzerine, yokluğuna tahammül edemeyiz anlamında:

“—Hocaefendi, bu hizmet sizsiz olur mu?” dedim.

“—Hem de gözümüz arkada kalmadan...” diye cevapladılar.

İşte, bu açık ifadeleri muvacehesinde, Hocaefendimiz’in durup dururken yaptığı bu konuşmayı, yersiz ve mânâsız yapmayacağına göre, ilerde muhtemel ihtilaf ve şüphelere karşı, müsbet yönde senet olması maksadıyla bilhassa söz mevzuu ettiğine; ve hülasa, Hocaefendimiz’in yanlış, hatalı ve isabetsiz bir tavsiyede bulunmayacağına; benim de herhangi bir his ve tesir altında kalıp yalan söylemeyeceğime inanan ve kabul eden, yolumuzla alâkalı her kişinin; bugün Silsile’nin devamı olarak oğlumuz Es’ad’ın, Gümüşhaneli Dergâhı’nın aile reisi, yani Hocaefendimiz’in halefi ve makàmının varisi olduğunu kabul etmeleri emr-i zarûridir.

Hocaefendimiz bunları söylerken, şuuruna sahip, iradesine

hakim idi. Görüldüğü ve bilindiği üzere benim de şuurum yerinde, el-hamdü lillâh... Beşer olduğu için, yakışmadığı halde her günahı yapması ihtimali olan müslüman insanın, yalan söyleyemeyeceği Peygamber buyruğu ile müeyyeddir. *Sümme sümme el-hamdü lillâh* Allah'a, ahiret gününe, hesaba ve azaba inanan bir müslüman olduğum için, yalan söylemedim. Anlattıklarım, Hocaefendimiz'in mübarek ağzından çıkan aynı kelimelerdir. Buna binâen diyorum ki:

"—Oğlumuz Es'ad Coşan, Efendimiz Hazretleri'nin ihtilaf kabul etmez, tereddüt ve şüpheden arı, sıhhatli, sağlam halefi ve makàmının varisidir. Aksini iddia edenler yanılgı ve hatâ üzeredirler. Kendilerine, doğruyu görmeleri ve doğruyu söylemeleri için dua edelim!"

Bu yazdıklarımı kıymetli Konyalı kardeşlerimize, gerektiği takdirde de her yerde ve herkese okuyuvermeniz ricasında bulunur; can ü gönülden selâm ve sevgilerimi sunar, mukabil dualarınızın devam üzere olmasını dilerim.

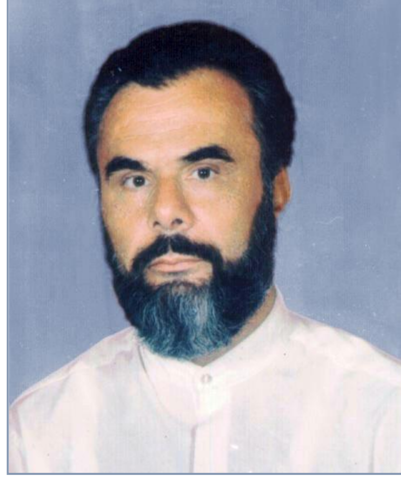
11. 11. 1989 - İstanbul
30 Eylül 1990

13. "O ZAMAN SİZE YARDIM EDERLER!"

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

Soru:

Muhterem Hocam! Sizi daha yakından tanımak için, biraz gençliğinizden, tahsilinizden, Mehmed Efendi Hazretleri ile tanışmanız gibi hususlardan bahsedebilir misiniz?

Bir garib kul işte... Hocamız'ın "Benden sonra bu vazifeyi sen yap evlâdım!" dediği bir hizmetçi bendeniz... Yoksa hakkımız, haddimiz filân değil böyle şeyhlik, tarikat başkanlığı... Müridlerin yetiştirilmesi... Emrolunduğumuz için, "*El-emru fevka'l-edeb*" diye, bu vazifeyi yapıyoruz. Hocamız uygun gördüğü için ayrılıp da gidemiyoruz da... Reddetmek de mümkün değil... Zâten teklif ettiği zamanların birisinde red de etmiştim, "Bizim hakkımız, haddimiz, liyakatımız, kâ'bımız değildir." diye... "O zaman yardım ederler!" buyurmuştu. Çok yardım görüyoruz.

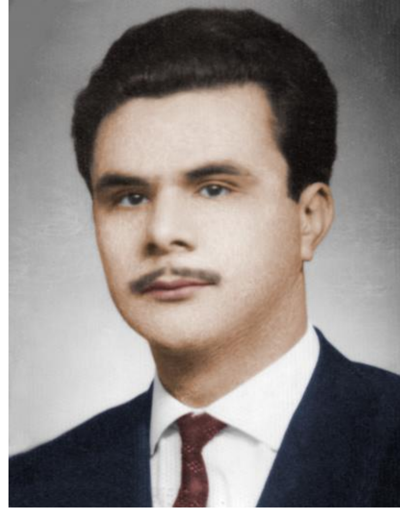
1938 yılında Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdum. Ailemiz Çanakkale'ye Buhara'dan gelmiş. Annem ve babam birbiriyle akraba çocuklarıdır. Dolayısıyla kökenimiz Buhara olmuş oluyor. Buhara'dan kafile, Arap halayıklarla beraber gelmiş bizim o taraflara... Bizim ailemiz Peygamber SAS Hazretleri'nin soyundan imiş. Buhara'ya Hicaz'dan gitmişler demek ki... Oradan da Osmanlıların devleti esnasında Çanakkale'ye gelmişler. Böyle bir ailedeniz biz...

Babam evlâtlarını okutmaya çok istekliydi. Dedem zâten, Süleymaniye Medreselerinde okumuş. O zamandan Gümüşhaneli Efendimiz'den ders almış. Babamlar da daha memlekette iken Gümüşhaneli koluna orada vekâlet eden Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'den dersli imişler. Ben üç yaşında iken babam Hafız Necati, bizi okutmayı çok istediği için, Çanakkale'den aldı, İstanbul'a getirdi ve ben bütün tahsilimi İstanbul'da yaptım. İlkokul, ortaokul, lise ve üniversite... Orta ve liseyi Vefâ Lisesi'nde okudum.

Üniversite tahsilimiz İstanbul Edebiyat Fakültesi, *Arap Dili ve Edebiyatı - İran Dili ve Edebiyat*ı bölümüdür. *Arap Filolojisi ve Fars Filolojisi* bölümünde ana kaydım vardı. Ortaçağ Tarihi, Türk-İslâm Sanatları sertifikalarını da alarak mezun olmuştum. Yâni Sanat Tarihi, İslâm Tarihi, Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı tahsili gördüm.

Ondan sonra Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde Hocamız'ın emri ile asistanlık yaptım. Dönerin ateşin karşısında dönerek yavaş yavaş pişirilmesine benzetiyorum kendi halimi... Hocamız bizi

savurdu Ankara'ya... Ankara'ya gittik. Orada İlâhiyat Fakültesi'nde bu dînî ilimleri öğrenme fırsatı çıkmış oldu bize, onların himmetiyle... Sonra zorla bizi çeşitli müesseselerde hocalık yapmağa çektiler yaka paça...

Bir tanesi Yükseliş Mimarlık Mühendislik Özel Yüksek Okulu'dur. Mimarlara, mühendislere *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* dersi hocalığı... Ben reddettim. Geldiler, müdürler ve sâireler:

"—Biz senin reddini filân kabul etmiyoruz, sen bu vazifeyi yapacaksın! Bunun sebebi var..." filân dediler.

Anlıyorum ki, sebebin arka-sındaki sebep de Hocamız'ın himmeti imiş. Demek ki, biz bu vazifeyi yapacağız diye, "Biraz kompozisyon öğren, hitabet öğren!" diye, başkasına öğretmek bahanesiyle öğrenelim diye, o tarafa sevk etmiş Hocamız... Ben öyle hissediyorum, işin aslı öyle gibi geliyor bana...

Sonra, Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde aynı konularda *Türk Dili ve Kültürü* hocalığı yaptık senelerce... Doktora, doçentlik, profesörlük çalışmalarımız oldu. Fars Dili ve Edebiyatı derslerine girdiğim oldu. Arap Dili ve Edebiyatı'yla ilgili dersleri, Türkçe ve kompozisyon derslerini yaptığım oldu. 27 senelik bir üniversite hizmetinden sonra, emekliliğimizi isteyerek İstanbul'a, vazifemizin başına geldik.

Hocamızla tanışmamız ortaokul talebesi iken oldu. Hocamız Abdül'aziz Efendi'nin ahirete irtihalinden sonra makama oturmuştu. Zâten Abdül'aziz Efendi'yi tekkeye getirip onu derviş yapan kimse Hocamız'dır. Bir kimse bir kimseyi tekkeye getirirse, onun tarikatte ağabeyidir. Doğu Anadolu'da sünnet merasiminde kirve filân diyorlar, onun gibi bir durum olur. Hem Hasib Efendi'yi, hem Aziz Efendi'yi Gümüşhaneli Dergâhı'na Hocamız getirmiş.

Ama, çok mütevâzi bir insandı Hocamız... Çok büyük mânevî

makamı olduğunu, bu işin erbabı olan herkes söylüyor. Tevâzûyu böyle lafla değil, ömründeki jestleriyle de bize öğretmiş bir kimsedir. Örnek alınacak halleri vardır. Kendisinin tekkeye getirdiği insanları öne sürmüştür, onlara vazife yaptırtmıştır. Onlar gittikten sonra tekkenin başında vazife yapmıştır. Aslında onlardan kıdemlidir.

Hocasına bağlılığı hakkında çok sitâyişkâr sözler söylerler. Hocasının meclisine girip bir diz çöktüğü zaman kıpırdamazmış, çivi çakılmış gibi dururmuş. Ben kendim bu fıkrayı bildiğim için, öyle yapmağa çalışırdım; mümkün değil dizlerim dayanamazdı. O kılıktan o kılığa döner dururdum, yapamazdım. Dervişliğinde böyle çivi gibi sağlam halleri vardır Rahmetullahi Aleyh Hocamız'ın...

Ben ortaokulda iken kendisinin meclislerine babamın peşinden, babamın elini tutup, eteğini tutup onun yanında giderdim. O zaman Ümmü Gülsüm Camii'nde imamlık yapmaktaydı. Cumartesi günleri, caminin arkasındaki yüksek odada sohbetler olurdu. "Sen hazırlan! Sen konuş!" filan diye

söylerdi Hocamız... Bize de arada iltifat buyururdu, "Sen de hadi bakalım, filânca hadisteki mânâ nedir, ona hazırlan!" gibi işaretleri olurdu.

Hakkını ödememiz mümkün değil... Bizi kendisine dâmâd olarak seçmiş. Evliliğimin ilk yıllarından itibaren bana, "Benden sonra evlâdım, bu vazifeyi sen yaparsın!" derdi. Oradan biliyorum ki, bizi böyle küçükten alıp terbiye etmeğe çalıştı, hazırlamak istedi, hazırladı.

Ben yanına gelmek isterdim:

"—Baba müsaade edersen, fakülteden ayrılayım artık! Doktora bitti, yanınızda hizmet edeyim artık!" derdim.

"—Yok, kal orada!" derdi.

"—İşte doçentlik bitti, artık geleyim!"

"—Yok, kal orada! Profesörlük ne zaman?" derdi.

Beni profesör yapmazlar ki fakültede, benim halim belli... Mimli, sabıkalı bir insanım diye düşünürdüm.

"—Profesörlük ne zaman?"

"—Doçentlikten dört yıl, beş yıl sonra..."

"—Profesör ol da öyle!" derdi.

Anladım ki, profesör olacağım. Profesör olmam mümkün değil gibi... O günkü şartlarda, hocalarımızın himmeti olmasa benim gibi mimli bir insanın profesör olması mümkün değildi. Benim gibilere doçentlik bile vermezlerdi. Hattâ kaç senedir dergileri çıkartıyoruz, basın kartı vermiyorlar. Biliyorum, anlayışla karşılıyorum; vermezler bizim gibilere... Basın-yayın yüksekokulu bile açsak vermezler yâni...

Ama Hocamız bizi orada profesör etti. O gönderdi. Ankara'daki asistanlık imtihanlarına giderken, cebime harçlığımı koyan Hocamız'dır. Ankara Özelif'teki dairemizin ortaklığının hissesini veren odur. Alın bakalım yazın diye, bin lira veren odur. Ben buraya gelmek istedikçe, "Profesör ol, öyle gel!" demiştir. Tabii, ben Hocamız'ın sağlığında profesör olmadım, Hocamız vefat ettikten sonra 1982'de profesör oldum. Ondan sonra İstanbul'a geldim.

Evliliğimin ilk yıllarından itibaren söylerdi. Ankara'ya gelirdi yazın, "Haydi bakalım!" derdi... Çocuklarımız var, yaramaz, ağlar,

hasta olur vs. “Rahatsız etmeyelim baba!” derdik. “Yok!” derdi bizi alırdı, Konya’ya giderdik, muhtelif illeri, kasabaları ziyaret ederdik. Yanında dolaştırırdı bizi; “İlerde böyle yaparsın!” diye herhalde, yetişmemiz için olsa gerek... Camide veyahut herhangi bir toplantıda, “Biraz da sen konuş!” diyecek diye ödüm patlardı, kaçardım. Öyle der şimdi, gözümün içine bakar diye, arka taraflarda safların arkasında direğin arkasına filân saklanırdım. Çok çekingen bir insandım, konuşmak bana çok zor gelirdi. O çekingenliğimizi himmetleriyle, şimdiki şu halimize döndürecek çalışmaları yaptılar. Onu hissediyorum, öyle oldu.

Köyde bir ev alır da tenhada kalır mıyım diye birkaç defa teşebbüs etmiştim. “Tavşancıl’da bir ev mi alsak, oraya mı yerleşsek...” filân diye... Her seferinde Hocamız mânî olmuştur. Bir seferinde demiştir ki:

“—Evlâdım, küçük yerlerde insanın kadrini, kıymetini bilmezler!”

Mücevherci bilir mücevherin kıymetini... Büyük yerlerde bilinir, küçük yerlerde bilmezler, ezâ cefâ ederler. “Olmaz, o köye gidemezsin!” dedi.

Bizim arkadaşlar bir kooperatif kurmuşlar, “Seni de ortak edelim, sen de filânca yere gelir misin?” dediler. “Sorun Hocamız’a, ben soramam!” dedim. Ben Hocamız’ın damadıyım o zaman, henüz böyle bir görevle yükümlü değilim. O arkadaş da gitti, Hocamız’a dedi ki: “İşte filânca yerde bir arsa alacağız, bu da ortak olsun mu?” filân diye benim namıma da sorunca; ona çok sert bir çıkış yaptı. O da dudağını ısırarak geri döndü, “Hocamız hiç müsaade etmiyor.” dedi. Ben biliyordum zâten müsaade etmeyeceğini... Yâni, bir köşeye kaçıp da, hizmetten uzak durmamı istemezlerdi.

Sonra, vefatından iki sene kadar önce olabilir; bir gün bizim İskenderpaşa’daki kapıya yakın köşe odada, somyada yatıyordu. Güneşli bir gündü. Daha önce bize böyle, “Evlâdım, benden sonra bu vazifeyi sen yapacaksın!” deyince, ben utanırdım, cevap veremezdim, kaçardım biraz da... O gün Vâlide Hanım yoktu. Yatmış, uzanmıştı. Hasta değildi ama öğle dinlenmesi gibi uzanmıştı. Odanın kapısı açıktı. Biz de “Bir emriniz var mı?” gibi karşı tarafında durunca, şöyle bize baktı:

“—Evlâdım, benden sonra bu vazifeyi sen yapacaksın, sen

yaparsın!” dedi.

Bu sözü birden söyleyince, ben de kapı dışarı kaçamadım. Biraz kızardım, bozardım:

“—Baba! Bu bizim kâ’bımız, takatimiz, hakkımız, haddimiz olan bir şey değil ki! Nasıl yapalım bu vazifeyi, yapamayız...” dedim.

Kızı da bana destekçi oldu:

“—Baba, bu çok zor bir iş; biz yapamayız...” dedi.

O da şeyi düşünüyor: Tekkeye müridler gelecek, kalabalık... Tekkenin idaresi, gelene gidene hizmet ve sâire... Vâlide Hanım mutfakta yemek hazırlarken kollarını tezgâha dayar, yaslanır, patatesi filân öyle soyardı. Ayakları şişerdi. Sabahtan akşama, geceden gündüze, devamlı içeriye tepsi hazırla, çay hazırla, meyva gönder... Bulaşıkları yıka ve sâire... Bizim Hacı Hanım da o tarafını düşündüğü için işin, “Baba biz bu yükün altından kalkamayız...” diye, o da o tarafından tutturdu.

Biz böyle deyince:

“—O zaman size yardım ederler!” buyurdu.

Ben o hava içinde, bunun bir mânevî yardım, evliyâullah tarafından himmet yoluyla, Allah’ın lütfuyla bazı yardımlar olacak diye anladım. “Her ne kadar liyâkatsız da olsam, büyüklerin himmetiyle bu işler olur.” gibi bir şey düşündüm. Hakîkaten de öyle oldu. Bizim bu görevin altına, hizmetçiliğine başlamamızdan itibaren çok büyük gelişmeler oldu. Elhamdü lillâh kardeşlerimizin arasında tekkemizin faaliyeti olarak çok atılımlar oldu.

Yâni, Hocamız bizi kendisi seçti, aldı, terbiye etti, yetiştirdi. Ondan sonra, “Otur buraya, bu işi yap!” dedi. Sorumluluk omuzlarımızda; ama, yardım hem ihvânımız olarak, kardeşlerimiz olarak sizlerden, hem de himmet olarak, mânevî yardım olarak onlardan oldu. Allah yardımcımız olsun, dua edin!

Daha sonraki yıllarda bazı ihtilaflar oldu.

“—Alimler politikacılara tabî olurlarsa, dinin temeline dinamit konulmuş olur. Öyle şey olmaz; alimlere onlar tâbî olacak, ilme onlar tâbî olacak, dîne onlar tâbî olacak! Onun emrinde olacaklar, hatâlarını düzeltecekler. ‘Hatâmız var mı hocam?’ diyecekler, ‘Düzeltelim!’ diyecekler; emrolunduğu zaman da düzeltecekler.

Din adamı camide para toplama, ondan sonra filâncanın istediği tarzda sipariş konuşma yapma durumuna düşürülemez!" diye bizim itirazımız olunca, çok kavgalar gürültüler çıktı bu işten... Çok aleyhimize konuşmalar oldu, ithamlar, suçlamalar oldu. Cezâ düşünceleri geçirmişler zihinlerinden, söylemişler... O arada yıpratma çalışmaları olarak:

"—Bu ne biçim hoca ki, babası dururken kendisi makama geçiyor?" demişler.

Ben babamı herhalde sizden daha az sevmem, daha fazla severim! Vazifeyi Hocamız babama verseydi, elbette herkesten daha fazla sevinerek elini ayağını öper, ben onun hizmetinde olurdum. Ama Hocamız vazifeyi ona vermedi. Bunu o da biliyor, ben de biliyorum, herkes de biliyor... Onun için, babamız başımızın tacıdır ama babamız bu tekkenin mürididir, biz de hizmetçisiyiz. Bu böyle babalık, evlâtlık meselesi değildir.

Daha başka iftiralar oldu, daha başka şeyler oldu. Biz bu işi kendi kendimize muvazzafmışız filân gibi sözler oldu. O zaman tabii, bazı kimseler şehadetleriyle:

"—Hayır öyle değil! Hocamız bizzat bunu söylemiştir, biz de biliyoruz." dediler.

O iftiralar, o şeyler biraz silindi ama, bunların söylenmesi de gerekiyordu. Bu bir mânevî mezhebdir. İnsan bağlandığı kapının halinin ne olduğunu, bağlandığı kimsenin de statüsünün ne olduğunu bilmek zorundadır. Onun için, bu sual haklı bir sualdi. Ben de onun için bu cevapları verdim.

Hocamız halvete girmiş kimselere halvetten çıkarken kendisi hakkında bilgi vermiş, halvet defterlerine de yazdırmıştır. "Bizim aslımız şuradandır, buradandır. Peygamber Efendimiz'in de evlâtlarındanız." diye seyyidlerden olduğunu da belirtmiş. Ama halvettekilere söylemiş. Bunu bir öğünme meselesi filân değil de, halvete girmiş çıkmış, artık sır saklayabilecek hale gelmiş insanlara bu işin aslı budur diye sessizce söylemiş oluyor. Gerekiyor demek ki!

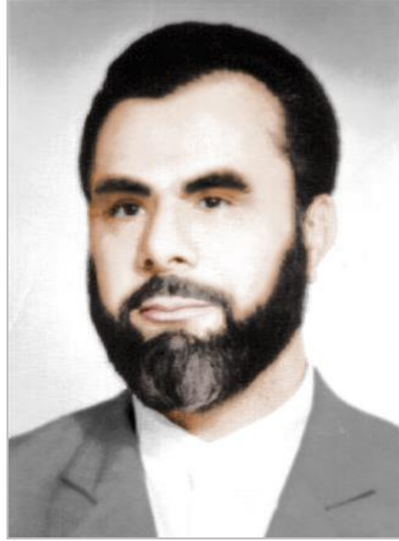
Şubat 1992 – Gemlik/**Bursa**

14. HOCAMIZ VE MEMURİYET

Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

Soru:

Hocaefendi Rh.A. müridlerini sürekli olarak serbest teşebbüs ve ticarete teşvik ediyordu. Fakat kendisi imam olduğu için bir devlet memuru idi. Bunu nasıl izah edersiniz?

Memuriyeti herhalde biraz gruplandırmak lâzım: Bunların bir kısmı devlet dairelerinde çalışıyorlar; geçimleri, maaşları devlet dairesinden. Tabii devletin işinin çok güzel yürütülmesi lâzım, yürütülmediği zaman çok vebal oluyor. Çünkü toplumun o alandaki sorumluluğunu üstüne almış oluyor. O görevin hakkını yerine getiremezse, bütün toplumun kendisine hakkı geçiyor. Bundan dolayı Peygamber Efendimiz'in zamanından beri memuriyet istenmemiştir. Yani, "Ben memur olacağım da, şu kadar maaş alıp geçimimi sağlayacağım!" diye düşünülmemiştir.

Peygamber SAS Efendimiz'in zamanından beri, ancak ısrar edilirse, devlet talep ederse, memur olunmuştur. Memurluğa insanın kendisinin talip olması uygun görülmemiştir. Denilmiştir ki, hadis-i şeriflerde de bu böyledir:

"—Bir insan kendi isteği ile memur olursa, 'Haydi bakalım, nasıl iş yapacaksan yap!' diye Allah onu kendi başına bırakır. Yâni tevfikat-ı samedaniyesini ihsan etmez, yani yardımcı olmaz. Ama matlub olursa, yani istenen insan olursa, Allah'ın tevfikı refik olur. Allah ona yardımcı olur." deniliyor.

Onun için İmam-ı Azam gibi büyüklerimiz ve tarihteki daha başka kimseler devlet memuriyeti gibi, kadılık gibi, müftülük gibi hizmetlerden kaçınmışlar. Ama bu hizmetler kötü olduğundan değil, buradaki hizmetler iyi olmazsa vebali olur diye kaçınmışlar.

Bu genel mantıktan dolayı iş talep edilmez, ancak yöneticiler "Sen lâzımsın!" diye talip olurlarsa yapılır. Bu bir İslâmî terbiyedir, haramdan kaçmak duygusundandır. Bunun bu mânâda anlaşılması lâzım. Esas itibariyle, devlet hizmeti hiç yapılmasın mânâsına değildir. Nitekim Peygamber Efendimiz, bazı kimselerin bazı devlet hizmetlerini yapmasına hem müsaade etmiştir, hem emretmiştir, hem de teşvik etmiştir.

İmamlık mesleği de tabii dinî bir hizmet olduğundan Hocamız bu görevi bir geçim için, şu kadar Yasin okuyayım, şu kadar Mevlid okuyayım, şu kadar para alırım diye yapmıyordu. Dinî bir hizmet olduğu için, daha doğrusu kendisinin irşad hizmetinin bir alanı olduğu için bu vazifeyi almıştı. Ondan dolayı bu vazifeyi yapıyordu. Ve tabii bunu daima teşvik etmiştir.

Meselâ ben hatırlıyorum, Yüksek Islâm Enstitülü kimseler kendisini ziyarete gelmişti. Onlarla konuşmasında,

"—Şimdiki gençler hep mebus olmak filan istiyorlar, halbuki imamlık ne kadar güzel!" demişti.

Yani imamlıkta dinî bakımdan hizmetler ne kadar güzel yapılır demişti. O kadar methetmişti ki, ben de sohbetten sonra:

"—Baba emredersen ben de üniversiteden ayrılayım, imam olayım!" demiştim, çok hoşuna gitmişti.

Bana tebessüm ederek:

"—Yok, sen üniversitede kal" dedi.

Bana da zaman zaman:

"—Profesörlük ne zaman?" diye de sorardı.

Hocamızın hayatındaki davranışlarını genel olarak incelersek, memuriyeti bir geçim vasıtası olarak düşünüp ona talip olmayı istemiyor, ama içtimaî ve dinî faydası olacak bazı memuriyetlere kendisi teşvik ediyor.

Hocamız maaş alırdı. Maaşa çok ihtiyacı vardı. Başka iş yapmazdı çünkü. Ben bir keresinde hayretler içinde kaldım:

Bursa'ya gitmiştik. Bursa'da kendisinin evi vardı. Evinde büyük damadı kalırdı. Dükkân vardı Valide Hanım'ın. Bu evinden kira almazdı ve dükkândan da kira gelmezdi kendisine. Hocamız da bir şey demezdi. Bir gün Trabzonlu Hafız Haydar Efendi'yi de götürmüştü misafir olarak, seviyordu onu… Benim yanıma yanaştı, dedi ki:

"—Es'ad, yanında fazla para var mı? Benim yanımda misafir ağırlayacak para kalmadı."

Ben hayretler içinde kaldım. Mali durumunu bilmiyordum tabiî… Ben de asistandım o zaman. Kısacası geçimini temin etmesi gerektiği için maaşı alıyordu. Bunda Hocamızın bir mahzur gördüğünü sanmıyorum.

Hani şimdi bazıları diyorlar ya, devletten maaş alınmaz, dinî bakımdan alınmaz veya devlet laik olduğundan alınmaz filan gibi.

Hocamız öyle görmüyor meseleyi. Bir hizmettir. Bu hizmeti yapan da hakkıyla, namusuyla yaptıktan sonra Devletin uygun gördüğü bir maaşı almayı mahzurlu görmüyordu. Çünkü bu, maslahatın gereği. Çoluk çocuğunu nasıl besleyecek? Dilenmesi mi iyi, yoksa devletten onurlu maaş alması mi iyi? Bunu tabii görüyordu. Yani bu hususta böyle radikal düşünceleri yoktu Hocamız'ın.

Emeklilik ikramiyesi nasib olmadı. Söyle: Hocamız emekli olmak istedi, dilekçesini de verdi. Diyanet emeklilik islemlerini geciktirdi, geciktirdi, ki işlemler bitti geldi ama işlemlerin imza tarihi Hocamız'in vefatından bir gün sonra idi. Böylece Hocamız emeklilik ikramiyesini alamadı. Bu da devlete bağışı oldu.

Soru:
Sanat okulunda okumuş birisi... Sanatı var mıydı?

Hocamız sanat okulunda okumuş, kendisi çeşitli kazanç yollarını da kullanmış. Meselâ ipekçilik yapmış. Bursa'nın o ma'ruf mesleğini de yapmış. Evleri de ipekçilik yapmağa uygun bir tarzda inşa edilmiş. Arıcılık yapmış. Saat yapmaktan, tamir etmekten anlardı, ama bunu bir meslek olarak, tamircilik olarak yaptığını sanmıyorum.Genç yaşında dergâha intisab etti ve hocalarının emriyle hemen dünyevî bir meşgale ile vakit harcamadan irşad hizmetiyle meşgul olmak için imamlığa geçti. Ve uzun zaman babasının da imamlık yaptığı İzvat köyünde imamlık yaptı. Sonra Bursa merkezine Üftade Camii'ne geldi. İstanbul'a gelinceye kadar orada vazife yaptı. Yani ayrı bir dükkân, sanatını icra edecek bir işyeri kurmadı. Yapabilirdi. Sanat okulunu bitirdiğine göre, bir ticaret yapabilirdi ama sanıyorum hocalarının işaretiyle manevî bir hizmet yolunu tercih etti.

Soru:
Hocaefendi'nin biriktirdiği paralarla birilerini yetiştirmek için eğitime harcama yaptığı olmuş mudur?

Hocamızın öyle kısıp da biriktirecek bir geliri olduğunu sanmıyorum. Çünkü bir imamın maaşı çok azdır. Çok mütevazı bir para ile geçinirdi. Oradan ne arttırsın ki... Evine bin bir misafir gelir ve her akşam sofrasında misafir olur. Kahvaltıya misafir çağırır, öğleye misafir çağırır, akşama misafir çağırırdı. Yani bir şey arttıracağını sanmıyorum. Herhangi bir para arttırdığını görmedim.

Hocamız yalnız eğitimin çeşitli kademelerine çok önem verirdi. İhvanımızın üniversitelerde asistan kalmalarını çok teşvik ediyordu. Şimdi biz de aynı şekilde bunu yürütüyoruz. Bir insan ilim kademelerinde yürüsün, kendi mesleğinde en yüksek olsun diye teşvik ediyoruz. Meselâ, bir seferinde bizim İlâhiyat'tan mezun olmuş bir öğrenci ziyaretine gelmişti. Tanışınca, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nda çalıştığını öğrenince memnun olmadı. Yâni, niye ilahiyatçı olarak kendi mesleğini yapmıyor diye memnuniyetsizliğini izhar etti. Vazifesini yapmamasından dolayı onu azarlar gibi bir tavır taksindi.

Hocamız dinî hizmete çok önem verirdi. Bir keresinde de

bakanlar ve milletvekilleri olan ihvanımız tekkeye ziyarete geldiği zaman,

"—Bırakın şu dünya işlerini de biraz tekkeye insan kazanmaya çalışın, yani eğitim çalışmalarına yönelin!" dediğini hatırlıyorum.

Yani bakan vs. olmayı çok önemli görmüyordu da, asıl önemli olarak şaşırmış insanları iyi yola getirmeyi görüyordu.

Soru:

Bilindiği gibi aile toplumun temel taşlarından biridir. Hocaefendi'de gördüğümüz, sosyolojik tabirle, çekirdek aileye daha çok önem verdiğidir. Siz bu konuda ne dersiniz?

Hocamız güngörmüş bir insan olarak, arif, kâmil bir insan olarak ailelerin meselelerini biliyordu. Gelin-kaynana sıkıntılarını, gençlerin çektiklerini; büyüklerin, gençlerin kendileriyle ilgilenmediklerinde düştükleri sıkıntıları biliyordu.

Kendisi de bir ara tabii, kendi annesini yanında bulundurmuştu. Kendi annesi ile kendi hanımı arasındaki sıkıntıları filan hepsini biliyordu. Sanıyorum bu hayat şartlarına da bakarak gençlerin biraz daha serbest olmalarını uygun görüyor.

Tabii anne babaların da evlatlarının mürüvvetlerini görmesi lâzım, yaşlılara hizmet gerekir, onların da yardımsız bırakılmaması gerektiğini tabii olarak görüyordu. Bu bakımdan hakları korumak, insanların birbirlerine zulmetmemesini sağlamak bakımından bu davranışı çok tabii. Hem gençleri ezdirmek istemiyor, hem de yaşlıların bakımsız ve ilgisiz kalmamasını sağlıyor.

Hocamızın sizin sormadığınız bir yönünü daha söyleyeyim. Hocamız, bir hanımla yaşadı. Yani Valide Hanım'la. Daha önce bir hanımı olmuş ama o, doğumda vefat ettiği için, aynı anda iki hanımla evli olmamıştır. Bir kaç hanım almak gibi bir düşüncesi olmadığı gibi, hanımına karşı da çok latif davranırdı. Örnek olacak şekilde davranırdı. Hukuka riayet ederdi. Bir de

hanımından gelecek şeyleri de olgun bir şekilde göğüslemeyi bilirdi. Onu da hoş karşılardı. Göğüslerdi.

Ben onu şuradan biliyorum. Hocamızın vefatından sonra Valide Hanım'la biz daha yakından karşı karşıya kaldığımızda, Valide Hanım'ın bir takım psikolojik problemleri olduğunu gördük. Bu problemleri nasıl göğüslediği ve nasıl hiç sızdırmamış olduğu anlaşıldı. Yani çok vefalı bir insandı. Aile içi idare kabiliyeti yüksek bir insandı. Çok mütehammil, baskıları sıfıra indiren bir tabiatı vardı. Bu da çok büyük bir başarı. Herkes bunu sağlayamıyor. Yani hanımından gelen birtakım ruhsal durumlara karşı herkes tahammül edemiyor.

Valide Hanım, Hocamızı çok severdi. Yani Hocamızın bu bir başarısıdır. Valide Hanımın Hocamıza hizmeti tarif edilmeyecek kadar mükemmeldi. Tarif edilemeyecek kadar fedakârdı ve bunu çok candan bir şekilde yapardı. Ben bunda Hocamızın büyük başarısı olduğu kanaatindeyim. Yani, kendisini sevdirme ve saydırma kabiliyetine bağlıyorum. Valide Hanım böyle saçını süpürge edercesine tamamen Hocamıza hizmet etmeye yoğunlaşmıştı. Böyle ne zaman çay içmeyi sever, ne zaman elinin silinmesi lâzım, ıslak bez ne zaman gidecek, meyve ikramı ne zaman olacak, seyahatte ne lâzım olur vs. bunları en ince detayına kadar Valide Hanım aşk ile yapardı.

Bir keresinde bir hac dönüşü gecikmesi anında Valide Hanımın davranışlarını inceleme imkânı gördüm. Hocamız geç geldi, Valide Hanım da onu vefat etti sandı. Birileri karşılarken havaalanından alıp evlerine götürmüşler Hocamızı. Eşyaları geldi ama Hocamız gelmedi.

Valide Hanım, "Siz beni aldatıyorsunuz, vefat etti de söylemiyorsunuz!" gibi bir duyguya düştü. O üzüntüleri karşısındaki davranışlarını da izleme imkânı buldum. Yani Hocamızın başarısı, kerameti ve kemâlâtı diye düşünüyorum.

Çünkü vefatından sonra onu idare etmenin ne kadar zor olduğunu yakınları gördüler. Nasıl gördüler, meselâ Valide Hanım kendisine hizmet eden hanımları, kendisine ziyarete gelenleri de

çok sert bir şekilde karşılardı. Biz buna hayret ederdik. Tabii ihtiyarlıktan belki ama onu senelerce Hocamızın idare ettiğini görüyoruz.

Hocamız böyle kendisinin göstermesi gereken tahammülleri son derecede, örnek derecede gösterirdi, kendisi aşırı derecede iyilik yapardı, ailede kadının haklarını korumaya önem verirdi. Aile içi ilişkilerinde Islâm'ın emrettiği her hak sahibinin hakkını vermek konusunda çok güzel bir nümunedir.

Soru:
Hocamız evlilik konusunda ne düşünüyordu?

Hocamız evliliği teşvik ediyordu. Erken evliliği teşvik ediyordu. Yani erken evliliği, gecikmemeyi, kart olmamayı teşvik ediyordu. Ki aracılık hadiseleri de mevcut. Bu hususta Valide Hanım da gayretliydi. Meselâ, Bursalı bazı kimseleri biliyorum, Hocamız:

"—Git falancanın kızını al!" demiş.

O şahıs da:

"—Madem Hocamız göndermiş, tamam…" deyip tahkik bile etmeden vermiş.

Yâni, Hocamız bu konularda aracı olur, evliliği teşvik ederdi.

İstanbul, 1996
(Röportaj: Mehmet Elmaz)

15. İLK SOHBET

Rifat TANDOĞAN

Aziz Efendi'nin vefatından birkaç gün sonraydı. Alıştığımız, bazen her gün, bazen hem gündüz hem gece, hattâ sabahlara kadar yapılan sohbetleri özlemeye başlamıştık. Sohbetler ne zaman başlayacaktı? Gençlere, talebelere, bilhassa bizlere müjde geliyor; "Vedat Özman ağabeyin evinde yatsından sonra sohbet olacak!" deniliyor.

Kalabalık değil beş-altı kişi, küçük bir odadayız. Uzun bir sessizlik... Hocaefendi koynundan küçük, kırmızı bir not defteri çıkarıyor ve "Sizlere talebe iken aldığım notlardan bazı satırlar okuyayım!" diyor. Pürdikkat dinliyoruz. İlk sözü:

"—Şeyhe itiraz haramdır. Derviş, şeyh elinde gassâlin (ölü yıkayıcının) elindeki ölü gibi olmalıdır."

Teslimiyet okulunun elifbası, terbiye ülkesinin kapısındaki hitabe... Sohbet devam ediyor. Abdül'aziz Efendi'ye soru sorma alışkanlığımız sebebiyle bir arkadaş:

"—Efendi Hazretleri! Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri'nin vahdet-i vücut nazariyesi ile ilgili..." diyecek oldu.

Hocaefendi:

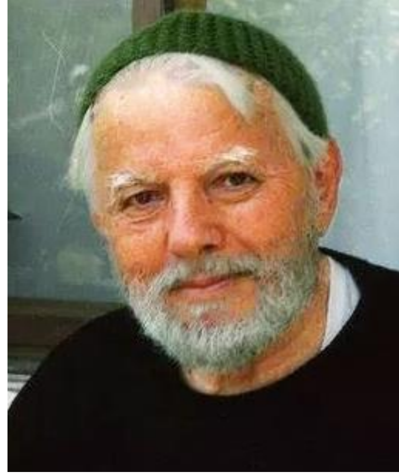
"—Evlâdım ben bunları bilmem, sen bunları bilenlere sor!" dediler.

O güne kadar, "Ben bilirim!"den başka bir şey bilmeyenlerin doldurduğu bu nefsaniyet aleminde, ilk defa duyduğum bu tevazù şahikası karşısında yerlerin dibine geçerken, bu sözü söyleyebilmek sultanlığına erişen yeni Hocamız, gözümde Himalayalar gibi yükseldi. Terbiye edeceği talebesinin karşısında, kendi hayatıyla örnek olarak, "Ben bunu bilmem!" diyebilmek büyüklüğünü göstererek...

İslâm, Kasım 1986

16. O BİR DESTAN OLDU

İsmail TURAN[43]

Mehmed Efendi sevdiğimiz bir insandı. Kendisiyle daha Bursa'da iken karşılaşmıştım. Üftâde Camii'ne gittim. Gezerken baktım güzel simalı birisi oradan çıktı. İşte o idi. Ben onu daha önce bilmiyordum. İlk karşılaşmamız böyle oldu.

Abdül'aziz Efendi vardı. Biz üniversitedeydik o zamanlar, Teknik Üniversite diyorlar şimdi... Ben ara sıra uğrardım Abdül'aziz Efendi'ye... Nihayet orada biz

[43] İsmail Turan (1924-2004): Çanakkale'nin Biga ilçesinde dünyaya geldi. Liseyi 1943 yılında Balıkesir'de bitirdi. Aynı yıl, İTÜ giriş sınavlarında üstün başarı gösterdi, doğrudan ikinci sınıfa kaydoldu. Üniversitede okurken, Hüsrev Hoca'dan *Sahih-i Müslim* okumaya başladı. İbrahim Efendi'den *Sahih-i Buharî* okudu. Arapça bilgisini hadis-i şerif okuyarak ilerletti. Gayretli çalışmalarla *Kütüb-ü Sitte*'yi bütün şerhleri ile beraber okudu. Yüz bin hadis-i şerifi senetleri ile birlikte ezberleyerek, Hadis Hâfızı oldu.

Bunun yanında iyi derecede Arapça, İngilizce, Almanca ve Fransızca öğrendi. Yabancı teknik yayınları takip etti. 1949 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nden mezun oldu. İnşaat Yüksek Mühendisi olarak Karayolları'nda çalışmaya başladı.

1957 yılında hacca gitti. Hacdan döndükten sonra Kur'an-ı Kerim'i bir ayda ezberledi. 1962 yılında tekrar hacca gitti, orada Suudi yetkilileri ile görüştü. Medine'de belediye mühendisi olarak göreve başladı. Yedi yıl orada kaldı. Daha sonra bir yıl da Cidde'de çalıştı. 1970 yılında Türkiye'ye döndü. Sincan, Elmadağ ve Beypazarı gibi yerlerde bürolar açarak, proje mühendisliği yapmaya başladı. 1974 yılında Libya'ya gitti. On yıl Libya'da kaldı.

1985 yılında Ankara'ya döndü. Artık evine çekilip, hadis-i şeriflerden ve kaynak tefsirlerden faydalanarak Arapça geniş bir tefsir yazmaya başladı. 1999'da tefsirini tamamladı. 4 Eylül 2004 günü Ankara'da vefat etti. Cenaze namazı Hacı Bayram Camii'nde kılındı. Bağlum mezarlığında toprağa verildi.

üniversiteyi bitirdik, 1949'da... Kendisi vefat etmeden önce, Mehmed Efendi var çevresinde o günlerde... Ama kimse bilmiyor, Abdül'aziz Efendi'nin yerine ondan sonra kim gelecek diye. Derken Mehmet Efendi posta oturdu. Abdül'aziz Efendi onu uygun görmüş.

Mehmed Efendi gelince cemaatte bir sarsıntı oldu. O sarsıntı sırasında bazıları ayrıldı. Fakat, Mehmed Efendi etrafında daha çok toplanma oldu. Bilhassa mühendisler toplandı.

Ben Mehmed Efendi'ye giderdim. Tabii sonra, "Zeyrek'teki cami yıkılacak, imar edilecek." dediler. Bunun üzerine oradan İskenderpaşa Camii'ne geldiler. İskenderpaşa Camii, Yeniçerilerin kazan kaldırdıkları, ayaklanıp, saraya yürüdükleri bir yerdir. Orada karar verirlerdi. Fakat acaib bir şey; Mehmed Efendi gelince camiye bir feyz geldi, o eski asîliğini kaybetti.

Mehmed Efendi hem bir ilim sahibi, hem de amel sahibi... Yani ilim, amel ve ahlâk onda mevcut... Onun için Mehmed Efendi hakikaten sevilen birisiydi ve severdik. Yüksek ilmi vardı, ameli vardı, inancı tamdı.

Sabahlara kadar zikirler yapar... Sabah namazından tâ güneş doğana kadar hadis-i şeriflerden aldığı zikirleri yapar; buna kimse dayanamaz. Onu yapar, İşrak namazını kılar, ondan sonra evine çekilecek; arkasında bir sürü kuyruk var... O gelir, bu gelir... Mehmed Efendi o bakımdan farklıydı. Üstelik de her şeyi bir formaliteye, zorluğa sokmadan...

Medine'de mübarek yerlere, Uhud'a, Mescid-i Kuba'ya beraber giderdik; çok hüzünlenirdi. Hocaefendi Medine'den ayrılırken son derece üzüntülü olurdu, şehri ağlayarak terk ederdi.

Bir kere Mekke'de iken ziyaretine gittim; yiyecek bir şeyler aldım, beraber yedik. Çok memnun oldu. Yanındakiler, hizmetindekiler ihmal etmişlerdi.

Mehmed Efendi'nin etrafında olan bu kimseler, ileride bu devlette önemli makamlara geldiler ve faydalı oldular. Çalıştılar yani, hizmetleri oldu, o inkâr edilemez. Hem İslamiyet'e, hem de memlekete faydalı oldular. Mehmed Efendi bunları yetiştirdi.

Yalnız burada bir hareket vardı, ona ben katılamadım, katılmam zaten... O da şu: Mehmed Efendi'nin yanına gidip de, onu bir takım yerlere doğru yönlendirmek isteyenler vardı. Mehmed Efendi bundan şikayetkârdı ve bana anlatırdı onları... Kimseye söylemezdi başka... Mehmed Efendi üzüntülüydü.

"—Bunlar artık laf da dinlemiyor!" derdi.

Kasdettiği mevkî sahibi dervişlerdi; profesörler filân... Ve hattâ bunların yüzünden Mehmed Efendi'ye birçok sıkıntılar geldi. 1960 seneleri olduğu için çok kritik dönemler... Bunlar, Mehmed Efendi'yi sıkıntıya sokuyorlardı; "Acaba ilerde biz de politikaya girer de, bir şeyler koparabilir miyiz?" diye.

Gümüş Motor kuruldu. Erbakan da bizim cemaat toplantılarına gelirdi.

"—İsmail ağabey şöyle, şöyle dedi; çok doğru tam yerinde... Filanca kardeşimiz böyle, böyle der; hakikaten öyle, çok haklı..."

diye herkesi pohpohlar, sonra da kendisi ne diyecekse onu söylerdi.

Bu arada zenginler de gelirler, onlardan da para alıp fabrika kuralım der. Gümüş Motor kurulur. Sonra, fabrikayı batırır, kendisine Taşlıtarla'da bir yer alır, yer kıymetlenir, büyük para kazanır. Kendisinin 100 hissesi vardır. Onu şeker şirketine devreder. Kendisinin zararı yoktur; iflas edince de çekip gider. Ondan sonra halk nefret eder.

Bir gün beni çağırdı Hocaefendi. Ankara'dan hemen uçakla gittim:

"—Bana kötü kötü laflar söylüyorlar. 'Bu hoca paramızı dolandırdı, yedi.' diyorlar. Bizi bundan kurtar!" diye ağlıyordu.

Cemaati topladım:

"—Bunun tek çaresi bunu müdürlükten ayırmak, şirketi satıp Hocaefendi'yi bu dertten kurtarmak…" dedim.

Ama benim konuştuğum kimseler de onun adamlarıydı. "Evet, evet, doğru..." dediler, ama kimse ayrılmadı, şirket de battı. Daha fazlasını söylemeyeyim.

Erbakan hesaplar veriyor:

'—'Efendim şu şudur, bu budur…" filan derken, bakıyor saate:

"—Namazı kaçırıyoruz arkadaşlar, namazı kılalım!" filan der, kaçıp kendini rahatlatır.

Hesap vermeye gelir; anlatır, anlatır:

"—Yâ siz bilmezsiniz, Masonlar var, bu memlekette Yahudiler var… Bunlar bizim kalkınmamızı istemiyorlar." filan der.

Orada dinleyenlere bir üzüntü gelir, şaşırırlar ne yapacaklarını… "*El-fatiha!*" der, çekilir giderdi. İşte böyle hokkabazlıkları vardı. Allah iyi etsin…

Severim kendisini ama, insanın biraz da doğru olması lâzım! Yalancının mumu yatsıya kadar yanar derler.

Medine'de *Menâha Meydanı* var, projesini ve tatbikatını, açılışını ben yapmıştım. Ben Ankara'dayken, bir gece kendimi o meydanda gördüm; kazanlar kaynatıyoruz ve her çeşit insana yemek dağıtıyoruz.

O sıralarda Mehmed Efendi Ankara'ya gelmişti. (Mayıs 1973) Herkes ister, bize gelsin diye; fakat vakti yok... Ben de o arada

Mehmed Efendi'ye haber gönderdim:

"—Eğer imkânı olursa, bir gün misafir olsunlar!" diye...

"—Yarın akşam geliyoruz!" demiş.

Bunun üzerine benim ve Hocaefendi'nin bütün tanıdıklarını çağırdık. Yiyecek olarak iki koyun ve yanına da muhallebi gibi şeyler hazırladık. Bizim ev 40-50 kişi ancak alıyor, dar biraz...

Mehmed Efendi geldi, konuşuyoruz, yemekler geldi, koyduk. Tabii gelen çok fazla, papuçları saydık, 150-170 tane... Oraya nasıl sığdı hayret ettik, yer sanki büyüdü.

Yiyin diyoruz; yediler yediler, herkes doydu. Tamam dediler artık yiyemeyeceğiz. Baktık ki, yenen bir şey yok, onları aldık eve götürdük; aylarca gelene gidene yedirdik. İşte Menâha Meydanı'nda gördüğüm rüya gerçekleşti.

1974'ün son ayları, iş nedeniyle Libya'ya yerleştik. İşte 1980 yılıydı. Bir anlık rüyada Mehmet Efendi'yi görüyorum. Namazda secde halinde öyle... Bu arada da elinde Esad Efendi var; ona da çok açık olarak, bir emânet teslim ediyor. Ve ben uyandım.

Ertesi sabah hanıma:

"—Ben gidemiyorum, izin yok... Ama sen gidersen git!" dedim.

Hanım buraya geldi. Benim o rüyayı gördüğüm günde Mehmed Efendi ruhunu teslim ediyor, vazife Es'ad Efendi'ye intikal ediyor. Hanım yanıma döndü, şu günde, şu saat vefat etmiş dedi.

Bundan sonra Esad Efendi'den hoşlanmayan ve ayrılanları gördüm. Demek ki o zaman da bir dağılma oldu.

Nihayet; Beş kişiyi rüyada —rüya ile amel edilmez ama bunlar bir işarettir— kendilerine Arş-ı A'la'da makamlar gösterilirken gördüm. Onların kendileri değil beyinleri gösteriliyor. Bu filan, bu filan, bu filan diye. Bunlardan birisi Mehmed Efendi, öbürü Sâmi Efendi, öbürü Behçet Babamız oldu üç... Nihayet bizim deli imamımız vardı, Zekâi Efendi... Beşincisi de belki hayattadır, söylemeyeyim.

En son olarak şunu söyleyeyim: Rıza Tevfik vardı, filozof

biriydi. Şöyle bir dörtlüğü var:[44]

Orda geçti benim güzel günlerim,
O günleri anar şimdi inlerim.
Destân-ı ömrümü dinlerim,
İçimde yaralı bir bülbül vardır.

Mehmed Efendi'yle ilgili aynı duygular bende de vardır. Hakikaten en güzel günlerim onun zamanında geçti. Hakikaten o bir destan oldu. Onları okuyorum, onları düşünüyorum, onları gözümden geçiriyorum… Ondan sonra ben de bir heyecana düşüp bırakıyorum.

Kadın ve Aile, 15 Ekim 1990
Son Uyarı, 1 Aralık 1997

---

[44] Şiirin tamamı şöyle:
Uçun kuşlar uçun doğduğum yere;
Şimdi dağlarında mor sümbül vardır.
Ormanlar koynunda bir serin dere,
Dikenler içinde sarı gül vardır.

O çay ağır akar, yorgun mu bilmem?
Mehtabı hasta mı, solgun mu bilmem?
Yaslı gelin gibi mahzun mu bilmem?
Yüce dağ başında siyah tül vardır.

Orda geçti benim güzel günlerim;
O demleri anıp bugün inlerim.
Destan-ı ömrümü okur dinlerim,
İçimde yaralı bir bülbül vardır.

Uçun kuşlar, uçun burda vefa yok;
Öyle akarsular, öyle hava yok;
Feryadıma karşı aks-i seda yok;
Bu yangın yerinde soğuk kül vardır.

Hey Rıza, kederin başından aşkın,
Bitip tükenmiyor elem-i aşkın,
Sende derya gibi dâima taşkın,
Daima çalkanır bir gönül vardır.

17. BİZ ARTIK ARADIĞIMIZ YERİ BULDUK

Recai KUTAN[45]

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ rasûlinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn…

Aziz ve muhterem kardeşlerim, sevgili gençler!

Biraz sonra, Türkiye nereden nereye geldi, bu mübârek zevâtın hizmetleriyle neler oldu. İnşaallah onları sizlere anlatmaya çalışacağım.

Benden büyük mürşid, muhterem hocamız Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'ni (*Rahmetu'llahi aleyh*) anlatmam istendi. Öncelikle bana bu mübarek zâta bağlanmayı nasib eden

---

[45] Recai Kutan: 1930 yılında Malatya'da doğdu. Baba adı İsmail, Ana adı Hatice'dir. İlk, orta ve lise tahsilini Malatya'da yaptı. 1947 yılında İTÜ İnşaat Fakültesine girdi ve buradan 1952 yılında mezun oldu. 1952'de Malatya DSİ'de çalışmaya başladı. 1957'de Diyarbakır DSİ Bölge Müdürü oldu. 1966'da DSİ Genel Müdür Muavini oldu.

1969'da TÜMAŞ Genel Müdürü oldu. 1974-1980 yılları arasında MSP Genel Başkan Yardımcılığı göreviyle siyasi çalışmaların içerisinde oldu.

1977 seçimlerinde, MSP'den Malatya Milletvekili, 1977 Koalisyon Hükümetinde İmar ve İskân Bakanı oldu. 12 Eylül 1980 askeri ihtilalinden sonra diğer MSP yöneticileriyle beraber 9,5 ay hapis yattı. Askeri Yargıtay'ın kararı esastan bozmasından sonra beraat etti.

1983'te kurulan Refah Partisi'nde Genel Başkan Yardımcılığı ve 20. Dönem Malatya Milletvekilliği yaptı. 1996-1997 yılları arasında 54. Erbakan Hükümeti'nde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı olarak görev yaptı.

Fazilet Partisi ve Saadet Partisi'nin kurucuları arasında bulundu. Halen (ESAM) Genel Başkanlığını sürdürmektedir. İngilizce ve orta derecede Fransızca biliyor. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senalar ediyorum. Tabii bu o kadar büyük bir nimet ki…

Hocamız 32 yıl önce Allah'ın rahmetine kavuştu. Burada gördüğüm genç kardeşlerim, görmedikleri, ancak gıyaben tanıdıkları bir büyük mürşidi anmak üzere, işte bu salonu tıklım tıklım doldurdular. Böylesine sàlih kimseleri, Allah dostlarını sevmek, onları anmak fevkalâde bir nimettir. Bu itibarla sizleri yürekten tebrik ediyorum.

Siz onu görmeden sevdiniz. Şairin birisi diyor ki:

Aşk odu evvel düşer ma'şuka, ondan aşıka;
Şem'i gör kim, yanmadan yandırmadı pervaneyi!

"Sevgi ateşi ilk önce sevilenden başlar, sonra sevenlere sirayet eder." diyor. Eğer siz Muhammed Zâhid Kotku Hocamız'ı seviyorsanız, demek ki sevgi önce ondan başladı. Önce mürşidimiz sizleri sevdi, ondan sonra da siz onu sevdiniz. İşte bu da Rahmetli Hocamızın bir kerametidir diye düşünüyorum.

Bu gibi zevât öyle büyük kimseler ki, bizim gibi acizlerin onları değerlendirmesi mümkün değil. Toplantılarda umumiyetle bu

zevâta ben şöylece yaklaşıyorum. Bu konuda Necip Fazıl'ın şiiri hemen hatırıma geliyor:

Sonsuzluk Kervanı, peşinizde ben
Üç ayakla seken topal köpeğim!
Bastığınız yeri taş taş öpeyim,
Bir kırıntı yeter kereminizden!
Sonsuzluk Kervanı, peşinizde ben…

Bu bir altın zincirdir. Bu zincirin halkalarından birisi de mübarek Hocamız Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'dir. Bir büyük mürşid-i kâmil, bir sàlih insan ve bir Allah dostu… Ataları 1870'li yıllarda Kafkasya'dan gelmişler, Bursa'ya yerleşmişler. Kendilerinin seyyid oldukları, Peygamber SAS Efendimizin ailesinden gelmekte oldukları bildiriliyor.

Hocamız 1897'de Bursa'da dünyaya gelmiş. Sanat Okulunda okurken, 18 yaşında askere alınmış, I. Cihan Harbinde Suriye cephesinde düşmanla savaşmış. Ordunun geri çekilmesiyle, birliğiyle birlikte İstanbul'a gelmiş. Bir taraftan askerlik yaparken, öbür taraftan özel hocalardan dersler alarak dinî ilimleri tahsil etmiştir.

Tasavvufî eğitimi için Gümüşhaneli Dergâhı'nda Ömer Ziyâeddin Dağıstanî Hazretleri'ne intisab etmiştir. Ondan sonra Mustafa Feyzi Tekirdağî Hazretleri'nde seyr-i sülûkunu tamamlamıştır. 27 yaşında hilafetnameyi almıştır.

O yıllar Türkiye'de din eğitiminin yasaklandığı, ezanın yasaklandığı, basın yayın yoluyla Allah demenin yasaklandığı yıllardı. Kur'an eğitimi yasaktı.

Bizim mahallede bir Hatice Bacı vardı, kız çocuklarını toplar, evinde onlara Kur'an öğretirdi. İki ayda bir polisler evi basarlar, onu alır götürürler, döverler, sonra salarlardı. O bir müddet sonra o yine başlardı. Yine götürürler, döverlerdi. Bir gün bir polis şöyle diyordu:

"—Be kadın, biz seni dövmekten usandık, sen dayak yemekten usanmadın!"

Bu kadar zor şartlar içerisinde yine bir şeyler öğretmeye çalışıyorlardı.

Ortaokulda, lisede hocaların ekseriyeti pozitivist bir anlayış içinde idi. Bir kısmı solcu, bir kısmı da aşırı milliyetçi idi…

Biz Malatya Lisesi'nde okurken namaz kılan öğrenci sayısı bir veya iki tane idi. Lise müdürümüz ve edebiyat öğretmenimiz Arif Nihat Asya[46] idi. Şu meşhur Bayrak şiirinin şairi. O dönemde sol faaliyetler Milli Eğitim'de artmış. Solun karşısında bir nevi aşırı milliyetçi görüşler de gelişmiş. Ayrıca biz evimizden imkân nisbetinde bir dini eğitim de aldık.

Lisede bir yönüyle Arif Nihat Asya gibi derviş meşrep bir zattan eğitim aldık. Yani bir tarafı İslami, öbür taraftan da milliyetçilik tarafı olan birisi. Ki bazı konferanslarda onun birbirine tam da zıt şiirlerinden örnekler veriyorum. Bir tanesini hemen söyleyeyim, meselâ Ağıt diye bir şiiri var:

Yollara Kürşatlar uzanmış ölü,
Ağlasın Ak ülke, ağlasın Süt gölü!
Yiğitlerim uyur gurbet ellerde,
Kimi Semerkant'ta bekler beni,
Kimi Caber'de!
Caber yok, Tiyanşan yok, Aral yok,
Ben nasıl varım?
Şu yakın suların
Kolu neden bükülmez?
Fırat niçin, Dicle niçin, Aras niçin
Benden doğar, bana dökülmez?

---

[46] Arif Nihat Asya (1904-1975): Bayrak şâiri. 1904 yılında İstanbul'da doğdu. Orta tahsilini parasız yatılı olarak Bolu ve Kastamonu liselerinde tamamladıktan sonra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'nden mezun oldu. Çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği ve müdürlük yaptı. Adana'da öğretmenlik yaptığı dönemde 1933 yılında Üsküdar Mevlevihanesi'nin son şeyhi Ahmet Remzi Akyürek'le tanışan Mevlevî Tarikatına intisab etti. 1950-1954 döneminde Seyhan (Adana) milletvekili oldu. Ankara Gazi Lisesinde öğretmenlik yaparken emekliye ayrıldı (1962). Birçok dergi ve gazetelerde yazılar yazdı. 5 Ocak 1975 günü Ankara'da vefat etti.

Edebî şahsiyetinin en kuvvetli yönü şairliği olmakla beraber, şiirleri kadar güzel ve kuvvetli nesirleri de vardır. Çok verimli bir yazardır. Şiirlerinde hece, aruz ve serbest vezinleri kullanmış, nazmın her tür ve şekliyle eserler vermiştir. Canlı, çekici ve heyecan verici bir üslûbu vardır.

Tam Turancı hava içinde yazılmış bir şiir… Bir de buna mukabil Asya'nın meşhur bir na'tı var:

Seccaden kumlardı,
Devirlerden diyarlardan
Gelip, göklerde buluşan
Ezanların vardı!

Diye başlayan bir şiiri var. Evet, biz böyle bir eğitim alarak Teknik Üniversite'ye gittik.

O dönemde de İkinci Cihan Harbi bitmiş, dünyada da artık çeşitli meseleler müzakere ediliyor. Türkiye'de de insan hakları deniliyor, demokratikleşme falan deniliyor… Demokrat parti yeni kurulmuş ama Cumhuriyet Halk Partisi iktidarda. Demek istediğim, bizim böyle sosyal meselelerle yakın ilgimiz var. O anlayış içerisinde biz gittik, Türk Kültür Ocağı diye bir cemiyete kaydolduk.

Bugünkü valilik makam binasının karşısında, İzzettin Han diye bir han vardı, onun ikinci katında. Genellikle milliyetçilerin bulunduğu bir cemiyet, 5-6 Teknik Üniversiteli arkadaşla üye olduk. Orada rastladığımız en önemli isimlerden bir tanesi rahmetli Nurettin Topçu.[47]

---

[47] Dr. Nurettin Topçu (1909-1975): 1909'da İstanbul'da doğdu. 1928'de İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun oldu. Burslu olarak Fransa'ya gitti. Topçu önce Bordo Lisesi'nde okudu. İki sene sonra Strazbourg'a geçti. Üniversitede felsefe okudu. Yazları İstanbul'a gelip gitmekteydi.

Topçu'nun Avrupa'daki hayatı okul, ev, kütüphane çerçevesi içinde geçer. Ancak hafta tatillerinde derneklerin tertip ettiği toplantılarda Samet Ağaoğlu, Ömer Lütfi Barkan, Besim Darkot gibi zatlarla görüşür. Bu arada Tasavvuf tarihçisi Luis Massignon ile tanışır. Strazbourg'da doktorasını hazırlayan Topçu, Sorbon'a gider, doktorasını verir. Bu üniversitede felsefe doktorası veren ilk Türk öğrencisidir.

1934'de Türkiye'ye döner. 1935'de Galatasaray Lisesi'ne felsefe öğretmeni olarak atanır. Daha sonra İzmir Atatürk Lisesi'ne tayin olur. Hareket Dergisi'ni İzmir'de bulunduğu 1939 yıllarında yayımlamaya başlar. Dergi İstanbul'da basılır. Hareket'te yayınlanan bir yazıdan dolayı Denizli'ye sürgün edilir. Daha sonra Haydarpaşa Lisesi'ne tayin edilir. Bir müddet sonra da Vefa Lisesi'ne geçer.

Orada milliyetçiliğin çeşitli tonları var. Bunlardan bir Turancılar, bir de Anadolucular var. Anadolucuları Nurettin Topçu temsil ediyor. Onun dışında oraya gidip gelen, seminer düzenleyen bazı hocalar, onun dışında da isimlerini bildiğiniz ağabey durumunda olan bazı kimseler vardı.

Meselâ, bunların arasında tabi sizin tanıma imkânınız olmadı, erken vefat etti, Rahmi Eray (1918-1958) diye fevkalâde iyi yetişmiş bir ağabeyimiz vardı. Tıp Fakültesi son sınıftaydı. Bacaklarında tromboflebit vardı. O zaman tedavi imkânları yetersiz… Havalar sıcak olunca mutlak yatak istirahati gerekiyor. Dolayısıyla Tıp Fakültesini bitiremiyor. Fakat öylesine dolu bir insan ki…

Fatihte bir dairesi var... Memleketi Elbistan'dan bir sürü yiyecekler gönderiliyor. Kavurması, peyniri, yağı, sucuğu vs. Her sabah onun evine 5-6 ekmek alınıyor. Umumiyetle onun ziyaretine gelenler üniversite öğrencileri, asistanlar vs. Karnı aç olan önce mutfağa gidip karnını doyuruyor. Sonra Rahmi Ağabeyin odasına geçiyor.

O yatağında yatıyor. Bir bakıyorsunuz, o dönemde yayınlanmış ne kadar dergi varsa, ne kadar önemli kitap varsa hepsi orada… Yüksek seviyeli sohbetler yapılıyor, umumiyetle temel İslâmî konular anlatılıyor.

Türk Kültür Ocağı'na devam eden kimseler arasında, adını duymuşsunuzdur, Fethi Gemuhluoğlu vardı, Bekir Berk vardı. Orada biz özellikle o dönemin önemli isimlerini tanıma imkânımız oldu. Meselâ Peyami Safa, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ali Fuat Başgil'i biz orada tanıdık. Onlar o cemiyette üye değillerdi ama sık sık dersler verirlerdi.

O günlerde Bekir Berk'le beraber, Teknik Üniversiteliler bir

Çocukluk arkadaşı Sırrı Bey vasıtasıyla devrin manevi büyüklerinden Hasib Efendi ve Abdülaziz Efendi ile tanışan Topçu, Abdûlaziz Bekkine Efendi'ye intisab eder. Topçu, Celâleddin Ökten'den de İslâmî ilimler alır.

Faaliyetlerini milliyetçi derneklerde sürdürür. Son olarak İstanbul Erkek Lisesi'ne tayin olunan Topçu, 1974 yılında emekli olur. 1975 Nisanı'nda hastalanır. 10 Temmuz 1975'te İstanbul'da vefat eder. Fatih Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Topkapı'daki Kozlu Kabristanı'na defnedilir.

karar verdik. Dedik ki, sol faaliyetler arttı. Özellikle Hasan Ali Yücel'in Maarif Vekili olması sebebiyle tam bir sol kadrolaşma var. Buna karşı biz, "15 günlük yarı gazete, yarı dergi tipinde bir şey çıkaralım!" dedik.

Biz 15 günde bir bu dergiyi çıkarmaya başladık. İsmi de *Mücadele* idi. Üstünde de küçük harflerle "Komünizme Karşı" diye yazıyordu. 8-10 sayfalık bir şey. Bunun içerisinde çok güzel yazılar çıkıyor, tanıdığımız zevattan Peyami Safa'dan Ali Fuat Başgil'den. Profesör Mehmet Genç Edebiyat Fakültesi'nde profesördü. O abi durumunda olanlardan, Faruk Kadir Timurtaş, sonradan profesör oldu, Gaziantepli idi. Edebiyat Fakültesi'nde o da vardı.

Baskı bittikten sonra, biz Teknik Üniversite'de, zaten alttan say üstten say 7-8 kişiyiz. O gün gayet itina ile giyiniyoruz, takım elbise, kravat… Doğru gidiyoruz Karaköy vapur iskelesine. Vapurlardan gelen halka dergiyi, "Mücadele!.. Mücadele!.." diye satıyoruz. Rahmetli Erbakan Hoca sonradan bizi birilerine tanıştırırken, hep şöyle söylerdi:

Tabi millet öylesine ürkmüş ki sol kadrolaşmadan. Geliyor; biraz yaşlılar, orta yaşlılar, sarılıp bizi öpüyorlar, Allah sizden razı olsun, diye. Tabi sudan ucuz!

"—Evladım bana 10 tane ver, 5 tane ver!"

Bir vapur geldiğinde en aşağı, dört yüz, beş yüz kişi çıkıyor. O kadar kalabalığı başka nereden bulacağız?

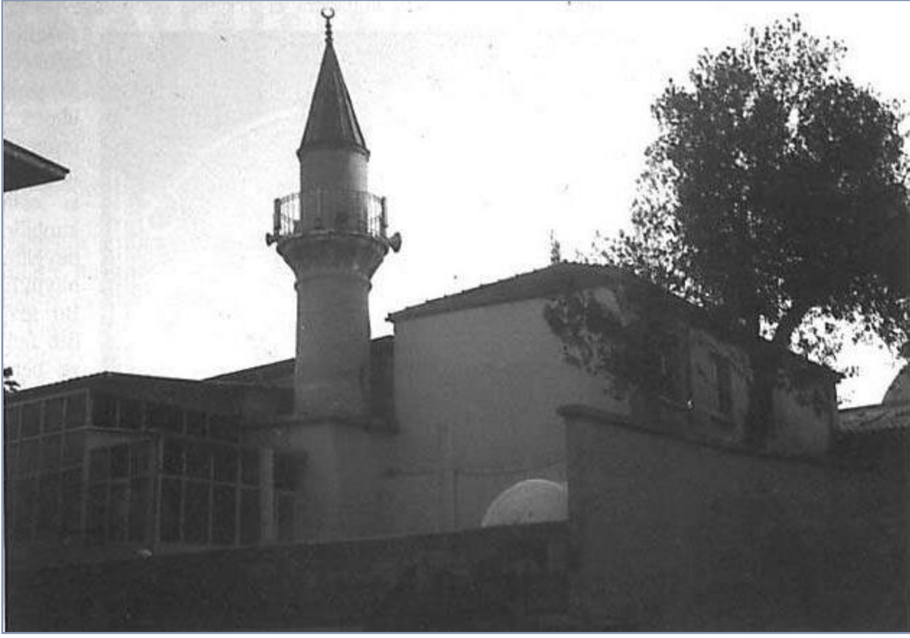
Tabi biz bu çalışmaları yaparken bizi soruları ile bunaltanlar da oluyor. Bir gün bu soruların cevabını alabilmek için Rahmi Eray Ağabey'e gittik. Kafamızda İslamiyet'le ilgili bazı sorular var, izah edemiyoruz. Rahmi Ağabey'e dedik ki:

"—Rahmi Ağabey bize şöyle şöyle sorular geliyor. Sen ilmi olan birisin, bize cevaplar hakkında yardımcı ol!"

Dedi ki:

"—Çocuklar, siz bu soruları bana sormayın! Yarın akşam buraya gelin, burada yakında Zeyrek'te bir cami var, Ümmü Gülsüm Mescidi... O caminin de bir mübarek hocası var, gerçek anlamda mürşid, adı Abdü'laziz Bekkine; oraya gidelim!

Mescidin arkasında o hoca efendinin evi var. Evinin alt katı

geniş bir salon. Her yatsı namazından sonra orada sohbet yapılıyor. Oraya gidersiniz, sorularınızı o hoca efendiden sorarsınız, en iyi cevabı o verir!" dedi.

Biz ertesi gün gittik, yatsı namazına Zeyrek'e, o Ümmü Gülsüm Mescidi'ne... Çok kalabalıktı, entelektüel kesim umumiyetle buraya geliyormuş.

Namazdan sonra o salona gittik. Salon dediğimiz boydan boya yer minderleri var, köşede bir sedir var. Orada gözümüze çarpan iki isim, N. Erbakan ile Nurettin Topçu oldu. Biraz sonra Abdülaziz Bekkine Hazretleri geldi.

Müridan başlarını önlerine eğmiş, kendi iç alemlerindeler… Biraz acaibimize gitti. "Böyle mübarek bir zat var, niye bol bol soru sormuyorlar?" diye.

Biraz sonra sohbete başladı, biz adeta donduk kaldık. Biz kendisine herhangi bir şey sorma fırsatımız bile olmamışken, Rahmi Eray Ağabey'e sorduğumuz suallerin hepsini bir bir cevaplandırdı. Yani biz bir acayip duygunun içine girdik. İnsan hayretler içinde kalıyor. O tip bir mübarek zatı da o güne kadar

görmemiştik.

O sırada biz Gümüşsuyu'nda, Teknik Üniversite'nin bitişiğinde Teknik Üniversite talebe yurdu vardı, orada kalıyorduk. Sohbet sürüyor, gece 23- 24'e kadar. O dönemde ne tramvay var, ne otobüs var. Biz çıkıyoruz sohbetten, Unkapanı köprüsünden geçiyoruz, Hoca efendi ne dediydi, diye sohbete başlıyoruz, bir gözümüzü açıyoruz, Şişhane, bir gözümüzü açıyoruz, Tepebaşı, Taksim'e gelmişiz. Oradan Gümüşsuyu'na hep yürüyerek gidiyorduk.

Böylece Cenabı Hak lütfetti, böyle bir mübarek zatın eteğine yapıştık. Biz arkadaşlarla şu konuda mutabık kaldık:

"—Biz artık aradığımız yeri bulduk."

Sonradan öğrendik ki, meğer Abdülaziz Efendi 10-15 gün önce, her konuşmaya başlamasından önce sorduğu gibi arkadaşlarına sormuş:

"—Bu gün neler oldu?"

Birisi demiş ki:

"—Efendim bu gün Karaköy iskelesinde pırıl pırıl gençler gördük, ellerinde bir dergi satıyorlar, Mücadele, Mücadele diye bağırarak. O dergilerden birisi çantamda var, emrederseniz vereyim."

Hoca Efendi dergiyi almış, incelemiş; sonra elini açıp bizlere dua etmiş. Biz de bir hafta sonra söylediğim şekilde bu dergâha gitmiş olduk.

Tabi bu arada gidip gelirken bize hep, Muhammed Zahid Kotku Rahmetullahi aleyh Hazretlerinden bahsederlerdi. Derlerdi ki, aslında Mustafa Fevzi Efendi'den hilafet alan üç kişidir. Bunlardan ilk hilafet alan Muhammed Zahid Kotku, 27 yaşında hilafet almış. Sonra arkadaşı Abdülaziz Bekkine'yi dergâha

götürmüş, bir müddet sonra o da hilafet almış. Bir müddet sonra Serez'den çok büyük bir alim olan Hasib Efendi dergâha gelmiş, o da hilâfet almış

Mustafa Feyzi Efendi vefat edince, postnişin olarak yaş sırası itibarı ile önce Hacı Hasip Serezli Efendi, sonra o vefat edince, Abdülaziz Bekkine halife olmuş. Daha sonrasını biliyorsunuz, Muhammed Zahid Kotku Hazretleri…

Ben 1952 yılında inşaat bölümünden mezun oldum, Malatya'ya gittim. Malatya DSİ'de göreve başladım. Beş altı ay sonra Abdülaziz Bekkine Hazretleri'nin vefat ettiğini haber aldık. Çok üzücü bir haberdi. Onun üzerine Muhammed Zahid Kotku Hocaefendi Bursa'dan teşrif etmiş İstanbul'a, Ümmügülsüm Mescidine gelmiş, vazifeyi o devralmış.

Biz Muhammed Zâhid Kotku Hazretlerini daha önceden duyardık, Bursa'da şöyle mübarek bir zat var diye, ama kendisiyle görüşmemiştik. Ben önce kendisine bir mektup yazdım. O mektuba çok kısa zamanda mültefit bir cevap verdi. Benim intisabım o mektupla oldu. Daha sonra İstanbul'a gittik elini öptük, duasını aldık. Dolayısıyla Muhammed Zâhid Kotku Hazretleriyle ilk tanışmamız 1952'de oldu.

1957 yılında ben 27 yaşında Diyarbakır'da DSİ bölge müdürü oldum. Bir müddet sonra Rahmetli Hocamız Diyanet İşleri reis muavini Yaşar Tunagür ile birlikte Diyarbakır'a geldiler, bizim haneyi teşrif ettiler.

Ortanca oğlum Murat daha küçüktü. Kafası yarılmış, gazlı bezi başına sarık gibi sarmışlardı. Biraz da peltek konuşuyordu. Bir şiir ezberlemişti, Hocamız onu okutturuyordu:

İkilik yok, birlik var!
Yalnız bunda dirlik var!
Yalnız bundadır felâh…
Lâ ilâhe illallah…

Okuyunca çok hoşuna gidiyordu, çocuğu seviyordu.

O sene ortaokulda olan bir kayınbiraderim Mehmet vardı, çok tatlı bir çocuktu. (Şimdi rahmetli oldu.) Bir de benim ortanca

ağabeyim vardı, çok şakacıydı.

Sabah kahvaltısındaydık, ağabeyim dedi ki:

“—Hocam, bu Mehmet var ya, imtihan zamanlarında namaz kılıyor, imtihanlardan sonra namazı bırakıyor.” dedi.

Mehmet çok utandı, kıpkırmızı oldu.

Hocaefendi tebessüm etti:

“—Yâ öyle mi? Mâşâallah, bu yaşta başı dara düştüğü zaman kime müracaat edeceğini öğrenmiş. Bu ne kadar güzel bir şey!” dedi.

Rahmetli Mehmet derdi ki:

“—Ben bekledim ki beni ikaz edecek; ‘Oğlum sen Allah’ı mı kandırıyorsun?’ diyecek. Öyle cevap verince öyle bir muhabbetle bağlandım, öyle bir muhabbetle bağlandım ki…” derdi.

Böylesine merhametli, hoş görülü bir kimse idi.

1969 yılında Millî Nizam Partisi, 1973’te Milli Selâmet Partisi Hocamızın arzusu ile, Hocamızla istişare edilerek, Hocamızdan izin alınarak kurulmuştur. Siyasi faaliyetler esnasında, hükümet çalışmaları esnasında, koalisyonların kuruluşu esnasında zaman

zaman istişarelerimiz olmuştur, ikazları olmuştur, tavsiyeleri olmuştur.

Muhammed Zâhid Kotku Hocamız Ekim 1979'da uzun süre kalmak niyetiyle hacca gitmişti. Şubat 1980'de midesinden rahatsızlanarak yurda döndü. Doktorlar ameliyata karar verdiler, Mart ayında midesinden ameliyat oldu.

Ameliyattan bir hafta sonra hastaneye, kendisini ziyarete gittim. Durumu iyiydi. Sitem etti:

"—Beğenmediğiniz Türkeş iki kere ziyaretime geldi, Necmi bir kez olsun gelmedi." dedi.

Ankara'ya geldim, Necmeddin Beyi alıp tekrar ziyaretine gittik. Bize dedi ki:

"—Demirel'in azınlık hükümetini kayıtsız, şartsız destekleyin! Hükümet problemi çıkarmayın!" dedi.

O günlerde Demirel MSP'nin dışarıdan desteğiyle azınlık hükümeti kurmuştu (12.11.1979), ülkeyi onlar yönetiyorlardı. Anarşi devam ediyordu. Askerler de ihtilal yapmak için bahane arıyorlardı. Birkaç kez güven oylamasında hükümete evet oyu verildi (kerhen destek).

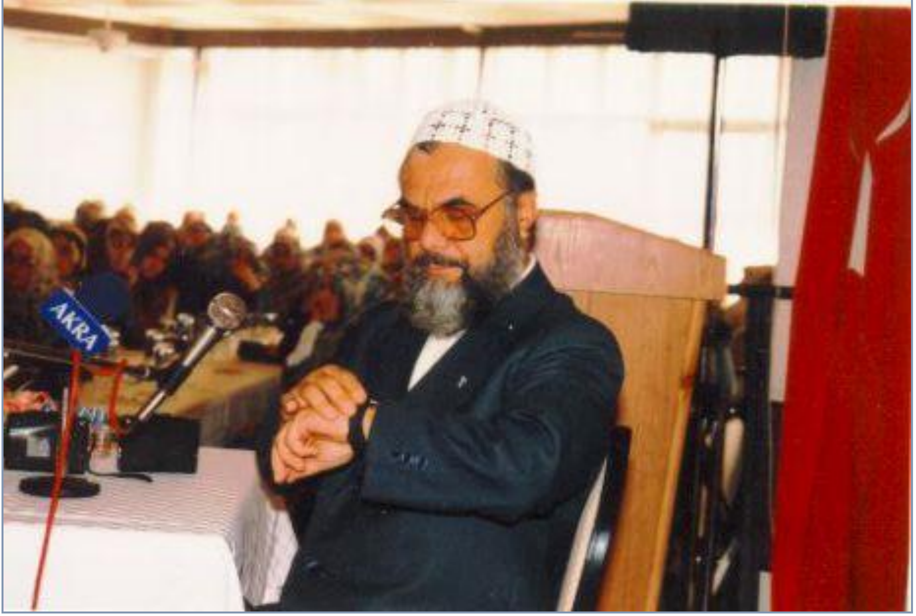
En nihayet 5 Eylül 1980'de Dışişleri Bakanı Hayrettin Erkmen hakkında, milli menfaatlere aykırı ve İslâm dünyasına karşı Batı yanlısı politika izlediği gerekçesiyle MSP tarafından gensoru önergesi verildi, CHP'nin de desteğiyle bakan düşürüldü. Ardından 6 Eylül 1980 günü yapılan Kudüs Mitingi de ikinci bir gerekçe oldu. Ardından 12 Eylül 1980 ihtilali yapıldı.

Maalesef Hocamızın ikazını dinlemedik, başımıza gelenler geldi. Diğer siyasiler gibi, biz de MSP yöneticileri olarak tutuklandık, cezaevine konulduk, 9,5 ay hapis yattık.[48]

Cezaevinde günlerimiz, Lütfü Doğan Hocamızın önderliğinde Kur'an okuyarak, hatimler okuyarak, *Evrad* okuyarak, *Râmuzü'l-Ehadis*'ten hadis dersleri yaparak geçiyordu. Perşembe günleri ailemiz ziyarete gelebiliyordu. Hocamızın vefatını cezaevinde öğrendik. Bize çok ağır geldi, üzüldük, ağladık. Allah ahirette beraber olmayı nasib eylesin…

---

[48] Recai Kutan Bey bu bölümü, Şubat 1989'da Kızılay'da, evinde yaptığım özel görüşmede anlattı. M.E

Soru: M. Es'ad Coşan Hocaefendiyle de görüşür müydünüz?

Bizim Muhammed Zâhid Hocaefendiye gittiğimiz yıllarda Es'ad Coşan Hocamız üniversite talebesiydi. Aramızda epeyi bir yaş farkı var… Çok tatlı, çok hoş, çok hürmetkâr birisiydi. Daha sonra İlâhiyat Fakültesi'ne asistan oldu Ankara'da (1960)…

O dönemde ben Diyarbakır'dan Ankara'ya geldim, DSİ genel müdür muavinliğine… Sık sık görüşürdük. Muhammed Zâhid Hocamız Ankara'ya teşrif ettiklerinde Es'ad Coşan Hocamızın evinde kalırdı. Umumiyetle biz de oraya gider, sohbetlerine iştirak ederdik.

Muhammed Zâhid Hocamız'ın vefatından sonra mâlumunuz Esad Coşan Hocamız irşad vazifesini devam ettirdi. Pek çok hayırlı hizmetler yaptı. Çok uzun ömürlü, çok okunan dergiler çıkardı: İslâm, Kadın ve Aile, İlim ve Sanat dergileri… Ankara'da bulunduğu yıllarda biz de elimizden geldiği kadar faaliyetlerin içinde olduk, kendisine destek olduk. Hakyol Vakfı Ankara Şubesinde, uzun süre toplantılara başkanlık ettik.

Tabii onun vefatı da bizi yürekten yaraladı. Allah'ın takdiri…

Muhterem kardeşlerim! Rahmetli Hocamızı anlatmak bizim haddimiz değil. Allah'ın rahmetine kavuştuktan sonra, hep içimiz yandı; "Biz niye yeteri kadar istifade etmedik?" diye.

Ahlâkı ahlâk-ı Muhammediyye idi, Peygamber Efendimizin ahlâkını aynen benimsemiş idi. Fevkalâde yumuşak huylu, her an mütebessim idi. Zâten böyle beyaz-pembe yanaklı, fevkalâde alımlı bir zât idi. Heybetli bir kimseydi, olduğundan daha uzun görünürdü bizim gözümüze…

Fevkalâde sabırlıydı. Bizim gibi ham insanları yola getirmek için, onun kadar sabır gösterilmesi mümkün değildi. Herhangi bir şahıs hakkında asla dedikodu yapmazdı. İnsanlara hep şefkatle ve merhametle yaklaşırdı.

Müridleri umumiyetle üniversite öğrencileri, asistanlar ve ilimle meşgul olan insanlardı.

Muhterem kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

"—Kişi ahirette sevdikleriyle beraberdir."

Siz Muhammed Zâhid Kotku Hocamız'ı görmeden sevdiniz. Sevdiğiniz için bu programı tertip ettiniz. Allah ahirette Peygamber Efendimiz'le, evliyaullah büyüklerimizle ve Muhammed Zâhid Kotku Hocamız'la, cümle sevdiklerimizle beraber eylesin…

Onların gösterdiği istikamette, Kur'an ve Sünnet yolunda olmayı, o yolda gayret göstermeyi cümlemize nasib eylesin…

Yunus Emre Gençlik Kulübü / Ankara, 2012

18. YÜZ GÜZELLİĞİ

Ergün GÖZE[49]

Kendisini ilk dinleyişim sanırım 1952'de, herhalde ilk hutbesindeydi. Çivicizâde Ümmügülsüm Camii'nde... Celâl dolu bir hutbeydi. Halbuki hutbenin dışında hakim vasfı yağ gibi yumuşak olmasıydı. Hilim ve bast her anıydı.

Ve ibadet temizliği... Giyinişinde, tavrında, halinde o kadar barizdi ki... Birçoklarına dönüp baktırırdı.

Sanırım 1954'te idi. "Hacca gideceğiz, siz de hazır olun!" demişti. Biz daha henüz talebeyiz. Ancak, onu yolcu etmeye gittik. Bizim sadece yolcu etmeye geldiğimizi görünce bir an durdu ve sonra, sanki kendisi bize hacca gitme teminatı vermiş gibi, "Siz gazeteci olarak hacca gidersiniz!" dedi.

Bu tarihten on bir sene sonra yazı yazmaya, yani gazeteciliğe

---

49 Ergün Göze (1931-12Ekim 2009): Sivas'ta doğdu. İlk ve orta tahsilini Sivas'ta yaptı. Çorum Lisesi'nden mezun oldu (1950). İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni 1957'de bitirdi. Bir kaç arkadaşıyla birlikte, Babıali Yayınevi'ni kurdu. Daha sonra serbest avukatlık yapmaya başladı.

Basın hayatına, Mümtaz Turhan'ın neşrettiği Ölçü mecmuasıyla girdi. Daha sonra kitap haline getirilen Meşhurların Son Sözleri, Son Havadis gazetesinde yayınlandı (1961). Fıkra yazarlığına Babıali'de Sabah gazetesinde başlayıp (1965), Tercüman'da devam etti (1969). Tercüman gazetesinde, milliyetçi bir kalem olarak çeşitli meslek odaları ve derneklerle yaptığı mücadelelerle sivrildi.

1988 yılında Türkiye gazetesinde fıkra yazarlığına başladı ve iki sene devam etti. TGRT'de haber yorumculuğu yaptı. En son Boğaziçi Yayınları'nın editörlüğünü yapıyordu. Evli ve üç çocuk babasıydı. Fransızca biliyordu. 12 Ekim 2009 tarihinde, İstanbul'da vefat etti.

başladım. Otuz altı sene sonra da Suudi Arabistan Enformasyon Bakanlığı beni hacca davet etti. Tabii gazeteci olarak...

Daha çok şer'î planda kalmayı severdi. Tasavvuf son Peygamber'in (AS) derûnî hayatıydı. Oraya da onun zâhirî hayatından geçilirdi. Bu gün, diğer tasavvuf büyüklerinin söylediklerini söylemek kimsenin haddi değildi. Önce ilmihal bilgileri gerekliydi. Gerçekten, öncekiler için ilmihal bilgileri denecek şeyleri bile, bu gün bilenler de artık pek azalmıştı. Onun için bazen, "Efendim, Şeyhü'l-ekber, vahdet-i vücud..." gibi sözlerle sohbete girişenleri; "Aman aman, onlar büyük meseleler... Bizim aklımız öyle şeylere ermez!" diyerek tatlıca kapatırdı.

Onu bir cenaze namazını kıldırırken hatırlarım. Beşiktaş Camii'nin musallâsında yatan rahmetli Abdülhay Efendi'ydi. Yüzü o kadar haşyetle dolu idi ki, sanırdınız musallâda yatan odur.

Dr. Rahmi Eray'ın cenaze namazını da Göztepe Camii'nde kıldıran o olmuştu.

Etrafında seçkin bir gençlik kütlesi çevreleniyordu. Hiç unutmam, bu kütle 27 Mayıs'tan sonra Ali Fuat Başgil Hoca'yı topluca ziyaret etmişti de, hoca bu kadar genç ve okumuş müslümanı bir arada görmekten adeta gaşyolmuştu.

Onun cuma hutbeleri o kadar besleyici ve ışıklandırıcı idi ki, o küçük mescidi her seferinde, çok uzak yerlerden gelmiş insanlar doldurup taşırıyordu.

Hiç unutmam Çivicizâde Ümmügülsüm Camii'nde i'tikâfa çekilmişti. Ben henüz üniversitede okuyorum. "İ'tikaf" nedir falan da pek bildiğim yok... Bir akşam namazından sonra, hayretle camiin içinde küçük bir sofra kurulduğunu gördüm. İ'tikâfta olanlar için bu mümkündü tabii...

Hocaefendi bizi de gayet büyük bir tatlılıkla yemeğe davet etti. Çok sâde ve basit bir yemekti... Ben bütün delikanlı cahilliğimle yemeğe daldım tabii... Amma baktım yemek tuzsuz... Tepsinin üzerindeki tuzu alıp, hiç tuzu olmayan yemeğe bolca ekmeye

başladım. Bunun üzerine bütün simasına yayılan bir tatlı tebessümle:

"—Abe yahu, sen bizi tuza alıştıracaksın!" deyişini hâlâ hatırlarım.

Mu'tekif yemeği tuzsuz olurmuş. Şimdi düşünüyorum, acaba o yemek o kadar basit mi idi? Ve dünya kadar tatsız tuzsuz mu idi?

Mucize, keramet gibi şeylerden daha çok, onca mühim olan nefse hakimiyet, Allaha kulluk etmekti. Esasen mucize peygamberlere mahsus idi. İslâm ahlâkı en büyük mucize idi. İnsanî muaşerette zarafet de İslâm ahlâkının temeli idi. Ve Hocaefendi bunun en güzel örneğini verirdi. Kimseye çıkıştığını görmedik.

Ziyarete gittiği evlere hediye olarak çay ve şeker götürürdü. Ne kadar içten ve mütevazi bir mânâ alırdı ve sonra büyürdü bu mânâ...

İlk çocuğumun doğumunda, eve kadar zahmet etmek nezaketini göstermişti. Kendisine, bu devirde çocuk büyütmenin ne kadar büyük bir mesele olduğunu söylediğim zaman, verdiği cevabı çok seneler sonra anlayabildim. Diyordu ki:

"—Zaten çocuklarınızı siz terbiye edecek değilsiniz."

Çağdaş medeniyetin aileye, çocuğa ve klasik ahlâka kurduğu pusuları bundan güzel anlatan bir cümle olabilir mi?

Diyarbakır'da askerliğimi yaparken, yazdığım bir mektuba verdiği cevaptaki bir cümle de, idrakime bir mızrak gibi saplanmıştı. Diyordu ki:

"—İstikrar Allah'a mahsustur!"

Gerçekten, sonraki hadiseler dünyanın sadece bir istikrarsızlıktan ibaret olduğunu gösterdi. O bu cümleyi, "İstanbul'da iken Diyarbakır'a düştük." şikâyetine cevap olarak yazmıştı sadece... Sonra bütün olacakları da tafsilen belirtmişti adeta...

Nitekim, istikrarın sadece Allaha mahsus olduğunu, bir Sinan kubbesi gibi birbirine bağlı taşları kıskandıracak kadar tesanütteki çevrelerde bile ne kopukluklar meydana geldiğini gördük...

Aslında bunlar hep bilinen şeylerdi. Bilinmeyen şeylerin söylendiği yoktu. Amma insan galiba en çok bilinen, yahut bilindiği zannında olduğu şeylerde yanılıyor.

Askerliğimi bitirip dönmüştüm. Yine bizim eve zahmet buyurmuşlardı. El yazması Kur'an-ı Kerim'ler, hattatların maharetleri konuşuluyordu. Anlatıyordu:

"—Bazı hattatlar o kadar titizdi ki: 'Yazdığım Kur'an'da bulunacak her hatâ için şu kadar altın vereceğim!' diye ilân bile ederlerdi."

Evde iki tane yazma Kur'an-ı Kerim vardı. Söz açılmışken göstereyim dedim. Birisini eline aldı, gözlüğünü taktı, rastgele bir sayfayı açtı ve:

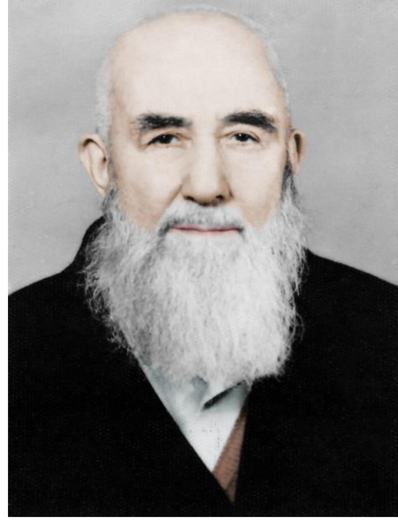
"—Şurada bir *lâmelif* eksik... Bir kalem var mı?" dedi.

Verdik ilave edip tashih etti.

Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın muhafazası altında olduğuna dair, Malik bin Nebî'nin anlattığı bir hadise vardır, hemen o aklıma geldi: İngilizler Mısır'da kasden yanlış basılmış Kur'an'lar dağıtırlar. Bir kaç ay sonra bakarlar ki, hepsi okuyanlar tarafından düzeltilmiş. Bazen bunun gibi yüz elli sene sonra, kasdî değil hataen bile olsa, bir *lâmelif* bile olsa düzeltildiği vâkîdir.

"*Melâhat-i vechiyye*" derler. Yüz güzelliği... Onda "Melâhat-i abdiyyet" vardı aynı zamanda... İbadet güzelliği... Halkın nûranîlik dediği şey… Haccından dönerken Galata Yolcu Salonu'nda karşılamaya gitmiştik. Sanırım iki kişiydik karşılayan... Amma gidişinden çok farklı gelmişti. Belli idi ki çok ibadet etmiş, çok şavklanmıştı. Bu acaba bizim gençlik ve tecrübesizliğimizin hükmü müydü? Hayır! Çünkü, en az on-on beş kişi bize "Bu kim?" "Bu kim?" diye soruyordu. Başkasını soran

yoktu.

Diyarbakır'da vesikalık resmini çoğaltmak için, bir sokak fotoğrafçısına vermiştim. Banyodan çıkan resme bakarken fotoğrafçının hali değişti. Durdu, bize döndü "Bu kim?" diye sordu. Ben, "Bir imam..." deyip geçiştirdim. Fotoğrafçı başını salladı. Bana, "Çocuk mu kandırıyorsun?" der gibi baktı ve "Bir imam ha?" dedi. Yanımda o zaman yüzbaşı olan Mustafa Güner Ağabey de vardı sanırım.

Bazı dualarının aynen çıktığını bilirim. Ağzı dualıydı. Amma hedefi insanları Allah yoluna, Peygamber sünnetine çekmek suretiyle, dünyayı bir köprü olarak kullanmaktı.

Politikadan ictinab ederdi. Zaten onun hedefi bu dünya değildi. Bütün zorlamalara rağmen de politikadan daima uzak kaldı.

Bir ziyafette idik. O karışmasa bile, politika onun etrafına yamanmak istiyordu. Bu sebeple i'tikâfın bulunmaz lezzetteki yemeği yerine, büyük bir ziyafet olmuştu bu sefer... Hayretle etrafıma baktım, bir an gözlerimiz karşılaştı. Ufukları dolaşan gözleriyle bana baktı ve içimden geçenleri okumuş gibi ve teselli makamında:

"—İnşallah biz dünya adamı değiliz!" dedi.

Evet, o bu dünyanın insanı değil, mâverânın adamı idi.

16. 11. 1990 - Türkiye Gazetesi

19. CEMAL SIFATI TECELLİ ETMİŞTİ

Dr. Ayşe Hümeyra ÖKTEN[50]

O büyük zâtı tanıdığım için Allah'a sonsuz hamd ü senâlar olsun... Cenâb-ı Hak, Rasûlü'nün *Livâü'l-Hamd*'i altında bize o büyüklerle toplanmayı nasib etsin...

Peygamber Efendimiz'den gelen dinî hakikatları bize ulaştırması için, herkesin bir mürşide, bir öğreticiye ihtiyacı vardır. Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla benim de karşıma Mehmed Zahid Kotku Hazretleri çıktı. Tıbbiyeden mezun olmuş, fakülte hastanelerinin birindeydim. İslâmî hayatım gizli olarak devam ediyordu. Bu şartlar altında, belki de hastalarımın duasıyla vuslat gerçekleşti.

1953 Yılında Kızılay, üniversiteden bir doktor kafilesi

---

[50] Dr. Ayşe Hümeyra Ökten, 1925 yılı Ekim ayında İstanbul'da dünyaya geldi. Babası Osmanlı dönemi ulema sınıfından müderris ve felsefe hocası, imam hatip mekteplerinin kurulmasında öncü Mahmud Celâleddin Ökten'dir. Annesi Mahmûde Hanım'dır. Okullarını birincilikle bitirerek 1949 yılında İstanbul Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Cumhuriyet döneminin ilk tesettürlü doktorudur.

Kızılay tarafından 1953 yılında hacda görevlendirilir. Bu hadise Ayşe Hümeyra Ökten'in hayatında bir dönüm noktasıdır. Ta çocukluğunda babasının sohbetlerinden etkilenerek oluşturduğu kalbi rabıta, Kâbe'nin içinde kılınan namaz ikramıyla karşılık bulur. Artık hayatı, İstanbul-Hicaz arasında geçmeye başlamıştır.

1960 yılında Medine'de doktor olarak göreve başlar. Bu sefer sevinen oradaki Türkler ve tabii kadın hastalardır. Babasının da niyeti gerçekleşir ve Medine'ye birlikte giderler. O senenin Ramazan ve Hac dönemi bitince, baba bir rüya görür ve İstanbul'a dönmesi gerektiğini söyler. Türkiye'ye döner, İmam-Hatiplerin açılması için gayret eder.

Dr. Ayşe Hümeyra Hanım halen hayattadır. Senenin ekseriyetini Medine'de geçirmektedir.

düzenleyerek hacca göndermeye karar vermiş. Hastalar için daha faydalı olur diye, genç doktorlardan alalım demişler. Biz de o kafileye Allah'ın lütfuyla dahil olduk.

Kızılay doktoru olarak, İstanbul'dan, İstanbul vapuruyla hareket ettik. İlk kafileyle Cidde'ye indik. Vapur döndü ikinci kafileyi aldı. Bizi son kafileye yani ikinci kafileye bıraktılar. İşte o ikinci kafilede Efendi Hazretleri'yle tanışma şerefine nâil oldum. Vapurda ekseriyetle imamlar, din adamları, hafızlar, müftüler vardı. Orada bir müslüman doktor olarak hepsinin iltifatlarına nail oluyordum.

Ben fırsat buldukça bir köşede Kur'an okumaya çalışıyordum. O, namaz vakitlerinde çıkarken benim kaldığım yere uğrar, hatırımı sorar; "Çalışıyor musun, okuyor musun?" diye iltifatlar ederdi. Gayet nur yüzlü çehresiyle bende o kadar büyük bir tesir bıraktı ki... Biraz da dedeme benzettiğimden, çok sevdim onu... O benimle alâkadar oldukça, sevgisi kalbime yerleşti.

Sonra bir gün hasta olduğunu haber verdiler. Benden evvel bir doktor gitmiş muayene etmiş, ilaç vermiş fakat ağrısı geçmemiş. Ondan sonra beni davet ettiler. Ben ilaç verdim ve takip ettim. Rahatsızlıkları geçti, çok memnun oldu. Dualarını almak nasib oldu.

Vapur yolculuğu uzun sürüyor tabii... 15 gün vapurda beraber yolculuk yaptık. İstanbul'a geldikten sonra da türlü vesilelerle, hastalık sebebiyle bizden alâkayı kesmediler. Daimâ himmetleri üzerimizde oldu. Ve ben de kendilerinden ayrılamaz oldum.

1960 Senesinde babam ve kendisi ile birlikte kafile yaparak hacca gittik. Ondan sonraki senelerde de, kendisiyle her sene hac zamanı beraber olduk, Allah nasib etti. Uzun seneler, kaç defa olduğunu unuttum haclarımız var... Vefatına kadar kendisi her sene hacca gelirdi. Çok güzel hatıralar var...

1979 Senesinde uzun bir zaman kaldı. Hattâ Beytullah'ta bir ara i'tikâf yaptı kendisi... O zaman bile çeşitli vesîlelerle onu Beytullah'ta, kaldığı odasında ziyaret ederdik. İ'tikâftan çıktılar, oradaki bir Türk evinde misafir kaldılar. O zaman bana da dediler

ki:

"—Siz de bizimle kalın, ev sahibine yardımcı olun!"

Hocaefendi orada olduğu için, gelen giden çok oluyordu. Çok ince düşünür, her şeyi hesab ederdi. Ben de o zaman uzun olarak orada kaldım. Sonra Medine'ye gittik, orada da beraber kaldık. Döndüler ameliyat oldular. Ameliyattan sonra hacca geldi. Yine arkadaşlar, "Hocaefendi'yle beraber siz kalın!" dediler. Ben de tabii, seve seve kaldım.

Vefatından bir hafta evvel ayrıldık. Hatta son günlerinde Medine'ye gelen ziyaretçiler:

"—Efendi Hazretleri burada kalsanız, gitmeseniz!" dediler.

Kendisi akıbetinin yaklaştığını hissediyordu herhalde, zannediyorum ki ihvanını düşündü;

"—Yok!" dedi. Yine ihvânını düşündüğü için, "Bana İstanbul'a gitmek düşüyor." dedi ve İstanbul'a geldi.

Efendi Hazretleri'nde, ilk görende bile hayret uyandıracak kadar, tam mânâsıyla cemâl sıfatının tecelli ettiği görülürdü. Nur

gibi aydınlık, gülen bir yüzü vardı. Daimâ mütebessimdi, gözlerinin içi gülerdi.

Kumral sakallı, uzunca boylu, geniş omuzlu idi. Karşıdan bakanlara bir heybet, bir asalet, bir vakar telkin ederdi. Rasûlüllah SAS'in birçok hali kendisinde vardı. Zaten Tarikat-i Nakşibendî'nin diğer tarikatlardan daha temâyüz etmiş tarafı, daima salik olanların, şeyhlerin, pirlerin ilmen de ilerlemiş olması... Yani hem ilim tarafından bilgililer, hem de tasavvuf yolunda kemâle ermiş insanlar...

İlmi, irfanı, hilmi, şefkati, sabrı, gayreti, fehmi, aklı, zekâsı, tevâzuu, cömertliği, hamiyeti, sadâkatı, emâneti, şecâatı, belagati, fesahati, güzel konuşması ve yüzünün güzelliği, iffeti, keremi, insafı, hayatı, zühdü, takvası ile tam Peygamber Efendimiz'in yolunda müstesnâ bir zat idi.

Hocamız, Mevlânâ Halid-i Bağdâdî Hazretleri'ni çok severdi. Daimâ derslerinde tevazuundan dolayı, murakabelerde kendisini ikinci plana alır, daimâ Halid-i Bağdadî'yi ön plana geçirirdi.

Dostundan ve düşmanından gördüğü zararları, eziyetleri affeder, karşılık vermezdi. Şefkati çoktu. Kendisini kimseden üstün tutmazdı. Hastaları ziyaret eder, cenazelerde bulunurdu. Gönül almak, onun için en makbul bir işti. Bazen, sabah namazını kıldırdıktan sonra cemaata doğru döner: "Hastası olan var mı? Cenazesi olan varsa, yardıma gidelim!" derdi.

Yakın olan ihvândan birini birkaç gün görmese, onu sorar, yolculuğa gitmişse hayır dua ederdi. Şehirde ise ziyaretine giderdi.

Yolda karşılaştığı müslümana önce kendisi selâm verirdi. Kimsenin ayıbını yüzüne vurmazdı, kimseden şikâyet etmezdi. Kimsenin arkasından söylemedi. Bir kimsenin sözünü veya işini beğenmediği zaman:

"—Bazı kimseler acaba neden şöyle yapıyor?" derdi.

Çok cömertti. Kendisinden bir şey istendiği zaman hiç yok dediği işitilmezdi. Var ise verir, yok ise sükût ederdi. Çok zaman sofrasında oturdum. Bir yemeği beğenmediği işitilmedi. Beğendiğini yer, beğenmediğini yemez ve bir şey söylemezdi.

Hediyeyi kabul eder, zekât ve sadaka almazdı. Ekseriyetle hediyenin karşılığını ziyadesiyle verirdi.

Hayatı tam sünnet-i seniyye üzereydi. Yatsıdan sonra gece yarısına kadar istirahat buyurur, ondan sonra sabah namazına kadar ibadetle meşgul olurdu.

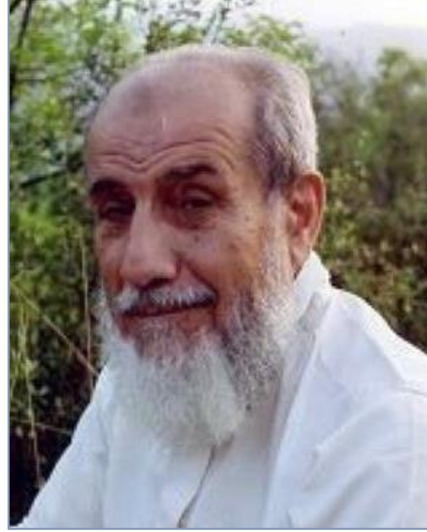
Birdenbire gördüğü şeyleri hayra yorar, hiç bir şeyi uğursuz saymazdı. Gıybet edeni, yâni başkasını çekiştireni asla dinlemezdi. Yürürken yan tarafına veya arka tarafına bakmak icabetse Peygamber Efendimiz gibi yapar, bütün bedeniyle dönüp bakardı.

Dünyada görüştüğümüz gibi ahirette de görüşmeyi Rabbim nasib etsin...

Kadın Aile, Kasım 1990

20. AHLÂK ABİDESİ ÖRNEK BİR İNSAN

Ali Ulvi KURUCU[51]

Bir İslâm büyüğü anılıyor, anılmak isteniyor. Gayr-ı ihtiyarî, insan bu gibi zevâtı anarken başka bir alemlere geçtiğini, topraklardan nur ülkelerine uçtuğunu seziyor, duyuyor, ruhunun derinlerinden hissediyor.

Tarihe şeref tacı büyükler anılırken,
Yükselmede ruh en yüce alemlere yerden,
Bin rayihanın feyzi sarar ruhu derinden,
Geçmiş gibi cennetteki gül bahçelerinden...

Hayat ve kâinatta her hadiseyi mukaddes çerçeveler içinde tablolaştıran Nebî-yi Zîşan Efendimiz cihan-kıymet bir hadis-i şeriflerinde buyururlar ki:

"—Alimler, peygamberlerin varisleridirler."

---

[51] Ali Ulvi Kurucu (1922-3 Şubat 2002): Konya'da doğdu. İlk ve orta eğitimini doğduğu şehir olan Konya'da tamamladı. Hafızlığını babası İbrâhim Kurucu'dan ikmal etti, Arapça öğrendi. Amcası Hacıveyiszâde Mustafa Kurucu'dan ve babasından dini eğitim aldı. Engellemeler nedeniyle yarım kalan dini eğitimini tamamlayabilmek için ailesiyle Medine'ye göç etti. Eğitimini Kahire el-Ezher Üniversitesi'nde tamamladı.

Medine'de Evkaf Dairesi'nin İnşaat ve Sicillat Emini olarak vazife yaptı. Daha sonra sırasıyla Mahmudiye Kütüphanesi'nde ve Şeyhülislam Arif Hikmet Kütüphanesi'nde çalıştı. 1985'te emekli oldu. 3 Şubat 2002 tarihinde Medine'de vefat etti. *Cennetü'l-Bakî* mezarlığına defnedildi.

Eserleri: *Gümüş Tül ve Alevler, Gecelerin Gündüzü, Hatıralar* (4 Cilt).

Bu kâinat-şümul hadis-i şeriften iki mânâyı anlamamız icap eder: Birincisi, alimlerin mâhiyet ve hakîkatini, mânevî değerlerini beyan buyuruyor ve alimlere şöyle bir vazife tevcih buyuruyor Nebi Zişan Efendimiz: Alimler Peygamberin varisleri olduklarına göre, onlardan peygamberlerin vazifeleri beklenir.

Ey ilim adamı, ey alim insan! Ey ilmi temsil kadrosu! Sizler peygamberin varisisiniz. Cemiyet, insanlık sizden peygamberlerin vazifesini bekliyor. Vazifeniz, peygamberliği temsil etmektir. Bu bir...

İkincisi: Ey Muhammed Mustafa ümmeti, alimlerin kıymetini bilin! Alimlerle sohbet etmek ibadettir.

İki manasıyla da ilim erbabının, hakîkî aliminin ne olduğunu bizzat Peygamber Efendimiz ümmetine tebliğ buyuruyor, ta'lim buyuruyor, irşad buyuruyor.

Bu alimlerden birisi de hatırasını yad ettiğimiz —kabri nur olsun, Allah ahirette şefaatini nasib eylesin— Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'dir. Hazret ilmiyle, irfanıyla, takvâsıyla, mânevî kemâliyle bir ahlâk abidesi, bir örnek insan idi. En çok gönlümü mest eden tarafları, tevazuu idi.

Hocaefendi'nin meclisine, sohbetine girdiğinizde, sanki gül bahçesine girer gibiydiniz. Çıkmak istemezdiniz. Hocaefendi'yi dinlerken, sanki Peygamber Efendimizi dinler gibi oluyordu insan... Hadis-i şerif rivayet ediyor hep...

Hacca geldiklerinde senelerce, belki on beş sene, devamlı surette fakirhanemde, bizim evde kalırlardı. Ben kütüphaneden, işimden dönünce, mutlaka ziyaret ederdim kendilerini... Hocaefendi bendenize, "Hafız abi!" derdi. Büyük bir tevazù eseridir. Babam yaşında hocamdır, mürşidimdir, sebeb-i feyzimdir. Bütün bunlara rağmen aynen Efendimiz SAS'in herkese en güzel ismiyle, en sevdiği isimlerle hitap ettikleri gibi, "Hafız abi!" derdi.

Bir gün kalabalık bir cemiyetti, o kalabalık meclise geldim. Dünyanın her tarafından hacı var... Koskoca bir salon tıklım

tıklım dolu... Buyurdular ki:

“—Yorgunum, ben size sohbet edemeyeceğim demiştim. Hafız abi geldi, bugün benim yerime o konuşacak. Ben de sizinle beraber dinleyeceğim!” buyurdular.

“—Hafız abi! Bize haccın hikmetini, hacdan maksat nedir, gaye nedir; bunu anlatacaksın!” dediler.

“—Efendim! Ben zât-ı âlinizden dinlemek isterdim. Bu kardeşlerim de sizi dinlemeye geldiler, beni dinlemeye gelmediler.” deyince;

“—Beni daimâ dinliyor bunlar, bugün sizi dinleyecekler. Ben de dinleyeceğim!” buyurdular.

Sohbet şöyle başlamış ve devam ediyordu. Hazret sanki bir talebe gibi, bir mürid gibi kemâl-i huzur içinde dinliyor, “Allah Allah... Evet evet...” diyordu. Fakiri teşvikleri feyzimi artırıyor, gönlümü mesrur ediyor. “Acaba Hocaefendi sıkılıyor mu ki, hatalı bir söz mü söylüyorum?” diye üzülüyorum. “Allah Allah... Evet evet...” buyuruyordu.

Ondan sonra hacca ait bazı şiirlerimi okudum. O şiirlerde şunlar vardı:

Hacı kardeşim,
Ezanlar yükselirken Arş'a, Beytullah'ı hatırla!
Şu pâk olmuş gönül kirlenmesin tekrar günahlarla!

Türkiye'ye geldiğim senelerden birisinde Hazret'i ziyarete geldim. O gece mübarek gecelerden bir gece idi. Sohbet arasında camide:

"—Hafız Abi! Sen de bu camide kalsın, hatıra olsun; kardeşlerimizin gönlünde kalsın diye, şu anda gönlüne doğan bir şeyi anlat!" dedi. "Şu anda gönlüne ne doğduysa, anlat!" dedi.

O anda cemaatin aşkını gördüm, şevkini gördüm, onu anlattım. Orada Hocaefendi ağlattı bizi... Hadis-i şerifler okudu, Efendimiz SAS'in ashabı toplamasından bahsetti. Peygamber-i Zişan'ın teşrif ettiği günlerde, Araplar birbirini yiyordu. Sırtlan gibiydiler, kuvvetli zayıfı yiyordu. Zayıfın bir kıymeti, ehemmiyeti yoktu.

Efendimiz SAS, dün birbirini yiyen, birbiriyle boğuşmayı şiar edinen Arap kabilelerini, kardeş yaptı. Öyle bir kardeşlik ki, Allah-u Teâlâ o kardeşliği methediyor. Bugün bizim ve bütün insanlığın muhtaç olduğu şey, kardeşliktir. İslam potası içinde erimemizdir.

Bunu söyleyince Hocaefendi'nin ağlamaları var ya, gözyaşlarıyla... Kardeşlerim, mü'min olan budur, iman budur, ihlâs budur... Allah ve Rasûlüllah sevgisi budur. Dikkat buyurun! İşte bu kitaplar bunun için inmiştir, peygamberler bunun için gelmiştir. Fedâkârlık dini... Ben diye bir şey yok, kardeşlik var... Nefs-i emmâreyi, nefs-i levvâme, nefs-i mutmainne, nefs-i râziye, nefs-i mardiyye haline getirmek var... Nefsin esaretinden kurtulacaksınız. Size nefsininiz hàkim olmayacak, ruhunuz hàkim olacak. Seyr-i sülûkten, tasavvuftan, tarikatten maksat nefs-i emmâreye hakim olmak...

O günkü gözyaşları hâlâ gözümün önünde... Allah şefaatlarına layık etsin...

Hocaefendi'nin bize en çok tesir eden hali, hayatta sünnetleri ihya etmesi, Peygamber Efendimiz gibi yaşaması, yâni hal ve hareketlerini SAS Efendimiz'e uydurması idi. Sanki Rasûlüllah'ı görüyor da, o nasıl hareket ediyorsa öyle hareket ediyordu.

Sonra yüksek tahsil gençliğini, hani kurtlar kapar diye kanadını açıp, onları böyle koruması... Talebelerinin içinden hacca gider bakanlar olurdu, sonra profesörler olurdu. Onların böyle bir ana kuş gibi kanadının altına alır, sonra her sene hacca gelir, ekseriya karadan gelirdi. Haccın sadece bir seyahat değil, günahların affı, duaların kabulü olduğunu söylerdi.

Ümmet-i Muhammed'e dua etmeyi bir borç bilirdi. Arafat'ta en mühim duaları:

"—Allah'ım! Bütün Ümmet-i Muhammed'e rahmeyle... Ümmet-i Muhammed'e rahmeyle..."

Defalarca bunu okur okur, ağlarlardı.

Kardeşlerin İslâmî bir hayat sürmelerini, bununla birlikte birbirlerini kırmamalarını, gücendirmemelerini ve fedakârlık etmelerini isterdi. Kendini değil kardeşini tercih etmeyi, diğergâmlığı tavsiye ederdi.

Hocaefendi Medine'de bir ev yapmak niyetindeydiler. Senelerce önce bir arsa aldık, orda bir ev yaptırmak diledik. Aldığımız arsa belediyeye gitti, belediye istimlâk etti. Parasını birkaç misli aldık, belediyeden... Para bende duruyor; arıyoruz, tarıyoruz. Merhum benim sıkıldığımı da anladı. Para bende duruyor, bir iş göremedik.

Erzurumlu Mustafa Necati hoca, Erzurum Ribat'ı diye bir misafirhaneye başlamış idi. Bir gün Hocaefendi'ye geldi:

"—Hocaefendi! Biz bu ribata başladık, bitiremedik. İkinci katın duvarlarını yaptık, aynen kaldı öyle... Lütfen bir çay içelim de, dua edin orada..." dedi.

"—Pekâlâ!" dediler.

Akşam Hocaefendi'yle gittik. Çay içtik, sohbet ettik. Hocaefendi adeti değildi, dünyaya böyle sathî bakardı. Bir mühendis gibi temellerini, haritasını, duvarlarını, kaç kat

olacağını sordular. Çok beğendiler, “Maşaallah..” filân dediler. Eve döndük.

Ertesi sabah, bizim çocuk okula giderken ona demiş ki:

“—İbrahim! Babana söyle, kütüphaneye giderken bana bir uğrasın!”

Uğradım. Selâm verdim, elini öptüm. Gülümsemesiyle, nurlu yüzüyle şöyle dedi:

“—Hafız abi! Ben fikrimi değiştirdim. Allah’ım şahittir, bu para benim paramdır. Binaen aleyh benim burada bir ev yapmam, Medine-i Münevvere’de bir evimiz olsun teklifim, teşebbüsüm şefâat-ı Peygamberiyeye vesile olur mu; gayem buydu. Fakat Allah’ım beni oradan çekiyor, Ümmet-i Muhammed’in fakirlerine bir misafirhane olmasını murad ediyorum. Bu parayı Mustafa Efendi Hoca’ya verelim. Bu binayı bitirelim, inşallah!” dedi.

Söylemesiyle içim gül bahçesi oldu, o kadar sevindim. Üzerimdeki yükten kurtuluyorum. Başlanmış bir binanın bitirilmesi, Mustafa Efendi Hoca gibi temiz bir insanın da o işin başında bulunması... Mustafa Efendi Hoca’nın on-on bir çocuğu var, bir kümesi yok, kirada oturuyor; insanlar için, müslümanların fukarası için misafirhane yapıyor. Bu kadar temiz bir insan, bunu da biliyorum.

Mustafa Efendi’ye bu haberi götürdüğümde, Mustafa Efendi[52] çok sevindi: “Allahım! Veli kulların böyle oluyor. Bir akşam Hocaefendi’yi çaya götürüyorum, o gece misafirhanenin tamamlanmasının kararı çıkıyor.” dedi, ağladı.

Azizim, keramet budur işte, velî budur işte! “Gelir gelmez fikrimi değiştirdim.” dedi. “Ben bir şefaatı peygamberiyeye vesile olsun, sebep olsun gayesiyle burada bir ev yaptırmak istiyordum; ben ve talebelerim otursun diye... Sadece bize değil, bütün

---

[52] 1986 Ağustosunda hac dolayısıyla Medine’deydik. Bir akşam Es’ad Coşan Hocamız’ın sohbetine Abdullah Efendi isminde, Medine’de mücavir yaşlı bir zât geldi. O anlattı: “1980 Kasımında Hocaefendi’nin vefat haberi gelir gelmez, Erzurum Ribatı’ndaki dairesi boşaltıldı, eşyaları kapının önüne yığıldı. O daireye Erzurumlu Mustafa Hoca’nın kardeşi yerleştirildi. Halbuki o daire için, bir seferinde Hocaefendi’nin altmış bin riyal verdiğini bizzat gördüm.” dedi. M. E.

Muhammed Mustafa'nın ümmetine hizmet edecek, Türkiye'den gelen her müslümanın oturabileceği bir misafirhanenin yapılmasını tercih ediyorum." dedi. Keramet budur, fazîlet budur. Hocaefendi kendisini çekiyor ortadan...

Hocaefendi'nin diğer insanlarla olan münasebetleri çok güzeldi, şiddeti sevmezdi. Latifti, kaçırmayı sevmezdi. Çünkü Peygamber Efendimiz SAS meşreb itibariyle: "Kolaylaştırın, ürkütmeyin, zorlaştırmayın!" buyuruyor. Birisi gelse;

"—Hocam! Bu tesbihi verdiniz, bu Evrâd'ı verdiniz. Fakat dersim var, işim var..." dese;

"—Yapabildiğin kadar..." derdi. "Olmaz, bırak öyleyse!" demezdi. "Yapabildiğin kadar yap!" derdi; sevdirir, kaçırmazdı.

Hiç bir hocanın, hiçbir şeyhin ardından attığını görmedim. Hattâ;

"—Bugünkü müslümanlar gruplara ayrıldı." dendi.

"—Evet, kader böyleymiş, ne yapalım? Fakat onları da ben şu

şekilde görürüm: Bir ordunun hava kuvvetleri var, kara kuvvetleri var, deniz kuvvetleri var, istihkâm kuvvetleri var... Bir ordunun çeşitli kolları var... Milletin imanını kurtarma mesaisinde koşan kardeşlerimiz...” demişti.

Herhangi bir kimse bu cevabı işittiğinde rahatlıkla çalışabilir, Hocaefendi’nin kanadının altına girebilirdi. Kaçırmazdı hiç, Allah rahmet eylesin...

İslâm’ı asliyetiyle, safiyetiyle algılamak lâzım! İslâm sadece bilgi dini değil de; bildiğiyle, iman ettiğiyle amel etme dini... Talebeleri içinden akidesi bozuk, “Eh olsa da olur, olmasa da olur.” şeklinde İslam’ı sulandıran kimse çıkmadı. Dürüst, nezih, ehl-i sünnet ve’l-cemaat caddesinde yürüyen temiz bir grup...

Peygamber Efendimiz SAS, şu hadis-i şerifleriyle ümmetini ne büyük, ne ulvî, ne kadar kudsî edeplere tevcih buyuruyorlar. Buyurmuşlar ki:[53]

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ ، إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ ، وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ ، وَوَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ (م. د. ت. عن أبي هريرة)

(*İzâ mâte’l-insânü iinkataa amelühû*) “İnsanoğlu, ölünce amel defterleri kapanır; (*illâ min selâsin*) fakat üç kimsenin amel defteri kapanmaz:

1. (*Sadakatün câriyetün*) “Sadaka-i cariye yapan, ehl-i imana,

---

[53] Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.405, no:3084; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.76, no:2494; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.243, no:1297; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.424, no:3541; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.372, no:8831; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.286, no:3016; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.343, no:6457; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.109, no:6478; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.247, no:3447; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.126; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.122, no:2494; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.495, no:5824; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1109; Taberânî, *Dua*, c.I, s.375, no:1250-1253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.113; İbn-i Hibbân, *es-Sıkàt*, c.I, s.9; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.952, no:43655; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.99, no:277; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.IV, s.66, no:2783.

insanlara faydası devam eden bir hayır bırakıp giden kimse...”

2. (*Ve ilmün yüntefeu bihî*) “Faydalanılan bir ilim, bir eser bırakan kimse...” O eserler okundukça, yazdığı eser ve kitaplardan mü’minler faydalandıkça, aynen hayatta kalmış gibi, hayatta ibadet ediyormuş gibi defter-i âmâli kapanmıyor.

3. (*Ve veledün sàlihun yed’ù lehû*) “Arkasından dua edecek sàlih bir evlat, hayırlı bir evlat yetiştiren kimsenin defteri kapanmıyor.”

“—Allahım, babama rahmet eyle...” diyor, babası için dua ediyor. Babasının günahlarının affını istiyor. Hayırla anıyor onu...

Bir tek hayırlı evlâdın duası insanı böyle ölümsüz kılarsa, hayatında olduğu gibi defter-i ameli kapanmayıp, amel defteri devam ederse; Hocaefendi yaptığı hizmetlerle binlerce, yüz binlerce evlât kazanmış oluyor. Böyle bir nesil bırakmak, bahtiyarlığın en büyüğü bence...

İmrenilecek insanlar böyledir. Zaten ideal kimseler böyle oluyor, örnek insanlar bunlar... Allah bu gibi alimlerin, bu gibi mürşidlerin adetini çoğalttığı gibi, bunların feyzinden bizleri feyizyâb eylesin, inşaallah...

İslâm, Kasım 1993

21. HİÇ KİMSEYİ KIRDIĞINI GÖRMEDİM

Ahmet Mithat COŞAN

Soru:

Hocaefendi Hazretleri'nin vefatı sırasında yanında kimler bulunuyordu?

Ben vardım. Torun Ahmed vardı. Daha başka 3-5 kişi de vardı orada. Ahmed'i de şuradan hatırlıyorum: Hocafendimiz son nefeslerini vermişti. Ahmed de o zaman, oradakilere:

"—Gürültü etmeyin, uykuya daldı, Hocamız çok yorgun, biraz uyusun, dinlensin!" dedi. Ancak Hocamız uyumamış, ruhunu teslim etmişti. Aradan çok zaman geçtiği için orada kimlerin bulunduğunu tam olarak hatırlayamıyorum. Sadece orada sekiz-on kişinin olduğunu hatırlıyorum. Ama tek tek söyleyemiyorum.

Soru:

Hocaefendi hakkında unutamadığınız anılarınız?

Yıllar önce, dükkânımız vardı ve orada çalışıyordum. Halimiz iyiye doğru gidiyordu o vakitlerde. Bana bir gün "Bazı kitaplar var ve bunların taşınması gerekiyor" dediler. O vakitlerde benim de bir Volkswagen arabam vardı. "Kitapları yerine götürüvereyim!" dedim. Ertesi gün o kadar sıkı bir iş oldu ki, gelememe durumunda kaldım.

Kitapları gideceği yere götürmem mümkün değildi, ancak söz de vermiştim. Arabaya atlayıp Hocamız'ın yanına kadar gittim.

Mazeretimi arz edecektim. İçeriye girdim. Biraz oturduk.

Daha ben konuşmadan Hocaefendimiz yüzüme doğru baktı:

“—Oğlum sen bugün bu kitapları götürme, başka bir gün götürürsün” dedi.

Ben de hiçbir şey demeden oradan ayrıldım.

Hocaefendimiz son derece nazik, kibar, hiç kimseyi kırmayan; çok tatlı, mütebessim çehre ile bakan güleç yüzlü bir insandı.

Yesiltekke’deki evimizde otururken Kur’an okuyordum. Tam olarak iyi okuyamadığım için babam yanlış okuduğum yerleri düzeltirdi. Okumamı iyice ilerlettiğim zamanlarda Kur’an okumaktan çok büyük haz duyuyordum. Adeta coşuyordum.

Bir gün Hocaefendimiz bizim eve gelmiş, kapıyı çalacakmış ki, bakmış içeride Kur’an okunuyor. Durup biraz dinlemiş ve içeri girince:

“—Aman ne güzel Kur’an okuyorsunuz. Harfleri çok iyi çıkartıyorsun, aferin” dedi.

Ben o zaman çok mutlu olmuştum.

Başka bir olay daha anlatayım. Bir keresinde Beykoz tarafına gezmeye gitmiştik. Orada kalabalık bir grup oturuyordu. İlahiler söyleniyordu, sohbetler yapılıyordu.

Orası çok büyük bir araziydi. Orada bir erik ağacı vardı. Ben de 3-5 tane toplamıştım. Bunları tam yiyecektim ki Hocaefendimiz bana öyle bir masum ve manalı bir gözle baktı ki ben utandım, içim yandı. Hatamı anladım ama çok ezilmiştim. Hemen erikleri yere bıraktım ve kendi kendime:

“—Bu eriklerin benim olmadığı kesin, öyleyse nasıl alıp yemeye yeltenirsin!” diye içimden geçirdim ve büyük bir pişmanlık duydum.

Hocamız’ın hiç kimseyi kırdığını görmedim. Sert bir dille sözler sarf ettiğini de duymadım, görmedim. Ama bazen hatalar yapılırsa aile efradına biraz kızarmış. Ama ben buna da hiç şahit olmadım.

Kendisi az yer ve yedirmeyi severdi.

Bana bazen av hikâyeleri anlattırırdı. “Benim abim de avcıydı.” derdi. Cemaat arasında muhabbetin artmasını ister ve bizi de teşvik ederdi.

“—Avcılık yapılabilir mi?” diye kendilerine sorduğumda;

“—Yapılabilir, mubahtır.” dedi.

Ama avlanırken her harekette besmele çekilmesini söylerdi. Ancak katliam yapar gibi avlanmaya karşıydı. Bunu tasvip etmiyordu. Makul, yiyebileceği kadar avlanmalı derdi.

Soru:

Hocaefendimiz merhumla seyahatiniz oldu mu?

Beraber hacca gittik. Yaklaşık 17 araba ve 51-52 kişi civarındaydık. Arabalar İskenderpaşa Camii önünden kalktı. Babam arabaya binerken:

“—Oğlum birbirinizi hoş görün, şimdiye kadar küçük şeytanlarınız vardı simdi büyük şeytan geldi. Kendisi idareyi eline aldı. Hacca gittiğinizde göreceksiniz ve şaşıracaksınız ki, hayret edilecek kadar ters şeyler yapacak müslümanlar birbirlerine. Çünkü büyük şeytan idareyi eline aldı” dedi.

Yola çıktık ve yolda babamın bu tebliğinin ne kadar yerinde olduğunu başımıza gelen olaylar vesilesiyle anladık. Zaman zaman birbirimize kırılacağımız anlar olacaktı ki hemen tembihleri hatırladık ve kendimize geldik.

Bir kısım arabalar Şam’dan hacca gidecekti. Bir kısmı da Bağdat vizesi alabilmiş ve Bağdat’tan gideceklerdi. Biz de Şam’dan gideceklerin arasında idik. Hocaefendimiz’in varlığı sebebiyle gezimiz çok tatlı geçti. Nereye uğradıksa büyük ilgi gördük. Hayırlara vesile oldu. Ayrılık vakti geldi, bir kısım Bağdat’a, bir kısım da Şam’a gidecektik. Vedalaşmaya başlıyorduk ki Hocamız, “Ne oluyor?” diye sordu. Biz de bir kısmımızın Bağdat’tan gitmesi gerekiyor dedik. “Olmaz öyle şey, yolculukta arkadaşlık böyle yapılmaz. Hepimiz Şam’dan gideceğiz” dedi.

Hepimiz ayni yoldan gittik ve hiç bir aksilik olmadı.

Yolda da dikkatimi çeken bazı olaylar meydana geldi. Arabalarla muhtelif yerlere gittik. Cafer (Tatlıbal) diye bir kardeşimiz vardı. Kendisi doktordu, ancak vizesi yoktu. Bizim ardımızdan geldi ve Hocaefendi'yi Maraş'a davet etti. Bize bir yemek yedirdi. Cafer bizi evine aldı. Annesi ve iki kardeşi (zannedersem) doğuştan âmâ imişler. Bizim için son derece güzel içli köfteler yapmışlar. Gözleri görmediği halde güzel yaparlarmış. Hepimiz 50 kişiydik. Evde sofraya oturduk ama ancak 30 kişi oturabildi.

Burada Hocaefendimiz çok üzüldü, sofraya sığmayan insanlar varken, diğerleri yiyorlar, içiyorlar; "Şunu da sünnetle, bunu da sünnetle!" diyorlardı. Hocamızın buna morali bozuldu. Neticede millet doyunca kalktı ve öbür gruptakiler de bir şeyler yediler.

Hocaefendimiz yolculuk yaptığı için son derece yorgundu. İstedi ki, biz oradan kalkalım, gidelim; biraz rahat etsin, abdest falan tazelesin. Pencereye doğru bakarak, çevrenin güzelliklerinden bahsetti. Hiç kimse anlamadı veya vurdumduymazlık yaptılar.

Ben arkadaşlara:

"—Gelin hep beraber kalkalım, biraz dolaşalım!" dedim.

Dışarı çıkınca:

"—Sizde hiç utanma yok mu? 'Yoruldum, biraz dışarı çıkın da istirahat edeyim!' mi diyecekti size?" dedim.

Daha sonra biraz dolaştık. Ben buradan anladım ki ihvanlarımız biraz daha ince fikirli olmalı ve düşünmeli, vurdumduymaz olmamalı. Gelişigüzel büyüyen yabani ot gibi olmamalıyız. Orada, Hocaefendimiz bize sezdirmeden bizim düşünüp dışarı çıkmamız gerekiyordu.

Ancak şunu da eklemek istiyorum. Şimdi bile (M. Es'ad Coşan) Hocaefendimiz'in yanında, bazen hiç yok yere 5-6 saat oturanlar var. Bir de, "Şu kadar zaman Hocamız'la beraberdim!" diyorlar. Hâlâ o ince sezgiden ve anlayıştan mahrum kardeşlerimiz var

maalesef… Ben buna çok üzülüyorum. Onun da bir insan olduğunu ve ihtiyaçlarının var olduğunu düşünmüyorlar.

Soru:

Hocaefendi Rahmetullahi Aleyh ile haccın dışında başka yolculuklarınız oldu mu?

Evet oldu. Yine bir defasında Hocaefendimiz'i ziyaret edeyim demiştim. İskenderpaşa'daki evine gidip elini öpeyim diye düşündüm. Evine gittim, o an:

"—Aa, Mithat da geldi" dedi.

Orada Es'ad Hocamız ve Valide Hanım da vardı. Daha sonra:

"—Haydi Es'ad, ağabeyine de bir bilet al da gel!" dedi.

Ben bir kulak kabarttım, ne bileti alıyorlar diye. Meğer Ankara'ya bir seyahat varmış. Ben bir şey diyemedim. İşim de o an müsaitmiş ki bırakabilmişim. Boynumu büktüm, "Pekiyi efendim!" dedim. Beraber Ankara'ya gittik.

Hocaefendimiz'in hizmetinde bulunan Vahdettin Erimoğlu vardı. Erimoğlu o an Ankara'da yoktu ve seyahat süresince Hocaefendimiz'e ben hizmet ettim. Nereye gitti ise beni yanında götürdü. 17-18 gün boyunca hizmet etmeye çalıştık.

Hocaefendimiz de sonunda:

"—Allah razı olsun, Mithat ne güzel hizmet etti!" diye beni övmüşlerdi.

Bu övgü de beni çok duygulandırmıştı. İnsan o günlerin geçeceğini ve bir daha eline geçmeyeceğini bilmeli ve o anki firsatları en iyi şekilde değerlendirmelidir.

O gün Mehmed Zâhid Efendi vardı bugün Es'ad Efendi var. Ben ağabey olarak Hocaefendimiz'in büyüğüyüm ama her şeyimle Hocamız'ın hizmetindeyim. Hocamız'a gece gündüz hizmet etmek isterim. Bu kişilerin duaları muhakkak geçerlidir. Onun bir hayır duası bizi ihya eder.

Allah bana, babama da hizmet etmeyi nasip ediyor. Onun özel şoförü gibi bir yerlere gidip geliyoruz. Bu benim için bir nimet...

Elimden geldiğince hizmet etmeye çalışıyorum ve hepimiz de babalarımıza hizmet etmeye çalışmalıyız. Allah kusur işlemeden hizmet etmeyi herkese nasip etsin…

Bu konuda, babamla olan bir hatıramı aktarayım. Çanakkale Ahmetçe Köyü'nden İstanbul'a kat'i dönüş yapıyorduk. "Bursa yolu üzerinden dönelim!" dedi babam. Bursa yolu ile geliyoruz. Ben de sabahları erken yola çıkmayı severim. Sabahleyin erkenden yola çıktık. Bandırma sapağını 3-5 kilometre geçtik. Babam dedi ki:

"—Oğlum ben Bandırma'yı görmek istiyorum. Bandırmadan gidelim!"

"—Yahu baba!" dedim, "Bandırmadan gidecektik de neden söylemedin? Bak, 15-20 kilometre geçtik."

Babam hâlâ Bandırma'yı görmekte ısrar ediyordu. Biraz yüzümü buruşturarak:

"—Bu kadar yol kat ettikten sonra mi Bandırma'yı göresin geldi?" dedim.

(Deminki kusur etmeden hizmet etmeliyiz sözümü hatırlayın!)

Oflaya poflaya geri döndük. Geri dönerken benzinciye uğradık. Benzinci, “Nereye gidiyorsunuz?” diye sordu. Benzinciye feribota gideceğimizi söyledim. Benzinci de bana “2 saat önce gidenler hep geri döndü. Hiç boş yer yokmuş.” dedi. Kızgınlığım bir kat daha arttı. Babam ise hiç anlamaz gözükerek, hiçbir söz söylemeden:

“—Haydi oğlum, Bursa yolundan gidelim!” dedi.

Gene “*Lâ havle...*” çekerek döndük. Yalova’ya geldik. Uzaktan bakınca yolların dolu olduğu görülüyordu. Baktık 5-6 saat bize sıra gelmeyecek. Biz de Karamürsel yönüne saptık. Bir müddet sonra yollarda yüz iki yiz metrede bir süpürülmüş cam öbekleri gördük. Anladık ki 1-1.5 saat önce zincirleme trafik kazası olmuş ve 40-50 araba birbirine girmiş.

Kafama odunla vurulmuş gibi oldum. Başımızdan geçen olayı düşündüm. İçimden:

“—Ah! Mithat ah! Bir de babana kızıyorsun, dosdoğru sapmadan gelseydik tam da bu kazanın içine düşecektik. Sen hâlâ ne şaşkınlıklar yapıyorsun. Kafanı çalıştır, bundan sonra bir şey söylediği zaman babanı üzme, bir hikmet olduğunu düşün ve ‘Pekiyi baba!’ de…” diye de kendi kendime de karar verdim.

Size bir de babamın anlattığı bir anıyı anlatayım. Aziz Efendimiz’in Ümmügülsüm Camii’inde sohbetleri olurmuş:

“—Odada 5 kişi olduğumuz halde Aziz Efendi 9 bardakla geldi. İbretle, ‘Neden böyle yapıyor?’ diye kendi kendimize sorduk. Çayları içmeye başlayınca birkaç kişi daha geldi, baktık ki mevcudumuz tam 9 kişi olmuş, ne bir eksik ne bir fazla” dedi.

Allah hepimize Hocaefendilerimize, ilim adamlarına, Allah’ın sevgili kullarına layıkıyla hizmet edebilmeyi nasib etsin. Onların bize ters gelen davranışlarında dahi, bir incelik, bir hakikat vardır.

İslâm Dergisi, 1997
(Röportaj: Mehmet Elmaz)

22. RÜYALARIMDA GÖRDÜĞÜM KİŞİ

Dr. Sedat APAYDIN

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn...
Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ rasûlinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Bizim Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'yle tanışmamız, 1953 senesinin şubat ayında, tıbbiyeye (İstanbul Tıp Fakültesi) başladığım zamanın ikinci senesinde oldu.

Liseyi Bursa Lisesi'nde parasız yatılı okumuştum. Bursa'da okumamıza rağmen, bir gün kısmet olup da Üftâde Camii'ne gitmek nasib olmamıştı. Bütün oradaki camileri gezmiş olmama rağmen, oraya gidip görmemiştim.

Lisenin son sınıflarında iken, geceleri bir şahıs bana rüyamda gösteriliyor, onunla bir toplantı yerine kadar geliyoruz, bir cami içinde buluşuyoruz; fakat konuşmamıza imkân kalmadan ya uyanıyor, ya uyandırılıyordum. Üniversite birinci sınıfa geldim, yine aynı şekilde hep o şahsı görüyorum ama bir türlü kendisiyle görüşmek mümkün olmuyordu. Bu hal iki buçuk-üç sene kadar sürdü.

Kadırga Yurdu'nda kalıyordum. O yurtta arkadaşlardan sekiz on kişi var, namaz kılıyoruz. Bunlar sabah namazı ile yatsı namazında kayboluyorlar, beraber cemaatle namaz kılamıyoruz. Onlara bir kaç defa sordum, "Nereye gidiyorsunuz?" dedim; bilmiyorum nedendir, söylemek istemediler.

İspartalı bir arkadaşımız vardı, şimdi rahmetli oldu, Şakir İkiz isimli, mühendis mektebinde okuyordu. Bir gün sabah namazında ona açtım, dedim:

"—Böyle böyle... Arkadaşlar nereye gidiyorlar, bana da söylemek istemiyorlar?"

"—Bilmiyor musun?"

"—Hayır, bilmiyorum." dedim.

"—Pekiyi, ben seni yarın oraya götüreyim!" dedi.

Aldı beni, Zeyrek Ümmügülsüm Camii'ne götürdü. Bir cuma akşamıydı, yatsı namazına onunla beraber gittik. Namazı kıldık, bitirdik. Hocaefendi yüzünü bize dönünce, ben iki buçuk üç senedir rüyalarımda gördüğüm kimseyi gördüm karşımda... Hocaefendi'yi görür görmez:

"—Rüyalarımda gördüğüm kişi!" dedim. "Hayret, bugüne kadar nasıl görmemişim bu zâtı?" dedim. Acâib bir hal oldu, yüzüne bakamaz hale geldim.

Hocaefendi mihrabda oturuyordu, ben de caminin orta kısmındaydım. Bir iki defa kaşlarını kaldırdı, "Sen gitme!" der gibi bana işaret verdi. Nihayet herkes gitti, ben olduğum yerde kaldım. Ben zannettim beni çağıracak. Kendisi kalktı yerinden, geldi benim yanıma... Dizlerini dizlerime dayadı:

"—Bizi de epeyce beklettin!" dedi.

Ben niçin beklettiğimi anlamadım. Kendisine:

"—Affedersiniz, şimdi gelebildim efendim..." dedim.

"—Size vazife vereceğim!" dedi, ders tarif etti.

Sonra bana:

1. "Sabah ve yatsı namazlarına buraya gelmeğe çalışacaksın; cumartesi pazar günleri diğer vakitleri de ihmal etmeyeceksin!"

2. "Kadınlarla ilginiz olmayacak. Okulda da bulunduğunuz zaman, kız arkadaşlarınızla mektep işi dışında irtibatınız bulunmayacak!" dedi.

Biz de bu tavsiyelere uyarak hareket ettik. Hocaefendi'yi bu şekilde tanıdık ve sık sık Zeyreğe gitmek sûretiyle kendilerinden istifade etmeye çalıştık.

O devirlerde birçok arkadaşlarımız, bilhassa Teknik Üniversite kısmından gençler vardı. Bu gençlerin birçokları bugün devlet kademelerinde rol almış kimselerdir.

Biz tıbbiyeyi bitirdikten sonra, her ay bulunduğumuz yerden kendilerine mektup göndermekliğimiz isteniyordu. Biz de bunu

sürdürdük. Mektep biter bitmez askerliğe gittik. Askerliğimiz Bitlis'te oldu. Oradan sonra Urfa'ya hükümet tabii olarak gittik. Oradan İnegöl'e geldik. İnegöl'den sonra, Balıkesir Devlet Hastanesi'nde ihtisasa başladık.

Balıkesir'de ihtisas yaparken, bir pazar günü Necati Efendi Ağabey, Rifat Bey ve Sabri Bey Balıkesir'e gelmişler. Dediler ki:

"—Hocaefendi geldi, Paşa Camisi'nde seni bekliyorlar."

Benim oradan ayrılmam mümkün değil... Öyle bir şey ki, hastanede tek başıma nöbetçi benim, asistan olarak; ayrılamayacağım. Tam ben böyle, "Telefonla başhekimi bulayım da, ondan bir müsaade isteyeyim." diye düşünürken, bir araba geldi süratle... Baktım, hastanenin operatörlerinden birisi... Hiç gelmeyen bir adam... Dedim:

"—Hoş geldin ağabey, bir şey mi var?"

"—Akşam bir hastaya bakmıştım, ağırlaşmış, Şimdi onun için geldim, iki üç saat uğraşacağım onunla..." dedi.

"—Aman, benim bir işim var, on beş dakika bana müsaade et!"

"—Yâhu git, üç saat dur istersen!" dedi.

Biz hemen arkadaşlarla arabaya binip gittik. Geldik, Hocaefendimiz'in yanına... Elini öptük. Hocaefendi sordu:

"—Ne oluyor ihtisas?"

"—Efendim, işte bir ay sonra ihtisasımın yarısı burada bitiyor; yarısını da ya Ankara'da, ya İzmir'de, ya İstanbul'da devam etmem lâzım!" dedim.

"—Sen İstanbul'a gelirsen, senin orada evin, yerin hazır!" dedi.

Benim evle, yerle pek ilgim de yok, düşüncem de yok... Hocaefendi böyle deyince, "Herhalde Hocaefendi'nin bir evi var, onu da bize kiraya verecek." diye düşündüm.

"—İyiymiş, Allah razı olsun!" dedim.

Oradaki ihtisasın bitişine on beş gün kala ben Hocaefendi'yi geldim:

"—Efendim böyle böyle demiştiniz bana, ben geldim." dedim.

"—Git, Osman'ı bul!" dedi.

Ben Osman'ı falan tanımıyorum, sonradan öğrendim ki Osman Çataklı imiş. O zaman doçentmiş. Fakat dediler ki:

"—Osman Ağabey'in babası hasta, Ünye'ye gitti."

O zaman aradık taradık, olmayacak. Bu sefer tekrar Hocaefendi'ye gidip de, "Yokmuş, bulamadım!" demeye utandım. Kendimiz ev aradık, bir arkadaşın evini tuttuk. Bizim evi tuttuğumuz gün Osman Ağabey gelmiş, o da bizi arıyor. Beni aldı, evine götürdü. "Senin evin hâlen yapılıyor, o ev senin olacak!" dedi. Netice itibariyle o ev bizim oldu, tamamlanınca oraya geçtik. Hocaefendi'nin bizi bir ev sahibi yaptığını zaman geçince öğrendik.

Nihayet ihtisasımın ikinci kısmını da Şişli Etfal Hastanesi'nde bitirdim. Evdeki bir arkadaş beni Hocaefendi'ye götürdü:

"—Efendim, bu arkadaş ihtisasını yaptı, buna bir iş bulalım!" dedi.

"—O bulur, bize lüzum kalmaz!" dedi.

Üç gün aradan geçti, ben tekrar kendisine geldim:

"—Efendim, Türk Hava Yolları'na girsem ne dersiniz?"

"—Tamam, oraya dilekçeni ver!" dedi.

Dilekçemizi verdik, arkasını bıraktık işin... Onlar da öğrenmişler ki biz namazcı bir kimseyiz; "Bize yaramazsın, seni alamayacağız. Bize böyle adam lâzım değil, bize açık fikirli adam lâzım!" dediler.

Aradan on gün geçtikten sonra, Hocaefendi bize yemeğe geldi. Evin umûmî bir telefonu vardı, kapıcının yanında duruyordu. O sırada telefon çaldı. Hocaefendimiz:

"—Senin için geldi telefon, git o işini takip et!" dedi.

Evde yirmi iki tane daire var, herkese gelebilir. Hakîkaten benim için gelmiş, işle ilgili... Dediler ki:

"—Yarın gel, senin evrakların takip edilecek!"

Ertesi gün gittim. Dokuz kişi müracaat eden varken, beni seçtiler; oraya girdim. Netice itibariyle, 24 sene Türk Hava Yolları'nda çalıştım. Zaman zaman, bize yaramayan düşünceli kimseler sebebiyle ayrılmak istediysem de, Hocaefendi'nin bize

deyişi:

"—Oradan sen ayrılma, seni onlar ayırsınlar!" tarzında oldu.

İşe başladıktan bir sene sonra, Hocaefendimiz'le beraber bir kuyumcu arkadaşın evinde iken, hac için bir düşünce ortaya çıktı. Herkes soruyor Hocaefendi'ye:

"—Ben gidebilir miyim?"

Kimisine gidersin, kimisine gidemezsin diyor. Ben de kenarda duruyordum. Zâten gidecek maddî durumum müsâit değil, böyle bir şey de düşünmüyorum.

"—Doktor, sen de hazırlan!" dedi.

"—Efendim, benim şartlarım müsâit değil..." dedim.

Tekrarladı bu sefer:

"—Doktor, sen de hazırlan!"

"—Emredersiniz efendim, öyle yapalım!" dedim.

Sabahleyin işe geldim. Dediler ki:

"—Türk Hava Yolları olarak seni Kızılay'la beraber yarın hacca gönderiyoruz. Evraklarını hemen hazırla!"

Biz bir gün evvel, "Olmaz, gidemeyiz!" derken, sabahleyin nasıl gideceğimizi öğrenmiş olduk.

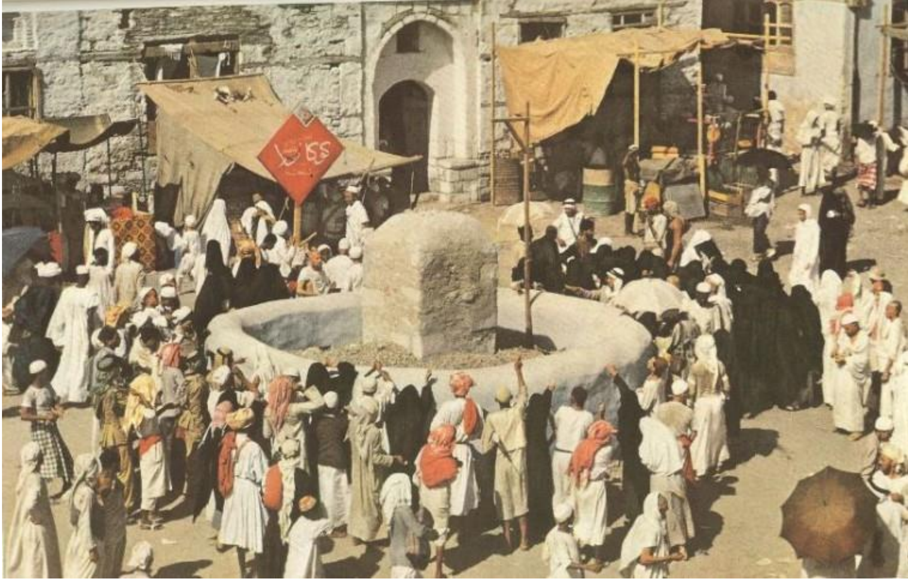
Hacca gittik. Şeytan taşlama esnasında, yanımda dört tane çok kuvvetli sağlık memuru ile beraber giderken, arkamızdan gelen bir Sudanlı grup bizi yıktı. Benimle beraber bir arkadaş yıkıldı; fakat o çabukça kalktı, ben kaldım. Öyle bir duruma geldi ki, şu kolumun üstünden geçenler, nihayet kolumun üstündeki eti ikiye böldüler, kemik çıktı meydana... Fakat ne kanıyor, ne ıslanıyor. Ben zorlukla kalktım ayağa... Şöyle elimle tuttum, kanamıyor diye de hoşuma gidiyor, şeytan taşlayacağım diyerekten...

Nihayet şeytan taşlamayı yaptık, döndük, geldik Hocaefendi'nin yanına...

"—Ne o?" dedi.

"—Efendim, kolum böyle böyle bir durum oldu, kemiği görünüyor..."

Bir şeyler okudu, şöyle eliyle yarayı kapattı. Kapandı gitti

yara... İnanamıyorum bir türlü, yanlışlık olmasın diyorum, ete bakıyorum, geri açılmıyor. Hiç kan da akmadı.

“—Vazifeni yaptın mı?” dedi.

“—Yaptım.” dedim.

Üç dört gün sonra baktım, yaranın üzeri sadece kıpkırmızı bir kabuk oldu. Yanlardan, en alt kısımdan hafifçe sulandı. Hacdan geldikten sonra da, bir hafta içinde sulanan kısımlar da kapandı gitti. Şimdi dahi bakıyorum, ne yara yeri var, ne yara izi var... O günkü arkadaşlar, Necâti Efendi ve diğerleri de gördüler.

Hocaefendimiz, hasta oldukları zaman beni çağırırlardı. Çünkü evimiz yakındı. Hemen hemen bütün hastalıklarında kendilerine ve valide hanıma ben bakardım. Bir defa kontrolünde, midesinde bir sertlik ortaya çıktı. O zaman da Mazhar Bey Vakıf Gurebâ Hastanesi’nin baştabibi idi. Yapılan film tedkiklerinde maalesef, midenin antrum denilen çıkış kapısına yakın yerinde kanser başlamış.

“—Efendim, ameliyat yapılmadan geçmez!” denildi.

“—Eh, mâdem ki öyledir, böyle bir şey şehidlik bakımından

belki lâzım olur, alınsın!” dedi.

Midesinin üçte ikisine kadar olan kısmı alındı. [Mart 1980] Hocaefendi çok rahatladı. O yıl orucunu dahi tuttular, sonra hacca gittiler.

Hacda uzunca zaman kalmayı arzu etmişler, fakat maalesef hastalık tekrar nüksetmiş. O kadar zayıflamışlar ki, adetâ bir deri bir kemik kalmışlar. Tekrar dönüp geldiler.

Ben havaalanında olmama rağmen, acil bir vak’a ile uğraşıyordum, yetişemedim. Ancak akşam namazı vaktinde geldim. Ben kapıdan içeriye adımımı attım. O sedirin kenarına dayanmış vaziyette yerde duruyordu:

“—Doktor doktor! Artık bizim doktorluk işimiz kalmadı.” dedi.

Öyle deyince, ben ne Hocaefendi’nin elini öpmek imkânını bulabildim, ne de gidip başka bir şey söyleyebildim. Tam ben bu halde iken, Osman Çataklı geldi arkamdan... O da duysun gibilerden yine:

“—Doktor doktor! Artık bizim doktorluk işimiz kalmadı.” dedi.

Bu şekildeki sözleriyle kendi durumunun ne olduğunu bize söylemiş oldular. Ondan sonra da bir hafta ömürleri oldu.

13 Kasım 1980 Perşembe gününün sabahında, ben Bıçakçı Ali Efendi Camisi’nde idim, arkadaşlar İskenderpaşa’ya gelmişler. Dr. Alâeddin Beyler, Mehmed Beyler hepsi büyük odanın içerisinde oturuyorlardı. Ben de döndüm geldim.

“—Ne oldu Hocaefendi’nin durumu?” dedim.

“—Hocaefendi’nin durumu çok ağırlaştı, serum takip ediyoruz ama iyi görünmüyor durum...” dediler.

Kızları da mütemâdiyen:

“—Baba nasılsın, ne olacak?” filân diyorlar.

O da onlara diyor ki:

“—Merak etmeyin kızım, biraz sonra hiç ağrım, sancım kalmayacak! Siz de rahat edeceksiniz.” diyor.

O meğer ölümünü haber veriyor; onlar da, “Babamız iyi olacak!” şeklinde mütâlaa ederek seviniyorlar.

Diğer taraftan, arkadaşlara dedim:

"—Bu böyle olmaz, Hocaefendi'nin yanına girelim! Akşamki duruma göre, durumu çok ağır... Yirmi dört saatlik ömrü ya var, ya yok; durum o şekilde görünüyor." dedim. "Gidelim Hocaefendi'ye, hiç olmazsa kendisinden helâllik isteyelim ve bir fikir alalım kendisinden..." dedim.

"—Gidelim mi, gitmeyelim mi? Gidersek ayıp olur mu?" diyenler oldu.

"—Hiç bir şey olmaz, hemen gidelim! Bunu görüşmemiz daha faydalı olur." dedim.

Ben daha içeri girerken, baktım Hocaefendi adetâ bir kartal heybetiyle, çok güçlü bir şekilde, korkulacak bir heybetle doğruldu... Ben o durum karşısında konuşacağımdan vaz geçtim. "Hocaefendi'nin bu şekilde hareketinde bir özellik var..." dedim.

Arkadaşlardan kimisi elini ayağını tutmağa, kimisi elini öpmeğe başladı. O:

"—Bırakın bunları!" dedi.

Ben:

"—Efendim, biraz yaslansanız!" dedim.

Nabzına baktım, nabzı çok süratliydi. Arkadaşlara:

"—Serumu çıkartın!" dedim.

Onu çıkardık. Saat de hemen hemen sekizdi. Bizim de o günlerde teftişimiz vardı, benim mutlaka işyerinde bulunmam gerekiyordu. İçimden:

"—Nasıl yapsam acaba? Hocaefendi'den izin istesem çok ayıp olacak. Gitmezsem, benden başka yetkili yok... Müfettişler var..." diye düşünüyordum, şöyle Hocaefendi'nin yüzüne baktım.

"—Haydi, sana müsaade çıktı." dedi.

İçimden geçirdim ama ben Hocaefendi'den müsaade istemedim, bir şey söylemedim. Sadece nasıl durumu gibilerden yüzüne baktım; bana böyle söylediler.

Bana öyle deyince, Alâaddin de:

"—Efendim, ben de gidebilir miyim?" dedi.

"—Yok, sana izin çıkmadı, sen otur!" dedi.

Bu şekilde yanından ayrıldım. Devamlı telefonla durumunu soruyordum. Benim hemen arkamdan hafif bir komaya girer gibi olmuş, sonra yine düzelmiş, açılmış. En nihayet, öğleye doğru uykuya girer gibi olmuşlar ve o şekilde irtihal eylemişler.

Hocaefendi'nin dâimâ ikrâmını, maddî mânevî faydalarını müşahede ettik. En son hastalığında çok gayret ettiysek de, irtihâline vesîle olacak bir şekilde takdir edildiği için, sonunda Cenâb-ı Hakk'ın dâvetine icâbet eylediler.

9. 11. 1992 - İlksav **/ İSTANBUL**

23. ONDA ARADIĞIMIZ VELÎYİ BULDUK

Av. Yusuf TÜREL[54]

Soru:

Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'yi ne zaman tanıdınız?

Müsaade buyurursanız sualinize cevap vermeden önce bir hususu arz etmek isterim:

Bir insanın hayatını başka bir istikamete götürmek, insanın kendi iradesi değildir. Birden bire bulunmadığı bir vaziyetten bambaşka bir vaziyette gitmesi bir tesadüftür. Benim kanaatim şudur ki böyle bir değişim, insanın başka bir tesir altında olması ile olur. O tesir de muhakkak ki ilahî bir tesirdir.

Yine bir şey daha söylemek istiyorum. Böyle bir nimete ulaşmak da bambaşka bir şeydir. Bu para ile elde edilmez. Bu ilahî bir şeydir. Benim ecdadımda bu mânâda bir yol var. Ben aslen Kosavalı'yım. Benim soyum Şair Yahya ile baslar. Ondan ötesini bilmeyiz, bilmek de gerekmez. Çünkü muhtemelen hristiyandır. Şair Yahya, divan sahibi olup Kosova'dan Bağdat'a kadar giden bir veli zat. Benim köküm işte oradan başlıyor.

---

[54] Av. Yusuf Türel (1910-31. 08. 2000) Kosova vilayetine bağlı Taşlıca'da doğdu I. Dünya Savaşı çıkınca ailesi ile birlikte İstanbul'a göç etti. İlk ve orta tahsilini Reşadiye Nümune Mektebinde tamamladı. İstanbul Lisesi'nden mezun oldu. İ.Ü. Edebiyat Fakültesine girdi. Bu fakültenin son sınıfında iken Hukuk Fakültesi'ne de başladı. Hukuk bittikten sonra 4 yıl askerlik yaptı (1939-1943). Askerlikten sonra 31 sene avukatlık yaptı. 1974'de emekliye ayrıldı.

Sosyal faaliyetlere fakültede MTTB'de başladı. 1950 yılında İlim Yayma Cemiyetinin kuruluşunda bulundu. İmam-Hatip okullarının açılması için gayret etti. Vefatına kadar muhtelif vakıf ve cemiyetlerde hayır hizmetlerini sürdürdü. 31 Ağustos 2000 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Şişli Camii'de kılınan cenaze namazından sonra Eyüp Sultan Mezarlığına defnedildi.

Allah'ıma şükrederim ki o silsile hiç bozulmamış.

Bu atmosfer içinde, ben üniversite talebesi iken merhum Abdülhakim Arvasî Hazretleri'ne intisab ettim. O zat-ı mübarek Eyüp'te Gümüşsuyu'nda bir tepenin üstünde bulunan bir tekkenin imamı olarak görünüyordu. Fakat o isteseydi o zamanın en büyük selatin camilerinin imamı da olabilirdi. Ama onun orada kalması, bir inzivaya çekilip dünya hayatı ile ilgisini kesmekti. Ben onun rahle-i tedrisine yedi sene devam ettim.

Sonra merhum aslâ ve aslâ vârid olmayan bir ithamla meşhur Menemen hadisesinde zan altına alındı. Merhuma bir harita gösterilse ve orada Menemen'i göstermesi istense, gösteremezdi. Ne gitmiştir, ne görmüştür orayı…

Onu bir gece yarısı alıp, askeri mahkemede muhakeme etmişlerdir. Burada şunu arz edeyim. Zamanın mahkeme reisi bir generaldi. Diyor ki:

"—Şeyh misiniz?"

Cevabı şudur:

"—O şerefe nâil olamadım. Ama bugünküleri kasdediyorsanız buna da ben tenezzül etmem."

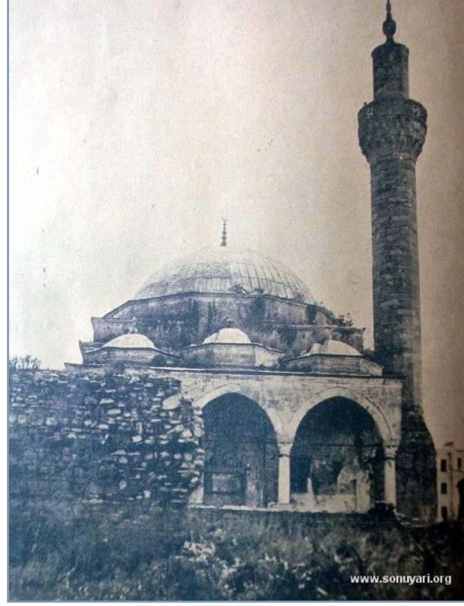
Burada dikkat etmek lazım; mürşid olmak kolay bir şey değildir. Pazardan alınmaz, miras olmaz. Bu makama sahip olmak için yüksek meziyetler yanında, bir de ilahî iltifata sahip olmak lâzım. Gelelim sizin sorunuza.

Abdülhakim Arvâsî Hazretleri beraet ettikten sonra İstanbul'a gelmesine mani olunmuş ve Ankara'ya mecburi ikamete mecbur tutulmuştur. Bir insan inanmışsa, ihlas sahibi ise, aldığı manevi zevki devam ettirmek ister. Birden kendini manevi boşlukta hissederse, kendini kaybetmiş gibi olur. İste o sıralarda bende de böyle bir boşluk olmuştur.

Tam o zamanlarda Mehmed Zâhid Efendi Bursa'dan Zeyrek'teki mescide gelmişlerdi. Ben yine Fatih'te Kıztaşı'nda oturmaktaydım. Bir arkadaşım vardı ki, şimdi rahmet-i Rahman'a kavuştu; Eskişehir mebusu Ahmet Oğuz, Demokrat Parti'nin en ileri mebuslarındandı. O da Kıztaşı'nda otururdu. Zaman zaman onunla oraya giderdik. İşittik ki oraya bir velî zât gelmiş.

Gittiğimiz zaman, kalabalık bir gençlik huşu içinde namazdan sonraki dersleri dinliyordu. Biz de kendimizi o havaya

kaptırmıştık. Bir dinledik, iki dinledik ve dedik ki işte aradığımız velîyi bulduk. Kalp muhabbeti ile bağlanmıştık. Henüz iltifatına mazhar olmuş değiliz.

Bir müddet sonra Zeyrek'ten İskenderpaşa'ya geldi. O ana kadar İskenderpaşa Camii haraptı. Bakımsız bir cami idi. İçeride kediler, köpekler yaşıyordu. Efendi Hazretleri İskenderpaşa'ya geldiklerinde bu manzara vardı. Ama onun birden bire burada duyulmasıyla, Fatih'in eşrafı kısa zamanda camiyi ihya edip tertemiz etti.

Bizim muhabbetimiz burada da devam etti. Çok kısa bir zamanda iltifatına mazhar oldum. Ve halka öyle bir halka idi ki tarif edilmesi çok güç. Bir gençlik ki, bir cemaat ki, insan birden bire şaşırıyor. Ve o cemaatle temasa geçildikçe, memleketin en ileri insanları; ticarette ve sanayide, ilimde, siyasi makamlarda en ileri insanlar o cemaatin içinde... Birden bire kendimizi orada kaybolmuş vaziyette görüyoruz.

Kısa bir zamanda İstanbul'un en ileri hàkimleri, üniversite hocaları ve en yüksek rütbeli fiilen vazifeli kurmay albayları, hatta generaller o cemaatin daimi insanları oldu.

Soru:
Bunlardan hatırladığınız isimler var mı?

İsimleri şimdi söylemeyeyim. Ama birkaç tanesini söyleyebilirim. Meselâ, o zamanki İstanbul Üniversitesi rektörü Ekrem Şerif Egeli, bir başasistanı ile gelmişti. Gelişinin sebebi, talebe ve asistanlarının aktardıkları bilgiler sebebiyle, bir merak saikasıyla geldi. Yoksa, onun İslâmî hayatı çok iyi değildi. Bir

namazdan sonra çıkarken ben kulağımla işittim:

"—Biz buraya devam edersek, galiba hem doktorluğumuz, hem üniversite rektörlüğümüz uçup gidecek, hepsini buraya teslim edeceğiz!" dediğini…

Yine meşhur ikinci ağır ceza reisi rahmetli Reşit Ömer de bir merakla gelmişti: Cuma namazını kıldıktan sonra bana hitaben:

"—Yusuf Bey, hayatımın en tatlı saatlerini bugün yaşadım. İnşaallah hayatımın sonuna kadar bu devam eder." dedi.

Hakikaten hayatının sonuna kadar cemaate devam etti, Hocaefendi'ye bütün bağlılığıyla yaşadı.

Bir albay vardı. İsmi hatırımda değil. Hocaefendi rahmetliye çılgınca bağlı idi. Öyle ki çok zamanlarda resmî vazifesini unutarak Hocaefendi'ye hizmet edebilmek için camide yatacak hale gelmişti.

Soru:

Hocaefendi ile özel zamanlarınız, seyahatler, sohbetler olmuştur. Onlardan bahseder misiniz?

Tabiî birçok birlikteliğimiz oldu. Bana "Hacı Yusuf" diye hitab ederdi. Bir yere gittiğimiz zaman beni mutlaka koluna alır ve öyle yürürdü. Ben bu yürüyüşü yaparken, kendimi uçuyor zannederdim. Benim fakirhaneye de bir kaç defa gelmiştir. Benim yeğenimin nikâhını, merhum Abdülkadir Çavuşoğlu'nun nikâhını da o kıymıştır.

Birçok seyahatte bulunduk. O, çok mütevazı bir hayat yaşardı. Az yer, lüzumlu olmayan yerde konuşmazdı. Konuşunca da sanki ağzından hikmetler dökülüyor durumda olurdu ve çok tesirli olurdu. İlme o kadar aşıktı ki, her sohbette ilimden, kitap okumaktan bahsederdi.

Kapalı hayatı pek sevmezdi, ağaç ve çevre sevgisi sonsuzdu. Sulara fazlasıyla meraklı idi. Abdülkadir Çavuşoğlu rahmetlinin evinin kenarındaki bahçe denize bitişikti. Daima oraya çıkmak ister ve oraya çıkıldığı zaman, eğer güneş fazla değilse deniz kenarına oturur, ufka dalardı. Çok zaman bize döner:

"—Şu dünya alemine bir ibretle bakın! Ufukta ne var, denizde ne var, denizle ufuk arasındaki münasebetleri değerlendirmeye

kalksanız acaba kitaplara sığar mı?" diye sual tevcih eder ve ondan sonra onun mânâsını değerlendirirdi.

Bir gün Abdülkadir Bey'in yalısından bakarken, şöyle demişti:

"—Su denizin üstüne şuradan bir fındık tanesi büyüklüğünde bir taşı bıraksak ne olur o taş?"

"—Efendi Hazretleri, batar."

"—Pekiyi, ya bakın şu dağlar gibi büyük adalar bu denizin üzerinde nasıl duruyor?"

Bu misali bize Allah'ın azametini göstermek için vermişti.

Efendi Hazretleri hafif gülerdi. Ama ben hiçbir zaman suratını asık görmedim.

Soru:

Hocaefendi Hazretleri'nin zamanında siyasî çevrelerle, hükümetle, bakanlarla, değişik bürokratlarla ilişkisi vardı. Daha doğrusu bu gibi çevrelerden gelenler çok vardı. Bunların çoğunu görmüşsünüzdür. Bu ilişkileri nasıldı?

Efendi Hazretleri yalnız ve yalnız birliği isteyen bir mübarek zattı. Birlikten asla sapmamıştır. Böyle bir düşüncesi bile yoktur. Binaen aleyh kendisine ziyaretler, iltifatlar olmuşsa, bir tarafa meylettiğini söylemek doğru değildir. Evet, arz ettiğimiz gibi üst makamlardan tutun da, valilere kadar ziyaretçileri olmuştur. Ama bu hiçbir zaman siyasi bir sebeple olmamıştır. Daima birliği tavsiye etmiştir.

Mademki açtınız, söyleyeyim: Bir keresinde gece yarısı hanım beni uyandırdı:

"—Bey, bey, Ankara arıyor!" dedi.

Hayrola deyip telefona koştum. Karşıdan gelen ses Ekrem Ceyhun Bey'di.

"—Ekremciğim, ne istiyorsun, hayırdır?" dedim.

"—Beyefendi'nin size selâmı var."

Beyefendi deyince biliyorum, onlar Süleyman Demirel'e beyefendi derler.

"—Efendi Hazretleri'ne gidip yarınki itimat reyinde (güvenoyunda) bize Recai Bey ve arkadaşlarının rey vermelerini iletir misin? Ama bu gece mutlaka Recai Bey'le görüşülüp bu iş bitmeli. Recai Bey'in grupta etkisi ağırdır. Mutlaka bu gece

bulunmalı! Aksi takdirde idare komünistlerin eline geçecek. Biz itimat reyi alamazsak, kabine düşecek" diyordu.

Ben de:

"—Ekremciğim, saat 12, Efendi Hazretleri uyumuştur, bu yarın olmaz mı?" diye sordum.

Ekrem Bey:

"—Bir saat geç kalsa olmaz. O kadar kritik…" diye söyledi.

Bu durum üzerine giyinmeden, üzerime bir pardesü alarak gittim, bahçe kapısının önünde kapıyı çalayım mı, çalmayayım mı diye tereddüt içerisinde iken, daha sonra karar verdim ve kapıyı çaldım. Bir iki dakika içinde kapı açıldı. Kapıyı açan Vahdettin'di. Efendi Hazretleri'ne hizmet eden kişidir. Beni görünce, ona:

"—Rahatsız etmedim değil mi?" diye sordum.

"—Yok," dedi. "Efendi Hazretleri daha uyumadı."

Ben de biraz rahatladım ve huzura çıktım. Durumu anlatınca Vahdettin'e telefon et, Recai'yi bul dedi. Vahdettin telefona gitti, ben de ayrılmıştım. Daha sonra, ertesi gün Erbakan'ın açıklaması oldu:

"—Kerhen de olsa oy vereceğiz!" demişti.

Ama bu Efendi Hazretleri'nin bir siyasi hayat içerisinde olduğu anlamına değil. O daima memleketin lehine olan bir şeye vasıta olmuştur. Evet, her siyasi zihniyeti temsil eden kanatlar da misafir olmuştur.

Soru:

Ülkenin geleceği ile ilgili, yani Türkiye ile ilgili bizzat ilgilendikleri işler olur muydu?

Bakın, bunu da sık sık bana söylerdi. Biz Abdülkadir Çavuşoğlu, Mehmet Güler Bey'i hiç ayrı tutmaz, her cuma günü bize mutlak surette dirsekle işaret edip çaya davet ederdi. Ama biz yalnız giremezdik. Çok gelen gideni vardı. Herkes gittikten sonra, kendisi şiltesinde oturur, bizi de mutlaka sedire oturturdu. Bu da bizim nâil olduğumuz iltifattı.

Şunu derdi:

"—Bu kapının önünde cemaatin dizdiği otomobillerden rahatsız oluyorum, rahatsız oluyorum. Küffar diyarlara ekmek

parası için giden isçilerin, o küffar diyarlara gitmemesi var iken, buna mecbur kılınması beni üzüyor. O otomobillerin yerine atölyeler, fabrikalar kurulsa ve bu vatandaşlara iş bulunsa hem onlar İslâm diyarında yasama imkânı bulur hem de biz kâfirlerin kölesi olmazdık.”

Bunu defalarca tekrarlamıştır. Ve gençlere hep sanat, sanat derdi. Pek öyle memur olmalarını istemezdi.

Soru:

Eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal’ın da derslerine devam ettiği söyleniyor.

Turgut, arz ettiğim gibi Zeyrek Camii’ne geliyordu. O zaman Turgut İstanbul Teknik Üniversitesi’nde talebe idi. Kardeşi Korkut da inşaat bölümünde idi. Turgut Özal, tâ o zamandan devam ediyordu. Daha sonraları, tabii Ankara’da olduğu için, her namazda bulunmazdı. Ama geldiği zaman, mutlak surette buraya gelirdi. Hele cuma namazlarını İskenderpaşa’da kılar, namazdan sonra Efendi Hazretleri’nin odasına gelir, diz çökerdi. Sükûnetle Hocaefendi’yi dinlerdi.

Yine bir gün aynı vaziyette, cumadan sonra bizim de bulunduğumuz bir sohbetten sonra, Hocaefendi bana şöyle dedi:

“—Hacı Yusuf Bey, Hacı Yusuf Bey, bu çocuğu takip edin!”

Onun mânâsı, “İşte bu çocuk ileride reisicumhur olacak!” demekti. Turgut o zaman Planlama’da (DPT) müsteşardı.

Efendim, bize önemli bilgiler verdiniz, teşekkür ederiz.

Bana böyle bir fırsat verdiğiniz için ben teşekkür ederim.

Vefa Yayıncılık, Kasım 1997
(Röportaj; Mehmet Elmaz)

24. “SİZE YARDIM EDİLECEK!”

Nâime BAYRAKTAR[55]

Eniştemin vasıtasıyla Hocaefendi’den ders aldım. Dediler ki:

“—Dıraman’da Hatm-i Hâcegân var!”

Emine Hanım yaptırıyordu, çok uyanık bir hâtundu. Koşa koşa onun hizmetine giderdim. Kış kıyamet dinlemezdim, sevap çok diye devam ederdim. Hanım çok bilgili, çok uyanık bir hanımdı. Bana hep dua ederdi:

“—Nâimeciğim, Allah senin içini, dışını nur etsin!” derdi.

Bir gün bir rüya gördüm. Gördüğüm rüyada Ay koptu gökyüzünden, bana doğru geldi. Geldi, geldi... “Ay, aman!” dedim, korktum, uyandım. Ertesi gün de ders var. Koşa koşa derse gittim:

“—Hacı Anneciğim, ben böyle böyle bir rüya gördüm. Ay gökyüzünden koptu da, bana doğru geldi.” dedim.

“—Ay kızım, Ay kimdir, bilir misin?” dedi. “Ama sen cahilsin daha, bilemezsin!” dedi. “Sen bizi bırakacaksın da, tekkeye hizmete gireceksin!” dedi.

Sonra anladım, Ay’ın kim olduğunu...

O günlerde Hocaefendi perşembe günleri hanımlara vaaz ederdi. İki gün sonra camiye vaaz dinlemeye gitmiştim. İçeriden Hocaefendi bana haber gönderiyor ki:

“—Nâime’ye söyleyin, cüzleri dağıtsın!”

---

[55] Naime Bayraktar: 1908 İstanbul doğumlu. 2013’te kendisiyle röportaj yapılmış, 105 yaşında olduğunu söylüyor. İlkokulda okurken Sultan Vahideddin’i karşılamışlar. Enver Bayraktar ile evlenmiş. Çocukları olmamış. Karı-koca yirmi yıl Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri’ne hizmet etmişler.(1957-1977 arası)

O zaman İskenderpaşa'da değil, Zeyrek'teki Çivicizâde Ümmügülsüm Camii'nde idik.

"—Hanımlara tembih et, konuşmasınlar! Kur'an bilenlere cüz ver; bilmeyenler *Kelime-i Tevhid* çeksinler, *İhlâs* okusunlar... Sakın ses olmasın!" derdi.

Hocaefendi gelene kadar boş durulmazdı.

İlk defa o gün, cüzleri iade etmek için eve girmiş oldum. Ondan sonra evin temizliği, cemaatin yemek işleri, bulaşık yıkamak gibi çeşitli hizmetlere başlamış oldum.

Bir gün Pakistanlı tebliğciler İskenderpaşa'ya, Hocaefendi'yi ziyarete geldiler. Vakit akşamdı. Kendilerine yemek vermek icab etti. Evin yemek ve diğer hizmetlerine ben bakıyordum. Hocaefendi bana:

"—Nâime, Pakistanlı misafirler var, evde yiyecek olarak ne var?" diye sordu.

Ben de:

"—Efendim, evde yalnız bir pide var..." dedim.

"—Sen onu bir tirit yap bakalım!" dedi.

"—Pekiyi Efendim." dedim.

Ben hemen yağını, soğanını yaptım. Pideyi doğradım, üzerine döküp ıslattım. Biraz da yoğurt attım üzerine... Sofrayı hazırladım, ortaya koydum.

Kocam geldi, dedi ki:

"—Bak yirmi beş kişi geliyor, ona göre yemek hazırlayın!" dedi. Ben kalbimden, "Bu kadar insan bu pide ile nasıl doyacak?" diyordum. Enver de bana:

"—Sen çekil artık!" dedi.

Camiden çıktılar, birer birer içeri girdiler. Hocaefendi onları sofraya buyur etti. Ben de kapıyı şöyle araladım, bakıyorum. Efendi Hazretleri, *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* dedi, başladı. O yirmi beş kişi yedi, doydu da, geride bize de kaldı. Biz de yedik.

Bir gün Hocaefendi'ye ihtiyar bir hanımla birlikte 13-14 yaşlarında bir kız çocuğu geldi. Hanım Hocaefendi'ye şöyle dedi:

“—Benim bu kızım akşam tesbih çekerken, ertesi gün olacak hadiseleri görüp bana söylüyor.”

Ben de merak edip:

“—Kim bunları sana söylüyor?” dediğimde:

“—Karşıma yeşil sarıklı, yeşil cübbeli, beyaz sakallı bir dede geliyor, o bana bunları söylüyor.” diyor.

Hanım bunları anlattıktan sonra, Hocaefendi kıza şöyle dedi:

“—Kızım, o dede bir daha karşına gelince, gözünü aç ve yerini değiştir.”

Sonradan öğrendiğime göre, o kız çocuğunun üzerinden o hal böylece gitmiş.

Mânevî bakımdan yüksek derecede olduğunu zannettiğimiz Aşık Hesnâ diye bir hanım vardı. O sırada Valide Hanım Bursa’da olduğundan Hoca Efendi’nin yanında kalıyorduk.

Hesnâ Hanım ile biz arka odada yattık. Üç Aylardı. Hoca Efendi’ye sahur hazırlamak için kalkmıştık. O da benimle kalkmıştı. Efendi Hazretleri sahurdan sonra abdestini aldı, büyük odada köşesine çekildi.

Ben de kendisine:

“—Hesnâ ile biz de şu kenarda oturabilir miyiz?” dedim.

O da:

“—Olur.” dedi.

Hoca Efendi kendi alemine daldı. Biz de Hesnâ ile sabah ezanını beklerken, tesbih ile meşgul olmaktaydık. O sırada caminin kıble tarafındaki bahçenin demir kapısı büyük bir gürültü ile açıldı. Büyük bir kalabalığın, tekbir ve zikirlerle caminin kıblesindeki pencerelerden içeri girdiklerini hissettim. Heyecanlandım, fakat hiç sesimi çıkartmadım. Hesnâ da yanımda idi.

Hoca Efendi sabah namazından döndükten sonra kendisine:

“—Efendim bu sabah camiyi namaz vakti galiba cinler, periler bastı.” dedim.

O gülerek:

“—Onlar cinler, periler değil, kırklardır.” dedi.

Gene Hesnâ Hanım bir gün eve, bana geldi ve o gece bizde kaldı. Sabah namazından sonra, saat sekiz sıralarında evden çıktık. Ben Hocaefendi'ye hizmete gidecektim. Bana:

"—Gel şurada Hacı Feyzullah Efendi diye bir zât var, Luna Park'ın yanında; ona okuyarak Hocaefendi'ye öyle gidelim, zaten uzak da değil." dedi.

Ben de ona uydum. Beraber ziyaretten sonra Hocaefendi'ye geldik. Odaya girdim. Hocaefendi bana gülerek, sitemkâr bir şekilde:

"—Ziyaretiniz mübarek olsun! Kendi Hocanızın kıymetini bilmiyorsunuz da, başkalarından himmet mi bekliyorsunuz?" dedi.

Ben de kendimi müdafaa sadedinde:

"—Efendim benim suçum yok, Hesnâ beni oraya sürükledi." dedim.

Bu hadise, mürşidlerin kendi terbiyelerindeki talebeleri için çok titiz olduklarını gösteriyor.

Bir vakit Hocaefendi şöyle buyurmuştu:

"—Bazıları şöyle der: 'O mürşid iyi, bu mürşid iyiymiş haydi

ona gidelim, buna gidelim...'

Sen bir gemiye binmişsin, bir ayağın bir gemide, diğer ayağın diğer gemide... Ne olursun? Denize düşersin. Bir insanın bir babası olur, iki babası olmaz."

Görüldüğü gibi bir mürşide inanıp bağlanan bir talebenin, feyz aldığı kapıyı bilip, başka kapılarda dolaşmaması tavsiye edilmektedir. Yoksa yolundan kalıp, denizde boğulma tehlikesine düşebilir.

Hocaefendi'nin talebelerinden Sabriye Hanım diye bir hanım vardı. Beyi lokantacıymış, lokantada müşterilere içki de veriyormuş. Namazı filan da yokmuş.

Sabriye Hanım her gelişinde ağlar, sızlar ve Hocaefendi Hazretleri'nden beyinin ıslahı için dua beklerdi. Derken Mekke'deki bir akrabası, beyinin rüyasında kendisini hacca davet ediyor. Beyi de kendisine:

"—Hanım hacca davet edildik, gideceğiz!" diyor.

Hanım şaşırıyor ve Hocaefendi'ye gelip durumu haber veriyor. Hacca gidip geliyorlar. Hacda, hac sırasında paralarını kaybediyorlar. H. Fahri Bey kendilerine para veriyor. Hac dönüşü içkili lokanta satılıyor. Hacı Efendi'de namaz, oruç mükemmel… Hocaefendi'den ayrılmıyor.

Derken Hacı Efendi 2-3 sene sonra bir trafik kazasında vefat ediyor. Hanım dul kalıyor. Tekrar hacca gitmek istiyor. Fakat Hocaefendi yalnız gitmesine izin vermiyor. Ama Sabriye Hanım dinlemeyip otobüsle hacca gitmek istiyor. Ama otobüse binerken düşüyor ve ayağı kırılıyor ve tabii hacca da gidemiyor.

İşte Hocamız'ın iki türlü tasarrufu bu hadisede de gerçekleşmiş oluyor.

Erbaîn'e erkekler girerdi. Şeyhler gelirdi, her sene dört-beş kişi gelirdi. İcâzet alsınlar da yükselsinler isterdi. Tabii kocam da Efendi'nin dibinde olduğu için, biliyor notları.

"—Alamadı, alamadı, gittiler..." derdi.

Ben de demek ki, Efendi'nin hizmetine, onun şefkatine yakın

olduğum için, bir gün Hocaefendi'ye:

"—Efendim, ne olur, beni de Erbaîn'e koysanız?" dedim. Halbuki kadın Erbaîn'e girmez.

O da bana gülümseyerek baktı:

"—Hakîkaten istiyor musun?" dedi.

"—Evet." dedim.

"—Öyleyse evine git, bir gusül abdesti al! Odanın pencerelerini kapat, oda karanlık olsun, perdeleri açma! Enver de senin odana girmeyecek." dedi.

O zaman keten perdeler yoktu, lâcivert muşamba perdeler vardı.Sonra ilâve etti:

"—Yatak yok... Seccadeni yanına al! Yorganın yarısı altında, yarısı üstünde yatacaksın. Akşamları sade suya pişmiş yeşil mercimek yemeği yiyeceksin. 21 tane üzümle sahur yap, sade mercimekle de orucunu boz! Üç dilim de ekmek yiyeceksin!" dedi.

Ders olarak da:

"—Yatsı namazını kıl, yat! Geceleyin kalk, teheccüd kıl! Sana günde yetmiş bin *ism-i celâl* (Allah)... Yoruldun mu, kalk kaza namazı kıl! Namazdan yorulunca, otur Kur'an oku! İşrak'a kadar uyku yok. İşrak'tan sonra biraz yatarsın." diyerek, nasıl erbaîn yapılacağını bana bir güzel tarif etti.

Eve geldim, odayı hazırladım, vazifeye başladım. O gece dersimi yaptıktan sonra, vücudumun kendimde olmadığını zannettim. Yetmiş bin zikir esnasında parmaklarım sür'atten sanki görülmüyordu. Eller tıkır tıkır gidiyor. Bu böyle üç gün devam etti. Bir gece Kur'an okurken, bir ayeti yanlış okumuşum. Bu sırada önüme çanta kadar siyah bir tahta kondu:

"—Nâime, şu ayeti yanlış okudun, onu düzelt!" diye yazıyordu.

Ta evinden, benim odamda yanlış okuduğum Kur'an'ı tashih ediyor. Ben de tashih ettim, düzelttim.

Dördüncü gün akşamı, mercimek çorbası ile orucu bozduktan sonra, içimden:

"—Aman şu oruç bozulunca, bir tavuk yiyeyim!" dedim.

Güyâ terbiyeye girdik. Kalbimden saniye gibi, geçti gitti.

Yatsı namazını camide kılmıştı bizim efendi. Efendi Hazretleri eliyle işaret etmiş, "Sen kal!" diye. Cemaat çıktıktan sonra Efendi'nin önüne geçiyor:

"—Buyurun Efendim!" diyor.

"—Eve giderken Nâime'ye bir tavuk götür ve kendisine söyle, vazifesi bitti." diyor.

Enver eve geldi, yanıma gelip:

"—Kadıncağız, sen bu dört duvar arasında ne yaptın?" diye sordu.

Önce hatırıma bir şey gelmedi, kendisine bir cevap veremedim. Sonra içimden geçen, tavuk hikâyesini anlattım.

"—Oruç biterse, bir tavuk yiyeyim dedim."

Onun üzerine:

"—Al şimdi ye tavuğu, görevin de bitmiştir." dedi.

Maamâfî, ben dersime altı gün daha aynen devam ettim, böylece on güne tamamladım. Lâkin bu esnada parmaklarım durdu, vücudda derman kalmadı. Beş bini bile zor tamamlar hale geldim. Eski halim kalmadı.

On güne tamamlayınca çıktım. Hocaefendi Hazretleri'nin huzuruna gittim. Beni görünce, gülerek:

"—Nâime, bu kadarı da sana yeter!" dedi.

Bir hanım geldi, çeşitli meyva getirdi. Ben de meyvayı Efendi görürse dua eder diye, odasının kapısının dibine koydum. Vâlide Hanım'la beraber biz oturuyoruz.

Efendi baktı şöyle meyvalara, başını iki tarafa salladı:

"—Evlâdım, at bunu dışarı!" dedi.

Vâlide de merak etti:

"—Ne var?" dedi.

"—Akrep, çıyan üstü dolu... Bunu hemen buradan çıkart!" dedi.

Halbuki elma armut var, meyva var... Neden yılan çıyan diyor? Haram paradan alındığı için, onu görüyor mânevî olarak. Mübarek de onu dışarı attırdı.

Bizim kardeşlerden birinin oğlu vefat etti. Ankara'dan sür'atle gelirken vefat etti. Evde dolaşıyor, dolaşıyor, uyku yok. Geliyor Hocaefendi'ye:

"—Efendim, yüreğim yanıyor, uyku yok!" diyor.

Hocaefendi de:

"—Haydi kızım sen eve git de, ben size misafir geleyim!" diyor.

Eve gidiyor, "Evi bana dolaştırıverin!" diyor. Bütün odalara giriyor, çıkıyor. Onun evi ziyaretinden sonra, o acı kalmıyor.

Meselâ, eve bir misafir geldi, bir şeyler anlatıyor. Öyle bir mübarekti ki, onun anlattığı meseleyi çok iyi bildiği halde, onu kırmamak için bildiğini hissettirmezdi. Onu üzmemek, kırmamak için, sanki yeni duymuş gibi onu dinlerdi. Çok bambaşka bir halleri vardı.

Meczuplardan bir Mustafa vardı.

"—Bak Nâime, ne çok yüz ver, ne de kır onu... Eğer kırarsan, bedduası tutar." derdi.

Bir gün geldi, kapı açıkmış, paldır küldür içeri girdi:

"—Benim karnım aç!" dedi.

Efendi bana:

"—Hemen bir şey ver, yedir!" dedi.

Verdim, doyuruyorum onu;

"—Benim gömleğim yok!" dedi.

Efendi'nin üç tane gömleği vardı. İkisini yıkadım, ütülediydim. Hocaefendi:

"—O iki taneyi ver!" dedi.

Ütülüydü, temiz temiz getirdim. Aldı meczub, buruşturdu, dizinin altına soktu gömlekleri.

"—Sakın ne yüz ver içeri almak için, ne de kır... Bedduası çok tutar!" derdi.

Bir gün bir hanım geldi bana. Yalvarıyor:

"—Bu kadıncağız çok kitap okuyor, Allah rızası için bunu Efendiye götür, izin alsın!" diyor bana.

Ben gelen hanımı tanımıyorum, fakat getiren hanımı çok iyi

tanıyorum. Yalvardı, Allah rızası için diye. O hanımı götürdüm ben. Hanım da çok kitap okumuş. "Eğer mürşid-i kâmil bulursanız izin alın!" diye kitaplarda öyle okumuş.

Aldım hanımı götürdüm. Efendi ileride oturuyor. Biz bir kenara oturduk.

"—Ne istiyorsun kızım?" diye sordu.

"—Efendim, ben mürşid-i kâmil arıyorum!" dedi.

Derken ben orada, vücudumdan yukarıdan aşağıya soğuk sular aktı.

"—Kızım, ben o mürşidi bulsam, şu sakalımı onun ayaklarına sürerim!" dedi.

Ama benim elim ayağım titremeye başladı.

"—Sen azıcık da istiğfara devam et de, ondan sonra ders vereyim!" dedi, onu gönderdi.

Günlerden pazartesi. Unkapanı'nın da pazarı vardı o gün. Camiden çıktıktan sonra hanım alışverişe gidiyor. Domates almağa gidiyor, Efendi yanında bitiyor... Patlıcan alıyor, Efendi yanında bitiyor... Sebze alıyor, Efendiyi yanında görüyor... Hangi yere uğrasa, onu yanında görüyor.

Ertesi sabah, hanım koşa koşa bana geldi. Diyor ki:

"—Nâime Hanım senin şeyhin niye benim peşimden geldi?.."

Bilgisizliğe bakın!

"—E sen mürşid-i kâmil aramadın mıydı şekerim? Sana der mi ki, ben mürşid-i kâmilim diye. Tevâzûya bak, bulsam ayağına sakalımı sürerim diyor." dedim. "Haydi kalk, Allah sana selâmet versin, sen başka kapıya git!" dedim.

Sene 1970'li yıllar idi. Bir perşembe günü, Hocaefendi'nin kadınlara verdiği vaaz için camiye iki hanım geldi ve müezzin mahfeline oturdular. Birisi diğerine göre daha asrice bir kıyafette idi. Benden iki cüz istediler. Hocaefendi'nin gelmesine, takriben 20 dakika vardı.

Daha sonra Hocaefendi geldi, vaazını verdi. Camiden çıkıp evine giderken, o iki hanım da Hocaefendi'nin arkasından

kendisini takip ettiler. Belli ki Hocaefendi ile görüşmek istiyorlardı. Ben Hocaefendi'ye durumu anlatınca:

"—Buyursunlar!" dedi.

İçeri girildi. Hanımlar Hocaefendi'nin karşısına oturdular. Asrice kıyafetli olanı Hocaefendi'ye hitaben:

"—Efendim beni Çengelköy'den Münire Hanım gönderdi. Çok selâm ve hürmetleri var, benim sıkıntılı bir durumum var, bunu ancak sizin halledebileceğinizi söyledi. Ben de onun üzerine size geldim" dedi.

Hocaefendi o zaman:

"—Mesele nedir?" diye sordu.

Hanım da yavaş sesle derdini anlattı. Onun üzerine Hocaefendi cevaben:

"—Sen onlara içinden buğzet, fakat yüzleme!" dedi.

Hanımlar Hocaefendi'ye teşekkür edip, memnun ayrıldılar.

Giderken onlara;

"—Bu üzüntünüz neydi" diye sordum.

O da şöyle dedi:

"—Evde beyim içki içiyor, ben de hizmet mecburiyetinde kalıyorum, sıkıntım buydu." dedi.

Ondan sonra, hanım her perşembe Suadiye'den derse gelmeye başladı. Kıyafeti de düzeldi. Bir ay kadar sonra ders almak istedi. Hocaefendi kendisine istiğfar verdi. Daha sonra hanım ders almakta ısrar etti ve bir ara:

"—Benim de akrabamdan mübarek bir Aziz ağabeyim vardı. Ondan nasibim yokmuş, siz bana lütfen himmet edin!" dedi.

Hocaefendi, Aziz Efendi'nin ismini de duyunca kendisini önüne oturttu ve teberrük dersi verdi. Meğer hanım, Abdülaziz Efendi Hz.'nin amcalarından birinin kızı imiş.

Bu vesile ile Hocaefendi Hz.'nin şu sözünü de burada nakledelim. Bir sohbette Hocaefendi şöyle demişti:

"—Evvelce talebe kısmına günde 70 bin zikir verilirmiş. Ağır geldiğinden 5 bine indirilmiş. Şimdi ise ancak teberrük dersi veriyoruz." demişti.

Hocaefendi Hz.’nden dinlediğim şu hadiseyi de size nakledeyim:

Gümüşhaneli Ahmet Ziyaüddin Hz. rahatsızlanmış, boynuz çekelim (hacamat yapalım) demişler. Çekiyorlar, bir türlü kan çıkmıyor. Doktorlar telâşlanıyor:

“—Efendim, kan çıkmıyor!” diyorlar.

O da:

“—Merak etmeyin, Hasan Hilmi’nin arkasına bakın!” diyor.

Hasan Hilmi Hz.’nin arkasına bakıyorlar ki, kan fışkırıyor.

İşte *fenâ fi’ş-şeyh* olmuş hakiki talebe ile mürşidin haline bir misal.

Bilindiği gibi, Hasan Hilmi Hz. Gümüşhaneli Hz.’nin 115 halifesinden birincisi olup, kendinden sonra postnişini olmuştur. Benim babam da Hasan Hilmi Hz.’lerinden dersli idi.

Mübarek bizim Es’ad Hocamız talebeydi. Evleri Bostancı’daydı. Biz de Muhterem’i nişanlamıştık. Bizi davet ettiler. Aldı bizi Hocaefendi, oraya götürdü.

Çıktık salona, nişanlısı geliyor. Allah’tan şöyle bir kafanı kaldır da, bak bize... Kafasını kaldırıp da bakmadı bile bize! Biz odaya girdik. O kadar edepliydi.

Daha küçüktü, babasını çağırmaya gelirdi camiye... Demek ortaokulda, lisede okuyordu.

“—Peder beyi rica ediyorum!” derdi.

Çok bambaşka bir insan bizim Es’ad Hocamız, çok tatlı bir insan...

Es’ad Hocaefendimiz’in çocuğu olacaktı, haber bekliyorduk. Efendi’nin iki tane kızı olduğu için, doğrusu ben de oğlan bekliyordum. Postacı geldi, bana işaret etti.

“—Efendim, telgraf geldi Ankara’dan!” dedim.

“—Nâime, senin ağzında bir şey var, geveliyorsun. Söyle bakayım!” dedi.

“—Efendim, oğlumuz oldu!” dedim.

Mübarek çıkardı minderin altından, bana bahşiş verdi. Doğan çocuğun adını Nureddin koydular.

Hepsini ben omuzlarımda taşıdım. Küçük kızı vardı Es'ad Hocamız'ın, onu çok severdim. O çocuklar, hepsi elimde büyüdüler.

Bir gün böyle otururken, onlar içerideydiler, ben dışarıdaydım. Mübârek oradaydı, kızı ve Es'ad Hocamız da ordaydı. Es'ad Hocamız:

"—Baba, kütüphaneyi düzenleyeyim, sileyim!" dediği zaman, Hocaefendi dedi ki:

"—Evlâdım, zaten bu kütüphane sana kalacak, bırak şimdi düzenlemeyi... Benden sonra vazifeyi sen yapacaksın!" dedi.

Kızı da:

"—Aman babacığım! Bu ağır vazifeyi, ağır yükü biz nasıl kaldıracağız?" dedi.

"—Size yardım edilecek, hiç merak etmeyin!" dedi.

Allah yardım etmedi mi mübareğe? Bak, bir avuçtuk, dünyayı sardık. Allah Es'ad Hocamız'ın vücuduna afiyet versin...

Tabii Rahmetullâhi Aleyh'in de himmeti var. Onun himmeti olmasa, biz bu kadar genişleyemezdik.

Son Uyarı, Kasım 2000

25. GÜL KOKUSU

Osman ÇATAKLI[56]

Hocaefendi daha Zeyrek'teki camideyken, bir arkadaşla birlikte ziyaretine gitmiştik. Sohbet odasında Hocaefendi, ben ve arkadaştan başka kimse yok... Hocaefendi odadan çıktılar. Baktım ki arkadaşın parmağında altın yüzük var... Arkadaşa:

"—Altın yüzük kullanmak haram... Sen o yüzüğü kullanmasan iyi olur, başkaları suizanda bulunur." dedim.

O da:

"—Aslında bunun hepsi altın değil, yüzde şu kadarı altın, şu kadarı bakır; o yüzden kullanmakta bir sakınca yoktur." diye yaptığının doğru olduğunu anlatmaya çalıştı.

---

56 Prof. Dr. Osman Nuri Çataklı: 1925 yılında Ordu, Ünye'de doğdu. İlk ve ortaokulu Ünye'de okudu. 1942 Yılında İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun oldu. 1949 yılında İTÜ İnşaat Fakültesi'ni bitirdi. Öğrencilik yıllarında Gümüşhanevi Dergahı'nda Abdü'l-aziz Bekkine Hz.lerinin sohbetlerine devam etti.

1950 yılında İTÜ İnşaat Fak. Su Yapıları kürsüsünde asistan oldu. 1954-1956 yılları arasında Londra'da bulundu, doçent oldu. 1966'da profesör oldu. İTÜ'nün dışında Sakarya DMMA'da ve çeşitli üniversitelerde hocalık yaptı. 1974-1978 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü yaptı. 1983 yılında ITÜ İnşaat Fak. Su Yapıları kürsüsünden emekli oldu.

Prof. Dr. Osman Çataklı İstanbul'da oturuyor. Evi oraya yakın olduğu için namazlarını İskenderpaşa Camii'nde kılıyor. Cami Derneği ile de ilgileniyor.

Neşredilmiş birçok eseri mevcuttur. En önemli eseri, Abdül'aziz Bekkine Hazretleri'nin sohbetlerinden not tutarak hazırladığı *Râmûzü'l-Ehàdîs* tercümesidir. Lütfü Doğan Hoca'nın ve Prof. Dr. Cevat Akşit'in redaksiyonu ile *Hadisler Deryâsı* adıyla iki cilt halinde yayınlanmıştır (1982).

Bu sırada Hocaefendi içeriye girip çıkıyor... O gelince biz konuşmayı kesiyoruz, gidince devam ediyoruz. Böyle birkaç seferden sonra, Hocaefendi yanımıza oturdu:

"—Size bir hikâye anlatayım!" dedi ve şöyle anlattı:

"Kastamonu'da bir Derviş Mehmed ile Bir alim kimse varmış. Bu hoca sigara içer ve 'Mahzuru yoktur.' dermiş. Hattâ bunun hakkında bir de risâle yazmış. Derviş Mehmed de sigaranın aleyhinde bir risale yazmış. Aralarında böylesine bir mücadele varmış.

Bir yıl hac mevsimi o hoca hacca niyetlenmiş. Beraber gidebilmek için başkaları da müracaat etmiş. Derviş Mehmed de kafileye katılmak istemiş ve kabul edilmiş. Kendisine hocaefendinin sigara takımları emanet edilmiş; hocanın sigarasını hazırlayacakmış.

Derviş Mehmed, Medine'ye gelinceye, Ravza-i Mutahhara görününceye kadar bu işle meşgul olur, hizmeti aksatmaz. Ravza-ı Mutahhara görününce hocaya:

'—Bizim görevimiz buraya kadar... Ben Peygamber'in beldesinde bu hizmeti yürütemem, bu takımları alın!' der.

Bunun üzerine hoca duraklar:

'—Yoksa sen o risâleyi yazan Derviş Mehmed olmayasın?' der.

O da:

'—Evet, o benim!' deyince, hoca:

'—Şimdi ocağıma incir diktin...' der ve sigara takımlarını kırar."

Hocaefendi bu hikâyeyi anlattıktan sonra:

"—İşte insanlar ancak bu şekilde ikaz edilir. Lafla, münakaşayla irşad olmaz." dedi ve odadan çıktı.

Hocaefendi bir gün İskenderpaşa Camii'nde ikindi dersinde, Peygamber Efendimiz'in kendisine has bir kokusu olduğunu, bir çocuğun başını okşasa günlerce o kokunun gitmediğini anlatan hadis-i şerifi okudular. Hadis-i şerifi okuduktan sonra dirseklerini kürsüye koydular, ellerini açtılar, avuç içleri karşı karşıya gelecek şekilde tuttular ve:

“—İşte Rasûlüllah SAS ile böyle rabıtalı olanlarda da aynı koku vardır.” dediler.

Ben kürsünün hemen yanında oturuyor ve dersi kitaptan takip ediyordum. “Rasûlüllah ile anlattığınız gibi rabıtalı olduğunuz muhakkak; fakat, ben şimdiye kadar sizin kokunuzu alamadım!” dedim.

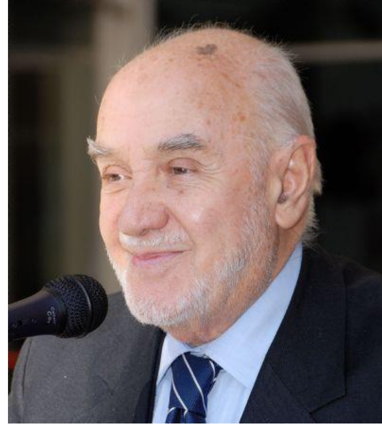
Ertesi gün sabah namazına İskenderpaşa Camii’ne geldim. Güneşin doğmasına 22-23 dakika kalmasına rağmen Hocamız namazı kıldırmaya hâlâ gelmemişlerdi. Ben müezzin mahfelinde, müezzin Mustafa Efendi ile oturuyordum. O, Hocaefendi gelmediğinden telaşlı, namazı kendi kıldırmayı düşünürken, bir ayak sesi ile irkildik. İkimiz birden başımızı kapıya doğru uzattık, “Gelen Hocamız mı?” diye... Gelen bir başkasıydı.

Çok az bir zaman geçmişti ki, içeriye gül kokusunu andırır, biraz farklı bir koku doldu. Hemen arkasından da Hocamız girdiler. Ben namazdan sonra eve gittim. Geri döndüğümde Hatm-i Hàcegân başlamıştı ve o koku hâlâ caminin içindeydi.

Kadın ve Aile, 15 Kasım 1991
İslâm, Kasım 1986

26. ALMANYA'YA TEŞRİFLERİ

Prof. Dr. Sabahattin ZAİM[57]

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtüh!..

Muhterem Efendim, muhterem hàzırûn!

Merhum Hocaefendimiz Hazretlerini, yetişenler biliyorlar. Es'ad Hocaefendimiz de kendisi konuşmalarında izah ettiler. Bendeniz de size birkaç hatıramı

---

[57] Prof. Dr. Sabahattin Zaim (1926-2007) Makedonya'nın İştip kazasında dünyaya geldi. 1934'te ailesiyle birlikte İstanbul'a geldi. Fatih Ortaokulu'nu, ardından Vefa Lisesi'ni bitirdi (1943)

A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden 1947'de mezun oldu. 1950 yılında A.Ü. Hukuk Fakültesi'nden öğrenim denkliği aldı. Devlette ilk görevine İstanbul maiyet memuru sıfatıyla başladı, Fatih ve Eyüp'te kaymakam vekilliği yaptı (1947-1949). Ardından muhtelif ilçelerde kaymakamlık görevinde bulundu.

1953'te İ.Ü. İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde asistan oldu. 1955'te doktorasını verdi. Aynı yıl Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti, Cornell Üniversitesi'nde doçentlik tezini hazırladı ve iki yıl sonra Türkiye'ye döndü. Doçentlik sınavını verince, 1957'de Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde kadrolu hocalığa başladı.

1963'te Almanya'da Münih Üniversitesi'nde iki yıl kaldı. 1965'te profesörlüğe yükseltildi; 1979'da kürsü başkanlığına getirildi ve bu görevini emekli oluncaya kadar sürdürdü. 1980-1982 yıllarında Suudi Arabistan'da Cidde Melik Abdülaziz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde iki yıl misafir öğretim üyesi olarak çalıştı. Temmuz 1993'te emekli oldu.

Prof. Dr. Sabahattin Zaim 9 Aralık 2007 tarihinde İstanbul'da vefat etti. Edirnekapı'daki aile kabristanına defnedildi.

nakledeceğim:

Birincisi: 1957 yılında Amerika'dan dönmüştüm. Geldiğimde babam yoldayken vefat etmişti. Hacı dayım bizi Zeyreğe götürdü. Bizim aile zâten merbuttu. Dedem, rahmetli Hacı Hasib Efendi'nin halifesiydi. Daha çocukluğumda Çarşamba'da halvet yapılırdı, biz de takip ederdik. Babam da aynı yere mensubdu. Dayım götürdü, tanıştırdı.

Hocaefendi'nin bahsettiği Gümüş Motor fabrikası kuruluyormuş. Kuranlar da hep mühendis... Ben de iktisatçıyım. Hocaefendi emrettiler, dediler ki:

"—Sen de katıl!"

Ben de hisse aldım. İdare heyetine girdim. Ve hâlâ o hissemi muhafaza ediyorum, satmadım. Hikâyesini biliyorsunuz Gümüş Motor'un...

Daha sonraları, mekân olarak Zeyrek'ten İskender Paşa Camiine geçildi. Osman Çataklı tarafından camiye bir de meşruta yapıldı. Türkiye'nin çeşitli meseleleri orada masaya yatırılır, bu meseleler müdavimler arasında tartışılırdı. İstanbul ve Ankara'nın çeşitli kalburüstü, inançlı münevverleri, hocaları ve inanmış iş adamları orada olduğu gibi, üniversite hocaları da oradaydı.

Hocaefendi hayatımda beni en fazla etkileyen insan olmuştur. Daima güler yüzlü, şefkatli ve hoş sohbetti. Çocuklara karşı son derece müşfik ve mültefitti.

İkincisi: Almanya'daydım, 1964'te profesörlük için gitmiştim. Ben oradayken Hocaefendi, Necmettin Bey'le beraber Almanya'ya geldi. Patent alma görüşmeleri için Hatz Motor Fabrikası'nı ziyaret etmek üzere randevu aldık. Skoda'nın kalitesi iyi olmadığı için bir Alman firması tercih edilmişti. Hatz motorları dünyaca meşhurdu.

Almanya'nın güneydoğusunda, Çekoslavakya'ya yakın bir yer... Beraber gittik. Fabrikayı ziyaret ettik. Fabrikayı incelediler ve deftere hatırasını yazmasını istediler. O da yazdı:

"—Dünyaları çok güzel ve mâmur; Allah iman nasib etsin!" dedi.

Münih'te gezerken, bir Mercedes geçiyordu. Aramızda hiçbir konuşma geçmediği halde Hocaefendi arabayı görünce birden:

"—Güzel bir araba… Bir tane de sen böyle araba al inşaallah!" dedi.

Benim de hiç hatırımda yoktu. O zaman Volks Wagen almak niyetim vardı dönerken... O permi meselesi filân vardı. Permi de denk düştü, bir Mercedes aldım; yıl 1963... Şimdi 1993, hâlâ aynı arabayı kullanıyorum. Başka araba da almadım.

Üçüncüsü: Üçüncü oğlum doğmuştu. Kendilerini ziyaret ettim:

"—İsmini ne koyalım?" diye sordum.

"—*Abdülhalim* olsun!" dedi.

Ondan önceki ağabeyleri *Selim* ve *Kerim* idi.

Sonra büyüdü. Sünnet için götürdük. İçeriye girdik, elini öptü. Salonda bir sürü insan var... Kendisi kalktı, çocuğa şeker ikram etti. Çocuğa verdiği önem…

O çocuk büyüdü, üniversiteyi bitirdi, bilgisayar mühendisliğinde asistan oldu şimdi... Aldığı dualarla tabii...

Dördüncü hatıra: Filipinler'de bir İslâm merkezi vardı. Dekanı Sezar Edib Mâşuk... 1955'te Amerika'da doktorasını yaparken tanıştığım bir şahıs... Markos'la Mindenao müslümanlarının muharebesinde de aracılık yapardı.

Babası Osmanlı ordusunda subaymış, Suriye asıllı... Sonra bir ihtilâf olmuş, doğuya kaçmış. Orada bir yerli hanımla evlenmiş, bu çocuk doğmuş. Sonra müslümanlığı kazanmış ve İslâm mücahidi olmuştu. Çeşitli kongrelerde bulundu. İstanbul'a geldi birkaç defa, konferanslar da verdi. Son gelişinde bana dedi ki:

"—Çok huzursuzum, huzur bulamıyorum!" dedi. Tasavvufa da meraklıydı. "İntisab etmek istiyorum ama, olmuyor. Ruh alemim çok dalgalı..." dedi.

Hocaefendimiz'e götürdüm, tanıştı. Hocaefendimiz herkesi kabul etmezdi, buna hemen görev verdi. İntisab etti, gitti.

Yalnız, bundan önce hikâyesi var: Hocaefendimiz'e bir defa götürmüştüm buradayken... Gitmiştik, huzursuzum filân diyordu. Sonra bir rüya görmüş, bana mektup yazdı: Diyordu ki:

"—Bir rüya gördüm. Rüyamda Hazret-i Peygamberi gördüm, yüzü Hocaefendi'nin yüzüydü. Ne mânâya gelir bu, kendisine soruver lütfen!" diyordu.

Sordum, "İntisab etmesi gerekiyor." dedi. O geldiğinde intisab etti. Sonra bıraktı orasını, Amerika'dan yazışında: "Çok huzurluyum, rahata kavuştum." diyordu.

Son hatıra da, 1980 son haccı sırasında Orhan Batı'nın evinde duruyoruz. Hocaefendi teşrif ettiler. Bir akşam otururken, konuşurken;

"—Allahu a'lem, bugünlerde kıyamet yakındır her halde!" dedi.

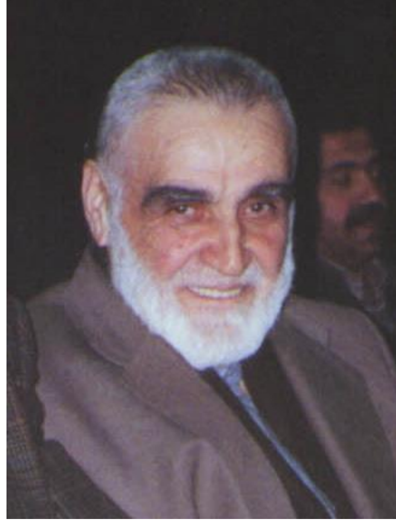
Biz tabii hep öbür türlü düşündük. Ama döndükten sonra vefatını öğrenince... Hani biraz evvel bahsedildi: Alimin ölümü alemin ölümüdür. Her alemin ölümü de küçük kıyamet demektir. "Kasdedilen kıyamet o imiş demek ki…" diye düşündüm.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!

14. 11. 1993 - Hâcegân / İSTANBUL

27. DÜNYANIN DİREĞİ

Muammer ELMALI

1959'da İstanbul'da bir işyeri açtım. Malatya'da iken Hocaefendi Hazretleri'nden bahsetmişlerdi. 1959 Ramazan'ında İskenderpaşa Camii'ne, pazar günkü hadis derslerine geldim. "Hocaefendi ile nasıl tanışalım, geldiğimizi nasıl haber verelim?" derken; Hocaefendi Hazretleri kendisi teşrif etti yanımıza, "Hoş geldin!" dedi. Malatya'daki bir iki arkadaşın durumlarını sordu. Biz de selâmlarını ilettik.

Birbirimizi hiç görmemiştik. "Malatyalı mısınız?" diye de sormadı. "Hoş geldiniz!" dedi, Malatyalı olduğumuzu söyledi. "Terzibaşı var, Sait Çekmegil var..." dedi. Hiç konuşmadan mübarek bizim memleketimizi söyledi el-hamdü lillâh... O ilk gün, kalabalığı yara yara bu fakirin yanına geldi. Ondan sonra, bir yüzbaşı vardı, onu sordu. Hocaefendi Hazretleri'nden bir iki defa daha görmüştük böyle şeyler...

Ondan sonra, Hocaefendi Hazretleri'ni bırakmadık. Ali Uzun vardı, 1991 senesinde hacda vefat etti; o bizim çarşıda, dükkânın yakınındaki caminin imamıydı. O vesîleyle irtibatımız vardı. O da Hocaefendi Hazretleri'ne bağlıydı. Durumumu ona söyledim. O da araya girdi, bizi Hocaefendi Hazretleri'ne intisab ettirdi.

"—Efendim nasıl olur?" dedik.

Hocaefendi:

"—Sen namazları kıl, dua et; iyi olur, inşaallah!" dedi.

Tabii doğrudan doğruya, “Ben intisab etmek istiyorum!” diyemedim. Ali Efendi araya girince, bizi oraya kabul etti.

O sırada şu konuşmayı yaptı, çok mühim... Bundan evvel bir iki yere daha intisab etmeyi arzu ettim, bir türlü olmadı. Araya bir engel girdi, yapamadık. Buraya gelince, Hocaefendi Hazretleri Ali Efendi’ye:

“—Bugün buraya bir arkadaş, bir kardeşimiz geldi. Nereye gittiyse, kabul etmemişler. Nasibi bizde imiş.” dedi.

Böylece anladık ki, el-hamdü lillâh bizi kabul etti. Tabii o günkü hatıramız, şevkimiz çok büyük.

Sene 1964’de Süleymaniye’nin karşısında bir evde oturuyorduk. Bir iki defa kendisini davet ettik. Ondan sonra her gün namaza gelmeye gayret ettik, görüştük. 1964’de “Hazırlanın!” dedi, Hicaz’a gittik. Hicaz’a gittiğimiz zamanda işlerimiz daha yeni düzelmişti. El-hamdü lillâh orada da beraber olduk.

Hatıralar çok... 1968’de ikinci defa beraber, ikimiz yalnız hacca gittik. Hac tertip edildi, grupla gidilecek... Eskiden özel gidiliyordu. Osman Çataklı ve daha bir kaç ağabey izin alamadı, o zaman vazifeleri vardı. Sonra bizi hizmet için Hocaefendi’ye verdiler. İkimiz beraber gittik. O zaman çok hikmetlerini gördük.

Efendim bir defa, Hocaefendi’yi tanıyan, tanımayan ona ta’zim ederdi. Cidde’ye indik, nevâlemiz vardı... Orada İranlılar’ın hac seferlerindeki yemek teşkilâtları çok muntazam; özel aşçıları var, yemekleri var... Aynen ziyafet gibiydi o zaman... Orada bizim mütevazi soframızı görünce, büyük bir sofra hazırlayıp Hocaefendi Hazretleri’ne yanımda takdim ettiler.

Hac Bakanı, Hocaefendi’nin geldiğini duymuş. Geldi, evine götürdü bizi, iki gün misafir etti. Ondan sonra bizi özel arabasıyla Mekke-i Mükerreme’ye gönderdi.

Ertesi gün, Medine Kütüphanesi Müdürü Ali Ulvi Kurucu Bey geldi ziyaretimize... Kendisinden evvel müdürlük yapan Muhammed Vâkıf adlı zat, —aynı zamanda ulemadan, fıkıh alimi— Hocaefendi’yi rica etmiş:

“—Benim Hocaefendiyi ziyarete tâkatım yok... Eğer teşrif ederse, kahvaltıyı beraber yaparız!” demiş.

Ali Ulvi Bey’le beraber üçümüz gittik. Yatağın içinde, kalkamadı. Hocaefendi ile musafahalaştılar, sonra da konuşmaya başladılar. Ali Ulvi Bey’e —tabii Arapça söylüyor— Hocaefendi için: “İstanbul’un direği...” demiş. Gözleri doldu Hocamızın, çok memnun oldu. Orada epeyce sohbet edildi, kahvaltı edildi. Sonra döndük.

Muhammed Vakıf Hazretleri’nin bu sözünü Es’ad Hocaefendi’ye anlattım. Es’ad Hocaefendi buyurdu ki:

“—İstanbul’un direği olduğu doğrudur da, dünyanın direği olduğunu söylese daha doğru olurdu.”

Medine-i Münevvere’de de aynen öyle, bütün gören görmeyen Hocaefendi’ye kıyam ederdi.

Arafat’a çıkıldığı gündü. Arkadaşlar toplandılar, kahvaltı sofrası kuruldu. Hocaefendi, sofranın kurulması esnasında tuvalete gitmişti. Bekledik bekledik, gelmedi. Sofra kuruldu,

çaylar hazırlandı. “Acaba Hocaefendi niye gecikti?” dedik. Gittik baktık ki, Hocaefendi helâları temizliyor.

“—Bize emretseydiniz!” dedik.

“—Yok!” dedi, “Bu sünnet... Peygamberimiz, böyle yerleri temizlemenin fazileti çoktur, demiş. O hadis aklıma geldi, onun için bunlarla ben meşgul oldum.” dedi.

Sünnetlerin hepsini yapardı.

Bir defasında:

“—Acaba banyoları nasıl buranın?“ dedi.

“—Efendim ben bir kontrol edeyim, size haber getireyim!” dedim. Gittim hamamları gezdim. Baktım ki Araplar âdâba riayet etmiyorlar.

“—Efendim, dedim, münasip değil, edebe riayet yok... Emir buyurursanız, ben size burada bir banyo hazırlayayım!”

Ev sahibine gittim, kazan aldım, su ısıttım. Sade bir banyo yeri vardı. Orada Hocaefendi’yi yıkadım.

“—Ben de sana bir şey söyleyeceğim: Ben de seni yıkayacağım!” dedi.

Mukabele etmek isterdi, mukabeleyi çok severdi. Hocaefendi’yi tarif etmek mümkün değil, sabaha kadar anlatsak bitmez. Bizim dilimiz de dönmez. Biz layık da değiliz onu tarif etmeye... Biz nerede, onları tarif etmek nerede?

Bir keresinde kendi kendime dedim ki:

“—Acaba Hocaefendi’ye maddeten bir yardımımız olur mu?”

Sordum:

“—Efendim bir emriniz olmayacak mı? Durumumuz fena değil... Eğer bir hizmetimiz olursa, emir buyurun!”

“—Bir eksikliğimiz var mı? El-hamdü lillâh, her şeyimiz fazlasıyla var...” dedi.

Hocaefendi Hazretleri’nin sadece bir maaşı vardı. İki üç defa rica ettim:

“—Efendim, hizmette bulunalım!”

Suret-i kat’î ile reddetti. Bununla beraber misafirsiz günü yoktu. Misafirlerinin sofralarında da, Anadolu’daki gibi, ziyafet sofralarındaki gibi, üç dört çeşit yemekleri vardı. Meyvesiyle, tatlısıyla... İstemezdi ama yoğurtçu yoğurdunu getirir, kasap etini getirir, “Efendim size lâyık değil...” derlerdi. Onlarla misafirleri ağırlardı.

Hocaefendi’nin yanında resmiyet yoktu, kapısı açıktı. Yeni yapılan yere geçtikten sonra, pencerenin önünde otururdu. Orada kapıyı açma zili vardı. Gelene kapıyı açar, içeriye alırdı. Kapıyı açmaları için, ev halkını da rahatsız etmezdi.

Bir büyükten duydum:

“—Hocaefendi sahabe hayatı yaşıyor. Sahabenin hayatını ta’lim etmiş.” derdi. Bütün sünnetleri okur ve yaşardı.

Bizim bir aile sıkıntımız oldu, o zaman da hayret ettim. Hocaefendi’nin bu kadar evlâdı var... Bize gösterdiği ilgiyi, bize çektiği gayreti eğer böyle hepsine gösteriyorsa, buna beşer sabrı, irâdesi kâfi değil. Bu, müstesna bir hal... Babamız olsa, bu kadar

ilgilenmezdi bizimle... Onu da anlatsak sabaha kadar bitmez. Cenab-ı Hak, onun himmetiyle, onların duası bereketiyle o işten de bizi selâmete çıkardı.

Hocaefendi'nin boş zamanı yoktu. Her gün, İstanbul'un her tarafında ziyaretler, toplantılar, sohbetler olurdu. Zenginler, fakirler, herkes Hocaefendi'yi tanımıştı. Biz de bu toplantılara, rast geldiğimiz zaman katılırdık. Ziyaretlerde, toplantılarda hepimizin ayrı ayrı hatırını sorardı. Birimiz bir yere gitse sorardı; "Nereye gitti?" deyip, babanın evlâdına sahip olduğu gibi sahip olurdu.

Fakir, zengin, genç, ihtiyar demezdi. Kendisine tabi olanların hepsini bir tutardı. Mesela, İstanbul'un en zenginlerinin evlerinde, Boğaziçi'nde, köşklerde yemek yemiştir. Zenginleri de fakirlerin evine getirirdi. Meselâ zengin bir adam var, haber verirdi ona; "Falan yerde sohbet var!" der, onu da oraya götürürdü. Kaynaşma meydana getirmekten çok hoşlanırdı. Her işinde bir hikmet vardı.

Şeriat haricinde son derece müsamahakârdı. Memleket ahvalinden şeriate zıt şeyler anlatılınca kızardı:

“—Kitapsız! Kitaptan ayrılan millet işte böyle olur.” derdi.

Onu duydum bir iki defa... Bir de hutbelerinde çok şiddetliydi:

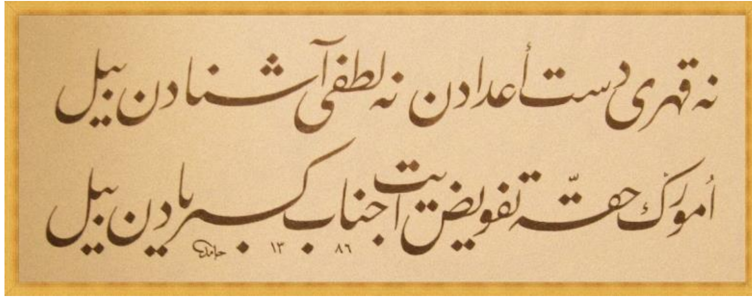
“—Çok gayret ister, çok sabır ister; müslümanlar zayıf...” derdi. Nasihatların, telkinlerin en güzelini, en mükemmelini yapardı.

Ramazanlarda iki üç ay evvelden sıra alıyorduk, Hocaefendi’yi davet etmek için... Hayatında çok güzel günler geçirdik.

Bir hatıramız daha var: Bir gün bir sıkıntım var... Hicaz’dan gelmiş, evinde de kimse yok, onu anlatacağım. Ben daha sıkıntımı söylemeden buyurdu ki:

“—Bağdat’ta bir yere misafir oldum, orada bir levha gördüm. İşte o levhadaki mısraları yazdırdım.” dedi.

Bir levha gösterdi, şöyle yazılı:

Ne kahrı dest-i a’dâdan, ne lütfu âşinâdan bil!
Umûrun Hakk’a tefviz et, Cenâb-ı Kibriyâ’dan bil![58]

Bu şiiri okuyunca, kendi durumumla mukayese ettim. Baktım ki bize izâfeten buyruldu. Sonra kendimi toparladım, çıktım gittim.

Aradan bir müddet geçti. Tabii o söz yerleşti bize... Ondan

[58] Beytin anlamı: Ne kötülüğü düşman elinden, ne de iyiliği dosttan bil! / İşlerini Allah’a havale et, ısmarla; olanları Cenâb-ı Hak’tan bil!

sonra bize bir fakirhâne nasib oldu.

“—Efendim! Taşındık, lütfederseniz...” dedim.

“—Olur.” dedi.

Odasında levhalar vardı.

“—Şunlardan birin beğen de, yeni eve hediye edelim!” dedi.

Baktım baktım, o levhayı göremedim.

“—Efendim, Bağdat’tan gelince bir levha yazdırmıştınız...” dedim.

“—Hà, o şurada... Asmadık, duruyor. Bunu götür as; akşam namazını kıldıktan sonra da gel, beraber gidelim!” dedi.

Hâlâ evde duruyor.

Bir kerametini daha gördüm:

Yine bir sıkıntımız var... 1960 senesinde Yahudiler hep paralarını kaçırdı, İsrail’e kaçtılar o ihtilâlden sonra... Ermeniler Yunanistan’a kaçtı. İhtilâlden sonra piyasadan ecnebilerin yüzde doksanı gitti, yüzde ona düştü. Ben:

“—Akşam namazından sonra hemen Hocaefendi’ye gideyim!” dedim.

Geldim ki, Hocaefendi evde, bizim fakirhanede oturuyor. Haberim yok benim... Sordu; “Efendim, piyasa bozuk...” dedim. Teselli etti, iş bitti öylece... Büyük saadet bilenler için...

Son zamanlarında İstanbul’dan Adana’ya gittik. Hicaz’dan dönüşlerinde Adana’yı teşrif ederdi. Sevdiği bir zat vardı, Bekir Küçükoğlu isminde... Onun yanında misafir olurdu grupla beraber... Bizi hep müşahede ederdi, süzerdi. Ondan sonra bir iki gün yine müşkillerimizi hallederdi. Biz söylemeden kendisi okurdu.

Bir keresinde, yine bir toplulukla Adana’da karşılamaya gittik.

“—Acaba geldiğimden haberi var mı?“ dedim.

Gözünü gezdirdi:

“—Yahu, sen burada mısın?” dedi.

Hocaefendi’nin değeri, kıymeti günden güne anlaşılıyor. Es’ad

Efendi devamlı söyler derslerinde:

"—Evliyanın sağlığı kınındaki kılıç gibi, öldükten sonra kınından çıkan kılıç gibi..." diye; Hocaefendi de öyle...

Bir gün yine beraber oturuyoruz:

"—Es'ad'a yardımcı olacaksın!" dedi.

Biz karşısında suret-i kat'iyyede konuşamazdık. Ben şahsen öyleydim. Biz diyoruz ki:

"—Es'ad Efendi'ye gideriz sorarız."

O zaman Es'ad Efendi, Ankara'da hoca... Ondan sonra Necati Ağabey'e gittim ben, Es'ad Efendi'nin pederlerine... Dedim ki:

"—Hocaefendi böyle bir emir verdi. Bu yardım ne cihette, ne yönde acaba? Biz nasıl vazifeli olabiliriz? Es'ad Efendi'ye nasıl yardım edebiliriz?"

Dedi ki:

"—Es'adın hiç bir şeye ihtiyacı yok, maddî olarak..."

Necati Efendi'yi de 1959'dan beri Hocaefendi'nin yanında görüyorduk. Aradan zaman geçince devamlı takip ettik; "Es'ad Efendi'ye bizim yapacağımız bir yardım olur mu?.. Hocaefendi boş

konuşmaz, mutlaka bunda bir gerçek payı var." diye... Vefatından sonra işte bazı hadiseler oldu. Biz anladık ki, Es'ad Efendi'ye bu yönde yardımcı olacakmışız.

Tesellimiz var ki, Es'ad Efendi, Hocaefendi Hazretleri'ni tam bize hatırlatıyor. Es'ad Efendi'nin büyük zat olduğunu ne zaman anladım, biliyor musunuz?.. Hocaefendi 1980'de ameliyat oldu Vatan Hastanesi'nde... Biz haber aldık; geldik bekledik Hocaefendi'nin ameliyatını... O sırada Es'ad Efendi de orada tabii, Ankara'dan gelmiş. Bütün cemaat orada, hastane dolu... Turgut Özal da orada, ameliyatı bekledi sonuna kadar...

Es'ad Efendi bu sırada saatlerce süren bir konuşma yaptı; hastalığın faziletlerinden bahsetti, cemaati irşad etti. Es'ad Efendi'yi tanırdık ama, bu kadar derin alim olduğunu bilmezdik. Demek ki, yakınlaştıkça insan daha iyi anlıyor.

Hocaefendi rahmetli olduktan sonra, —Allah rahmet etsin, şefaatına mazhar etsin— Es'ad Efendi geldi. Aynı Hocaefendi gibi, el-hamdü lillâh içimizi, dışımızı, halimizi, yolumuzu biliyor. Ben hayranlığımı söylüyorum. Bunu inkâr etmek zaten delilik, nankörlük...

Cenâb-ı Hak onu başımızdan eksik etmesin, sıhhatinde daim etsin, inşaallah... Hocamız'ın da şefâatını üzerimizden eksik etmesin...

İslâm, Kasım 1993

28. KIYMETİNİ BİLEMEDİK

Orhan BATI[59]

Biz Hocaefendimiz'in kıymetini bilemedik. Balıklar denizde yüzerler ama, hangi okyanusun içinde olduklarını bilmezler. Biz de ancak, onu kaybettikten sonra, onun büyüklüğünü anladık.

Nefsin yedi hali olduğunu kendisinden dinlemiştik:

"*—Nefs-i emmâre, nefs-i levvâme, nefsi mülhime, nefs-i mütmainne, nefs-i râdıye, nefs-i merdıyye...*"

Bunların ilk üçünün eğik yağlı bir düzlem gibi olduğunu; nefs-i emmârenin, en alt kademede hayvani nefis... Nefs-i levvâmenin, yaptığı işleri, "Ya, ben bunları yapıyorum ama, doğru mu yapıyorum?" diye düşünmeye başladığı andaki nefis... Nefs-i mülhimenin de, "Şunlar doğru, şunlar yanlış; şu doğruları yapayım, şu yanlışları yapmayayım!" dediği bir nefis olduğunu ifade ettiler.

Oraya kadar ulaştıktan sonra, tekrar kayıp aşağıya kadar inmek mümkün! İşte evliyanın nefsi olan nefsi mütmainne, orası

---

[59]Orhan Batı (1925-2001): Niğde'nin Bor ilçesinde doğdu. 1952 Yılında İTÜ İnşaat Fakültesi'nden mezun oldu. Yıldızeli-Akdağmadeni yolunda proje şefi yardımcısı olarak çalışmaya başladı. DSİ'de Arazi Mühendisliği ve Bölge Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundu. Daha sonra serbest müteahhit olarak çalıştı. Portekiz'de LNEC'de toprak ve beton barajlar üzerine çalışma yaptı. TPAO'da Pazarlama, Planlama ve Finansman Grup Başkanlıkları yaptı. Yurtdışında çalışmalar yaptı. 10. 06. 1975 – 02. 09. 1977 tarihleri arasında Karayolları Genel Müdürü olarak görev yaptı. 29 Haziran 2001 günü Ankara'da vefat etti. Cenaze namazı Hacıbayram Camii'nde kılındı. Cenazesinde Halil Necati Coşan Efendi de bulundu. Gölbaşı Hacı Hasan Köyü'nde defnedildi.

düz bir kısım... Oraya çıktıktan sonra, ayağının kayma tehlikesi yok... Nefs-i mütmainne sahibi için sıcakmış, soğukmuş, acıymış, tatlıymış, yumuşakmış, sertmiş; bunların önem yok... Ama, oraya çıkabilmek için, orda olan birisinin elin uzatıp, sizi tutup oraya çıkartması lazım!" dediler.

Son haclarında beraberdik. Arafat'a benim arabamla gittik, geldik. Hava çok sıcaktı. Kendisi de rahatsız olduğu için yatıyordu. Konuşmasını tamamlayamadı. Daha sonra Medine-i Münevvere'ye gittiler. Oradan Cidde'ye geldiklerinde, bizim evde iki gün misafir kaldılar. Bir hayli yorgun ve hasta idi. Izdırabını belli etmemeye çalışıyordu. Kendileri için hazırladığımız halde üst kata çıkamadılar. Vefatından bir hafta önceki perşembe günü Türkiye'ye uçtular.

Vefat edeceğini pek hissettirmemeğe çalışıyordu ama ben eminim bir hafta evvel oradan buraya gelirken, burada vefat edeceğini biliyordu. Kendisine:

"—Efendim, Medine-i Münevvere'de kalmayı düşünmez misiniz?" diye sordum.

"—Kim Peygamber Efendimiz'e komşu olmak istemez, herkes ister." dedi. "Ama her memleketin kendine ait bir takım örf ve adetleri, an'aneleri var..." dedi.

Bununla orada ölülere ve kabirlere yapılan yanlış uygulamaları söylemek istiyordu. Nitekim Süleymaniye Camii'nin avlusuna, hocalarının yanına defnolundu. Bugün hepimiz kendisini kolaylıkla ziyaret edebiliyoruz.

14. 09. 1990 - Ankara

29. DÜNYAYI DA ÇOK İYİ BİLİYORDU

Cevat AYHAN[60]

Hocaefendi Rahmetullàhi Aleyh'i 1958-1963 yıllarında, üniversite talebeliğim döneminde tanımıştım. Zaman zaman camiye gider, sohbetlerini dinlerdik. 1968 sonrası, Ankara'da görev aldığım zamanlarda da ilgimi devam ettirdim. Özel sohbetlerine ve ziyaretlerine giderdik.

İslâm'ın özellikle okumuş kesim üzerinde sevilmesine, benimsenmesine, yayılmasına vesile olan çok engin alimlerden biriydi. Kendilerinden evvel de o makamda bulunan zatlar bu özelliği taşımışlar, üniversiteliler üzerine hassasiyetle eğilerek İslam'ın bu eğitim yuvalarında da sevilmesine, yaşanmasına ve yayılmasına vesile olmuşlardır.

Bilhassa bu dergâhın, münevver müslümanlar tarihinde

---

[60] Cevat Ayhan (1938, Akyazı): Türk siyasetçi. İTÜ Makina Mühendisliği Fakültesi'ni bitirdi (1963). Aynı fakültede master yaptı. DPT Uzmanlığı, Aliağa Rafinerisi Tevsi Projesi Makina Grubu Şefliği, Petkim Tesisleri Tevsi Projesi Proje Müdürlüğü, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Müsteşar Muavinliği, Türkiye Zirai Donatım Kurumu Genel Müdürlüğü, XIX. XX. ve XXI. Dönem Sakarya Milletvekilliği ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yaptı. Evli ve 1 Çocuk babasıdır.

Cevat Ayhan 2010 yılında beyin kanaması geçirdi, o tarihten beri iyileşemedi. Ankara'da ev ortamında tedavisi devam ediyor.

Gösterişten uzaktı, mütevazı, hoşgörülü ve iyi niyetli ve de her şeyin ötesinde bir gönül adamıydı; böyle bilinir, sevilir ve saygı görürdü. Şimdi dünyadan habersiz, evindeki sessiz âlemde eşiyle baş başa... Dalgın ve durgun bakışlarla yatağında iyileşeceği günü bekliyor.

Türkiye'nin İslâmlaşmasında, İslâmî kültürün her seviyede yaşanmasında ve temsil edilmesinde büyük katkıları olmuştur.

Rahmetli Nurettin Topçu Hoca, Sarbonne'den bir Felsefe doktoru olarak döndüğünde yanında bulunan Abdül'aziz Efendi Hazretleri'nin fotoğrafını göstererek:

"—İşte asıl dünyamı bu zatta buldum!" dediğini hatırlarım.

İki yüz seneden beri çöken İslâm dünyasında, insanları gönül yolu, sevgi yolu ile İslâm'a götüren ve onları çöküntüden kurtaran zatlar, Hocaefendi gibi zatlar olmuşlardır. Büyüyen Türkiye'de bu hizmetin hâlâ yapılmış olması çok büyük nimettir. Bu yüzden Hocaefendi'yi ve hizmetlerini hep gözlerim yaşararak hatırlarım.

Şüphesiz Mehmed Zahid Efendi'nin kitleleri etkilemesinde başka faktörler de vardır. Hocaefendi dünyayı da çok iyi bilen bir zattı. Müslümanların ve İslâm dünyasının nelerin yokluğunu çektiğini gayet iyi bildiğinden, onların var olması için sohbetleriyle ve ameliyle örnek olurlardı.

Hatırladığım kadarıyla şimdi Pancar Motor diye bilinen Gümüş Motor'un 1960 Nisanı'nda açılışı yapılırken, bizler Teknik

Üniversite'de talebe idik. Gümüşmotor'un genel müdürü Necmettin Erbakan idi. Kendisi Teknik Üniversite'de bizim doçentimiz olduğu için, sınıfı toptan Gümüş Motor'un açılışına götürmüştü. Orada bu teşebbüse en çok katkısı bulunan zatın, Mehmed Zâhid Efendi olduğunu öğrenmiştik.

Hattâ geçen ay, Milliyet'teki pazar sohbetinde Mehmet Şevket Eygi Bey de, 1960'lı yıllarda müslümanların iyi bir gazeteye sahip olması için yapılan teşebbüslerin temelinde Hocaefendi'yi göstermiştir. Hocaefendi o günün parasıyla gazete çıkarılması için bin lira vermiş. Bunlar Hocaefendi'nin nasıl bir alim ve yol gösterici olduğunu çok güzel yansıtır sanırım.

Tasavvufu, Rasûlüllah Efendimiz'e kadar uzanan, müslümanların eğitimini, terbiyesini kollayan, onları geliştiren; mühendis tabiriyle diyecek olursak müslümanı daha rafine müslüman haline getiren mektep olarak görüyorum. Tasavvuf anlayışının sınırları şüphesiz, Kur'an ve sünnetin sınırlarıdır.

Bizim memlekette bir Sakaldaş Amca vardı. Ben de talebeliğim zamanında, ona tasavvufu sormuştum. Bana:

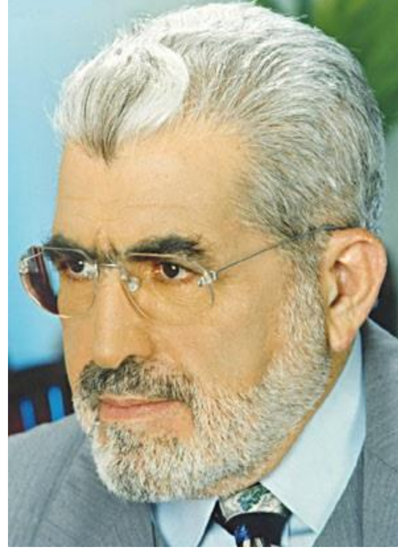
"—Şeriat bir yoldur, tarikat da o yolun içerisinde ince bir yoldur. Tarikat yolunda araban devrilirse, bir şey olmayabilir. Ama şeriat yolunda devrilirse, Allah muhafaza, küfre gider." diyerek espride bulunmuştu.

Bu yüzden tasavvufu İslâm'ın özü görüyorum. İyi, kaliteli müslüman olabilmenin eğitim odağı olarak görüyorum. Rafine müslüman bu mekteplerden yetişir.

İslâm, Kasım 1987

30. GÖRDÜĞÜM EN MÜBÂREK ADAM!

Prof. A. Korkut ÖZAL[61]

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Es-selâmü aleyküm ve rahme-tu'llàhi ve berekâtüh!

Sanıyorum 1958 senesiydi. Ben Elazığ'da bölge müdürü iken gölün kenarında oturuyordum. Arabayla Diyarbakır'a giden arkadaşlar, "Hocaefendi geliyor!" dediler. Ben ondan önceki Abdül'aziz Bekkine Efendi geliyor zannettim. Rahmetli ağabeyim (Turgut Özal) kendisini tanımıştı. Hocaefendi Hazretleri geldi, bizim misafirimiz oldu. İlk defa orada yüz yüze görüştüm.

Aradan iki yıl geçti. Ben İslâm'ı

---

[61] Korkut Özal (29 Mayıs 1929 - 2 Kasım 2016): Malatya' da doğdu. Annesi Hafize Hanım, babası M. Sıddık Bey'dir. 1946'da İTÜ İnşaat Fakültesi'ne başladı. 1951 yılında fakülteden mezun oldu. DSİ'de Malatya şube başmühendisi ve Elazığ Bölge Müdürü olarak görev yaptı. 1956 ve 1957 yılları arasında Amerika'da uzmanlık eğitimi aldı. Türkiye'ye döndükten sonra ODTÜ'de öğretim üyeliği görevinde bulundu. 1965'te profesör oldu. DMMA'de öğretim görevlisi olarak yer aldı. 1967'de TPAO genel müdürü oldu.

Milli Selamet Partisi'nde siyasete girdi. 1973 ile 1977 seçimlerinde Erzurum milletvekili seçildi. 1974'te CHP-MSP koalisyon Hükümetinde ve 1975'te kurulan I. MC Hükümeti'nde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı, 1977'deki II. MC Hükümeti'ndeyse İçişleri Bakanı olarak görev aldı.

12 Eylül 1980 Darbesinden sonra siyasi hayattan çekildi. 25 Eylül 1980'de geçirdiği ağır bir trafik kazası geçirdi. İyileştikten sonra ticarete atılarak ekonomik anlamda önemli başarı sağladı. Ağabeyi Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın ölümünden sonra, yeniden siyasete atılarak Anavatan Partisi'ne girdi ve 1995 seçimlerinde ANAP'tan İstanbul milletvekili seçildi.

Korkut Özal 2 Kasım 2016 günü İstanbul'da vefat etti. Cenaze namazı Fatih Camii'nde kılındı. Topkapı Mezarlığındaki aile kabristanına defnedildi.

tanıdıkça, bildikçe bir yere geldim ve bir arayışa düştüm. Bir yerde önüm tıkandı, açamadım. 1960 senesinde bir his geldi içime ki, ben burayı kendi kendime aşamayacağım. O zaman, benim yanımda çalışan arkadaşlardan Fehim Adak Bey'le konuştuk. O zamana kadar Hocaefendi'yi bir caminin imam efendisi olarak tanıyordum. İnsanların mânevî terbiyelerinde bir yüksek terbiyeci yanını öğrenince ve onun terbiye ettiği insanları tanıyınca, "Gidelim, biz de ondan bir ders alalım!" dedim.

Bu karar üzerine, 1960 yılı başında İstanbul'a geldik. İskenderpaşa Camii'nde namazı kıldıktan sonra, meşrutadaki evinde ziyaret ettik. Ders tarif ettiler.

Çok uzun yıllar muarefemiz oldu. Kendisini çok yönleriyle tanıdık. Meselâ bir ara denize beraber girdik kendisiyle... Bilmiyorum Hocaefendi ile hiç denize gireniniz oldu mu? Şöyle bir mayo çıkardı; dizkapağının çok altına kadar çadır bezi gibi kalın bir şeyden yaptırmıştı. Kumburgaz'da, rahmetli Ahmed

Amcamızın yeri vardı. Orası çok sakin bir yerdi. Ben bir defa orada kendisi ile denize girdiğimi hatırlıyorum. Güzel de yüzüyordu.

Demin Hocaefendi Hazretleri, görenlerin ondan çok etkilendiğini ifade etmişti. Şöyle bir hatıram var:

Amerika'da Utah'ta, kendisine intisabımızdan evvelki yıllarda tanıdığımız Mormon aileleri vardı. Bunlardan birisi bize orada ev sahipliği yaptı. 1956 - 1957 yıllarında, Salt Lake City'inin güneydoğusunda, Sfenchfok diye bir yerde...

Ailem de beraberdi o zaman bizimle... İlk defa müslüman dinini tanıdılar onlar ve bizi çok enterasan buldular. Hattâ ilk tanıdıklarında bir vesile olmuştu. O zat herhalde birkaç sene evvel vefat etti, toprağı bol olsun...

"—Biz müslümanlığı bir nevî putperestlik olarak biliyoruz." demişti.

Ben de ona:

"—Bil'akis biz tevhid diniyiz." dedim.

Bizi kiliselerinde bir konuşma yapmağa davet etti. Kendisi de kilisede bişık konsül diyorlar, yâni oranın yukarı seviyede bir heyeti, onun üyesi...

O Mormon kilisesi çok enterasan; hem dünya işlerini yürütüyorlar, hem de orada vazifeliler. Herkes dünya işinde olduğu gibi kilisede de vazifeli... Çok iyi örgütlenmişler.

Neyse, biz ayrılırken verdiği vedâ yemeğinde dedi ki:

"—Bunlar da bizim gibi ayrı bir ümmetler!" dedi.

Yâni, müslümanların da ayrı bir ümmet olduğunu kabul etti.

Bu zat, 1965 senesinde buraya geldi. Burada bir iş teklif edilmiş kendisine... Bir ara bizim misafirimiz oldu, hattâ hanımını da getirmişti. Rahmetli annem sağdı.

Biz onu İskenderpaşa'da Hocaefendi ile tanıştırdık. O zaman Hocaefendi bu taraftaki dairede kalıyordu. Onun önünde sohbet ettiler. Derken namaz vakti geldi. Biz camiye girdik.

Ona da dedi ki:

"—Git mahfelden bizim namaz kılmamızı seyret!" dedi.

O zat da yukarı mahfelden namaz kılmamızı seyretti. Elinde ufak, portatif bir film kamerası vardı. Hocaefendi'nin de bir buçuk - iki dakika kadar filmini çekmişti.

Üç sene sonra ben Sanfransisko'ya gidiyordum, Türkiye Petrolleri'ndeki bir işim dolayısıyla... Onlarda bir gece misafir kaldım. Geniş de nüfûzu var... Benim geleceğimi duyunca, o civardan yüz kişilik bir topluluğu evine davet etti ve Türkiye'de çektiği filmi oynattı onlara...

Tam Rahmetli Hocaefendi Hazretleri'nin filmi gelince durdurdu ve aynen İngilizce olarak dedi ki:

"—*This is the holiest man I have ever seen.*" Yâni, "Hayatımda gördüğüm en mübarek adamdır." diye duygusunu ifade etti.

Bu onlar için fevkalâde önem taşıyan bir beyandır.

Başka hatıralarımız var... Bunlar arasında bir tanesi: Zannediyorum 1966-1967 seneleriydi. Amerika'dan bu yana doğru seyahat ediyordum. Bu jumbo uçaklarının birine bindik. Çok seyahat eden bir insanım; fakat tayyarenin o kadar sallandığını ilk defa gördüm. Dedim bu parçalanacak... Her yer zıngır zıngır titriyor. Koltuğun saplarına yapıştı herkes... O ara bir rabıta yaptık biz...

Derken o uçak Frankfurt'a indi. Arkasından bir uçakla Ankara'ya indik. Orhan Batı gelmişti beni karşılamağa... Dedi ki:

"—Hocaefendi Hazretleri burada, Mustafa Paçacı'nın evinde... Yemek var bu akşam..." dedi.

Bizi götürdüler. Gittim, koltukta oturuyor. Elini öperken şöyle baktı bana:

"—Ne o, tayyare çok mu salladı?" dedi.

Bir olay daha var: Saadettin Gökçe'nin başından geçti. Saadettin bir vazife için Ankara'ya gidecek. Ankara'dan Amerika'ya... Biraz evvel Efendi Hazretleri'nin ifade ettiği gibi çok aşkı olan bir arkadaşımızdı. Benim yanımda da bir süre çalışmıştı.

O zaman mecbûrî Türk Hava Yolları ile uçmak, devlet memurlarına... Ankara-İstanbul yapıyor Türk Hava Yolları... İstanbul'dan Frankfurta gidiyor. Frankfurt'tan da bir uçakla Amerika'ya gidecekler.

Kendisinin katıldığı bir kaç kişi var... Fakat o diyor ki:

"—Gideyim, Hocaefendi'yi göreyim, İstanbul'dan bineyim uçağa..." diyor.

Yâni, Ankara İstanbul arasına bir gün evvel kullanıyor. Geliyor camiye, sabah dersinde bulunuyor. Hocaefendi'nin elini öpünce:

"—Kalsaydın, biraz erken gidiyorsun. Bugün cuma; cuma namazını kıl da git!" diyor.

Havaalanına gitmiş, tayyare gelmiş. Fakat bu Ankara'dan binmedi diye, onun yerini başka birine satmışlar. Açıkta kalmış. Onlar da kendi hataları olduğu için demişler ki:

"—Öğleden sonra saat iki buçukta bir Pan Amerikan tayyaresi var, doğru Frankfurt'a gidiyor. O gideceğiniz tayyareyi de yakalarsın!" demişler.

Bir baktık Saadettin geri geldi. Cuma namazını da kıldı. Ondan sonra meydana gitti. Tabii, bu bizim buradan giden uçak pervaneli... O zaman, Vayland uçakları vardı.

"—Gittim, daha gelmemiş Türk uçağı... Ben onlardan evvel Frankfurt'a gittim." diyor.

Benim hayatımda çok önemli bir kaza oldu. Kurtulmamız, bir büyük kerametidir Hocaefendinin... Sene 1967'nin şubatıydı zannediyorum. Hacca gidiyorlardı, Ankara üzerinden gittiler. Ankara'da bizim evimizde de son gece bir yemek verdik. Kırk-elli kişi arkadaş var... Ben o zaman Keçiören'de oturuyordum. Ondan sonra meydana uğurlamaya gidiyoruz.

Hocaefendi Hazretleri Osman Çataklı Ağabey'in arabasına binmiş, en önde kendisi... Arkasında da ben varım. Benim arkamda da hiç unutmuyorum, Yahya Oğuz Bey'in arabası var... Arkasında Sırrı Kırımlı'nın... İki araba daha var zannediyorum. Altı yedi arabayız, hepsi dolmuş silme... Benim arabam Opel

Kapital, biraz lüks modeli... Baktım benzin bitmek üzere, kırmızıya dayanmış. Korktum meydana kadar gidemeyeceğiz diye... Gece yarısı gidiyoruz, yerler de buz hafif, Ankara'nın soğuğu var...

Arkadaşlar da dolu, benden ayrı altı kişi var... Arkaya dört kişi koyduk, öne de benim yanıma iki kişi oturttuk. Meydana gidiyoruz. Ben hiç yapmadığım bir şey... Dedim ki: Bir yerde vitesten çıkarayım da, biraz tasarruf edelim, meydana kadar götürsün...

O arabalar da ilk defa çıkmış. Kontağı tam kapatırsanız, direksiyonu biraz oynattınız mı, direksiyon kilitleniyor. O modeller de çıkmış, ondan evvel böyle değildi. Ben dalgınlıkla tam kapatmışım kontağı... Halbuki biraz az kapatsam, o kilitlenme olayı olmayacak.

Yukarıda bir mobil istasyonu vardır, Esenboğa'ya giderken en yüksek yerde... Ondan sonra yol aşağı doğru iner. Hattâ şimdiki Gümüşköy'ün yanından Pursaklar'ın oraya gider. Epey bir düz gider. Ben tam o düz yerde arabayı hızlandırdım; herhalde hızı 110 filân oldu, ondan sonra kontağı kapattım.

Düz yerde giderken bir şey olmadı. Derken viraja girdik. Daha virajda direksiyonu çevirir çevirmez, direksiyon kilitlendi "Çat" diye, elimde kaldı. Onu açmak için, geriye doğru zorlayacaksınız ve kontağı açacaksınız, başka türlü kilidin açılması mümkün değil; ona da zaman yok...

Ben insiyakî olarak frene bastım. Virajı döndüğümüz sürece bir şey olmadı. Bir saniye, bir buçuk saniye sürdü. Viraj öyle uzun bir viraj değil... Yolun iki tarafı uçurum, yapacağımız hiç bir şey yok... Arabanın hızı belki seksene yetmişe düştü. Fakat tekrar yol düzleşince, biz viraj dönmeye devam ettik. "Çocuklar, direksiyon kilitlendi, gidiyoruz!" dedim. Kelime-i şehâdet getiriyorlar hepsi, öyle bir manzara...

Hızımız belki altmışa düşmüştü, yol bitti. Ben kapkara uçurumu gördüm önümüzde... Yâni uçuyoruz tam oradan...

Birdenbire araba durdu. Fizikman mümkün değil... Atâlet kanunu filân hepsi gitti, araba durdu. Durması bir şey değil, arzânî durduk yolda... Eğer dursak, arkadan beş araba bize çarpacaklar, yol yolu kestim çünkü... Sonra şöyle usulca döndü Ankara istikametine doğru ve durdu. Yanımdan hızlı arabalar geçti. Saniyenin belki onda birinde oldu bütün bu olaylar... Sonra sırrı Ağabey geldi, bana bir iki tokat vurdu. Beni uyudu mu zannetti ne yaptı: "Ne yapıyorsun yâhu, felâketten çıktık." dedi.

İlerde Osman Ağabeyin arabası durmuş, tabii ışıklar kesilince... Biz geldik, "Bir şey yok!" dedik, devam ettik.

Son hatıram, benim siyasete girmem olayıdır. Ben olası politikayı sevmem. Çünkü talebeliğimde çok politika ile uğraştım. 1946 ile 1951 arasında talebe politikasının her yerinde bulunduk. Cemiyetten tutun, birliklere, federasyonlara kadar... En son baktım ki, talebe politikasında bile çok çirkinlikler oluyor. Bir daha bundan uzak durayım dedim. Mezuniyetimden sonra şöyle böyle 22 sene politika ile hiç uğraşmadım. Siyaset olarak takip ettim, girmedim.

Bir ağustos gecesiydi 1973 senesinin... Millî Selâmet Partisi kurulmuş ve Türkiye 1973 seçimlerine gidiyor. MSP'den üç arkadaşımız geldiler. İskenderpaşa'da o gece kandil gecesiydi, yanlış hatırlamıyorsam Mi'rac gecesiydi. Tam tesbih namazı kılmağa kalktık. Bana dediler ki:

"—Sana biz Erzurum'dan liste başından bizim partimizden milletvekilli adaylığı teklif ediyoruz."

Daha evvel İstanbul için böyle bir şey konuşulmuş, onu danıştık. Ona olumlu bir cevap alamamıştık. Dolayısıyla ben rahattım, Hocaefendi Hazretleri buna da "Evet" demeyecekler diye... Hattâ bana dediler ki:

"—Bunu Hocaefendi'ye danışmadan bize cevap verme! Ona danış, öyle cevap ver" dediler.

Biz de zaten öyle yapacaktık ama, belki biraz hızlıdan yapacaktık. Arkadaşlarımı topladım tesbih namazından sonra, eve

götürdüm. Dedim böyle böyle... Adayların kesinleşmesine de iki gün kalmış.

Olayın sebebi de şu: Allah selâmet versin Lütfü Doğan Hocamız'ı düşünmüşler Erzurumlular oraya, liste başı olarak... Lütfü Doğan Hocamız'ın oğlu Yahya: "Baba, seçilemezsin, ayıp olur. Yâni sen eski bir diyanet reisisin, seçilemeyeceğin bir yerden seçime girmen uygun olmaz." demiş. Bir nevi caydırmış bu işten.. Orası boş kalınca da, en son onu da bana getirmişler.

Arkadaşlara:

"—Böyle bir teklif var, ne diyorsunuz?.." dedim.

Hepsi olumsuz konuştu. birisi dedi ki:

"—Yâhu, sen Malatyalısın, Erzurumlular sana rey vermez!"

Bu geçerli bir şey... Türkiye'de herkes memleketinin adamına veriyor, yabancıları pek tutmuyor.

İkinci olarak dediler ki:

"—Propaganda yapacak zaman kalmamış. Erzurum çok büyük bir il, bin küsur köyü var... Sen nereye gideceksin, ne anlatacaksın? Yetiştiremezsin!"

Üçüncü olarak dediler:

"—Sen politikayı sevmiyorsun, niye gireceksin?"

Yedi kalemdi, hiç unutmuyorum.

Ertesi sabah erkenden yanıma da bir arkadaş aldım, bizim Rifat Tandoğan'ı... Dedim, "Belki ben kaçırırım."

Çünkü, Rahmetli Hocaefendi çok kibar konuşurdu, hepimizi çok kollayarak konuşurdu. Gönlümüzde katılaşmış bir şey görürse, bizi bir nevi şeyhine isyan eden duruma düşürmemek için, söylenecek şeyi söylemezdi, îmâ ederdi.

Bir arkadaşımız meselâ, yanlış bir şeye niyet etmiş, —çok eski yıllarda, anlatırlar— gitmiş Hocaefendi Hazretlerine:

"—Efendim ben Amerika'ya gitmek istiyorum!" demiş.

Ama, "Tamam hazırladım her şeyi, damga basın!" der gibi...

O da demiş ki:

"—Siz bilirsiniz!" demiş.

O çıkmış, "Tamam, bana bıraktı." demiş. Halbuki o "Siz

bilirsiniz!” bizim anladığımız mânâda: “Benim dediğimi yapmayacaksın; gitme desem daha kötü bir duruma düşeceksin!” demektir. Bu onun yapılmaması gereken bir işi kibarca ifadesidir.

Ben aynı endişe ile, Rifat’a dedim: “Gel! Ne olur ne olmaz, belki ben anlayamam; yanımda bulun!” diye onu aldım. Gittik sabah namazından sonra...

“—Efendim bana böyle bir teklif oldu.” dedim.

“—Peki, sen ne diyorsun?” dedi.

“—Efendim, ben arkadaşlarla istişare ettim.” dedim.

“—Onlar ne diyorlar?” dedi.

Açtım listeyi, Efendim,

“—Erzurumlular sana rey vermezler, sen Malatyalısın!” diyorlar dedim.

Kesin cevap verdi:

“—Müslümanlar sana rey verir.” dedi.

Ben emin olun hiç beklemiyordum bu cevabı...

İkinciyi de sorduk. Efendim,

“—Propaganda için az zaman kaldı. Bir şey yapamazsın, dolaşamazsın, anlatamazsın!” diyorlar.

“—Gönülleri değiştiren propagandalar değildir, Allah-u Teâlâ Hazretleri değiştirir.” dedi.

Üçüncüde durmam lâzım, onu da söyleyiverdik. Efendim, arkadaşlar diyorlar ki:

“—Sen politikayı sevmiyorsun, ne konuşacaksın?”

Ona da dedi ki:

“—Siz hakkı tebliğ edin!”

Ve ben bu üç söz üzerine o gün politikaya girdim. O gün yola hareket ettik.

Bize de bir işarette bulundu: Lütfi Doğan Hoca’nın da senatör adayı olmasını söyledi. Şimdi ben düşünüyorum, Lütfü Doğan Hoca seçilemez diye milletvekili adaylığını reddetmiş; Hocaefendi kerâmeten diyor ki:

“—Senatör adayı olsun; daha kuvvetli olursunuz, o da seçilir!”

Biz şimdi Lütfü Doğan Hoca'ya gittik. Listeler verilmiş Yüksek Seçim Kurulu'na... Bizim Bedrettin arkadaşımız, il başkanı, senatör listesinin birinci adayı olmuş. Lütfü Doğan Hoca'nın evine gittik; Osman Ağabey de vardı, Recâi de vardı... Lütfü Doğan Hoca'yı senatör adaylığına ikna ettik, sonra da ağlaştık beraber...

Politika bana girilmemesi gereken bir şey geliyordu. Hâlâ da öyle düşünürüm, içindekilerini gördükçe...

Biz gittik Erzurum'a... Erzurum'da bize öyle acıyarak bakıyor ki o iyi insanlar... Orası çok koyu Adalet Partili... Bir evvelki seçimde dokuz milletvekilinin sekizini Adalet Partisi, birini Halk Partisi çıkarmış. Bize hiç şans vermiyorlar. Üstelik, "Yâhu bu adamlar da iki hoca... O diyanetin hocası, biz üniversite hocası... Bu hocalara ayıp olacak." filân diye de üzülüyorlar.

Hattâ bir yerde konuşmuşlar. "Bunlara çok ayıp oluyor." diye... Ben duyunca, gittim bunlara dedim ki:

"—Biz seçim meçim kazanmak için gelmedik, vazife diye

geldik. O Allah'ın bileceği bir iş..."

Derken, bir oradan birinci parti olarak döndük. O zaman Millî Selâmet Partisi, Adalet Partisi'nin de önüne geçti. Hem senatör çıktı, hem üç tane milletvekili çıktı.

Siyasette yedi sene kaldım. Çok zor bir politikaydı. Allah biliyor, bunun şahitleri de var, çok zor noktalarda kendisiyle istişare etmeğe çalıştık. Her zaman çok güzel yollar gördük. Herkes onun işaretlerine dikkat etseydi, zannediyorum çok daha başka şeylerin olması potansiyel olarak mümkündü.

Hocaefendimiz bizler için güzel yollar gösterdi. Gönüllerimizdeki değişiklikleri haliyle sağladı. Çok zaman konuştuğumuzu hatırlamıyorum. Bir bakardık gönlümüzde, halimizde güzel güzel gelişmeler olmuş. Bu onun ne kadar büyük tasarruflarının olduğunun işaretleridir.

Allah cümlemizi büyüklerimizin şefaatine nâil etsin... Yolunda gidenlerden eylesin...

Hepinize teşekkür ediyorum.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!..

14. 11. 1993 - Hâcegân **/ İSTANBUL**

31. FAZÎLET ÖRNEĞİ

Lütfi DOĞAN[62]

Ben, Mehmed Zâhid Hocaefendi'yi aslında çok geç tanıdım. Hocaefendi, fazîlet örneği bir insandı. Makamı cennet olsun...

Cemiyette birçok insan vardır ki, insanlar içerisinde hakikaten diğerleri için örnek olacak mümtaz, müstesnâ şahsiyetlerdir. Bu insanlar, Cenâb-ı Hakk'ın cemiyete bir lütfudur. Onlar sadece sözleriyle değil yaşayışlarıyla, insanlara karşı olan muameleleriyle, dertleriyle dertlenmeleri, yaralarına merhem olmaları, iyilik yoluna sevk etmeleri itibariyle cemiyete örnek olurlar.

Size şunu söylemem mümkün. Meselâ, bakarsınız ki bir insan cömerttir, elinde nesi var onu dostlarına, ihtiyaçlılara elhasıl şu veya bu insan demeden herkese vermeye çalışır. Bazı insanlar vardır ki ilim sahibidir, ilminin ışığı ile kendi yolunu aydınlattığı gibi etraftaki insanların da doğruyu görmelerine, onların da mes'ud olmalarına, sıkıntılardan kurtulmalarına hizmet eder.

---

[62] Lütfi Doğan: 1930 yılında Gümüşhane'nin Kelkit İlçesi Salyazı Beldesinde doğdu. Kuran-ı Kerim okumayı Babası Hacı Mehmet Fehmi Efendi'den öğrendi ve hıfzını dayısı Hafız Fevzi Efendiden tamamladı. Arapça ve dini ilimleri Abdurrahman Efendi ve Gümüşhane eski müftüsü Ragıb Efendiden okudu.

Askerlik görevinden sonra, özel olarak dini ilimler tahsiline devam etti. Dışarıdan Ortaokul ve Erzincan Lisesini bitirdi. 1964-1965 öğretim yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesini birincilikle bitirdi.

Ankara müftü yardımcılığı ve Ankara vaizliği görevlerinden sonra Diyanet İşleri Başkanlığı müfettişliğine atandı. Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi iken, 15 Ocak 1968 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı görevine vekâleten atandı. Bu görevi 25 Ağustos 1972 tarihine kadar yürüttü.

1973-1980 yılları arasında Erzurum Senatörlüğü yaptı. 1991 yılında seçildiği Gümüşhane Milletvekilliği görevini 2002 yılına kadar sürdürdü.

Yine bazı insanlar vardı ki yaşayışlarıyla kâmil insan örneğidir.

Bu söylediklerim yani cömertlik, ilim, hilim ve benzeri mümtaz vasıflardan birisi bir insanda bulunsa, o insan hakikaten cemiyetin, beşeriyetin kendisine muhtaç olduğu insanlardan birisi olur.

Mehmed Zahid Efendi merhum da hem ilim, hem hilim sahibi; hem de cömertti. Daha birçok fazîletlerinin yanında diğer fazıl, mümtaz, cemiyetin gözbebeği muhterem büyükler gibi, o da böyle mümtaz bir insandı. Hani "Alimler, peygamberlerin varisleridir." hadis-i şerifi var ya; yaşayışıyla öyle olduğunu gördüm.

Bakarsınız ki, sofrasında çok insanlar ağırlarlardı. Bir mecliste bulundukları zaman o meclis serâpâ, yâni baştan sona hilim ve edeb meclisidir. Herkes dikkatle konuşur, güzel, tatlı, faydalı konuşur. Üstelik Kur'an ve hadislerin izah edildiği bir meclistir. Böyle olması da lâzımdır. Cemiyetlerin mânen ayakta durmasını sağlayan bu gibi yetişkin insanlardır. Cenâb-ı Hak'tan dileriz ki, cemiyetimizde böyle mümtaz olanların sayısını çoğaltsın...

Bütün insanlık için bu zatlar son derece lüzumludur, kıymetlidir. Onların yol göstermelerine, bilgilerine hepimizin ihtiyaç duyduğunu dikkate almak lâzımdır!

Hülâsa edersek; yetişkin bir öğretmen etrafındaki talebelerine yaşayışıyla, telkinleriyle, âlicenaplığıyla nasıl örnek oluyorsa, Mehmed Zâhid Efendi de içinde yaşadığı cemiyete, kendisini sevenlere veyahut başka türlü düşünenlere karşı müşfik, merhametli, cömert ve hilimle davranan muhterem bir insandı. Makamı cennet olsun...

İslâm, Kasım 1986

32. O BİR UMMANDIR

Raif CİLASUN[63]

Muhterem cemaat, muhterem hàzırûn!

Mehmed Zâhid Hocamız'ın sevdikleri; ona biat etmiş, ona dayanmış, onun feyzinden istifade etmiş olan muhterem kardeşlerim! Hepinizi Allah'ın selâmıyla selâmlıyorum.

Teşbihte hatâ olmaz, olsa da bağışlanır. A'mâları toplamışlar, fili tanıtmışlar. Her a'mâ eliyle dokunduğu kısmın tarifini yapmış; fil budur demiş. O muhterem Efendi Hazretleri de, ilmi, takvâsı, kemâli, tasavvufu, dehâsıyla şudur denemez! O bir ummandır. Herkes daldığı ve aldığı feyzi kadar onu anlatır ki, bu aslâ ölçü olamaz! Ben de o büyük kaynaktan, ancak avuçladığım kadarını size söylemeye çalışacağım.

Merhumla tanışmam 1950 tarihlerine rastlar. Onun içli, tatlı ve ruha seslenen hitabeleri hâlâ kulaklarımda... Allah'a yaklaştıran, muhabbet kapılarını açan, irşad görevini her

---

[63] Raif Cilasun (1906-1998): İzmir'de doğdu. Öğrenimine İzmir'de Sultani Lisesi'nde yaparken Yunanlıların İzmir'i işgali ile tahsiline devam edemedi. Cumhuriyetin ilanını müteakip Ödemiş İmam Hatip Okulu'na kaydoldu. Okul kapatılınca, 1925 yılında İstanbul Robert Kolej'e devam etti. İngilizce, Fransızca, Arapça dillerine vakıf olan yazarımız, ayrıca Rumca üzerine çalışmalar yapmıştır.

Türkiye'de dini neşriyatın ilk ışığını yakan Sönmez Neşriyat'ın kurucuları arasındadır. 1949 senesinde Halk Fırkası saflarında ilkokullara din dersi ve İmam Hatip Okullarının açılması hususunda büyük çabaları oldu. 1951 yılında İlim Yayma Cemiyeti'nin kurulmasına öncülük etti.

Yeni İstiklal mecmuası ve günlük siyasi gazete çıkarma teşebbüslerinde bulundu. Ömrünü din hizmetlerine adadı. Romanlar yazdı. Eserlerinde yaşanan olayları konu edindi. Türk toplumunun her kesimini ele aldı ve işledi. Daha sonra da çözümünü net olarak gösterdi.

19 Ağustos 1998 günü 92 yaşında vefat etti.

rastladığı mü'min kim olursa olsun, hattâ ne olursa olsun, tatlı ve bağlayıcı diliyle hak yola gönül bağı kurmasını çok iyi bilen bir zât-ı muhteremdi. Onun hakîkî bir mürşid-i kâmil olduğunu bizzat müşâhedelerimle anladım. Bunu huzurlarınızda açıklamış olmamın hazzını, mutluluğunu duymaktayım.

İzmir'deki ticarethânemin bir şubesini 1955 yılında İstanbul'da açınca, muhterem mürşidimle alâkam daha da arttı. O tarihlerde görev yaptığı Zeyrek Ümmügülsüm Cami-i Şerifi'nde hassaten cumartesi akşamları toplanır, sohbetleriyle dolar taşardık.

Merhumla çok geziler yapardık, Yûşâ AS tepesine kadar da çıktık. Daha sonraki yıllarda her cuma günü İskenderpaşa Camii'nde hutbesini dinler, vaaz ve nasihatleriyle beslenirdik. Huzurunuzda acı bir itirafta bulunacağım: Bunlara rağmen ona intisab edememiştim. Bu affolunmaz bir kusurdur. O tarihlerde kesif bir ticarî işim vardı. Fazla zikirler, takvâ icabı hareketler ticarethanemi ihmale uğratır kuşkusuna sahiptim ki, bu büyük bir gaflettir.

Merhum Hasan Basri Hocamız'la da ilişkim vardı. Günün birinde Hasan Basri Hocama dedim ki:

"—Sen Hacı Bayrâm-ı Velî'ye mensubsun, ben de sana intisab etmek isterim!" dedim.

"—Benim bu hususta hiç bir yeteneğim yok." dedi. "Sana iki hakîkî mürşid tavsiye edeceğim: Biri Sâmi Efendi Hazretleri, diğeri de Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'dir. Git selâmımı söyle, onlardan hangisine intisab edersen et; ikisi de haktır." dedi.

Ben önce Sâmi Efendi Hazretleri'ne uğradım. O mübarek zâtla da ilişkim vardı, sohbetlerine giderdim. Tahtakale'de Alemdarzâdeler'in ticarethânesinin üst kısmında bulunurdu. Hasan Basri Hocamın selâmını söyledim. Ziyaret sebebini anlatınca, bana rüyaya yatmamı önerdi. Tavsiyesi üzerine istihâre uykusuna yattım. Rüyamda Mehmed Zâhid Efendi Hazretlerini gördüm. Beni yanına almış, dizi dibine oturtmuş, irşadda bulunuyordu. Hayırdır inşaallah dedim.

Birbiri arkasına iki cuma gecesi istihare uykusuna yattım, hep Mehmed Zâhid Efendi Hocamla karşılaştım. Rüyalarımı Sâmi Efendi Hazretleri'ne anlattım. O gülümsedi:

"—Hayırlı olsun evlât!.. Ha ben ha o, fark etmez. Mevlâm seni kardeşim Mehmed Zâhid Efendi'ye nasib kılmış. Hemen git, kulpuna sarıl; dünyan da, ahiretin de ma'mur olsun!" dedi.

O günlerde devamlı olarak cumartesi akşamları bir ihvan evinde toplaşır, Hatm-i Hâce yapar; Merhum'un dilinden hadis-i şerifler dinler, öğütleriyle gönlümüz, bahtımız açılırdı. Bir perşembe günü refîkama:

"—Bu cumartesi akşamı Mehmed Zâhid Efendi'yi ve ihvânını eve dâvet edeceğim." dedim.

İzni alınca, o akşam yatsı namazında İskenderpaşa'ya gittim. Dâvetimi bizzat kendisine söyleyecektim, mihrabda yoktu; Es'ad Efendi kardeşimizin babası Necâti Efendi bulunuyordu. Ertesi

günü cuma namazına gider, dâvetimi bizzat kendisine iletirim dedim. Yatsı namazından sonra Osman Çataklı kardeşim yanıma sokuldu, Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'nin mesajını iletti bana:

"—Bu cumartesi gecesi inşaallah sizdeyiz!" dedi.

O anda tatlı bir şok bütün vücudumu sardı. Sanki içime bir bal şerbeti akmıştı. Bu bir kerametti. Artık benim intisab günüm gelmişti.

Ertesi günü Hocamız'ı evinde ziyaret ettim. Diz dize geldik. Ellerimiz birbirine kenetlendi. O intisab şartlarını bir bir saydı... Hayatın gayesini özetledi, ölümü hatırlattı, ebedî hayatı gözlerimin önüne serdi... Hâcet kapısına ruhum uzandı. O seslendi, ben amin dedim. O münâcaatta bulundu, ben gözyaşı döktüm. Uzun uzun dualarda bulundu. Hâlâ o tatlı anın hazzını yaşıyorum.

Hayatımda bir dönüm noktasıdır o... Beni Mi'rac'a yükseltti. O dakîkayı hatırladıkça, hep kendimden geçerim. Onun aşkı, onun hasreti, onun irşad emirleri dâimâ bana ışık tuttu.

Mürşidimiz Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'nin irşadları dâimâ hakka yönelikti, Allah'a, Rasûlüne müteveccihti. Latîfeleri dahi ciddî idi, aslâ mâlâyâniye bulaşmazdı. İnsan şeriatın çizgisinde olmalıdır derdi, haramı helâlı tanıtırdı. İslâm'dan yana hiç tâviz vermezdi. Tasavvuf bilgi ile muhkem olur derdi.

Onun içli hatıralarından bir parçacık anlatabilmişsem, kendimi mutlu sayacağım. Allah cümlemizi *Livâü'l-Hamd* sancağı altında, Rasûlüllah Efendimiz'in safında, yanı başımızda Mehmed Zâhid Efendi'yi görmek üzere mahşerde sevinen bahtiyar kullarından olmamızı Cenâb-ı Allah'tan dilerim. Bu toplantının hepinize mübarek ve hayırlı olmasını temenni ederim.

Beni dinlemek lütfunda bulunmanızdan dolayı hepinize saygılarımı arz ederim. Hepinizi hürmetle, sevgi ile selâmlarım!

13. 11. 1991 - Süleymaniye / İSTANBUL

33. TEKKENİN EN GENÇ HALİFESİ

Atike AYKIN

Mehmet Zâhid Kotku Hazretleri'ne intisab ettikten sonra, haftada bir hanımlara olan sohbetlerine katılıyordum. Ailece de görüşüyorduk. Bütün ihvanlarının gönüllerini fetheden mübarek bir insandı. Otuz seneye yakın vazifede kaldı. Daha sonra maalesef aramızdan ayrıldı.

Bir gün Efendi Hazretleri'ni ziyarete gitmiştim. Mevlevî Tarikatı'ndan olan bir arkadaşım, bana her gün okudukları bir evradları olduğunu söylemişti. Ben de bizim de böyle bir şeyimiz olsun duygusuyla gitmiştim. Yanlarında cemaat olduğu için, bu dileğimi söyleme fırsatı bulamadım. Tam bu sırada kendileri bana döndü:

"—Biz bir *Evrâd-ı Şerif* hazırlıyoruz, inşaallah yakında okursunuz!" dedi.

Ben, konuşmadan cevabımı almış oldum. Onlar böyleydi, fazla konuşmaya hacet yoktu.

Mübarek zat, ahlâkı ile bize bir nümûneydi. Abdül'aziz Bekkine Hazretleri son hastalığında:

"—Benim yerime Bursa'dan Hacı Mehmet Zahid Efendi'yi getirin! O bizim tekkemizin en genç halifesidir." demiş.

İhvan, şeyhlerini kaybettikleri zaman çok üzülmüşlerdi. İlk zamanlar Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'ne biraz ağırca durmuşlardı, hemen koşamamışlardı. Fakat mübarek, hanımını da yanına alıp eski ihvanları teker teker dolaştı. Güleryüzlü yumuşak ahlâkıyla ihvânı kendisine bağladı.

İskenderpaşa'ya taşındıktan sonra ona tabi olanlar çığ gibi büyüdü. Kendisi Almanya'ya ve başka ülkelere ziyaretlerde bulundu. Oralarda kendisine birçok intisablar oldu.

İhvânın birbirine karşı muhabbetli olmasını, gelinip

gidilmesini, ikramda bulunulmasını, birlikte seyahat edilmesini tavsiye eder, kendisi de örnek olurdu.

O mübarek, evlatlarına yani talebelerine son derece ilgiliydi.

“—Biz evlatlarımızın boynuna bir lâle takarız. Ayağı sürçtüğü dakikada, onu çekiveririz.” buyururlardı.

Allah onun makamını cennet eylesin... İnşaallah öbür dünyada birlikte olalım... Ne mutlu açtığı yol gençlerimizle aydınlanıyor.

Allah razı olsun, sevgili damadını Hocamız olarak bıraktı. Her dakika çoğalmaktayız. Allah-u Teâlâ’nın bize çok güzel bir nimeti bu... İhvânımızın hepsi kültürlü insanlardan oluşuyor. Hocamız da yerinin tam insanı... Allah hepsinden razı olsun.

Kadın ve Aile, Kasım 1989

34. ERBÂB-I KEŞFİ'L-KULÛB

Yahya OĞUZ

Ben sizlere İmam-Hatip okullarının kurucusu olarak bilinen Celâl Hoca'nın (Celâleddin Ökten), Hocaefendimiz'le ilgili iki hatırasını nakletmek istiyorum:

Bir gün yatsı namazından sonra Hocaefendimiz'i ziyarete girmiştik. Gece saat on biri geçerken, içeride bulunan Celâl Hoca'yı götürmek için Osman Ağabey'e işaret edildi. Osman Ağabey yanına beni de aldı. Arabayla Celâl Hoca'yı evine götürmek üzere kalktık. Evinin bulunduğu sokağın başına geldiğimizde, Celâl Hoca:

"—Çocuklar, size bir sır tevdi edeceğim ki, siz bu sırrı benim vefatıma kadar kimseye söylemeyin! Türkiye'de ve dışarıda biri kalksa dese ki: 'Ben ulûm-u Arabiyye'yi iyi biliyorum!' İşte o kimse ile imtihana hazır olacak kadar kendime güvenim var... Zira 46 yıldır, bu ilim üzerine yüzlerce talebe yetiştirdim. Senelerce İhya'yı okuttum, fıkhı da iyi bilirim. Bir şeyh efendiden de senelerce önce ders almıştım, kendimi ehl-i tarik sanıyordum.

Bütün bunlara rağmen, siz kardeşlerime çekinmeden söylüyorum, işte şu evinden geldiğimiz zât-ı kirâm bana öyle bir iyilik yaptı ki, bu sizin ölçülerinize sığmaz! Siz takdirden âciz olduğunuz için, istifadeniz de sınırlı oluyor.

Bundan yirmi gün evveline kadar vefat etseydim, beni ehl-i İslâm rahmetle yad ederek el üstünde taşıya taşıya defnedeceklerdi. Fakat ben ise, belki de imansız olarak bu dünyadan göçmüş olacaktım... Öyle bâtıl inanışlar vardır ki, onları ancak, bu zat gibi "*erbâb-ı keşfi'l-kulûb*" olanlar bilebiliyor. Şükürler olsun ki böyle bir zâttan ders alarak ve tavsiyelerine uyarak bâtıl inanışlardan sıyrıldım." dediler.

İkinci hatırası: Yedi yıllık İmam-Hatip Okulları'nın kurucusu olan Celâl Hoca hacca gitmek istiyormuş. Aylarca uğraşmış,

çalmadık kapı bırakmamış, fakat bir türlü pasaport alamamış. Üzüntüsü pembe yanaklarından süzülen gözyaşları ile bütün sevenlerinin gönüllerine yayıldığı günlerde, yine bir gün yatsı namazını müteakip Hocaefendimiz'in ziyaretine gitmiş.

"—Efendim, şu kadar zaman geçti pasaportu vermiyorlar!" demiş.

O da:

"—Verirler… Meraklanma, inşallah verirler!" demiş.

Celâl Hoca, Hocaefendimiz'in sedirinin yanında otururken kendinden geçmiş, uyuklamış, rüya görmüş. Rüyada, Ankara'da pasaport dairesinde oluyor kendisi... Memurlar pasaportunu hazırlayıp kendisine veriyorlar. Sevinerek uyanmış. "Böyle bir mübarek zatın huzurunda uyudum; ihtiyarlık ne kötü, uyumamam lâzımdı." filân diye biraz da mahcub olmuş.

Şöyle bakmış Hocamız, mütebessim... Celâl Hoca'ya eğilerek ve gülümseyerek:

"—Nasıl, pasaportu aldın mı?" demiş.

Celâl Hoca da:

“—Aldım efendim!” demiş.

Ertesi gün Celâl Hoca’nın pasaportu Ankara’dan gelmiş.

Celâl Hoca, bunu anlattıktan sonra bize şunları söyledi:

“—Bakın çocuklar, ben binlerce büyük zat gördüm, fakat böylesine rastlamadım. Bu zat öyle bir makamda oturuyor ki, bu makamın birinci basamağındakiler *erbâb-ı keşfi’l-kubûr*’durlar. Son basamağındakiler ise *erbâb-ı keşfi’l-kulûb*’dürler. İşte bu mübarek kimseye öyle bir tasarruf tevdî edilmiş ki, bizim idrak edip, izah etmemiz mümkün değildir.“ dedi.

İslam, Kasım 1988

35. ÇOK VEFÂLIYDI

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER[64]

Hocaefendi ile ilk tanışmamız 1965 yazına tesadüf eder. O zaman ben Karabük Demir-Çelik Fabrikası'nda mühendis olarak çalışıyordum. Bir gün İstanbul'dan beş-altı araba ile mümtaz bir cemaat geldi. Bu cemaatin içerisinde görünüşüyle, heybetiyle, nuranîliğiyle farklı bir zat intibaı veren Hocaefendimiz de bulunuyordu. Tanışmamız bu vesîle ile olmuştur.

O gelişlerinde üç gün kadar Karabük'te kaldılar. Karabük'ün yakın çevresindeki bölgelerde günlerimizi geçirdik. O günleri unutmak mümkün değil... O günlerin güzelliği, o günlerin ulvîliği daimâ hatıramda canlı bir yer tutar. İlk ders alışımız da, böyle bir gezinin nihayetinde olmuştu.

---

[64] Hüseyin Kâmi Büyüközer: 1938 yılında Antalya' da doğdu. İlk, orta ve liseyi Antalya'da okudu. 1963 yılında İstanbul Teknik Üniversitesinden Yüksek Mühendis olarak mezun oldu.

1968-1984 yılları arasında Yükseliş Mühendislik Yüksek Okulunda, Ankara ve Elazığ Mühendislik ve Mimarlık Akademisinde, Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesinde öğretim görevlisi olarak hizmet yaptı. 1981 yılında Ege Üniversitesinde doktorasını tamamladı.

1974-1979 yılları arasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında Sanayi Dairesi Reisliği, Müsteşar Yardımcılığı ve Müsteşarlık görevlerinde bulundu. 1981-1984 yılları arasında Almanya Bochum Üniversitesinde akademik çalışmalar yaptı.

1984-1998 yılları arasında ticaretle meşgul oldu.

1999 da İBB'ye bağlı BİMTAŞ'da göreve başladı. Genel Müdür Yardımcılığı, Danışmanlık ve Araştırma Laboratuar Müdürlüğü görevlerinde bulundu.

1986 yılında, market raflarını dolduran fabrikasyon gıda maddelerinde karşılaştığı meseleleri dile getiren "*GIDA RAPORU. Yediklerimiz, İçtiklerimiz Helalmı, Haram mı?*" isimli kitabını yayınladı.

O günden sonra, Hocaefendimiz'le olan ilişkilerimiz daha samimi bir hava içerisine girdi. Onun tevâzuu, onun müşfik davranışı bizi kendisine daha sıkı bağlar oldu.

Bütün davranışlarında, bütün sohbetlerinde, vaazlarında genellikle ana tema olarak işlediği konu; Peygamber SAS'in hayatını örnek alan bir yaşantı telkin etmekti. Daimâ bir vesile ile, Peygamber SAS'in boyasına boyanmayı, en önemli hayat iksiri alarak ortaya koyardı. Kendileri zâten böyle bir örneğin en canlı timsâli idi. Peygamber SAS'in hayatını örnek alan bir zatı görmek istediğimiz zaman Hocaefendimiz'i misâl olarak vermek durumundaydık.

Hayatı boyunca kardeşlerin muhabbeti üzerinde durmuş, birbirleriyle olan ilişkilerinde daimâ İslâm kardeşliğinin esas alınmasını arzu etmiş ve hakikaten de bu esası cemaatı içerisinde gerçekleştirmişti. Yardımlaşmayı teşvik etmiş, inananların kardeşçe ortak girişimlerde bulunmalarını her fırsatta dile getirmişlerdi.

Hocaefendi çok vefalı bir insandı. Dostlarına, ihvanlarına karşı hiçbir zaman vefasını eksik etmedi. Bir keresinde Ankara'ya geldiğinde, Yahya Oğuz Ağabeyin evinde misafir olarak kalıyorlardı. Bir gün kendisini Gökhan Evliyaoğlu'nun evine götürmesini Yahya Ağabey'den istedi. Biz de yanlarında bulunuyorduk, şaşırdık, hayret ettik.

Ziyaretine gidilecek şahıs yıllardır ters istikamette idi. Zahiren gördüğümüz buydu. Adeta başka bir çevrenin insanı haline gelmişti. Biz onunla olan ilişkilerimizi kaybetmiştik. Böyle bir anda Hocaefendi'nin onu ziyaret etme isteği bizi hakikaten oldukça şaşırtmıştı. Bir kısım ağabeyler bu ziyaretin yapılmamasını istediler.

Hocaefendi çok öfkelendi ve dedi ki:

"—Sizin başınıza acaba onun başına gelenler gelse idi, haliniz nice olurdu? Bizim sohbetimizde bulunmuş insanları, bize selâm vermiş insanları biz sonuna kadar terk etmeyiz! Sizin de terk

etmemeniz gerekir!" dedi.

Taşradan bir yere gideceğimiz zaman izin istediğimizde;

"—Filânca zata uğra, selâmımızı söyle, onda misafir ol!" derler, kardeşler arasındaki ziyareti teşvik ederlerdi.

Hocaefendi'yle zaman zaman gezilere katıldım. Gerek Türkiye içindeki ziyaretlerde olsun ve gerekse hac yolculuğunda olsun, dikkatimi çeken en önemli konu, Hocaefendi'nin yolculuk esnasında yol emiri seçmesi ve o emire can ü gönülden itaat etmesidir.

Hocaefendimiz'in riyâsetle ilgili bir hatırasını nakletmek istiyorum: Cemaat halinde bir şehirden başka bir şehire ziyaret maksadıyla gidilecek idi. Bu esnada yol emirinin seçilmesi istendi Hocaefendimiz tarafından... Bütün cemaat, "Siz olduktan sonra başkasını seçemeyiz!" diyor; Hocaefendi ise, devamlı başkasının seçilmesini istiyordu. Herkes, "Hocaefendi varken başkası nasıl emir olur?" gibi bir anlayışla emirliği kabul etmiyordu.

Neticede:

"—Pekiyi öyleyse, bundan sonra mes'uliyet kabul etmem, emir benim!" buyurdu ve yol emiri oldu.

Hakikaten Hocaefendi emir olduktan sonra, mola verildiği zaman sofrayı hazırlama, yemekleri hazırlama gibi bir takım telaşların içerisinde koşturunca, herkes mahcubiyet ve eziklik içerisinde ne yapacağını bilemez duruma geldi. Bir müddet sonra;

"—Hocam ne olur bırakın, biz çok zor durumda kaldık..." diye söylenmeler başlayınca;

"—Siz yol emirini ne zannediyorsunuz? Emirlik bir makam mı, yoksa hizmet yeri mi?" buyurdu.

Bunun üzerine tekrar durumlar düzeltildi, içimizden biri yol emiri oldu ve o yol sıkıntısı giderilmiş oldu.

Bu hatırada ve Hocaefendi'nin diğer sohbet ve yazılarında, riyasette bulanan kimselerin bir makam sahibi değil, bir hizmetkâr durumunda olacağı görüşünde olduğunu müşahede etmemiz mümkün... Çünkü hadis-i şerifte:

“—Kavminin efendisi hizmetçisidir.” buyrulmuş.

Bu bizim bugünkü şartlarımızda çok önemli bir ölçü olmaktadır.

Cihad konusunda, bilhassa bugün içinde bulunduğumuz şartlardan kurtulabilmek için, sabrın ve gayretin şart olduğunu ifade ederlerdi. Nasıl bizi bu hale getirirken adeta iğne deliğinden geçirmişler, çeşitli kanlar dökmüşler, ızdıraplar vermişler... Aynen bu şartlarda tekrar İslam’a dönebilmek için adeta bu iğne deliğinden geçmemiz gerektiğini, kendimizi buna göre ayarlamamız icab ettiğini ifade ederlerdi.

Bu sebeple gençliğe çok büyük önem verirlerdi. Bilhassa İstanbul ve diğer vilayetlerde büyük bir gençlik kitlesi öbek öbek Hocaefendimiz’e koşuyorlardı.

Hocaefendimiz geçmişte, tarihte okuduğumuz tasavvufun temsilciliğini yapıyorlardı. Meşrep bakımından kesinlikle bir taassub içerisinde değildi. Bu anlayışından dolayı da her meşrepten insan onu görmek, onu dinlemek için büyük bir arzu gösterir, sohbetlerinin bulunduğu yerlere akın akın koşarlardı.

Hayatı boyunca büyük bir tevazù örneğiydi. Bizlere daimâ bir kardeş, bir arkadaş intibaını vermeye azami dikkat eder, hattâ konuşmalarında sık sık:

“—Bu günahkâr kardeşinizi de dualarınızdan eksik etmeyin!” derlerdi.

Kadın ve Aile, 15 Kasım 1989

36. ÖYLE BİR ZÂT Kİ...

Süreyya ŞEKER

Avrupa'dan döndükten sonra, babam Ankara'da benimle tanışmak isteyen bir arkadaşı olduğunu söyledi. Olur baba, dedim. Hacı Bayram-ı Veli Camii'nin imamıymış.

"—Nasıl tanıyacağım?" dedim.

"—İftitah tekbirinden tanırsın. Gür bir sesi var, bomba gibi patlatır. İri kıyım biri..." dedi.

Seve seve gittim. Hakikaten imam tarif edildiği gibiydi. Kimin huzurunda bulunduğunu anlatmak için, bilerek yapardı. Namazdan çıktık. Ona doğru bir iki adım attım.

"—Dur sen, gel bakayım! Kimsin sen, hiç yabancı gelmiyorsun?" dedi.

"—Zonguldak..." deyince hemen anladı;

"—Sen Ali Efendi kardeşimin oğlusun!" dedi.

Beni Dr. Emin Acar ile tanıştırdı, bana sahip çıktılar. Askerliğim de Mamak'ta geçti. Sonra iş durumu vs. iki üç sene Ankara'da kaldım.

O esnada Emin Ağabey boş durmadı, beni Bolu'da Muhiddin Efendi'ye götürdü. Hep gelenler gidenler oluyor, İskenderpaşa'dan, Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'nden bahsediliyordu. Ama ben hiç ilgilenmiyordum, adetâ kulağım duymuyordu. Evet hürmetim vardı ama tanımıyordum kendilerini...

Daha sonra, Emin Ağabey'e:

"—Biz Muhiddin Efendi'den ders almadık. Sen benim yerime vekâleten ders alıver!" dedim.

Allah razı olsun, gitmiş Bolu'ya, 1968 yılı Nisan ayında... Muhiddin Efendi gülümseyerek demiş ki:

"—Oğlum Emin, o oğlumuzun yeri İstanbul, o İstanbul'a (Mehmed Zâhid Efendi'ye) teslim olacak!" demiş.

"—Ağabey bir yanlışlık olacak. Ben Muhiddin Efendi'den ayrılmak istemiyorum, ben onun evlâdı olmak istiyorum. Yoksa imtihan mı ediyorlar beni?" dedim.

Bir iki hafta geçti.

"—Ağabey sen git, yine yalvar!" dedim.

Bu sefer tekrar gidince, Muhiddin Efendi Emin Ağabey'i azarlamış:

"—Oğlum Emin, sana kaç defa söyledim; o delikanlı gidecek, İstanbul'a teslim olacak. Oranın evladı o, anlamıyor musun?" demiş.

O geldi, "Artık gideceksin!" dedi.

Tabi ben istemeye istemeye, gitmeye karar verdim. Atladım arabaya, İstanbul'a gittim. Sirkeci'de bir yere yerleştim, inat ya Fatih'e gitmiyorum. Daha İskenderpaşa'nın yerini bilmiyorum. Beraber okuduğumuz bir arkadaşıma gittim ziyarete...

"—Ooo hoş geldin! Nasılsın? Askerliğin bitmiş, seni işe alalım!" dedi. Beni işe aldılar.

Aradan 3-5 gün geçti. Bir sabah namazından önce beni yatakta öyle bir sıktılar ki, fırladım yerimden...

"—Ne oluyor ya?" dedim.

Çabucak abdest aldım, doğru Fatih'e yollandım. Cağaloğlu'ndan çıktım, Beyazıt'tan geçtim, kendimi İskenderpaşa Camii'nin önünde buldum. Sabah namazına, birinci rekâta kıyamda yetiştim. Namazdan sonra Efendi Hazretleri'nin elini öptüm. İlk görüşmemiz öyle oldu.

Bazı şeyler anlatılmadan öte, hissedilir. Bir yağmur damlası bir denize düşerse ne olur; kaybolur gider. Efendi Hazretleri'ni ilk gördüğümde, aynen öyle oldu. Kendimden geçer gibi oldum. Bütün her şeyi, bütün dünyayı, kâinatı unuttum.

Ondan sonra artık, "Hiç başka bir şey istemiyorum." dedim. Ne Avrupa'sı ne Amerika'sı, hiç bir şey kalmadı. Bir sürü tasarılarımız vardı, hepsi uçtu gitti. "Ne olursa olsun, maddi sıkıntılara düşersem düşeyim, ben ayrılmam!" dedim. "İşte şu avantajların var..." filân dediler. "Olmaz, bitti bu iş... Çünkü artık ruh sahibini buldu." dedim.

Bir gün Necati Efendi Amca ile beraber camiden çıkmış, evine gidiyorduk. Kendisine refakat etmek hoşuma giderdi.

"—Efendim ben çok üzülüyorum..." dedim.

"—Hayrola!" dedi.

"—Ne mutlu size; Hasib Efendi Hazretleri'ni tanıdınız, Abdül'aziz Efendi Hazretleri'ni tanıdınız...

"—Yâ öyle mi?" dediler.

"—Öyle..." dedim.

Şöyle bir durdu, bana dik dik baktı:

“—Sen ne cahilsin! Sen farkında değilsin kime bağlı olduğunun! Sen öyle bir kapıdasın ki, öyle bir zatı buldun ki... Daha ne istiyorsun, ne hayflanıyorsun? Kat’iyyen aklına öyle bir şey getirme; sen bir buldun, pir buldun!” dedi.

1976’da Hac yolculuğuna çıkacaktık. “Nasıl yapalım?” diye sordum ağabeylere... Ağabeylerden biri:

“—Sen öyle bir zatla gidiyorsun ki, o Peygamber SAS Efendimiz’in hareketleriyle, ameliyle techiz edilmiştir. Her hareketi Efendimiz SAS’in hareketlerine uygundur. Bakacaksın, parmağını oynatsa parmağını oynatacaksın. Tam kopya al, bu meşrû bir taklittir.” dedi.

Cenâb-ı Hak lutfetti, 1976 haccına Hocaefendi Hazretleri’yle birlikte gittik. Medinede’yiz. “Onsuz gitmem!” diye, Ravza-i Mutahhara’ya gitmedim. Bir namazdan sonra döndü bize dedi ki birden:

“—Siz Efendimiz SAS Hazretleri’ni ziyaret ettiniz mi?”

“—Hayır!” dedik.

“—Niyeymiş?” dedi.

“—Zât-ı âliniz olmadan, biz nasıl gideriz oraya? Siz götürürseniz gideriz.” dedim.

Sabah namazından sonraydı. Namazı dışarıda kılmıştık. Evine gittik. Kapıyı açarken bize döndü:

“—Saat 10’da ziyaret edeceğiz!” dedi.

Çok sevindik, diğer ağabeylere de söyledik. Saat tam 10’da çıktı Efendi Hazretleri... Ben başımı şöyle bir döndüm, arkadaşlara işaret edeceğim. Başımı geri çevirdim, saniye sürdü, Efendi Hazretleri yok olmuş, yirmi metre ileri gitmiş. Nasıl hayret ettim. Zor yürüyen Efendi Hazretleri o esnada uçmuş sanki, zor yetiştik.

O sene çok kalabalıktı. Neyse 8-10 kişi Efendi Hazretleri’ni ortamıza aldık. Babü’s-Selâm’dan giriyoruz:

“—Kardeşlerimiz biraz kuvvetlice gibi, sizi koruyalım!” dedik.

Gülümsedi:

"—Pekiyi, pekiyi... Şöyle karşıya gelin!" dedi.

Peygamber Efendimiz SAS'in karşısına geçtik. O esnada:

"—Emanet selâmları olan önce onları verecek; Yâ Rasûlallah! Ümmetinden filânca kardeşimin selâmı var, lütfen kabul et!" diyecek dedi. "Ondan sonra, '*Essalâtü ves selâmu aleyke yâ rasûlallah!..*' diye başlayan salevât-ı şerifeler var, onları okuyacaksınız!" dediler.

"—Pekiyi efendim!" dedik.

Onları okuya okuya gidiyoruz. O sırada Efendi Hazretleri'nin, Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'ne bakışını yakaladım. Orada artık aşık maşukla vuslata ermiş; tarifi imkânsızdır. Nazar gidiş gelişi oluyor. Öyle bir nazarı var ki Ravza'ya doğru... Gözleri tarif edilmez bir halde, öyle bir nazar, öyle bir ışın gidiyor ki... Öyle bir erime var ki...

Teslimiyetin ne olduğunu orada gördüm. Orada kendi selâmımı bile unuttum, dizlerimin bağı çözüldü. O zaman hangi kapıya bağlandığımızı daha iyi anladım.

Kadın ve Aile, Kasım 1990

37. KURTULUŞ BASAMAKLARI

Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN[65]

1966-1967 öğretim yılında Kur'an kursunda okurken, bizden yukarı sınıflarda okuyan Mahmud Türkgenç Ağabey, bize İskenderpaşa Camii İmamı Mehmed Efendi'yi tanıyıp tanımadığımızı sordu. Henüz tanımadığımızı öğrenince, bizi birkaç arkadaşla birlikte Hocaefendi'ye götürdü.

Hocaefendi o tarihte bahçenin içindeki eski evinde oturuyordu. Eve bugün camiinin sağ tarafına yapılan ek kısımdan geçiliyordu. Ek kısmın yeri bahçe idi. Zannediyorum ihata duvarına yakın bir yerde de kuyu vardı. Hocaefendi'yi bir katlı evin, bir kaç merdiveninden çıkınca sağ tarafta bulunan küçük odasında ziyaret ettik.

Bize neler okuduğumuzu sordu. Okuduğumuz dersleri söyledik. Bu ders kitaplarımızdan biri de, fıkıh ilmine dair olan, merhum Şurunbilâlî'nin *Merâkı'l-Felâh*'ı idi. Hocaefendi bize, *Merâkı'l-Felâh* sözünün ne demek olduğunu sordu. Hiçbirimiz bilemedik. Bunun üzerine, karşısındaki kütüphaneyi işaret ederek:

"—Şu lügat kitabına bak bakalım!" dedi.

Mahmud Ağabey *Ahterî*'yi açtı ve kelimeyi buldu. *Merâkî*

---

[65] Prof. Dr. Ahmet Turan Aslan: 1949 yılında Sivas'ta doğdu. 1971'de İstanbul İmam-Hatip Okulunu, 1975'te İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünü bitirdi. 1983 yılında Marmara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde doktorasını tamamladı. 1984'te yardımcı doçent, 1993'te doçent, 1999'da profesör oldu. Halen Fatih Sultan Mehmed Ü. İslâmî İliler Fakültesi dekanıdır.

kelimesi; yukarı çıkma, yükselme vasıtası, basamak mânâlarına gelen *el-mirkat*'ın çoğulu idi... *El-felâh* ise; kazanç, kurtuluş zafer demekti. Buna göre terkibin mânâsı: "*Kurtuluş Basamakları*" demek oluyordu.

Böylece, Hocaefendi —mekânı cennet olsun— bize kurtuluşun basamaklarını öğretmiş, kazanç ve zafer yollarını tanıtmış oldu.

Bir hatıra: Zannediyorum 1975 yılı yaz günlerinden biri... Fatih Camii'nin önündeki kütüphane binasında Emin Saraç Hoca'nın dersinde idik.

Zaman zaman yurt içinden ve dışından ziyaretçiler gelirdi. O gün de, İslâm dünyasının biri şarkından, biri garbından olmak üzere iki misafir gelmişti. Şarktan gelen Afganistanlı bir alimdi. İmam-ı Rabbani'nin torunlarından olduğunu söylemişti. Garbtan gelen de Senegalli, Muhammed isimli bir zattı. Kendisi, memleketinde üç yüz yıldır hadis öğretimiyle meşgul olan bir ailedenmiş, Arapça konuşuyordu.

Senegal'li olan zat, kendisinin Türkiye'ye ilk defa geldiğini, tasavvuf erbabıyla görüşmek istediğini söyledi. Emin Saraç Hoca da bana:

"—Bu zatı, Mehmed Efendi'ye götürün!" dedi.

İskenderpaşa Camii'ne indik. Hocaefendi, yeni evin (vefat ettiği evin) bahçeye bakan küçük odasında, pencere önünde, sedir üzerinde oturuyordu. Önünde *Ramuz* büyüklüğünde bir kitap vardı, onun mütâleasıyla meşguldü. Bir saat kadar oturduk, konuştuk.

Senegal'li Muhammed ismindeki o şahıs, kendisinin Kàdirî olduğunu söyledi. Hocaefendi de:

"—Bizde beş tarik var: Nakşibendiyye, Kàdiriyye, Kübreviyye, Sühreverdiyye, Çeştiyye..." dedi.

Senegalli de orada, Hocaefendi'den ders aldı. Ayrıca memleketinin ahvalinden anlattı. Senegallilerle ilgilenmek için Paris'e geldiğini, oradan da İstanbul'a geldiğini söyledi. Hocaefendi bana dönerek Türkçe olarak:

“—Bizim de vaktimiz, imkânımız olsa da, biz de oralara gitsek!” buyurdular.

Biz bu minval üzere sohbet ederken Hocaefendi:

“—Biz Değirmendere’de (İzmit) bir sünnet merasimine davetliyiz, isterseniz siz de gelin!” dedi.

Ben bu durumu o zata anlatınca:

“—Ben bu zâtı sevdim; sen de gelirsen, gitmek istiyorum!” dedi.

Gittik. Yolda İzmit’e varınca acıktık, Asya Oteli’nde yemek yedik. Vahdettin Ağabey, Hocaefendi’yi başka bir arabayla götürmüştü. Misafir, yemekte *ürz* istemişti. Bu kelimenin mânâsını o zaman bilememiştim. Değirmendere’de oğlunun sünnet ettiren ağabeyin evinde yemek yerken, bu kelimeyi Hocaefendi’ye sormuş ve "pirinç ve pirinç pilavı" olduğunu öğrenmiştim.

Değirmendere’de, yemekten sonra Hocaefendi biraz dinlenmek istedi. Biz de bir kaç kişi ile sahile doğru bir gezinti yaptık. O

sırada ezan okunuyordu. İkindi namazını sahildeki camide kıldık. Caminin müezzini Kütahyalı bir zattı. Namaz kıldırdı, namazdan sonra Kur'an okudu; dinledik.

Fatiha'dan sonra bize, "Hoş geldiniz!" dedi. O sıra misafirimiz olan zat, cebinden bir miktar dolar çıkardı, müezzin efendiye uzattı, hediye olarak... O almak istemedi.

"—Al!" dedim. "Misafir bu zat gönlü kırılmasın, içinden geldi, veriyor." dedim.

O da sağ olsun, kırmadı aldı. Sonra:

"—Bu misafir kim, nereli?" diye sordu.

Biz de:

"—Afrika'da bir ülkeden, Senegal'den..." dedik.

Müezzin Efendi hayretle;

"—Allah Allah! Bugün gördüğüm rüya gerçek oldu." dedi.

Nasıl olduğunu sorduk anlattı:

"—Gece bir rüya gördüm. Bir adam bana rüyamda para veriyordu. Kim olduğunu sordum. Bana diyorlar ki: 'Bu adam Afrika'nın kralı...' İşte şimdi bakın, bu zat belki maddî mânâda kral değil, ama para verdi görüyorsunuz." dedi.

İslâm, Kasım 1991

38. ALÇAK GÖNÜLLÜ İDİ

Temel KARAMOLLAOĞLU[66]

Es-selâmü aleyküm!

Hocaefendi Hazretlerini hatırlamak güzel şey de, onunla ilgili bir şeyler anlatmak çok zor bir husus...

Ben yurtdışından döndüğüm zaman, ilk defa 1967 yılında, Nevzat Kor Bey —kendisi ile İngiltere'den tanışıyorduk— beni İskenderpaşa'ya götürmüştü. İlk defa Hocamız'ı gördüğüm zaman, hakîkaten o andan itibaren onun mânevî tesiri altına girdim.

Hocamız'ın en çok tesir eden tarafı, elbette kendisinin büyüklüğüyle beraber alçak gönüllülüğü, tevâzuu idi. İnsanın bir sıkıntısı, derdi olduğu zaman o derdi, o sıkıntıyı onunla âdetâ paylaşması... Neşelendiği, sevindiği bir husus olduğu zaman da,

---

[66] Temel Karamollaoğlu: 1941 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Aslen Sivas'ın Gürün ilçesindendir.

Üniversite eğitimi için 1960'ta İngiltere'ye gitti. Manchester Üniversitesi Tekstil Bölümünden 1964'te mezun oldu. Aynı üniversitede yüksek lisans yaptı (1967). Aynı yıl Türkiye'ye dönerek Sümerbank'ta proje mühendisi olarak işe başladı. 1967 yılında DPT'ye geçti.1975 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürü olarak görev yaptı.

1977 yılında Millî Selamet Partisi'nden Sivas Milletvekili seçildi. 1980 - 1987 arası aktif siyasetten uzak kaldı. 1989 yılında Refah Partisi'nden Sivas Belediye Başkanı seçildi. Bir dönem Belediye Başkanlığı yaptıktan sonra 1994'te yeniden Belediye Başkanı seçildi.

1995'te Refah Partisinden Sivas Milletvekili olarak Parlamentoya girdi. Refah Partisi'nin kapatılmasından sonra Fazilet Partisine katıldı. 1999'da yeniden milletvekili seçildi. Mayıs 2000 tarihinde yapılan Saadet Partisi kongresinde Genel İdare Kurulu Üyeliğine seçildi. 30 Ekim 2016 tarihinde Saadet Partisi Genel Başkanı oldu.

onunla o neşeyi sevgiyi âdetâ paylaşması... Çok tesir etmişti bana...

1974 yılında hükümet kurulduktan sonra, hacca gittiğimizde tavafı daha çok grup halinde yapıyorduk. Hocaefendi Hazretleri çok canlıydı o zaman... Çok da heyecanlıydı. Yâni, birlikte böyle biraz daha hareketli olarak; âdetâ biz kendimizi orada isbatlayalım, şu gücümüzü gösterelim der gibi tavafları çok canlı yaptırıyordu.

Kendisinin tevâzuuyla ilgili bir rüya görmüştüm bir defasında: 1972 veya 1973 yılında Ramazan'da i'tikâfa girelim diye Hocaefendi Hazretleri'nden müsaade istedik. Ancak bizim çalışmamız sebebiyle, "On gün değil de belki yedi gün kala, altı gün kala girebiliriz." diye. Hocaefendi Hazretleri de bir şey demedi; olur gibi geldi bize... Ama geciktik geciktik, üç gün kala Hocaefendi Hazretleri'yle i'tikâfa girdik. O gece ben bir rüya gördüm.

Rüyamda ben çok farklı bir yerde, bir caminin girişinde

gördüm kendimi... Caminin içi süpürülüyor, halılar kaldırılıyor; sanki yenilik için hazırlık yapılıyor gibi... Namazı caminin girişinde bir yerde kılacağız. Hocaefendi Hazretleri var... Bir de Hocaefendi Hazretleri'ne yakın gibi gözüken ama farklı düşüncede olan bir arkadaşımız vardı. Namaza duralım dediğimiz zaman, Hocaefendi Hazretleri ona, imamlık yapmasını söyledi. O da:

"—Efendim, sizin gibi alimler varken, bize düşmez böyle bir şey..." dedi.

Hocaefendi Hazretleri orada gayet rahatça:

"—Evlâdım, alimlik kim, biz kim?" dedi.

Fakat o tarzda söyledi ki, ben rüyamda öyle ağlamışım ki, o ağlamakla uyandım. Yâni, onun o hali, o tevâzuu, hayatındaki her şeyde vardı.

Karşısındaki insanı, hakîkaten söylediği her sözü yeni öğreniyormuş, yeni duyuyormuş gibi bir intiba vererek dinlerdi. Hac esnasında Hocaefendi Hazretleri Arafat'ta çadırda iken, namaza camiye gidilmedi. Namazı orada çadırda kılalım denildi. Öğle namazı kılınacak... Orada bulunan hocaefendilerden bir kısmı, mutlaka cem edilmesi gerektiğini söylediler. Bir kısmı da:

"—Ancak Arafat'taki caminin imamına uyulursa, bu cem olabilir." dediler.

Biraz da bundan dolayı, ileri geri münakaşalar olunca, Hocaefendi Hazretleri Arafat'taki o münakaşadan hoşlanmadı. Kalktı abdest aldı ve kàmet getirin dedi. Kendisi namazı kıldırdı. Öğle kılındıktan sonra, hemen öğlenin arkasından kàmet getirttirdi, ikindiyle birleştirdi. Böylece orada bulunanlardan cem edilmesi gerektiği hakkında kesin kanaati olanlar, diğerlerine müstehzî bir tarzda, "Bizim dediğimiz doğru, gördüğünüz gibi..." diye bakınca, dönüp oturduğunda:

"—Biz böyle kıldık ama, kanaatimiz daha doğrusu öbür türlüydü." diye de bir ifadede bulundular.

Bir ihtilâfın hallinde, bu bana çok tesir etti. Öyle veya böyle olması elbette, mutlaka tedkik edilmesi gereken bir husus ama, kalp kırmaktan, birbirini üzmekten veya tekebbürden çok daha

güzel bir şey gibi geldi.

İlk çocuğum doğduğu zaman, bir ağabeyimizden, "Ne isim koyalım?" diye değil de:

"—*Muhammed Zâhid* ismini koymamıza müsaade ederler mi?" diye sorulsun demiştim.

Muhammed Zâhid diye de özellikle vurgulamıştım.

Hocaefendi Hazretleri o sene hacca giderken, o ağabeyimiz havaalanında sormuş. Sorarken de:

"—Efendim, Mehmed Zâhid ismini koymak için müsaade istiyorlar." deyince; Hocaefendi Hazretleri:

"—Her nedense bizde hep Mehmed deriz ama bu işin aslı da Muhammed'dir. Hiç kimse de bunu böyle koymayı düşünmez." demiş.

Onun üzerine bana telefon ettiler, öylece ismini koyduk.

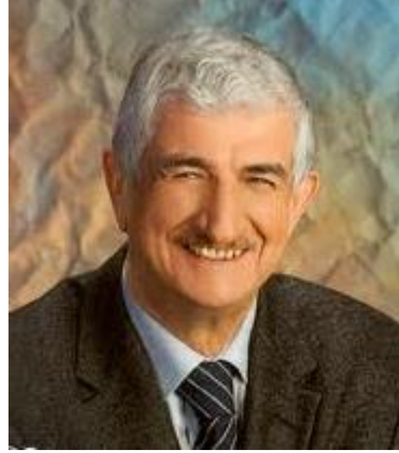
Hocaefendi Hazretleri karayoluyla hacca giderlerdi. Ben şimdi bu yaşımda, Sivas'tan İstanbul'a arabayla gelirsem, bir günde kendime zor geliyorum. Ama Rahmetullâhi Aleyh, üç bin, dört bin kilometrelik yolu, o yaşta araba ile giderlerdi. Bizim çektiğimiz kadar da yorgunluk çekmiyormuş gibi bir intiba uyandırırdı.

Cenâb-ı Hak şefaatine nâil etsin...

14. 11. 1993 - Hâcegân **/ İSTANBUL**

39. O MÜKEMMEL BİR GÖNÜL YAPICIYDI

Prof. Dr. Ersin Nazif GÜRDOĞAN[67]

Ben rahmetli Hocaefendi'yi ilk defa 1968 yılının yaz aylarında Ankara'da tanıma mutluluğuna ermiştim. Kendisiyle ilk karşılaşmamız, her ikisi de rahmetli olan Muammer Dolmacı veya Ahmet Çimen'in evinde bir gece sohbetinde olmuştu.

Onu hiç görmemiş olsanız bile kalabalık içinde kolaylıkla seçebilirdiniz. Çünkü Hocaefendi nerede olursa olsun, çevresinde gönül ordularını harekete geçiren geniş bir manyetik alan oluştururdu. Bu alan içinde öfke yumuşamaya, nefret merhamete ve kazanma tutkusu da hizmet etme gayretine dönüşürdü. Sohbetler uzun sessizlikle kesilir. Susulur gibi konuşulur, konuşulur gibi susulurdu.

O akşamki sohbete, planlamada birlikte çalıştığımız rahmetli Turhan Soysal ile beraber gitmiştik. Hiç unutmadığım şey ise onu

---

[67] Ersin Nazif Gürdoğan: 1945 yılında Eskişehir'in Mihalıççık ilçesinde doğdu. İTÜ Makina mühendisliği bölümünü bitirdi. Devlet Planlama Teşkilatında 1968-1972 yılları arasında proje değerlendirme uzmanı olarak görev aldı. Bu dönemde bir yıl İngiltere'de kaldı. Erzurum Atatürk Üniversitesinde 1972'de asistan oldu. 1975'te A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesinde İşletme Ekonomisi üzerine doktorasını tamamladı. Suudi Arabistan, Kral Abdülaziz Üniversitesinde öğretim üyeliği yaptı (1981-1984). 1987 yılında doçent ve 1994 yılında da profesör oldu.

İstanbul'da finans kurumlarında çalıştı. Fatih, Marmara ve Kırıkkale Üniversitesine ders verdi. Değişik dergi ve gazetelerde yazıları çıktı. *Mavera* dergisinin kurucularındandır. *Yeni Şafak* gazetesinde köşe yazısı yazıyor.

Görünmeyen Üniversite isimli eserinde, Mehmed Zahid Kotku'nun hayatından hareketle tasavvufun modern toplumdaki yerini ve önemini tartışır.

görür görmez nasıl etkilendiğimdir. Gördüğümde kalabalık sayılacak bir grup içindeydi. İlk bakışta insana çok çarpıcı gelen yanları vardı. Alışageldiğimiz hocalardan biri değildi. Kolay anlatılmayan çekicilikleri bulunduğu yeri sarardı. Bu yüzden kalabalık içinde hemen seçilirlerdi.

Güçlü bir hafızaya sahip olduklarını, ikinci defa karşılaştığınızda hemen anlardınız. İslâm'ın hayata geçirilmesi için gerekli tutum ve davranışları, basit formüller halinde verirlerdi. İnsana güven ve huzur veren bir görünümleri vardı. Onun yanındayken içinizde bahar şenliklerinin başladığını, bütün sıkıntıların bu şenlikler içinde kaybolup gittiğini hissederdiniz.

Hocaefendi, Anadolu insanının varlıklarını, kültürlerini koruma ve bir araya getirme yolunda büyük rüyalar gören bir aydınlar ordusunun yönlendiricisi ve yol göstericisiydi. Günlük hayat içinde, dış çizgileriyle sıradan insanlar gibi yaşayan, herkesin karşılaştığı sorunlarla karşılaşan, ancak tutum ve davranışlarıyla büyük ruh ve gönül zenginliği sergileyen görülmeyen üniversiteydi. Bugün elli yaşın üzerindeki nesilden, İslâm'ın ölçü ve değerlerine bağlı olanlar; onun engin bilgi ve sevgisinin çevresinde, belirli bir iç zenginlik kazanmış ilk üniversite kuşağındandırlar.

Erdem Beyazıt'ın deyişiyle: "O mükemmel bir gönül yapıcıydı. Köprüleri atan değil köprüleri kuran kişiydi." Beraber çalıştığı herkes, düşünce ve inançları ne olursa olsun onunla bağlarını koparmaz, o da elinden geldiğince hepsinin yardımına koşmaya çalışırdı.

Hocaefendi İskenderpaşa Camii'nde, pazar günleri ikindi ile akşam namazları arasında, Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Hazretleri'nin derleyip kitaplaştırdığı *Ramuzü'l-Ehàdis*'ten hadisler okur ve açıklardı. Peygamberlerin yolunu anlama ve sevme bakımından büyük önem taşıyan bu sohbetleri, kalabalık bir dinleyici topluluğu hiç kıpırdamadan coşkuyla dinlerdi.

Ankara'ya gelişlerinde damatları Esad Coşan Hoca'nın evinde kalırlar ve her akşam değişik bir evde sohbet yaparlardı. Sohbetler akşam namazında başlayıp, gece geç saatlere kadar

devam ederdi. Bu sohbetlere üniversite, iş ve politika çevrelerinden çok sayıda aydın, büyük bir ilgiyle devam ederdi. Sohbetler sırasında herkes birbirini daha yakından tanıyarak, karşılıklı gönül bağlarını pekiştirirdi.

Hocaefendi sık sık:

"—İnsanın canını istediği her şeyi yemesi ve giymesi de israftan sayılmıştır." derdi.

Çünkü dünya çıkar sağlamak gösteriş yapmak için bir yarış alanı değildir. Bir şeyi satın alırken, giyerken ve içerken kime ve niçin nasıl hizmet edildiğini bilmek zorunludur. Çoğu zaman insan kendi eliyle kendi can damarını keser de farkına bile varmaz.

Hocaefendi, kendi kültürümüze sahip olmak ve batının pazarı olmaktan kurtulmak için, temel ihtiyaçlarımızı karşılayacak bir sanayileşmenin, ekonomik ve siyasi bağımsızlığın elde edilmesinde önemli bir güç olduğuna inanıyordu. Bu yüzden Türkiye'nin sanayileşme tarihinde çok önemli bir girişim olan Gümüş Motor fabrikasının kurulmasında öncü olmuştur.

Benim Hocaefendi'nin hiç unutamadığım hali; Amerikalıların aya gittikleri akşamki sohbette, hiç bir şey olmamışçasına rahat, sakin ve devamlı tebessüm eden yüzünde, sevimli ve hoş bir ilgisizlikti. Hocaefendi'nin o tatlı önemsemez tavrının arka planında ne vardı, bilemiyorum.[68]

İslâm, Kasım 1988
Bu Ülke Gazetesi, 10. 01. 2013

[68] Son yıllarda, Ay'a ayak basma haberlerinin bir senaryo olduğu, gerçekte öyle bir şey olamayacağı; çünkü Ay'da bir fırlatma teşkilatı olmadığı için, inen kimselerin geri dönemeyeceği batılı uzmanlarca ifade edilmektedir. ME.

40. İSTİKAMETİ ŞERİATTI

Mehmed Emin ER[69]

Malumunuzdur ki; merhum şeyh Muhammed Zâhid Efendi'nin istikameti şeriata uygundu. Nasıl ki kıyafeti, biçimi her hali tamamıyla yaşayışı şeriata uygundu. "İnsandan sorma, ona mülâzemet edenlere arkadaşlarına bak!'" derler.

Bugün çeşitli yerlerde Avrupa'da, Amerika'da Hindistan'da, Malezya'da, Riyad, Mekke, Medine'de şeyh efendinin mensupları el-hamdü lillâh hepsi şeriat âdâbıyla yaşıyorlar. Her gittiğimde onlara misafir

---

[69] Mehmed Emin Er (1914-2013) Diyarbakır'ın Çermik kazasının Külüyan köyünde doğdu. Henüz dört-beş yaşlarındayken annesi vefât etti. Babası zengin bir kimseydi. Çocuklarını okutması için bir hoca tuttu. Fakat daha Elifbâ bitmeden babası vefât etti. Üvey annesinin, sonra da ağabeyinin yanında yetim olarak kaldı. Bu esnada ailesinin keçilerine çobanlık yaptı. Okumayı kendi kendine öğrendi.

İslamî ilimleri öğrenmek için Suriye'ye gitti. Suriye'de üç yıl kaldı. Daha sonra Türkiye'de muhtelif hocalardan medresede okutulan Sarf, Nahiv, Mantık, Beyan, Kelâm gibi ilimleri tahsil etti. Fıkıh, Tefsir, Ferâiz, Tecvid gibi diğer ilimleri de öğrendi. Ayrıca, Tasavvufta muhtelif mürşidlerin terbiyesinden geçti. Muhammed Saîd Seydâ el-Cezerî'den hilafet ve icazet aldı.

İlim tahsilinden sonra hayatı boyunca ders verme, imamlık, vâizlik gibi hizmetlerle meşgul oldu. Daha sonra Gaziantep'e gitti (1980). Orada Diyanet'in tesislerinde imamlara, öğretmenlere dersler verdi. 1989'da Prof. Dr. M. Es'ad Coşan'ın daveti üzerine Ankara'ya, Özelif Sitesi'ne taşındı. Orada Hakyol Vakfı Fıkıh Enstitüsünde ilâhiyat öğrencilerine dersler verdi. İslam, Kadın ve Aile gibi dergilerde zaman röportajları yayınlandı.

Mehmed Emin Er 28.06.2013 günü Ankara'da vefat etti. Hacı Bayram Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra, Gaziantep Mehmet Nuri Paşa Camii haziresine defnedildi.

oluyorum, beraber kalıyoruz. Hatta ev halkı, ailesi tamamıyla şeriatın emrettiği gibi yaşıyorlar. Bu bid'atlere sapmadan yaşayış; onları terbiye edenin büyüklüğüne, onun ma'rifetine, onun himmetine delâlet ediyor. Büyüklük bakımından bu kâfidir.

Her şeyden daha ziyade, burada şuurlu insanlar tahsilli insanlar, profesör, doktor, mühendisler vardır ki; başka bir meşrepte o kadar göremezsiniz.

Bazı kimseler binlerce cahil insanları etrafına toplar ama, böyle tahsilli kimselere herkesin gücü yetmez. Onun için büyük zatlar demişlerdir ki:

"—Tahsilli insanları, alimleri çekmek en zor bir şeydir. Cahili çekmek de en kolay bir şeydir."

Ama terbiye bakımından onlar daha çabuk oluyor; cahil daha geç oluyor. O zaman bu büyük bir kerametttir. Bu keramet merhum şeyh efendinin büyüklüğüne öyle delildir ki; bu günün gündüz olduğu gibi şüphe olmayan gerçektir.

Allah-u Tealâ Azze ve Celle bizi onların şefaatinden, himmetinden mahrum eylemesin…

Son Uyarı, Kasım 1997

41. HER ŞEYİ DÜZGÜN VE MUNTAZAMDI

Hacı Ali DEMİREL[70]

Soru:

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'yle ne zaman tanıştınız?

Hocamı hürmetle ve rahmetle anıyorum.

Ben 1964'ten itibaren tanıyorum kendisini… O yıllarda zaman zaman Ankara'ya gelir, damadı Es'ad Beyin evinde kalırdı. Akşamları ihvanların evlerinde, her gün değişik bir evde toplanılırdı. Hocaefendi sohbet eder, sonra *Hatm-i Hàcegân* ve zikir yaptırırdı. Geç vakte kadar oturulurdu. Muammer Dolmacı, Turgut Özal ve daha başka dostlar vasıtası ile ben de bu toplantılara zaman zaman

---

[70] Hacı Ali Demirel (1927-2014): İsparta'nın Atabey ilçesine bağlı İslâmköy'de doğdu. Babası Yahya bey, Annesi Ümmühan hanımdır. Evin üçüncü oğludur. Diğerleri Süleyman ve Şevket Demirel kendisinden büyüktür.

İlkokulu köyünde okudu. Annesi istemediği için tahsilini devam ettiremedi. Babası çiftçilik, hayvancılık ve ticaretle meşgul oluyordu. Babasının işlerine yardım etti. Bir ara gülyağı çıkarma işiyle meşgul oldu. Daha sonra halı dokuma tezgâhları kurdu, halı dokuttu. Halı ticaretiyle meşgul oldu.

1960 ihtilali olunca tutuklandı, 4 ay hapiste yattı. 1961 yılında Ankara'ya taşındı. Ağabeyleri birlikte ticari faaliyetlerde bulundu. 1962 yılında Yükseliş Kolejini kurdu. 1967 yılında Ankara Maltepe'de Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Yüksekokulunu açtı. 1971 yılında çıkarılan üniversite kanunuyla özel yüksekokullar kapatılınca, okul Ankara DMMA'ya bağlandı. 1982 yılında Gazi Üniversitesi bünyesine alındı.

Yükseliş Koleji 1986 yılından itibaren Söğütözü'ndeki tesislerde faaliyetini sürdürdü. 2002 yılında okul faaliyetine son verildi. Okul binaları TOB Üniversitesi/ne satıldı.

Hacı Ali Demirel 18 Aralık 2014 günü Ankara'da vefat etti. Cenazesi İslâmköy'deki aile mezarlığına defnedildi.

katılırdım. O vesile ile kendisiyle tanışmak nasib oldu.

Beni fevkalade sever, fevkalade itibar eder, her Ankara'ya gelişinde beni arar, mutlak surette beni görmeden de gitmezdi. Ben de onu çok severdim. Çünkü hiçbir art düşüncesi olmayan, birlik ve beraberlik telkin eden, İslâmî kaideleri telkin eden ve gelmiş geçmiş insanlara örnek bir insan olduğunu isbatlamış bir şahsiyettir.

Bugün de hala onu canlı olarak yaşamaktayım. Siz kapıdan girdiğinizde Hocam Mehmed Efendi geliyor diye heveslendim. Çünkü o böyle yanındaki müridleriyle gelirdi. Gerek Osman Ağabeye gerek diğer arkadaşlarımıza, hacıya uğramadan gidemezsiniz derdi. Ankara'ya geldiğinde evimde misafir ettiğim anlar olmuştur. Arkadaşlarımızı yine bizim evimizde toplayarak zikir etmişizdir. Zikirsiz de gitmezdi. Bu vesile ile bu camiayı ben yakînen tanımış oldum.

Camianın başında bulunan birçok talebeleri, benim çok yakınlarım olduğu için, o vesileyle de çok sevdim. Beraberce hac da yaptık. Gerçi ben ayrı bir şirketle gittim ama yine hacda hep beraber olduk. Dualarını hep aldık. Keşke, insanlar Mehmed

Efendi'yi tanısa, keşke insanlar onun izinde olabilse...

Tabi bunlar benim içimde taşıdığım hem sevinç, hem hicrandır. Ölümü bizim için bir hicran olmuştur. Hepimiz faniyiz, ahirete intikal edeceğiz.

Her İstanbul'a gidişte, İskenderpaşa Camii'nde namazı kıldıktan sonra, cemaat dağılır; bizi, başta Osman Abi olmak üzere evine davet ederdi. Evinde o gün için en güzel şey neyse, onları ikram ederdi. Tatlı ikram ederdi, meyve ikram ederdi, ikramsız bırakması mümkün değildi.

1967'de açmış olduğumuz Yükseliş Özel Mühendislik Mektebi var… Orayı yaparken sıra mescide geldiği zaman, "Burası cami olsun!" demişti. O, mescidi cami olarak o zaman, senin ellerinle yapacağız dedi. Nitekim 1968'den 1996'ya neredeyse 40 yıl olmuş, camimiz halâ faaliyette… [Şimdiki Gazi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nin zemin katında.] Hâlâ orada vakit namazları kılınmaktadır, cuma namazları kılınmaktadır. Allaha bin şükür…

1967'lerde büyük bir üniversitenin temelinde cami olması, Hocaefendi'nin teşvikleriyle oldu. O zaman üniversitelerde cami ve saire yoktu, heveslisi de yoktu.

Ondan sonraki yıllarda Söğütözü tesislerini inşa ederken, lise tarafında, ihtiyacı karşılayacak müstakil bir cami yaptık. Birçok müslüman arkadaşlarımızı kubbesinin altında toplayan, vakit namazlarının cemaatle kılındığı, cuma namazlarının kılındığı bir güzel bir cami oldu ki, benim Hocamın yâdigârıdır, bize gösterdiği izdir.

Hatıramız öyle çok ki Hocaefendiyle… Mina'da, Mekke'de Medine'de, her yerde beraber olduk. Bunları dile getirmek fevkalade zor.

Soru:

Size en fazla tesir eden, en fazla dikkatinizi celbeden özelliği neydi Hocaefendi'nin?

Hocaefendi daha bir günden bir güne ne siyasi bir amaçla ne de maddi amaçla bize en ufak bir telkinde bulunmamıştır. Sadece ve sadece eğitim, öğretim… Bu tesislerin açılışına fevkalâde sevinir, fevkalâde güvenir. Sadece normal bilgiler değil, medeni

milletlerin okuduğu seviyede bilgiler okutmamızı tavsiye ederdi. O, bizim için fevkalade güzel şeydi.

Her öğrenciyle teker teker, her üniversite mezunu ile teker teker alâkalanmamızı, onların yarın daha iyi bir insan olması için gayret etmemizi tavsiye ederdi.

Zaten Allah'a bin şükür ki Hocamız yaradılış itibariyle sünneti seniyyeye bağlı, onları asla ihmal etmeyen bir örnekti. Biz dersimizi kendisinin hattı harekâtiyle, davranışlarıyla görerek almaya devam ettik. İnşallah bu yolda devamlı surette sebat edeceğiz. Onun kendisinin mürşid olarak bize yaptığı hizmetleri daimî surette yad etmeye devam edeceğiz.

Şimdi şu mu etkiledi, bu mu etkiledi? Hangisi etkisiz ki Hocaefendi'nin söylediği sözlerin… Burada bunu birbirinden ayırmak mümkün değil. Hepsi etkilidir. Yani ivazı ve karşılığı olmayan, Allah rızası için çalışan ve Peygamberin sünneti seniyyesini ortaya koymak için çırpınan bir insandan güzelliklerden başka ne beklenebilir.

Bütün güzellikleri kendisinde toparlamıştı. Allah ona ganî ganî rahmet etsin. Bizlere bıraktığı güzel hizmetlerin karşılığını eğer biz de ona verebilirsek, kendimizi bahtiyar sayarız.

Benim Ankara'da, burada bir nüve olduğumu ve beni can u gönülden sevdiğini ve sevmeye devam ettiğini biliyorum. Ölünceye kadar, her an gelip gidenle selâm gönderir, beni sorar ne yapıyor derdi. Onun için ben de kendisine gönülden bağlı idim, sevgiyle bağlı idim.

Onun her anı güzel şeylerle doludur, güzel hatıralarla doludur. En ufak teferruatına kadar bütün müridlerini, bütün talebelerini teker teker ziyaret eder, onları çağırır, bir topluluğun nüvesini meydana getirirdi. Bu topluluk güzelliğin, bu topluluk İslamî düşüncenin merkezi olurdu. İnansın inanmasın herkese iyilikte bulunur, hakkı söylemeye gayret ederdi. Eğer insanda bir hafıza, bir makuliyet, bir din sevgisi varsa, Mehmed Efendi'nin söylediklerinden o güzellikleri kapmaması mümkün değildi.

Ümit ederim ki bizim üzerimizdeki hakkı fevkalade büyüktür. Ama bizim kendisine yapabildiğimiz, yaptığımız herhangi bir şey

yoktur. Sadece Allah rahmet etsin demek suretiyle ardından dua ediyoruz, hayırla yad ediyoruz.

Ölümünü öğrendiğim gün, burada heyecanlandım. Birçok da işim vardı. Bir tayyaresiyle İstanbul'a gittim. Süleymaniye'ye gittiğimde sokaklar dolu, bir mahşeri kalabalık vardı. O gün en güzel günlerimden birini yaşadım, çünkü cenazesinde bulunabildim, cenazesine gidebildim. O mahşeri kalabalık içinde ta tabutuna kadar ilerledim. Allah rahmet eylesin, toprağa verdiğimizi çok iyi hatırlıyorum.

Cenazesinde hiç bir faniye nasip olmayan, hiçbir canlı insana nasip olmayan müthiş bir kalabalık vardı.

1964'ten 1980'e kadar 16 yıl kendisini izlemeye çalıştım. Ömrü hayatımda kendisinden hep iyilik, hep güzellik gördüm. Ağzından hiç boş söz, fena söz çıkmadı. Etrafına hep en güzel şeyleri, İslâmî kaideleri söyleyerek dünyayı terk etti.

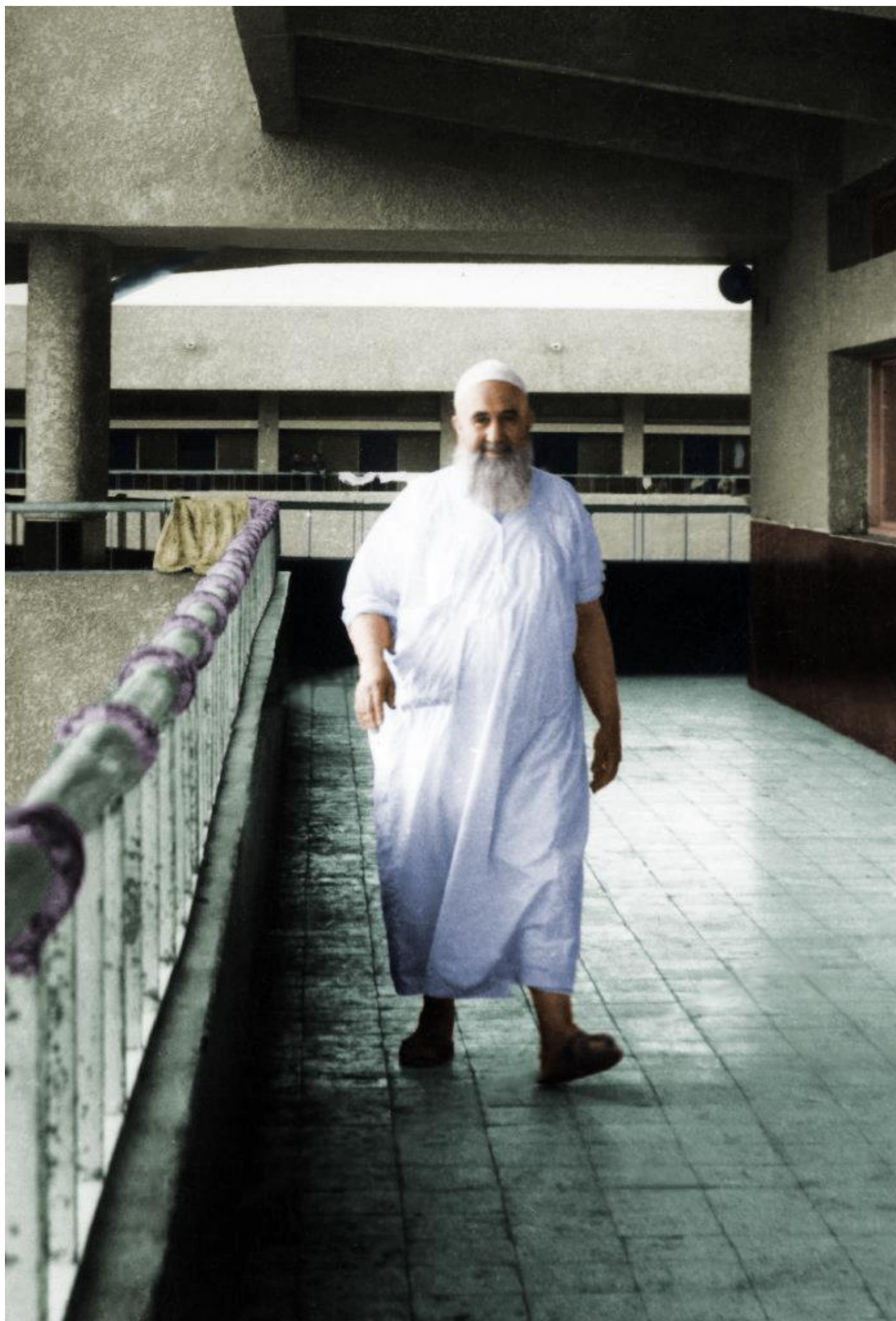
Hiçbir ilim adamında bulunmayan vasıflara sahipti. Münzevi, dünyasından ziyade ahiretini arayan, kim yanına yaklaştıysa onu cazibesi altında tutan ve ona İslâmî kaideleri telkin eden büyük bir zattı. Allah ona rahmet eylesin… Ona lâyık talebe olmayı Cenâb-ı Allah bizlere nasib eylesin…

Soru:

Yükseliş Mühendislik Yüksekokulu'nda Esad Coşan Hocamızın da bazı dersler verdiğini biliyoruz. Bu konuda neler söylersiniz?

1967'de Yükseliş Mühendislik Mektebi'ni kurduk. Daha evvel de 1962'de Yükseliş Koleji olarak liseyi kurmuştuk. Lisenin kuruluşundan önceydi. Muammer Dolmacı, Turgut Özal ve diğer bazı arkadaşlarımızla beraber Fatih lisesi kurmak üzere teşvik edildik. Ev toplantıları yapıyorduk. Fakat arkadaşlarımızla 6 ay zarfında neticeye varamadık.

Bu toplantılar neticeye varmayınca, 1962'de ben Özel Yükseliş Koleji'ni, kurulu olarak bir arkadaştan devraldım. 1967'de Yükseliş'in liseden çıkan çocuklarına ve etraftaki çocuklara hizmet vermek üzere mühendislik mektebini kurmak istedik. Bu mühendis mektebini kurarken de yine Hocaefendi'yle istişare ettik. Damadı Esad Bey de vardı, diğer arkadaşlarımız da vardı.

Mühendislik Yüksekolumuzun taşında, toprağında, camisinde, bize ilim yuvası kurma cesaretini veren telkininde Hocaefendi'nin birçok hizmetleri vardır. Birçok öğütleri vardır. Bunları bir kalemde meydana getirebilmek, ancak böyle ulvi insanların telkinleriyle olabilir. Allah da yardım etti. İstanbul'dan, İTÜ'den kardeşlerimiz derslere girdiler. Esad Bey de ders verirdi. O yıllarda senato araştırması yaptılar. 47 tane özel yüksekokul içinde bizim okulumuzun çok ciddi, çok güzel bir okul olduğunu tesbit ettiler.

Mühendislik mektebinin gündüz kısmından iki devre, bir devre de gece kısmından toplam 5000'e yakın talebe mezun ettik. Ama birtakım kararnamelerle 1973'te bu okulları, yâni Özel Yüksekokulları kapadılar ama yazık oldu.

7500 talebesiyle beraber devlete devrettik o günün şartları içinde. Devlet tabii zorla almadı ama "Özel üniversiteleri kapatıyorum ben!" deyince, mühendislik mektebini kapatmak mecburiyetinde kaldık. Buradaki çocukların perişan olmaması için, onu devlete güya sattık...

Süleyman Ağabeyimin de Hocaefendiye hürmeti vardı. Zaman zaman ziyaretine giderdi. Osman Çataklı Ağabey ağabeyimin okuldan arkadaşıydı. Zaman zaman hacla ilgili sıkıntılar, engellemeler olurdu. Osman Ağabey bana bildirirdi. Kendisi (S. Demirel) idarede olduğu müddetçe bir iki söylemişizdir, hepsi de yerine gelmiştir.

Hocamız Mehmed Zahid Efendi hiçbir surette ayrılığı telkin etmemiştir. Daima "Ayrılmayın, bir olun, beraber olun! Ama İslami cihadı hep beraber yapalım. İlmi irfanı hep beraber okuyalım!" telkininde bulunurdu. Birlikten güç doğacağına inanırdı. Beraber olunca gönül birliğinden memlekete büyük hizmetler yapılacağı kanaatini taşırdı. *Milliyetçi Cephe* hükümetleri onun teşvikleriyle kurulmuştur.

Yani her şeyi düzgün ve muntazamdı. Allah gani rahmet eylesin…

Soru:

Mehmed Zahid Hocaefendi'nin sizin köyünüze gittiği, ziyaret ettiği söyleniyor. Onu anlatır mısınız?

Hocaefendi ziyaret etmeyi, gezmeyi severdi. Her gittiği yerde de özen gösterirdi. Bir vesileyle bizim köyümüze de geldi. Isparta'ya geldiğinde bizim köyümüzü özel olarak ziyaret etmiştir. O ziyarette de bizim ecdadımıza Fatiha okumuştur

Gerçi ben o ziyarette yoktum, Ankara'da idim. Rahmetli Muammer Dolmacı oradaydı bizim için. Kardeşlerimizden. Muammer ile de biz aslında 7-8 sene beraber çalıştık mühendislikte... Çok ciddî, çok dini bütün, inançlı bir insandı. O da hakkın rahmetine kavuştu.

Babam o zaman belediye reisiydi. Hocaefendiye büyük iltifat etmiştir. Zaten bizim münasebetlerimizi bilirdi, sayardı. Onu ben hacda Mehmed Efendi'yle tanıştırmıştım. Tabi o zaman ihtiyardı babam. İhtiyar olunca pek öyle uzun boylu gezemezdi ama beraber ziyaretine gittik Medine-i Münevvere'de, Mekke'de...

Ben aşağı yukarı 7-8 haccında bulundum. Ayrı ayrı gittiğimiz halde görüşmek nasib olmuştur. "Hocaefendi geldi mi?" diye sorduğumuzda, zaten yeri yurdu belliydi. Yine ziyaret ederdik. Ziyarete ve ziyaretin iadesine fevkalade itina ederdi, severdi. "Neden ziyaret?" diye sorduğumda; "Bu sünnettir." buyurmuştu. İnsan sevgisini herkesin taşımasını uygun görürdü.

Eserleriyle, talebesiyle, ümit ediyorum ki senelerce yaşayacaktır. Bizden sonraki nesillere de örnek olacaktır. O kanaati taşıyorum.

Bu konuda çalışmak, gayret etmek hepimizin vazifesidir. Ne tek doktorun, ne tek senin, ne tek başka arkadaşın… Hepimiz üzerimize düşen her türlü maddî, mânevî hizmeti yapmakla mükellefiz.

1996 - Söğütözü / Ankara

42. NE GÜZEL GÜNLERDİ O GÜNLER!

Tahir GÖREN

Sene 1964-65 yılları. O zaman İDMMA, şimdiki adıyla Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği talebesiyim. Rahmetli Üstad Necip Fazıl Kısakürek MTTB Konferans salonunda konferans veriyor, "*Ruh Burkuntulari*" başlığı altında. Konferans esnasında:

"—Bir mürşide tabi olmak lazım! Mürşidi olmayanın, mürşidi şeytandır." diyor.

Bu çok bana çok tesir ediyor. Böylece ben de bir mürşid bulma ihtiyacı ve şevki doğuyor.

Bir ara kendisine:

"—Üstadım, bizlere hep bir mürşid bulmaktan bahsediyorsunuz, onu nasıl bulacağız?" dedim.

Cevaben:

"—Ah o mürşid nerede? Onlar çok nadirdir. Sahteleri çok, gerçekleri yok denecek kadar azdır" dedi.

O sıralarda okuduğum üstadın "*O ve Ben*" isimli eserinde, gerçek mürşidlerin vasıfları ile ilgili şu üç ölçü bize ışık tutmaktaydı:

1. Gerçek bir mürşidin huzuruna vardığınızda onun hali sizi kaplar, Allah ve Rasûlünden başka düşünceniz kalmaz, insan bütün dünyevi mâlâyâniden kurtulur.
2. İnsan sık sık o zatı görmek ister, onun huzurunda bütün sıkıntılarından soyunur ve kalp açılır.
3. Böyle bir zâtın, zâhiri bâtınına uygundur. Dış görünüşünde sünnete uymayan bir hal göremezsin.

İşte biz bu kurallarla mürşid arayıp dururken, İDMMA İnşaat Bölümünde okuyan bir arkadaş vasıtası ile İskender Paşa Camii'ne gittik ve Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'ni ziyaret ettik ve her üç kuralın da kendisinde mevcut olduğunu gördük. Yalnız öğrendiğimiz diğer bir hususa göre de, nasibimizin orada olup olmadığı hakkında bir istihare yapılması da lâzım geliyordu.

Ayrıca bir yanlışlığa kurban gitmemek için Üstad Necip Fazıl Bey'de bu hususu soralım dedik.

Kendisi cevaben:

"—Ben bu zatı duydum, fakat henüz kendisi ile tanışamadım. Ama talebelerinden birkaç kişiyi tanıyorum, iyi insanlar... Efendim Abdülhakim Arvâsî KS. şöyle buyurmuştu:

'—Kenarına bak bezini al! Talebesine bak mürşidi tanı…'"

Böylece yeni bir ölçü daha edinmiştik. Ama bir türlü istihare nasib olmamıştı.

1968 yılı Nisan ayının son pazar günü idi. Hoca Efendi'nin ikindi dersi henüz bitmişti ki, inşaatta okuyan arkadaşım (Mehmet İncili) yanıma gelip:

"—Haydi bakalım ağabey senden Efendi Hazretlerine bahsettim, sana ders verilecek!" dedi.

Ben de:

"—Aman Mehmetçiğim, ben daha istihare filan yapmadım, nasıl olur?" filan demeye kalmadı, kendimi caminin müezzin mahfilinde bulunan oda içinde buldum.

Derken, içeri bir zat girdi:

"—Hoca Efendi'nin işi varmış, size dersi ben vereceğim!" dedi.

Bunun üzerine benim konsantrasyonum alt üst oldu. Kafamı bir takım karışık düşünceler sardı:

"—Bu zat da kimdi? Ders vermeye salâhiyeti var mıydı? Yoksa benim istihare mevzuundaki itirazım Hoca Efendi'ye mâlum oldu da bana gücendi mi?" gibi.

Ne ise dersi almıştık ama ne dersi almıştık onu bile tam anlayamamıştım. Eve döndük, zihnimdeki düşüncelerden bir türlü kurtulamıyordum.

Yatsıyı kılıp yattım. Şöyle bir rüya gördüm:

Hoca Efendi Hazretleri yüksekçe bir dağ üzerinde, birkaç büyük zatın mezarının bulunduğu yeşil bir ortamda talebeleri ile birlikte, onlardan biraz daha yüksekçe bir yerde oturuyor. Ben de oradayım. O sırada hafifçe esen bir rüzgâr sakal ve cübbesini etkiliyor. Bu esnada talebelerine dönüp biraz kızgın bir nazarla şöyle diyorlar:

"—Bizi bir şey zannetmiyorlar!"

Sonra karşı dağdaki bir mezara işaret ederek:

“—Buraya gel!” diyor.

Mezar aldığı emre uyarak gelmeye başlıyor, bulunduğumuz yere kadar çıkıyor.

Bu keramet üzerine ben korkudan tir tir titriyorum:

“—Eyvah, Efendi Hazretleri benim ders hususundaki itirazımı keşfen bildi, şimdi beni yanından kovacak!” diye düşünüyorum.

Neyse ki, düşündüğüm gerçekleşmiyor. Arkadaşlar sıra ile Hoca Efendi Hazretlerinin elini öpüyorlar. En arkada sıra bana geliyor, el bana da uzanıyor, büyük bir sevinç ve sürurla eli öpüyorum.

Uyandığımda sabah ezanı okunuyordu, heyecandan kan ter içinde kalmıştım. Hoca Efendi Hazretleri rüyamıza tasarruf ederek, resmen beni de halkasına dahil etmişti. Yâni Defter-i Uşşâk’a yazılmış ve talebeliğe kabul edilmiş olduk.

Sene 1968… İDMMA Elektrik Mühendisliği son sınıf öğrencisiyim. O tarihlerde iki üç ay içinde iki öğrenci, kimliği belirsiz kimselerce öldürüldü. Diğer üniversitelerde olduğu gibi bizim okulda da karışıklık sürüp gidiyor. Okulun mescidi işgal

edilmiş içindeki kitap ve eşyalar tahrib edilmiş ve bizler de okula devam edemiyoruz.

Ramazan Bayramı'nın son günüydü. Bir arkadaş, okulda bana ait mektuplar olduğunu söyledi. Ertesi gün mektupları almak için okula gittim. Dış kapıya yaklaştığımda yedi-sekiz kişilik bir grup bana doğru koşarak geldiler:

"—Dur, kıpırdama, eller yukarı! Kimsin sen?" dediler.

Ben de:

"—Bu okulun öğrencisiyim!" dedim.

Üstümü başımı aramaya başladılar. Derken içlerinden birisi:

"—Ben bunu tanıyorum. Bu arkadaşlarının Baba Tarık (Baba Tahir) dedikleri kimse… Onlara namaz kıldırır." dedi.

Neticede, beni polisin gözü önünde sürükleyerek okula götürdüler, dövdüler, tekmelediler, sözüm ona mahkeme ettiler. Hatta başıma tabanca dayadılar. Neticede bayılmıştım. Bir ara bir doktorun beni muayene ettiğini hissetttim."

"—Doktor bey gözlerim görmüyor yaşayabilecek miyim?" dedim.

Doktor, "Nereden geldin, adın ne?" gibi sualler soruyordu ki, birden Hoca Efendi Hazretleri hatırıma geldi.

"—Aman efendim imdadıma yetişin, ben ölüyorum!" diyebildim.

Bu sırada deminki ses:

"—Bu adamı çabuk bir hastaneye götürmeliyiz. Yoksa buralarda ölür ve başımıza dert olur."

Bunun üzerine beni sürükleyerek okulun dış kapısına götürüp bıraktılar.

Ondan sonra da polisler tarafından Beyoğlu İlk Yardım Hastanesi'ne getirilmişim. Gözümü on kişilik bir koğuşa açtım. Başımda bir ve üç dikişlik yaralar açılmış. Neticede, on gün kadar hastanede yattıktan sonra babamla beraber Hoca Efendi'yi ziyarete gittik. Allah'ın izni ve Hocamızın himmeti ile ölümden canımız kurtulmuştu.

Ders aldığımın ilk günlerinde, rabıta ve huzur çok çabuk oluyordu. Gözlerimi kapadığımda ve Efendi Hazretlerini düşündüğümde, kendileri hayalimde hemen canlanıyordu. Hatta bazen sorduğum suallere de sanki cevap veriyordu.

Bir müddet sonra bu halim kayboldu. Canım sıkıldı. Bu durumu Hoca Efendi'ye arz etmekte hayli tereddüt ettim. Nihayet karar verip arz ettim. Hoca Efendi Hz. Gülümseyerek:

"—Kabz ve bast hali…" buyurdular ve ilâve ettiler: "Kabz hali bast halinden üstündür."

Bu cevap beni fazlasıyla tatmin etti. Sanki dünyalar benim oldu, çok sevindim. Maamâfih, bir müddet sonra Bast haline tekrar avdet ettim.

Şubat 1971. Nihayet İDMMA'nın elektrik mühendisliği bölümünden mezun olmuştum. Bir iş bulmak mevzu bahisti. Her ne kadar ben bir müddet Hoca Efendi Hazretlerinin yanında kalıp pişmek düşüncesinde isem de, ben mezuniyetimi kendisine haber verince, Hoca Efendi yanımızdaki bir ağabeye Ankara'da birkaç yere müracaatım için talimat verdi.

Bir müddet zaman geçti ise de Ankara'dan müsbet bir haber gelmedi. Derken rahmetli babamdan aldığım bir mektupta Maraş'ta Sümerbank fabrikasında bana uygun bir iş olduğundan

bahisle Maraş'a gelmemi yazıyordu. Biz Ankara'ya gitmek istemezken, ta Maraş'a gitmek ve Hoca Efendi'den o kadar uzaklaşmayı hiç istemiyordum. Ama iki üç gün sonra Hoca Efendi'ye mektuptan bahsetmek mecburiyetinde kaldık.

Durumu arz ettiğimde Efendi Hazretleri:

"—Oh maşallah, hayırlı ve uğurlu olsun!" buyurdular.

Onun üzerine ben üzüntüyle:

"—Aman efendim bizi bırakmayınız, ben yakınınızda bulunmak istiyorum!" dedim.

Onun üzerine Hoca Efendi:

"—Seven yüreklerin arasında mesafenin önemi yoktur." buyurdular.

Bunun üzerine Maraş'a gelip işe başladık.

Bu mânâya uygun bir şiir:

Seven yüreklerin arasında mesafenin önemi yoktur;
Bîçâre talebeye silsile-i sâdâtın himmeti çoktur.

Kasım 1974'lerde idik. Görev yaptığım Zonguldak'tan ziyaret için Maraş'a gelmiştim. Babamın kabrini ziyarete gitmiştim. Gönlüm İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin keşf-i kubur mevzuundaki sözleri ile dolu olarak babamın kabrine geldim. İçimden:

"—Sen kim, keşfi kubur kim?" gibi düşüncelere geçmekteydi.

Bu düşüncelerle kabrin ayakucuna oturdum. Gözlerimi kapayarak, ağlayarak kabre teveccüh ettim. *Amene'r-rasûlü*'yü okumaya başladım. O esnada kabrin içerisinde 7-8 yaşlarında bir çocuk belirdi. Çocuğun yüzüne dikkat ettiğimde babam Osman Efendi olduğunu anladım. Niçin çocuk olarak görmüştüm anlam veremedim.

Daha sonra on bir *İhlâs* ve bir *Fâtiha* okuyup, başta Peygamber SAS Efendimiz olmak üzere sâdâtın ve babamın ruhuna bağışladım.

Birkaç gün sonra gittiğim İstanbul'da durumu Hoca Efendi Hazretleri'ne arz ettiğimde:

"—Evlâdım, babanızın emaneti bağışlanmış ve kendini mâsum olarak iade etmişler. Size ve ona mübarek olsun!" buyurdular.

Kendi kendime:

"—Ah Efendim, bütün bu haller sizin teveccüh ve tasarrufunuzla oluyor. Yoksa bizde bu hususta istidat ne gezer?" dedim. Üstad Necip Fazıl'ın şu şiirini hatırladım:

Sonsuzluk Kervanı, peşinizde ben
Üç ayakla seken topal köpeğim!
Bastığınız yeri taş taş öpeyim,
Bir kırıntı yeter kereminizden!
Sonsuzluk Kervanı, peşinizde ben…

Gidiyor, gidiyor, nurdan heykeller...
Ufuk, önlerinde bayrak kulesi.
Bu gidenler, Altın Kol Silsilesi;
Ölçüden, ahenkten daha güzeller.
Gidiyor, gidiyor, nurdan heykeller...

Sonsuzluk Kervanı, istemem azat!
Köleniz olmakmış gerçek hürriyet.
Ölmezi bulmaksa biricik niyet;
Bastığınız yerde ebedi hasat.
Sonsuzluk Kervanı, istemem azat.

Eylül 1975'lerde idik. Büyük kızım Betül'ün doğduğu günlerde Efendi Hazretleri'ne arz edip dua ve himmetlerini talep edememiştim. Nihayet, Betül on altı aylıkken hanım, annem, kızım ve kardeşlerimle beraber İstanbul'a gelmiştik.

Kızım henüz yeni yeni konuşuyor ve anne ve halasından başka kimsenin çağırmasına icabet etmiyordu. Ziyaretimizde, Hoca Efendi kendisine adını sordu, kızım "Betül" diye cevap verdi.

"—Gel bakalım Betül buraya!" dediklerinde ise koşa koşa Efendi'nin yanına gitti. Efendi Hazretleri kendisinin saçlarını okşadı ve dua buyurdu. Kızım daha sonra orta yere gelip ellerini açarak semâ yapan bir Mevlevî dervişi gibi dönmeye başladı. O esnada "Huu… Huu…" diye zikrediyordu.

Bunun üzerine Hoca Efendi:

"—Ne o Tahir, senin bu kızın Mevlevî mi olacak yoksa?" buyurdular.

Ben de:

"—Efendim, himmetiniz bereketiyle ismi gibi Nâciye Betül olur inşaallah!" dedim.

Kızımın o günkü hareketlerini Hocamızın bir tasarrufu ve o minicik yavrunun kalbine yapılan bir teveccühün zuhuru olarak kabul etmişizdir.

1979'larda bir sabah namazına, İskenderpaşa Camii'ne gitmiştim. Namaz kılınıp sabah dersi yapıldıktan sonra Hoca Efendi sesli olarak Tevhid'e başladı:

"—Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah…"

Tam o esnada elektrikler kesildi, ortalık sabahın alaca karanlığı… Ama o ne, nasıl olur? Evet olmuştu. İşte Hoca Efendi zikre devam ederken, mübarek vücudundan süzülen nur huzmeleri ortalığı aydınlatıyordu. Kendisi sanki nurdan bir heykel olmuştu. Gözümü ovalayıp tekrar tekrar baktım, hayır yanlış görmüyordum, gördüğüm doğruydu. Hoca Efendi'nin vücudundan çıkan ışıklar camiyi tamamen aydınlatıyordu.

Daha sonra, gördüğüm bu hali kendilerine arz ettiğimde tebessüm buyurup bir yorum yapmadılar.

O günlerde bir sohbet esnasında, bir kardeşimiz doğudaki bir zatın günde 110 bin *lâfza-i celâl* zikri olduğunu duyduğunu söylediğinde, Hoca Efendi Hazretleri:

"—Zikirleri azmış. İsmine Sultanî denilen bir zikir vardır ki, bu zikrin bir tanesi iki milyona eşdeğerdir." buyurdular.

Bunun üzerine, "Acaba o sabah yaptıkları zikir bu neviden mi?" diye düşündüm.

Mart 1979. Bir gazetede İttihat ve Terakki partisine mensup bir zatın hatıraları tefrika ediliyordu. Ben de onları takip ediyordum. Bir yerinde, yazar Sultan Abdülhamid Hân'a soruyor:

"—Niçin Japonya'ya din adamı göndermediniz?"

O da cevaben:

"—Gerçek din adamına bizim herkesten çok ihtiyacımız vardı. Biz bulduk mu ki onlara gönderelim?" diyor.

Bu cevap bana tatmin edici gelmedi. "Sultan Abdülhamid Hân zamanında neden gerçek din adamı olmamış olsundu. Başta

Gümüşhaneli Hazretleri olmak üzere pek çok din adamı vardı. Böyle bir cevabı Sultan'ın söylememesi gerekirdi." gibi düşüncelere kapıldım.

Bu meseleyi Hoca Efendi Hazretlerine arz etmek için kendisini ziyarete gittim. Ben henüz bu mevzuda bir şey söylemeden Hoca Efendi Hazretleri şöyle konuşmaya başladılar:

"—Son zamanlarda bir gazetede II. Abdülhamid Hân hakkında yakışıksız söz ediyorlar. Osmanlılar çok az zaman, o zamanki gibi kapasiteli ulema ve evliyaya sahip olmuştur. Pek çoğu da kendisinin sürekli görüştüğü kimselerdi. O günlerde Fatih medresesinden yeni mezun müderrislik payesi almış bir grup hoca efendi bir gemi ile Japonya'ya gönderilmişti. Dönüşte o gemi oralarda batmıştı." buyurdular.

Bu arada söze karışıp:

"—Efendim geminin ismi *Ertuğrul Fırkateyni* idi değil mi?" dediğimde, Hoca Efendi:

"—Evet öyleydi." buyurdular.

Sohbetin sonunda ben:

"—Efendim müsaade ederseniz, ailemle birlikte sıla-i rahim yapmak için memlekete gitmek istiyoruz" dedim.

Cevaben:

"—Sıla-i rahim ömrü uzatır, kazasız belâsız gidin gelin inşallah!" buyurdular.

Bir keresinde Hoca Efendi Hazretlerine sordum:

"—Efendim, Türkiye'de muhtelif yerlerde Ashab-ı Kehf mağaraları var; Tarsus'ta var, Afşin'de var… Acaba doğrusu hangisidir?"

"—Bizim gönlümüz Tarsus'tan yana…" buyurdular.

İskenderpaşa Camii'nde Pazar günkü ikindi derslerinde *Râmûzü'l-Ehàdis* okunur ve Hoca Efendi okunan hadis-i şerifler hakkında izahatta bulunurdu. O esnada aklınıza bir sual gelirse, ders esnasında Hoca Efendi Hazretleri sizin tarafınıza döner ve sualinizi cevaplardı. Ama bunu sizden başkası pek anlayamazdı.

Diğer bir tabirle, umumî vaaz içinde hususi vaaz olurdu. Dersten herkes nasibi nisbetinde istifade ederdi.

1978 Senesi idi. İskenderpaşa Camii'nde yatsı namazını Hoca Efendi Hazretlerinin arkasında kıldıktan sonra evlerimize dağılmıştık. O gece rüyamda, Efendi Hazretlerinin:

"—Kalkın yataklarınızdan, bu gece Beraat!" buyurması ile uyandım.

"—Hayırdır inşallah!" dedim.

O sırada ailem de uyandı ve gördüğü rüyayı anlatmaya başladı. Meğer biz rüyayı ailece görmüşüz. Baktım o da benim gördüğüm rüyanın aynısını anlatıyor. Artık, "Emir yüksek yerden!" dedik, kalktık sahur yedik, oruca niyetlendik. Tesbih, dua, sabah namazına camiye gittik. Ailemle aynı günde gördüğümüz aynı rüyanın tesirinden birkaç gün kurtulamadık. Şüphe yok ki bu da Hocamızın bir tasarrufu idi.

Şimdi düşünüyorum da, Allah'ım ne güzel günlerdi, o günler! Ne güzel hallerdi o haller… Yâ Rabbi, bu güzel cemaati cennette cem eyle, cemalinden mahrum eyleme…

Tahir GÖREN, *Bir Dervişin Not Defteri*

43. MÂNEVÎ TASARRUFUNU HER ZAMAN HİSSEDERDİK

Rüstem ALTINBAŞ[71]

Okuldaki bir ağabeyimiz vasıtasıyla, ilk defa 1968 yılında Hocaefendimiz'i ziyaret ettim. Bir kaç kere sohbete devam ettikten sonra, ders aldık.

Biz Ortaköy'de oturuyorduk. Müsait olduğumuz günlerde, Ortaköy'den İskenderpaşa'ya sabah namazına giderdik. Vasıta yok, dolmuş yok... Bir de Galata Köprüsü açılıyordu, karşıya geçiş kayıklarla mümkün oluyordu.

Evden çıkardık arkadaşlarla, aşağıya inerdik. Sanki bir araba bizi bekliyor olurdu; ona binerdik, o kadar rast gelirdi ki işlerimiz... Karşıya geçerdik, karşıdan da zikrede zikrede İskenderpaşa'ya giderdik. Biz Karaköy'den

---

[71] Rüstem Altınbaş: 1948 yılında Ankara'da, Sincan'a bağlı Polatlar köyünde dünyaya geldi. Babası Mehmet Efendi, annesi Kezban Hanım'dır. Ailesi çiftçilikle meşgul olan kimselerdi.

Ortaokulu Ankara Gazi Mahallesi'nde, Liseyi İzmir Tire Sanat Okulu'nda yatılı olarak okudu. 1967 yılında İstanbul DMMA Makine Bölümünü kazandı. 1972'te Makine mühendisi olarak mezun oldu. Akademi'de okurken Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti.

Mezun olunca, iki yıl ticaretle meşgul oldu.1974-1980 yılları arasında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nde çalıştı. 1980-1985 arası Sanayi Bakanlığı'nda, 1985-1999 DPT'de uzman olarak çalıştı. 1999-2004 yılları arası Sincan'da Belediye Başkanlığı yaptı. 2005- 2016 yılları arasında Enerji Bakanlığında müşavir olarak görev yaptı. 2016'da emekli oldu.

Muhtelif derneklerde ve vakıflarda sosyal faaliyetlerde bulundu. Halen hizmetlerini devam ettirmektedir.

Eminönü'ne geçince, sabah ezanları da okunmaya başlardı. Camiye yaklaştıkça halimizde bir değişiklik olurdu; Hocaefendi'nin mânevî tasarrufunu daha çok hissederdik.

Sabah namazının İskenderpaşa'daki zevki bambaşkaydı. Hocaefendi Hazretleri, namazı kıldırırdı. Sonra *Evrad* okunurdu. İlk zamanlar *Evrad* kitabı yoktu. Hocaefendi kendisi ezberden okurdu. Cemaat dinlerdi. İşrak namazından sonra ayağa kalkınca, koşar elini öperdik. Bazı günler ayakta hilâl şeklinde halka olunurdu. Ayakta bir dua ederdi, çok feyizli olurdu, çok duygulanırdık.

Es'ad Coşan Hocamız, o yıllarda daha çok cumartesi-pazar günleri gelirdi. Es'ad Ağabey gelmiş diye yanına gider, musafaha ederdik. Bazan sohbet ederdi, dinlerdik. Her Ankara'ya gelişimizde, "Bizim Es'ad'a selâm götürün!" diye Hocaefendimiz selâm gönderirlerdi.

Bartın eski müftüsü Seyyid Toscuoğlu Amca vardı. O da çok tatlı sohbetler ederdi. Rahmetli Hocaefendi Hazretleri için, "Büyük pehlivan" derdi. "Mâneviyat aleminde herkesi yıkar bu..." derdi. Her zaman gelir Hocaefendi'nin sohbetinde bulunurdu.

1973 Yılı'nda köyümüze davet ettik. Elli-altmış kişilik bir yemek hazırladık. İki yüz, üç yüz kişi geldi.

"—Köye gidiyoruz bir kardeşimizin evine..." diye, duyanlar çıkmış gelmişler.

Biz telaşlandık. Hocaefendimiz:

"—Biraz kalabalık geldi ya, inşaallah yeter!" dedi.

Yemek yendi, yetti de arttı bile... Yemekten sonra:

"—Ben Rüstem'e vekâleten size müsaade ediyorum. Cebinize de bu köy ekmeğinden alıp, evlerinize götürebilirsiniz!" dedi. Ekmeklerden evlerine bile götürdüler.

Yemekten sonra çay yapacaktık, evde çay kalmamış, çay aldırmayı unutmuşuz. Komşulardan alalım filan derken, Hocaefendi'nin getirdiği tencereyi açınca, bir de baktık, şekerle çay getirmiş Hocaefendi gelirken...

Daha sonraki yıllarda birkaç kere daha köyümüze geldiler. Bir

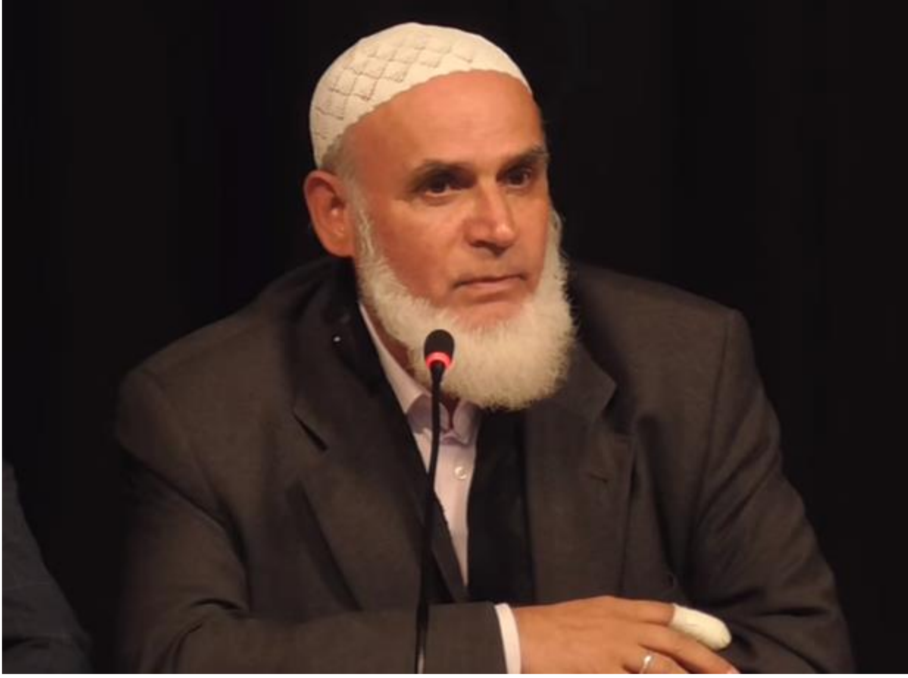
seferinde kuraklık vardı, köylüler yağmur duası yapmasını istediler. Yağmur duası yaptı. Biraz sonra köyden Ankara'ya giderken, yağmur yağmaya başladı.

Millî Nizâm'ın ve Millî Selâmet Partisi'nin kuruluşunun Hocaefendi'nin talimatıyla olduğunu biliyoruz. Bize de, "Gidin, çalışın, bizim partimiz..." dedikleri için, biz de bilfiil çalıştık. Daha sonraki yıllarda, Osman Ağabey'den, "Necmeddin bizi dinlemiyor." diye yakındıklarını duymuştum. Bir de o ayrılanlar için, "Niye gücendirildi onlar?" diye üzüldüklerini biliyorum.

1977 seçimlerinden sonra ikinci MC koalisyonu kurulmadan 10-15 gün önce Rahmetullàhi Aleyh Hocamız Ankara'ya teşrif etmişlerdi. Ankara'da, Adalet Partisi ileri gelenlerinden birisinin Çankaya'daki evinde toplantı olacak denildi. Biz de o eve, "Hocaefendi'yi ziyaret edelim!" diye gittik. Meğer orada özel toplantı varmış. Elini öperken Hocaefendimiz:

"—Bir daha böyle toplantılara gelirken Kenan Ağabeyinizle görüşün, öyle gelin!" dediler.

O toplantıda Mehdi Paşa vardı. Adalet Partisi milletvekili Vefa

Tanır vardı. Osman Çataklı vardı, Yahya Oğuz vardı. Orada bu mevzular görüşüldü ve ilk temel orada atıldı.

Orada Hocaefendi:

“—Sizler niye böyle katı davranıyorsunuz? Müslüman insanlarsınız, müslümanların dâimâ birlik beraberlik içerisinde olması gerekir. Ayrılık yapmak doğru değil, MSP ile beraber olun! Onlar da sizin kardeşiniz, siz de onların kardeşisiniz. Siz de aynı fikriyatı paylaşan kişilersiniz.” dedi.

O zaman Vefa Tanır:

“—Doğru söylüyorsunuz Hocam! Siz bizim büyüğümüzsünüz, size hürmetimiz var...” diye son derece saygılı, edepli konuştu. “Bu işte Erbakan biraz keskin hareketler yapıyor, biz de yanaşamıyoruz.” dedi. “Halbuki, mülâyim davransa, elbette bir araya geliriz.” dedi. Erbakan’ı orada suçladı.

Hocamız:

“—Biz söyleriz Necmeddin’e... O da inşaallah uyumlu olur.”

dedi. "Bu koalisyon kurulsun, ülke kötü durumda..." dedi.

Neticede ilk temel o zaman atıldı. Daha sonra Osman Ağabey Demirel'le de görüştü. Ondan sonra da hükümet kuruldu.

Hocaefendimiz son yıllarında rahatsızdı. 1980 yazında Çanakkale'de istirahat ediyordu. Bir grup arkadaşla ziyaretine gittik. Yol olmadığı için arabayı Ahmetçe köyüne bıraktık, yürüyerek Yalı'ya gittik. Hocaefendimiz'i ziyaret ettik, elini öptük. Memnun oldu ama çok halsizdi. Günlerden de cuma günüydü. Cuma namazı için camiye beraber gittik. Bir koluna Es'ad Efendi Hocamız girdi, bir koluna da ben girdim; beraberce camiye götürdük. Yanımıza da, üşürler diye bir battaniye aldık. Camide otururken dizlerini onunla örttük.

Namazı kıldıran kardeşimiz çok güzel hutbe okudu. Namazdan çıkarken:

"—Rüstem, hutbeyi beğendin mi?" dedi.

"—Efendim, çok güzeldi." dedim.

"—Ne kadar güzel, bak din adamı olmak... Bir kişinin hidâyetine vesîle olsa, dünya ve dünyanın içindeki zînetlerin

hepsinden hayırlı... Ne büyük saadet!” dediler.

Es’ad Efendi Hocamız’ın işi çıkmıştı, eve dönerken yanında yalnız ben vardım. Ben o zaman şu suali sordum:

“—Efendim, bazı problemlerimiz oluyor, bu problemlerimizi siz olmayınca kime danışalım, kimi tavsiye edersiniz?” dedim.

“—Es’ad’a danışın!” buyurdu.

Ben o zaman, Hocaefendi’den sonra Es’ad Efendi Hocamız’ın vazife yapacağını anladım. Aklıma öyle bir fikir geldi.

Vefat ettikleri zaman Ankara’daydım. Bir grup kardeşimizle birlikte İstanbul’a gidip, cenazesine katıldık. Çok büyük bir üzüntü içindeydik. Ama kısa zamanda gördük ki, dergâhımız faaliyetini sürdürüyor, cemaatimiz genişliyor ve hizmetlerimiz muntazaman gelişiyor.

Es’ad Efendi Hocamız’ın gayreti ve himmeti sınır tanımıyor. Gecesi gündüzü yok, hasta oluyor, sıhhatini kaybediyor ama dünyanın her yerinde tebliğ ve irşad çalışmalarına devam ediyor.

Bir arkadaşımız var, kendisi hafız ve başka bir hocaefendiye mensub... Bir gün beni çağırdı, bir olay anlattı:

“—Bir akşam yatarken iki rekât hacet namazı kıldım ve dua ettim:

‘—Yâ Rabbi, senin evliyalarını bana tanıt, göster! Biz de onlara hürmet edelim, sevgi gösterelim!’ dedim.

O gece rüyamda Es’ad Efendi’yi gösterdiler.” dedi.

Ondan sonra da:

“—Sizi tebrik ederim, Hocanızın kıymetini bilin!” dedi.

28. 09. 1995 - Sincan **/ ANKARA**

44. ÇOK FARKLI BİR DERGÂH

Ali Rıza DEMİRCAN[72]

Huzurunda bulunmakla haz duyduğum, mübarek simalarına bakarken dinlendiğim müstesna zâtlardan biridir Mehmed Zâhid Efendi Rahmetullàhi aleyh...

Halka intikal eden tasavvufî eserlerde, din ile dünya ayrılmış gibidir. Dine yönelme hadisesi, ahirete yönelme hadisesidir; dünya ile irtibatlı değildir. İman adına, inanılan değerler adına dünyaya yön verme hadisesi değildir. Halkımızın yıllardır tasavvuf diye algıladığı budur.

Mânevî mürşid denilince de, Kur'anî bilgiyi ruhuna meczetmiş ve onunla hallenmiş, insanları ahiret hayatına çağıran bir mânevî önder akla gelmiştir. Halbuki, Mehmed Zâhid Efendi'nin hayatı boyu insanlara ulaştırdığı tebligàtına baktığınız zaman şunu görüyorsunuz: Dünya ve ahiret bir bütündür. Ahiret hayatına yönelik ciddî bir müslüman olabilmek için, İslam'ın ferdî, ailevi ve sosyal hayat yönelik düsturlarına da sahip çıkmak lâzımdır. Tasavvufi hayatın, olması gereken bu biçimiyle yansıması, bu

---

[72] Ali Rıza Demircan: 1945 yılında Kasımpaşa, İstanbul'da doğdu. Ailesi Rizelidir. İlk eğitimini Kur'an okuyarak aldı. İlkokulu dışardan bitirdi. 13 yaşında Kur'an hafızı oldu. 13-18 yaşları arasında özel olarak Arapça, tefsir ve hadis eğitimi gördü. İstanbul İmam Hatip Lisesi'ni 1969 yılında dışardan bitirdi. Daha sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. İhtisasını 1976-1978 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı Haseki Eğitim merkezinde tamamladı. 12 yıl Süleymaniye Camii'nde vaizlik görevinde bulundu.

Araştırmacı yazar olarak pek çok kitap yazan Ali Rıza Demircan, *İslâm'a Göre Cinsel Hayat* adlı eseri ile İslâm yazarlarının daha önce pek kitap yazmadığı bir konuyu ele aldı. Son yıllarda ehl-i sünnete aykırı bazı görüşler ileri sürmektedir.

asırda Hocaefendi'de görülüyordu. Yâni dünya hayatı da müslümanındır, ahiret hayatı da müslümanındır.

Düşünün ki, bir mânevî mürşide gidiyorsunuz; sizi pratik hayattan kopuk mücerred bir ahlâkî yaşayışa ve ezkâra götüreceğini sanıyorsunuz. Halbuki dinlediğiniz zaman, hem zikrin ve ibadetin önemini, ihlâs ile hayatı sürdürmenin gerekliliğini kavrıyorsunuz; hem de ferdî, ailevî ve sosyal hayata inancınızın mührünü vurmanın kaçınılmazlığını kavrıyorsunuz. Sohbetleriyle tanıdığım Hocaefendi işte budur.

Yazıları, eserleri ve sohbetleriyle asrımızın mânâ mürşidlerinin üstlenmesi gereken vazifeleri üstlenerek ifâ etmiş müstesnâ zatlardan biridir Mehmed Zahid Efendi Rahmetullàhi aleyh... Bunun içindir ki, Hoaefendi'nin dergâhı diğer dergâhlardan çok farklı bir espriye bürünmüş, siyasî tezâhürleri olmuş, basın ve yayın faaliyetlerine yansıyan tezâhürleri olmuş, üniversiteliler ve aydın tabaka üzerinde tezahürleri olmuştur. Bence Hocaefendi'nin en büyük ve en önemli tarafı budur.

Fonksiyonlarını icrâ edemeyen tekkeye asliyetini kazandırmıştır. Onunla tekke anlayışı yeniden dirilmiş ve tarihteki haklı olduğu yere gelmiştir. Böylece bugünkü neslimiz, itaat duygusunu ruhunda için için duyacağı merkezlerden, en güçlü mesajlar alma durumuna gelmiş; ferdî, ailevî ve siyasî hayatın mutlak İslâmlaştırılması gerektiği fikrini de bu merkezlerden öğrenebilmiştir.

Unutamadığım iki hatırayı nakledeyim:

Bir gün İskenderpaşa Camii'ne namaza gitmiştim. Henüz Hocaefendi'yle bir gönül bağım yoktu. Süleymaniye Camii imam ve hatibi olmam vesilesiyle, gittiğim her yerde bizi imamete geçiriyorlardı. Böyle olabilir mülahazasıyla, imamette *İnfitar Sûresi*'ni okumayı planladım. Bu arada Hocaefendi geldi, direkt imamete geçti ve *İnfitar Sûresi*'ni okumaya başladı.

Ben bunu şöyle izah ediyorum: Allah-u Teàlâ bizim izah edemediğimiz bir biçimde, bu tür zatlara bu şekilde ikramda bulunuyor. Buna ister keramet deyin, ister demeyin, fark etmiyor.

1971 yılında ilk kez hacca gitmiştim. Allah'ın evinde, Kâbe'de tavaf ediyorum. Ne gönlümde bir yumuşama, ne de gözlerim de bir yaş var... Safa-Merve arası sa'yediyorum, yine gönlümde ne bir yumuşama ve ne de gözümde bir yaş... Kendi kendime kızmaya başladım ve etrafımdakilere sordum:

"—Yok mu bir büyük zat, dua taleb edeceğim!" dedim.

"—Altınoluğun karşısında Mehmed Zâhid Efendi var!" dediler.

Oraya giderek Hocaefendi'yi buldum:

"—Efendim, gözlerimden müştekiyim, dua taleb ediyorum!" diyerek dua etmesini istedim.

Kâbe'ye bakarak dua edip, sırtımı sıvazladılar. Sonra nafile tavafıma başladım. O da ne, kendimi tutamıyorum! Gözlerimden yaş dinmiyor, gönlüm çok hisli bir yumuşaklıkta... Daha ilk şavttaki bu durum beni çok etkiledi ve böyle büyüklerin müslümanların başından eksik olmaması için dua ettim.

İslâm, Kasım 1986

45. DERSLERİ ES’AD YAPACAK!

Dr. Alâaddin KAYA

Kendisiyle ilk tanışmamız, Aziz Efendi Hazretleri’nin vefatından sonra, Bursa’dan geldiği zaman oldu. Ben çocuktum o zaman, orta ikideydim.

“—Adın ne senin?” dedi.

“—Mehmed...” dedim. (Göbek adım Mehmed’di.)

“—Adaşız seninle...” dedi.

Bir zaman derslere devam ettim. Sonraları bıraktım.

1971 yılında hacdan gelenlere karantina uygulanıyordu. Ben de doktor olarak görevliydim. Baktım Hocaefendimiz de geldi. Vardım, elini öptüm.

“—Doktor bey, artık seni eve de bekleriz!” dedi.

Ben de içimden:

“—Çağırırsanız gelirim.” dedim.

Aradan üç beş ay geçtikten sonra, bir gece rüyamda:

“—Haydi oğlum, artık gel!” dedi.

Geliş o geliş, hamd olsun...

Her pazar günü ikindiden sonra hadis dersi yapıyorlardı. 1977 yılında bir pazar günüydü. Biz ders dinlemeye geldik. Hocaefendimiz, yanında Es’ad Efendi olduğu halde geldi. Onu kürsüye oturttu. Sonra cemaate döndü:

“—Bundan sonra bu dersleri Es’ad yapacak!” dedi. “Es’ad, bizim damattır, Ankara İlâhiyat Fakültesi’nde hocadır.” dedi.

Sağ tarafa, yanına oturdu. Beş on dakika dinledikten sonra gitti. Es’ad Efendi çok heyecanlıydı; tir tir titriyordu. O günden sonra, dersleri Es’ad Efendi yaptı.

Bir seferinde oğlan hastalandı, yedi aylıktı. Barsak tıkanması teşhisiyle hastaneye yatırıldı. Çok üzülüyorduk, annesi başında ağlıyordu. Ameliyata karar verildi.

Hocaefendimiz'e de arz etmiştim. Ameliyat olacağı sabah, çocuğun başında beklerken uyuyakalmışım.

Rüyamda, Hocaefendimiz geldi.

"—*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" dedi, elini çocuğun karnına koydu.

Uyandım. Baktım, çocuk gaz çıkarmaya başladı. Barsak açıldı, ameliyata gerek kalmadı.

Son günlerinde Hocaefendimiz Hazretleri'nin yanında bulundum. Geceleri uyuyamıyordu. Bir şey yiyemiyordu, kusuyordu. Rahatlatıcı tedaviler yapıldı. Son akşamında ağırlaştı sonra düzeldi. Hatta akşam namazı koma halinde geçmişti. Uyandı:

"—Yâhu, akşam oldu mu?" dedi.

Ben de:

"—Efendim, geçti." dedim.

Hemen tuğlayı getirdik. Kollarını sıvadık, teyemmüm ettirdik. Namaz kıldı. Sonra çağırdı büyük ablayı, kulağına bir şey söyledi.

Demiş ki:

“—Bunlar aç, bunlara yemek yedirin içeride!” demiş.

Biz içeri geçtik. Bir ağabeyimiz orada bekliyordu. Açmış gözünü;

“—Sen de git, sen de yemek ye!” demiş.

O akşam durum iyileştiği için, biz tahmin etmiyorduk sabahleyin bir şey olacağını... Örfi idare de vardı. Yasaktan önce eve gittik. Gece telefon ettiler, rahatsızlığı arttı diye. Arabaya atladım geldim. Baktım mübareğin durumu ağırdı. Tansiyon 5’e düşmüştü. Serum takıldı. Tansiyonu biraz yükseldi...

O gün öğleye doğruydu. Yatıyordu, gözleri kapalıydı. Etrafıyla ilgisi yoktu. Göğsünden hafif bir hırıltı geldi. Baktım, ruhunu teslim etmiş. Saat 12’yi 10 geçiyordu.

30. 09. 1990 - İstanbul

46. ÇOK MERHAMETLİ İDİ

Prof. Dr. Ali Yücel UYAREL

Hocaefendi hem çok yumuşak huylu, hem de kendisine son derece saygı duyulan bir kimse idi. İnsanlara karşı, dünyadaki mevki ve durumlarına bakmadan, sevgi ve şefkat yüklü idi. Bu sevgi, gönülden gönüle bağ kurar, güzel gülümseyişine de yansırdı.

Beraber bulunulduğunda sanki insanı başka bir aleme götürürdü. Belki sahabe hayatından bir esinti gibi başka bir atmosfer oluşurdu etrafında... Üniversite öğrenciliğim sırasında, özellikle sabah namazlarında camiye gelişinde karşılaşmalarımızı, nur saçan gülüşlerini unutamıyorum.

Pazar günkü hadis derslerinden sonra, cemaatin elini öpmesi sırasında camiye sanki bereket yağardı. Bir pazar dersinde Kur'an cüzleri dağıtılmış hatim yapılıyordu. Benim de bir problemim vardı ve içimden onunla meşguldüm. Hocaefendi seri okuduğu için cüzünü bitirmişti. Sanki beni çağıracak gibi bir hisle başımı kaldırıp yüzüne baktım. Bana baktığını gördüm, biraz utandım Eliyle işaret edip uzaktan beni çağırdı. Yanına gittiğimde, düşündüğüm problemi nasıl çözeceğimi işaret buyurdu. Söylediği gibi yaptım ve kısa sürede problemim çözüldü.

1978 yılında torunuyla izdivac etmem dolayısıyla, ailesine katılmakla şereflendim. Bu münâsebetle sık sık ziyaret etmek ve beraber bulunmak nasib oldu.

Aile fertlerine karşı çok merhametli idi. Çok hassas ve derin

duygularla dolu idi. Nişanımız sırasında, nişan yüzüklerini takarken gözlerinden inci gibi yaşlar süzüldüğünü hatırlıyorum.

Evde günlük yaşantısında samîmî, sâde ve sevecen davranır, çoluk çocuk demeden ev halkının seviyesine iner, onlarla şakalaşır, espriler yapardı. Misafir olmadığı zamanlar ev halkıyla sohbet eder, genellikle ilim müzakeresi ve Kur'an okumakla meşgul olurdu. Kur'an-ı Kerim'i çok serî okurdu.

İnsanlar arasında sevgi ve saygıya çok önem verir, özellikle karı kocanın birbirine sevgi ve saygı duymasına çok sevinirdi. Aile hep beraber olduğu zaman, bir bayram sevinci yaşanırdı. Bizlerin hanımlarımızın yanında olmamızı ister, yan yana bulunurken hanımla aramızda kendisine yer vermemize izin vermezdi. "Karı-kocanın arasına girilmez!" diye latîfe yapardı.

Bayram günlerinde ve kandil günlerinde bütün aile bir araya gelirdi. Vâlide Hanım'ın Buhara pilâvını hepimiz çok beğenirdik. Çok büyük yuvarlak sini etrafında toplanılırdı. Yemekle ilgili veya sofrada yemek sırasında herhangi bir özel isteği olduğunu hatırlamıyoruz.

Yemekten sonra sohbet sırasında, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocamız'a:

"—Es'ad, filân konuda bilgi ver bakalım!" derdi.

Çok temiz giyinirdi. Cumaları cuma abdesti alıp özellikle tertemiz giyinir ve ev halkıyla tebrikleşirdi. Çocuklara —bazı zamanlarda bizlere de— cuma harçlığı verirdi.

Ziyaretleşmeye, özellikle iâde-i ziyârete ayrı bir önem verirdi. Ziyaretlerinde mutlaka küçük de olsa bir hediye götürmeğe özen gösterirdi. Namazlarını cemaatle kılmaya çok dikkat ederdi. Son yıllarında, birisine tutunarak camiye gidebiliyordu. Bazı günler bana da götürmek nasib oldu.

Allah iki cihanda ellerinden tutabilmeyi, yollarında devam etmeyi ve şefaatlerine ermeyi cümlemize nasib buyursun...

İslâm, Kasım 1995

47. GERÇEK MÜSLÜMANLIK

Handan BELLİ

İlk kez bir Temmuz ayında huzura kabul edilmiştim. Muhterem Mehmed Zahid Kotku Hazretleri, hak etmediğime inandığım bir iltifat ile huzura bizi buyur etmişlerdi.

"—Kusurlarınla da, hatalarınla da kabulümüzsün!" demişti.

Boynumu bükerek gösterdiği yere oturmuştum. Öylesine mahcub, öylesine mahzundum ki, başımı kaldırıp yüzüne bakamıyordum. Çünkü boyasız olmasına rağmen uzun tırnaklarım, hafif da olsa makyajlı gözlerim ve kapalı başıma rağmen kısa sayılabilen bir pardesü ile gelmiştim. Her halimden yeni ve acemi kapalılardan olduğum anlaşılmaktaydı. Ama ben gerçekten çok yeni idim, çok acemiydim.

Fakat, hoşgörü gözlüğü ardından tatlı bir tebessüm ile bakıyor, en usta dublaj sanatçılarını gölgede bırakan büyüleyici ses tonu ile konuşuyordu. Etkilenmemek ne mümkün? Korkuyordum; beni azarlayıp, "Tırnaklarını kes, eteğini uzat, başının örtüsüyle bir bütün teşkil etmelisin!" diyecek sanıyordum. Ama hayret, asla incitici bir ifade kullanmadılar:

"—Dedikoduyu, yalanı sevmeyiz. Kötülük edene dahi iyilik yaparız. Abdestsiz gezmeyiz. Abdest müminin silahıdır. Yatsı namazından sonra da taze abdest alırız. Dört rekat namaz kılarız. Sabah namazından sonra da hemen uyumayız. Dünya sözü konuşmadan, güneş doğana kadan Allah'ı anarız. Güneş bir miktar yükseldikten sonra İşrak namazı kılarız. Allah bu şekilde İşrak namazı kılana bir hac, bir de umre sevabı veriyor. Bu nimet kaçırılır mı?.. Sonradan işimize gidebiliriz. Çünkü Rızkın çoğu sabahın erken saatlerinde gizlidir." buyurdular.

Aslında, bizim yapmağa mecbur olduğumuz hareket tarzını, "Biz böyle yaparız." ifadesi ile belirtiyordu. Daha çok utanmış, daha çok mahcub olmuştum. Yıllar sonra bir gün sabah

namazının peşinden, “Ne olur bana himmet ediniz!” diye ağladım.

İşte o sabahın gündüzünde, birkaç yeni arkadaşla birlikte huzura alınmıştım. O mübarek üstadımız benim yüzüme bakar bakmaz hemen yerinden kalktı. Raftan *Kaside-i Bürde* yazan kitabı alarak, acele ile bir sahife açtı ve bana:

“—Yüksek sesle oku, hepsi dinlesinler!” dedi.

Evi adeta açık öğretim fakültesiydi. Okumağa başladım. Orada şöyle yazıyordu:

“—Ey insanların en hayırlısı Efendimiz SAS! Sen öyle hayırlı bir insansın ki, maddi ve maneviyat fakirleri olan insanların sığındıkları en cömert, en büyük insan sensin! Maddiyat ve mâneviyat fakirlerinin yardımlarına koşan üstün insan sensin!..”

On bir seneye yakın huzurunda bilgi dağarcığıma birçok ayet ve hadis-i şerif doldurmuş üstadım gözlerini açarak, ilk kez üstüne basarak konuştu:

“—Dersini aldın mı?.. Demek ki Allah’tan sonra yardım Rasûlüllah SAS Efendimiz’den istenir.”

Sordum:

“—İnsan her işini Allah’a havale etse, *hasbiyallah* dese de mi?..”

O zaman tebessüm ettiler, başını sallayarak:

“—Evet; Allah’a dayanmak, ‘*Hasbiya’llàhu ve ni’me’l-vekil’* demek, Efendimiz’den imdad istemeğe mani değildir. Kâinatta her şey külliyyen Rasûlüllah SAS Efendimiz’den imdad alır.”

Sararmış defterimden aldığım bu harmanın tazeliğini ve tesirini, bugünmüş gibi hâlâ dimağımda taşırım.

Irak’tan misafirlerinin geldiği, daha çok beyefendilerin salonu doldurduğu bir gündü. Hanımlar da ayrı bir odada toplanmış oturuyorduk. Aslında hanımların anlayışla çekilip gitmesi gerekirken, salonun bir müddet sonra boşalıp, Hocamız’ın bizimle görüşebileceğini ümid ediyorduk.

Iraklı misafirler gitmişti. Bir vakit sonra Üstadımız bizi kabul ettiği odasına geldi. Fakat saygıda kusur eden düşüncesiz hanımlarla görüşmedi. Ancak muhakkak ki o bir sabır abidesi ve

üstün bir hoşgörü ustasıydı. Hareketleri ile, "Müjdeleyiniz, sevdiriniz; korkutup nefret ettirmeyiniz!" hadis-i şerifini bizzat yaşıyor, bize de yaşatıyordu.

Bir süre geçtikten sonra sordu:

"—Evlâdım bir işin var mı?.."

"—Hayır!" cevabımdan sonra:

"—Kal, bir mektuba cevap yazmalısın!" buyurdular.

Ne kadar sevindiğimi anlatamam. O gün hamdolsun arkasında namaz kılmak lütfuna da mazhar oldum. Son derece güzel bir sesten, son derece açık, sade fakat etkileyici bir okuması vardı.

Tekrar kabul odasına dönmüştük avluya bakan o küçük odaya... Validemiz biz oturuncaya kadar ayakta duruyor, bekliyordu. Bizi üst tarafa oturtan sultan annemizin kapının yanında, aşağı tarafta oturmasından huzursuzlandığımızda:

"—Siz rahat olun. Benim yerim kapıdır. Görevim ise kapıcılıktır." diyor, ısrarla bizi yerimize oturtuyordu.

Bu ne büyük ders, bu ne büyük incelik!.. Aslında keşke hepimiz orada kapıcı, hizmetçi olabilsek.

Üstadımız Hacettepe Tıp Fakültesi'ndeki bir talebeden gelen mektubu bana okuttu. Talebe günlük derslerini yapamadığından, gece namazı kılamadığından şikâyetle yardım istiyor, üzüntüsünü belirtiyordu.

Hocamız kağıt kalem vererek bana "Yaz!" dedi. Hitaptan sonra şunları yazdırdı:

Bir gün Efendimiz SAS, ashabı ile otururken sordu:

"—Gerçek müslümanlık nedir?"

"—Allah'ın Rasûlü en doğrusunu bilir" dediler.

"—Söyleyin söyleyin!.." diye ısrar etti.

"—Gerçek müslümanlık namaz kılmaktır." dediler.

"—Hayır! Namaz güzeldir ama, namaz değil..."

"—O halde oruçtur." dediler.

Efendimiz yine:

"—Oruç da güzeldir, ama o da değil..." buyurdu.

“—Hacdır.” dediler.

Ona da “Hayır...” dedi aynı şekilde... Böylece İslam’ın beş şartı zekât ve kelime-i şehâdetle tamam oldu. Hepsi için “O da güzeldir, ama değil...” diye cevap verince, ashab-ı kirâm:

“—Ey Allah’ın Rasûlü, gerçek müslümanlık nedir?” diye sordular.

“—Gerçek müslümanlık sevdiğini Allah için sevmen, reddettiğini Allah için reddetmendir. Allah için sev, Allah için red et!..” buyurdular.

Böylece, tıp öğrencisi gence çok kıymetli bir mesaj iletilmiş oldu. Demek ki biz de “*hubbu fillâh, buğzu fillâh*” sırrı ile hareket ederek İslamiyet’i ayakta tutacağız. Son derece geniş mânâya sahip bu emri yaşatabilirsek, selâmet dolu yarınlara kavuşacağımız mucize olmayacak.

Kadın ve Aile, Kasım 1997

48. FIRSAT KAÇMADI

Mehmed YEĞENLER

1972 senesinin 19 Mayıs günü, ikindi vakti Hocaefendi Hazretleri'nden ders almak nasib oldu. Çok himmetlerini gördük, kendilerine lâyık bir evlât olamadık.

Sık sık İstanbul'a ziyaretine gitmeğe çalışırdık. Bir keresinde üç dört arkadaş götürmüştüm. Akşam İskenderpaşa'dan ayrıldık, başka bir yere gittik. Ertesi günü Vahdeddin Ağabey, Hocaefendi Hazretleri'nin bizi arattığını söyledi. "Sizi yemeğe davet ediyor." dedi. O akşam Hocaefendimiz'in sofrasında bulunduk. O gün yemiş olduğumuz yemek, sanki cennet taâmı idi.

Bir başka seferimizde, götürdüğüm arkadaşlardan birisi sarraf yanında tezgâhtar idi. İçeriye on - on beş kişi ziyarete girdik. Hocaefendi Hazretleri, direkt bu sarraf yanında çalışan arkadaşa ne iş yaptığını sordu. O da sarraflık yaptığını söyledi.

"—Evlâdım, işini değiştir; Cenâb-ı Hak sana çok verecek!" dedi.

O arkadaş işini değiştirmediği gibi, babası kendisine sarraf dükkânı açtı. Birçok kereler bu işi bırakmasını kendisine hatırlattım; fakat işi değiştirmedi. Zamanla mânevî durumu bozuldu. Çeşitli menhiyatla meşgul olduğunu duydum. Hâlihazırda bir dikiş tutturamadı.

Hocaefendi Hazretleri'nin irtihali üzerine emekli hakim Edib Bey'in evine başsağlığına gittik. Orada Dr. A. Kemal Belviranlı, diş doktoru Nuri Yılmazgil, Es'ad Belviranlı vs. zevât var idi. Hocaefendimiz'den sonrası için bir açıklama yapılmamıştı. Bir ağabeyimiz:

"—Hocaefendi Hazretleri'nin yerine kim geçmiş olabilir?" diye sordu.

Orada bulunanların tamamı, "Es'ad Bey" dediler.

O günlerde Kütahya'da vazife yapan bir ağabeyimiz, "Hocaefendi'nin yerine acaba kim geçti?" diye düşünüyor. Rüyasında Mehmed Efendi Hazretleri ile M. Es'ad Efendimiz'i bir ağacın altında otururken görüyor. Mehmed Efendi Hazretleri:

"—Benim yerime Es'ad geçti." diye söylüyor.

O da:

"—Acaba delili nedir?" diye içinden geçiriyor.

Mahmud Es'ad Efendimiz de elini açıyor, elinden yeşil-sarı bir nur fışkırıyor. Kendileri diyor ki:

"—Bu delil değil mi?"

Kendilerini ahirete irtihallerinden sonra, Mahmud Es'ad Efendimiz'in ziyaretine gittim. İlk posta oturdukları günlerdi. İskenderpaşa Camii'ndeki sohbetlerinde çok acâib durumlar gördüm. Herkes inlemekte, ağlamakta idi. Anlatılması zor, çok acâib bir hâl vardı. Tıpkı Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz'in derse başlayınca, orada bulunanların feryad ü figan edip, kendilerinden geçmeleri gibi bir hâl oldu.

O gün Konya'ya hareket edeceğim sırada, bir arkadaşla karşılaştım:

"—Filânca arkadaş Rahmetullàhi Aleyh Hocaefendimiz'in kıymetini bilemedi, istifade edemedi; fırsatı kaçırdı..." gibi sözler söyledi. Ben de içimden:

"—Ha Mehmed Efendi Hazretleri, ha M. Es'ad Efendi Hazretleri; ikisi de aynı..." diye geçirdim.

1991 Senesinde karayolu ile hacca gittik. Karayolu kapalı idi. Es'ad Efendi Hazretleri de Avustralya'da idi. Kendilerine telefon edip, hacca geleceğimizi söyledim.

"—İnşaallah Medine'de buluşuruz!" dediler.

Çok maceralı bir yolculuk yaptık. Yola çıktık, Hatay'a geldik. Bizi götürecek şirket, "Sizi götüremeyiz." dedi. Epey bir tartışmadan sonra, "Sizi Şam'a götürelim, oradan gidersiniz!" dediler. Biz de razı olduk. Şam otobüsüne bindik, Türk sınırını geçtik, Suriye sınırına geldik.

Üç kişi idik. Arkadaşlar tecrübeli diye pasaportları bana verdiler. Muamele yaptırırken, yanımda olan birisine, Şam'dan sonra nasıl gidileceğini sordum. O da:

"—Ben arabamla Tebük'e kadar gidiyorum, sizi götüreyim!" dedi.

Onun arabasına bindik. Arabayı bize teslim etti, kendisi yanımızda misafir gibi oldu. Şam'da arabanın sağ ön teker bilyası sarma yaptı. Arabayı ben kullanıyordum, gecenin onbir onikisi gibiydi, durduk. O arada birkaç kişi belirdi. Biz bir şey söylemeden tekeri söktüler, iki üç saat bilyayı sökmek için murçla uğraştılar; tamir ettiler. Ayrıca yedek bilya verdiler.

Sabah namazından sonra Camii Emeviye'ye gittik. Cami imamı Abdürrezzak Efendi tefsir dersi yapıyordu. Dersten sonra yanına vardım, Türkçe olarak "Hoş geldiniz!" dedi. Hocaefendimiz'i sordu. Ben de, cumartesi günü hacca geleceklerini söyledim. "Ben de çarşamba günü uçakla gideceğim." dedi.

Oradan hareket ettik. Ürdün Suud sınırına geldiğimizde gece vaktiydi. Pasaportları alıp muamele için içeriye girince, Konyalı hacılarla karşılaştık. Almanya'dan geliyorlarmış, otobüslerinde de yer varmış. Bizi otobüslerine aldılar; onlarla beraber hac yaptık, İSPA'dan yer ayarladık.

Ertesi gün sabah namazına Medine-i Münevvere'ye vardık. Namazdan sonra hiç bir zorluk çekmeden Hocaefendimiz'i bulduk.

Kendileri bizi İSPA'ya sormuşlar:

"—Karayolu hacılarından haber var mı?" diye...

İSPA yetkilileri de:

"—Devletin garantisi yok!" demişler.

Hocaefendimiz de:

"—Yaradanımızın garantisi var!" demişler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bize büyüklerimizin kadr ü kıymetini bilmeyi, gösterdikleri yolda yürümeyi nasib eylesin...

03. 06. 1996 - Konya

49. GERÇEKTEN BİR LİDERDİ

Mehmed GÜNEY[73]

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smil'lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn…

Değerli büyüklerim ve kıymetli kardeşlerim!

Hocaefendi Hazretleri gibi bir deryâdan, bizim gibi acizlerin bazı yönleriyle bile olsa bahsetmeleri ve bu cesareti göstermelerini, "Câhil cesur olur." şeklinde mütalaa ediyorum.

1972 yılında biz İskenderpaşa'da Hocaefendi Hazretleri'yle müşerref olduk. Bir dönem lütfettiler, tekkede de kaldık. O süre içerisinde biz Hocaefendi Hazretleri'ni, tasavvufî yönüne ilâve olarak ilmî yönüyle, ekonomik ve sosyal yönüyle bir bütünlük içinde gördük. Hayatı bütün olarak

---

[73] Mehmet Güney: 1952 yılında Ordu'nun Aybastı ilçesinde dünyaya geldi. Ortaokulu ve liseyi Denizli'de, ağabeyinin yanında okudu. 1972 yılında İDMMA (Yıldız) İnşaat Bölümü'nü kazandı, İstanbul'a geldi. İlk sene İDMMA'da gayretli, samimi kimselerle tanıştı. 2. ve 3. sınıftayken İskenderpaşa Camii Yurdunda kaldı.

1976 yılında MTTB Akıncı ayrışması oldu. İslamcı gençlik daha çok Akıncılara rağbet etti. 1977 yılında Akıncılar Derneği genel başkanı oldu. 12 Eylül 1980 ihtilalinden sonra yurtdışına çıktı. Pakistan'da, Afganistan'da bulundu. Ruslara karşı Hizb-i İslâmî, Cemaat-i İslâmî gibi muhtelif gruplarla birlikte savaştı. 1986'da kolundan yaralandı. O yıl Ağustos ayında hacca gitti.

Hac esnasında M. Es'ad Coşan Hocamızın teşvik ve destekleri ile evlendi. Evlendikten sonra dört yıl Pakistan ve Afganistan'da kaldı. Daha sonra 1990'da Türkiye'ye döndü. Özel sektörde çalışan arkadaşları kendisine destek oldular.

Şu günlerde *İnsan Medeniyet Hareketi* adı altında sosyal çalışmalarını sürdürmekte, gençlere faydalı olmaya çalışmaktadır.

değerlendiriyor, aşırılıklardan sürekli bizleri muhafaza ediyor, ifrat ve tefritten hep alıkoyuyordu. "Aziz kardaş! Bir istikamet bin kerâmetten evlâdır." dediklerini belki bin kere işitmişizdir.

Burada bulunan kardeşlerim ve ağabeylerim de mutlaka hatırlayacaklardır; Hocaefendi Hazretleri bir lider ve idareci olarak, onun yoluna lâyık olmasa bile, kendisine gelen herkesi gerçekten idare ediyordu. O insanlara yerine göre güleryüz, tebessüm, ikram, davetlerine icabet gibi durumlarda bulunuyordu. Ama aslâ taviz vermiyordu. Hocaefendi gerçekten bir liderdi ve eseri de cemaatimiz...

1980 yılı öncesinde şehid edilen Zeytinburnu İmam-hatip Okulu Öğretmeni Sedat Yenigün Ağabey'in çocuğunu Hocaefendi Hazretleri'ne getirmişlerdi. Annesi dedi ki:

"—Efendim! Çocuk dört yaş, dört ay ve dört günlük olunca İslâmî eğitiminin başlaması gerekirmiş. Ben de bir elifbâ cüzü ile birlikte size getirdim. Siz başlatır mısınız?"

Biz bir köşede dururken, daha beş yaşına gelmemiş bir çocuk, her şeyiyle çocukluk vasıflarını taşıyor... Hocaefendi Hazretleri, "Elif... Be..." diyor, çocuk demiyor.

Orada odasında, bir cami maketi vardı merhumun... Çocuk Hocaefendi Hazretleri'ne sordu:

"—Bunun ışığı nereden yanıyor?" dedi.

Kalktı, onu çocuğa gösterdi:

"—Buradan yanıyor." dedi.

Sonra çocuk:

"—Okurum ama kamyon isterim!" dedi.

"—Peki, oku o zaman, bu amca sana kamyon alsın!" dedi.

Bize yönelerek:

"—Alır mısın?" dedi.

"—Tabii alırım!" dedim.

Ondan sonra çocuk besmeleyi çekti, okumaya başladı.

Akıncılar Derneği'nde beraber vazife yaptığımız, Arif Altınbaş kardeşimizle, özel bir meselesi için kendilerini ziyarete gitmiştik. Uzunca oturduk herhalde ki, Arif'in ayakları uyuşmuş; ayağa kalkınca dengesini kaybetti ve düştü.

Hocaefendi merhumun, —ağır bir ameliyat geçirmelerine rağmen— bir annenin bir babanın şefkatinden çok daha öte, "Aman evlâdım!" diye koluna girip, elindeki bastonunu, "Buyur, sana vereyim!" diye uzattığını hatırlıyorum.

Yine bir vesîle ile kendilerini ziyarete gittiğimde, Tekirdağlı bir amca sabah erkenden Hocaefendi Hazretleri'nin huzuruna gelmiş, "Efendim, bu gece şu rüyâyı gördüm!" diye bir kelime atlamadan onu anlatmaya çalışıyordu. Rahmetli o kadar ilgi gösteriyordu ki, "Ey Amcabey, daha... Ey Amcabey, daha..." diye o ihtiyarın gönlünü hoş ediyordu.

Hocaefendi'nin çocukla çocuk oluşu, gençle genç oluşu, yaşlı ile yaşlı oluşu; bize Allah Rasûlü'nün hâliyle hallendiğini gösteriyor.

Akıncılar Derneği yönetiminde bulunduğumuz zamanlarda, kendileri ile istişare ettiğimizde:

“—Şu meseleyi şöyle yapın ama, gidin falanca ağabeyinize de bir danışın!” derlerdi.

Bu bizi çok tedirgin ediyordu. O ağabey diye bizi gönderdiği insanlar, belki de bizim o yaşadığımız dönemi ve hâlet-i rûhiyemizi bilmeyen insanlardı. Birkaç defa böyle tekrarladıktan sonra, bizim rahatsızlığımızı hissettiler ki:

“—İrtibatınız olsun diye istiyorum Mehmed!” buyurmuşlardı.

Eski nesillerle yeniler arasında bir kopukluk olmamasını, gerçekten cemaat olmamızı arzu ederlerdi.

Akıncılar Derneği’nin bölge toplantıları için Konya, Maraş vs. yerlere gitmeden önce duasını almak ve elini öpmek için ziyaretine gittiğimde:

“—Haa, öyle bir yere mi gidiyorsun, genç insanlarla mı muhatab olacaksın? O zaman, her gittiğin yerde genç kardeşlerine şu ayeti oku!” diye, Sure-i Feth’in son ayetini baştan sona okudu. Orada geçen mü’minlerin vasıflarından;

“—Mü’minin vasfı kâfirlere karşı şiddetli ve azametli, mü’mine karşı yumuşak ve şefkatli olmaktır. Bunu her gittiğiniz yerde söyleyin!” buyurdular.

Sonra, *Tasavvufî Ahlâk*’ta değişik yerlerde zikredildiği gibi:

İçme düşman elinden su, ol su kandırmaz seni;
Korkma düşman’dan, ateş olsa yandırmaz seni!

diyerek, genç adam olarak bizi bir kere daha motive ettiler.

Sekseni aşmış yaşlarına rağmen, genç insanlar olarak her gittiğimizde, Hocaefendi’yi kendimizden bir adım daha ilerde bulurduk. Gerçekten o bir öncüydü ve gerçekten bir kuşatıcıydı, idare ediciydi. Hepimizin üzerinde emeği çok büyüktür.

Mekânı cennet olsun... Başta Rasûlüllah SAS Efendimiz olmak üzere, onun yolunda giden silsile-i sâdâtımızın, bütün meşâyihle birlikte bu kutlu yolu izleyen büyüklerimizin şefaatlerinden Rabbim cümlemizi hissedâr eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Ve âhirü da'vânâ eni'l-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn…

14. 11. 1996 - Hâcegân **/ İSTANBUL**

50. SEVGİ VE ŞEFKAT NÜMÛNESİ

Dr. Metin ERKAYA[74]

Lisede öğrenciydim. Okuduğum kitaplardan bir kâmil mürşidin gerekli olduğunu öğrenmiştim. Yıldız Mühendislikte okuyan bir ağabeyimiz (Rüstem Altınbaş) Hocaefendi'den bahsetti. Onların öğrenci kampı varmış, kampa katılmak için beraber İstanbul'a gittik. Ortaköy'de Abdurrahman Paşa Köşkünde kalıyorduk.

Bir pazar günü (09.07.1972) hadis dersi için İskenderpaşa Camii'ne gittik. Kendilerini ilk kez o

---

[74] Dr. Metin Erkaya: 1957 yılında Ankara, Sincan'a bağlı Kurtşıh (Çiçektepe) köyünde dünyaya geldi. İlkokulu köyünde okudu. Ortaokulu, lise 1 ve 2'yi Sincan'da okudu. Lise 3'ü Ankara Kurtuluş Lisesi'nde okuyup 1973'te mezun oldu. Kasım 1973'te İstanbul Tıp Fakültesi'ne başladı, Mart 1980'de mezun oldu.

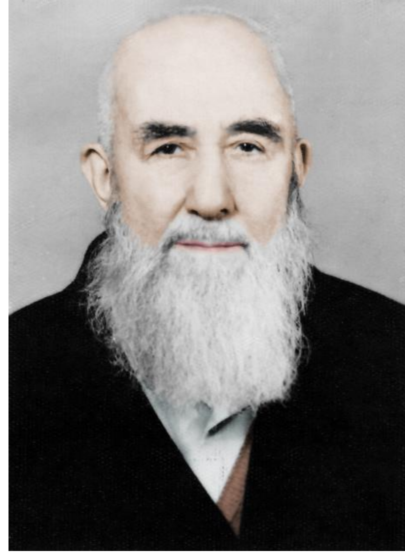
Üniversite yıllarında ilk iki yıl İskenderpaşa Camii Yurdunda, beş yıl Vefa'da İlim Yayma Vakfı Yurdunda kaldı. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. İlim Yayma Vakfı Yurdunda öğrenci temsilciliği, gece memurluğu ve yurt doktorluğu görevlerinde bulundu (1975-1980). MTTB'de İstanbul Tıp Fakültesi Talebe Derneği yönetiminde bulundu. Her türlü öğrenci faaliyetiyle yakından ilgilendi.

Askerlikten sonra Haziran 1982'de Ankara Sincan'da muayenehane açtı. 2007'ye kadar serbest hekimlik yaptı. 2007'de tıp merkezlerinde çalışmaya başladı. Halen Kudret Hastanelerinde acil hekimliği yapmaktadır.

1986-1996 yılları arasında Hakyol Vakfı ve İlim-Sanat Vakfı Ankara şubesinde yönetici olarak görev yaptı, öğrencilerle ilgilendi. *İslâm*, *Kadın-Aile* ve *Panzehir* dergisi yayın kurullarında görev aldı. Son Uyarı gazetesinde yazılar yazdı (1994-2001). Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin ve M. Es'ad Hocaefendi'nin sohbetlerinden kitaplar hazırladı. Bu kitaplar Seha Neşriyat tarafından yayınlandı.

Kendi eserleri: *Özbekçeyi Öğreniyoruz, Savaş ve İlkyardım, Anılarla Mehmed Zâhid Kotku Hz.*

zaman gördüm: Yüzleri aydınlık, uzunca beyaz sakalları pırıl pırıldı. Çok heybetli görünüyorlardı. İçimi bir heyecan kapladı, aklımdan her şey gitti. Gözlerimi ayıramıyordum, hayran hayran bakakaldım.

Bir ara içimden, “Acaba bana bakarlar mı?” diye düşündüm. Göz göze geldik. Tesadüf mü diye üç kez daha denedim. Her seferinde gözümün içine bakıyorlardı. Keşif sahibi bir zat olduklarını anladım. Ertesi hafta hadis dersinden sonra evde ziyaret ettik, ders tarif ettiler. Tarif edilmez bir sevinç içindeydim.

İstanbul Tıp Fakültesi’nde okurken, ilk yıllar İskenderpaşa Camii’nin yurdunda kaldım. Vefatlarına kadar da öğrencilik dolayısıyla İstanbul’daydım. Bu sebeple pek çok kereler huzurlarında bulundum. Uzaktan yüzüne bakmaya doyamazdık. Yakınında olduğumuz zaman, bakmaya cesaret edemezdik. Yanında iken aklımızda olanları unuturduk. Bir şey sordukları zaman zor cevap verirdik. Saatlerce otursak, yanından kalkmayı canımız istemezdi.

Çok merhametli ve şefkatli idiler. Özellikle hacca giderlerken çok duygulu olurlardı. O gün, genellikle İşrak namazından sonra, bazen caminin içinde, bazen dışında elini öpmek için sıraya girerdik. Hüzünlü ve yaşlı gözlerle herkese tek tek teveccüh ederlerdi. Elini öperken, çok yavaş bir sesle:

“—*Cezâke’llàhu hayran kesîrâ*” (Allah seni çok çok hayırlarla mükâfatlandırsın!) dediklerini duyardık.

El öpmeler bittikten sonra, ellerini kaldırıp dua ederlerdi. Duanın yarısına gelmeden gözlerinden yaşlar dökülmeğe başlar, sesleri ağlayımsı olur; duayı tamamlayamadan müsaade isteyip

ayrılırlardı. Uzak bir yere gidecek şefkatli bir babanın, küçük çocuklarından ayrılması gibi bir hal içinde olurlardı. Müthiş bir sevgi ve şefkat nümûnesi idiler.

Bu sevgi ve şefkat, bütün davranışlarında görülürdü. Caminin içinde otururken, birisi gelse kulağına bir şey söylese; onu dinlerler, sıkıntısını gidermeğe çalışırlardı. Genellikle namaz çıkışlarında, problemi olanlar cami ile evin arasına sıralanırlardı. Herkesi tek tek dinlerler, uygun tavsiyelerde bulunurlardı. Kendisiyle görüşen kimse elini çekmedikçe, onun elini bırakmazlardı. Elini öptüğümüz zaman sıkıntılarımız gider, gönlümüz huzurla dolardı.

Mahallenin küçük çocukları caminin avlusunda beklerler, namaza gelirken elini öperlerdi. Bazen çocuklardan gecikenler olur;

"—Hocaefendi! Hocaefendi!" diye arkasından seslenirlerdi.

Arkasına döner, onları beklerdi. Elini öpmelerine izin verir, gönüllerini hoş eder, camiye öyle girerlerdi.

Müridlerine karşı çok sabırlı ve fedâkâr davranırlardı. Özellikle daha önceki şeyh efendilerden intikal eden ağabeylere ayrı bir müsamaha gösterirlerdi. Onların serbest davranışlarına, itirazlarına sabrederler, kaba ve yüksek sesle konuşmalarına tahammül ederlerdi.

Caminin yurdunda kalan öğrencilerle husûsî ilgilenirlerdi. Onlara yemek, meyva vs. gönderirler, bayramlarda harçlık verirlerdi.

Evine gelen ziyaretçilere de çok şefkatli davranırlardı. Bir tek kişi için bile müracaat etsek, kabul ederler; oturup ders tarif ederlerdi. Huzurunda bazen usül adab bilmeyen kimseler de olur; havadan sudan konuşurlardı. Onları büyük bir sabırla dinlerler, hoşuna gitmese de belli etmezlerdi. Ziyaretçiler fazla oturdukları zaman, rahatsız bile olsalar hissettirmezlerdi.

Bir keresinde tıpta okuyan üç arkadaş (Servet, Sadık, Hüseyin) intisab etmek istiyordu. Namaz çıkışında elini öptük.

Arkadaşların ders almak istediklerini kendilerine arz ettim. Evde müsait olmayan bir durum olmalı ki:

"—Necâti Efendi'ye götür, tarif ediversin!" buyurdular ve yürüdüler.

İçimden:

"—Keşke Hocamız tarif etseydi." diye düşündüm.

Tam o sırada durdular, geriye dönüp bana:

"—*El-vekîlü ke'l-asl*" buyurdular.

Ben Arapça bilmiyordum ama, "Vekil asıl gibidir." dediklerini anladım.

Zaman zaman Ankara'ya gelirler, M. Es'ad Coşan Hocamız'ın evinde misafir olurlardı. Akşamları çok zaman ağabeylerden birinin evinde sohbet olurdu. Hocamız yarım saat - kırk beş dakika sohbet eder, ardından Hatm-i Hàcegân ve zikir yaptırırdı. Sonra da intisab etmek isteyenlere ders tarif ederdi.

Annem de ders almak istiyordu. 1973 yılı Mayıs ayında, sabah saat 10 gibi M. Es'ad Coşan Hocamızın Kalaba'daki evine gittik. Bizi salona aldılar. Hocamız geldi, elini öptüm, oturduk. Biraz

sonra kapı çaldı, erkek misafirler geldi. Annem hanımlar tarafına geçti. Annem şalvarlı ve yaşmaklıydı. Üzerinde atkısı vardı.

Hocamız Orhan Batı'ya:

"—Sizin hanımlar da zikir yapar mı? Bakın, köyden ders almak için gelmiş!" dedi.

O da cevaben:

"—Köylü hanımlar başka… Onlar İstiklâl Harbinde de çok fedakârlık yaptılar, bomba taşıdılar." dedi.

Ardından Hocamız tekrar sordu:

"—Seçim çalışmaları nasıl gidiyor, Necmi ne yapıyor?" dedi.

O da cevaben:

"—Efendim, Emniyetle(!) dolaşıyoruz." dedi, yaptıkları çalışmaları anlattı.

Sonra Hocamız hanımlar tarafına geçti, anneme ders tarif etti. Necmeddin Yüceler Amca'ya kahvaltı için davetli imişler. Bizi de götürdüler. Meteoroloji'ye yakın, villa tipinde bahçeli bir eve gittik. Başka misafirler de vardı. Kahvaltıdan sonra Hocamız *Hatm-i Hàcegân* ve sesli zikir yaptırdı. 100 *Lâ ilâhe illa'llah*, 300 kadar *Allah*, 100 defa da (*Allàhümme salli ve sellim alâ şefîinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn*) dedirttiler. Sonra dua ettiler.

Ders almak isteyenler Hocamızın önüne halka oldular. Geride duran başka kimseler de vardı. Hocamız onlara:

"—Siz buyurmaz mısınız? Bizim memlekette baklava yerken, tatlı bir şey yerken çevredeki kimseler de davet edilir." dedi.

Onlar ev sahibiyle fısıldaştılar. Ev sahibi:

"—Efendim, onlar başka yerden dersliymiş." dedi.

"—Eh, madem öyle, kendileri bilirler." dedi, ders almak isteyenlere ders tarif etti.

Ondan sonra, biz müsaade isteyip ayrıldık.

İskenderpaşa Camii'nde cuma günleri öğleden önce yarım saat – kırk beş dakika, pazar günleri de ikindiden sonra bir saat *Râmûzü'l-Ehâdis*'ten hadis dersi yaparlardı. Hadis dersleri tevafuklarla dolu olurdu, herkes gönlündeki problemin cevabını alırdı.

1977 yılı baharıydı. Bir pazar günü hadis dersine M. Es'ad

Coşan Hocamız'la beraber geldiler. Ders yaparken üzerinde oturdukları mindere M. Es'ad Coşan Hocamız'ı oturttular:

"—Bundan sonra dersi Es'ad yapacak!" dediler.

Sonra, kendileri de yanına, yere oturdular. O günden sonra, dersleri Mahmud Es'ad Coşan Hocamız yapar oldu.

Yalnız bir seferinde Mahmud Es'ad Coşan Hocamız Ankara'dan gelememişlerdi, cemaat de bekleşiyordu. Bir de baktık, Efendi Hazretleri acele acele geldiler. Üzerlerinde entari vardı, ayakları da çıplaktı. Kırk beş dakika kadar ders yaptılar. O günden sonra bir daha ikindi dersi yaptıkları görülmedi.

Hocamız, Ekim 1979'da uzun süre kalmak üzere gittiği Hicaz'dan, ağır hasta olarak Şubat 1980'de döndü. Midesinde tümör varmış. Mart 1980'de Vatan Özel Hastanesi'nde ameliyat oldu. Midesinin üçte ikisini almışlar. Ameliyat başarılı geçmiş.

Ameliyattan önce bazı vasiyetlerde bulunmuş: Emr-i Hak vaki olur da vefat ederse, Süleymaniye Camii Haziresine

defnedilmesini; mümkün olmazsa, İskenderpaşa Camii yanına defnedilmesini istemiş. “O da mümkün olmazsa, herhangi bir yere defnedersiniz!” demiş.[75]

M. Es’ad Coşan Hocamıza da; kendisinden sonra irşad vazifesini yürütmesini, ilk fırsatta Anadolu’ya seyahat etmesini, büyük bir mâni olmadıkça İskenderpaşa Camiini terk etmemesini vasiyet etmiş.

Ameliyattan sonra genel durumu düzeldi. Hastaneye ziyaretçi kabul etmeye başladılar. 31 Mart günü okulda son sınavı verdikten sonra, Dr. Hanefi Demirtaş ile birlikte ziyarete gittik. Gelenlerle M. Es’ad Coşan Hocamız ilgileniyordu. Bizi içeri aldı;

“—Baba, Metinler geldi. Okulu bitirmişler…” diye Hocamız’a arz etti.

Hocamız sağ yanı üzere yatıyordu. Sol eli üzerinde serum takılmasından oluşan morluklar vardı. Bize doğru döndü, elini öptük.

“—Vakıf Gurebâ Hastanesi’nde çalışsınlar, gariplere hizmet etsinler!” buyurdu.

Bunun üzerine Ankara’ya, Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne gittik, Genel Müdür’le görüştük. “İhtiyaç yok!” diye bizi tayin etmedi. Hocamızın arzusunu yerine getiremedik.

Ameliyattan iki ay sonraydı (Mayıs 1980). Bir grup arkadaşla ziyarete girdik. Sokağa bakan odada, pencerenin önünde, bir divanda oturuyorlardı. Oturdukları yerden, karşı binanın duvarına yazılan sloganlar görülüyordu. Bize bir olay anlattılar:

“—Dün İzmit’ten bir efendi geldi. Seyyidmiş, elinde bir şecere vardı; onu okutmak için gelmiş. Bana dedi ki:

‘—Biz Ülkücüyüz, biz de şeriatı getireceğiz!’

‘—Namaz kılar mısın?” dedim.

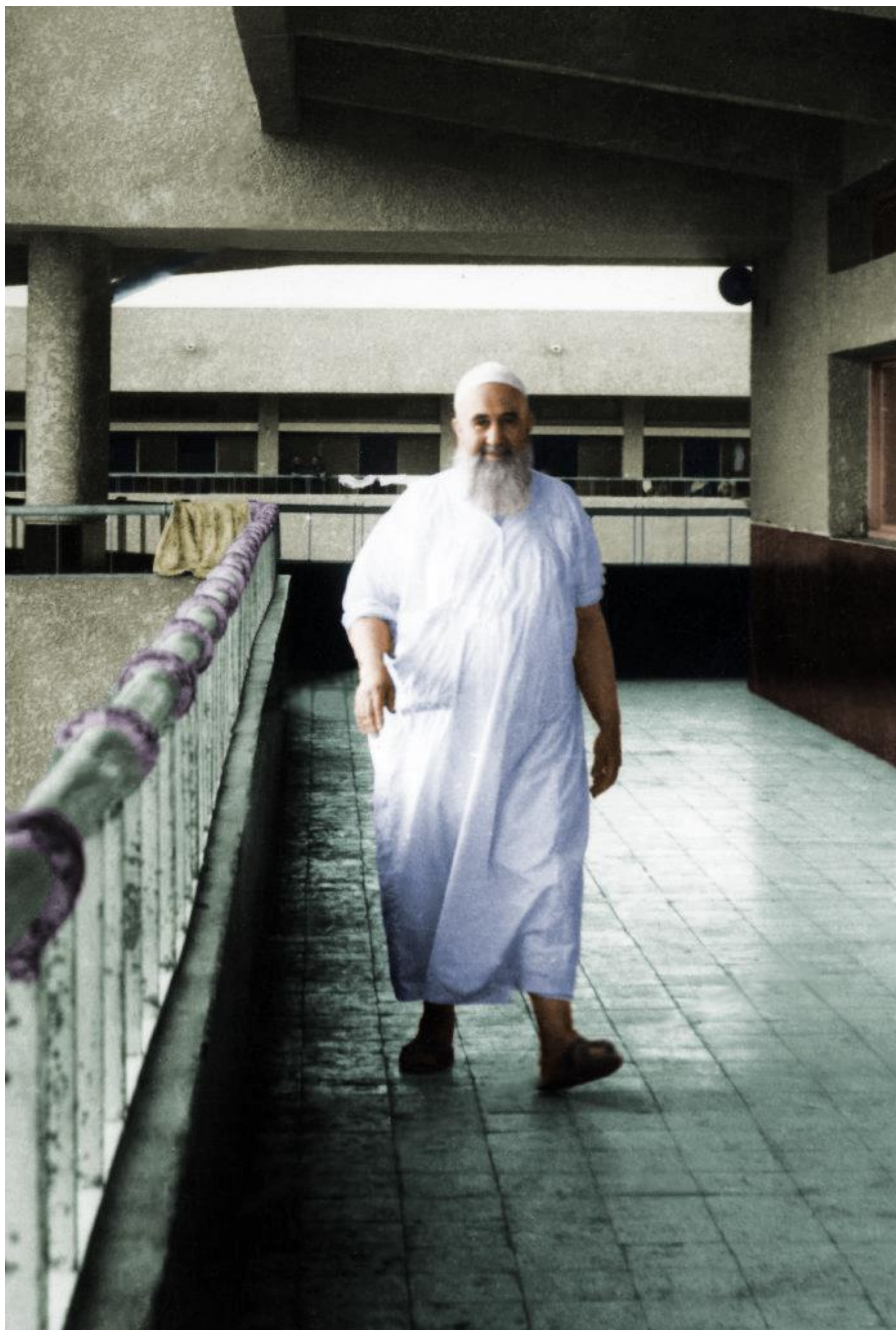
‘—Kılmam...” dedi.

‘—Kur’an okumasını bilir misin?” dedim.

‘—Bilmem...” dedi.

---

[75] Bunun üzerine, Başbakanlık Müsteşarı Turgut Özal’a haber verilmiş, Demirel hükümetinden Hocamızın Süleymaniye’ye defni konusunda kararname çıkartılmıştır.

'—Bu halde nasıl getireceksiniz şeriatı?' dedim." buyurdular.

Sonra bize dediler ki:

"—Ne Ülkücü olun, ne Akıncı olun! Duvarlara yazı yazmakla rejim değişmez! Süleyman (Demirel) der:

'—Yedi yüz bin askerimiz var, şu kadar polisimiz var...'

Bunlar isteseler, anarşiyi hemen durdururlar."

Aramızda Bursalı arkadaşlar da vardı. Çıkarken onlar dediler ki:

"—Efendim! Konya'da arkadaşlar *Akıncı Gençlik Derneği* diye bir dernek kurmuşlar, Bursa'ya onun şubesini açmak istiyoruz; ne dersiniz?"

"—Kurmayın!" buyurdular.

Bu sözler Konya'ya ulaşınca, oradan gelen bazı arkadaşlar:

"—Efendim! Ağabeyler kurun dedi de onun için kurduk da... Şöyle de, böyle de..." diye bazı gerekçeler öne sürmüşler. Efendi Hazretleri de susmuşlar, bir şey dememişler.

Aradan bir kaç ay geçip 12 Eylül darbesi olunca, dernek yöneticisi arkadaşlar hep tutuklandılar. Bazıları ikişer yıl hapiste yattılar, Mamak'ta işkence gördüler. Efendi Hazretleri'nin çok önceden olayları sezdikleri ve ihvânını korumak istedikleri zamanla anlaşıldı.

6 Kasım 1980 perşembe günüydü. Rahatsız olduklarını ve Hicaz'dan döneceklerini duyduk. Öğle namazından sonra, caminin avlusunda beklemeye başladık.

Saat ikiye beş kala arabayla geldiler. Arabadan indirip tekerlekli sandalyeye koydular. Sandalyeyi kucaklayıp merdivenleri indirdiler. Çok bitkin bir haldeydiler. Başlarında örme bir takke vardı. Yüzleri sararmıştı. Hüzünlüydüler. Sakallarındaki o canlı parlaklığın yerini, gümüş renginde bir solukluk almıştı. Vücutları zayıflamıştı.

Merdivenlerden indirildikten sonra, o sandalyemsi şeyin içinden hafifçe sağa doğru döndüler:

"—*Es-selâmü aleyküm!*" dediler.

Sesleri çok zayıftı. Eve götürüldüler. Bu kendilerini son görüşüm oldu.

Herkes çok üzgündü, kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Hiç kimse doktorların dediklerine inanmak istemiyordu. Bu endişeli durum, 13 Kasım perşembe günü yerini gözyaşlarına bıraktı. "*Her gelen gitse gerektir!*" dedikleri, kendileri için de vâki olmuştu. Acı haberi duyanlar camiye toplanıyorlardı. Caminin içinde herkes Kur'an okuyor, hazin bir sessizlik herkesi kuşatıyordu. Öğleden sonra gökyüzü de bu ağıta katıldı, hafif bir yağmur yağmaya başladı.

14 Kasım günü cuma namazından önce, Süleymaniye Camii'nin içi, dışı, avlusu ve çevre sokaklar, yollar cemaatle doldu. Yurdun hemen her tarafından ve yurtdışından gelenler görülüyordu. Üzgün fakat çok vakarlı bir kalabalık vardı. Hemen herkes sessiz sessiz ağlıyordu.

Cuma namazı kılındı. Cenâze namazını kıldırması için, Necâti Amca'nın gelmesi bekleniyordu. Caminin içinden çıkıp musallâya gelmesi kalabalıktan dolayı gecikince, bir ağabeyin arzusuyla orada bulunan başka bir Hocaefendi cenâze namazını kıldırdı.

Namazdan sonra, tabut eller üstünde kabristanın kapısına doğru yönelince, pek çok kardeşimizin kendisini tutamayıp hüngür hüngür ağladıkları görülüyordu. İzdihamdan dolayı çok az kimsenin kabristana girmesine izin verdiler. Namaz süresince hafif hafif yağan yağmur hızlandı. Cemaat mahzun, boynu bükük camiden dağıldılar.

Ondan sonraki günler İskenderpaşa'da hatimler okunuyor, dualar ediliyordu. Cemaat suskundu, kimse çok fazla konuşmuyordu. Efendi Hazretleri'nden sonrası için genel bir açıklama yapılmamıştı. Sonradan öğrendiğimize göre, bazı ağabeyler tedbir olsun diye yeni durumu, yâni M. Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in irşad görevini, gizlemeyi uygun görmüşler. Bu arada, "Efendi Hazretleri bir mektup bırakmış da, 40 gün sonra açılacakmış da..." gibilerden yanlış haberler yayılıyordu. Bu

durum kısa süre de olsa, birçoklarında şaşkınlığa yol açtı.

Biz de yurtta, öğrenci arkadaşlarla oturup, bu vazifenin kime verilmiş olabileceğini müzakere ettik. İlim yönünden, güzel ahlâk yönünden, bütün cemaatin sevgisini kazanmış bir kimse olarak, irşad görevinin Es'ad Ağabeyimiz'e verilmiş olabileceğine karar verdik. Hem zâten hadis derslerini yapsın diye, Efendi Hazretleri bizzat elinden tutarak kürsüye oturtmamış mıydı!..

Fakat maalesef, 40. günü Ankara'da Hacıbayram Camii'nde yapılan hatim duasına kadar, bu konuda sağlıklı bir bilgi edinemedik. O gün hatim duasından sonra, herkesin elini öpüp biat etmesiyle, M. Es'ad Coşan Hocaefendimiz'in irşad vazifesi ilân edilmiş oldu.

Askerlik dolayısıyla ancak 4 Ocak 1981 günü İstanbul'a gidebildim. Sabah namazına İskenderpaşa'ya yetiştim. Cami dopdoluydu. Cemaatte bir canlılık vardı. Caminin içinde, sağ tarafta, müezzin mahfelinde sarıklı, krem renkli cübbeli, siyah sakallı, heybetli bir zât-ı muhterem oturuyordu. Eski Es'ad Ağabeyimiz'den çok farklıydı. Dua kitabından (*Evrad*) okudular. Sonra, Hatm-i Hâcegân yaptırdılar, dua ettiler. İşrak namazı kılındı. Cami çıkışında elini öptük, bağlılıklarımızı arz ettik.

İkindi hadis dersi çok kalabalıktı. Cemaat caminin avlusunu doldurmuş, caddeye taşmıştı. Namaz kılınırken, bir kısım cemaat ayakta kalmıştı. Hadis dersinden sonra cami avlusu bayram yeri gibiydi. Herkes birbiriyle musafaha ediyordu. Uzak yerlerden gelenler dostlarıyla, arkadaşlarıyla hasret gideriyorlardı. Ders alacak arkadaşlar caminin arka kısmındaki misafirhaneye götürülüyordu. Herkes coşkulu ve ümit doluydu.

Hocaefendimiz camiden çıkarken yol açıldı. El öpmek için yine sıraya girildi. Sorunları olanlar yine fısıldaştılar. Her şey Efendi Hazretleri'nin (Rh. A) zamanındaki gibiydi.

Efendi Hazretleri'ni (Rh. A) ziyaret etmek için Süleymaniye'ye gittiğimizde, pek çok ziyaretçiyle karşılaştık. Kabrin üzerine çimenler ekilmiş, çiçekler dikilmişti. Sanki sağlığında ziyaret

ediyormuş gibi içimiz huzurla doldu, yanından ayrılmayı canımız istemedi. Hasret gözyaşlarıyla selâm verip ayrıldık.

Şimdi aradan 15 yıl geçti. M. Es'ad Coşan Hocaefendimiz de aynı tarzda, herkese sevgi ve şefkatle muamele ettiler. Bütün Anadolu'yu dolaştılar, nerdeyse bütün ihvânı birer birer ziyaret ettiler. Özellikle yaşlılara ve Efendi Hazretleri'nin (Rh.A) döneminden kalan ihvâna sabır ve müsamaha gösterdiler. Onların itirazlarına, kırıcı davranışlarına tahammül ettiler.

Yoğun bir faaliyet içine girdiler. Efendi Hazretleri'nin (Rh.A) yapılmasını arzu ettiği pek çok şeyi gerçekleştirdiler. Caminin yanındaki evler satın alınıp cami genişletildi. Ankara'da ve başka şehirlerde de hadis dersleri yapıldı. Vakıflar, dernekler kuruldu; hizmetler yaygınlaştırıldı. Dergiler yayınlandı, yayınlanıyor. Şirketler kuruldu, okullar açıldı. Birçok yerde radyo yayınları başlatıldı. Cemaat büyüdü, genişledi; yurtdışına, başka ülkelere, başka kıtalara yayıldı.

Gençlerle yakından ilgilendiler; doktorlar, doçentler, profesörler yetiştirdiler. Yayıncılar, eli kalem tutan yazarlar, araştırmacılar yetiştirdiler. Çeşitli mesleklerde uzmanlar, işadamları yetiştirdiler. Sayıları yüz binlere varan, Hakk'a bağlı, kimseye eyvallah etmeyen, aydın bir topluluk oluşturdular.

Hocaefendilerimizin bu sevgi ve şefkatlerinin sonucu olarak, bugün yüz binler Mehmed Zâhid Kotku Efendi Hazretleri'ni tanıyor, eserlerini okuyor; hemen her gün ruhuna Fatihalar gönderiyor, himmetlerini taleb ediyor. Binlerce genç onun ismini taşıyor. Bu vesîleyle biz de kendilerini sevgi ve hürmetle anıyor, yoluna ve dergâhına bağlılıklarımızı arz ediyoruz.

01. 06. 1996 - Sincan / ANKARA

51. ESKİ RAMAZANLAR

Abdüllatif DUYGULU

Eski Ramazanlar deyince çok eskilerden değil, bundan 10 sene, 15 sene [şimdi 40 yıl] öncesinden, öğrencilik yıllarında İskenderpaşa Camii'nde geçirdiğimiz Ramazanlardan bahsetmek istiyorum.

Caminin arka tarafındaki yurtta kalıyorduk. Otuz arkadaştık. Efendi Hazretleri (Rh. A.) imamlık yapıyorlardı. Çok zaman namazları kendileri kıldırırlardı. Namazlardan sonra cemaatle yakından ilgilenirler, camiden evin kapısına kadar sıralanmış olan muhtelif kimselerin dertlerini dinler, yardımcı olmağa çalışırlardı. Kapıları her zaman açıktı. Her fırsatta hakkı tavsiye ederler, büyük küçük herkese şefkatle muamele ederlerdi.

Ramazan ayı gelince, ilk teravih kılındıktan sonra Ramazan hakkında kısa bir konuşma yaparlar ve cemaatin Ramazanını tebrik ederlerdi. Bir seferinde şöyle dediklerini hatırlıyorum:

"—Bu Ramazan'da beş şeye dikkat edelim, dostlarımıza ve ahbaplarımıza da söyleyelim: Gözümüze hakim olalım, günahlara bakmayalım!.. Kulaklarımıza hakim olalım; kötü, günah şeyleri duymayalım!.. Ağzımıza hakim olalım, ağzımızdan kötü söz çıkartmayalım!.. Gırtlağımıza hakim olalım; haram lokmayı boğazımızdan aşağıya indirmeyelim!.. Ellerimize de hakim olalım, kimseyi incitmeyelim!.. Ramazan-ı Şerif'in kabulü bunlara bağlı... Bunlara hakim olamazsak, açlık yanımıza kâr kalır!"

Teravihler hatimle kılınırdı. Değişik iki imam kıldırırdı; on rekâtını birisi, on rekâtını birisi kıldırırdı. Efendi Hazretleri de cemaat olarak katılırlardı. İstanbul'un her yerinden gelenler olur, cami dolar taşardı. İmamlardan ince sesli ve hızlı okuyanlar daha çok sevilirdi. Teravihten sonra Hatm-i Hacegân yapılırdı. Efendi Hazretleri bulunmadığı zamanlar, Necati Amca yaptırırdı. Onun kendine mahsus Kuran okuyuşunu ve Hatm-i Hacegân duasını,

“*Fetekabbelehâ rabbüha bi-kabûlin hasenin sırrına mazhar eyle...*” deyişini hep hatırlarım.

O zamanlar, Hatm-i Hacegan’dan sonra bir salevat okunurdu. O salevat artık “İskenderpaşa Salevatı” denilecek kadar cami ile özdeşleşmişti. Cemaatle bir ağızdan söylenirdi:

“*Allàààhümme salli alâââ seyyidinâââ muhammedin ve alâââ âââli seyyidinâââ muhammed… Bi-adedi külli dâââin ve devâââin ve bââârik ve sellim… Aleyhi ve aleyhim kesiiirâââ...*”

Sabah namazlarından evvel genç hafızlar bir cüz mukabele okurlardı. Sabah namazından sonra —diğer günlerde olduğu gibi— İşrak vaktine kadar camide beklenir, Evrad okunur, Hatm-i Hacegân yapılırdı. Cemaat ancak İşrak namazını kıldıktan sonra dağılırdı.

Efendi Hazretleri, Ramazan’da çok şevkli ve gayretli olurlardı. Normalde her zaman yaptıkları, cuma günleri cumadan evvel ve pazar günleri ikindiden sonraki hadis derslerine ilave olarak yeni dersler yaparlardı. Bir seferinde (1974) ilk on beş günde, öğle ve ikindi namazlarından sonra yarım saat *Et-Tergîb ve’t-Terhib*’den oruç bahsini anlattılar; ikinci on beş günde ise, aynı saatlerde *Münebbihat*’dan ders yaptılar. Daha sonraki yıllar, yatsı namazından önce de ders yaptıkları olurdu.

Akşamları camide iftarlık bir şeyler dağıtılır, daha sonra cemaatle akşam namazı kılınırdı. Efendi Hazretleri, Evvabîn namazını normal günlerde altı rekât kıldıkları halde, Ramazan’da iki rekât kılarlardı. Bir seferinde yine iki rekât kılıp çıkmak istediler. Arkada namaz kılanlar vardı, çıkamadılar. İki rekât daha kıldılar. Çıkarken, kenarda dikilenlere gülerek:

“—Şimdi yemek zamanı, sofuluk zamanı değil!” dediler.

Akşam namazından sonra caminin yemekhanesinde iftar yemeği verilirdi. Yemeklere daha çok öğrenciler katılırlardı. Bazen davet sahibinin yakınları da gelirdi. Cami cemaati, fazla kalabalık etmeyelim diye evlerine gitmeyi tercih ederlerdi.

Yemekte servisi yurtta kalan arkadaşlar yapardı. Efendi

Hazretleri'nin sofrasına genellikle misafirler, uzaktan gelen kimseler oturtulurdu. Oranın servisini tecrübeli arkadaşlar yaparlardı. Herkes teberrüken, Efendi Hazretleri'nin tabağından bir şeyler almayı, ondan yemeyi çok arzu ederdi. Tanıdıklarımıza, sevdiklerimize o tabaklardan iletirdik.

Yemekten sonra Efendi Hazretleri, yemek yiyenler için ve davet sahibi için uzun dualar ederlerdi. O yıllarda caminin yaşlı, heyecanlı, sinirli bir müezzini vardı; Efendi Hazretleri'ni de çok severdi. Millet ayağa kalkarken o da bir dua ederdi:

"—Ya Rabbi! Davet sahibinin sa'yini meşkûr, amelini makbul, zenbini mağfur eyle... Hocaefendimiz'i başımızdan eksik etme! O olmasaydı, bu davetler olmazdı." derdi.

Ramazan'ın son on günü gelince, Efendi Hazretleri i'tikâfa girerlerdi. Kendileriyle beraber 10-15 kişi de i'tikâfa girerdi. Kendileri caminin alt katında, müezzin mahfelinin sağ tarafında bir oda vardı orada kalırlardı. Diğer kimseler caminin üst katında kalırlardı. İ'tikafa girenlerin çoğu yaşlı kimselerdi; İçlerinde bir-iki de genç olurdu.

Efendi Hazretleri i'tikâfa çok önem verirler ve çok tavsiye ederlerdi. Bir seferinde şöyle dediklerini hatırlıyorum:

"—İ'tikâfın faydaları saymakla bitmez. En evvelâ, insanın misafir olduğu zata bakılır. Şimdi, bir bakana misafir olsanız, bir reis-i cumhura misafir olsanız; onu anlatmakla bitiremezsiniz. Siz, varlıkların sahibi Allah-u Teàlâ'nın evinde, Allah Celle ve A'lâ'ya misafir oluyorsunuz.

Kadir Gecesi bu on günün içerisinde... Bu sünneti ihya etmekle hem Kadir Gecesi'ni kaçırmıyoruz, hem de memleketimize gelecek belâları önlemiş oluyoruz.

Şimdi, herkes bir bahane bulur, işim çok diye... Peygamber SAS'deki işler kadar kimde iş vardı? On sene zarfında 27 tane muharebeye girmiş. Milletin işi var, devletin işi var... Fakirlik var, zaruretler var. Öyleyken yine de Cenab-ı Peygamber i'tikâfı bırakmamıştır."

Kadir Gecesi olunca çok şevkli olurlardı. Teravihten sonra, mihrabda oturdukları yerde dualar ve nasihatlar ederlerdi. Hatm-i Hâcegân ve sesli zikir yapılırdı. Sonunda musafahalaşma olurdu. Bazen Sakal-ı Şerif ziyareti yapılırdı. En sonunda tesbih namazı kılınırdı.

Son yıllarında (1980) rahatsızlıkları dolayısıyla teravihe kısmen gelebildiler. —Hadis derslerini ve i'tikâfı M. Es'ad Coşan Hocaefendimiz yaptırdı.— Ancak cuma namazlarından sonra15-20 dakika sohbet edebiliyorlardı. Fakat o yıl çok değişik bir uygulamaları oldu; Ramazan'ın son on günü boyunca, her gün ikindiden sonra evlerinde Hatm-i Hâcegân ve zikir yaptırdılar. Sesli sessiz değişik zikirler, ileri düzeyde zikirler öğretiyorlar ve tatbik ettiriyorlardı. Birkaç saat sürüyordu ama, içinde bulunulan mânevî hazdan dolayı bitmesini hiç istemiyorduk.

Aradan on yıl geçtikten sonra 1990 Ramazanında, bir sabah

vakti İskenderpaşa Camii'ne gitmek nasib oldu. İçeriye girerken ruhâni bir havayla karşılaştım, içimi bir huzur kapladı. Bir yere oturdum ama, sanki kâmil bir zât ile diz dize oturuyordum.

Mukàbele okundu. Namaz kılındı. Evrad okundu, Hatm-i Hâcegân yapıldı. İşrak namazı kılındı. Cemaatin bir kısmı çıktı, bir kısmı içerde kaldı. İçerde kalanlar i'tikâfdaydılar. Çoğu genç kimselerdi, sayıları yetmiş kadar vardı. Halsiz görünüyorlardı ama yüzleri pırıl pırıldı. M. Es'ad Coşan Hocaefendimiz de üst katta, perde ile ayrılmış küçük bir bölmede i'tikâfa girmişlerdi. Bir vesile ile yanına çıktık; orada ruhâniyet ve huzur daha da fazla idi. Yanından ayrılmayı canımız hiç istemedi.

O akşam Kadir Gecesiydi. Terâvih yine hatimle kılındı, yine iki imam kıldırdı. Hatm-i Hâcegân ve dualardan sonra Sakal-ı Şerif ziyaret edildi. Önce yüksek Sakal-ı Şerif rahlesi mihrabın önüne kondu. Cemaat ayağa kalktı, salevat getirilmeye başlandı.

Hocaefendimiz salevatlarla kırk bohçayı açtılar; Sakal-ı Şerif'i öpüp gözlerine sürdüler. Sonra iki eliyle rahlenin üzerinde

tuttular. Herkes öpüp gözüne sürüyordu. Sevinç ve heyecan içindeydik; sanki Rasûlüllah SAS'in elini öpüyorduk.

Cemaat çok kalabalıktı. On yıl önceki yaşlı amcalardan 4-5 kişi kalmıştı. O zamanki arkadaşlardan bazılarını gördüm; çocuklarıyla beraber gelmişlerdi. Tanımadığım genç kimseler çoğunluktaydı. Çok şey eskisi gibiydi. Değişen bir kaç şey vardı: Efendi Hazretleri gençleşmiş, cami büyümüş, cemaat çoğalmış; biz de yaşlanmıştık...

Ramazan'da kâmil insanların civarında olmak ne güzel![76]

İslâm, Mayıs 1991

---

[76] Bu yazı Ramazan'da (1991) İslâm dergisinde yayınlandı. M. Es'ad Coşan Hocamız Avustralya'da idiler. Bayramda, bayram tebriki için kendilerini aramıştım:

"—Metin, biz de senin yazını okuyorduk. Çok güzel olmuş, çok duygulandık. Allah kalemine kuvvet versin!" buyurdular. M.E.

52. EN BÜYÜK ESERİ

Prof. Dr. Hüseyin Gazi BAŞ[77]

Hocaefendi Hazretleri'ni tanımama, bir lise hocam vesile oldu. Üniversiteyi kazandığımı söylediğimde:

"—İstanbul'a gittiğin zaman orada, Fatih'te bir cami var; adı İskenderpaşa, imamının adı da Mehmed Efendi... Onu mutlaka ziyaret et! Üniversitedeki hocalarından da oraya gidenler vardır." dedi.

Bugünkü müktesebâtımla değerlendirdiğim zaman, o lise hocamın Hocaefendi Hazretleri'nin bir müridi değil, bir muhibbi olduğunu görüyorum. Daha yazımın başına bu kısa hatıramı koymamın sebebi, insan hayatında küçük gibi görülen telkin ve yönlendirmelerin, o insanlar için ne büyük ve hayırlı neticeler doğurabileceğini vurgulamak içindir.

Anadolu'nun orta büyüklükteki bir şehrinden kalkıp İstanbul'a

---

[77] Prof. Dr. Hüseyin Gazi Baş: 1955 yılında Çorum'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Çorum'da tamamladı. 1972 yılında Çorum İmam-Hatip Lisesi'nden, 1973 yılında Çorum Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl İTÜ İnşaat Fakültesi Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Bölümüne başladı.

Üniversite öğrenciliği yıllarında Vefa'da İlim Yayma Vakfı'nın yurdunda kaldı. Öğrenci temsilciliği, gece memurluğu görevlerinde bulundu. İskenderpaşa'da Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti.

İTÜ'den 1978 yılında mezun oldu. Sakarya DMMA'nde asistan olarak göreve başladı. Bu arada 1978-1980 yılları arasında İTÜ'de master eğitimini tamamladı, 1980'de Yüksek Mühendis oldu. 1980-1985 yılları arasında İTÜ'de doktora çalışmasını tamamladı. 1986 yılında Yardımcı Doçent, 1988 yılında Doçent ve 1994 yılında Profesör ünvanını aldı. Halen Sakarya Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümünde öğretim üyeliğini sürdürmektedir.

gelirken ve Hocaefendi ile tanışmayı not defterimin bir köşesine yazdım. O günkü bilgi ve kültürüm içinde ne bir şeyh, ne bir veli ve ne bir mürşid vardı; sadece bir cami imamı Mehmed Efendi vardı. 1973 Yılında bu duygular içinde camisine, kapısına gelip tanıştığım Mehmed Efendi Hazretleri'nin, bir velî ve bir mürşid-i kâmil olduğunu zaman içinde öğrendim.

Tanıdığımız, daha doğrusu tanımaya çalıştığımız Hocaefendi Hazretleri, bugün de bazılarının görmek istedikleri gibi; yâni, post, hırka, tesbih üçlüsüne sıkışmış klasik mânâda bir hocaefendi değildi. Cemiyetin her türlü dünyevî uhrevî, maddî mânevî meseleleriyle ilgilenen, gayretli bir zât-ı muhteremdi.

Bilindiği gibi ülkemizde son asır içinde, din cami denilen mekâna hapsedilmek istenmiş, cemiyet içinde yaşayan bir olgu olmaktan çıkarılmak istenmiştir. Buna bağlı olarak aynı dönemde tekkeler ve zaviyeler de kapatılmış; dinin en canlı ve dinamik pratiğini ortaya koyan, kişinin nefis terbiyesini ve rûhî olgunlaşmasını esas alan tasavvufî çalışmalar yok edilmek istenmiştir.

İşte böyle sıkıntılı bir dönemde Hocaefendi Hazretleri durumu tam tersine çevirmiş, tasavvufî çalışmaları en canlı, en dinamik ve en gerçekçi konumuna taşımış; o fetret döneminde, memleketin geleceğini kucaklayacak bir neslin yetişmesini sağlamıştır.

Yaşadığı çağı, dönemi çok iyi anlamış, kavramış ve içinde yaşadığı toplumun, üzerinde yaşadığı ülkenin meselelerine müşahhas çözümler teklif etmiş; onları hayata geçirmede de önderlik yapmış aksiyoner bir zât idi. Hem çok olgun bir teorisyen, hem de çok başarılı bir pratisyendi. Öz tabiri ile hâl ehli idi. Kâmil idi ama, aynı zamanda mükemmil idi. Yenilikçi idi ama, modern değildi. Klasik üslûbu aşarak, etrafındakileri çağın ve toplumun icab ve ihtiyaçlarına göre eğitiyor ve yetiştiriyordu.

Bugün İslâmî hareketin sahip olduğu birçok kurum ve kuruluşun ilklerinin telkin ve tatbikçisi Hocaefendi Hazretleri olmuştur. Basın ve yayının önemi üzerinde durmuşlar, bu konuda

yapılan bazı çalışmaları bizzat başlatmışlardır. İktisâdî ve sınâî gücün ehemmiyetini telkin etmişlerdir. Bunu:

"—*Şimdi cephelerde döğüşmeye pek lüzum yok; iş hemen paraya dayanıyor. İktisâden paralara hakim olan, dünyaya da hakim olur.*" cümleleri ile eserlerinde ve sohbetlerinde vurgulamışlardır.

Bir başka yerde de:

"—*Çalışmak, ticaret ve sanat erbabı olmak, el ele verip şirketler kurmak; güzel güzel büyük fabrikalar tesis ederek, iç ve dış ticarette büyük işler başarmak lâzım!*" cümleleri ile yarım asır önceden etrafındakileri bugünlere hazırlamışlardır.

Hocaefendi Hazretleri'nin dünyasında eğitim, genç neslin yetiştirilmesi ve onlara sahip çıkılması oldukça önemli bir yer işgal ediyordu. Bunu etrafındakilere yarım asır öncesinden telkin ederek, bu mânâda çölleştirilen ülkede vâhâlar kurdurmaya çalışıyorlardı. Şöyle diyorlardı:

"—*Asil, temiz ibadetlerden birisi de: Sâdık ve ihlâslı müslüman çocuklarını bulup, onları yurtlara yerleştir! Tahsil-lerini hattâ en*

yüksek derecesine kadar yaptır! Sonra, devlet makinesindeki yerini alıncaya kadar onları destekle! Her türlü tehlikeden ve fitnelerden, icabında tehlikeyi dahi göze alarak koru!"

Diğer taraftan, din alimlerinin çok yetiştirilmesi, onların mümkün olduğu kadar dünyaya meyilden alıkonması ve mideleri için çalışmaktan kurtarılması üzerinde de çok durmuşlardır.

Bir başka müceddidî yönleri de müslümanları aktif siyasetle tanışmalarını sağlamalarıdır. Birçok toplum önderinin gündeminde olmamasına, bazılarının da siyasetle ilgilenmeyi hor görmelerine rağmen; Hocaefendi Hazretleri, kendi irşad halkaları içinde eğittikleri birçok insanı bu yönde teşvik etmişlerdir. Bunun sonucunda, millî ve mânevî değerlere bağlı insanların bir siyâsî dinamik halinde toplumda yer almalarını sağlamışlardır.

Hocaefendi Hazretleri'ni anlatmak ve tanıtmak için kelimeler ve ifadeler yetersiz kalır. O büyük velîyi, kâmil ve mükemmil mürşidi en iyi anlatacak ve tanıtacak olan şeyin bıraktıkları eserleri olduğunu düşünüyorum. Bu mânâda en büyük ve kalıcı eserleri, kendilerinden sonra gelecek nesillere kendi müceddidî misyonunu taşımakla vazifelendirdikleri Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi olsa gerektir.

Zîra, bugün görüyoruz ki, Hocaefendi Hazretleri'nden devralınan bayrak, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi ve dergâha gönül vermiş on binlerce bağlıları tarafından daha yüksek burçlara ve daha geniş coğrafyalara taşınmaktadır. Bayrak yerde ve yerinde kalmamıştır.

İslâm, Kasım 1995

53. O BİR MIKNATIS GİBİYDİ

Prof. Dr. Orhan ÇEKER[78]

Peygamber Efendimiz SAS normal bir insan görünümündeydi. Fakat diğer insanların yanında hepsinden uzun ve iri görünüyordu. Biz de Mehmed Zâhid Efendi'yi gördüğümüz zaman, Peygamberimiz'in o vasfını hatırlıyorduk. Tek başına olduğu zaman, normal bir insan görünümündeydi. Fakat diğer insanlarla görüldüğünde, içlerinde en uzunu oydu.

Yüz olarak da çok nurânî, geniş bir yüze sahipti. Kendisini ilk görenler üzerinde heybet uyandıran, hürmet uyandıran bir hâli vardı.

Çok kibar bir ses tonuna sahipti, yumuşakça konuşurlardı. Fakat bu sesi her zaman yumuşak değildi; özellikle Cenab-ı Hak'la, Rasûlüllah ile ilgili, İslâm'la ilgili hassas konularda gazablandığı zaman, bu ses tonu nerdeyse bir gök gürültüsüne dönüyordu.

---

[78] Prof. Dr. Orhan Çeker: 1953 yılında Ankara'nın Haymana ilçesinde doğdu. 1972'de Yozgat İmam Hatip Okulunu, 1976'da Konya Yüksek İslam Enstitüsü'nü bitirdi. 5 aylık Batman Kız Meslek Lisesi öğretmenliğinden sonra Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne Fıkıh asistanı oldu. 1980'de Bağdat, Mustansıriye Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arap Dili Enstitüsü'nü bitirdi. 1981'de İslam Hukukunda Akitler adlı teziyle Konya Yüksek İslam Enstitüsü'ne Fıkıh Öğretim Üyesi oldu.

1981 yılında Çanakkale'de kısa dönem askerlik yaptı. Yüksek İslam Enstitülerinin İlahiyat Fakültelerine dönüştürülmesinden sonra, adı geçen teziyle 1986'da doktor, 1988'de İslâm Hukukunda Çocuk adlı baş çalışma kitabıyla doçent, 1996'da Fıkıh'ta Hasta baş çalışma kitabıyla profesör oldu. Halen Konya İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Bir Mevlid kandili gecesinde İskenderpaşa'da bulunuyorduk. Yatsı namazından sonra, bir Mevlid kandili programı bekliyorduk. Fakat herhangi bir hazırlık göze çarpmıyordu. Sanıyorum, Merhum Hocaefendi de böyle bir program bekliyordu ama, herhalde kendisine hiç bir şey söylenmemişti. Biraz konuşma yaptılar kendileri, Peygamberimiz'in doğumuyla ilgili... Bu arada bir hazırlığın olmadığını görünce, o mütevâzi ses nerdeyse bir gök gürültüsü gibi patladı:

"—Ne bir Mevlid okuyan var, ne şu faaliyeti yapan var, ne böyle yapan var!.." diye kızdı. "Bu gece o kadar mühimdir ki, davul zurna çaldırılsa yeri vardır." demişti.

Onunla tanıştıktan ve biraz yakınlık kesb ettikten sonra, bırakınız normal hallerimde, rüyalarımda bile değişiklik olduğunu hissettim. Rüyada bazı şeylere insanın sevk edildiğini, meylettirildiğini gördüm.

Şahsen ben kafam önüme eğik bile olsam, kalabalık insanlar

içinde bile bulunsam, o esnada Hocaefendi yanımdan geçer olsa, ben kendisini görmesem bile, onun orada olduğunu, oradan geçtiğini hissediyordum. Nasıl diyeceksiniz: Vücutta bir değişiklik olurdu, bir titreme olurdu adeta... Ondan anlardım ki, Hocaefendi yanımızdan geçmiştir.

Cami içerisinde icabında ön safta, kuytu bir köşede beklerken, Hocaefendi camide yokken, önüme eğilmiş kendi halimle meşgulken, Hocaefendi'nin camiye girişini bile hissediyordum. Bir değişiklik meydana geliyordu. Bunu çok alenî olarak görüyorduk. Ben bunu inkârı mümkün olmayacak derecede defalarca yaşamışımdır.

Bu nasıl oluyor: Diyelim ki bir kağıt üzerine demir tozları koydunuz, durup dururken bu tozlarda herhangi birşey olmamakta... Fakat kağıdın altına bir mıknatıs koyunuz, o demir tozlarının hizaya girdiğini göreceksiniz. İnsan, zâhiren aynı vücuda sahip ama, birinde o özellik vardır, birinde yoktur.

Diyelim ki bir aygıt hazırlıyorsunuz, elektrik vermeden önce hiçbir şey yok... Fakat elektrik verdikten sonra, zâhiren yine aynı aygıttır ama içinde bazı değişiklikler olmuştur.

Sohbetlerinde de çok farklı şeyler müşahede ediyorduk. Herkesin katıldığı ve söylediği şu özelliği ben de defalarca gördüm: Merhumun, yanına gitmeden öne soralım diye zihnimizde taşıdığımız soruları, sohbet esnasında daha biz sormadan cevapladığını görüyorduk.

Yüksek İslam Enstitüsü'nde talebe iken, her sene aşağı yukarı İstanbul'a iki sefer yapıyorduk arkadaşlarımızla... Trenle Konya'dan İstanbul'a giderken Maraşlı arkadaşlarımızdan Salih Özsağır bana bir şey sordu:

"—Ders alınca gusletmek gerekir mi, Hocaefendi guslettiriyor mu?" dedi.

İskenderpaşa'ya vardık, Hocaefendi'yi ziyaret ettik evinde... Epeyce de kalabalıktık. Ayrılırken hepimiz sırayla elini öpüp geçiyorduk. Salih arkadaşımız benden öndeydi. Tam Hocaefendi'nin elini öptü, ayrılacağı zaman, Hocaefendi elini

bırakmadı onun ve dedi ki:

"—Dinimizde en kuvvetli ibadet cuma namazıdır. Cuma namazı için gusletmek sünnet olduğuna göre, ders almak için hiç gusletmek gerekmez!"

Kafanızda herhangi bir problem varsa, yahut önceden bir problem söz konusu olmuş da orada unutmuş olsanız bile, bir bakardınız ki sohbet esnasında yeri gelmiş ve cevabını almış olarak oradan çıkıyorsunuz.

Bir başka arkadaşımız anlattı. Otobüsle İstanbul'a giderken, sabaha kadar hiç uyumamışlar, tarikatla ilgili bazı meseleleri konuşmuşlar. Ertesi gün de sürekli gezmişler. Merhum Hocaefendi'nin sohbetine gitmişler. Arkadaş diyor ki:

"—Beni bir uyku bastı, çünkü bir gündür uyumamışım; arada bir uyanıyorum, belki bir dakika belki yarım dakika, otobüste konuştuğumuz problemlerle ilgili bir cümlesini duyuyorum, konuştuğumuz şeyleri cevaplandırıyor, yine uyuyorum... Uyanıyorum, cevap alıp geri uyuyorum."

O arkadaş hâlen Konya'da, görüşüp tanıştığımız birisidir.

Dikkatimizi çeken bir husus da insanı bazen bir vesvesenin kaplaması... Bazı arkadaşları biliyorum, Hocaefendi'nin yanına girdiğimizde vesvese onları rahatsız ediyordu. Zaman zaman bizim de başımıza geldi.

Mübareğin yanındayken, şeytan olmadık kötü sahneleri insanın gözü önüne getiriyor, insan kurtulmak istediği halde bir türlü kurtulamıyor. Kendilerinin zaman zaman bu arkadaşlarımızı işareten ikaz ettiği olurdu. İsim vs. belirtmeden, sanki konuşma esnasında el kol hareketi yapıyormuş gibi işaret ettiğini, ikaz ettiğini hatırlıyorum.

Ertesi gün, öyle bir arkadaşla beraber özel sohbetine girdiğimiz zaman, söz arasında sözü yine vesveseye getirdi ve dedi ki:

"—O vesveseler insanın elinde değildir. 'Zihnimi, kalbimi vesveselerden kurtar ve zikrinle doldur yâ Rabbi!' diye Allah'a dua etmemiz gerekir."

Peygamberimiz SAS nasıl ümmetine çok düşkün idiyse, o da Ümmet-i Muhammed'e ve talebelerine çok düşkündü. Maddî ve mânevî ihtiyaçlarını gidermeye çalışırdı. Yine bir seferinde İstanbul seferi yapmıştık. Konya'dan gelen arkadaşlarımız içerisinde para sıkıntısı çekenler vardı. Oraya vardık, gerekli ziyaretleri yaptık, İskenderpaşa'da bizi misafir ettiler.

O zaman talebelerin kaldığı yerdeydik. Oranın işleriyle ilgilenenlerden bir tanesi, elinde bir demet parayla içeri girdi. Meğer Hocaefendi merhum, bizim sayımızca her birimize birer tane verilmek üzere yüzer lira göndermiş ki, o zaman için geliş gidiş parası zaten 46 liraydı.

Şunu ben hissettim, sanıyorum İstanbul'da Hocaefendi'nin etrafında genelde İslâmî ilimleri tahsil eden kişiler değil de mühendislik, tıp gibi ilimleri tahsil edenler bulunuyordu, onlar gelip gidiyordu. Kalabalık grup olarak sanıyorum İstanbul İslâm Enstitüsü'nden ziyade, Konya Yüksek İslâm Enstitüsü'nden talebeler gidip geliyordu. Biz oraya gittiğimizde kapıda duran kişi bir seferinde:

"—Sizler Konya'dan grup halinde geldiğinizde Hocaefendi bir değişik hal alıyor, bir sevinç doğuyor yüzünde..." demişti.

Gerçekten de, içeride bizim tanımadığımız kimseler bulunduğunda onlara arkadaşlarımızı gösterir:

"—Bunlar İslâm talebeleri!" diye tanıtırdı.

Böyle zâtlarla beraber olanların, onların sohbetinde bulunanların, bu insanların hayatını gördükten sonra tasavvufa düşman olmaları mümkün değil... Tasavvufa düşman olanlar için, tasavvufu tanımadıklarını, böyle kimselerle hemhâl olmadıklarını; bir kaç defa dahi olsa sohbetlerine nötr vaziyette, önyargısız gittikleri takdirde kanaatlerinin değişeceğini söyleyebilirim. Ama düşmanca bir niyetle ve menfî önyargılı olarak gidilirse, bunların alabileceği bir şey yoktur.

İslâm, Kasım 1995

54. HOCAEFENDİ İLE YOLCULUK

Orhan SARITAŞ[79]

1974 yılı, Eylül-Ekim aylarıydı. Almanya'da işçi idim. Türkiye'ye izne gelmiştim. İzin bittiğinde trenle Almanya'ya dönmek istedim. İstanbul'da istasyonda beklerken, 12 kişilik sarıklı, entarili bir grup denk geldi. Ben de Arap kıyafetlileri severdim. Yanlarına vardım:

"—Siz kimsiniz?" diye sorunca;

"—Biz Pakistanlıyız, Tebliğ Cemaatındanız!" dediler.

Beni de yanlarına kabul etmelerini söyledim. Memnuniyetle kabul ettiler. Onların altısı Almanya'ya, diğer altısı Polonya'ya gideceklermiş. Trende bir kompartımanda beraberdik. Bir de orta yerde bir minder üzerine bağdaş kurmuş, hiç konuşmayan uzun beyaz sakallı, nur yüzlü birisi oturuyordu. Ben onu görüyordum fakat yol arkadaşlarım onu görmüyorlardı. Çünkü görselerdi, muhakkak onunla konuşurlardı. Üç günlük yolculuğumuz boyunca hiç seslenmedi.

Belgrad'a vardığımızda, o sakallı Hocaefendiyi karşılamaya gelen, meydanı dolduran bir kalabalık vardı. Hocaefendi indi. Onlara namaz kıldırdı. Herkesin gözü yaşlı idi ve ağlıyorlardı. Ben;

"—Ne oldu ki, bunlar niye ağlıyorlar, ne var yani?" deyip bir mânâ veremedim.

Hocaefendi bizimle tekrar trene bindi. Polonya'ya gidecek olanlar ayrıldılar ve Hocaefendi onlara dua etti. Biz Almanya'ya

---

[79] Hasan Sarıtaş, Konya, Cihanbeyli ilçesi Gölyazı kasabasındandır. Konya merkezinde oturmakta ve inşaat işiyle meşgul olmaktadır. Başından geçen olayla ilgili kendi anlatımı bu şekildedir. Ben olay hakkında ister istemez şu yorumu yapmaktayım: 1974'te Mehmez Zâhid Hocaefendi Avrupa'ya gitmedi. Gitseydi bile yalnız başına trenle gitmez, yanında müridândan bir grupla ve muhtemelen özel arabalarla giderdi. Bu olay olsa olsa, rahmetli Hocamız'ın bir kerameti, bir tayy-ı mekân olabilir. (Prof. Dr. Orhan Çeker)

devam ettik. İnmeye yakın ben o adama:

“—Yâhu Hocaefendi, sen kimsin, necisin, nereye gidersin, hiç konuşmuyorsun?” dedim.

“—Benim ismim Hacı Mehmed... İstanbul’a geldiğinde beni bulursun!” diye cevap verdi.

Ben de:

“—Yahu Hocam, İstanbul’da bir sürü Hacı Mehmedler var, seni nasıl bulurum?” der demez, konuşma cereyan kesilir gibi kesildi.

Trenden indim. O Hocaefendi’nin inip inmediğini görmedim. Sanki kayboldu.

Ben o güne kadar sigara içiyordum. O günden sonra içimde bir nefret uyandı ve sigarayı bir daha elime almadım. O arada hiç hesapta yokken ve imkânım da bulunmuyorken, hacca gittim geldim. Hacdan sonra Almanya’da çalışamayacağımı anladım ve dönmeye karar verdim. O sırada Kulu’lu bir adam denk geldim. Benim permi hakkımı kullanarak parası ondan, kârı ortak matbaa makinaları ithal edelim teklifinde bulundu. Ben fabrikadaki çıkış paramı da aldım ve dört adet matbaa makinesi satın aldık. Türkiye’de onları sattık ve iyi para kazandık.

Bu arada ben Konya’da dahil olacağım bir cemaat arıyordum. Cemaatları geziyordum. Hiçbiri kafamı sarmıyordu. Bir gün hemşehrilerimizden İsmail Çoksağlamdemir ile tanıştım. Eski garajda dükkânı vardı ve yedek parça satıyordu. Sonradan Medine-i Münevvere’ye hicret etti ve orada vefat etti. Kendisi ile ilk tanıştığımda, elinde *Tasavvufî Ahlâk* diye bir kitabın birinci cildi vardı. Onu görür görmez içim ısındı. Düşüncemi anlattım. Bana elindeki kitabı vererek:

“—Bunu oku! Beğenirsen, bu Hocaefendiye intisab edersin!” dedi.

Sonra İsmail’le beraber, rahmetli Abdullah Duran’ı da alarak Hacı İbrahim Büyükkapancı’nın yanına vardık. Hacı İbrahim Abi, bana ders tarifi yaptı. Sonra Hocaefendi’nin resmini gösterdi. “Bu benim hocam!” dedim. Trendeki Hocaefendi’nin aynısıydı. Onlar

da bu duruma şaştılar.

Adı geçen üç kişi, Rıdvan ve Hakkı'dan oluşan bir grubumuz olmuştu. Bir gün ben Ankara'da makine satışı ile meşgulken, baktım ki bizim gruptaki arkadaşlar bana uğradılar:

"—Haydi İstanbul'a, Hocaefendi'ye gidiyoruz!" dediler.

Ben de onlara:

"—Siz gidin, biraz işim var, arkanızdan gelirim!" dedim.

Onlar gittiler. Ben akşama doğru işimi bitirdim ve garajdan otobüse binerek İstanbul'a yolcu oldum. İstanbul'da Topkapı'da ineceğime, Harem'de inmişim. Daha sabah namazı vakti girmemişti. Harem'de in cin yoktu. Bizim gruptan da adres almamıştım. Bir baktım, sakallı bir adam geldi ve nereye gittiğimi sordu. Ben, "Oraya…" gideceğimi söyledim. "Oraya…" neresidir diye sormadan, "Tamam, gel, gel!" dedi. Vapur hazırmış. Halbuki o saatte vapurun olması düşünülemezdi. Sanki vapur sadece benim için gelmişti. "Biletim yok!" dedim. O adam, "Bende var!" dedi. Vapurda bir de taksisi ile beraber bir taksici olmak üzere, üç kişi idik. Karşı tarafa indik.

O sakallı adam kayboldu. Taksici bana:

"—Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Ben de yine:

"—Oraya..." dedim.

O da:

"—Tamam!" dedi ve beni aldı götürdü, bir caminin önüne bıraktı.

Caminin üzerinde Çarşamba Camisi yazılı idi. İçimden:

"—Benim gideceğim yer burası değil!" dedim.

Cemaat işrak namazını kılmış ve yavaş yavaş çıkıyordu. Hepsi sakallı idi. Nihayet caminin imamı Mahmud Efendi imiş, bana:

"—Nereye gidiyorsun?" dedi.

Ben:

"—Oraya..." deyince, "Allah işini rast getirsin!" dedi.

Ben ortada kaldım, hiçbir yeri bilmiyordum. Sarı sakallı birisi:

"—Sen yabancısın herhalde, nereye gideceksin?" dedi.

Ben yine:

"—Oraya..." deyince; o:

"—Aha gel, ben de oraya gidiyorum!" dedi.

Beni aldı götürdü, İskenderpaşa Camii'nin önüne bıraktı ve "İşte burası!" dedi. Kendisi içeri girmedi, kıbleye doğru yürüdü. Ben şadırvanın yanına varınca, bizim grubun orada abdest aldığını gördüm. Nasıl geldiğimi sordular. Anlattım.

"—Bu rüya değil, Hocamızın kerameti!" dediler.

Abdestten sonra ziyarete girdik. En son ben sağ ayağımı atar atmaz Hocaefendi çıkıverdi. Ben de fırsattan istifade, hemen kucakladım:

"—Hocam, siz beni tanıdınız mı?" diye hayretle sordum.

"—Evet..." anlamında kafayı sallayarak, sus işareti yaptı.

Bizim gruptakiler bu âdaba uymayan hareketime kızmışlar. Ben çok heyecanlı idim ve henüz âdab filan bilmiyordum. O mübarek elini sağ elimin üzerine koyunca çok sakinlemiştim.

Rahmetli Mehmed Zahid Kotku ile tanışmamız böyle hayret verici şekilde oldu.

Yılın birinde, Hollanda'dan biçerdöver almıştım. Daha biçerdöverler gelmeden burada müşteri bulmuş ve bir miktar paralarını da almıştım. Fakat hasat mevsimi geldiği halde, biçerler bir türlü gümrüğe gelmemişti. Müşteriler beni sıkıştırıyordu. Ankara ve İstanbul'da bütün gümrüklere bakmıştım. Hiç birinde yoktu. Can sıkıntısı içerisinde İskenderpaşa'ya vardım. İşrak'tan sonra Hocaefendi'nin elini öptüm. Bana:

"—Biçerler geldi." dedi.

Ben hemen doğru gümrüğe gittim. Oradaki görevlilere:

"—Sizin başka yerde gümrüğünüz var mı? Benim biçerler gelmiş." dedim.

Edirne'de gümrüğün bulunduğunu söylediler. Oraya vardım ki, biçerler orada beni bekliyordu.

55. KİMSENİN İŞİNE, GÜCÜNE KARIŞMAMAK

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ERKAYA[80]

Tarlada veya dükkânda çalışmayı, kitap okumaya tercih eden bir çocuk olarak, 12 yaşında iken, Metin Ağabeyimle beraber Rüstem Ağabeyin delâletiyle İstanbul'a, Yıldız'da okuyan öğrencilerin yaz kampına gittik (Temmuz 1972).

Ortaköy'de, Abdurrahman Paşa köşkünde kalıyorduk. Köşk Boğaz'a nazır koruluk bir alanda yer alıyordu. Bina ahşaptı, eskiydi ama manzara çok güzeldi. Bir pazar günü, hadis dersi için İskenderpaşa Camii'ne gittik. Mehmed Zahid Kotku RhA Hazretleri'ni ilk defa orada gördüm.

Ağabeyimle birlikte bir kere de Ankara'da ziyaret ettik. Hac dönüşü Ankara'ya uğramışlardı. Kalaba'da, Esad Hocamızın evinde kalıyorlardı. 13 Ocak 1975 günü ikindiden sonra ziyarete gittik, elini öptük. Bize hurma ve Zemzem ikram edildi. Zemzemimizi içtik, hurmaları yedik. O gün 1394. Hicrî yılın son

---

[80] Prof. Dr. Hasan Hüseyin Erkaya: 1960 yılında Ankara'ya bağlı Sincan'ın Çiçektepe köyünde dünyaya geldi. Ortaokulu Sincan'da okudu. 1976 yılında Sincan Lisesi'ni bitirdi. İTÜ Elektronik Mühendisliği bölümüne başladı. 1981'de İTÜ'den mezun oldu.

Aynı yıl devlet bursuyla ABD'ye gitti. Arizona State University'de 1984'te yüksek lisans 1988'de doktora dereceleri aldı. 1988-1992 arası Old Dominion University'de çalıştı.

1992-1993 arası Anadolu Üniversitesi'nde çalıştı. 1993'ten beri de Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Yarıiletken elektroniği ve Raylı Sistemler alanında çalışmaları vardır. Çeşitli idari görevlerde bulunmuştur.

günüydü. Hocaefendi bize sordu:

“—Bugün oruç tutulacağını size söylemediler mi?” dedi.

Ağabeyim cevap verdi:

“—Yılın ilk günü tutulacağını biliyorduk ama, son günü tutulacağını bilmiyorduk.”

“—Son günü de tutmak lâzımdı.” dedi.

Daha sonraki bir zamanda —ay, gün ve yıl olarak hatırlayamıyorum— İskenderpaşa’da Hocaefendi’yi ziyaret ederek ders aldım. Ders tarifinde hatırama silinmez şekilde yazılmış olan başlangıç kısmı:

“—Önce abdestimizi alırız; mümkün oldukça abdestsiz gezmemeye çalışırız…” ve son kısmından, “kimsenin işine, gücüne karışmama” hususudur.

1976 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi’ne kaydoldum. Vefa Lisesi yanındaki İlim Yayma Yurdu’nda kalmaya başladım.

Okulun güz yarıyılına başladığı ilk gün, bir fizik dersinde öğrenci eylemleri içinde bulduk kendimizi… O gün okul bir hafta kapandı. Ardından iki hafta, onun ardından da açılmadan süresiz kapandı.

O günlerde pek çok arkadaş, üniversite sınavına tekrar girip başka üniversiteye geçme kararı aldı. Ben de böyle bir düşünce içine girdim. Metin ağabeyimle birlikte bir ikindi namazı sonrasında, İskenderpaşa'da Hocamız'a durumu arz ettik. Kendileri Teknik Üniversite'de kalmamızı tavsiye ettiler.

Üniversite yıllarında kendilerine hizmet etme şansımız olmadı. Pazar günleri İskenderpaşa'da yapılan *Râmuzü'l-Ehàdis* sohbetlerini kaçırmıyorduk. Bir yarıyıl Cuma günleri dersim olmamıştı ve Hocamızın İskenderpaşa'daki Cuma sohbetlerine devam etmek de nasib olmuştu.

Bir keresinde de, sanırım yine bir ikindi namazı sonrasındaydı, taşıdığım "*Güner*" ismine bir alternatif istemiştik. O da "Peygamber Efendimiz'in torunlarının ismini" önermişti. Biz de ikisini birden aldık; yâni *Hasan Hüseyin*…

Rahmetlinin son yıllarında, sağlık sorunlarından dolayı sohbetlerinden mahrum kalmıştık. Vefat haberinden sonra İskenderpaşa'ya gitmiş ve hüznü iliklerimize kadar hissetmiştik. Süleymaniye'deki cenaze namazına da binlerce seveni arasında katılmıştık.

İlmin ve kardeşliğin önemi yanında, Rahmetli Hocaefendi'den öğrendiğim bir husus "farkındalık"tır. Hepimiz Allah-u Teàlâ'nın kullarıyız ve her an O'nun huzurundayız. Biz O'nu görmesek de O bizi görüyor. Günahların küçüğü olmaz; çünkü her bir günah O'nun rızasına aykırı bir eylemdir. İşte bunun hep farkında olmalıyız.

Allah'a emanet olunuz.

15. 09. 2017 - Eskişehir

56. MİLLETÇE FEDÂKÂRLIK ETSEK

Alparslan TÜRKEŞ[81]

Akra FM Radyosu'nun kuruluş yıldönümü dolayısıyla düzenlenmiş olan bu güzel toplantıda olmaktan, şu anda büyük bir şeref ve mutluluk duyuyorum. Hepinizi en derin sevgiler ve saygılarla selâmlıyorum!

Merhum Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi Hazretleri'ni tanımak şerefine eren kişilerdenim. Kendilerini İskenderpaşa Camii'ndeki kendilerine mahsus yerde, zaman zaman ziyaret ederek, kendileriyle çok yararlı görüşmelerim olmuştur.

1975-78 yılları arasında, koalisyon hükümetinin başbakan yardımcısı sıfatı ile de kendilerini sık sık ziyaret ettim. Kendileri ile o günkü devlet meseleleri üzerinde de konuştuk. O günlerde de ekonomik sıkıntılar söz konusu idi. Benim için çok değerli bir hatıra olarak, bir görüşmemizi bu münâsebetle yüksek

---

[81] Alparslan Türkeş (1917, Lefkoşa - 4 Nisan 1997, Ankara)

1965'te Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'ne (CKMP) girerek fiilen siyasi hayata atılmış ve aynı yıl partinin genel başkanı olmuştur. İlk defa 1965 Türkiye genel seçimlerinde CKMP'nin Ankara milletvekili olarak meclise girmiştir.

Mart 1975 - Haziran 1977 ve Temmuz 1977–Ocak 1978 tarihleri arasında Süleyman Demirel tarafından kurulan hükümetlerde (Millyetçi Cephe) Başbakan Yardımcısı olarak yer almıştır. 1965, 1969, 1973, 1977 ve 1991 Türkiye genel seçimlerinde milletvekili olarak meclise girmiştir.

12 Eylül Darbesi'nden sonra 4,5 yıl tutuklu kalmıştır. 1987 referandumuyla siyasal yasağı kalkmıştır. Aynı yıl Milliyetçi Çalışma Partisi'ne girmiş ve genel başkan seçilmiştir. 1991 Türkiye genel seçimlerinde Refah Partisi ve Islahatçı Demokrasi Partisi ile seçim ittifakı yapmıştır. Partinin ismi de 1993 yılında MHP olarak değiştirilmiştir. 1995 Türkiye genel seçimlerinde parlamento dışı kalan Türkeş, 4 Nisan 1997 tarihinde, Ankara'da vefat etmiştir.

huzurlarınızda anlatmak istiyorum.

Bu ekonomik sıkıntılardan bahsettiğimiz sırada, Efendi Hazretleri bana, çok değerli bulduğum ve o zamana kadar işitmemiş olduğum Kâinâtın Efendisi Rasûlüllah Hazretleri'nin hayatıyla ilgili bir olayı naklettiler. Olay şu:

Rasûlüllah Hazretleri bir gün, hâne-i saâdetlerine teşrif ettikleri zaman, muhterem zevceleri Hazret-i Aişe'nin boynunda çok kıymetli, kalın bir altın zincir görmüşler. Zinciri tutarak, muhterem zevcelerine sormuşlar:

"—Yâ Aişe bu nedir?"

O da cevap vermiş:

"—Efendim, hediye getirdiler. Size daha güzel görünmek için ben de boynuma taktım." demiş.

Bunun üzerine Rasûlüllah Hazretleri:

"—Ama siz bilmiyor musunuz bizim evimize ipek ve altın giremez! Siz en iyisi bu altın zinciri müsaade edin, bana verin; ben bunu satarak bunun parası ile bir köleyi azad edeyim, hürriyetine

kavuşturayım!”

Bunun üzerine muhterem zevceleri de, “Hay hay!” diyerek boynundan altın zinciri çıkarıp, Rasûlüllah Hazretleri’ne teslim etmişler. O da bunu satıp, parası ile bir köleyi azad etmiş.

Akşamüzeri, çok değerli evlâtları Hazret-i Fâtıma’yı da evinde ziyaret ettikleri zaman, onun da boynuna aynı zincirden bir tane takılmış olduğunu görmüşler. Ona da aynı şekilde hitâb ederek, zincirin satılmasını istemişler. Hazret-i Fâtıma da severek çıkarmış vermiş ve onunla da bir köle azad etmiş.

Efendi Hazretleri bunu bana söyleyerek dediler ki:

“—Birçok hanımefendiler görüyorum, bileklerinden omuz başlarına kadar altın süsleri var, boyunlarında altın süsleri var... Eğer biz milletçe Rasûlüllah Hazretleri’nin tavsiye ettiği yolda bir inançla feragat üzere olsak, sahib olduğumuz servetin onda birini fedâkârlık etmek sûretiyle verdiğimiz takdirde, devletin ne sıkıntısı kalır, ne de borcu kalır.”

Bu hiç benim hatırımdan çıkmamıştır.

Onun için bu münâsebetle, huzurunuzda merhum Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi Hazretleri’nin ölüm yıldönümü dolayısıyla, bana çok tesir etmiş olan bu güzel sözlerini ifade ederek ve Merhum’a Cenâb-ı Hak’tan ganî ganî rahmetler, mağfiretler dileyerek huzurlarınızdan sevgi ve saygılarımı sunarak ayrılıyorum.

Teşekkür ederim.

12. 11. 1995 - Sheraton / ANKARA

57. İRŞADLARI AYDIN KESİM ÜZERİNE İDİ

Erdem BAYAZIT[82]

Allah ondan razı olsun ve şefaatine bizleri nâil etsin...

Hocaefendi'yi üç kez rûberû dinlemek saadetine erişenlerden biriyim.

Sanıyorum 1975 yılıydı. Kahraman Maraş İl Halk Kütüphanesindeydim. Dr. Cafer Tatlıbal geldi:

"—Ağabey müjde!" dedi.

"—Hayrola..." dedim.

"—Efendi Hazretleri bu akşam teşrif ediyorlar. Hacca gidiyorlar, Maraş'ta geceleyecekler. İnşaallah sizi de bekliyoruz eve..." dedi. Tabii çok sevindim.

"—Sanırım beş on araba olacak çevresinde... Efendi Hazretleri de yolcuların otelde kalmalarını istemez." dedi.

---

[82] Erdem Bayazıt (1939-5 Temmuz 2008): Maraş'ta doğdu. Ortaokul ve Lise öğrenimini burada tamamladı. 1959 yılında İÜ Hukuk Fakültesine başladı. Geçim zorluğu yüzünden 1961'de kaydını Ankara Hukuk Fakültesine alarak askere gitti. Askerliğini yedek subay öğretmen olarak Burdur'da yaptı. Askerlik dönüşü fakülte değiştirerek yüksek öğrenimini AÜ. DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı.

Edebiyat öğretmenliği, kütüphane müdürlüğü yaptı. Daha sonra, Sanayi Bakanlığı İnsan Gücü Eğitim Dairesi Başkan Yardımcısı iken bu görevinden ayrılarak Akabe Yayınları'nın ve Mavera dergisinin başına geçti.

1984'te yeniden memurluğa döndü. DPT'de çalışırken, 1987'de Anavatan Partisi'nden Kahramanmaraş milletvekili seçildi. 1991 seçimlerinde aday olmadı, İstanbul'a yerleşti. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Tok, kavgacı, destana yatkın bir üslûpta söylenmiş olan şiirlerinde ayrıca ince duyarlılıklar işlenmiştir. İslâmî ton bir motiv halinde bütün şiirlerine yayılmıştır. Erdem Bayazıt, 5 Temmuz 2008 tarihinde İstanbul'da vefat etmiştir.

Dedim:

"—O sorun değil..."

Hemen bir telefon zinciri kurduk, arkadaşlara haberler gönderdik. O gün Cafer Beylerin evinde, Efendi Hazretleri'ni tanımak saadetine eriştik.

O gün orada sohbetleri oldu, latîfeleri oldu. Hattâ bana da bazı sorular sormuş, ben de cevap vermişim. Ama, ben hiç hatırlamıyorum. Es'ad Efendi Hocamız onun güzelliğinden bahsetti. Gerçekten hep o güzel cemâlini seyretmeğe dalmışım, sohbetin sonuna kadar... Saat on birlere kadar oturmuştuk.

Hacca giden yakınlarından birkaç tanesi de bize düştü. Beraber gittik, sohbetimiz orda da devam etti arkadaşlarla... Sabahleyin erkenden kalktık. Sabah namazı Ulu Cami'de kılınacak diye emretmişlerdi. Maraş'ın Ulu Cami'sinde sabah namazına yetiştik.

İlk defa orda bir Hatm-i Hacegân'a katılmak nasib oldu. İmam

efendiyi çağırdılar, *Evrad* kitabını hediye ettiler. "Şimdi biz burada bunu okuyacağız, siz de zaman zaman okursunuz." dediler. *Evrad* okundu.

Namazdan sonra da Ulu Cami'nin önünden yolcu ettik. Onlar gittiler, gönlümüz de böyle bir su gibi arkalarından akıp gitti. Allah şefaatlerine nâil eylesin...

O bir sàlih kuldu, velî bir zattı. O sàlih kullar ki, ilk insandan bu tarafa ve kıyamete kadar insanlara Allah'a kulluk etmenin hakikatini öğretirler ve hayatlarıyla da örnek olurlar. İnanıyorum ki yaşamanın ve var olmanın hikmeti de budur.

Salihler, veliler ummana akan bir ırmak gibidirler. İnsanları yağmur tanelerine benzetirsek o ırmağa ulaşabilenler, o etekten tutabilenler neticede hakikate de ulaşırlar. Onlar irşadlarını sohbet geleneğiyle sürdürürler. Sohbetteki bereket ortadadır ki, o sohbeti dinleyen herkes kabı kadar nemalanır. Avamdan herhangi biri de, münevver kitleden birisi de o sohbetlerin muhatabıdır ve herkes kendi mizacı, kabiliyeti yönünde sohbetten istifade eder.

Hocaefendi Hazretleri'nin sohbetlerinden her kesimden ve her meslekten sayısız insan faydalanıp, şuura ermiştir. Hocaefendi Hazretleri'nin irşada memur olduğu kesim daha çok üniversiteliler olmuştur. Kanaatimce, Hocaefendi maneviyatta o sahada irşadla memur kılınmıştır. İşin hakikati de budur.

Maneviyatta irşada memur salih kullar kendi mürşidleri tarafından vazifelendirilir. Bir zincirin halkası gibi, bu halka da Risâletpenah Efendimiz'e ulaşır. Tasavvuf büyüklerinden biz bunu böylece işittik ve böylece inanırız.

14. 11. 1993 - Hâcegân **/ İSTANBUL**
İslâm, Kasım 1986

58. O GERÇEKTEN İMAMDI

Ali Rıza TEMEL[83]

El-hamdü li'llâh ve's-salâtü ve's-selâmü alâ rasûli'llâh...

Peygamber SAS Efendimiz:

عِنْدَ ذِكْرُ الصُّلَحَاءِ تَنْزِيلُ الرَّحْمَةِ

(*İnde zikrü's-sulehài tenzilü'r-rahmeh*) "Salihlerin anıldığı meclislere rahmet iner." buyuruyorlar. Bu bir rahmet meclisidir. Kardeşimizin okuduğu ayet-i kerîmede Cenâb-ı Hak:

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لاَ أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى

(آل عمران:١٩٥)

(*Festecâbe lehüm rabbühüm ennî lâ udîu amele âmilin minküm min zekerin ev ünsâ*) "Rableri onlara icâbet etti, cevap verdi: Sizden güzel amel işleyen erkek ve kadın hiç birinizin amelini aslâ zâyi etmem!" (Âl-i İmran, 3/195)

---

[83] Ali Rıza Temel: 1946 yılında Manisa'nın Demirci ilçesinde doğdu. 1967'de Balıkesir İmam-Hatip Okulu'nu, 1971'de İzmir Yüksek İslâm Enstitüsünü bitirdi. 1967-1975 yılları arasında vaizlik yaptı. 1976'da Haseki Eğitim Merkezi'ne kursiyer olarak katıldı. Kurs sonunda, aynı merkezde asistan olarak görevlendirildi. 1982-1987 yılları arasında Brüksel İslam Kültür Merkezi'nde Türk temsilcisi olarak görev yaptı. Aynı merkezdeki İslâm Enstitüsü'nde *Ulûmü'l-Kur'an* dersleri okuttu. Halen Haseki Eğitim Merkezi'nde Arapça ve tefsir dersleri okutmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Demek ki, merhum Hocaefendimizin ihlâsı sebebiyledir ki, şu eser, şu cemaat onun hizmetlerinin zâyi olmadığının ifadesidir. El-hamdü lillâh bu bir berekettir.

Hocamız Rahmetullàhi Aleyh, gerçekten imamdı; çünkü cemaati o zaman da vardı, şimdi de genişleyerek var... Bu bir bereketin, ihlâsın ifadesidir.

Cenâb-ı Hak bir kulunu severse, Cebrâil AS'a: "Ben bu kulumu sevdim, gök ehline söyle, onlar da sevsin!" der; aynen Cebrâil meleklere söyler, onlar severler... Bu yer ehline intikàl eder, yer ehli de sever. Bu ivazsız garazsız bir sevgidir. Bu merâsim o sevginin ifadesidir,

Dün el-hamdü lillâh, böyle bir merasimi biz Bursa'da, Rahmetullàhi Aleyh'in imamlık yaptığı Üftâde Camii'nde yaptık. Orada, en kıdemli cemaatinden bir zat vardı.

"—Efendim, sizin hatıranız yok mu?" filân dedik.

Dedi ki:

"—Biz çok hutbelerini dinledik; o ağlardı, biz de ağlardık."

Bu da bir ihlâsın, samîmiyetin ifadesi...

Orada Bursa İlâhiyat'ta doçent bir kardeşimiz anlattı:

"—Ben Fatih yurdunda kalıyordum. Sabah namazlarına kalkamazdım, tembellik yapardım. Bir gün bana, sabah sırasında rüyamda birisi: 'Kalk, tembellik yapma!' dedi, beni uyandırdı. 'Allah Allah… Kimdir bu zat?' diye hayret ettim.

Bazı arkadaşlar bir gün dediler ki:

'—Bugün pazar, ikindi sohbetine gidelim İskenderpaşa'ya!'

Ben Hocaefendi merhumu tanımazdım. Bir de baktım, rüyada bana 'Namaza tembellik yapma!' diyen zâtı kürsüde gördüm."

Tabii, keramet haktır; fakat asıl olan Hocamız'ın istikametidir. Sünnet-i seniyye üzere yaşadığı kitaplarıyla, hâliyle, ahvâliyle, hizmetleriyle ortadadır.

Ben kendisini 1965'de ilk defa gördüm. İstanbul seyahatimiz vardı. İskenderpaşa'ya yolumuz düştü. 1967'de imam hatipten mezun olunca Turgutlu'da vaizlik yapmaya başladım. Hocaefendiyi ben şahsen 1965 yılında gördüm ama görmeden önce elimde olan yararlandığım bir kitap vardı. Bu *Tezkiretü'l-Evliyâ*'idi. Bu kitabın tercümesini M.Z.K. yapmıştı. Elbette ben bu MZK'nin Mehmed Zahid Kotku olduğunu bilmiyordum. Ben o kitaptan vaazlarımda sürekli istifade ettim. Meğer MZK, Mehmed Zahid Kotku'imiş. Yâni Hocaefendiyi daha evvel gıyaben tanıyormuşuz.

1976 yılında Haseki Eğitim Merkezi'ne ilk başladığımızda, tevafuken Esad Coşan Hocaefendi'nin babası Necati Amcamız'la aynı apartmanda komşu olduk. O apartmanda olmamız sebebiyle İskenderpaşa ile de tanışmış olduk. Kendilerini tanıma imkânını, fırsatını bulduk.

Ben vaiz olduğum için bizi tanıyan kişiler de vardı. Hocaefendi'ye beni, "Bu vaizdir, istifade edilir." diye tanıttılar. Ben kendilerinin müsaadesiyle İskenderpaşa Camii'nde kandil geceleri vaaz etmeye başladım. Hatta bazı vaazlarımızın ardından kendi memnuniyetini de bizzat ifade etmiştir. Hatta kitaplarında da bu mevcuttur. Zaman zaman pazar sohbetlerini emir üzere îfâ etmeye çalıştık.

Hatırlıyorum burada bir kandil gecesinde anlatmıştım: Büyüklerden birisine:

“—Efendim, şu ümmete bir dua edin de kurtulsun!” demişler.

O büyük zât da demiş ki:

“—Bana Ümmet-i Muhammed’i gösterin de, ben onlara kurtulduklarını söyleyeyim.”

Bu söz Rahmetullàhu Aleyh’in hoşuna da gitmişti ama:

“—İnşaallah biz de yine o ümmettenizdir. Ümidimizi kesmiyoruz.” buyurmuşlardı.

O zamanlar İskenderpaşa Camii İstanbul’un kalbiydi. Yani görünmeyen üniversiteydi. İstanbul’un bütün entellektüelleri burada toplanırdı. Bu hem bir tanışmaya vesile olur, hem de orası bir okul gibi insanları yetiştirirdi.

Hocaefendi Allah rahmet eylesin, bir Osmanlı beyefendisiydi. Şekliyle, tebessümüyle müstesna bir insandı. O dönemde derdi olan her kesimden insanın sığınabileceği bir limandı.

Amerika’dan bir turist gelmiş. Hocaefendi merhumu duymuş görüşmek istiyor. Evet, görüşecek ama alt yapı yok. Hocaefendi

ona baktı, gördü. “Bunu bizim Hacı Muzaffer’e götürün!” dedi, Muzaffer Ozak’a gönderdi. “Onunla biraz görüşsün!” buyurdu. Bu bir kademedir. Tarikatlarda çeşitlilik vardır. Bu bir zenginliktir.

Hocaefendi bir okuldur. Dönemine ve sonraki dönemlere iz bırakan bir insandır. Birçok camii imamı vardır ama herkes de ciddî mânâda imam sayılmaz. Hatta hiç unutmam, Belçika’da bulunduğum yıllarda, Brüksel’de bir seminer düzenlenmişti. O seminere katılan Rabıta teşkilâtının genel sekreteri olan Saffet Sakkai el-Emînî, “İmam nasıl olmalı, davetçi nasıl olmalı?” diye hocalara ders verirken;

“—Hoca dediğin, İstanbul’daki İskenderpaşa Camii imamı Muhammed Zâhid Efendi gibi olmalıdır.” diye misâl vermişti.

Allah rahmet eylesin... Fazla söze hâcet yok... Onun zamanında olduğu gibi, bugün de emir üzere birkaç şey söylemiş olduk.

Cenâb-ı Hak başta Peygamber Aleyhi’s-salâtü ve’s-selâm’ın olmak üzere, Rahmetu’llâhi Aleyh’in ve cümle büyüklerimizin şefaatlerine nâil eylesin... Makamları a’lâ olsun...

13. 11. 1993 - İskenderpaşa / İSTANBUL

59. SON KARŞILAMA

Halit İLHAN

Hocaefendi'yi en son tanıyanlardan ve sohbetine erenlerden biriyim. Kendisini önce pazar günleri verdikleri ikindi sohbeti ve cuma dersleri ile tanımıştım. Bu, henüz ocağa yakın ve feyiz aldığım dönem değildi. Bu kavramların üzerinde duruyorum. Zira kanaatimce, sohbet dinlemek, ders takip etmek, manevi mânâda ocağa yakınlık değildir. Gönül bağı denilen intisabı, ben ocağa yakınlık olarak yorumluyorum.

Hocaefendi'nin irşad metodu bir tevazu içinde idi. Bunu daha çok bir sohbet halkasında, devamlı ve de net yapmayı tercih etmiş, ilmini halka indirgemişti. Hocaefendi'nin en önemli özelliği, halka anlaşılır bir şekilde hitabetmesiydi. Devamlı Türkiye'yi dolaşmayı tercih etmiş ve nereye gitti ise orada bir sohbet halkası teşkil etmişti.

Hocaefendi'nin en büyük meziyetlerinden bir de gönle hitabetmesi ve gönlü fethetmesidir. İnsanları kendi mizaclarına göre eğitirdi. Meselâ, dış ülkeye gitme konusunda üç değişik cevap vermesi; birine "Git!", birine "Gitme!", birine "Geciktir!" demesi... Onları anlayabilmek için muhatablarını da anlamak lazım!..

Biz İskenderun'da iken yönetimin üst kademeleri ile bürokrat olarak bazı fitne tipi olaylar oldu. Hocaefendi ile onu görüşmek için, Es'ad Coşan Hocamız ve Ruşen (Gezici) Ağabey ile geldik. Ruşen Ağabey anlattı. Fakat o, olaydan hiç bahsetmeden sahabeden bir menkıbe anlattı. Menkıbenin konusu sabır idi.

Daha sonra biz kalktık. Ruşen Ağabey:

"—Olmadı, biz anlatamadık!" dedi ve ertesi gün için bir daha randevu alındı.

Ruşen Ağabey bizim meseleyi 10-15 dakika yine anlattı. Fakat Hocaefendi, yine sabırla ilgili sahabeden bir kıssa anlattı. Bu üçüncü kez tekrarlanınca, yine aynı şekilde oldu. Bundan sonra

artık ben iyice anladım ki, bizim işimiz sabırla olacak. "Bir daha gelmiyorum!" dedim.

İnsan onların huzuruna gelince kendinde bir rahatlama hissediyor. Şahsen ben 1976'dan beri kendimde bir huzur ve mutluluk hissediyorum. Bu da onların maneviyatlarının eseri tabii... O devrin siyasilerinden benim duyduğum, Türkeş, Ekrem Ceyhun gibi kimseler kendisini ziyaret ederlerdi. Demirel belki kendisi gelmemiştir, ama bazılarını göndermiştir. Bunlar gelip bir emrinin olup olmadığını sorarlardı.

1980 senesi hac öncesi Suudi Arabistan'a gidecekti. Biz de o sabah rastladık. Cemaate nasihatı bir vasiyet konuşması gibidir. Cemaate, kendinden sonra yapacağı hareket tarzlarını anlatıp helalleşmişi. Orada cemaatın bir çoğu vardı ve cami doluydu. Cemaat sesi duyamıyordu. Çünkü Hocaefendi arkada müzezzin mahfelinde, sandalyenin üstünde oturuyordu. Bir vedâ gibi idi. Gidecek dönmeyecekti sanki... Biz öyle düşünmüştük.

Meşayıhın hastalıkları, ızdırabları da belli olmuyor, belli

etmedikleri için... Nitekim ameliyatlarında da ızdırablarını belli etmemişti. Hastanede de ziyaret etmiştik. Cemaat yine de sorularını soruyor, o da cevap veriyordu. Fakat biz doktor abilerden durumunun ciddi olduğunu öğreniyorduk.

O konuşmayı da yapınca, Allahu a'lem Hocaefendi gidecek ve orada kalacak gibi geldi bize... Onunla hacda beraber olanlardan, Muammer Ağabey'den dinlemiştim. Vefatından bir hafta önce, "Götürün beni!" demişler. "Biz artık dönelim, oraya gidelim, orada olalım!.. Sahabe-i kirâmın çoğu buranın dışında... Onlar dünyanın üzerine saçıldılar, o halde biz de gidelim!.." demişler.

Vefatından bir hafta önce, İstanbul'a geleceği zaman havaalanına karşılamaya gittik. Orada yedi sekiz kişi kadardık. Osman Çataklı, Muammer Dolmacı, Süreyya Ağabey, ben ve birkaç kişi daha vardı. Hac terminaline indi. Sıkıyönetim zamanıydı, arabayı oraya bile yaklaştırmıyorlardı. Önünde bir park var, arabaları oraya bıraktık. Arana arana yürüdük, içeri girdik.

Uçağın inmesiyle, Hocaefendi Hazretleri'nin kapıya getirilmesi aynı anda oldu. Bir gümrükçü kardeşimiz, kendisini tekerlekli sandalyeyle getirdi. Hocaefendi hızla dışarı çıkartıldı. Kapıya geldiği zaman, çok yorgun ve çok bitkindi. Cemaat elini öpmeye davranınca, elini veremeyecek kadar mecalsizdi. Bir selâm verebildi. Biz de onu öyle görünce, elini öpmedik.

Osman Ağabey onun geldiğini duyunca, ikiyüz metre kadar ileriden arabayı almaya gitti. Biz yanındaydık. O sırada Hocaefendi'nin biraz sabırsızlandığını gördüm. Arabayı beklerken, hafif bir sesle: "Osman da nerde kaldı? Yorulduk. Gelseydi de bir an önce gitseydik." diye bir acele göstermişti. Herhalde ızdırabı ve acıları o derece büyüktü. Osman Ağabey gelince, hemen yanına bindirildi. Arkasından biz de, daha önceki seferlerde olduğu gibi hızla yola çıktık.

Eve gelince, dediler ki: "Hocaefendi namazını arabada, yolda kıldı ve hemen istirahate çekildi." İçeriye o defa kimse girmedi.

Sonraki günler de, ancak ailesi, doktorları ve çok yakın dostları girebiliyordu. Bunlar dışında ziyaretçi kabul edilmiyordu.

Bir hafta sonra, perşembe günü öğle vakti vefat etti. Ertesi gün de Türkiye'de çok az kimseye nasib olan bir namazla defnedildi. Öyle namaz ki, 24 saat içinde Almanya'dan, Fransa'dan, Suudi Arabistan'dan, Türkiye'nin her yerinden ve daha bir çok yerlerden gelmişlerdi. Haber nasıl gitti, nasıl geldiler; hâlâ çözemediğim bir şeydir.

Sıkıyönetim olduğu için, Süleymaniye'de bütün çatılar silahlı asker ve sivil polislerle dolu idi. Bütün yollar tutulmuştu. Kararnamesi daha önce olduğu üzere, hocalarının yanına defnedilecekti. Buna rağmen o mahale de kimseyi almadılar. Sadece çok yakınları vardı.

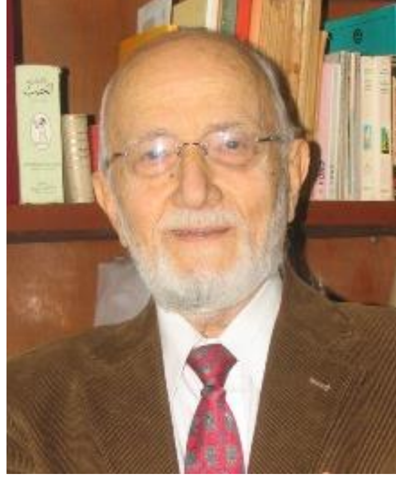
Hocaefendi'nin bütün bir hayatı, insanları eğitmekle geçmiştir. Onun bir gezisi, bir ziyareti, bir istirahatı, bir sohbeti, hülâsa her şeyi başlıbaşına bir eğitimdi. Sohbetlerinde insanın manevi eğitimiyle beraber maddi eğitimini de gerçekleştirirlerdi. Etrafındaki halkalar, hayatları boyu bu eğitimden nasiplerini almışlardır.

Benim dikkatimi çeken en büyük şey, seksen küsür yaşlarına gelmelerine rağmen, her öğrendiğini yaşamak ve halleriyle de insanlara örnek olmak isteyişleridir.

İslâm, Kasım 1992

60. EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Prof. Dr. Salih TUĞ[84]

Bi'smi'llâhi'r-rahmàni'r-rahîm.

Hâmiden li'llâh, ve nüsalliyen alâ nebiyyih…

Bunca güzel menâkıbın ortaya konduğu bu kürsüden, benim gibi tasavvuftan nasibi olmayan kimsenin bir iki kırıntı hatırası, belki not tutanlar ve ilerde bir külliyat meydana getirecekler için yardımcı olur düşüncesiyle söz aldım.

Gerçekten bugün Türkiyemizde ve dünyada eğitim ve öğretim iki ayrı daldır. Birbiriyle yakın ilişkisi olmakla beraber, öğretim eğitim demek değildir. Eğitim de öğretim demek değildir. Nitekim, Din Eğitimi Genel Müdürlüğü, bugün Din Öğretimi Genel

---

[84] Prof. Dr. Salih Tuğ: 1930 yılında İstanbul Aksaray'da doğdu. Aksaray İlkokulu ve Yeni Kapı Ortaokulu'ndan sonra 1948 yılında Pertevniyal Lisesi'ni, 1954 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. "İslâm Vergi Hukuku'nun Ortaya Çıkışı" başlıklı tez çalışması ile İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'nde doktorasını tamamladı (1963). İslâm Ülkelerinde Anayasa Hareketleri üzerinde çalıştı (1969). Profesörlük çalışması Hadis edebiyatı ile ilgili bir yazma eser olan Zuheyr ibn-i Harb'in (öl. 230 h.) *Kitâbü'l-İlm*'inin tenkitli neşri ile birlikte Türkçeye çevirisidir.

İ.Ü. Edebiyat Fakültesi İslâm Araştırmaları Enstitüsü asistanlığı (1956 – 1976), İ.Ü. Edebiyat Fakültesi İslâm Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü (1976 – 1982), İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürlüğü (1969 – 1970), Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Kurucu Dekanlığı (1982 – 1994) olmak üzere pek çok önemli görevlerde bulundu. 1970'den bu yana İslâmi İlimler Araştırma Vakfı Kurucular Kurulu ve Mütevelli Heyeti üyesi, 1980 – 1982 yılları arasında Aydınlar Ocağı Başkanı, 1995'ten beri Türkiye Milli Kültür Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı ve 2004 yılından bu yana da İstanbul Ticaret Üniversitesi (İTİCÜ) Mütevelli Heyeti üyesidir.

Müdürlüğü şeklinde ismini, programını değiştirmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı adını taşımakla beraber, bugün imam-hatip liselerinde öğretim yapılmaktadır. Eğitimin ancak kırıntısı söz konusudur.

Üniversitelerimizdeki İlâhiyat Fakülteleri, öğretim fakülteleridir. Eğitim çok az nisbetlerde ele alınabilmektedir, programda yeri yoktur.

"—Pekiyi ne olacak bu eğitim? Eğitim Türkiyemizde ve insanlar arasında kimler tarafından gerçekleştirilecek?"

İşte burada peygamberlerin varisleri olan alimler imdada yetişmektedir. Peygamberimiz'in bir hadisine göre, kıyamete kadar abdâl, aktâb, evliyâ adlarını, ünvanlarını taşıyacak eğitimciler bâkîdir. Bunlar vasıtasıyla eğitim gerçekleştirilebilecektir.

Öğretim kolaydır. Bilen kimseler, hattâ müsteşrikler bile bildikleri için bazı şeyleri öğretebilirler. Fakat esas eğitim meselesi, işte Peygamberimiz'in buyruğundaki ebdâl, aktâb ve evliyâ tarafından gerçekleştirilecektir.

Muhterem dostum Es'ad Coşan Beyefendi, "Bazı şeyler kitaplardan alınamıyor." dedi; gerçekten de öyledir. Kitap çok şey yazar, fakat verdiği şey azdır. Öğretir ama eğitmez. Eğiten kimse insandır. İşte az evvel menkıbeleriyle ortaya konan bir büyüğümüzün, insanları nasıl eğittiği, nasıl sevk ettiği, hayata nabıl intibak ettirdiği ve hayattan sonraki esas bekà alemine nasıl hazırladığını birer parça gördük.

Hocaefendiye intisab etmemekle — işte nasipsizliğim orada diye söyleyeyim— birlikte onunla çeşitli münasebetlerle görüşmüştük. Bütün bu sayılan vasıfları, ben de kendisinde müşahede ettim. Özellikle ilmîlik vasfını gördüm, insaf vasfını gördüm... Adaletle davranma vasfını gördüm, müsamahasını gördüm.

Herhalde kendisine daha önceden:

"—Bazı kitapları okuyalım mı, okumayalım mı?" gibi sorular sorulmuş.

Şimdi Amerika'da tebliğ vazifesiyle bulunan meslektaşım Yusuf Ziya Kavakçı, "Gel," dedi, "Hocaefendi çok mühim bir cuma hutbesi verecek!" dedi. "Pekiyi..." dedim. Tabii her zaman, her yerde cuma namazını kılıyoruz, "Bugün de orda kılalım!" dedim.

Bakın insaf ve adalet duyguları nasıl gerçekleşiyor. Hatırladığıma göre, —o hutbede bulunanlar varsa, lütfen düzeltsinler— kendisi kitap okumanın fazîletlerinden bahsetti:

"—Her kitap okunur; ancak gerekli olan şey, herkesin kendi kültür ve bilgi seviyesine uygun kitaplar okumasıdır." dedi. "Herkes her kitabı okumakla memur değildir, gücü yetmez. O halde herkes kendisine uygun kitaplar okusun!" dedi.

Tabii bu orada kalmak mânâsına değil de, gitgide tekâmül etmekle, gelişmekle ilgili de bir iştir.

Bir husus da hacla ilgili... Bir karavan edinmiştik, çoluk çocuğu da bindirdik. Sonradan hac esnasında öğrendiğime göre, Hocaefendi de o sene (1976) hacdaymış. Biz görüşemedik,

buluşamadık ama gıyâben, bulunduğu yerlerden uzaktan takip ettim. Sonra o da benim karavanla haccı tamamladığımı bir yerden duymuş ki, İskenderpaşa'da beni kabul buyurduğunda, bu karavanla hac etmenin faziletlerinden bahsetti. Yâni, benim yaptığım işin, iyi bir şey olduğunu söyledi.

Sonradan da başkalarından duyduğuma göre, böyle yapılmasını onlara sanki hayranlıkla tavsiye etmiş.

O devirde tabii yollar açıktı, karayoluyla hacca gitmek mümkündü, 1976 senesi... Benim hatıralarım kırıntı şeklinde bu bir iki husustur. Kendilerine kim bilir intisab etseydim, belki burada anlattığımdan daha fazla bazı şeyleri burada nakletme imkânını bulabilecektim.

Teşekkür ederim.

14. 11. 1993 - Hâcegân / İSTANBUL

61. NE MUTLU ONU GÖRMEDEN MUHÎB OLANLARA!

Hacı Ali ERKAYA[85]

Aile büyüklerimin intisablı olması hasebiyle, kendisinden çok bahsettikleri için gıyaben tanıdığım, teyp kasetlerinden sesini, konuşmasını ilgiyle dinlediğim ve yüzünü çok merak ettiğim Hoca Efendimizi ilk defa 1973 Mayısında gördüm. İlkokul son sınıfta okuyordum, 11 yaşındaydım.

Hoca Efendimiz Ankara'ya gelmişlerdi. Rüstem Ağabeyin davetiyle, Polatlar Köyü'ne de geldiler. Bir bahçede ağaçlar altına uzunca yer sofrası açılmış, misafirler etrafında oturmuşlardı. Hoca Efendi sohbet ederken elini öptüğüm an, bir fotoğraf karesi

---

[85]Hacı Ali Erkaya: 1962 yılında Ankara Sincan'a bağlı Çiçektepe köyünde dünyaya geldi. 1969'da Sincan'a taşındılar. Babası Mehmet Erkaya ticaretle ve çiftçilikle iştigal ediyordu. İlkokulu ve ortaokulu Sincan'da okudu. 1979'da Sincan Lisesi'nden mezun oldu. İstanbul'da İDMMA (Şimdiki Yıldız Üniversitesi) İnşaat Bölümünü kazandı. 1983 yılında okulu bitirdi, inşaat mühendisi oldu.

Öğrencilik yıllarında Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'nin, sohbetlerine devam etti, onları teyple kaydetti. Onun vefatından sonra M. Es'ad Coşan Hocaefendi'nin sohbetlerine devam etti. 1984 yılına kadar sohbetleri teybe aldı. Onun tavsiye ettiği vakıf ve öğrenci faaliyetlerine katıldı.

Mezuniyetten sonra Sincan'da ticaretle meşgul oldu. Bir ara müteahhitlik yaptı. Hakyol Vakfının çalışmalarına katıldı. Ferda Kolejinin kuruluşunda yönetici olarak çalıştı.

1991'de Metin Erkaya ile birlikte Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi'den *Özel Sohbetler* kitabını hazırladı. 1994-2001 yılları arasında Son Uyarı dergisini çıkardı, dergide yazılar yazdı. 2001 yılında M. Es'ad Coşan Hocamız hakkında *Hocamızın Ardından* kitabını hazırladı.

Halen Ankara'da ticaretle meşgul olmaktadır.

gibi yıllarca hafızamda canlı kalmıştır.

İkinci görüşmemiz 1977 yılında oldu. Hoca Efendimiz hac dönüşü Ankara'ya gelmişlerdi. Mahalli seçimlerden bir hafta sonraydı. 18 Aralık 1977 Pazar günü parti lokalinde oturuyordum. Hasan Hüseyin Ağabeyim yanıma geldi. Rüstem Ağabeyin, Sincanlı gençleri Hoca Efendi'yi ziyaret için, bir minibüsle Ankara'ya götüreceğini haber verdi. Çok sevindim ve heyecanlandım. İhvandan bir ağabeyin evine gittik. Elini öptük, dizinin dibine sıralandık. Ders tarif ettiler. Üçer *İhlâs*, birer *Fâtiha* okuduk, dua ettiler.

O gün Hocamızdan ders alarak, liseye başladığım çok fırtınalı bir dönemde, Hoca Efendi'nin güvenli limanına sığınmanın huzur ve mutluluğunu yaşadım.

Hatırladığım ilk nasihatleri:

"—Mümkün oldukça devamlı abdestli olmaya gayret edin! İki vazifeniz var; Allah'ın emirlerini yapmak, yasaklarından uzak durmak… Haramları terk etmek, sevaplı işleri yapmaktan daha mühimdir. Günahlardan aslandan kaçar gibi kaçın. Günahların küçük olduğuna değil, kime karşı işlendiğine bakın…"

Dualarından aklımda kalanlar:

"—Aman ya Rabbî!.. Bizi affet, bize mağfiret et… Bizi nefsimizle baş başa bırakma… Nefsin ve şeytanın şerrinden koru... Hıfz u himayende daim eyle… Hüsn-ü hatime ihsan eyle... Az ağrı, âsan bir ölüm, kâmil bir iman ile ahirete göçmeyi nasib eyle... Kabir azabından, mahşer gününün sıkıntılarından, cehennem azabından koru... İlk girenlerle beraber bi-gayri hisab Cennetine koy... Peygamber Efendimizin Havz-ı Kevseri başında sevdiklerinle beraber toplanıp, senin cemalinle müşerref olmayı bizlere nasib eyle..."

1979 Şubat tatilinde Sincan MTTB'den birkaç arkadaşla birlikte trenle İstanbul'a gittik. Hasan Hüseyin Ağabeyim bizi Haydarpaşa'da karşıladı. İlim Yayma Yurdu'nda kaldık. Metin Ağabeyim de aynı yurtta kalıyordu.

Hoca Efendimizi İskenderpaşa Camii'nde ilk ziyaretimiz o zaman gerçekleşti. Hocamızın bulunduğu caminin mânevî havası müthiş etkileyici idi. Başka bir dünya gibiydi…

Üniversite giriş sınavında tercihlerimin tamamını İstanbul'dan yapıp, Hocamızın yakınında olmak için dua ettim.

1979 yazında Hoca Efendi, Rüstem Ağabeyin köyü Polatlar'a tekrar geldi. Ankara'dan çok sayıda ihvan oradaydı. Recai Kutan şalvar giyinmiş, mütevazi bir derviş haliyle misafirlerle ilgileniyordu. Bir bahçede ikramlar yapıldı. Mehmet Altınbaş'ın evinin avlusunda Rüstem Ağabey'in, elinde ibrik ve havlu ile beklerken, Hoca Efendi'nin abdest aldığını ve bir ara bana doğru başını çevirip baktığı anı hiç unutamam.

Camide namaz kılındıktan sonra, sofralar kuruldu. Hoca Efendimiz, camide yemek yenilebileceğini Harem-i Şerif'ten örnek vererek anlattı. Saati sağ kola takmayı, gayr-ı müslimlere muhalefet etmeyi tavsiye etti. "Size hediye getirdim!" diyerek ders tarifi yaptı.

Bir hafta sonra da Ankara'da bir evde Hocamızı ziyarete gittik. Yemek ve namazdan sonra Hocamız sohbet ederken, Erbakan ve MSP'li vekillerden bir grup, hatırlayabildiğim kadarıyla Oğuzhan Asiltürk, Recai Kutan, Hasan Aksay, Temel Karamollaoğlu, Lütfi

Doğan ziyarete geldiler. El öptüler, kalabalık salonda diz çöküp oturdular. Hocamız hükümet ve siyasetle ilgili bazı tavsiyelerde bulundu. O gün de benim için unutulmaz bir gün oldu.

1979 sonbaharında Yıldız İnşaat'ta okula başladım. İlim Yayma Yurdu'nda kalıyordum. Perşembe akşamları yatsı namazına, pazar günleri de ikindi namazına İskenderpaşa camiine gidiyorduk. Namazdan sonra hadis sohbetlerini Esad Coşan Hocaefendi yapıyordu. Çok büyük bir katılım oluyordu. Caminin içi, dışı doluyordu. Gençlerden çok yoğun bir ilgi vardı. Ders sonunda kalabalık dağılmıyor, dışarıda kendi aralarında sohbetler devam ediyordu.

Müezzin Sıtkı Amcanın ilginç tarzda kamet ve ezan okuyuşu, imam Hüseyin Efendi'nin kıraati, Hatm-i Hacegân esnasındaki salevât-i şerifeler, dualar asla unutulmayacak hatıralardı.

Hoca Efendimiz 11 Ekim 1979'da hacca gitmişti. Uzun süre kalacağı söyleniyordu. Kendilerini hasretle bekliyorduk. 1980

Şubatında ağır hasta olarak Türkiye'ye döndü. Mart 1980'de mide ameliyatı oldu.

İlim Yayma Yurdu ile İskenderpaşa Camii arası on dakikalık bir mesafe idi. Sık sık İskenderpaşa'ya gidiyorduk. Bir gün Hoca Efendi'nin ziyaretçi kabul edeceğini öğrendik. Çok heyecanlandık. Caminin avlusundaki evlerinde, bir odada sedir üzerine oturuyordu. Ameliyatın etkisiyle halsiz ve yorgun görünüyorlardı. Elini öptük, "*Cezâke'llàhu hayran kesîrâ*" diyerek duada bulundular.

Herkes çıkınca, hizmet eden kişiye seslendi:

"—Mehmet, öyle saçı başı dağınık kimseleri içeri almayın! Peygamber SAS almazdı." diyerek ikaz etti.

Hocamız hızla iyileşti. Cuma namazlarına camiye geleceğini duyunca, okuldan erken çıkıp İskenderpaşa'ya geliyorduk. Şadırvanın yanında, içinde incir ağacı da bulunan gül bahçesinin demir parmaklıkları boyunca; camekânla kaplı revaklar önünde sıralanıp Hocamızın evinden çıkıp gelişini, sarığı ve cübbesiyle, selâm vererek ilerleyişini heyecanla izliyorduk. Hocamız çok heybetli ve etkileyici bir görünüme sahipti. Serapa nurdu. Gül yüzü ve mütebessim bakışlarıyla gönülleri kuşatıyordu.

Camiye girişinde cemaat ayağa kalkıyor, yol açılıyor, sağ tarafta, müezzinlik kısmında pencere önüne geçip oturuyordu. Namazdan sonra da cemaat etrafında toplanıyor, ayaktan kısa bir konuşma yaparak tekrar caminin avlusunda bulunan evine geçiyordu.

Uzak yerlerden ziyarete gelenler ve ders almak isteyenler bekliyorlar, eve alınıyorlardı. Evin büyük salonunda halka halka diz çöküp bekleniyor, biraz sonra Hoca Efendi selâm vererek içeri giriyor ve kanepe üzerine oturuyor, misafirlerle ilgileniyor, sohbet ediyor, sonra da ders tarifi, Hatm-i Hacegân yaptırıyorlardı. İnşirah Sûresi'ni "*Elem neşrah leke… sadreke...*" diyerek kelime kelime okutuyorlardı.

Bir ziyaretimizde Esad Coşan Hocamız, katlanır bir masada çalışma yapıyordu. Hatme başlayınca, o da halkaya katılmıştı. Bir keresinde yuvarlak taşlarla *Hatm-i Hacegân* yaptırmıştı. Ziyaretimizin birinde de yazmakta oldukları *Ana Baba Hakları*

kitabından okutturmuşlardı.

Hocamız ameliyatlı olmasına rağmen devamlı ziyaretçiler geliyor, ev sürekli dolup boşalıyordu. Bir keresinde Muhammed Kutub da Emin Saraç'la birlikte Hocamızı ziyarete geldi.

Ameliyattan sonra, Regaib Kandilindeki (16 Mayıs 1980) kısa konuşmalarında şöyle söylemişlerdi:

"—Aşağı yukarı 85 defa bu Regàib Gecesini geçirmişiz. Yine ama yine yerimizde sayan aciz bir kuluz. Allah'ın rahmetine kavuşmak isteyenler, nefsiyle mücahedeye alışmalı! Memleketin müdafaası nasıl mücâhedeye bağlıysa, insanların da nefislerinin kemâli mücahedeye bağlıdır. Oruç ve ibadetler, zikrullahlar bunun anahtarıdır. Allah cümlemizi bu yolda dâim eylesin..."

Mi'rac gecesinde (13 Haziran 1980) camiye girişimde, Ali Rıza Temel Hoca'nın köşedeki mermer vaaz kürsüsünde sohbet ederken; Hocamızın gelişiyle ayağa kalkışını hatırlarım.

Hocamız o gün:

"—Mi'racı isteyen mümin kardaşlar, evvelâ nefislerini islah edip onu yola getirmeli! Beş vakit namazı güzelce kılmaya çalışmalı! Oruçlarını öyle güzelce tutmaya çalışmalı! Herkese de kardeş gözüyle bakıp, onu himayesine almalı, onu sevmeli!" demişlerdi.

Berat Gecesi (27 Haziran 1980) Hoca Efendi mihrab önüne getirilen sandalyeye oturarak kısa bir konuşma yaptı:

"—Mü'minler (*ke'l-cesedi'l-vâhid*) hepsi bir cesed gibidir, bölünemez. Bölünmesine imkân yoktur. Bugünkü bölünme, bizim kolsuz bacaksız kalışımızın alâmetidir. Kolsuz bacaksız insanın hali neyse, bugünkü halimiz de ondan ibarettir. Allah hepimizin kusurunu affetsin..." buyurdu.

Berat duasını cemaate, "*Allàhümme… in künte… ketebte ismî…*" diye kelime kelime tekrar ettirip, sonra da kendisi dua etti..

Hafız Necati Özer ve Hafız Mustafa Sabri Erdoğdu bu programlarda Kur'an okurlardı.

Ramazanla birlikte İskenderpaşa'da akşam namazından sonra iftar veriliyordu. Çorba, pilav, zerde ikram ediliyordu. Öğrenciler, uzaktan gelen misafirler yemekten sonra hatimle teravih namazı

için beklerken, Hoca Efendi de ilk günlerde camiye gelerek, ön safta minber yanında sandalye üzerinde teravih kılmışlardı. Sonraki günlerde evden cemaate iştirak etmişler.

.

Yazın okul tatil olunca biz Ankara'ya döndük. Sonbaharda tekrar İstanbul'daydık. 12 Eylül 1980 ihtilalini İlim Yayma Yurdunda yaşadık.

Hocamız 2 Ekim 1980 günü hacca gittiler. Arabistan'da iken hastalığı nüksetmiş olarak, 6 Kasım 1980 Perşembe günü Türkiye'ye döndüler. Cemaatte yoğun bir hüzün vardı. İyileşmesi için dualar ediliyordu.

13 Kasım Perşembe günü okuldan yurda geldiğimde ürkütücü bir sessizlik hakimdi. Metin Ağabeyimin 12 numaralı odasına geldiğimde, Hocamızın vefatını öğrendim. Çok büyük bir üzüntü kaplamıştı dünyamızı…

O akşam İskenderpaşa'ya gittik. Kuran okunuyor, hatimler yapılıyor, dualar ediliyordu. Ertesi gün, 14 Kasım 1980 Cuma günü Süleymaniye Camii haziresine defnedileceğini öğrendik. İhtilalden sonra iki ay geçmişti, sıkıyönetim vardı. Haberleşme ve ulaşım vasıtaları bugünkü gibi değildi. Yine de çok büyük bir katılım oldu. Sincan'dan Rüstem Ağabey, Osman Amcam ve Hacı Abdullah Gezer trenle gelmişlerdi.

Musalla başında beklerken, Esad Coşan Hocamızla karşılaştık. Cenaze namazını onun veya Necati Amcanın kıldırmasını bekliyorduk. Caminin içi, dışı, çevresi dolmuş; cemaat ara sokaklara taşmış, trafik durmuştu.

Cuma namazından sonra cenaze namazı kılındı. Hocamız, kendi hocalarının; Mustafa Feyzi Efendi KS ve Ömer Ziyaeddin Efendi KS kabirleri yanına defnedildi. Kabristan dışında kalan cemaat, defin işleminden sonra ilk kabir ziyaretlerini yaparak oradan hüzünle ayrılıyordu.

Artık sabahları yurttan yürüyerek Süleymaniye üzerinden Eminönü'ne, oradan otobüsle Yıldız'a gidiyorduk. Bu vesile ile Hocamızın kabrini her gün ziyaret imkânı oluyordu. Kabristan değişik yerlerden gelen ziyaretçilerle doluyordu.

Bir süre sonra, Es'ad Coşan Hocamızın vazifeli olduğu ilan edildi. Es'ad Coşan Hocamız da cemaat faaliyetlerini geliştirerek

devam ettirdi. Her yıl 13 Kasım'da Hoca Efendi, vefat yıldönümü dolayısıyla çeşitli etkinliklerle anıldı. 1990 Yılında 9-10 Kasım günleri Aya İrini'de, yapılan program en çok ses getireniydi. Bir dergide Es'ad Coşan Hocamız'ın şöyle dediğini yazmışlardı:

"—Sevgili şeyhimiz, kutbü'l-arifin ve gavsü'l-vâsılîn, es-seyyid Muhammed Zâhid Kotku ibn-i İbrahim el-Burûsevî Hazretleri, 13 Kasım 1980 tarihinde biz bendegânına vedâ ve irtihal-i dâr-ı bekà eylemişlerdi. O zamandan beri her sene onun için Kasım ayında anma törenleri, mevlidler, konferanslar, vaazlar, toplantılar, sempozyumlar, hatim cemiyetleri, zikir meclisleri tertipler, ona olan bağlılık ve ihvanlığımızın, medyun-ı şükranlığımızın, hürmet ve muhabbetimizin gereğini yapmaya çalışırız."

Cennet mekân Hoca Efendilerimizin hatıraları gönlümüzde dipdiri duruyor. Konuşmaları, nasihatleri aklımızdan çıkmıyor. Vefatlarından sonra Allah'ın onlara bir ikramı olsa gerektir ki, başka hiçbir beşere nasib olmayacak şekilde, Kur'an ve sünnete uygun olarak devamlı anılma halindeler… Cenab-ı Hak bizi onlarla cennetinde buluştursun…

Ne mutlu onlara yetişip mürîd olanlara!..

Ne mutlu onları görmeden muhîb olanlara!..

12 Ekim 2017 - Ankara

62. İLME ÇOK ÖNEM VERİRDİ

İsmail BUDAK

1980 yılı Ağustos ayında yanımızda Hocamız'ı seven bir kaç ağabeyimizle birlikte Hocamız'ı ziyarete gitmiştik. Bizler o zaman *Akıncı Gençler* diye bir derneğin üyesi idik. Bu derneğe girerken Hocamız'la istişâre etme imkânı bulamamıştık. Fırsat bulmuşken bunu soralım dedik. "Derneğe üyeliğe devam edelim mi, etmeyelim mi?" diye sorduğumuzda Hocamız:

"—Evlâdım, girmeseniz iyi olurdu. Amerika'nın bir oyunu var... Ama madem girmişsiniz, Allah yardımcınız olsun!.." dediler.

Aradan bir ay gibi bir süre geçti ve bilinen ihtilal oldu. İhtilalde bu derneğin yöneticileri tutuklandı ve çeşitli zorluklarla karşılaştılar. Böylelikle Hocamız'ın, gelecek olan tehlikeyi ne kadar önceden sezip, bize haber vermiş olduğunu gördük. Bu olay beni çok etkilemişti.

Diğer bir hatıramı daha anlatmak isterim: Rahmetli Hocaefendi ilme çok önem verirdi. Bir gün talebe arkadaşlarla kendisini ziyarete gitmiştik. Hocaefendi elinde bir kitapla geldi ve bizlere sordu:

"—Bir silahın tesir menzili ne kadardır?" dedi.

Bizler de:

"—İkibin - üçbin metredir." dedik.

Bunun üzerine Hocamız elindeki kitabı göstererek:

"—Bu kitabın yazarı Hindistanlı, bir sapık mezheb mensubu kişi... Bunun kitabı ta buralara kadar gelmiş ve bize ulaşmış. Hindistan'la memleketimizin arası ise, binlerce kilometre mesafe... Demek ki ilmin etkisi, en büyük silahın etkisiyle kıyaslanamayacak kadar büyük!.." diyerek, bize ilmin önemini vurguladı.

Kadın ve Aile, 15 Kasım 1991

63. HOCAEFENDİ'NİN MİRASINA SAHİP ÇIKMALIYIZ!

Mehmet ÖZBİLEN[86]

Mehmed Efendi Hazretleri'ni tanımam 1978 yılında oldu. Üniversite hayatına başladığımda Fatih'te İskenderpaşa civarında bir öğrenci yurdunda bir yıl kadar kalmıştım. Caminin yanından gelip geçtiğim halde tanıma fırsatım olmamıştı.

O dönem anarşinin yoğun olduğu bir dönemdi. Böyle bir olay neticesi, kaldığım yeri değiştirmek zorunda kaldım. Başlangıçta çok kötü gelen bu hadise, aslında hayatımda bir dönüm noktası oldu. Yeni arkadaşlarım sayesinde Mehmed Efendi Hazretleri'ni tanımam mümkün oldu. Burada ismini zikretmekte sakınca görmüyorum; Dr. Metin Erkaya Ağabeyi hep dualarımda anıyorum, Mehmed Efendi Hazretleri'ni tanımama vesile olduğu için...

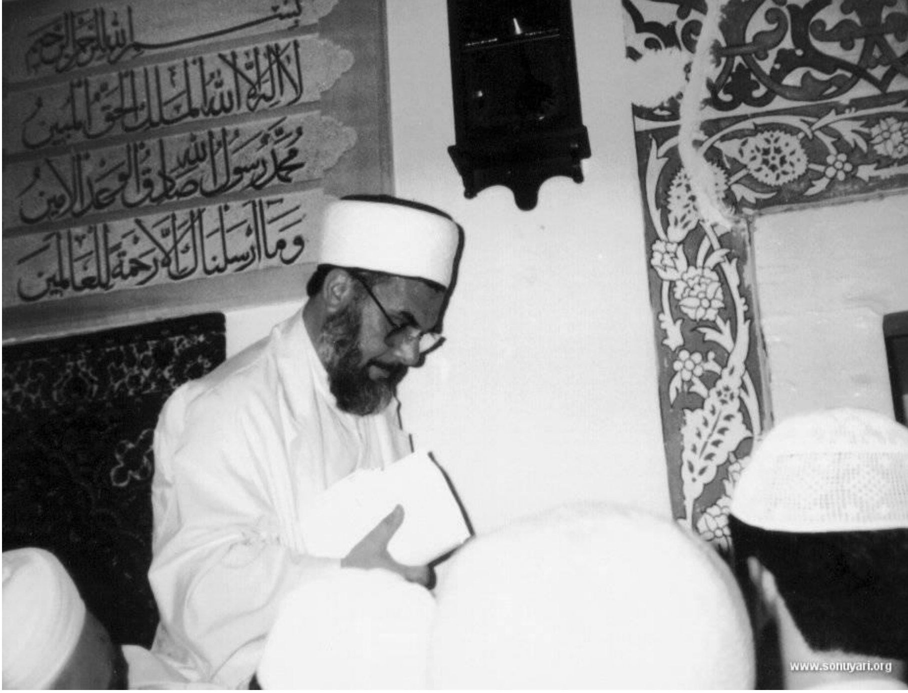
Mehmed Efendi Hazretleri'nin özelliklerini burada sıralamak mümkün değil. Sadece birkaç noktayı belirtmek gerekirse;

Rahmetullahi aleyh, sünnet-i seniyyeye son derece bağlı, samimi, mütevazı bir insandı. İçimizden biri gibi idi. Halk şivesi ile konuşurdu. Müslümanların ayak değil, baş olması gerektiğini, bu nedenle çok çalışılması, ilim tahsiline önem verilmesi

---

[86] Mehmet Özbilen 1957 yılında Bolu iline bağlı Seben ilçesinin bir köyünde doğdu. İlkokulu köyde, ortaokulu ilçede ve lise tahsilini de Ankara'da tamamladı (1977). I.T.Ü. Elektrik Fakültesi'ni kazandı.

Öğrencilik yıllarında Vefa'daki İlim Yayma Yurdu'nda kaldı. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti.1981 yılında okulu bitirdi, elektrik mühendisi oldu. Halen bir özel şirketin fabrikasında üretim müdürü olarak görev yapmaktadır. Evli ve üç çocuğu var.

gerektiğini, sürekli vurgulardı. Bu nedenle üniversite camiasında da çok seveni ve bağlıları vardı.

Rahmetullahi Aleyh'in sohbetlerinde bulunmuş, dizinin dibinde oturmuş birçok insan, ilim adamı, bürokrat, aydın veya siyasetçi olarak daha sonraları önemli görevlerde bulunmuşlar ve bulunmaktadırlar.

Bunun sebebi, ilim tahsiline önem vermişlerdir. Kâmil insan yetiştirmek istemişlerdir. "*Kem alât ile kemâlat olmaz!*" denmiştir. Noksan insandan mükemmel iş, sonuç beklenemez. İslâm'a, memlekete hayırlı hizmetlerde bulunacak, olgun nesiller yetiştirmeyi hedeflemişlerdir.

"—Tasavvuf kàl ilmi değil hal ilmidir." buyurulmuştur. Rahmetullahi Aleyh de hali ile terbiye ederlerdi. Kimseye doğrudan bir şey emretmezler, "Şöyle yapılsa nasıl olur?" derlerdi. Hali ile örnek olurlardı.

Çok mütevazı idiler, söylemek istediklerini; "Büyüklerimiz şöyle buyurmuşlar, böyle tavsiye etmişler; bizim de onlar gibi

davranmamız gerekir." derlerdi. Doğrudan emir buyurmazlardı.

Efendi Hazretleri'ni son yıllarında tanımak nasib oldu. En önemli hatıram, kendilerinin tasavvufî dersleri bize tarif ettikleri zamandır. İskenderpaşa Camii yanında, oturdukları lojmanın misafir odasında idik. Tavsiyeleri hâlâ kulaklarımdadır:

"—Evlatlarım! Sizlere bu görevi veriyorum. Sayılarını bilâhare arttırırız. Şimdi talebesiniz, derslerinize çalışın; başka işlerle mesgul olmayın! Allah muvaffak etsin!" buyurmuşlardı.

O zamanlar rahatsızlıkları ileri seviyede idi. Ameliyat olmuşlardı. Hadis sohbetlerini Mahmud Es'ad Coşan Hocamız yapıyorlardı. Kendileri mübarek gecelerde ve cuma günleri çıkıyorlardı. Biz de cuma namazlarını İskenderpaşa'da eda ederdik, kaçırmamaya itina gösterirdik.

Cuma namazını müezzin mahfelinde kılarlardı ve namazı müteakip kısa bir sohbet yaparlardı.

Bir keresinde iki-üç hafta Hz. Ebubekir RA Efendimiz'in kasidesini konu etmişlerdi. O sohbetler sırasındaki "Allah!" deyişlerini hiç unutamıyorum. "Allah" lafzını bu kadar içten, bütün benliği ile söyleyen bir kimseye daha önce rastlamamıştım. Allah şefaatlerine mazhar eylesin…

Son olarak, noktayı eklemek istiyorum: Rahmetullahi Aleyh'in sağlığında çok seveni vardı. Şimdi de var; ancak sevmek, seviyorum demekle olmuyor. Sevginin gereğini yapmak, onun sevdiklerini sevmek, onun mirasına sahip çıkmak, emir ve tavsiyelerine tâbî olmak; başlattıkları hizmetlerin yaygınlaştırılmasına katılmak, katkıda bulunmak gerekir diye düşünüyorum. Bizlere düşen bu olsa gerek...

İslâm Dergisi, 1stanbul 1997

64. ZAMANIN İMAMI

Kenan GÜNEŞ[87]

1980 yılıydı. İzmir Yüksek İslâm Enstitüsü'nde öğrenci idim. Ortalık çok karışıktı ve bizim oturduğumuz Çiğli semti, solcuların kurtarılmış bölgesiydi. Bir gün okula giderken beni tehdit ettiler, "Bir daha seni buralarda görmeyelim!" dediler.

O günlerde, zamanın imamına bey'at etmeden ölenlerin cahiliye ölümü ile öleceklerine dair hadis-i şerifi okuyunca; "Ne yapabiliriz? Acaba zamanın imamı kim?" diye arkadaşlarla soruşturmaya başla-dık. Tıp'ta ve Dişhekimliği Fakültesi'nde okuyan bazı arkadaşlar:

"—Biz zamanın imamını, mürşidini tanıyoruz; ona gidelim!" dediler.

Biz heyecanla sordук:

"—Kimdir zamanın imamı?"

---

[87] Kenan Güneş: 1960 yılında Giresun'un Görele ilçesinde dünyaya geldi İlkokulu köyünde, ortaokulu ve liseyi İzmir'de okudu. 1982 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. On yıl Ankara'da öğretmenlik ve idarecilik yaptı. Hakyol Vakfı Ankara Şubesinde yönetim kurulu üyeliği ve müdürlük görevlerinde bulundu. Sohbetler, vaazlar yaptı. Halka ve öğrencilere yönelik her türlü sosyal faaliyetin içinde bulundu.

1992-1993 yıllarında askerlik yaptı. Temmuz 1993 - Şubat 1995 tarihleri arasında İstanbul'da Özel Asfa Koleji'nde müdürlük yaptı. Asfa Kız Lisesi'nin kuruluş çalışmalarını organize etti.

Şubat 1995'te Ferda Koleji'nin kuruluş çalışmaları için Ankara'ya döndü. 17 yıl Ferda Koleji Müdürlüğü ve Kurucu Genel müdürlüğü görevlerini yaptıktan sonra Ekim 2011'de emekliye ayrıldı. 2015-2017 yılları arasında İstanbul'da İrfan Eğitim Kurumlarında genel müdürlük yaptı. Evli ve üç çocuk babasıdır.

“—Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri...” dediler. “İstanbul’da, İskenderpaşa Camii’nin de imamıdır.” dediler.

Bunun üzerin arkadaşlarla bir değerlendirme yaptık, İstanbul’a gitmeğe karar verdik. On beş arkadaş bir minibüse binip İstanbul’a, İskenderpaşa’ya vâsıl olduk (Mayıs 1980).

Hocaefendi rahatsızmış; “Belki kabul eder, bekleyin!” dediler. Beklerken, kabul buyurdular. Ürkek ve heyecanlı bir şekilde içeri salona girdik. Karşımızda yüzüne bakıldığında Allah’ı hatırlatan, güleç yüzlü; ameliyat geçirmiş olmasına rağmen aslâ acısını hissettirmeyen bir pîr-i fânî bütün ihtişâmıyla duruyordu. Mübarek ellerinden öptük, halka oluşturacak şekilde yere oturduk. Dünyalar bizim olmuştu.

Lütfettiler, sohbet buyurdular, çok çeşitli mevzûlara temas ettiler. Bunlardan hafızamda kalan bazıları:

“—Duyuyoruz ki, kimileri resimlere rabıta yapıyorlarmış; şeriata göre bu şirktir şirk!

Bazı kimseler, dervişimiz çok olsun diye uğraşıyorlar. Sen o kadar kimsenin vebalini üzerine almayı kolay bir şey mi

zannediyorsun; müridin çok olsa ne olacak?

Kimileri keramet gösterilsin istiyorlar. Ne olacak sanki, biraz gayret etsen sen de keramet gösterirsin! Haramlardan uzak dur, ibadetlerine dikkat et, zikrullaha devam et, az uyu, az konuş, az ye... Gayret edersin, sen de keramet gösterirsin; amma bu ma'rifet değil! Biz bir anlık gafletinden dolayı şeytanın çelmesiyle tepetaklak giden nicelerini gördük."

Yaklaşık kırk beş dakika süren sohbetin nasıl geçtiğini anlamadık. Bu arada fırsat bulabilirsem, ölümle tehdit edildiğimi, ne yapmam gerektiğini sorayım diye düşünüyordum. Bir ara başımı kaldırıp gül cemâline bir bakayım dedim. Bir an göz göze geldik; o da bana bakıyor ve aynen şunları söylüyordu:

"—Aziz kardaşım, neden korkuyorsun öldürülmekten? Sen bilmiyor musun, ateş yakıcıydı ama İbrâhim AS'a gül bahçesi oldu... Sen bilmiyor musun, denizler Mûsâ AS'a yol oldu... Okumadın mı, balık Yunus AS'ı karnında sakladı... Eğer senin ecelin gelmediyse, hiç bir kuvvet seni öldüremez! Arslanın ağzına girsen ölmezsin, hattâ karnına insen yine ölmezsin!" buyurdular.

Şaşırmıştım; benim aklımdan geçeni bana söylüyor, soramadığım soruma cevap veriyordu. Ben o güne kadar kerâmeti sadece tasavvuf dersinde, evliyâ menkabelerinde okumuştum. Halbuki ben o anda ayan beyan kerâmetle karşı karşıya idim. Huzurlarından sevinçle çıktım, sanki dünyaya yeniden doğmuştum. Artık İzmir'e döndüğümde benim karşıma çıkacak hiç bir kuvvet tanımıyordum.

Ahirete irtihallerini işittiğimde yıkılmıştım. En büyük himâyecimizi kaybetmiş, öksüz kalmıştık. Bir süre bu şaşkınlığı yaşadım. Sonra bir haber aldık; irşad görevini M. Es'ad Coşan Hocaefendi devralmıştı. Ama ben M. Es'ad Coşan Hocaefendi'yi tanımıyordum, hiç görmemiştim. Kimseye söylemiyordum ama içimden:

"--Hocamız'ın yerini kimse tutamaz; o başkaydı, gitti, kıymetini bilemedik." diye düşünüyordum.

Bir gece rüyamda İskenderpaşa Camii'ne vardım, içeri girdim. Mihrabda siyah sakallı, çatık kaşlı, çok haşmetli bir zât oturuyordu. Yüzüne bakmaya korktum. Kalktı, bana doğru yürüdü:

"—Sen bizi bu makama lâyık görmüyorsun, öyle mi? Şöyle yere uzan bakalım!" dedi.

Yüzükoyun yere uzandım. Sırtımı öyle bir çiğnedi ki, sanki kemiklerim birbirinden ayrıldı. Acı ile uyandığımda sabah vaktiydi. Bir hatâ işledim diye düşündüm.

O gün M. Es'ad Coşan Hocaefendi'nin Afyon'a geleceğini öğrendim. Soğuk bir kış günüydü, adresi alıp arkadaşlarla yola çıktık. O günlerde cuma kılınsın mı, kılınmasın mı tartışmaları vardı. Bu arada bu meseleyi de soralım diye kararlaştırdık.

Adrese vardığımızda yatsı namazı kılınmış, sohbet başlamıştı. Sohbetin yapıldığı salona girdiğimde, tarif edilemeyecek bir hal yaşadım: Rüyamda İskenderpaşa'da gördüğüm zât, aynı kıyafet ve haliyle, bütün haşmetiyle salonun karşı köşesinde oturuyordu. Selâm verdik, elini öptük. İltifat etti, yanına oturttu.

Sohbet devam ederken, bir ara sohbetin en tatlı yerinde, konuyla hiç de ilgisi yokken başını bize çevirdi:

“—Siz cumalarınızı kılın, cuma namazınızı kılmaya devam edin!” dedi.

Biz cevabımızı almıştık. Anladım ki, zamanın imamı görevi zamanın imamına devretmişti.

Bu hususta bir rüya daha gördüm: Bir kurban bayramı öncesi, Arafe günü sabah vaktiydi. Rüyamda bir dağın sırtındayız, alaca karanlık çökmüş vaziyette... Mehmed Zâhid Hocaefendimiz üzerinde beyaz elbiseleri, başında beyaz örme takkesi ile bir kayanın üzerinde oturuyorlardı. Yanında da Necâti Efendi Amcamız oturuyordu. M. Es’ad Coşan Hocamız da karşılarında ayakta dikiliyordu.

Mehmed Zâhid Hocaefendimiz, M. Es’ad Coşan Hocamız’a:

“—Evlâdım, sen bu ümmetin imamı olacaksın inşaallah!” dedi.

Bu söz üzerine Necâti Efendi Amcamız yerinden kalktı ve:

“—Senin gibi bir evlâdım olduğu için iftihar ediyorum! Böyle bir evlâdın elleri öpülür, ver de ellerini öpeyim!” dedi.

M. Es’ad Coşan Hocamız’ın elini öpmek için uzandı. Fakat M. Es’ad Coşan Hocamız ellerini geri çekti ve öptürtmedi.

Uyandığımda sabah ezanları okunuyordu.

15. 09. 1995 – Sincan **/ Ankara**

65. KİŞİ SEVDİĞİYLE BERABERDİR

Cem ASYALI

Her 13 Kasım yaklaştığında, buruk bir his içimi kaplar. Sanmayın ki bu his onu kaybettiğimizden dolayıdır. Onu kaybetmedik; kendisi gitti ama, fonksiyonları sürüyor. Onun varlığını ve gerçek bir Peygamber vârisi olduğunu, ondan sonraki gelişmeler ve dergâhın dinamizmi doğruladı. O, vefâlı yolun vefâkâr önderlerindendi ki, makàmını boş bırakmadı. Biz onun yeni dünya için hazırladığı yeni şeyhin elinde gözümüzü açtık. Öyleyse burukluk niye diye sorsanıza!

İstanbul ekimde sonbaharla buluşur; yağmura kavuşur, yapraklar yavaş yavaş uçuşmaya başlar. 13 Kasım günü Fatih Camii avlusunda soluğu alıyorum, üzerimdeki sıkıntıyı atmak için... Ağaçlar ve yapraklar dikkatimi çekiyor. Sanki hüzne kapılmış, durgun ve suskun bir halleri var... Yapraklar henüz diri, dökülecek gibi bile değil... İskenderpaşa'ya doğru inerken haber gönlümü ve kafamı hırpalıyor:

"—Hocaefendi Hakk'ın rahmetine kavuştu!"

Birden şaşırışor, yutkunuyor, yalpalıyorum. İskenderpaşa'nın avlusunda, güllerin açtığı bir köşeye yaklaşıyorum. Benim gibi birkaç kişi var... Boğazımıza tıkanan şeye artık hakim değiliz. Gülün yaprakları ve dikenleri üzerine düşen çığ, gözyaşlarımızı tahrik ediyor. İskenderpaşa'nın altı aylık gülleri ile, henüz tekkeyi altı aydır tanıyan, Hocaefendi'yi ancak birkaç kez görmüş olan çömezleri sallanıyor... Utana sıkıla ağlıyoruz.

Tasavvufî Ahlâk'ı yurtta bir arkadaş hediye etmişti. Geceleri iş dönüşü, masa lambasının altında o sıcak ve samimi uslübu, insanı saran anne şefkatli yaklaşımları, ince ve keskin tahlilleri bırakmak istemiyordum. Dediler ki:

"—Cuma günleri namazdan önce gidersin, görürsün, dinlersin"

Bir arkadaşım vardı, inancı iyice sarsılmıştı, neredeyse intihar

edecekti. Ona dedim ki:

"—Evliyâdan Mehmed Efendi varmış. Git mutlaka!"

Son bir ümitle gitmiş. Daha sonra görüştüğümüzde, sanki derisi değişmiş, nurlanmış, canlanmış, hareketlenmişti. Bayram ediyordu... İşte ondan sonra bizi de bir merak sardı. Zaten kitapları beni bırakmıyordu, sımsıkı sarmıştı; ona doğru çekiyordu.

Cumadan önce baktım bir beyaz sakallı, sonra biri ve diğeri... Hayır, bir hareket yoktu. Ama deseler ki şu, kabullenecek şekilde hazırdım; çatık kaşlı bir ihtiyar da olsa... Hayli kalabalıktı. Sade ama olağanüstü bir hareketlilik oldu. Sanki herkes bir kalıba girmiş gibiydi.

"—Hocaefendi geliyor!" denildi.

Bir siyah cübbe içerisinde, kar kristalleri gibi parlayan, kuş tüyü yumuşaklığını andırır görünüşte sakallarıyla, tarifi imkânsız sıcak, muhabbetli, kuşatıcı gözleri ve esrarengiz bakışlarıyla, ameliyat sonrası olmasına rağmen cıvıl cıvıl ama heybetli görünüşüyle müezzin mahfiline geldiler.

Şaşırdım. Düşündüm, kendimi yokladım... Tekrar döndüm, tekrar baktım. Birkaç kere döndüm... Mürşidler, evliyânın hası mutasavvıflar benim için tarih sayfalarında kalmıştı. Bu zât, tarihin altın sahifelerinden nasıl oldu da Fatih İskenderpaşa'ya geldi ve onu ben de görebildim? Bütün güzelliğine, cazibesine sesiyle konuşma tarzı da katılınca, sarsıldım... Kendimi tutamadım, tıpkı camideki diğerleri gibi...

Üç cümlesi, yıllardır çözemediğim problemleri, içinden çıkamadığım dertleri halletmişti adeta... Hayatımda bir değişim, ama isteyerek, benimseyerek gerçekleşecekti... Hah işte aradığım, özlediğim şeyler... Saatlerimizi asırlaştırarak kafa yorduğumuz, yığınla soruyla doldurduğumuz sabahsız gecelerimizde aradığımız yol... Tahminlerimizin ve hayallerimizin üzerindeki bir zât-ı muhterem Allah'ın lutfu, ihsanı olarak karşımızdaydı...

Öyle bir zat, işte 13 Kasım günü dâr-ı bekàya göçmüştü... Felç

olmuş bir düşünce atmosferinden, çıkmaza girmiş gençliğimizden umut dolu İskenderpaşa'ya hicret etmişken biz, ne oluvermişti? Düzenimizi henüz kuruyorduk, veya kurabilecek miydik?.. Akşam namazıydı ki, gözyaşı fırtınasına gark olmuş, genç ihtiyar cemaat evvâbinleri kıldı... Hânenin yenileri, eskileri bir aradayız.

Necâti Efendi Amcamız'ı gördük; sanki, sel felâketine uğramıştı... Yanında lacivert pardesüsü, siyah sakalıyla yüz hatlarının birkaç kez gözpınarlarından sızan yaşlarla ıslandığı belli haliyle, Hocaefendi'nin damadını gördük... Çekingen, ürkek, sanki esir alınmış edâsıyla bir şeylere teslim olmuş gibi duruyordu.

"—Hemen elini öpelim, Hocaefendi'nin yerine damadı Esad Efendi bırakılmış..." dediler.

Mahzun, üzgün ve şaşkın olan cemaat sevinçle eline eğildik... Bizim için öpülmesi gereken, öpülmeye layık el verilmek istenmedi... Ama elinden tutmuştuk.

Birkaç gün zordu... Sabah işrak vakitlerinde, akşam yatsı

namazlarında kalabalıkların ardı arkası kesilmiyordu camide... Süleymaniye kalabalığının yankısı Türkiye'yi etkilerken, rahmetli Hocaefendi bizi daha çok etkilemeye başlamıştı. O beyaz entarisiyle, beyaz sakalıyla, mütevazi hayatıyla, sünneti seniyyeye ittibaıyla zamanını doldurmuştu... İskenderpaşa onun gidişinden sonra doldukça doluyordu...

Otuz yıllık vazife hayatında manevi irşad dünyasını bildiğimiz, bilmediğimiz binlerce olay, milyonlarca insanla geçirmişti. Başbakan, cumhurbaşkanı, bakan gibi birçok kimsenin kendisi, annesi veya bir yakının yolu ona düşmüştü. İkibinli yıllara 1950'lilerden hazırlanmaya başlamıştı. Yerine bıraktığı zat bir fıkıh aliminin ifadesiyle 21. Asr'ın şeyhiydi.

İskenderpaşa'ya konaklamıştık. Benim gibi yüzlerce insan ve genç... Cami taşıyordu. Hüzün sevince, endişe umuda dönüşüyor, genç mürşidimizle artık bahara çıkıyorduk. Hüzün gülü yerini umut çiceklerine bırakmıştı... Günlerce şırıl şırıl cemaatinin gözünden akan yaşlar, cemaatimiz büyüyüp geliştikçe sevinç yaşlarına dönüşecekti...

Ondan bize kalan çok önemli değerleri muhafaza etmeyi, kadrini, kıymetini bilmeyi, ahirette onların yanında olmayı Allah bize nasib etsin. Benim savunmam hazır zaten. *Tasavvufi Ahlâk*'ta yazıyor:

"—Ahirette siz üst makamlarda olacaksınız, biz ne yapacağız?" diye düşünen ve üzülen Hz. Sevban'a karşı:

"—Kişi sevdiğiyle beraberdir." buyuruyor Peygamberimiz SAS...

Allah CC bizi onların gönlünden çıkarmasın, sevgilerine mazhar etsin...

İslâm, Kasım 1992

66. FÜZENİN ARIZASI

Vehbi VAKKASOĞLU[88]

Muhterem Hocam, değerli büyüklerim, kıymetli arkadaşlarım!

Böyle mübarek ve feyizli bir gecede konuşmak, benim için bir şeref... Fakat gecenin ilerleyen bu saatinde ve mevzuya bu kadar vakıf bu insanların huzurunda konuşmak da herhalde, eski bir deyimimizde ifade edildiği gibi, çeşme yanında kuyu kazmaya benzeyecek; kusura bakmayınız. Ben sadece bir hatıra anlatacağım:

1986 Yılıydı. Hâlâ hasretini hep birlikte çektiğimize inandığımız, cemaatler arası irtibatı sağlamak, aleyhte konuşmaları ortadan kaldırmak, bir muhabbet havası estirmek düşüncesi ve hasreti içindeydik. Böyle bir çalışma içinde de, sonradan kitaplaştırdığımız, "*Mâneviyat Dünyamızda İz Bırakanlar*" isimli kitabın özünü hazırlamaya karar vermiştim.

Çeşitli arkadaşlarla meşveret ettim. Bu arada bir asker arkadaşımız; yazmaya çizmeye meraklı, pedagoji tahsili yapmış, edebiyat zevki olan bir arkadaşımız:

"—Eğer böyle bir çalışma gerçekleşirse, ben her türlü yardıma hazırım. Bu çorbada benim de tuzum olsun isterim." demişti.

---

[88] Vehbi Vakkasoğlu: 1955'te Kahramanmaraş'da doğan yazar, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nden mezun oldu. Öğretmenlik mesleğine Milli Eğitim'in değişik kademelerinde 35 yıl emek verdi. Türk çocuklarının eğitimine katkıda bulunması için Berlin'e tayin edildi.6 yıl Almanya'da çalıştı.

İlk kitabı olan "Mehmet Akif" 1968 yılında yayınlandı. O günden bugüne 40 esere imza attı. Bunlar tarih, edebiyat, din ve psikoloji konularındadır.

Ben çalışmaya başlayınca, bu arkadaşımı hatırladım. Telefon ettim ve kendisine sevenlerinden, yakınlarından topladığım dökümanlarla kitaplarla birlikte, rahmetli Hocaefendi'nin eserlerini vereceğimi söyledim. O gelip almak için söz verdi. Fakat birkaç gün sonra, acil bir teftiş geçireceklerini ve çok üzülerek bu yardımda bulunamayacağını söyledi.

"—Sağlık olsun, başka bir zaman inşaallah çalışırız!" dedim.

Fakat bir gün sonra, tekrar büyük bir sevinçle ve heyecanla telefon etti: "Yardım edeceğim, istediğiniz şeyleri yapacağım." dedi. O çalışmanın sonuna kadar o arkadaşın çok yardımını gördüm. Benim yazdığım müsveddelerin bütün düzeltmelerini ve daktilosunu da kendisi büyük bir şevkle yaptı.

Yapabilmesinin sebebi şuydu: Acil teftiş dolayısıyla izinler kaldırılmış, izinde olanlar bile çağrılmış, herkes meşgul... Fakat birliklerinde son model bir füze var... Bu füze son anda tutukluk

yapıyor ve çalışmıyor. Amerikalı uzman dahi, Amerika'dan parça getirilmesi, hattâ bir uzman getirilmesi gerektiği kanaatini söylüyor. Komutan da çok sinirli bir vaziyette:

"—Bu iş yapılmazsa, gerisini siz düşünün!" diyor.

Teftişe kadar füzenin çalışır hale getirilmesini istiyor. Dolayısıyla arkadaşımız, bu mazereti ile bize yardım edemeyeceğini söylüyor.

O gece rüyasında iri yarı, heybetli, güleryüzlü, nûrânî yüzlü, bembeyaz sakallı bir zat, füzenin başında kendisine füzenin arızasını gösteriyor:

"—Evlâdım, işte şurayı tamir edeceksin, arıza buradadır!" diyor.

"—Hayretler içinde kaldım." diyor.

Kendisi Amerika'da füze kursları görmüş bir asker arkadaşımız. "Büyük bir sevinçle gittim. Baktım hakîkaten arıza orada... Ve komutana dedim ki:

'—Komutanım, ben bu füzeyi yapacağım; fakat bir hafta izin istiyorum.'

'—Yap, sana on beş gün izin!' dedi.

Hakîkaten füzeyi çalıştırdım, herkes hayret içinde kaldı. Hattâ, Amerikalı uzmandan da bir yemek yedim ödül olarak..." diyor.

Sonradan, benim yanıma geldiği zaman resmini görünce, rüyasına giren zâtın Mehmed Zâhid Kotku Hocaefendi olduğunu anladı. Daha önceden tanımıyordu.

Onun üzerine benim kitaplarda işaretlediğim, bulduğum dökümanları tekrar okudu, müsveddeleri tekrar yazdı. Ama bu harika olaylar yaşanmaya devam etti. Bizim eve geliyordu. Kendisi askerî lojmanlarda, şehrin bize göre biraz dış mahallesinde kalıyordu. O kadar alışmıştık ki, her gün harika bir olay anlatacak diye bekliyorduk artık...

Bir akşam geç kalmıştı, saat birlere ikilere kadar çalıştık, konuştuk, sohbet ettik. Cebinde taksi bedeli kadar ancak para

varmış. İktisat edeyim diye Bahçelievler'den, Haznedar semtine kadar yürümeyi düşünmüş. Oradan minübüs bulursa bulacak, yoksa biraz daha yürüyüp cebindeki parayı hesaplı kullanıp bir taksiye binecek.

"Kapının önüne çıktım; tenha bir yer köşe bir yer... Bir taksi yanaştı. Ben kaldırıma çıkıyorum, nerdeyse kaldırıma çıkacak şekilde iyice yanaştı:

'—Atla!' dedi.

Ben büyük bir korku ve ürküntü içinde:

'—Devam et hemşerim, taksiye binmeyeceğim!" dedim.

'—Kardeşim, bin!" dedi.

Bütün ısrarlarıma rağmen vazgeçiremedim ve bindim. Baktım, dikkat ettim taksimetre kapalı, çalışmıyor. 'Herhalde son seferidir, bundan sonra çalışmayacaktır.' diye düşündüm.

Biz başladık muhabbete... Hiç münasebeti yokken dinî konular açıldı, muhabbet ettik, sohbet ettik. Neden sonra fark ettim; ne ben gideceğim yeri söyledim, ne o bana böyle bir soru sordu. Fakat Yeşilyurt'taki lojmanların önüne gelince:

‘—İn hemşerim, haydi bir daha görüşürüz inşaallah... Allaha ısmarladık!’ dedi, beni indirdi gitti.

Adam gittikten sonra ben şoktan uyandım. Ben hiç bir şey söylemedim, o da bana sormadı; para da almadı. Kapının önüne kadar beni getirdi.

İkinci bir gün, bir sıkışıklık oldu, ben biraz rahatsız oldum. Gazeteye yazının bir bölümünün yetişmesi lâzım! O da daktilo edip getirecek. Öyle bir sıkışık anda, tren istasyonuna geliyor.

“—Trenden insanlar salkım saçak asılmışlar, hiç binecek hal yok... Bir sonraki trenle de geç kalacağım, zâten geç kaldım telâşı içindeyken; vagondan yine beyaz sakallı, nûrânî yüzlü bir zât iki kişiyi indirdi ve bana adımla: ‘Komutan gel!’ dedi. Ama sivil vaziyette ve üzerimde asker olduğunu gösteren hiç bir işaret yok...

Trene bindim, biraz kalabalık içinde kendime yer bulduktan sonra, etrafıma baktım. ‘O zâtı bulup bir teşekkür edeyim.’ dedim. Yolun sonuna kadar öyle bir zatı göremedim.” diyor.

Bu arkadaşımızın anlattığı bu harika olaylar, bize o zaman, o kadar büyük zevk ve şevk vermişti ki, “İnşaallah Cenâb-ı Hak niyetlerimize göre verir; cemaatler arasında bir sevgi atmosferi kurulur.” demiştik. El-hamdü lillâh böyle toplantılara şahid oldukça, o çok yerden kaynaklanan kavlî ve fi’lî duaların gerçekleştiğini görüyoruz.

Cenâb-ı Hak daha ziyâde etsin, aramızdaki muhabbeti ebediyyete kadar devam ettirsin inşaallah...

14. 11. 1993 - Hâcegân / İSTANBUL

67. ÖLÇÜ ŞERİAT

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Bütün konuşmacı dostlarımıza, kardeşlerimize candan teşekkür ederiz.

Ben bir problem çıktığı için bir müddet aranızdan ayrıldım, o problemle uğraştım, onu halletmeye çalıştım. Temenni ediyordum ki, kapanış konuşmasında yapılan konuşmaların bir özetini vereyim. Bu imkândan mahrum oldum. İnşaallah videolara çekilmiş olan konuşmaları sonradan dinlemeyi, izlemeyi düşünüyorum.

Muhterem kardeşlerim! Hepinize candan dualar ederim, Allah razı olsun... Hocamız'ın vefatından sonra da te'sirâtı, tasarrufatı, himmetleri devam ediyor.

Bendenize, "Benden sonra bu vazifeyi sen yaparsın evlâdım!" dediği zaman, ben çok utanmıştım. Şöyle kendimi derleyip, toparlayıp dedim ki:

"—Bu çok büyük bir vazife, ben bunu götüremem, yürütemem, bu yükü taşıyamam!.. Çok ağır bir iş, çok zor bir iş..." demiştim.

Kerîmesi de yanımdaydı. O da:

"—Baba, biz bu işi yapamayız! Çok zor bir iş, muazzam bir iş..." diye söylemişti.

Hocamız o zaman:

"—O zaman size yardım ederler!" demişti.

Yâni, bu bizden olan bir şey değil; Hocamızın vaad ettiği şekilde bir yerlerden bir yardımlar geliyor. Çok olağanüstü bir gelişme ve büyüme halinde devam ediyor çalışmalar... Ben de hayret ediyorum; biliyorum kendi acizliğimi ve hiçliğimi... Ama olaylar, hizmetler o kadar büyük çapta ki, Hocamızın zamanının meselâ on katı, yirmi katı, elli katı...

Tabii, gelişmenin seyrinin bu tarzda olması normal... "O zaman size yardım ederler!" kerametini aynen görüyoruz. Hakîkaten

maddî mânevî, Allah'ın görünen görünmeyen ordularından çok yardım oluyor müslümanlar, özellikle cemaatimiz; Allah razı olsun...

Kendisinin de herhalde himmetleri ve yardımları ve tasarrufâtı da devam ediyor. Rüyalarımızla bizlerle ilgisi devam ediyor.

Medine-i Münevvere'de vefat etmiş olan, bir başka şeyh efendiye bağlı Abdullah Efendi vardı. Allah rahmet eylesin... Hal ehli, sevimli bir zat idi:

"—Ben başka bir şeyhe bağlı olduğum halde, Hocaefendi Hazretleri'nin ilgisi, nezâketi, zarâfeti ve himmeti hâlâ üzerimde devam ediyor." diye söylemişti. "Hocam'dan görmediğim ikrâmatı kendisinden gördüm." diye söylemişti. Bazı rüyalarından bahsetmişti.

Hocamızın hakîkaten bugün bizim karşılaştığımız meselelerle

ilgili dahi enteresan müdahaleleri oluyor, hayretler içinde kalıyoruz:

Hocamızın vefatı sırasında örfî idare vardı. Kardeşlerimiz endişe içindeydiler. Çünkü bazı kimseler demişler ki:

"—MSP'lileri içeri alıyorsunuz da, Hocalarını niye almıyorsunuz? Onu da alın! Onun da muhakeme edilmesi lâzım, o da suçlu!" demişler.

Böyle bir politik devre idi. Hocamız dünyasını değiştirdi, irtihal-i dâr-ı bekà eyledi. Ama örfî idare var, sıkıntılar var... Hocamız'ın emrini, istihlaf meselesini, vazifeyi bize verdiği meselesini biz ilan edemedik, söyleyemedik. "Bilen bilsin, bilmeyen ne yapalım, dursun!" dedik.

Bazıları rüyalarında bunu görmüşler. İsmen söyleyebileceğim şahıslar var... Meselâ bir tanesi, İsmail Turan Bey Libya'da idi. "Ben Hocamız'ın vefatını ve sizin onun yerine geçeceğinizi gördüm." dedi. Kendisi Ankara'dadır.

Adapazarı'nın Pamukovası'nda bir köy vardır. Eski bir köydür ve bizim orada eskiden beri köklü ihvanımız vardır. Onlar Hocamız'ın vefatına çok üzülmüşler. Ondan sonra:

"—Ne yapalım, hocasız kalmayalım!" demişler.

Çünkü bir insanın şeyhi vefat edince, bir yere bağlanması lâzım! Terbiyenin tabiatında bu var... Mürşidin yaşayan bir kimse olması lâzım! Eğer vefat etmiş bir kimse ile idare etmek bahis konusu olsaydı, Peygamber Efendimiz kâfi idi. Onun için, mutlaka hayatta olan bir mürşide bağlanması lâzım! Kendi akıllarından birisini düşünmüşler, bulmuşlar ve bağlanmışlar. Benim hiç bir şeyden haberim yok...

Adapazarlı mübarek hacı teyzeler var... Bu hacı teyzelerin dindarlığı da örnek dindarlıktır yâni... Her zaman böyle olmuştur.

عَلَيْكُمْ بِدِينِ الْعَجَائِزِ

(*Aleyküm bi-dîni'l-acâiz*)[89] "Size acûzelerin dindarlığını tavsiye ederim!" diye buyrulmuştur.

Onlar naklettiler. Rüyalarına Hocamız girmiş, azarlamış:

"—Dönün bakalım tekkemize!" demiş.

Bağlandıkları yerden rüyada döndürmüş.

Bendeniz kardeşiniz Medine-i Münevvere'de idim. "Peygamber Efendimiz'in minberi ile evi arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir." diye rivayet var. Oraya teveccüh çok fazla... Peygamber Efendimiz'in ilk mescidinin olduğu kısmın direkleri özel işaretlerle işaretlenmiştir. Halıları bile değişik renktedir, beyazdır. Orası her zaman rağbet gören kısmıdır mescidin... Başka yerleri tenha olsa bile, orda kalabalık yığılır.

Ben de o güzel yerin cennet havasından istifade etmek için, oraya bir keresinde gittim, epey uzunca bir zaman oturdum. Tabii, yanımıza gelen oluyor, giden oluyor. Şöyle ayak basacak kadar bir yer bulsa, orada iki rekât namaz kılmak isteyenler oluyor. O kalkınca, hemen arkasından birisi derhal orayı kapıyor. Öyle bir rağbetli yer...

Ben orda uzun zaman oturunca; tabii iyi niyetle oturdum, sevap hırsıyla oturdum. Gece Hocamız cennetmekân rüyama geldi. Rüyamda:

"—Evlâdım! Sen mescidin arka taraflarında zikirle meşgul ol, orası daha iyidir. Öbür tarafı çok fazla işgal etme!" dedi.

Yâni böyle günlük olaylarla, bizim aramızda... Şahsıma mahsus bir şey de değil, çünkü arkadaşlardan duyduğum olaylar var... İlgisi, irtibatı devam ediyor.

Medine-i Münevvere'deki bir arkadaşımıza rüyasında görünmüş, demiş ki:

"—Mustafa, haydi Allah'a ısmarladık! Artık gitme zamanımız geldi."

Kalkmış uykudan, hanımına demiş ki:

---

[89] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.70, no:1774.

"—Hocamız vefat etti."

"—Nereden bildin?"

"—Benimle vedalaştı." demiş.

"—Haydi bakalım telefon açalım!"

Telefon açmışlar; öyle... Bunun gibi birkaç misal var bildiğimiz... Yâni, nezâketi o kadar fazla ki, ayrılacağı zaman da böyle sevdiği insanları ziyaret etmiş olduğunu tesbit ettim. Yâni vedalaşmış olduğu, "Haydin, Allaha ısmarladık! Ben gidiyorum artık..." dediğini müteaddit misallerle biliyorum.

Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden niyazımız, bizi sevdiği yoldan ayırmamasıdır. Esas olan odur.

Hocamız'dan gördüğümüz en büyük edeb, tasavvuf konusundaki en bariz hakîkat, tasavvufun Kur'an-ı Kerim'e, sünnet-i seniyyeye uygunluğudur. Bundan dolayı ne kadar şükretsek, ne kadar sevinsek azdır. Elhamdü lillâh...

Dünya üzerinde pek çok insan var, pek çok iş yapıyor ama, yaptığı Rasûlüllah'ın yolunda olmayınca, bid'at olunca kıymeti olmuyor; ama yine güzel bir şey yaptım sanıyor. Meselâ, yeri gelmişken söyleyeyim: Alevilerin cemevi kurması meselesi...

Şimdi bizim İlâhiyat Fakültesi'nden mezun Ruhi Fığlalı filân var... Ege üniversitesinde rektörlük yaptı. Şimdi Muğla Üniversitesi'nde. Dekanlık yaptı İlâhiyat fakültesinde. Onların kitaplarında okudum, yazılarında okudum:

"—Efendim, tekke gibidir, açsınlar!" diyor.

Açamaz, öyle şey olmaz! Hazret-i Ali Efendimiz'e mensubsa açamaz. Hazret-i Ali Efendimiz cemevi açmışsa, Hazret-i Fatıma Anamız cemevine gitmişse; Hazret-i Ai Efendimiz'le Fâtıma Anamız, cemevinde olduğu gibi kadın erkek, karşı karşıya semah yapmışsa söylesinler. Yapmadıysa, yapamaz! Hazret-i Ali Efendimiz'in yolundayım diyorsa, yapmaması lâzım!

Bir takım insanların bir takım şeyleri kutsal sayması, benimsemesi, ona kudsî duygularla bağlanması başka şeydir; yaptığı şeyin kabul olması başka şeydir. Yaptığı şeyin sünnet-i seniyyeye uygun olması lâzım, Kur'an-ı Kerim'e uygun olması

lâzım!

Yetmiş iki millet dahi,
Elin yüzün yumaz değil!

Abdest sadece temizlikse, herkes temizliğini yapıyor. Allah'a inanmak sadece kalpteki bir duygu ise, nice insan var, Allah'a inanıyor... Sırbı da inanıyor. Yunanlısı da belki iyi bir şey yapıyorum diye bu katliamları, bu fecâatleri destekliyor.

Ama ölçü, şeriate bağlılıktır, sünnet-i seniyyeye uygunluktur, Kur'an-ı Kerim'in yolunda olmaktır. Hocamızın o husustaki titizliğini hiç unutamıyorum.

Süleymaniye Kütüphanesi'nde çalışıyordum. Çok güzel yazmalar var, böyle mest oldum. Bazen *mecmuatü'z-zevâid* deniliyor, faydalı bilgilerin not alındığı, onların toplandığı kitaplar demek... Oralara da da çok nefis malzeme oluyor. İnsan onları toplasa, anlatsa, kullansa; çok zengin malzeme, güzel malzeme... Ben oradan güzel bir şiir yazdım. Akşam eve geldim. Güzel şiirler, dinî şiirler... Şiirin şu anda unuttum aslını ama, ana çerçeve olarak şöyle bir şeydi:

"—Yâ Rabbi, sana lâyık kulluk yapamadım! Her ne kadar günah işledimse de, biliyorsun ki, sana inanmaktaydım, senin varlığını inkâr etmedim." filân gibi şâirâne bir duygu işleniyor.

Ben bunu böyle, "Ne güzel söylemiş, mütevâzi söylemiş." filân diye beğenip defterime yazmıştım. Hocamız kaşlarını çattı:

"—Öyle şey olmaz! Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kulluğu ciddî iştir, öyle laubâliliğe gelmez; titremek lâzım!" dedi.

Hadis-i şerifte de:[90]

اُعْبُدُوا اللهَ عَلَى حَزَرٍ

---

90 *Müsnedü'ş-Şâfiî*, c.1, s.67, no:288; Amr Rh.A'ten. Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.3, s.216, no:5599; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.15, s.1372, no:43602.

(*Ü'budu'llàhe alâ hazerin*) "Allah'tan korkarak ibadet edin!" buyruluyor.

Bizim büyüklerimiz, birisi biraz fazla güldü mü:

"—Ne o, niye gülüyorsun bu kadar? Sırat'ı geçtin de mi gülüyorsun, iş bitti mi yâni? Cehennemden kurtuldun da, cennete girdin de mi bu kadar böyle ferahlanıyorsun?" derlerdi.

Hocamızdan, sağlam yürümeyi, gevşememeyi, sünnet-i seniyyeye sımsıkı sarılmayı; edebiyat babında da olsa, fantazi babında da olsa, sapasağlam takvâ üzere yürümeyi öğrendik. Allah razı olsun, tasavvufun tac, hırka, asâ vs. dış formlardan ibaret olmadığını öğrendik.

Kendisi kerametleri derya gibi çok olan, bir büyük, hakîkî velî olduğu halde; bakın bir motor fabrikası yaptırması gibi bizi teşvik ettiği şeyler var...

Abdül'aziz Hocaefendimiz'in bütün ihvanını üniversitede asistan kalmaya teşvik etmesi... O zaman Teknik Üniversite'den mezun olanlar dışarda öyle yüksek itibar görüyorlardı, o kadar yüksek maaş alıyorlardı ki; "Sen asistan ol!" demek onlara, "Alabileceğin maaşın üçte birini al!" demek... Çünkü devlet memurluğu kadrosundan, hem de böyle tazminatı filan olmadan, az bir miktar veriliyordu asistanlara...

Zâten birçok ihvânımız tahammül edemedi. Asistanlıktan özel hayata kaydılar. Özel hayatın parası çok, cazibesi fazla... Ama bir kısmı profesörlüğe kadar sabrettiler, o ünvanları aldılar. Tekkemizin bu işi teşvik etmesi...

Ankara'da talebelerimizden bazıları hadis kürsüsünde asistan oldular, doçent oldular, belki şimdi profesör olmuştur. Gümüşhaneli Hocamız'ın *Râmûzü'l-Ehâdîs*'ini alıyormuş, sınıfa geliyormuş, tenkid ediyormuş:

"—İşte bak şurada zayıf hadis var, burada bilmem şu var..." filân diye...

Ben iftihar ediyorum ki, bir tekkede mutad ders kitabının,

tedâvül edilen kitabın hadis kitabı olması çok büyük bir şey... Hocamız bana *Râmûzü'l-Ehâdîs* icâzetini şartlı vermişti.

"—Evlâdım, istediğin hadisleri oku, istediğini atla!" demişti.

Râmûzü'l-Ehâdîs'i yazan Gümüşhaneli Hocamız da, bazı hadisler için: "Bu hadis takibata uğramıştır hadis alimleri tarafından..." diye belirtmiştir. Bazı tabirler var, hadis alimlerinin "*Lâ şey', mevdù'* vs." dedikleri şeyler var... Onları almış Gümüşhâneli Hocamız... Gümüşhâneli Hocamız mevzù hadisi bilmez bir insan değil...

Ama şundan kaynaklanıyor: Mekke-i Mükerreme'de bir alimle konuşmuştum. Çok zarif bir insan, büyük bir alim, Peygamber Efendimiz'in de sülâlesinden... Ben böyle biraz açtım da meseleyi; kısaca dedi ki:

"—Mutasavvife hüsn-ü zanla bakmış rivayetlere, hadis alimleri de kaşlarını çatarak, keskin nazarla bakmışlar. Biraz böyle sert davranmışlar." dedi.

Mesele biraz oradan kaynaklanıyor. Bir de Hocamız, bir mevzù hadisi yazsa bile, "Bu hadis mevzùdur." diyor arkasından... Altında da o mânâyı te'yid eden birkaç hadis-i şerif getirerek:

"—Bak buna bazı alimler mevzû demiş ama, esas itibariyle bunun bir mânâsı vardır; o mânâyı bilmenizi istiyorum!" demiş oluyor. Bir mürşid olarak, o konunun bilinmesini istiyor.

Biliyorsunuz, mevzù hadis bile olsa, söz güzel olabilir, tatlı olabilir. Onun için Süyûtî mevzù hadislerle ilgili kitabına: "*El-Leâlî el-Mesnûat*: *Yapma İnciler*" diyor.

Neyse, o kardeşimiz tenkid etmiş. Hadis alimleri biraz böyle fazla sert oluyorlar, tenkid ediyorlar. Etsin ama, tenkidin de ilmî âdâbı vardır. Ulemanın ihtilâfı vardır. Çağların değişmesi ile, yeni gelen insanların öğrendiği bazı bilgiler dolayısıyla, eskileri tenkidi vardır. Çok samîmî bir İslâm alimi Gazâlî'nin bazı fikirlerine katılmayabilir. Çok samîmî bir zât, Muhiddîn ibn-i Arabî Hazretleri'ne iştirak etmeyebilir. İmâm-ı Rabbânî şu kanâattedir de Muhiddîn ibn-i Arabî Hazretleri şu kanâattedir... vs. Bu ayrı mesele, bunlar olabilir.

Ama ben tekkemizde ders kitabının bir hadis kitabı olmasını çok büyük bir şey olarak görüyorum, çok güzel bir işaret olarak görüyorum. Kardeşlerime farklı hadis kitapları da söylüyorum:

"—*Riyâzü's-Sàlihîn*'i okuyun, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın neşrettiği sahih bir hadis kitabıdır. Toplantılarınızda onu okuyun!" diye söylüyorum.

Ben de kendimin niçin Hocamız'a halef seçildiğimi bilemiyorum. Allah'ın bir nasibi bu böyle... Babam, "Küçükken birtakım rüyalardan tahmin ediyorduk." filân diyor. Ben yeni evlendiğim zamandan Hocamız söylerdi:

"—Evlâdım, benden sonra bu vazifeyi sen yapacaksın!" derdi, ben utanırdım.

Sanırdım ki, "Hocamız 120 - 130 -140 yıl yaşayacak da, ben de ihtiyarlayacağım, öyle olacak." filân diye düşünürdüm.

Ama bir şey var kendi kendime düşündüğüm: Ben de liseden beri şu, "*Telli sazdır bunun adı/ Ne ayet dinler ne kadı.*" gibi şiirlere çok kızardım. Fuzûlî vaize çatmışsa, ona çok kızardım.

Bayağı bir koyu şeriatçıydım, sert bir insandım. Birisi böyle biraz vaize, hocaya çattı mı; üstüne bir çarpı işareti koyardım, defterden silerdim, kızardım. El-hamdü lillâh şeriate sımsıkı bağlılığımız vardı.

Allah'a hamd ü senâlar olsun, Hocamız'dan bunu gördük. Yâni, tarikatın şeriate uygun olması gerektiğini gördük ki, bu çok büyük bir şey!

Başkalarına baktığımız zaman, böyle merasimler, usüller ve sâireler görünce, anlıyoruz. Misalle anlatayım ne demek istediğimi:

Konya'da İzzet Koyunoğlu'nu ziyarete gitmiştim.

"—Esad Bey, ben sana bir eşik ayini göstereyim!" dedi.

Bir adamını çağırdı:

"—Eşik ayini yap bakalım!" dedi.

Biz odada oturuyoruz. İzzet Koyunoğlu Konya'da kitaplarını bağışlayan, evi müze yapılan şahıs... Bir eşik ayini yaptı gelen şahıs... Sağ ayağının başparmağını sol ayağın başparmağı üzerine koydu.

"—Niye düz basmıyorsun da öyle koyuyorsun?"

Bir mânâsı varmış. Ama bu mânâ nereden çıkıyor, hangi kaynaktan geliyor? Şöyle yaptı, böyle yaptı... Eşik öptü, sağ tarafını öptü, sol tarafını öptü... Bu ne? "Bu eşik ayinidir falanca tarikatta, Bektâşî Tarikatı'nda..." filân diye söyledi.

Evet, her tarikatın bir ayini oluyor; mühim olan, sünnet-i seniyeyye uygun olması... Sünnet-i seniyyeye uygun değilse, nasıl savunacaksınız, nasıl müdafaa edeceksiniz, ne diyeceksiniz? Doğruyu, eğriden nasıl ayıracaksınız? Kıstas şeriatin ahkâmı, haber-i sâdık olmadıktan sonra ne yapacaksınız?

El-hamdü lillâh, Allah'a hamd ü senâlar ediyorum ki, Allah-u Teâlâ bizi şeriatçı mutasavvıflar eyledi, şeriatten ayırmadı. Hocamız'dan takvânın üstün olduğunu gördük, tevâzùun üstün olduğunu öğrendik. Halka hizmetin ibadet olduğunu öğrendik. Ziyaretin en sevaplı iş olduğunu öğrendik. Dönüp de şöyle

söylemişti:

“—Şu ziyaretlerimiz olmasa, bizim halimiz nice olur?” demişti.

Yemek yemeğe gidiyoruz, ihvânın ihvâna toplantısı... Çok teşvik ederdi Hocamız, ziyaretlere çok önem verirdi.

Kardeşin kardeşi sevmesini öğrendik. Bizim bir imam kardeşimizle, müezzin kardeşimizin bir camide ihtilafı olmuş. Gelmişler:

“—Efendim, bunlar biraz çekişiyorlar; ne tavsiye edersiniz?” demişler.

“—Dervişliği tavsiye ederim.” demiş kısaca...

Yâni, hoş görecek; o ona kızmayacak, o ona tahammül edecek. İdare edecekler, problem çıkmayacak. Problem çıktı mı, dervişlik yapılmıyor demektir. “Dervişliği tavsiye ederim!” demiş.

Yine bir imam:

“—Efendim, Televizyon olsa evde, ne mânii vardır. Düğmesi yok mu düğmesini çeviririz, istemediğimiz sahneyi kapatırız.” demiş.

Celâllenmiş Hocamız o zaman, şöyle doğrulmuş aslan gibi:

“—Onu yapmak için evliyâ olmak lâzım!” demiş, bir azarlamış onu…

Düğme var ama, haydi bakalım kapat... Filmin en heyecanlı yerinde kapatamazsın. Zaten kapatıncaya kadar, iş işten geçer.

Ankara’da vaaz verdim, hadis dersini verdim, eve geldik.

“—32. Gün’de Yusuf İslâm’ın programı var!” dediler.

Birkaç sene önce bu... Yusuf İslâm da müslüman olmuş bir kardeşimiz... Ben hasta olduğum zaman, hastaneye de ziyaretimize filan gelmişti. Biraz muarefemiz oldu.

“—Dur bakalım, şunu seyredelim.” dedik.

32. Gün programı... Programı hazırlayan da Mehmed Ali Birand... Tilki gibi düşünmüş, taşınmış, “Müslümanlara nasıl oyun ederim?” diye... Yusuf İslâm’ı gösterecek programında ama baş tarafına müstehcen bir film konusu koymuş. O müstehcen filmden, müstehcen sahneler var; önce onları koymuş. Belki kıs

kıs da gülüyordur, “Müslümanları, yobazları, softaları amma oyuna, tuzağa düşürdüm!” diye.

Biz Yusuf İslâm’ı beklerken, karşımıza en müstehcen sahneler çıkıverdi. Kaçıncaya kadar iş işten geçiyor. Ok yaydan fırlamış oluyor. Zor...

Onun için böyle takvâya dayalı, sünnet-i seniyyeye bağlı, Kur’an yolunda bir yol gösterdi bize Hocamız...

Allah-u Tealâ Hazretleri bizi Kur’an-ı Kerim’inden ayırmasın... Sünnet-i seniyyesine temessük ederek yaşamayı nasib eylesin...

Zahirde kalıp, batının esrarını bilmeyen, bir nevî cahil durumunda kalan insanlardan eylemesin... Ma’rifetullah’ın esrârına âşinâ eylesin... Tarikatın esrarına, âdâbına, ahlâkına sahib eylesin... Böylece arif-i billâh, Allah’ı bilen arif kullar olarak yaşamayı, àşık-ı sàdıklar olarak hayırlı işler yapmayı nasib eylesin...

Huzuruna sevdiği razı olduğu bir kul olarak varacak bir ömür sürmeyi, cümlemize lütfuyla keremiyle nasib ve müyesser eylesin... Tevfikını cümlemize refîk eylesin... Büyüklerimizin yolunda bizi daim eylesin... Cennette o mübarek büyüklerimizle bizleri buluştursun...

Hepinizi hürmetle selâmlıyorum.

Esselâmü aleyküm ve rahmetullah!

13. 11. 1995 - Asfa **/ İSTANBUL**
(Sempozyum Kapanış Konuşması**)**

68. MEHMED ZÂHİD KOTKU (RH. A) VE TASAVVUF

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî, ve li-azîmi sultànih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Konumuz, "*Es-Seyyid eş-Şeyh Muhammed Zâhid Kotku el-Bürûsevî ve İslâm'da Tasavvuf*" diye tesbit edilmiş. Bu şunu gösteriyor: Gerçek bir sôfî olarak yaşamış, bizler tarafından görülmüş bir kimse olarak, —etrafında bulunduk, hayatını müşahede etme imkânını bulduk— bir nümûne insan anlatılmış oluyor. Böylece tasavvuf sadece nazarî bir bilgi olmaktan çıkmış oluyor. Pratik uygulaması olan, elle tutulur, somut bir örnekle anlatılmış oluyor.

Örnekle anlatım, pedagojik bakımdan uygundur, güzeldir, anlaşılması da daha kolaydır. O bakımdan uygun olmuş.

Konferansı tertip eden kardeşlerime teşekkür ediyorum. Uzaktan yatkından bu konferansa gelen kardeşlerime teşekkür ediyorum.

a. Gümüşhaneli Dergâhı

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız, Türkiye'de ve Almanya'da gerçekten çok geniş bir şekilde tanınmış bir insandır. Hakkında konferans verilebilecek bir kimsedir. Türkiye'nin dinî hayatında ve siyasî hayatında çok büyük etkileri olan bir kimsedir. Çok enteresan bir şahsiyeti vardır.

Kendisi birinci planda, Nakşî Tarikatı'nın Hâlid-i Bağdâdî ile Hindistan'dan Ortadoğu'ya gelmiş Hâlidiyye kolunun İstanbul'da

devam eden Gümüşhânevî şûbesinden... Hâlid-i Bağdâdî Hazretleri'nin halifelerinden, Trablusşam müftüsü olan Ahmed ibn-i Süleyman el-Arvâdî Hazretleri, tek bir şahıs için, Gümüşhânevî Ahmed Ziyâeddin Efendimiz için İstanbul'a gelmiş, kendisini bulmuş ve "Sırf seni irşad etmek için buraya vazifeli olarak gelmiş bulunuyorum!" diye onu halvete alıp, tasavvufun âdâbını, erkânını, ahlâkını, esrârını öğretmiş.

Böylece Hindistan'dan bizzat Hâlid-i Bağdâdî Hazretleri'nin gidip, Nakşî Tarikatı'nı kaynağından, Müceddidiye şûbesinden, yâni Ahmed el-Fârûkî es-Serhindî'nin mensub olduğu Müceddiye şûbesinden çok mükemmel bir tarzda, hocası Abdullah-ı Dehlevî Hazretleri'nin tam rızasını alarak Bağdad'a getirdikten ve yerleştirdikten sonra ve bütün Ortadoğu'ya yaydıktan sonra, böylece Gümüşhâneli Hazretleri'yle İstanbul'a geçmiş oluyor Nakşî Tarikatı...

Bendeniz, dört sene önce Güneydoğu Anadolu'da gezdim. Urfa, Mardin, Diyarbakır, Batman, Bitlis, Siirt, Tatvan gibi yerleri gezdim. Çok net olarak hatırıma geldi ve söyledim, hâlâ çok kesin olarak, net olarak aynı kanaatteyim: Güneydoğu Anadolu'nun ismi bence *Nakşibendistan* olsa, Nakşibendiler diyarı olsa revâ... Çünkü her tepede bana bir Nakşî şeyhinin türbesini gösterdiler. Her yerde Nakşî-Hâlidî şubesinin mensublarını gördüm.

Allah makàmını âlâ eylesin, Hâlid-i Bağdâdî Efendimiz bizzat kendisi Urfa'ya da gelmiş. Hattâ torunu Urfa Ulu Camisi'nin kabristanında, hazîresinde medfundur. Torunu orada vefat etmiş. O diyarları bizzat gezmiş. Halifeleri vasıtasıyla tarikatı oralara yaymış ve mükemmel bir şekilde yerleştirdikten sonra, İstanbul'a böylece aşılanmış oluyor Nakşî Tarikatı...

Nakşî Tarikatı'na Anadolu 15. Yüzyıl'dan, Molla İlâhî'den beri bilir. Fakat bu yeni bir şevk getirmiştir.

Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri, 1311 hicrî [1893 milâdî] yılında vefat eden bir büyük muhaddistir. Terceme-i hal kitaplarına, biyografi kitaplarına büyük bir fakih ve muhaddis

olarak geçmiştir. Ulûm-u şer'iyyede çok sağlam bilgilere sahip bir kimse... Tabii, tarikatın, tasavvufun şeriata tam, sağlam bir şekilde bağlı insanlar tarafından öğrenilmesi ve öğretilmesi son derece önemli bir olaydır.

İşte o koldan Gümüşhânevî Hazretleri çalışmasına devam etmiştir ve 114 kadar halife yetiştirmiştir kendisi... Üç sene de Mısır'da kalmıştır. Halifelerini Anadolu'nun her yerine, Kafkasya'ya, Mısır'a ve Ortadoğu'ya yaymıştır. Böylece onun çalışmalarıyla, Nakşî Tarikatı son derece büyük bir gelişme göstermiştir. Harplerde Devlet-i Aliyye'nin korunmasında, bu sôfî alimlerin cihada da iştirakleriyle çok büyük hizmetler meydana gelmiştir.

Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nden sonra Gümüşhânevî kolu devam etmiştir. Hocamız onlardan Ömer Ziyâeddin ed-Dağistânî Hazretleri'nden, İstanbul'da asker iken tarikata girip el almıştır. Sanıyorum Ömer Ziyâeddin Hazretleri'ni de bu konularla ilgilenen herkes tanıyabilir. Çünkü, kendisi hem Kur'an-ı Kerim hafızı, hem de Buhârî-yi Şerif hafızı idi. Buhârî-yi Şerif'i ezbere bilen müstesnâ insanlardandır. Altı saatte Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna hatmettiği rivayet edilir.

Çok kıymetli eserler bırakmıştır. Buhârî'nin hulâsasını, *Zübdetü'l-Buhârî* isimli eseri bırakmıştır. Bir de kıymetli evlât bırakmıştır —tabii, başka evlatları da vardır— Profesör Yusuf Ziyâ Binatlı... Onu da Bursa İlâhiyat Fakültesi'nde dekanlık yaptığı için tanırsınız.

İşte Hocamız'ın asıl şeyhi Ömer Ziyâeddin Dağistânî Hazretleri'dir. Hocamız da zâten Dağistan'dan gelme bir seyyid ailesindendir. Dağıstan'ın Nuhâ, bugünkü Şeki isimli şehrindendir. Bugün Azerbaycan'da bulunuyor bu şehir... Ama Dağistan'ın muhteşem dağlarının yamacında, Bursa gibi yeşillik, ipekçilik yapılan bir şehir imiş. Ben kendim gidip göremedim Şeki'yi... Dedesi oradan gelmiştir ve Bursa'ya yerleşmişlerdir. Onun için, Hocamız da Muhammed Zâhid-i Bursevî diye tanınıyor.

Hocamız'ın hayatıyla ilgili kendisinin eserlerinin önünde, biyografik mâlumat vardır. Ben onları kısa geçmek istiyorum. Hocamız'ın vefatı sene-i devriyelerinde de, biz çeşitli konuşmaları tesbit edip kitap halinde neşrettik. Bunların iki tanesi neşredilmiştir. Birisi, "*Tanımı, Kaynakları ve Tesirleriyle Tasavvuf*" isimli kitaptır. Birisi de geçen sene Eskişehir'de yapılan bir sempozyumun basılmış şeklidir [*Mehmed Zâhid Kotku KS ve Tasavvuf*].

Hocamız 1315 hicrî kamerî yılında (yâni 1897 yılında) doğmuştur. Bursa'da tahsilini tamamlamış, rüşdiyeye gitmiş. Bir ara teknik bir eğitim görecekken, harpler çıkması dolayısıyla muhtelif yerlerde askerlik yapmıştır. Kudüs'te, Çanakkale'de bulunmuştur. Ağabeyi de aynı şekilde asker imiş. Ağabeyini çok severdi; ben hatırlıyorum, ondan bahsederken çok duygulanırdı.

Hocamız tarikatteki eğitimini, tasavvufî eğitimini Abdül'aziz Efendi ve Hasib Efendi ile beraber Tekirdağlı Mustafa Feyzî Efendi Hazretleri'nde tamamlamış ve icazeti ondan almıştır.

Abdül'aziz Hocaefendi *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in mütercimidir, oradan tanıyabilirsiniz. Müridânı tarafından hakkında bir de kitap yazılmıştır. Hasib Efendi ondan önce, Abdül'aziz Efendi onun arkasından postnişin olmuştur. Onların arkasından da Hocamız 1952 yılı Aralığında makàma geçmiştir, postnişin olmuştur.

İlkönce bulvar üzerinde bir camide vazife gördü. Bendeniz de o zaman bir ortaokul talebesi olarak konuşmalarını dinlemeğe giderdim. O cami Ümmügülsüm Camii idi. Sonradan 1958 tarihinde İskenderpaşa Camii'ne vazifesi nakloldu. Çünkü bulvarın genişlemesi dolayısıyla Ümmügülsüm Camii yıkılacak gibi sözler, rivayetler vardı. Nakloldu, fakat o cami de yıkılmadı. O cami öyle kaldı, fakat Hocamız'ın dervişânı ve tekkesi *İskenderpaşa Tekkesi* olarak tanındı. O şekilde şöhret buldu.

Hocamızın yetiştirdiği, halvet çıkartıp icâzet verdiği pek çok halifesi vardır. Bunları bir deftere işlemiştir kendisi... O defterler bendenizde mevcut bulunuyor.

b. Hocamızın Özellikleri

Bizim geleneksel Nakşî an'anesine uygun olarak, müslümanların her şeyiyle ilgilenmiştir. Meselâ, Türkiye'nin en büyük motor fabrikası olan Gümüş Motor Fabrikası'nı kuran, kurduran odur. Konuşmalarında bendeniz de bulundum. Nasıl kurulsun, nereden kurulsun tarzındaki müzakereler hep onun huzurunda olmuştur. Yâni bir şeyh efendi için, Türkiye için son derece gerekli böyle bir fabrikayı kurdurmak, önemli bir olaydır. Enteresan yönlerinden birisidir.

Sonra, politika konusunda da çalışmaları olmuştur, irşadı olmuştur. Herhangi bir şahsa doğrudan doğruya bend olmadan bütün politikacılarla ilgilenmiştir. Aşağı yukarı hepsinin kendisini ziyaret ettiğini biliyoruz. İsim söylemek istemiyorum, muhtelif partilerden, meşreblerden pek çok kimseler var... Tabii, onların hepsine hakkı söylemek istemiştir. İstanbul'da pek çok meşrebden

insanı etrafında toplamıştır.

Enteresan olan şey şudur: Meselâ, Hocamız'ın yanından hiç ayrılmayan, Hocamız'ı her zaman evine davet eden, evinde günlerce misafir etmekten zevk duyan bazı insanlar vardı. Ben onları bizim ihvandan sanıyordum. Halbuki başka bir şeyhin mensublarıymış. Sonradan hasta olduğunda, ziyaretine gidince sorup öğrendiğimde hayret etmişimdir. Ama Hocamız'ın böyle bir özelliği vardı. Yâni, her meşrebden, her cinsten insanı kendisine bağlayan bir güzel, geniş dairesi vardı. Herkesi kucaklayan bir sevgi anlayışı vardı. Herhangi bir ayırımcı durumu yoktu.

Kendisi çok yakışıklı, çok güzel bir hocaefendi idi. Bunu ben söylemiyorum, benim Ankara'daki ev sahibim söylemiştir. Hocamız bizi Ankara'da ziyarete geldi. Ben Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde asistandım. Ev sahibi de Çubuklu bir hacı amca... Ümmi, yâni tahsilli bir insan değil... Hanımı da Anadolu hanımı... Bahçede beni gördü,:

"—Kim o sizin eve gelen güzel adam?" diye sordu. Yâni Hocamız'ın sıradan bir kimse üzerindeki ilk etkisi bu idi.

Yakışıklı, çok güzel, çok sevimli, çok sempatik bir insandı. Ayrıca Anadolu'da muhtelif yerlere seyahatlerimiz olurdu. O seyahatlerimizde de, gören dururdu, yanıma gelirdi benim, "Bu zât-ı muhterem kim?" diye sorardı. Yâni böyle herkesi kendisine cezbeden, ilgi çeken, çok hoş, güzel bir hali vardı.

Uzunca boylu, şişmanca bir kimse idi. Şişmanlığını kendisi şöyle anlatırdı:

"—Ben öksüz büyüdüğüm için yemek filân olmazdı evde, kümese girerdim, bir kaç tane yumurtayı kırıp içerdim. Onlar beni böyle şişmanlattı." diye söylerdi.

Yoksa, dervişliğinin başında son derece zayıf bir kimse imiş.

Şeyh Ömer Ziyâeddin Efendi'nin o profesör olan oğlu anlatıyor: "Tekkenin aşçısı, bu Bursalı Mehmed'e çok acırdı. Dal gibi böyle zayıf olduğundan çok acırdı. Pilav tepsisinin bir köşesine etleri saklardı. Tepsiyi getirip o zayıf, nahif Bursalı Mehmed'in önüne o

et kısmı gelecek şekilde koyardı." diyor. Fakat Hocamız bir iki kaşıkta meseleyi anlayınca, çevirirmiş, başkalarına ikram edermiş. Aşçı da ona kızarmış uzaktan, "Kime niyet, kime kısmet... Verdiğim şeyler yine başkası tarafından yeniliyor." diye...

Zayıfmış ilk başta... Hattâ halvetten çıktığı zaman, o sarı benziyle ölecek diye tahmin etmişler.

Çok sevgi ve saygı uyandıran bir hali vardı. Hafızası müthiş kuvvetli idi. Kendisi hafızdı zaten... Hafızasının kuvvetine ben hayret ederdim. Meselâ, bizim Ankara'ya geldiği zamanki hatıralardan... Cuma namazına gittik, Etlik'te bir camide cuma namazı kıldık. Akşamleyin Tandoğan Meydanı'nda, bir arkadaşın evinde yatsıdan sonra oturduk. Hocamız sordu:

"—Cuma hutbesinde hoca ne söyledi?"

Hepimiz Hocamızla beraber cuma namazı kılmağa gitmiştik o camiye... Hiçbirimiz hatırlayamadık. Hoca bir şeyler söylemişti cumada ama, hatırımızda kalmamış. O bir cümle söyledi, ötekisi yarım cümle söyledi. Yâni, cuma hutbesini anlatamadık orda... Hocamız bir başladı, başından sonuna kadar teyp gibi, gayet güzel anlattı.

Hutbeleri son derece celâlli olurdu, ben hayret ederdim: "Bu kadar halim selim, bu kadar sevimli, bu kadar sempatik, bu kadar tatlı bir insan minberde niye böyle aslan gibi, kaplan gibi kükrüyor, niye bu kadar sert oluyor?" diye... Sonradan öğrendim, hadis-i şerifleri okuyunca: Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri de minberde öyle celâlli imiş.

Çok nefis hutbeleri olurdu ve kâğıt kullanmazdı. Ayetleri ve hadisleri, vaaz vereceği şeyleri kendisi ezberinde tutup söylerdi. Kâğıt kullanarak, okuyarak hutbe irad etmezdi. Son derece muhteşem hutbeleri olurdu.

Biliyorsunuz Ali Rıza Sağman diye meşhur bir hoca var... İmam-hatipte hocalık yapmış, tecvid filân yazmış, herkes bilir. Birisine Hocamız'ı anlatırken diyor ki: "Bilhassa hutbeleri tüyler ürpertici idi."

Kendisi çok mütevâzi bir insandı, fevkalâde mütevâzi bir insandı. Hiç kendisine bir tavır, edâ, bir poz, bir makam vermezdi. Çok yumuşak bir tarzda, "Ben âciz kardeşiniz..." diye hitab ederdi.

Arkadaşların birisine hitabı neyse, aynen onu kullanırdı. Meselâ arkadaşlar bir üniversite hocasına "Osman Abi!" diyorsa, o da "Osman Abi!" derdi. Halbuki Osman, onun çocuğu yaşında ama, "Osman Abi!" derdi. Yâni, halkın verdiği unvanı kullanırdı. Fakat şurası çok kesin: Her günü, her sözü keramet idi. Kerametleri zâhir ve bâhir, şeksiz süphesiz bir hakîkî velî idi.

Birisini ele almak istedi mi, taktı mı, onu mutlaka adam ederdi. Ben hatırlıyorum, bir zengin amcayı... Çok negatif bir amca idi. bana kalsa, ben selâm bile vermezdim. Bizim sağcı kesim nelere inanıyorsa, o da tamâmen zıddı ola şeylere inanıyordu. Biz ne söylesek, bizim karşımıza çıkıyor, bizimle münakaşa ediyordu. Hürriyet gazetesini savunuyor, kravatlı... Yâni, değer hükümleri, her şeyi bize göre farklı bir insan... Hocamız onu ele aldı, öyle bir mükemmel mü'min haline getirdi ki,

ben hayret ederim. Sırf ona ders verdi. Bir kişiye oturdu, ders verdi. Çok faydalı bir insan eyledi onu...

Böyleydi, birisini ele aldı mı bırakmazdı. Ankara'da bir şahıs vardı, Hocamızın aleyhinde... Ama eski hukukumuz olan bir kimse, ihvânımızın hukuku olan bir kimse... Ankara'ya geldi, dedi ki:

"—Ona gidelim!"

Ben de yanına yanaştım:

"—Babacığım, bu şahıs sizin aleyhinizde ileri geri konuşuyor..." dedim.

Hassaten onun yanına gitti. "O benim aleyhimde konuşuyormuş." demedi, özellikle onun evine gitti ve onun üzerinde çalıştı. Sonunda o şahsın nasıl dönüp, değişip, Hocamız'a nasıl bağlandığını ben biliyorum.

Son derece vefâlı bir kimse idi. İhvânı ve ihvânın özel meselelerini çok iyi takib ederdi. Meselâ, Maraş'ta bir olay olmuşsa, bana İstanbul'dan telefon ederdi:

"—Es'ad git Maraş'a! Filânca kimse vefat etmiş, başsağlığı dileyiver." derdi.

Müslümanların kardeşliğinin icabı neyse, onu çok güzel yapardı. O takibine, o vefâsına çok hayret ederdim.

Evde latîfeci bir insandı. Hadis-i şeriflerden Peygamber SAS'in de evde hanımlarıyla, çoluk çocuğu ile latîfeci olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla o hali de tam sünnet-i seniyyeye uygundu.

Çok cömert bir insandı. Verdiği zaman verdiği miktarlara, "Bu kadar da bol verilir mi?" diye ben içimden itiraz ederdim; öyle bol verirdi. Verdiği zaman çok fazla verirdi. Verdi mi, ihyâ ederdi. Peygamber SAS Efendimiz'in de öyle olduğunu biliyoruz.

Sofrasında ekseriyetle misafir olurdu. Misafirsiz yemek yemezdi. Camide gelen kimselere bakar, sonra arkadaşlara işaret ederdi: "Filâncayı, filâncayı içeri çağır!" diye... Yemek yedirirdi. Biz de daha kendisiyle bir damatlık alâkamız yokken, çok defalar sofrasında yemek yemişizdir. Ben utanırdım, gitmek istemezdim;

ama, hassaten beni içeriye çağırttırırdı.

Böyle sofrası misafirliydi. Bu da İbrâhim AS'ın adetidir. İbrâhim AS, hiç misafirsiz yemek yemezmiş; onun adetini devam ettirirdi.

Gece ve sabah ibadetlerine çok riayet ederdi. Geceleyin seher vaktinde mutlaka uyanıktı. Ayrıca, sabah namazından sonra işrak vaktine kadar camide bulunma sünnetini de, ben Hocamdan öğrendim. O zamana kadar başkasında görmemiştim.

Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz'in adetiydi, severdi. Kendisi sabah namazından sonra camide otururdu. Eğer cihad gibi, cenaze gibi, hasta ziyareti gibi mühim bir şey yoksa, camide oturmayı severdi Peygamber Efendimiz... Güneş doğup, kerahat vakti çıkacak kadar zaman ilerledikten sonra, işrak namazı kılardı. Bunun çok sevap olduğunu hadis-i şeriflerden biliyoruz.

Bu sünneti ben Hocamızda gördüm. Başka hiç bir camide görmemiştim. Sonra, Anadolu seyahatlerimde bir de Urfa Dergâh Camii'nde gördüm. Aynen bizim okuduğumuz evradı okuyorlar. Tahmin ediyorum o da Halidiye kolunun adeti olarak, oradan geliyor.

Gönüllere ve rüyalara tasarrufu vardı. Şöyle bir olayla anlatayım... Çünkü buna bazıları itiraz ediyorlar. Tabii, evliyânın halini bilmeyen bir insan için ben tabii karşılıyorum. Anlayamıyorlar meseleleri... Tabii görseydi, müşâhede etseydi, anlayacaktı. Bilmediğine, cahilliğine veriyorum.

Celâl Hoca vardı, meşhur Celâl Hoca... İstanbul'da çok kıymetli bir hoca... Oğlu da şimdi profesördür, Saadettin Öktem Bey; iyi bir mimardır. Celâl Hoca ilm-i kelâm mütehassısı idi. Osmanlı alimi idi, çok alim bir kimse idi. Hocamız'a ziyarete gelmiş. Hocamız'dan da yaşlı olduğunu biliyoruz. Ziyaret ettiği bir zaman, ben de elini öpmüştüm.

Ziyarete gelmiş ve şikâyet etmiş, demiş ki:

"—Efendim, hacca gitmek istiyorum. Resmî dairelere müracaat ettim, aylar geçtiği halde pasaportu bir türlü vermiyorlar.

Çıkmıyor müsaade, hacca gidemiyorum.” demiş.

O zaman hacca gitmek yasak Türkiye’de... İşte hudutlardan Suriye’ye gidenlere Suriye hükümeti muvakkat bir kâğıt veriyor, kaçak gidebiliyorlar. Resmen gidilemiyor o sıralarda... Tabii kendisinin tanıdığı tanınmış kimseler, otoriteler olduğu için, o onların nüfuzunu kullanarak pasaport alacak ama ona rağmen yine gecikmiş. Hocamıza bunu şikâyet etmiş. “Bu kadar zaman geçti, Ankara’dan hâlâ pasaport gelmedi.” demiş.

“—Gelir inşaallah!” demiş Hocamız...

Hocamızın bir minderi vardı, salonun bir ucundan öbür ucuna uzanırdı. Kendisi dipte otururdu. Üstünde de kocaman, Hattat Abdülkàdir Efendi’nin yazdığı “*Edeb yâ hû*” levhası vardı.

Edeb bir tâc imiş nûr-u hüdâdan,
Giy ol tâcı, emin ol her belâdan!

diye yazılı bir güzel levha... Orada otururdu. Celâl Hoca da orada diz çökmüş, oturuyormuş. Uyku basmış Celâl Hoca’yı... Uyumuş. Hocamız’ın huzurunda, minderinde, karşılıklı sohbet ederken uyumuş Celâl Hoca...

Rüyada Ankara pasaport dairesini görmüş. Pasaport dairesinden kendisine, “Buyurun hocam, pasaportunuz!” diye pasaportu vermişler. O da sevinmiş tabii, “Nihayet işte pasaportum geldi. Pasaportum gelmiyor derken, nihâyet verdiler.” diye... O sevinçle uyanmış ama bakmış ki sedirde uyuyor, Hocaefendi’nin huzurunda uyuyor.

“—Böyle bir alimin huzurunda ihtiyarlığımdan işte böyle uyuklarım, hay Allah!” filân diye mahcub olurken; Hocamız mütebessim:

“—Nasıl, pasaportu aldın mı?” demiş.

Rüyasını biliyor! Bir gün sonra da pasaport gelmiş. Belki o sırada verildi Ankara’dan... Pasaportu öyle gelmiş.

Celâl Hoca büyük din alimi, ilm-i kelâmcı; anlıyor bu işi... Müsaade istemiş, ayrılırken dervişi olmuş Hocamız’ın... Celâl Hoca Hocamız’ın müridi idi yâni...

Başka bir gün, bizim arkadaşlar, ağabeyler arabalarına alıp onu Beyazıt Soğanağa'daki evine götürdükleri zaman, kapıda:

"—Durun çocuklar, size bir şey söyleyeceğim!" demiş. Çocuklar dediği Teknik Üniversite'de doçent, profesör... "Siz bu Hocanızın kıymetini bilin! Bu Hocanızın mânevî makamı çok büyük, bu Hocanızın rüyalara bile tasarrufu var... Bak ben böyle uyukladım, rüyamı bildi. Belki o rüyayı bana keramet yoluyla gösterten o... Belki rüyamı bilmesi keramet... Neyse... Hocanızın kıymetini bilin! Ama bu bir sırdır, aramızda kalsın; ben ölünceye kadar kimseye söylemeyin!" demiş.

"—Pekiyi efendim!" demişler.

İki kişi var bunu bilen...

Aradan aylar geçiyor. Hocamız'ın huzurunda birkaç kişi var... Meşhur kimseler, isimlerini söylemiyorum, hepinizin tanıyacağı kimseler... Hocamız köşesinde oturuyor, onlar diz çökmüşler. İşte

meseleleri soruyorlar. “Ne oldu, ne kaldı Hocam... Şöyle yapalım mı, böyle yapmayalım mı?” gibilerden politik meseleleri soruyorlar.

Postacı gelmiş, birtakım mektuplar getirmiş. Bir de büyük bir zarf... Yüksek İslâm Enstitüsü’nün Üsküdar’daki binasının temel atma merasimine Hocamız’ı çağırıyorlar. Oraya diz çökmüş bir şahsa demiş ki:

“—Ben oraya gidemem. —Üsküdar tarafı, şimdiki İlâhiyat Fakültesi’nin olduğu yer...— Beni temsilen, bana vekâleten al bakalım, sen git!” demiş. Davetiyeyi o mühendisin eline vermiş.

O mühendis de tanıdığımız bir kimse... Sonra;

“—Hem de orada bir konuşma yaparsın!” demiş.

Mühendis de cesaretlenmiş, demiş ki:

“—Efendim! Oraya İstanbul’un bütün hocaları gelir. Müftüsü gelir, hocaefendiler gelir, mübarek meşhur insanlar gelir. Ben bir aciz mühendis, onlara ne anlatayım?” demiş.

Hocamız gülmüş, demiş ki:

“—Celâl Hoca kapıda size ne söylediyse, onları anlatırsınız!” demiş.

Celâl Hoca kapıda ne söylemişti: “Hocanızın kıymetini bilin! Bu iş zahirî ilimlerle olmuyor. Bak ben bu kadar dinî ilimleri maddî yönden, zâhirî yönden öğrendim ama bu başka bir şey... Bu mânevî ilimlerin kıymeti çok yüksek, Hocanızın kıymetini bilin!” demişti.

Hocamız’ın Yüksek İslâm Enstitüsü’nün temel atma merasiminde böyle söyleyin demesi de güzel... Çünkü, dinî ilimleri öğrenir de insan takvâyı öğrenmezse, din tamam olmaz. Dinî bilgileri bilmek hüner değil... Oryantalistler de biliyor... İnceleyenler biliyor. Avrupa’da, Japonya’da inceleyen herkes biliyor. Mühim olan takvâya sahip olmak, ilimle beraber takvâyı beraber götürmek, onu da öğrenmek... Onu söylemiş oluyor ama, Celâl Hoca’nın şahitliğiyle söylemiş oluyor.

Çünkü Celâl Hoca imam-hatipte bir ilm-i kelâm hocası, Yüksek İslâm Enstitüsü’nde de hoca... Onun o sözleri çok mühim...

Yâni şu mesajı vermiş oluyor Hocamız aslında: “Ey yüksek İslâm Enstitülü gençler, hocalar! Bu zahir ilmiyle olmaz. İlm-i bâtını, ilm-i tasavvufu da öğrenmeniz lâzım!” demiş olacak o kerameti, o hikâyeyi anlatırsa o mühendis...

“Celâl Hoca’nın orda size söylediğini söylersiniz!” deyince, afallamış. Hemen kalkmış gitmiş, öteki profesör arkadaşa... Demiş ki:

“—Celâl Hoca bize kapı başında bir sır söylemişti. ‘Ben ölünceye kadar bunu kimseye söylemeyin!’ demişti. Sen kimseye söyledin mi?”

“—Hayır! Unuttum ben, şimdi hatırlıyorum.”

“—Hocamız’a söyledin mi?”

“—Hayır!”

“—Ben de söylemedim...”

O profesör de söylemedi, bu mühendis de söylemedi. Celâl Hoca’nın bunlara söylediği şeyi Hocamız nerden biliyor da, onu orda söyleyin diyor.

Hocamız’ın böyle bir hali vardı. Yâni, kendinden uzaktaki insanların hallerini, konuşmalarını takip gücü vardı. Kerametlerinden birisi bu tarzda idi.

c. İslâm Tasavvufu

Bunları anlatırken, arada şunu söylemek istiyorum: Biliyorsunuz, İslâm’da da tasavvuf var, İslâm’dan önceki dinlerde de tasavvuf var... Daha eski dinlerde mistisizm deniliyor. Hristiyan mistisizmi var, mistikleri var... Belki brahmanlar, hindular var; yâni Hindistan’daki mistikler var...

Bu çeşit mânevî hayatı yaşayan insanlar, eski ümmetlerin arasında da olmuş. Olabilir, onlar bizi ilgilendirmiyor. Daha önceki dinlerin itikadları, ahkâmı ve o dinlere mensub insanların yaşamları; tamam, olabilir, ayrıca dinler tarihi onu incelesin. Ama, bizim İslâm’daki tasavvuf asıl Peygamber SAS Efendimiz’in hayatından çıkmıştır. Ahvâlinden alınmıştır. Sözlerinin

uygulanmasından ortaya çıkmıştır.

Yâni, Kur'an'ı tam yaşamak isteyenlerin, Peygamber Efendimiz'in sünnetine tam uymak isteyen insanların, Rasûlüllah'ın hali gibi hallenmesi çalışmaları İslâm tasavvufunu meydana getirmiştir. Buna sünnî tasavvuf diyoruz. Yâni ehl-i sünnete, Kur'an-ı Kerim'e, hadis-i şerife uygun tasavvuf...

Bunun dışında 1400 yıl devam etmiş bir zaman içinde, beş kıtaya yayılmış bir dinin mensupları, mutlaka başka kültürlerle de karşı karşıya geldiler. Orta Asya'ya gelince Çinlilerle karşı karşıya geldiler, Çinlilerin dinlerini gördüler. Hindistan'ı fethederken Hindistan'ın hindularını, brahmanlarını gördüler. Afrika'ya geldiler, Afrika'yı gördüler, Mısır'ın hristiyan mistiklerini gördüler. Anadolu'ya geldiler, Anadolu'nun hristiyan mistiklerini gördüler. Yahudi mistiklerini biliyorlar. İran'a geldiler, zerdüştîleri ve onların inançlarını biliyorlar. Belki onlardan etkilenmeler de olmuştur.

Onun için, tasavvuf yolunda çeşitli tasavvufî meşrebler, renkler ve tarikatler meydana gelmiştir. Bunları genel olarak ikiye ayırıyoruz:

1. *Sünnî tarikatlar*; ehl-i sünnete bağlı, Kur'an yolunda yürüyen tarikatlar.

2. *Heterodoks tarikatlar*; bu çizginin dışına çıkmış, başka dinlerin, inançların izlerini taşıyan, onlardan etkilenmiş tarikatlar.

Hocamız sünnî tarikatın, tasavvufun mümessili... Yâni harfiyyen Kur'an'a, harfiyyen sünnet-i seniyye-i nebeviyyeye uymak isteyen ve o yolda yürüyen bir kimse... Başka şu tarikatlar var, bu tarikatlar var; isimlerini zikretmek istemiyorum. Hocamız'ın meşrebi Nakşibendî Tarikatı, Kàdirî Tarikatı, Sühreverdî Tarikatı, Çeştî Tarikatı, Kübrevî Tarikatı ve bunların kollarıyla bağlantılı olarak sünnî tarikat... Kur'an'a, ulûm-u dîniyyeye sımsıkı bağlı, dînî ilimleri iyi bilen ve sünnet yolunda giden, bid'atlara sapmamış bir yol... Hocamız bunu temsil ediyor.

Biliyorsunuz Cüneyd-i Bağdâdî hadis dersi almağa gidiyormuş. Hocası demiş ki:

"—Nereye gidiyorsun?"

Demiş ki:

"—Hadis dersi var, onu öğrenmeğe gidiyorum."

"—Tamam, güzel! Önce hadisçi olup, sonra tasavvufa girmek bence, önce sôfî olup sonra ulûm-u dîniyyeyi öğrenmekten daha iyidir." demiş.

Çünkü işin aslını, temelinden öğrenmiş oluyor. Ondan sonra karşısına gelen hallerde ve problemlerde, şeriata uygun kararı verme imkânına sahip oluyor. Ama önce tasavvufa girerse, fıkıh bilmezse, ulûm-u dîniyyeyi bilmezse, o zaman şeriata aykırı işler yapabiliyor.

Onun için, büyüklerimiz demişler ki:

من تصوَّف بغير فقهٍ فزندق

(*Men tasavvefe bigayri fıkhın fezendeka*) "Fıkıh bilgisi olmadan tasavvuf yoluna girerse, ayağı kayar bir insanın, zındıklaşır. Ya namazı inkâr eder, ya itikadında bir sapıklık olur. Daha başka birtakım hatalar işler." diye bildiriliyor.

Hocamız'ın meşrebi o idi. Tâ İmâm-ı Rabbânî'den beri gelen o çizgi, sapasağlam, sünnet-i seniyyeye bağlı olan yol... Giyimde, kuşamda, yemede, içmede, yaşamda tamâmen hadis-i şerifleri hazmetmiş, ona uyan bir insanın yoludur.

Bizim bu meşrebimize göre, tarikatta *fenâ fiş şeyh* makamı vardır. Mürid şeyhine ittibâ ede ede, böyle bir hale ulaşır. Şeyhinde fâni olma hali kendisine gelir. Ondan sonra *fenâ fir rasul* makamı gelir. *Fenâ fir rasul* makamı nedir? Sünnet-i seniyyeye uymadan, sünnet çizgisinde gitmeden *fenâ fir rasul* olur mu? Olmaz! Onun için, her şeyinin sünnete uygun olması lâzım!

Ben, elime esans sürecekleri zaman sağ elimi uzatırdım;

sağcıyız ya... Medine-i Münevvere'de yaşlı bir zâtı ziyaret ettik. Kendisi Suud ordusunda generalmiş, ama müslüman, mütedeyyin bir kimse... Ben böyle sağ elimi uzattıkça, "Sol elini aç!" diyor bana... Ben de sağ elimi uzatıyorum, ihtiyarı da kırmak istemiyorum, yaşlı, eli ayağı titriyor adamın... Yine sağ elimi uzatıyorum, "Sol elini aç!" diyor. Neyse, hatırı kırılmasın diye sol elimi açtım. Kokuyu oraya sürdü, dedi ki:

"—Peygamber SAS Efendimiz kokuyu sol avucuna alırdı. Sonra oradan sağ elin işaret parmağı ile, sürmesi gereken yerlere sürerdi. Sünnet bu tarzdadır." dedi.

Sonradan baktım, Hocamız'ın kitaplarında da var... Baktım ki, Hocamız onu biliyor ve onu tatbik ediyor.

Tabii, Hocamız'ın feyz aldığı Gümüşhâneli Dergâhı'ndan başladık söze... Gümüşhânevî Hazretleri'nin en büyük eseri nedir? Bir hadis kitabıdır. İmam Süyûtî'nin *el-Câmiü's-Sağîr*'i gibi olan *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabıdır. Ve Gümüşhânevî Hocamız çok enterasan bir ifade kullanmıştır:

"—Bu *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabını tekrar tekrar okuyun! Umarım ki bunu okursanız, kısa zamanda hakîkatli bir alim olursunuz." buyurmuştur.

Bu ifade çok mühim! Yâni müridlerini hadis-i şerifle terbiye eden bir tekke... Sünnet-i seniyyeye bağlılığın sağlam olması için uygulanan metod bu...

Hocamız böyle bir yolun mümessili idi. Sakallıydı, cübbeli gezerdi. Uzun bir kıyafet giyerdi, şalvar giyerdi. Ve belirsiz bir insan olmayı, nişansız bir insan olmayı, çok göze çarpmayan bir insan olmayı severdi. Bir şey bilmiyormuş gibi davranırdı. Ümmî gibi davranırdı ama öyle değildi.

Çok yakından bildiği meseleleri, birisi gelir kendisine hevesle anlatırdı meselâ: "Hocam şöyle olmuş, böyle olmuş..." Ben biliyorum ki, Hocamız onu biliyor. Çünkü daha önce geçmiş, ben yanındayım Hocamız'ın, biliyorum. Hocamız onu, "Yaa, öyle mi?" diye hiç üzmeden, kırmadan sonuna kadar dinlerdi, keyfine zarar

vermezdi. Karşı taraf da Hocamız'ı bilmiyor zannederdi. Onun âlâsını bilirdi Hocamız...

Hocamız'ın teknik tarafı vardı. Belki o sanat okuluna gitmesinden... Nerede bir bozuk saat görse, "Verin bakayım onu bana!" derdi, mutlaka çalıştırırdı bozuk saati... Evi böyle saat doluydu. Kim bilir hangi yıldan kalma, üstü eski rakamlarla dolu antika saatler vardı. Hepsini çalıştırırdı. Yâni evinde çalışmaz olan başkasının saatlerini alırdı, çalıştırırdı, verirdi. Veya kalsın derse, kalırdı.

Şimdi o saatlerle ilgili bir kerametini nakletmek istiyorum. Hocamız'ın salonu bahçe ile aynı seviyede idi ve camlarının demiri yoktu. Birisi camı kesse, elini uzatsa, açar içeri girebilirdi. Bazı arkadaşlar:

"—Efendim, parmaklık yaptıralım!" demişler.

Hocamız bir şey dememiş. Yapmışlar o parmaklığı... O gün Hocamız'ın o salonuna hırsız girmiş. Ben Ankara'dayım, sonradan duyuyorum bunları... Hırsız girmiş ve bütün o antika saatleri toplamış. Saatler çalınmış.

Hırsız Horhor Caddesi'nden aşağı iniyormuş. İskenderpaşa'dan bir iki sokak ileride, bulvara paralel, Aksaray'a inen bir caddedir Horhor Caddesi... Hırsız da fötörlü, kravatlı, grand tuvalet giyimli bir hırsız... Yâni, hırsız deyince insan, hep böyle hırpani bir insan hatırına getiriyor ama, öyle bir hırsız... Aşağıdan da bir polis geliyormuş, elinde cobuyla... Bir ara polislerin elinde lastik coplar vardı. Elinde copla gelirken başını kaldırmış, "Gelen bu beyefendi kim?" diye... Aaa, bakmış sabıkalı bir hırsız...

"—Ulan bilmem ne, sen beyefendi mi oldun?" diye başındaki fötör şapkaya şöyle bir vurmuş, hırsız şapkayı zor tutmuş. Meğer bütün antika saatleri fötörün içine doldurmuş, başına ters giymiş. Yâni adamın üstünü arasan bulamayacaksın, saatleri sakladığı yere bak!

Tabii böyle başından fötör çıkınca, bir sürü antika saat ortaya çıkıyor. Polis yakalamış, "Gel bakalım, bunları nerden aldın?"

demiş. Dosdoğru Hocamız'ın evine gitmişler, "Buradan aldım." demiş. Saatler geri gelmiş.

Öyle evliyânın saati çalınır mı?

d. Kur'an-ı Kerim'de Anlatılan Kerametler

Şimdi ben evliyâ diye, keramet diye bazı şeyler anlatınca, düşündüm ki Almanya'da üniversitede okuyan genç kardeşlerimiz var... Bu kerametle ilgili birkaç söz söylemek istedim, bunun için de Kur'an-ı Kerim'i yanıma aldım.

Biliyorsunuz İslâm'da evliyânın kerameti haktır. Ehl-i sünnet mezheblerinin hepsi ittifak etmişlerdir, evliyânın kerameti haktır. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de var, çünkü hadis-i şerifte var...

Hadis-i şeriftekini biliyorsunuz: Hani Hazret-i Ömer hutbede iken, "Yâ Sâriye, dağa dikkat et!" demiş, İran'daki komutanına seslenmiş, meşhur... Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in kerameti var, Hazret-i Osman Efendimiz'in kerameti var, Hazret-i Ali Efendimiz'in kerametleri var...

Kur'an-ı Kerim'deki kerametlerden iki tanesi söyleyivereyim. Çünkü bazıları bu kerametleri bilmiyorlar ve itiraz ediyorlar. O bakımdan delil olsun, yanlış bir kanaate saplanmasınlar.

Biliyorsunuz, Meryem Vâlidemiz Hazret-i İsâ AS'ın annesi... Daha annesi onu doğurmadan, dünyaya getirmeden evvel, annesi dedi ki:

"—Ben doğacak çocuğumu dine adıyorum, ibadethaneye vakfedeceğim."

Meryem Vâlidemiz doğdu, ama o kız doğdu. Kız da olsa o adağını yerine getirdi. Meryem Vâlidemiz ibadethaneye vakfedilmiş bir kız oldu. Onun işlerini kim görecek diye kura çektiler. Zekeriyya AS onun bakımıyla meşgul oldu. Bir ibadet yeri tahsis edildi Meryem Validemiz'e...

Meryem Vâlidemiz cennetlik, Allah'ın sevgili kullarından bir kul... Çocuklarımıza Meryem adını veriyoruz, müslüman olduğumuz halde... İsâ adını veriyoruz, müslüman olduğumuz

halde... Mûsâ adını veriyoruz. Çünkü hepsi bizim başımızın tacı, kıymetli insanlar...

Bir oda tahsis ettiler, ama kapısı kilitli... Kimsenin girmediği bir yer, sadece Zekeriyya AS girebiliyor.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ، قَالَ يَامَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا ، قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ، إِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمران:٣٧)

(*Küllemâ dehale aleyhâ zekeriyye'l-mihrâb, vecede indehâ rizkà.)* "Zekeriyya AS ne zaman onun ibadethanesine, onun yanına girse, orada rızıklar, meyvalar, yiyecekler görürdü."

(*Kàle: Yâ meryemü ennâ leki hâzâ?*) Şaşırırdı. Zekeriyya AS da peygamberlerden bir peygamber; yâni o da Allah'ın vahyine mazhar olan bir kimse... Sıradan bir insan değil, mübarek insanlardan bir peygamber... "Allah Allah! Yâ Meryem, nerden geliyor bu erzak sana?" diye sorardı.

(*Kàlet: Hüve min indi'llâh,*) "Allah tarafından geliyor. (*İnna'llàhe yerzuku men yeşâü bi-gayri hisâb*) Allah dileği kullarını böyle hesaba sığmaz şekilde, hesapsız olarak rızıklandırır." (Âl-i İmran, 3/37) diye Meryem Vâlidemiz de cevap verirdi.

Kur'an-ı Kerim'de bu bir keramet olayıdır. Meryem Vâlidemiz bir mübarek hatundur ve Meryem Vâlidemiz'in kerametidir bu...

Mihrab kelimesini izah edelim: Biz *mihrab* deyince, imamın namaz kıldığı oyuk yeri anlıyoruz bugün... Caminin mihrabı deyince, sanat tarihinde niş denilen, kör pencere, kör kapı gibi bir girinti anlıyoruz. Halbuki *mihrab*, mif'al vezninde ism-i âlettir. *Miftah* nasıl *feteha* kelimesinden açma aleti ise, *mihrab* da *harb* kelimesinden geliyor, harb aleti demektir. İnsanın bir şeyle harbi

var... Harb edilen yer, harb etme aleti, mekânı, vasatı, yeri; insanın nefsiyle harb ettiği yer...

Biz bunu tasavvuftan biliyoruz. İslâm tasavvufunda bunun adı, nefisle cihad etmek... Nefisle cihad etmek, cihad-ı ekberdir. Demek ki, Meryem Vâlidemiz'in yeri de, nefisle cihad etme yeri mânâsına mihrab adını almış. Yâni harb kelimesinde geliyor mihrab kelimesi... Kimle harb ediyor oraya giren insan? Kendi nefsiyle, şeytanla, içindeki negatif duygularla... Onları yok etmek için, kötülükleri def etmek için bir mücadele veriyor.

Buna halvet diyoruz, biliyorsunuz. Kırk gün olunca halvet adını alıyor, çile adını alıyor. *Çil* veya *çihil,* Farsçada kırk demek... *Çile*, bir insanın kırk gün bir yerde durup ibadet etmesi demek... Araplar *erbaîn* der. *Erbaîn çıkartmak*, çile çıkartmak, çile görmek demektir.

Demek ki, Meryem Vâlidemiz de böyle bir yerde, nefisle, şeytanla, negatif şeylerle ibadet yoluyla cihad etmek için, zikir yoluyla cihad etmek için oraya kapanmış. Mihrabın mânâsı bu...

İşte bu, Kur'an-ı Kerim'den bir kerамettir. Meryem Vâlidemiz'e olağanüstü bir şeyler geliyor. Gelir mi? Gelir.

Bir başka misali Neml Sûresi'nin 40. ayeti... Biliyorsunuz, bu ayetler Süleyman AS ile Sabâ melikesi Belkıs hadisesini anlatan ayetlerdir. Onu ben kısaca özetleyeyim:

Sabâ ülkesi Güney Yemen'de bir ülkedir. Bu ülkenin başında Belkıs isminde bir kraliçe vardır. Bunlar Güneş'e tapıyorlar. Bunların Güneş'e taptığı Süleyman AS'a bildirilince, —bunu da Hüdhüd isimli bir kuş bildirmiş— oraya bir mektup yazıyor. Bu mektup,

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِاسْمِ اللهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ (النمل: ٣٠)

(*İnnehû min süleymâne ve innehû bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) diye başlayan bir mektup... Demek ki "*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" sözünü Süleyman AS da kullanıyordu. Diyor ki:

أَلاَّ تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ (النمل:٣١)

(*Ellâ ta'lû aleyye ve'tûnî müslimîn*) "Bana karşı çıkmayın! Bana teslim olmuş bir şekilde gelin! Güneşe tapmayı bırakın, yanlış inancı bırakın, Allah'a güzel kulluk edin! Doğru, hak olan dine gelin!" (Neml, 27/31) diyor.

Bu mektup gelince, kraliçe vezirlerini topluyor, diyor ki:

"—Filistin'den, Süleyman isimli hükümdardan böyle bir mektup geldi. Ne yapalım?"

Adamlar kabadayılık yapmak istiyorlar, diyorlar ki:

نَحْنُ أُولُوا قُوَّةٍ وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ (النمل:٣٣)

(*Nahnü ülû kuvvetin ve ülû be'sin şedîdin*) "Biz kuvvetliyiz, iktidarımız var, imkânımız var... Ne istersen öyle yapalım! Çarpışalım isterseniz?" (Neml, 27/33)

Sabâ melikesi dirayetli bir kadın, tecrübeli bir insan... Diyor ki:

إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً

(النمل:٢٤)

(*İnnel mülûke izâ dehalû karyeten efsedûhâ*) "Hükümdarlar bir yere girdi mi, harb oldu mu; o ülkenin altı üstüne gelir, insanlar esir olur, perişan olur. Öyle yapmayalım, hediye götürelim!" filân diyor. Bir heyetle hediyeler gönderiyor.

Süleyman AS hediyeleri reddediyor. "Ben böyle şeylerle uğraşıyor değilim! Mühim olan imana gelmenizdir. Bana ancak müslüman olmanız önemlidir." deyince, Sabâ melikesi bu sefer müzakereleri yapmak üzere, Yemen'den bizzat kendisi gelmeye karar veriyor ve heyetle Yemen'den, Sabâ ülkesinden yola

çıkıyorlar.

O yola çıkmış olsun, aylarca sürecek olan yolculuğa başlamış olsun. Bu tarafta Süleyman AS diyor ki:

“—Bakın bu kadın ülkesinden kalkıp buraya gelecek. O gelmeden evvel Belkıs’ın tahtını içinizden kim getirebilir buraya?”

Birisi çıkıyor diyor ki:

“—Ben getiririm!”

Kendisine ilim verilmiş birisi diye söyleniyor, isim zikredilmiyor ama, rivayete göre veziri Asaf, bir anda tahtı oraya getiriyor. Nasıl bir yolla getiriyor? Tabii, keramet yoluyla getiriyor.

فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي (النمل:٤٠)

(*Felemmâ raâhü müstakırran indehû*) “Süleyman AS bakıyor ki, taht orada...”

Kendisi yapmıyor, nihayet ashabından, vezirlerinden birisi getirebiliyor. Demek ki, ermiş bir kimse o vezir... O taht orda duruyor. İllüzyon değil, reel olarak, elle tutulur bir şekilde, somut olarak taht oraya geliyor.

Sabâ melikesi günler geçtikten sonra oraya geliyor. Süleyman AS tahtı gösteriyor:

“—Senin tahtın böyle miydi?” diye soruyor.

Şaşırıyor Sabâ melikesi:

“—Aaa, sanki ta kendisi!” diyor. Bakıyor, kendi tahtı...

Ondan sonra, kendi yolunun yanlış olduğunu, Süleyman AS’ın dininin hak din olduğunu anlayıp, Süleyman AS’a iman ediyor. Bu da bir keramet olarak Kur’an-ı Kerim’den misal...

e. Allah’ın Sevgili Kulları

Hadis-i şeriften bir misal okumak istiyorum... Kur’an-ı Kerim’de başka misaller de var ama, önemli bir hadis-i şerifi size

okumak istiyorum: Hazret-i Aişe Vâlidemiz'den (RA) Ahmed ibn-i Hanbel'in, İbn-i Abdilber'in, Tayâlisî'nin, İbn-i Asâkir'in, Beyhakî'nin ve Hakîm-i Tirmizî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şeriftir bu... Hadis-i kudsîdir.

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[91]

قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ آذَى لِي وَلِيًّا فَقَدِ اسْتَحَلَّ مُحَارَبَتِي. وَمَا تَقَرَّبَ
إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ أَدَاءِ الْفَرَائِضِ ، وَمَا يَزَالُ الْعَبْدُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ ،
حَتَّى أُحِبَّهُ ؛ فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ ، كُنْتُ عَيْنَهُ الَّتِي يُبْصِرُ بِهَا ، وَأُذُنَهُ الَّتِي يَسْمَعُ
بِهَا ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا ، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا ، وَفُؤَادَهُ الَّذِي يَعْقِلُ
بِهِ ، وَلِسَانَهُ الَّذِي يَتَكَلَّمُ بِهِ ؛ إِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ ، وَإِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ ؛ مَا
تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ وَفَاتِهِ وَذَاكَ لِأَنَّهُ يَكْرَهُ الْمَوْتَ ،

---

[91] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2384, no:6137; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.58, no:347; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.219, no:20769; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.4; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.96; Zehebî, *Tezkiretü'l-Huffâz*, c.IV, s.1463, no:1158; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.256, no:26236; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.139, no:9352; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.327, no:1457; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Evliyâ'*, c.I, s.23, no:45; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.277, no:7490; Hz. Aişe RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.520, no:7087; Hz. Meymûne RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.145, no:12719; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.168, no:4445; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.II, s.513, no:3498; *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.403, no:1157; Münâvî, *el-Ehàdîsü'l-Kudsiyye*, c.I, s.62, no:137; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.72, no:15003.

وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ (حم. ع. طس. كر. ق. والحكيم عن عائشة)

RE. 330/5 (*Kàle'llàhu azze ve celle*) "Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurur ki:

(*Men âzâ lî veliyyen*) "Kim ki benim bir velîmi ezâlandırır ise, benim evliyamdan, evliyaullahtan, veli kullarından bir kulumu kim ezâlandırırsa, (*fekadi'stehalle muharabetî*) benimle harp etmeyi meşrulaştırmış olur. Allah'la harb etmeyi kabul etmiş olur."

Çünkü Allah'ın sevgili kuluna sataşıyor, onu üzüyor. Haa, demek ki, Allah'la harb etmeyi helâl hale getirmiş. Yâni, Allah onunla harbedecek, onu kabul etmiş oluyor. Bu kadar önemli...

Demek ki, Allah'ın evliyâsını üzmemek lâzım; o dersi alıyoruz.

(*Ve mâ tekarraba ileyye abdî bi-misli edâi'l-ferâiz*) "Kulum bana farz olan ibadetleri yapmaktan başka bir şeyle, o kadar güzel bir şekilde yaklaşamaz." Buradan anlıyoruz ki, farz ibadetlerin sevabı çoktur. Namazlar kılıyoruz elhamdü lillâh, oruçlar tutuyoruz... Paramız varsa hacca gidiyoruz, zekât veriyoruz... vs. Bunların sevabı çoktur.

Bu ferâizin Allah indinde kıymeti çoktur. Kulu Allah'a yaklaştırıyor. Kulu Allah'a yaklaştıracak bunların emsâli gibi bir şey yoktur.

(*Ve mâ yezâlü'l-abdü yetekarrabü ileyye min nevâfil*) Fakat, farzları yapmanın üstüne, bir de Peygamber Efendimiz'in hayatında gördüğümüz fazladan ibadetler var... Meselâ sabahın farzı iki; iki rekât önceden sünnet kılarmış Efendimiz... Öğlenin farzı dört; dört rekât önceden, dört rekât veya iki rekât arkadan kılarmış... İkindinin farzı dört ama önden dört rekât kılarmış. İki kıldığına dair de rivayetler var... Yatsının farzı dört ama biliyorsunuz başında, sonunda sünnetler var...

Şimdi bu çeşit ibadetlere nafile ibadet diyoruz. Farz değil ama sevap; yapıldığı zaman sevap kazanıyor. Efendimiz bunları çok

yapardı ve çok severdi. Biliyorsunuz, şu dünyada hepimizin sevdiği bir şeyler var... Meyvalardan bazısını severiz, çiçeklerden bazısını severiz. Birçok şeylere gönlümüz bağlı... Peygamber Efendimiz diyor ki:[92]

قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلاَةِ

(*Kurretü aynî fi's-salâh*) buyurmuş. "Gözümün şenliği, serinliği namazda... Namaz kılınca gözüm şenleniyor, serinleniyor, hoşlaşıyor." demek istiyor, namazı çok seviyor.

Biz de kendimizi yoklayalım: Namazı seve seve mi yapıyoruz, vazife olduğu için zorlanarak mı yapıyoruz? Efendimiz severek yapardı. Fırsat buldu mu namaza dururdu. İsteyerek, canı çekerek yapardı. (*Kurretü aynî fi's-salâh*) "Namazda benim gözümün şenliği..." diyor, bu önemli...

Neden? Çünkü namaz mü'minin Mi'racıdır. Allah'ın huzuruna çıktığından, onun lezzeti çok yüksek olduğundan, namazı çok seviyor.

"—Pekiyi, biz niye sevmiyoruz? Bizim çocuklarımız niye sevmiyor?"

Cahil de ondan... Namazın mahiyetini kavrayamadığından sevmiyor.

Onun için, nafile namazlar kılardı Peygamber Efendimiz...

Hadis-i kudsî devam ediyor:

---

[92] Neseî, *Sünen*, c.VII, s.61, no:3939; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.128, no:12315; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.174, no:2676; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.241, no:5203; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.199, no:3482; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.78, no:13232; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.280, no:8887; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.371, no:6812; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.303; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.135, no:1234; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.160, no:666; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.454; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.143, no:2733; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.449, no:18912, 18913; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.73, no:1089; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.496, no:8916.

وَمَا يَزَالُ العَبْدُ يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ ، حَتَّى أُحِبَّهُ ؛

(*Ve mâ yezâlü'l-abdü yetekarrabü ileyye min nevâfil*) "Nafile ibadetleri yapa yapa kulum bana yaklaşmağa devam eder." Buna, e*s-seyrü ila'llah*, Allah'a doğru ilerleme diyoruz.

(*Hattâ ühibbehû*) "Nihayet ben kulumu sevinceye kadar bu böyle devam eder." veyahut (*hattâ ühibbühû*) "Ben o kulumu severim." demek...

Demek ki, farz ibadetleri Allah çok seviyor, kul onunla Allah'a yaklaşıyor ama nafile ibadetlerle de yaklaşmağa devam ediyor.

فإذا أَحْبَبْتُهُ ، كُنْتُ عينه التي يبصرُ بِهَا ، وأُذُنَهُ الَّتِي يَسْمَعُ بها ،

وَيَدَهُ الّتي يَبْطِشُ بِها ، ورجلَهُ الّتي يَمْشِي بِها ، وفؤاده الذي

يعقل به ، ولسانه الذِي يتكَلَّمَ بِهِ ؛

(*Feizâ ahbebtühû*) "Ben o kulumu sevdiğim zaman, (*küntü aynehü'lletî yebsuru bihâ*) o kulumun gören gözü olurum. (*Ve üzünehü'lletî yesmeu bihâ*) İşittiği kulağı olurum."

Kim diyor? Allah-u Teâlâ... "Ben o kulumun gören gözü olurum, işiten kulağı olurum. (*Ve yedehü'lletî yebtışu bihâ*) Tuttuğu eli olurum. (*Ve riclehü'lletî yemşî bihâ*) Yürüdüğü ayağı olurum. (*Ve füâdehü'llezî ya'kılü bihî*) İdrak ettiği, anlayışa erdiği, kalbi, gönlü olurum. (*Ve lisânehü'llezî yetekellemü bihî*) Konuştuğu dili olurum." diyor.

Şimdi bunların mânâsı nedir? Bu hadis-i şerifin bazı başka rivayetleri var, oralardan biliyoruz. "Ben onun gören gözü olurum." demek, "O kul artık olağanüstü görüş kabiliyetine kavuşur." demek... Çünkü Allah her şeyi görüyor ya... Allah her şeyi gördüğü için, o kul her şeyi görebiliyor artık... Çünkü, Allah

onun gören gözü oluyor. Allah her şeyi gördüğüne göre, o kul da her şeyi görüyor. Onun için, Celâl Hoca ile ikisinin kapı önünde konuştuğunu biliyor.

Her şeyi duyuyor, kulağı olduğu için... Sonra, "Tutan eli olurum." demek, Allah bir şeyi istedi mi yapar, evliyâ da bir şeyi istediğini zaman yapar. Yapıyor, Allah'ın lütfuyla yapıyor. "Yürüdüğü ayağı olurum." Çok uzak mesafeyi bir anda aşar. Bakarsın Mekke'de namaz kılar, gelir.

"Aklettiği gönlü olurum." O zaman çok derin şeyleri akledecek bir hale geliyor, irfanı muazzam genişliyor. "Söylediği dili olurum." O zaman dili de şâhâne tatlı bir dil oluyor. İşte Yunus Emre gibi, Mevlânâ gibi...

Mevlânâ Hazretleri'nin beyitlerinin sayısı korkunçtur. Divanındaki beyitler, Mesnevî'sindeki beyitler... Yâni mübarekler bu kadar vezinli, kafiyeli, sanatlı sözleri nasıl söylemişler? Tabii, Allah'ın verdiği bir kabiliyetle oluyor.

إِنْ دَعَانِي أَجَبْتُهُ ، وَ إِنْ سَأَلَنِي أَعْطَيْتُهُ ؛

(*İn deânî ecebtehû*) "O kulum dua ederse, ben onun duasını kabul ederim." Duası makbul... (*Ve in seelenî a'taytühû*) "Benden bir şey isterse, istediğini veririm."

Geçen gün takvimde okudum. Hazret-i Ali'ye birisi söğüp sayıyormuş, atın üstünde... Hazret-i Ali'nin aleyhinde konuşuyor, etrafında da insanlar var... Sa'd ibn-i Ebî Vakkas koşmuş gelmiş. Münker görünce engellemek lâzım! Emr-i ma'ruf nehy-i münker... Ters bir iş yapıyor adam... Diyor ki:

"—Be adam! Hazret-i Ali ilk müslümanlardan değil mi? Şu meziyeti yok mu, bu meziyeti yok mu?"

Bütün güzel şeylerini sayıyor. Ondan sonra da el açmış: "Yâ Rabbi! Bu edepsize bu yaptığı çirkin iftiraların cezasını gözümüzün önünde çektirt, biz de görelim!" diye dua etmiş.

Sa'd ibn-i Ebî Vakkas duası makbul bir kimseydi, Aşere-i Mübeşşere'dendi, cennetlikti. Raviler rivayet ediyorlar ki, o anda

at bir ürküyor, üstündeki şahıs pat diye yere düşüyor, başı taşa çırpıyor, ölüyor. Bak duası kabul oluyor. Sevdi mi, duası kabul olduğunun alâmeti...

مَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ وَفَاتِهِ ، وَذَاكَ لِأَنَّهُ يَكْرَهُ الْمَوْتَ ، وَ أَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ .

(*Mâ tereddedtü an şey'in ene fâilühû tereddüdî an vefâtihî*) "Ben hiç bir şeyde, o sevgili kulumun vefatı kadar tereddüt etmem. (*Ve zâke liennehû yekrahül mevt*) Çünkü ölümden korkuyor ya insan; o ölümden korkuyor diye, ben de onun canını almağa tereddüt ederim. (*Ve ene ekrahü mesâetehû*) Sevmediği şeyi ben de yapmak istemem." diyor.

Allah'ın sevgili kullarıyla ilgili sahih bir hadistir.

f. Hocamızdan Bazı Kerametler

Şimdi bu ayet ve hadislere dayanarak Hocamız'la ilgili bazı isbatlı, şahitli şeyleri anlatacağım. Bu netice itibariyle tasavvuf ilmiyle ilgili, bir laboratuar çalışması gibi olacak. Olaylar incelenir ya laboratuarda, deney gibi olacak. Enteresan bulduğum olaylardan bir tanesi şu:

Bursa'da bir üniversite doçenti kardeşimiz var... Sağdır, ismi bende, üniversitede doçent, çok kaliteli bir kardeşimiz... Bu kardeşimiz anlatıyor:

"—Ben ortaokuldan beri namaz kılardım. Öyle aşırı bir müslümanlığım yoktu da, namazımı kılardım. Bir gün nerden aklıma geldi bilmiyorum, içim sıkıldı. İçim sıkıldığı zaman dedim ki: 'Gözümü kapatayım, gözümün önüne böyle bir mübarek bir insan getireyim. Nasreddin Hoca gibi tatlı, sevimli, mübarek bir insan getireyim, onunla konuşayım.' dedim." diyor.

Kendisi bir hayal oyunu oynuyor. Gözünü kapatmış, gözünün önüne ak sakallı, pembe yanaklı, güzel bir insan tasavvur etmiş

hayalinden, onunla dertleşmiş. “Bundan rahatladım ve bunu çok yapmağa başladım. Sıkıldıkça bunu yapıyordum, rahatlıyordum.” diyor.

“—Sonra ortaokul bitti, lise bitti. Bursa Meslek Yüksekokulu Tekstil Bölümünde okumaya başladım. Yaz tatilinde staj için İstanbul’a geldim. Teknik Üniversite’de okuyan arkadaşların yurdunda kalıyordum. Arkadaşlar beni aldılar, götürdüler Mehmed Zâhid Hocaefendimiz’in yanına... Baktım ki, yıllardan beri hayalime getirdiğim şahıs karşımda!” diyor.

Şimdi bu bir olay... Bu arkadaş ciddî bir arkadaştır. Ben de ciddî bir ilim adamı olarak bu meseleyi ortaya koyuyorum. Yıllar önceden bir insanın hayaline tesir etmek ve onunla böyle bir ilişki içinde olmak... Bu çeşit kerametleri ben okumadım kitaplarda... Değişik bir keramet bu, enteresan bir keramet...

Adam yıllar yılı kendisi bir hayalle meşgul oluyorum sanıyor ama, hayalle meşgul olmuyormuş, demek ki, Hocamız’la meşgul

oluyormuş. Enteresan bir şey... Demek ki Hocamız ona tesir etmiş. Onun düşüncesini bilmiş, onunla bir irtibat kurmuş. Bu böyle bir olay...

Sonra yine, bizim bir doktor kardeşimiz var, ondan bizzat dinledim. Başkalarına da anlattı o... Bu da ciddî bir doktordur, iyi bir doktordur. Palavracı bir insan değildir, realist bir insandır. Ben de öyleyim. Bazı şeyleri büyütüp, öyle allayıp pullayıp anlatma taraftarı olan bir insan değilim. Kılı kırka yaran bir insanım. Şüpheyi saygı ile karşılayan bir insanım. Çünkü, şüphe insanı hakîkate götüren bir anahtardır, onun da faydası var... Bilimsel şüphe gerekli, gerçekleri bulmak bakımından...

Şimdi bu, Sedat Bey isimli doktor kardeşimizin kendi hayat olayıdır. Ciddî bir insandır. Öyle kimseye eyvallah edecek, yağ çekecek, dalkavukluk edecek bir insan değildir kardeşimiz, ağabeyimiz...

Bu şahıs rüyasında üç defa bir kişiyi görüyor. Bu kişi diyor ki: "Evlâdım bana gel!" Rüyada üç defa birisi bunu çağırıyor ama, kim? Sakallı bir kimse, hoca ama kim? Bilmiyor. Adres yok, telefon yok... Rüyada "Bana gel!" deniliyor sadece...

Tabii, liseyi bitirmiş, tıbbiyeyi kazanmış, üniversiteye İstanbul'a gitmiş. İstanbul'da Kumkapı yakınında, Kadırga Yurdu diye bir yurt var; orda kalıyorlarmış. Yurdun mescidi var... Orda Teknik Üniversite'ye, Tıp Fakültesi'ne, Hukuk Fakültesi'ne, İktisat Fakültesi'ne giden arkadaşların müslüman olanlarıyla akşam namazlarını, yatsı namazlarını, sabah namazlarını kılıyorlar. Fakat bazı akşamlar, o arkadaşlar yok... Diyor ki:

"—Siz haftanın bazı akşamlarında topluca camide olmuyorsunuz. Nereye gidiyorsunuz?"

Onlar da diyorlar ki:

"—Gizli bir şey değil... Bir hocaefendi var, seviyoruz, ona bağlıyız, ona gidiyoruz. İstersen sen de gel!" diyorlar.

O da kalkıp gidiyor. Bizim bu Zeyrek Ümmü Gülsüm Camisine, Hocamız'ın ilk camisine gidiyor. Yatsı namazını safın

arkasına duruyor, kılıyor. Namaz bittikten sonra, mihrabda hocaefendi yönünü cemaate dönünce, bakıyor ki üç gece rüyasına giren hoca... "Gel!" diyen hoca... Tabii ter boşanıyor sırtından, şaşırıyor, hayretler içinde kalıyor. Oturup kalıyor.

Kalabalık biraz dağıldıktan sonra, Hocamız yanına geliyor. "Biraz beklettin beni evlâdım!" diyor. Önüne oturup, ders tarif ediyor, tarikata alıyor. Dervişlik öğretiyor.

Bu bir olay... İşte tasavvufu inceleyecek insanlar, hani "Eski kitaplardaki rivayetler ya doğrudur, ya yanlıştır!" diyebilir de; bir olay... Adreslerini verebilirim, iki şahsı inceleyebilirler.

Daha başka bir şey söyleyeceğim. Şu anda aramızda olan bir kardeşimiz anlattı, ismini vermiyorum. Hocamız ahirete irtihal ettiği zaman, bu arkadaşın hanımı üç gece rüyasında bir ihtiyar insan görmüş. Hocamız'ı tanımıyor. O kimse, "Benden sonra vekilim şudur!" diye siyah sakallı bir başka şahsı göstermiş; kim olduğunu bilmiyor. Fakat aradan zaman geçmiş. Neden sonra, Hocamız'ın bir vesikalık resmini görünce, "Aaa, rüyama giren yaşlı şahıs bu!" demiş. Ondan sonra da, bir gazetede benim resmimi görmüş; "İkinci şahıs da bu!" demiş.

Bu da Hocamız'ın vefatından sonraki bir tasarrufudur. Bunu şu bakımdan zikrettim burda: Hayaller, uzaktaki insanlar filân değil, burda da olan bir kimse...

Yine başka bir kimseden bahsettiler bana, o da burda oturuyor. Kendi evinde bizim kardeşlerimizin tekke faaliyeti yapmaları için müsaade etmiş. Ondan sonra arkadaşlara söylemiş: "O gece sabaha kadar Mehmed Zâhid Efendi Hocamız geldi, çok iltifat etti." demiş. Bu kardeşimiz de aramızda...

Bunun bir misâlini ben Düzce'de gördüm. Bunlar incelenmesi mümkün olan olaylar, tasavvuf nedir diye merak edenler için... Bolu'da bir Şeyh Muhiddin Efendi vardı, rahmetullahi aleyh... Hocamız onu severdi. Hocamız bazı kimselerle Anadolu'nun içinde, dışında, Suriye'de ve sâirede irtibat halindeydi. Enterasan bir ilişki halindeydi. Hani o üçlerin, yedilerin, kırkların ilişkisi

gibi mi neyse, bilmiyorum. Tahmin tabii, kesin bir şey diyemem.

Bu Muhiddin Efendi'yi severdi, aralarında muhabbet vardı. Allah makamlarını yüce eylesin... Bu Muhiddin Efendi'nin iki dervişi Hocamız'ın vefatından sonra kabrini ziyarete gitmişler. Ben onları tanımıyordum da, Düzce'de yol kenarındaki bir camide namaz kıldım ben; o caminin imamıymış birisi... Benim kim olduğumu sordu, tanıştık. Bu hadiseyi orda anlattı:

Hocamız'ın kabrini ziyaret etmiş bir arkadaşıyla... Kendisi Düzce'de, öteki arkadaşı İzmir'de... Ben not aldım isimlerini filân... Hocamız'ın kabrini ziyaret ettikten sonra geceleyin rüyasında Hocamız'ı görmüş, Hocamız teşekkür etmiş ona... E normal, tabii insan birisini ziyaret ediyorsa, alt şuurunda onunla ilgili bilgiler vardır, sevgi vardır, görebilir. Buraya kadar normal, tamam, olabilir. Belki, Hocamız ruhaniyet bakımından memnun olmuş ona gelmiş.

Ama, ikinci enterasan bir şey: Ertesi gün arkadaşına demiş ki, "Hani gündüz ziyaret ettik ya Mehmed Zâhid Efendi Hazretleri'nin kabrini... Bu gece benim rüyama geldi, bana teşekkür etti." demiş. Öbür arkadaşı demiş ki: "Yâ benim de rüyama geldi, bana da teşekkür etti." demiş. Bu tesadüf değil, burda bir ruhânî bir güç var... Vefat etmiş olduğu halde, kendisini ziyaret etmiş olan kimselere teşekkür ediyor.

Bu da bir şiiri hatırlatıyor bana... *Osmanlı Müellifleri* isimli bir kitabın başında vardı bu şiir; ben ordan okudum. Diyor ki şair:

İki cihanda tasarruf ehlidir rûh-u velî,
Deme kim bu mürdedir, bundan nice derman ola?

Evliyânın ruhu iki cihanda da tasarrufatta bulunur, iş yapar. İki cihan dediği, hem bu dünya hayatında, hem de öldükten sonraki hayatta... Yâni canlı iken de, vefatından sonra da keramet gösterir. "Bu ölmüştür, bundan ne derman olacak?" deme, öldükten sonra da te'sir eder.

Ruh şemşîr-i hüdâdır, ten gılâf olmuş ona,
Daha âlâ kâr eder, bir tığ ki uryan ola!

Bir benzetme ile bu olayı anlatıyor: "Ruh, Allah'ın kılıcı gibidir, vücut da onun kını gibidir." Kılıç kına sokuluyor ya... "Bir kılıç kınından sıyrılıp uryan olduğu zaman, yalın kılıç olduğu zaman, daha çok keser."

Yâni, demek istiyor ki: Evliyâ hayatta belki keramet göstermeyebilir ama, öldükten sonra daha çok gösterir. Çünkü, artık riyâ ihtimali yoktur. Dünyada iken kendisini saklamak ister; şöhret olmasın diye, riyâ olmasın diye kerametini saklar ama, öldükten sonra öyle bir şey bahis konusu değil, yapabilir mânâsına...

Başka bir olmuş misal anlatacağım: Siirtli zengin bir dostumuz var... İbrâhim Hakkı Erzurûmî Hazretleri'nin şeyhi vardı Tillo'da, İsmâil Fakîrullah Hazretleri, meşhur bir kimse... Onun torunlarından bir kimse... Bu şahıs Hocamız'ı evine çağırdı. Ben de Ankara'dan gelmişim, ben de Hocamız'ın yanında bu Siirtli zenginin evine gittik. Boğaza hakim, çok manzaralı, çok güzel bir evi var...

Gittim ama, hiç hoşuma gitmedi, Allah'ın bildiğini kuldan ne saklayayım. Misafir odasının köşesinde bar Amerikan var, her çeşit içki var... Bayağı kocaman bir tezgâh var, içkiyle dolu... Hocamız buraya niye gider diye ben afalladım yâni... Misafir odasında bir büyük televizyon var, yanında bir küçük televizyon var... Bir renkli televizyon var... Mutfakta bir televizyon var, banyoda televizyon var... 8-9 tane televizyon saydım evinde... O zaman da televizyona karşılığım var benim... Hiç hoşuma gitmedi. "Hocamız bu adama niye geliyor, niye iltifat ediyor?" diye de şaşırıyorum.

Sonradan anladım: İsmâil Fakîrullah Hazretleri'nin torunlarındanmış, onun için ilgileniyormuş. Dedim ya, birisini ele aldı mı Hocamız, kurtarıncaya kadar uğraşırdı.

Neyse, işte böyle bir kimse Hocamız'dan ders almış, mürid olmuş. Hocamız ahirete intikal etti, mekânı cennet olsun... Bu zat bir camiye gitmiş, bakmış ki imam çok güzel okuyor Kur'an-ı Kerim'i... Zengin de kendisi... İmama demiş ki:

"—Benim bir hocam vardı, vefat etti. Sen de çok güzel Kur'an okuyorsun, sevdim senin Kur'an okumanı... Her sabah geleceğim, sen Kur'an okuyacaksın, ben dinleyeceğim; tamam mı?" demiş.

O da:

"—Pekiyi efendim!" demiş.

Hakîkaten ona gitmiş her sabah... İşte her gün bir cüz mü okudular, ne kadar okudularsa hatimi indirmişler. Hafız okumuş, bu mukabele dinlemiş; tamamlamışlar hatimi...

"En son gün cami olağanüstü bir kalabalık oldu. Nereden geldiğini anlayamadığım hacı anneler, vs. Kalabalık oldu cami, ben şaşırdım. Hatim duası çok kalabalık oldu." diyor. Bir gariplik burada...

"Sonra hocayı aldım, lokantaya götürdüm, ömründe yemediği yemekleri yedirdim. Cebine de çok para koydum." filân diye böyle anlatıyor. Ben gülüyorum onun anlattıklarına...

Sonra gece bir rüya görmüş. Rüyasında böyle bir dağın yamacında, bir mağaranın önünde kuyruk olmuş insanlar... Uzun bir kuyruk... Bu da o kuyruğun en arkasına girmiş. Fakat bir de bakmış, kendisi en önde... Kuyruğun arkasına girmiş ama, fırt en öne geçmiş. İçeri girmiş. "İçeride baktım ki üç mübarek zat var... İki tanesinin kim olduğunu bilemiyorum, bir tanesi Hocamız... Bana öyle bir sarıldı ki rüyada, mest oldum." diyor. Yâni, gündüz hatim indirdi, gece bu rüyayı görüyor.

Çok memnun olduğu için, mest olduğu için, "Hocam, ben buraya her zaman geleceğim!" demiş. O zaman Hocamız: "Buraya her zaman bırakmazlar insanı... Her zaman gelemezsin." demiş.

Böyle bir şey... Bu da bir teşekkür... Yâni, Hocamız'ın kendisi ile ilgilenen kimselere teşekkürünün misali olarak bunu da tesbit ettim.

Bir mühim başka önemli olay: Hocamız vefat ettikten sonra tabii, zihinlerde “Tekke kime kalacak, dervişler nereye gidecek?” gibi sorular var... Örfî idare olduğu için, biz bunları ilân etmeyi uygun görmedik. Hocamız bana emretmişti, “Benden sonra evlâdım, bu vazifeyi sen yaparsın!” diye ama, bunu söyleyemedik.

Hattâ, askerler Hocamız'ı politikacılarla beraber tevkif etmeyi bile düşünmüşler de, hasta diye yapmamışlar. Böyle bir şeyler de olmuş. Biz de örfî idare dolayısıyla ilk günlerde ilân etmemiştik. Bizim Geyve Pamukova'da eski ihvânımız var köylülerden... Hocamız vefat etti demişler. Yerine de kimin kaldığını bilmedikleri için, başka bir yere bağlanmışlar. Fakat o gece Hocamız onlara görünmüş, “Dönün bakalım tekkemize!” diye azarlamış onları... Ondan sonra dönmüşler, aramışlar, bizi buldular. Biz de ziyaretlerine gittik.

Bir başka önemli olay... Bunu da şimdi sağ olan Vehbi Vakkasoğlu diye bir yazar var; kitap yazmış. O şahıs kendisi anlattı. Bu kitabı da basıldı. Türkiye'deki cumhuriyetten sonraki meşhur evliyâları bir kitapta yazayım, toplayayım diye karar vermiş. Bir liste yapmış; şunları şunları alacağım, onlara kitabımda yer ayıracağım diye... Hakîkaten bizim Hocamıza da bir iki sayfa bir şey ayrılmış, basıldıktan sonra gördüm.

Bu kitabı böyle tasarlayınca, bir astsubay arkadaşı da ona demiş ki, “Sen böyle güzel bir şey yapıyorsun mâdem; bu işi yaparsan, ben de sana daktilo etmekte yardımcı olacağım.” O da, “İyi olur.” demiş, kitap çabuk çıkar ortaya diye...

Fakat tam kararlaştırdıkları zaman yaklaşınca, astsubay demiş ki: “Komutan bir şeye kızdı, bütün izinleri kaldırdı.” demiş. “Ben gelemiyorum, yıllık iznimi alamıyorum. Sana daktilo etmekte yardım edemeyeceğim.” demiş.

Sebep şu: Bu astsubay Alemdağ'daki füze taburunda... O füzelerin de başlıkları atom başlığı, yâni Türkiye'nin savunmasında çok önemli bir üs orası... Düşmana atom başlıklı bombalar atabilir. Öyle bir yer... Teftiş yakınmış, fakat füzeler

bozulmuş, çalışmıyor. Aramışlar, bulamamışlar. Uğraşmışlar, düzeltememişler, tâmir edememişler. Çırpınmaları boşa gitmiş, Amerika'dan uzman çağırmaya karar vermişler. Amerika'dan uzman gelecek, mekanizme çalışacak ama, teftiş de her an gelebilir. Bir yüksek rütbeli asker gelebilir. Komutan, "Olağanüstü bir durum var, izinleri kaldırdım." demiş.

O günlerde, ben gelemiyorum dediği zamanda, assubay bir rüya görüyor. Rüyasında bir aksakallı hocaefendi kendisine diyor ki:

"—Evlâdım, füzenin arızası cihazın falanca yerinin şurasındadır." diye bir yer söylüyor.

O da uyanmış, hayırdır inşaallah demiş. Ertesi gün kalkmış, komutana demiş ki:

"—Komutanım! Ben füzenin arızasını bulacağım, tamir edeceğim. Ama ben yıllık iznimi alacaktım, birisine yardım etmek için söz vermiştim. Arızayı yaparsam, yıllık iznimi isterim!" demiş.

Pazarlık yapmış komutanla... Komutan da demiş ki:

"—Sen arızayı tamir et, ben sana izni iki misli veririm, daha neler yaparım!"

O arkadaş gitmiş, cihazın neresinde ise o rüyada gördüğü kısmı gitmiş açmış, o arayıp arayıp bulamadıkları arızayı orada eliyle koymuş gibi bulmuş, düzeltmiş. Mekanizma çalışmış, izni almış.

Daha başka şeyler anlatıyor. Evden çıktığı zaman; astsubay geceleyin çıkmış, karanlık, hiç kimse yok... Otomobil bulunmaz, taksi bulunmaz, minibüs geçmez, otobüs hattı bulunmayan bir yerde önüne bir taksi gelmiş, binmiş. İneceği yerde parasını vermek istemiş, parasını almamış. Öyle bir seri enteresan işler...

Neden sonra Hocamız'ın resmini görünce: "Rüyada bana füzenin arızasını gösteren bu hocaydı." diye resminden tanımış. Daha önceden tanıdığı bir kimse değil...

İşte muhterem kardeşlerim! Bunlar birer misaldir ama, bu

misaller benim için çok önemlidir. Ben bir üniversite hocasıyım. Doktora, doçentlik, profesörlük çalışmaları yaptım. Bilimsel çalışmayı bilen bir insanım. Öyle abuk sabuk, ipe sapa gelmez palavra şeyleri sevmem, söylemem. Beni tanıyanlar tanırlar.

Bir müşahit gözüyle, Mehmed Zâhid Kotku Efendi Hazretleri'nin yanında, yakınında bulunan bir insan gözüyle ve şüpheci bir insan gözüyle; mühendislik okullarında, fakültelerinde vakti geçmiş bir hoca olarak... Benim Yükseliş Mimarlık Mühendislik'te dersim vardı, Adapazarı Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde dersim vardı. Etrafım teknik elemanlarla doluydu.

Kendi hayatım da öyle, lisenin fen bölümünden mezunum. Araştırıcı ruhlu bir kimse olarak, benim tesbit ettiğim olaylardan bazıları bunlardır. Bizim bir profesör arkadaş var, diyor ki: "Hocamız gerçek bir velî olduğundan, binlerce misal bulabiliriz."

Herkes tabii kendi hocasını sever, medheder ama, bu anlattığım şeyler bana çarpıcı gelen misaller olduğu için, sizinle dertleşme babında, yirminci yüzyılı yaşayan, modern hayatı bilen kimse olarak, bu misalleri size arz ediyorum.

Buralardan göreceksiniz ki, şu bizim materyalist mantığımızın dışında bir başka mantık var, bir başka dünya var, bir başka alem var... İnsanların bir ruh alemi var ve insanların birtakım mânevî güçleri var... Bu isbat edilmiş bir olay... Bunlarla bence isbat edilmiş oluyor.

Tasavvufun bir gücü var... Bunun da kaynağını gösterdim, Kur'an-ı Kerim'de var bu... Tabii, bunları bilmeyen insan, Kur'an'a da inanmayabilir, Kur'an'ı da şüpheyle karşılayabilir. Ama bu işler oluyor muhterem kardeşlerim! Bunu size ben de, kendim de yaşamış bir insan olarak anlatıyorum.

Olayın özeti şu: Allah-u Teàlâ Hazretleri sevdiği kuluna olağanüstü bir takım melekeler, kabiliyetler ihsan ediyor. O sizin bizim gibi bir insan olmaktan çıkıyor, başka türlü bir insan haline geliyor. Bunun sebebi de Allah'ın yolunda yürümesi, farzları tutması, nafile ibadetleri yapması sonunda olan bir durum...

Yâni, Allah'ın onu sevmesi; sevdiği zaman gören gözü, işiten kulağı, söyleyen dili, tutan eli, yürüyen ayağı olması meselesi... Bunları ben kendim kendi yaşamımda gördüğüm için, eski anlatılan olayların da nasıl olduğunu anlayabiliyorum. Sâfiyâne bir iman olarak değil de, bilimsel bir inançla, onların da gerçekliğini kabul ediyorum.

Biliyoruz ki, Allah inancına, ma'rifetullaha ererseniz, Allah'ı hakkıyla tanırsanız; Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeye kàdirdir, her yerde hàzır ve nâzırdır. Bir şeyi istediği zaman, ol der, olur; biliyorsunuz.

İşte insan Allah'ın yolunda yürüdüğü zaman, Allah-u Teâlâ Hazretleri yardım ediyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri koruyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri, ona eza cefâ eden kimseleri cezâlandırıyor. Sahabenin hayatında bu böyle... Peygamberlerin hayatını misal olarak vermek istemiyorum; çünkü "Onlar peygamberdir." diye sıyrılıyorlar. Peygamber olmayan insanlardan misal veriyorum ki, bu işlerin olurluğunu insanlar bilsin diye...

Bir üniversite profesörü olarak, merak edilen bir konuda somut misallerle, yâni elle tutulan, gözle görülen misâllerle bu olay hakkında bilgilendirmek istedim kardeşlerimi... İşin aslı, esası budur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi kendisinin sevdiği kullardan eylesin... Sevdiği yolda yürümeyi nasib eylesin, sevdiği işleri yapmayı nasib eylesin... Hem dünyada hem ahirette aziz ve bahtiyar etsin...

25. 10. 1995 - Braunschweigh **/ ALMANYA**

69. SÂLİH İNSANLARI ANMAK

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Rabbi'şrah lî sadrî, ve yessir lî emrî, va'hlül ukdeten min lisânî, yefkahu kavlî, ve ufevvidu emrî ila'llàh. İnna'llàhe basîrun bi'l-ibâd.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî, nahmeduhû bi-cemii mehâmidih, ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn... Ve alâ sâiri'l-enbiyâi ve'l-mürselîne ve âli küllin ecmaîn. Emmâ ba'dü.

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn, değerli kardeşlerim!

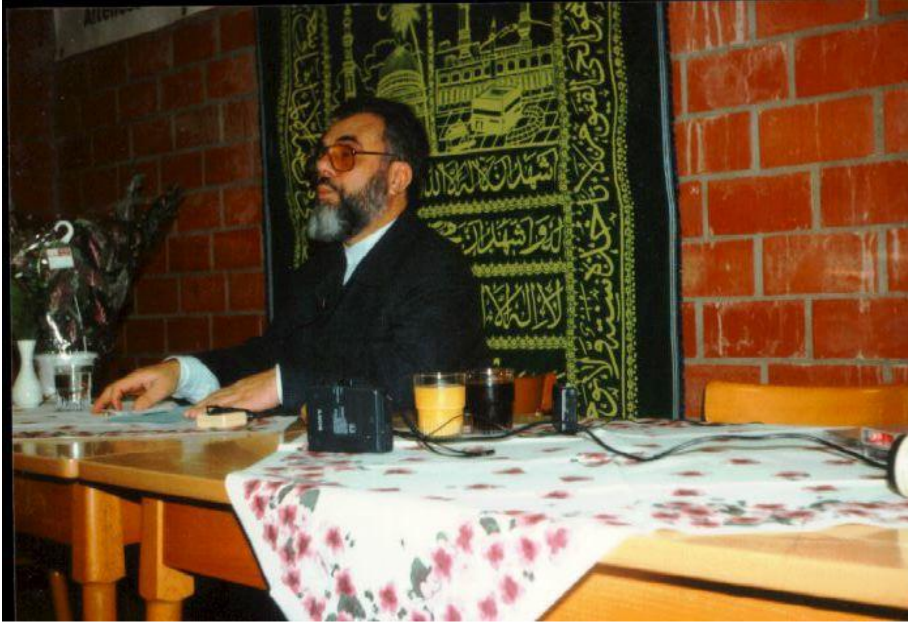
Cenâb-ı Mevlâmızın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsânâtı, ikrâmâtı dünyada, ahirette üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri ve bizleri sàlihîn ve süedâ zümresine ilhâk eylesin... Yolunda daim, ibadetine müdavim eylesin... Şu dâr-ı dünyada imtihanımızı rızası vechile verip, rızasına erip, huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmaya cümlemizi muvaffak eylesin...

Biliyorsunuz, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizlere ibadet etmeyi emrediyor. Bu dünyaya hangimiz daha güzel ibadet edeceğiz, daha güzel kulluk yapacağız diye gönderdi.

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً (الملك:٢)

(*Ellezî haleka'l-mevte ve'l-hayâte liyeblüveküm eyyüküm ahsenü amelâ*) "O, hanginiz daha güzel a'mâl-i sâliha işleyecek, ömrünü hayırlı, verimli geçirecek diye imtihan etmek için hayatı ve ölümü yarattı." (Mülk, 67/2)

Bu imtihanı başarmayı Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize nasib eylesin... Tevfîkini hepimize refîk eylesin... Hepimizin kalbini nurlandırsın...

Kalpler de demirin paslandığı gibi paslanır, demirin pası izâle edilmeden iyi çalışmaz. Kalbimizin pasını izâle eylesin... İçimizi dışımızı nurlandırsın... Basiretimizin önünü engelleyen engeller, mâniler varsa, hakkı görmeye mâniler varsa bu mânileri kaldırsın. Hakkı hak olarak görüp ona uymayı, bâtılı bâtıl olarak görüp ondan sakınıp korunmayı, imtihanı kazanmayı nasib eylesin... Şeytana uymamayı, nefse aldanmamayı, fani dünyanın fani lezzetlerine kapılmamayı nasib eylesin... İşin özü, aslı, esası bu...

İmam Gazalî (Rh.A), *İhyâ-ı Ulûm* isimli kitabının birinci cildinde ibadetleri anlatıyor. Ondan sonra da diyor ki: "Âdet tarzındaki ibadetlerin en güzeli, en hoşu Allah için sevmektir, Allah için buğz etmektir."

Demek ki, bir kere bu sözden iki şey anlıyoruz: İbadetlerin bir kısmı âdet şeklinde oluyormuş. Yâni namaz bir ibadettir, oruç bir ibarettir, zekât vermek bir ibadettir, hacca gitmek bir ibarettir, Kur'an okumak bir ibadettir. "*Allah*" demek, "*Lâ ilâhe illa'llah*"

demek, zikretmek, tesbih eylemek, salât ü selâm getirmek bir ibarettir... Bunlar ibadet deyince hepimizin ilk önce hatırımıza gelen şekillerdir. Bir de âdet şeklinde ibadetler var. Yâni insanların günlük hayatlarındaki davranışları şeklinde ibadetler var.

İnsanın günlük hayatındaki davranışları nelerdir? Başka insanlarla insanî, beşerî münasebetler, tanışmalar, konuşmalar, alış-verişlerdir, ziyaretlerdir. Bunlar insanoğlunun toplum halinde yaşamasından, toplum meydana getirmiş olmasından hâsıl olan hallerdir. İşte bunlarla da insan ibadet sevabı kazanabilir.

a. Sükût ve Tefekkür

İbadet olduğunu bazı kimselerin bilmediği ama ibadet olduğunu Peygamber Efendimiz'in bize bildirdiği bazı hususları açıklamamız gerekiyor. Meselâ Peygamber SAS Efendimiz sükûtun, susmanın ibadet olduğunu bildiriyor. Birçok kimse bilmez. Dır dır dır, vır vır vır konuşur. Halbuki sükût ibadettir.

Sükûtun bir ibadet olduğunu bazı kimseler bilmiyor. Hatta susulduğu zaman bazı kimse rahatsız oluyor da, "Ya ne susuyorsun, konuşsana mübarek, dut mu yedin? Niye susuyorsun? Karadeniz'de gemilerin mi battı?" diyor. Rahatsız oluyor, yâni susmasından rahatsız oluyor.

Hocamız (Rh.A)'le Ankara'da bir davete gitmiştik. Evin adamı zengin bir zâttı, ticaret erbabıydı. İnsanlar içinde yaşamaya, konuşmaya, dinlemeye alışmış hep. Tabii herkes Hocamız'ın karşısında edeple duruyor. Diz çökmüş, boynunu bükmüş, sükût ediyor...

Çünkü Peygamber Efendimiz'in huzurunda da sahabe-i kiram öyle dururdu. Başları önlerine eğik ve sükût halinde dururlardı. Neye benzerdi duruşları? Sanki adamın başının üstüne bir kuş konmuş da, kıpırdasa kuş kaçacak, kuş kaçmasın diye kıpırdamıyor. Böyle, başına kuş konmuş bir insanın ürkmesin,

kaçmasın diye kıpırdamadığı gibi dururlardı.

Peygamber Efendimiz SAS'in meclisinde insanlar ses çıkartmazlardı, konuşmazlardı. Hutbeye çıktığı zaman konuşma olmazdı, konuşana sus demek bile olmazdı. Peygamber SAS Efendimiz hücre-i saadetinin kapısını açıp da, "*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" diye mescide ayağını attığı zaman, iki cihan güneşi mescide geliyor ama kimse kaldırıp başını bakamazdı. Başı önünde böyle edeple dururlardı.

Sadece Ebû Bekr-i Sıddîk ve Ömerü'l-Fâruk Efendilerimiz bakabilirlerdi. Onlar kızlarını vermişler, kayınpederlik ilişkisi var, yakınlık var. Aşere-i Mübeşşere'den, Hulefâ-i Râşidîn'den... Onlar bakarlardı Peygamber Efendimiz'in yüzüne... Peygamber Efendimiz onlara tebessüm buyururdu, lütfuyla keremiyle... Onlar da Peygamber Efendimiz'in tebessümüne tebessümle karşılık verirler, böyle hayran hayran cemâline bakarlardı.

Sahabeden bazıları (*rıdvânu'llahi aleyhim ecmaîn*) diyorlar ki:

"—Rasûlüllah'a saygımdan ve onun heybetinden, yanında ashabı oldum, beraber yaşadım ama doya doya yüzüne bakamadım!"

Doya doya yüzüne bakamazlardı. Sükût vardı. Edep vardı. Edebinden herkes böyle başı yerde dururdu. Sevdiği halde.

Birisi diyor ki:

"—Rasûlüllah SAS'in yüzü kılıç gibi parlardı."

Ötekisi de diyor ki ashabdan:

"—Ne kılıç gibisi, öyle şey mi olur? Ay gibiydi, güneş gibiydi Rasûlüllah SAS."

Yahudi alimlerinden birisi, sonradan müslüman oldu ama o zaman yahudi alimiydi. Henüz daha İslâm ile müşerref olmamıştı. Bakalım, birisi gelmiş Medine-i Münevvere'ye, bu zât nasıl bir insanmış diye Peygamber Efendimiz'in toplantı yaptığı yere geldi, kapıdan şöyle bir baktı, ilk intibası bu:[93]

---

[93] Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.423, no:1334; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî,

عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ (ت. ه. حم. ك. طس. ش. هب. ق. عن عبد الله بن سلام)

(*Araftü enne vechehû leyse bi-vechi kezzâb*) “Anladım ki, yüzü hiç öyle yalan iddiada bulunacak, yalan söz söyleyecek; olmayan bir şeyi ben söyleyeyim diye yalandan söyleyecek bir insan değil!”

Neden? Yüzünde nûr-u Muhammedî vardı SAS Efendimiz’in. O nûr-u Muhammedî’ye herkes àşıkken başını kaldırıp bakamazlardı. Rasûlüllah’a soru soramazlardı hürmetlerinden.

“—Yabancı birisi gelse de, şu çölden, köyden, uzaktan bir

Sünen, c.I, s.405, no:1460; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.14, no:4283; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.V, s.313, no:5410; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.248, no:25740; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.216, no:3361; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.152; İbn-i Sa’d, *Tabakàtü’l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.132, no:1339; Abdullah ibn-i Selâm RA’dan.

yabancı gelse, o buranın âdabını bilmez, bir şeyler sorsa da dinlesek" derlerdi.

Onun için Hocamızın yanında da dervişân başları eğik duruyorlar. Ev sahibi boyna diyor ki:

"—Mübarekler ne susuyorsunuz? Konuşsanıza be! Niye konuşmuyorsunuz yâhu? Konuşsanıza ya, bir şey anlatsanıza!"

Alışmış adam, konuşmaya alışmış. Sükûtun ibadet olduğunu bilmiyor.

Başka ne ibadettir? Tefekkür ibarettir. Oturmuş düşünüyor. Neyi düşünüyor? Allah'ın CC, azametini düşünüyor, kudretini düşünüyor, hikmetini düşünüyor, ibretini düşünüyor... *Allahu ekber!* Firavunun başına ne gelmiş, Nemrut'un başına ne gelmiş? Âd kavmi ne olmuş? Semud kavmi ne olmuş? Lût kavmi ne olmuş? Düşünüyor.

Tefekkür de ibadet. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[94]

لاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ (طب. هب. والقضاعي عن علي)

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür*) "Tefekkür etmek kadar kıymetli ibadet olmaz. Tefekkür kadar sevabı olan ibadet az bulunur."

b. Allah İçin Sevmek, Allah İçin Kızmak

Başka neler ibarettir? Allah CC rızası için bir müslümanın, bir müslümanı sevmesi ibadettir.

"—Hacı amca ben seni çok seviyorum."

"—Neden seviyorsun ya?"

---

[94] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.122, no:216; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.240; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.306, no:1014; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135, 44136; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253; RE. 482/3.

“—Çok seviyorum. Allah rızası için. Senin aksakalını, dindarlığını, camiye geldiğim zaman ilk önce seni görüyorum camide, bakıyorum ibadete düşkünsün, ben seni Allah rızası için seviyorum.”

Tamam, Allah rızası için sevmek var… Bir de Allah rızası için kızmak var. Sadece sevmek yok, sadece yağcılık yok İslâm’da.

“—Efendim, İslâm hoşgörü dinidir, İslâm sevgi dinidir.”

Lâfı eğri söyleme, dosdoğru söyle. İslâm hem sevgi dinidir, hem de cihad dinidir. Orasını da söylesene. Niye orasını saklıyorsun?

“—İslâm müsamaha dinidir.”

İslâm hem müsamaha dinidir, hem *el-emru bi’l-ma’rûf ve’n-nehyi ani’l-münker* dinidir. Ne demek? Münkerâtı gördü mü, değiştirir onu müslüman. Eliyle değiştirir. Şişeyi gördü mü kırar, içki içirtmez.

“—Hani İslâm hoşgörü diniydi?”

O senin yanlış sözün... İslâm sadece hoşgörü dini değil, İslâm aynı zamanda kötülüğü değiştirme dinidir. Hakkı söylemek dinidir. Cihanda tek başına kalsa bile, hakla beraber olmak dindir. “Ben haktan yanayım, ben hakkı tutuyorum ey zalimler! Cümle cihan halkı zalim olsanız, karşıma gelseniz, ben bu haktan dönmem!” İşte İslâm budur.

Hoşgörü diniymiş... Haydi oradan yalancı! Yarım yamalak lâfı niye söylüyorsun? İslâm günahı hoş görür mü? İslâm yalanı hoş görür mü? İslâm zulmü hoş görür mü? İslâm haksızlığı hoş görür mü? Hoş görmez. Demek ki tam hoşgörü dini değilmiş. Doğru söylesene!

Müslümanların ufak tefek kusurlarını, kendisine karşı yaptığı üzücü işleri hoş görür müslüman. Böyle söylesene! Ama dinine bir saldırı olduğu zaman arslan gibi olur. Doğruyu söylesene, niye doğruyu söylemiyorsun?

Tefekkür eder müslüman, sevap kazanır. Oturduğu yerden sevap kazanır. Bir saatlik tefekkür bazen bir yıllık ibadetten hayırlı olur. Bazen atmış yıllık ibadetten hayırlı olur.

Sonra Allah için birisini sevmek sevaptır. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[95]

قَالَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ: حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ (حم. حب. طب. عن عبادة)

(*Kàle'llàhu azze ve celle*) "Aziz ve celil olan, izzetli ve celâletli olan Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki: (*Hakkat muhabbetî li'l-mütehâbbîne fiyye*) 'Benim için birbirleriyle ahbaplık eden, dostluk eden, birbirlerini sevenlere benim de sevgim hak oldu, ben de severim onları. Madem o müslüman o müslümanı seviyor; o müslümanın o müslümanı sevmesi, bunun da onu sevmesinden dolayı ben de her ikisini severim. Hak olur benim muhabbetim. Vacip olur, gerekli olur, tahakkuk eder. Benim onları sevmem derecesine onlar yükselirler.'"

Neden? Birbirlerini Allah için seviyorlar. Dünyevî menfaat yok, hesap yok; işin arkasında art niyet yok, kötü maksat yok... Allah için birbirini seviyor.

Biz tâ Malezya'daki bir alimi severiz, tâ Amerika'daki bir müslümanı severiz. Hiç tanımadık ama gazetelerde okuruz, severiz. Neden? Müslüman olmuş, kelime-i şehadet getirmiş, "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*" demiş; severiz.

---

[95] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22117, 22133; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.338, no:577; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:572; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.45, no:34100; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2697; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.233, no:20857; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.131; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.991, no:1108; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.265, no:2225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.14, no:24671; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.59, no:14972; RE. 275/14.

Yunanlıyla zıtlığımız var, atalarımızı kestiler, topraklarımızı aldılar, bin bir haksızlık yaptılar... filân. Yunanlıdan birisi müslüman olursa, severiz.

Bulgar'dan birisi müslüman olursa, severiz. Rus'tan birisi müslüman olursa, severiz. Fransız'dan birisi müslüman olursa, severiz. İngiliz müslüman olursa, Alman müslüman olursa, severiz. Neden? Müslüman oldu, iyi insan oldu, kötülükleri bıraktı, Allah'ın sevdiği yola girdi. Allah için severiz.

Allah'ın dostlarını severiz, Allah'ın dostlarına hürmet ederiz. Allah'ın düşmanlarına buğz ederiz. Ne kadar süslü olsalar, püslü olsalar, fiyakalı, reklamlı olsalar, Allah'ın düşmanlarını sevmeyiz. Allah düşmanlarına düşmanız. Allah'ın dostlarına dostuz, ayaklarının tozuyuz.

c. İbrâhim AS'ın Mücadelesi

Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri, sevgili kullarını bize bazı âyetlerde bildiriyor. Peygamber Efendimiz'e de: "Bunları ümmet-i Muhammed'e anlat!" diye emrediyor.

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ (مريم:٤١)

(*Ve'zkür fî'l-kitâbi ibrâhim*) "Âyetlerin arasında İbrâhim peygamberi de zikret! Onu da an, ey Rasûlüm!" (Meryem, 19/41)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ (مريم:٥٦)

(*Ve'zkür fî'l-kitâbi idrîs*) "Vahiylerin arasında, Kur'an-ı Kerim âyetleri arasında İdris AS'ı da şu müslümanlara anlatıver!" (Meryem, 19/56)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ (مريم:٥٤)

(*Ve'zkür fî'l-kitâbi ismâil*) "İsmâil'i de zikrediver!" (Meryem, 19/54)

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ (مريم:١٦)

(*Ve'zkür fî'l-kitâbi meryem*) "Meryem AS'ı da anlatıver!" (Meryem, 19/16)

Yâni alemlerin rabbi Allah-u Azîmüşşan Hazretleri Peygamber SAS Efendimiz'e, sàlih insanları anlatmasını emrediyor; "Onları an, onları hatırlat, onları söyle, onları bildir!" diyor. Neden? Çünkü sàlih insanların fikirlerinden, ibadetlerinden, hayatlarından, davranışlarından, cihadlarından, sözlerinden, yaşamlarından istifade edecek öteki müslümanlar... Nümûne insan bunlar. "Bak ben bu kulu sevdim, bunu peygamber yaptım. Sen de ona benze, sen de onun gibi olmaya çalış!" denilmiş oluyor.

Bak ben İbrâhim'i kendime halil edindim.

وَاتَّخَذَ اللهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً (النساء:١٢٥)

(*Ve'ttehaza'llàhu ibrâhîme halîlâ.*) "İbrâhim'i Allah kendisine samîmî, çok yakın dost edindi." (Nisâ, 4/125) buyruluyor.

Halil ne demek? Aralarında hullet olan, samimiyet olan, çok samimi arkadaş demek. *Sübhàne rabbiye'l-aliyyi'l-a'lel vehhâb*, âlemlerin Rabbi bir kulunu kendisine samimi dost ediniyor. Neden? İbrâhim AS'ın güzel huyları vardı da ondan. İbrâhim AS çok misafirperverdi. İbrâhim AS çok halim selimdi, çok gözü yaşlıydı, çok duyguluydu, çok hassastı, çok merhametliydi, çok cömertti amma, çok da yiğitti. Hakkı söylemekten geri durmazdı. Babalığının karşısına dikildi, dedi ki:

"—Ey babalık, niye bu elinle yaptığın putlara tapıyorsun? Elinle yapmadın mı bunu? Bu daha önce şurada ham malzeme iken bir taş değil miydi, bir ağaç değil miydi? Sen aldın eline çekici, keskiyi, bunu yonttun yonttun, put yaptın. Sonra da millet bu cansız, söz söyleyemeyen varlığın karşısına geçiyor, diz

çöküyor, secde ediyor, ibadet ediyor, kurban kesiyor... Öyle şey olur mu? Niye elinle yaptığın puta tapınıyorsun?" dedi. Babalığına karşı çıktı.

Sonra, topluma karşı çıktı. Koca bir topluma karşı çıktı. Neden? "Putlara tapılmaz!" dedi. "Aya, güneşe, yıldıza, putlara tapılmaz. Bunların hepsini yaratan âlemlerin Rabbine ben ibadet ediyorum!" dedi.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (الأنعام:٧٩)

(*İnnî veccehtü vechiye li'llezî fetara's-semâvâti ve'l-arda hanîfen ve mâ ene mine'l-müşrikîn.*) [Ben hanîf olarak, yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim.] (En'am, 6/79)

"Yeri göğü yaratan, kudret-i külliyye sahibi, âlemlerin rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ben ibadet ederim. Ondan sonrakilerin hepsine hasım ve düşmanım!" dedi.

Bunu da saklamadı ve dedi ki şehir ahalisine:

"—Ben sizin bu taptığınız putlara tapmıyorum, siz de tapmayın! Yanlış iş yapıyorsunuz. Ben bunları haklayacağım, bunların hepsini kıracağım ben!" dedi.

Bir merasim günü herkes şehirden merasim yerine gidince, tapınağa girdi. Tapınaktaki putların hepsini parçaladı, kırdı. Kırdığı balyozu da götürdü, ordaki büyük putun boynuna şöyle taktı. Geldiler baktılar ki puthane tecavüze uğramış, putlar kırılmış, yerlere dökülmüş:

"—Kim yaptı bunu?"

مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا (الانبياء:٥٩)

(*Men feale hâzâ bi-âlihetinâ*) "Bizim tanrılarımıza, putlarımıza

ma'budlarımıza bu tecavüzü kim yaptı?" (Enbiyâ, 21/59) diye birbirlerine sordular.

Birisi dedi ki:

"—Ben duydum. İbrâhim denilen bir delikanlı vardı. O zaten, 'Ben bu putları kıracağım!' diye açıkça söylüyordu. O yapmıştır."

"—Tamam getirin onu! Yakalayın, getirin bakalım şu insanların huzuruna!"

Getirdiler İbrâhim AS'ı, dediler ki:

أَأَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِآلِهَتِنَا يَاإِبْرَاهِيمُ (الانبياء:٦٢)

(*E ente fealte hâzâ bi-alihetinâ yâ ibrâhîm*) "Ey İbrâhim, bizim putlarımıza bu tecavüzü sen mi yaptın, sen mi bunları parça parça parçaladın?" (Enbiyâ, 21/62)

İbrâhim AS, onların akıllarını uyarmak istedi. Yâni yanlışlıklarını ortaya koymak istedi ve dedi ki:

بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هٰذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنطِقُونَ (الانبياء:٦٣)

(*Bel fealehû kebîruhüm hâzâ fes'elûhüm in kânû yentıkùn*) "Belki şu en büyüğü yapmıştır. Kızmıştır öteki putlara en büyük put, kalkmıştır, çat pat, çat pat... Belki o yapmıştır, sorun bakalım! Konuşurlarsa hem bu dövülenlere, parçalananlara sorun, hem de belki dövmüşse şu dövmüştür, bak balyoz da bunun boynunda. Belki bu yapmıştır, sorun bakalım!" (Enbiyâ, 21/63)

Sormadılar, nesine soracaklar. Başlarını önlerine eğdiler, anladılar. Putun konuşmadığını biliyorlar. Dediler ki:

"—Yâ İbrâhim şimdi bizi zora koşma, sıkıştırma bizi. Bunların konuşmadığını bilmiyor musun sen?"

"—Biliyorum. Konuşmadığını biliyorum. Böyle konuşmayan, kendisine birisi saldırdığı zaman kendisini savunamayan, müdafaa edemeyen varlıklara siz niye tapınıyorsunuz? Bunlar tapınılacak varlık olsaydı, kendisini korurdu." dedi.

Topluma karşı çıktı yâni. Ne yaptılar?

"—Öldürün bunu! Madem toplumumuza karşı çıktı, madem kanunlarımızı çiğnedi, madem putlarımızı parçaladı, mademki bizim inancımızda değil; öldürün!"

"—Nasıl öldürelim, nasıl öldürelim? Ateş yakalım, ateşin ortasına İbrâhim'i atalım; cayır cayır yansın!" dediler.

Öyle bir ateş yaktılar ki, yanına yaklaşılmıyordu. Yanına yaklaşanın yüzü yanıyordu, sıcaklığının çarpmasından... O ateşin içine İbrâhim AS'ı mancınıkla, aletle attılar böyle havadan... Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri İbrâhim AS'ı korudu. Ateş İbrâhim AS'ı yakmadı. O cayır cayır yanan, yanına yaklaşılmayan ateş, içine atılan İbrâhim AS'ı yakmadı.

Neden? "Yakmak ateşte değildir." diyor alimlerimiz, kitaplarımız. Yakmak ateşte değildir. Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki:

يَانَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلاَمًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ (الانبياء:٦٩)

(*Yâ nâru kûnî berden ve selâmen alâ ibrâhîm*) "Eş ateş! Benim sevgili habibim, halilim İbrâhim'e karşı yakıcılık vasfını kullanma! Serinlik ol ve selâmetlik ol İbrâhim AS için... Yakma, sıcaklık verme ve zarar verme!" (Enbiya, 21/69)

Berd, soğuk demek. Ateş sıcaktır ama ateşe: "Serin ol, soğuk ol!" dedi. Ateş yakar, insanı mahveder ama "Selâmetlik ol!" dedi.

d. Hazret-i Meryem'in Kerameti

İşte bunları bilelim, anlayalım, onların yolunda yürüyelim diye Allah bize sàlih kimseleri anmayı Kur'an-ı Kerim'de bildirmiş. Peygamber Efendimiz'e: "*Ve'zkür fî'l-kitabi fülân, fülân, fülân...*" diye kendi sàlih kullarını bildirmiş.

Meryem AS, anası tarafından, babası tarafından nezredilmiş bir evlât idi. "Şu benim karnımdaki çocuk doğarsa, ben onu dinimize hizmetli olarak vakfedeceğim, ibadethaneye vereceğim. İbadethanede çalışacak benim bu çocuğum!" dedi.

Doğduğu zaman da baktılar ki kız doğdu. Allah Allah... Yâni erkek olsa vereceklerdi ibadethaneye ama dediler ki:

"—Yâ Rabbi, kız oldu bu!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri, kız mı erkek mi olduğunu biliyordu önceden ilm-i ezelîsiyle... Onu da kabul etti. Böylece Meryem AS ibadethaneye vakfedildi. İbadethanede sàliha bir hatun olarak yetişti, özel bir odada ibadetle vaktini geçidi. Dua ile, namazla, niyazla vakit geçirdi. Yanına kimse giremezdi. Sadece Zekeriyya AS girerdi.

كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا (آل عمران:٣٧)

(*Küllemâ dehale aleyhâ zekerriyye'l-mihrâbe vecede indehâ rızkà*) "Ne zaman yanına girse, su götürecek, yemek götürecek, Meryem validemiz i'tikâfta orda, ibadette... Su götürüp, yemek

götürüp beslenmesini sağlayacak. Ne zaman oraya girse, orada türlü türlü meyvalar, yiyecekler, içecekler görürdü Zekeriyya AS.” (Âl-i İmran, 3/37)

Zekeriyya AS da bir peygamber... Türlü türlü yiyecekler görürdü, sorardı:

قَالَ يَامَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا (آل عمران:٣٧)

(*Kàle yâ meryemü ennâ leki hâzâ*) “Yâ Meryem, sana nereden geliyor bu rızıklar?” (Âl-i İmran, 3/37)

قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِاللهِ (آل عمران:٣٧)

(*Kàlet hüve min indillâh*) “Allah gönderiyor.” (Âl-i İmran, 3/37)

E kapılar kilitli, nerden geliyor bunlar? Kapılar kilitliyken bu meyvalar nerden geliyor, bu meşrubat, bu me’kûlât, yenilecek içilecek şeyler nerden geliyor?,, (*Hüve min indillâh*) Allah gönderiyor! Nasıl gönderiyor? İşte gönderdiğini görüyorsun âyet-i kerimeden.

اِنَّ اللهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمران:٣٧)

(*İnna’llàhe yerzuku men yeşâu bi-gayri hisâb*) “Allah dilediğini hesaba gelmez şekilde, hem çok hem de akıl almayacak şekilde, acaib nimetlerle nimetlendirir.” (Âl-i İmran, 3/37)

Niye okuyoruz bunları? Çalışmaya esir olmayalım diye, rızkı Allah veriyor diye... Rızkın peşinde koşup da, ibadeti ihmal etmeyelim diye. Neden okunuyor Meryem validemizin bu âyet-i kerimesi? İnsan müslüman oldu mu, Allah onu hesaba gelmez şekilde rızıklandırır. Demir kapıların arkasından bile o civarda olmayan meyvalarla, cennet taamlarıyla, manevî gıdalarla, maddî gıdalarla, yiyeceklerle, içeceklerle rızıklandırabilir. Var mı

itirazın? Yok. Neden? Kur'an-ı Kerim yazmış.

Zekeriyya AS'da peygamber ama, o da soruyor:

"—Yâ Meryem, nereden geliyor sana bu şeyler?"

"—Allah'tan geliyor."

Zekeriyya AS da bilir. Sevdiğinden soruyor. Yâni: "Mâşâallah, aferin, Allah yolundasın!" demek o...

"—Nerden geliyor yâ Meryem bunlar?"

"—Enişteciğim, Allah indinden geliyor." dedi.

Zekeriyya As Hazret-i Meryem'in teyzesinin kocasıydı. Bunları öğreniyoruz. Demek ki sàlih insanların anılması lâzım, bilinmesi lâzım!

e. Mûsâ AS ve Firavun

Demek ki çocuklarımıza peygamberleri —*aleyhimü's-salâvâtü ve't-teslîmât*— öğretmeliyiz. Adem AS neler yapmış? Nuh AS nasıl yaşamış? İbrâhim AS'ın hayatının özeti neymiş? Mûsâ AS Firavun'la nasıl mücadele etmiş?

Yapabilir misin? Firavun'un sarayına gideceksin, karşısına çıkacaksın, diyeceksin ki:

"—Allah'a ibadet et! Bırak bu tanrılık davasını, iddiasını, palavraları, boş lafları; kul ol!"

Adam kendisine taptırıyor. "Mısır'ın tanrısıyım ben." diyor, hem de:

أَنَا رَبُّكُمُ الأَعْلَى (النازعات:٢٤)

(*Ene rabbükümü'l-a'lâ*) "Ben sizin en büyük tanrınızım!" (Nâziât, 79/24) diyor herif.

Sarayları var, tapınakları var... Herkes önünde eğiliyor. Etrafında rahibler dolaşıyor, merasimler merasimler, koca koca binalar, paralar, altınlar altınlar, mücevherat mücevherat müzeler dolusu...

Mısır'a gidin! Ben gittim gördüm, müzelerini gezdim. Ağzım açık kaldı, hayretler içinde kaldım. Firavun kendisine altından bir mezar yaptırmış ki, üç yılda esrarını çözebilmişler, dışarı çıkartabilmişler. İç içe, altın kaplamalı, kutu içinde kutu, kutu içinde kutu, kutu içinde kutu... En içinde de som altından bir şey, onun içinde de bilmem ne... Böyle bu kadar saltanatlı…

Şimdi bu herife gideceksin sen:

"—Sen tanrı filân değilsin, yalanı dolanı bırak! Halkı kandırma, imana gel!" diyeceksin.

İnanmadılar. Mucizeler gösterdi. Mûsâ AS mucizeler gösterdi ama korktu ilk başta, dedi ki:

"—Yâ Rabbi, ben onlara karşı suç işledim, onlar beni yakalarlarsa asacaklar, öldürecekler. Hem ben biraz dilim kekemedir, kekeleyerek konuşurum, Hârun benden daha iyi konuşur, peygamberliği ona ver yâ Rabbi!" dedi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri dedi ki:

"—Hayır, görev senin! Hârun AS'ı da yanına yardımcı vereyim,

ikiniz gidin! Firavuna gidin, yumuşak yumuşak konuşun, hakkı anlatın!” dedi.

Anlattı. İnanmadılar. Mucize istediler. Mucizeler gösterdi. Mucizeleri gösterince: “Bu sihirbazdır. Daha büyük bir sihirbaz bulalım, daha büyük sihirbazlar gelsin, bunu yensin!” dediler. Halkı topladılar, sihirbazları getirdiler. Sihirbazların bütün sihirlerini gösterdiler. Mûsâ AS asasını yere bırakıverince, asa hepsini yuttu, ejderha gibi hepsini yuttu. O zaman bütün sihirbazlar secdeye kapandılar. Dediler ki:

آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ . رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ (الشعرا: ٤٧-٤٨)

(*Âmennâ bi-rabbi'l-àlemîn. Rabbi mûsâ ve hârûn*) “Alemlerin Rabbine, şu Mûsâ’yı gönderen, Hârun’u gönderen Allah’a iman ettik!” (Şuarâ, 26/47-48) dediler.

Firavun kızdı, yerinde duramıyor, oturup kalkıyor, bağırıyor, çağırıyor. Dedi ki:

“—Benim iznim olmadan siz nasıl iman edersiniz? Sizin kollarınızı bacaklarınızı çaprazlama keseceğim! Sağ bacağınızı kesince, sol kolunuzu keseceğim. Sol bacağınızı kesince, sağ kolunuzu keseceğim. Çaprazlama sizi eciş bücüş sakat bırakacağım. Siz benden izinsiz nasıl inanırsınız, siz benden izinsiz nasıl inanırsınız? Sizi hurma ağaçlarında asacağım, sallandıracağım!” diye bağırdı, çağırdı.

Dediler ki:

لاَ ضَيْرَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ (الشعرا: ٥٠)

(*Lâ dayra innâ ilâ rabbinâ münkalibûn*) [Zararı yok, nasıl olsa biz şüphesiz Rabbimize döneceğiz!] (Şuarâ, 26/50)

“Korkumuz yok artık, senden korkmuyoruz! Ey Firavun, senden korkmuyoruz! İstersen öldür, biz Rabbimize inandık. Rabbimize nasıl olsa döneceğiz, öldürürsen öldür!” dediler,

korkmadılar.

Bunlar niçin muhterem kardeşlerim? Bu âyetler niçin indi, bu âyetleri neden Rasûlüllah SAS Efendimiz bize okudu? Niye Mûsâ AS'ı, İbrâhim AS'ı, Meryem Validemizi, ve sâir mübarek, salih insanları —*salevâtu'llàhi ve selâmühû aleyhim ecmaîn*— niye anlattırıyor Kur'an-ı Kerim'de Allah? Bunların hayatlarını öğrenmemiz lâzım! Sàlih insanları tanımamız lâzım!

Dünyanın en sàlih insanları peygamberlerdir. Onların hayatlarını Kur'an-ı Kerim'den bilmeliyiz ve öğretmeliyiz çoluk çocuğumuza... Onların hayatlarından çıkan dersleri kendi hayatımıza ışık yapmalıyız, nur yapmalıyız, yol gösterici yapmalıyız. Demek ki Firavun'dan korkulmayacak... Demek ki bir topluluk yanlış yolda gidiyorsa, insan akıntıya kendisini bırakmayacak... Demek ki her türlü tehlikeye rağmen hakkı söyleyecek, haktan yana olacak!

Bu çıkmıyor mu?

"—Efendim, hocam, iki gözüm, biz buraya çalışmaya geldik. Atarlar bizi işten..."

Eee, Meryem Validemizin kıssasından hisse almadın mı? Allah sevdiği kulları, demir kapıların ardından a'lâ, envâi çeşit me'kûlât ve meşrubât ile beslemiyor mu?

"—Besliyor ama..."

Aması ne, dilinin altında ne var, küfür mü var, inanmıyor musun? Rızkının sana geleceğine inanmıyor musun?

رزقك يطلبك كما تطلبه

(*Rızkuke yatlubuke kemâ tatlubühû*) Sen rızkını aradığın gibi, rızkın da seni arıyor. Sen rızkın için niye taviz veriyorsun? Niye cumaya gitmiyorsun, niye namazını kılmıyorsun? Niye kula kul oluyorsun, niye Allah yolunda yürümüyorsun? Sen Kur'an'dan ibret almaz mısın, hisse çıkarmaz mısın? Salihlerin hayatı, peygamberlerin yaşamı, mücadelesi, sana bir yol göstermiyor mu?

f. Sàlih İnsanları Sevmek

Onun için sâlih kimseleri anacağız, sàlih kimseleri seveceğiz. Sâlih birilerini sevmemiz lâzım?

"—Neden?"

Biz sàlih birisini sevdik mi, Allah da bizi seviyor. Ben birisini ziyaret ettim mi, Allah da seviyor. Ben birisine Allah rızası için yardım ettim mi, Allah beni seviyor. O halde ne yapacağım? Birilerini seveceğim.

"—Kimi seveyim hocam? Armudun sapı var, üzümün çöpü var. Filâncayla ahbaplık ettim, bana kazık etti. Filâncayla dostluk yaptım, beni aldattı. Filâncayla ortaklık yaptım, beni zarara uğrattı. Ben bu dünyada kimi seveyim be hocam? Göster birisini de seveyim! Nelerden ne zararlar gördüm hocam, bir anlatsam destan olur."

"—Allah'ın sàlih kullarını sev, evliyâsını sev!"

"—E hocam evliyasını ben nereden bileyim?"

Evliyasının alâmeti var. Evliyasının alâmeti Rasûlüllah'ın yolunda yürümektir, sünnetine sarılmaktır, Kur'an'a sarılmaktır. En büyük alâmet odur.

"—E hocam hiç de şey demedin; yâni keramet demedin, olağanüstü haller demedin, demedin demedin de Kur'an'ı uymak dedin, sünnete uymak dedin."

Evet, bilerek söyledim. Bilerek atladım onları... Bir insan ağzıyla kuş tutsa, ateşin içinde yürüse, su üzerinde yürüse Kur'an'a uymazsa, sünnete uymazsa o adam adam değil, şeytan! O adam şeytan! Olağanüstü hallerine aldanma. Sinek de suyun üstünde durur. Gözlerimle gördüm. Sinek suyun üstüne konuyor, duruyor. Sineğin yaptığı iş mi yâni... Sinek havada uçuyor, havada uçmak iş mi yâni...

"—Pekiyi hocam, iş ne?"

Erlerin işi Kur'an'a uymak, sünnete uymak, peygamberlerin yolundan gitmek... Onu yapması için insanın Kur'an'ı bilmesi lâzım, Kur'an'ın ehli olması lâzım! Peygamber SAS Efendimiz'in

sünnet-i seniyyesini bilmesi lâzım, onu uygulaması lâzım!

"—Niye sakal bırakıyorsun sen? Almanlar kızıyorlar, öcü gibi niye sakal bırakıyorsun?"

"—Sakal bırakmak sünnet de, ondan sakal bırakıyorum."

"—Niye bu namazın önünden dört rekât namaz kıldın da, sonrasından iki rekât namaz kıldın?"

"—Peygamber SAS kılmış, sevabını söylemiş, sünnet de ondan..."

"—E pekiyi, sen niye sağ elinle yemek yiyorsun? Avrupa'da hâlâ Avrupalılaşamadın mı yâni? Çatalı sol eline alacaksın, bıçağı sağ eline alacaksın, böyle solak solak yiyeceksin. Öğrenemedin mi yâni daha solaklığı?"

"—Hayır! Peygamber Efendimiz, "Sağ elinizle yeyiniz!" demiş. Sağ elle yemek sünnet olduğundan, ben sağ elimle yerim. Her işimi sünnet-i seniyyeye uygun yapmaya çalışırım."

Onun için en büyük kerâmet nedir? Büyüklerimiz söylemişler:

"—En büyük kerâmet istikàmettir."

İstikàmet ne demek? Sırat-ı mustakîmde eğilmeden, bükülmeden, yamulmadan, kaymadan dosdoğru yürümektir. *Sırat-ı mustakîm* nedir? Sırat-ı mustakîm Kur'an yoludur, sünnet yoludur. O yolda dosdoğru yürüyecek, sapmayacak.

g. Rızık Endişesi

Arkadaş diyor ki:

"—Hocam elhamdü lillâh emekli oldum da, cuma namazlarını kılmaya başladım. Emekli olmadan hiç cumaya gidemiyordum."

Vah vah vah, çok üzüldüm, çok acıdım! Üç cumayı mazeretsiz terk eden bir insanın kalbi mühürlenir. Cuma mühim bir ibadet... Sen bu dünyaya çalışmaya mı geldin, kulluğu yapıp başarmaya mı geldin?

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالإِنْسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (الذاريات:٥٦)

(*Ve mâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn*) "Ben insanları ve cinleri, mükellef olan yaratıkları, sakaleyni ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zâriyât, 51/56) buyuruyor Allah.

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِي (الذاريات:٥٧)

(*Mâ ürîdü minhüm min rizkın ve mâ ürîdü en yut'imûn*) "İnsanlardan rızık filân istemiyorum, bana ziyafet çekmelerini de istemiyorum." (Zâriyât, 51/57) diyor.

Bizden rızık peşinde koşmamızı istemiyor Allah. Başkalarına da kazandıklarından ziyafet çektirtmeyi de istemiyor.

إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ (الذاريات:٥٨)

(*İnna'llàhe hüve'r-rezzâku zü'l-kuvveti'l-metîn*) "Rezzak olan Allahtır. Metîn kuvvet sahibidir Allah. Sapasağlam kuvvet sahibidir, rızkı o verir." (Zâriyât, 51/58)

Bazı insanlar bunu anlayamıyorlar, anlayamamışlar.

Peygamber Efendimiz zamanında bile, Peygamber Efendimiz SAS minbere çıkmış, hutbe okurken Medine'ye kervan gelmiş, develer gelmiş. Çıngıraklarından duyuyorlar, löngüdük löngüdük deve adım attıkça çıngırakları... Kulaklarını dikmişler:

"—Aaa, bir şey var dışarda, kervan geldi. Şamdan kervan geldi..."

"—Ne var kervanda?"

"—Mal var, para var. Burada olmayan yeni mallar geldi, yeni yiyecekler geldi. Kimse yağmalamadan, bitirmeden gideyim alayım. En iyilerini ben alayım. Veyahut param yoksa bile neler gelmiş bir göreyim. Kimler neleri alıyor, seyri de çok tatlıdır ha..." filân diye herkes kapıdan dışarı çıkmaya başladı.

"—Nereden dışarı çıktılar?"

Peygamber SAS Efendimiz'in mescid-i saadetinden dışarı çıkmaya başladırlar.

"—Ne zaman çıkmaya başladırlar?"

Peygamber SAS Efendimiz minberde hutbe okuyorken çıkmaya başladılar. Konuşuyorken çıkmaya başladılar. Kervanı seyretmeye, alış-verişe, eğlenceye, zevke, seyrana gitmek için çıkmaya başladılar.

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا ، قُلْ مَا عِنْدَ اللّٰهِ

خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللّٰهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (الجمعة:١١)

(*Ve izâ raev ticâreten ev lehveni'nfaddû ileyhâ ve terekûke kàimâ, kul mâ inda'llàhi hayrun mine'l-lehvi ve mine't-ticâreh, va'llàhu hayru'r-râzikîn.*) [Ey Rasûlüm! Onlar bir kazanç veya bir

eğlence gördüklerinde, seni hutbede ayakta bırakarak oraya yöneldiler. De ki: Allah katında olan, eğlenceden de, kazançtan da daha hayırlıdır. Allah rızık verenlerin en hayırlısıdır.] (Cuma, 62/11)

(*Ve izâ raev ticâreten ev lehven*) "Bir ticaret veya bir eğlence gördüler ya, işte o zaman ne yaptılar? (*İn faddû ileyhâ*) Darmadağın cemaat dağıldı, oraya gittiler. (*Ve terekûke kàimâ*) Ey Rasûlüm, şu yaptıkları işe bak! Seni minberde ayakta bırakıverdiler ya..."

Ticaret ve eğlenceye gittiler de, Rasûlüllah'ı konuşurken orada, minberde bırakıverdiler.

(*Kul mâ inda'llàhi hayrun mine'l-lehvi ve mine't-ticâreh*) "'Allah yanındaki sevaplar, nimetler, rahmetler ticaretten de, eğlenceden de daha hayırlıdır!' diye onlara anlat, onlara söyle!

Hayır orada değil, hayır camide... Hayır kervanı seyretmekte değil, hayır ticarette değil, hayır para kazanmakta değil; hayır Rasûlüllah'ı dinlemekte... Hayır camide ibadet etmekte…"

Millet anlayamıyor bunları. O zaman da anlaşılmamış, bu zaman da anlaşılmıyor. Ekseriyet çok akıllı olduğundan ticaretin peşinde koşuyor. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki: "Rızkın sana yazılmıştır, nasibindir (*Nasîbuke yusîbuke*) Rızkın sana nasıl olsa gelecek."

Millet âdeta buna inanmıyor. Gönlü mutmain olmuyor. "Ya gelir, ya gelmez" diye kalkıp rızık kazanmaya gidiyor. İbadeti bırakıyor, namazı bırakıyor. Farzı bırakıyor, Allah'ın emrini bırakıyor, rızkın peşinde koşuyor.

Onun için evliyaullahtan bir mübarek zâtın, Atâullah-ı İskenderânî Hazretleri'nin güzel bir vecîzesi vardır *el-Hikemü'l-Atâiyye*'de. Diyor ki o, sert bir ifadeyle:

اجتهادك فيما ضُمِنَ لك ، وتقصيرك فيما طُلِبَ منك ، دليل على انطماس البصيرة عنك .

(*İctihâdüke fî mâ dumine leke, ve taksîruke an men tulibe minke, delîlün alentımâsi'l-basirete anke*) Ne demek bu? Bu müthiş bir söz.

(*İctihâdüke fî mâ dumine leke*) "Senin için teminatı verilmiş, söz verilmiş, kısmet olarak ayırılmış olan rızkın peşinde koşup durmak, rızk kazanacağım diye terleyip durmak, koşturup durmak... Halbuki: 'Rızkı ben vereceğim' dedi Allah. 'Nasibin sana gelecek, dedi, rızkın seni bulacak, dedi, ecelin seni aradığı gibi rızkın da sen bulur' dedi, sen hâlâ rızkı arayacağım diye koşuyorsun; (*ve taksîruke an men tulibe minke*) ama senden Allah'ın istediği kulluk vazifesinde kusur işliyorsun. Allah'ın istediğinde geriden geriye davranıyorsun, kusurlu davranıyorsun; zaten vereceği şeyin peşinde de koşturuyorsun. Zaten verecek, ne koşturuyorsun? Acele etme, verecek. Ceplerin dolacak, gözün dolacak, heyben dolacak, ambarın dolacak. Dolacak merak etme!

"—Hayır, ben ona yine bir koşturayım!"

Yâhu Allah verecek! Alemlerin Rabb'i Rezzak olan Allah verecek! Vereceği şeyin peşinde koşuyorsun; "İbadet et!" diyor, onda kusur ediyorsun.

Sana teminatı verilmiş olan şeyde koşturup ter dökmen, senden istenen şeyden de geri durman, o hususta kusurlu davranman nedir? (*Delîlün*) Bir alâmettir, bir delildir; (*ale'ntımâsi'l-basirete anke*) basiretin körleşmiş senin. Sen görmüyorsun gerçekleri... Sen Allah yolunda yürüsen, Allah seni rızıklandıracak, rızkın sana gelecek. Allah-u Teàlâ Hazretleri sana dünyalıktan neyi nasib ettiyse verecek.

Sahabe-i kiramın hepsi vali oldular. Köşk ve saray sahibi oldular. Vilâyet sarayı kendilerinin oldu. İmtihandan geçtiler, ondan sonra o şeyler oldu.

h. Doğru Din Eğitimi

İşte aziz ve muhterem kardeşlerim, salihlerin hayatına bakacağız. Bunlar kolay anlaşılmıyor. Millet akıllıyım sanıyor, yanlış yola sapıyor. Şeytan da aldatıyor, şeytan da iknâ ediyor,

şeytan da korkutuyor: “Bana bak aç kalırsın! Bana bak, çoluk çocuk aç kalır hà! Boş ver ibadeti taati, sen kazanç kazanmaya bak! Para kazanmak için de yalan söyleyebilirsin, aldatabilirsin, yemin edebilirsin...” diyor.

Allah,“Yapma, yalan söyleme!” diyor. Şeytan da her türlü yalanı dolanı yaptırtıyor. Teraziye hileyi kattırtıyor, malı karıştırtıyor, mosturalattırıyor, çürüğü altına koydurturuyor. Ticaretinde zarar, yalan dolan, imana aykırı işleri yaptırtıyor. İşte yalan yanlış yolda gidiyor.

Büyüklerin yolunda yürüyecek. Salihlerin yanında olacak. Doğru sözlü, doğru özlü kullarla beraber olacak insan.

وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ (التوبة: ١١٩)

(*Ve kûnû maa’s-sàdıkîn*) “Doğrularla beraber olun, sadık kullarla beraber olun!” (Tevbe, 9/119) diyor Allah... Doğru sözlü, doğru özlü kullarla beraber olmak lâzım!

Aziz ve muhterem kardeşlerim, onun için sàlihleri söyleyeceğiz, sàlihleri anlatacağız. “Falanca hoca vardı, çok müttakî insandı... Filânca insan vardı, çok dürüst kimseydi... Filânca zât vardı, çok alim, çok fazıl kimseydi...” diye anacağız. Anlatacağız. Nasihatlerini tutacağız, yolunda yürüyeceğiz. Büyüklerin kadrini, kıymetini bileceğiz. Büyüklerin, sàlihlerin, iyilerin, alimlerin, müttakî kulların kadr ü kıymetini bileceğiz. Onlar bizim hakîkî dostlarımız, onları bileceğiz.

Salih insanların bilindiği, anlatıldığı yerlerde küçükler, gençler, yeni yetişenler onlara heves eder. Bu çok önemli... Bütün milletler bunu bilir. Bir bizimkiler bilmiyor. Bütün milletler sokaklara eski tanınmış adamlarının isimlerini veriyor. “Bu kim ya? Bu sokağa bir isim verilmiş, bu adam kim?” diyorsun, öğreniyorsun. Parasının üstüne tanınmış bir adamının resmini basıyor. Bakıyorsun, “Bu herif kim, paranın üstünde bir adam resmi?” diyorsun. “İşte bu falancadır.” diyorlar. Tanınsın, bilinsin diye yapıyorlar. Onun için biz de Allah’ın sevgili kulların bileceğiz.

Allah'ın sevgili kulları her devirde vardır. Kıyamete kadar olacak. Her devirde Allah'ın dinini anlatan, öğreten, Kur'an-ı Kerim'i izah eden, sünnet-i seniyyeyi ihyâ eden, iman yolunu tecdîd eden iyi insanlar vardır. Onları tanımak lâzım, onları bilmek lâzım! Onların yolunda yürümek lâzım! Onları sevmek lâzım, onları anmak lâzım! Onların anıldığı yere rahmet iner. Onları sevdiği zaman insan, sevgiye mazhar olur, Allah'ın sevgisine nail olur.

Hocamız cennetmekân, rahmetullàhi aleyhi tabii tanımayanlar bilmez. Nereden bilsin?

Bilmeyen ne bilsin bizi
Bilenlere selâm olsun!

Bilmeyen bilmez. Görmemişse bilmez ama, ben üniversite profesörüyüm. Nerede profesörüm? İlâhiyat Fakültesi'de profesörüm. Yâni İlâhiyat Fakültesi ne demek? Hadis, tefsir, fıkıh, kelâm, İslâm, iman ve sâirenin öğretildiği fakülte... Ben orada hocayım. Benim etrafımdaki profesör arkadaşları gördüm. Bizden büyük yaşlı profesörleri tanıdım, onlarda okudum. Ben de profesör oldum. Olunuyormuş yâni, bir şey değil...

Ben de profesör oldum amma, Mehmed Zâhid Hocamızdan öğrendiğim şeyleri hiç kitaplarda, derslerde anlatmıyorlar. Yâni o imam-hatip okulları, o ilâhiyat fakülteleri ne güzel konuların anlatıldığı müesseseler ama asıl anlatılması gereken iman, ihlâs, takvâ anlatılmıyor.

İhtilâflar anlatılıyor: "Şu adam şöyle demiş de, bu adam böyle demiş." Buna ne derler eski Türkçe'de? *Kîl* ve *kàl*, *kîl ü kàl*... *Kìl* ne demek? "Denildi ki" demek. Söyleyen belli olmazsa, (*kîle*) "Şu konuda şöyle denildi." derler.

Kàl, "Dedi ki" demek. Söyleyen belliyse: "*Kàle rasûlü'llah SAS hâkezâ... Kàle ebû hanîfe hâkezâ... Kàle el-gazâlî hâkezâ...*" *Kàle* dedi demek, *kìle* denildi demek.

O öyle dedi, bu böyle dedi... İhtilâflı ihtilâflı şeyler talebelere

öğretiliyor, talebe de apışıp kalıyor:

"—Yâ Allah Allah! Bu mu doğru, şu mu doğru? Hanefî mi olayım, Şâfî mi olayım, Malikî mi olayım, Hanbelî mi olayım, Mu'tezile mi olayım, Mâturidî mi olayım, Eş'arî mi olayım?"

İhtilâf anlatıyorlar boyna... Hakkı anlat önce! İhlâsı anlat, imanı anlat, takvâyı anlat! Allah'ın cezâsını, gazabını anlat! Allah kimleri cehenneme atıyor, onu anlat; kimleri cennete sokuyor onu anlat! Cenneti sevsin, cehennemden korksun. Her adımını Allah'tan korka korka atsın. Talebeyi öyle yetiştir! Öyle yetiştirmiyor.

Ondan sonra bir de, bu ulemânın ihtilâfı yetmiyormuş gibi feylesofların ihtilâflarını anlatıyorlar. İlk çağın felsefesinde Aristo dedi ki: "Şöyle şöyle şöyle..." Eflâtun dedi ki: "Böyle böyle böyle..." Ortaçağ felsefesi, yakınçağ felsefesi, yeniçağ felsefesi, Karl Marks şöyle dedi, Niçe böyle dedi, Laibnitz şöyle dedi... Alman ismi, Fransız ismi, İngiliz ismi... Talebe bir ona bakıyor, bir ona bakıyor, ağzı açık, yolunu şaşırmış kalıyor.

Yüz tane yolun önüne serildiği adam hakkı nerden görecek. Hak öğretilmiyor. Doksan dokuz tane bâtıl arasında, bir tane hakkı bu çocuk nasıl seçecek? Alim değil ki... Atmış yıl yaşamış bir insan belki şu haklı, şu haksız der. Ama çocuk nerden bilsin? O da bir yol tutturuyor. O da oluyor bir reformcu, o da oluyor bir zıpır, o da oluyor bir ukalâ, o da oluyor bir zilli düdük, o da çıkıyor düttürü düttürü kendi borusunu çalıyor. Yalan, yanlış...

"—Kur'an-ı Kerim'de şu yok!" diyor.

Var. Ya nereden çıkarttın. Vay edepsiz vay... "Kur'an-ı Kerim'de şu yok!" diye çıkıyor. Kur'an-ı Kerim'de var.

"—Amentü esasları Kur'an'da yok!" diyor.

Var yâhu... Âyetlerde var, sıralıyor. Ondan sonra sahih hadis-i şeriflerde var.

"—Ben profesörüm, yok!" diyor.

Var yâhu...

Bana bir profesör dedi ki, o zaman doçentti, ben de talebeydim,

bana dedi ki:

"—Bu hocalar da dört kadınla evlenmeyi keyiflerine uygun iyi çıkartmışlar ortaya!" dedi.

Ben dedim ki:

"—Bu hocaların çıkarttığı bir şey değil. Kur'an-ı Kerim'de var. Çünkü savaş oluyor. Çünkü ölüyor adam, şehid oluyor. Geride yetimleri kalıyor, dulları kalıyor. Toplumun ihtiyacı var. Yâni sen meseleyi sadece keyif bakımından, eğlence bakımından görme; yaşayan bir toplumun ihtiyaçları yönünden gör! Ne olacak o kadınlar, o çocuklar? Sahipsiz mi kalacak?"

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de buyuruyor ki:

فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ (النساء: ٣)

(*Fenkihû mâ tâbe leküm minen-nisâi mesnâ ve sülâse ve rubâ'*) [Beğendiğiniz (size helâl olan) kadınlardan ikişer, üçer, dörder alın!] (Nisâ, 4/3)

Yâni, "İki, üç, dörde kadar alabilirsiniz onları..." diyor. Sahip olmak için. Peygamber Efendimiz de aldı. Baktı ki yalnız, baktı ki kocası şehid oldu, baktı ki tek başına kalınca himayesiz olacak; aldı.

Neden? Kendisi yirmi beş yaşındayken kırk yaşındaki bir yaşlı kadınla evlenmişti. Yâni hesaptan değil, zevkten değil, insanî duygulardan aldı. Müslümanlar da öyledir.

"—Hocalar dört kadınla evlenmeyi iyi çıkartmışlar." diyor. Lâfa bak! Doçent olmuş, bir de uluslararası şöhreti var, madalyalar filân almış; yalan söylüyor. Bilmiyor Kur'an-ı Kerim'i...

"—Efendim, Elmalılı Hamdi Yazır *Hak Dini Kur'an Dili* tefsirini yazmış ama, iyi güzel de kitabı, en büyük tefsir kitabı olan *Taberî* tefsirinden istifade etmemiş." diyor derste...

Bize ders anlatıyor tarih bölümünde, Edebiyat Fakültesi'nde. Biz de dersine gidiyoruz. Ben kalktım dedim ki:

“—Doğru değil hocam bu sözünüz. Elmalılı o yazdığı tefsirde, sizin o söylediğiniz zâttan çok istifade etmiştir. Amma o der ki, “İbn-i Cerir şöyle buyurdu.” Çünkü Taberî’nin bir adı da İbn-i Cerir’dir. Muhammed ibn-i Cerir et-Taberî... Bir tanınmış şekliyle İbn-i Cerir’dür. “İbn-i Cerir şöyle buyurdu...” der.

Bak onu bilmiyor, adam cahil... Bu gibi adamlar çıkıyorlar:

“—Dinde şunun aslı yok, örtünmenin aslı yok. Faiz yenilebilir, şu şöyle olabilir. Günde beş vakit namaz çok... Kalp temizliği yeter, İslâm müsamaha dinidir. Güzele bakmak sevap...” vs.

Dini bozacak, yalan yanlış, insanı imandan çıkaracak şeyler öğretiyorlar.

Ne yapmamız lâzım? Şapı şekerden ayırıp sàlih insanların, hakiki alimlerin yolunda gitmemiz, onları tanımamız lâzım!

Onun için Hocamız cennetmekân Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri birçok kitaplar yazmıştı da, ilk kitapçığı *Tezkiretü’l-Evliyâ*’ydı. *Tezkiretü’l-Evliyâ*, Feridüddîn-i Attar tarafından yazılmıştır. Attar, Nişapurlu bir İranlı alimdir. Bizim Nakşî tarikatıyla da irtibatlı bir kimsedir, dervіştir, sôfîdir yâni. *Tezkiretü’l-Evliyâ*’yı yazmış.

Tezkire ne demek Arapça’da? *Tezkire* zikrettirmek demek, hatırlatmak demek. *Müzekkire* de derler, *Tezkire* bir şeyi hatırlatmak demek. *Tezkiretü’l-Evliyâ* ne demek? Evliyaullahı insanlara hatırlatmak demek... Evliyaullahın hayatını yazmış, hatırlatmış oluyor. Yâni okundukça yâd etmiş oluyor. Neden? Evliyaullahı örnek alsınlar da, evliyalar yoluna gitsinler; eşkiyanın yoluna gitmesinler, zalimlerin peşinden gitmesinler, sàlihlerin yolunda gitsinler diye yazmış.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, hepimiz en sàlih insanların hayatlarını okumaya gayret edelim! En sàlih insanlar peygamberlerdir. Peygamberlerin tarihini okuyalım, hayatlarını okuyalım. Peygamberlerin serveri Muhammed-i Mustafâ *aleyhi efdalü’s-salâvâti ve ekmelü’t-tahiyyatü ve’t-teslîmât* Hazretleridir. Peygamber Efendimiz’in hayatını çok iyi okuyalım. Sîretini,

sûreti, siyerini, ehâdisini, sünnetini çok iyi öğrenelim. Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılan kurtulur. Sünnetine sarılmayan şaşırır.

Neden? Şaşırtacak o kadar çok işaretler var ki, yolda o kadar yalan yanlış işaretler var ki... Bu kadar karmaşık işaretlerin arasında şaşırır insanlar. Herkes kendi yoluna çağırıyor. Şeytan da kendi yoluna çağırıyor. Şeytanın çağırdığı yol ışıklı, renkli, davullu, zurnalı, zevkli, keyifli, paralı, pullu, eğlenceli, nefse hoş gelen yol...

Allah'ın yolu zahmetli, ferâgatli... Yorulacaksın, malınla canınla cihad edeceksin, masraf yapacaksın, uykusuz kalacaksın, namaza gideceksin, hakkı söyleyeceksin. Başın tehlikeye girse bile doğruluktan ayrılmayacaksın vs. vs. Cennetin yolu yokuştur, cehennemin yolu kolaydır. Herkes bir yola çağırıyor. Bu da bir imtihandır. O halde müslümanın basiretini kullanıp hak sözü söyleyen, hak davetçilerinin yolunda gitmesi lâzım!

i. İyi Niyetlilere Allah Hidayet Eder

Tabii Allah-u Teàlâ Hazretleri, benim acizâne tesbitlerime, hayatımda karşılaştığım hususlara göre, bir insan hakkı öğrenmek ister de Cenâb-ı Mevlâ'ya ihlâsla yalvarırsa:

"—Yâ Rabbi bana hakkı öğret! Ben senin rızanı istiyorum, beni rızanın yoluna sok! Ben senin sevdiğin kullarla beraber olmak istiyorum; bana sevdiğin kullarını bildir, göster..." diye isterse, Allah gösteriyor.

Onun en güzel misallerinden birisini anlatacağım şimdi size:

Misyonerler Nijerya'da, Afrika'da bir kabile reisinin çocuğunu okutmuşlar. Kabile reisi itibarlı insan, zengin insan... Çocuğunu okutmuşlar. Çocuk da hristiyan olmuş. "Hristiyanlık güzel dindir, iyi dindir, hak dindir..." diye anlatmışlar; hristiyan olmuş. "Allah yolunda hristiyanlık için çalışmak da iyidir." demişler, kiliseye papaz olmuş, pastör olmuş, vaiz olmuş. Şehir şehir dolaşırmış, kabile kabile dolaşırmış; "Hristiyan olun, hristiyanlığı gelin!" diye herkesi hristiyanlığa çağırırmış.

Bize de Türkiye'de ne diyorlar? "Uzaya uydu fırlatan, aya ayak basan Amerikalıların dinine gelin!" diyorlar. Halbuki, uzaya fırlatılan uydudaki pilotlardan bir tanesi müslüman olmuş ama, öyle diyorlar.

Bu da hristiyan olmuş, kabilenin reisinin oğlu. Genç, cevval, faal, çalışkan, iyi niyetli... Tabii zaman zaman da müslümanlarla karşılaşıyorlarmış, müslümanlara da kızıyor:

"—Bunlar da nereden çıktı ya, bunlar da Afrika'ya nereden geldi ya? Bunlar ne biçim insan ya? Bunlar kime bağlı?"

"—Bunlar Muhammed'e bağlı..."

Peygamber Efendimiz'e karşı çok kötü fikirler besliyormuş, kızıyormuş. Kabile reisinin oğlu... Sonra canla, başla:

"—Allah'ın rızası bu yolda çalışmaktır." Diyerek, hristiyanlık için çalışıyormuş.

İhlâslı çalışıyor, samimi yâni. Ama aldanmış, seçmesi doğru değil, ihlâslı...

Bir gün rüyasında bir mübarek topluluk görüyor, hayran kalıyor. "Allaah... Bir nurlu topluluk, bunlar kim acaba?" Bakıyor ki topluluğun başında bir insan, o daha nurlu, pırıl pırıl, serâpa nur.

"—Bu zât-ı muhterem kim?" diye soruyor rüyada.

Diyorlar ki:

"—Bu müslümanların peygamberi Muhammed-i Mustafâ SAS..."

"—Hiiii... Ne kadar güzelmiş, ne kadar güzelmiş..."

Çok hayran kalıyor rüyada. Uyanıyor sabahleyin. Rüyası hatırında. Kızıyor kendisine:

"—Ya ben ne biçim rüya gördüm? Niye sevdim o müslümanların peygamberini? Hay Allah, ne oluyor bana? Hristiyanlığa aykırı. Ben o Muhammed'i niye sevdim?" diye kızıyor kendisine.

Sonra aradan zaman geçince, iki defa daha görmüş aynı

rüyayı... Yine Peygamber Efendimiz'i görüyor, yine seviyor. Yine Peygamber Efendimiz'i görüyor rüyada, yine seviyor. En son görüşünde Peygamber Efendimiz demiş ki —İsmi Fano, Nijeryalı Fano... İsmini de biliyorum:

"—Bak Fano, şu adamı tanıyor musun? Bu adamın adı İbrahim İnak... Sen bunun elinde imana geleceksin, bunun huzurunda müslüman olacaksın!" diyor, mütebessim Peygamber Efendimiz.

Böyle bir kaç defa rüyayı görünce, anlıyor ki İslâm hak din. Zaten bir şeyler de duymuştu. Hazret-i İsâ'nın da kendisinden sonra bir peygamber geleceğini zaten İncil yazıyor. Bazıları peygamber değil de, Cebrail diyorlar vs. Oralardan da münakaşalar var, demek ki hak din İslâm'mış. Aklına yerleştiriyor. Gittiği yerlerde, uçakla hangi şehre gittiyse orada konuştuktan, ziyaretini, işi bitirdikten sonra soruyormuş:

"—İbrahim İnak diye birisi var mı burada?"

"—Yok."

Öbür yere gittiği zaman orda da soruyormuş.

"—İbrahim İnak diye birisi var mı?"

Nihayet bir Afrika ülkesine gitmiş. Orda da işini, ziyaretini bitirdikten sonra demiş ki:

"—İbrahim İnak diye birisi var mı burada? Var mı İbrahim İnak diye birisi?"

"—Var. Niye soruyorsun? O, burada müslümanların bir tarikat şeyhidir. Niye soruyorsun onu?" demişler.

"—Hiç, adını duydum da onun için soruyorum. Merak ettim." demiş.

İşlerini bitirince atlamış bir taksiye:

"—Beni İbrahim İnak'a götür." demiş.

İbrahim İnak'ın yanına bir gitmiş ki, huzuruna bir girmiş ki, bakmış rüyada Peygamber Efendimiz'in kendisine gösterildiği kimse... O da:

"—Fano, hoş geldin!" demiş.

O da onun adını biliyor. Orda kelime-i şehâdet getirmiş, müslüman olmuş.

Bak, başka bir şey anlatacağım. Bir ay önce Amerika'ya gittim, orada anlattılar. Resmini, kitaplarını ve sâiresini de gösterdiler. Seylanlı bir Nakşibendi şeyhi, ismi Muhiddin Dava... Kitap filân yazmışlar hakkında.

Amerikalı zengin bir kadın, rüyada yaşlı bir adam görüyor. Adam diyor ki:

"—Kızım gel, beni al!"

Uyanıyor. "Ya bir ihtiyar bana 'Gel beni al!' dedi ama bu kim?" diyor, bilemiyor. Ertesi gün veya ertesi sefer bir daha görüyor. Aynı yaşlı şahıs yine:

"—Kızım gel, beni al!" diyor.

Kim, nereden alacak? Bilemiyor yine. Üçüncü sefer bir daha görmüş. (Not aldım, notlarımın arasında, ismiyle cismiyle var. Mezarı var orada, ziyaret edemedim.) Üçüncü sefer diyor ki:

"—Ben sana gel, beni al dedim ama yerimi söylemedim. Ben Seylan'ın filânca şehrinde oturuyorum. Benim adım Muhiddin Dava'dır. Nakşibendi şeyhiyim." diyor, rüyada adresini veriyor.

Amerikalı zengin kadın atlıyor, Seylan'a gidiyor. Rüyada

gördüğü adresi veriyor taksiye. Gidiyor, o zatı alıp Amerika'ya getiriyor. Kendisini gören arkadaşlar var, çok kerametlerini anlatıyorlar. Yâni bu dünya, esrârengiz tarafı olan bir hayat...

Üçüncü bir şey söyleyeceğim: Şimdi Türkiye'de meşhur olan bir kimse var. İngiltere'de tahsil yapmış, ismini söylemiyorum. Onun arkadaşı, o şahıs bana anlattı. İngiltere'de İngiliz kendisi…

"—Benim yetiştiğim toplumdaki inançlar beni tatmin etmiyor, olmaz böyle şey... Yalan yanlış şeyler. Allah'ın oğlu filân olmaz, yanlış bunlar. Ben hak dini arayayım!" diye bir kanaate varmış.

Dinleri incelemeye başlamış, incelemiş incelemiş… Demişler ki ona soruşturması esnasında:

"—Bu hindûların, budistlerin inançları makuldür, insanîdir, merhametlidir, insanların fakirlerine filân yardım etmeyi telkin ediyor. İşte sen Hindistan'a git! Madem öyle gerçek, akla mantığa uygun bir din arıyorsun, Hintlilerin dinine gir, budist ol!" demişler.

Adam İngiltere'deki malını, mülkünü satmış. Bir *Landrover* arazi arabası almış. İngiltere'den yola çıkmış, Türkiye'ye kadar gelmiş. Artık malı mülkü sattı, Hindistan'a gidecek, hak bildiği dine girecek, Budizme girecek. Niyeti bu yâni...

O niyetle Türkiye'ye geldiği zaman, peş peşe üç defa rüya görüyor. Rüyasında kendisine:

"—Hak din İslâm'dır, Hindistan'a gitme, burada müslüman ol!" deniliyor.

O da Türkiye'de müslüman oluyor.

Şimdi bu iki üç misâli niye anlattım? Bir insan ihlâslı oldu mu, samimi oldu mu Allah ona doğruyu gösteriyor. Herkese gösterir. Allah-u Teàlâ Hazretleri herkese doğruyu gösterir. Doğruyu isteyene doğruyu gösterir.

"—Yâ Rabbi, ben doğruyu bilmek istiyorum. Ben doğruya uymak istiyorum. Ben doğru yolda gitmek istiyorum!" diyene Allah gösterir.

Mehmed Zâhid Hocamızla ilgili bir kaç kimse geldi, bana

anlattı:

"—Ben hiç İskenderpaşa Camii'in görmedim, hiç Mehmed Zâhid Kotku Efendi'yi görmedim. Bana rüyamda, 'Mehmed Zâhid Kotku, İskender Paşa Camii'nin imamıdır, manevî makamı şöyledir şöyledir. Git ona intisab et!' dediler. Adres üzerine ben de geldim, intisab ettim." diye üç-beş kişiden böyle duydum.

Yaşayan bir kimsenin olayını anlatacağım; bunun adını da vereceğim: Dr. Sedat Bey, bizim İskenderpaşa'da... Kendisi Hocamız'ı anma toplantılarda başından geçen hadiseyi anlattı. Ben birkaç defa kendisinin ağzından dinledim. Sahih rivâyet yâni...

Sedat Bey, Bursalı, İnegöllüdür. İstanbul'a tahsile geldiği zaman Kadırga Talebe Yurdu'na yerleşmiş, üniversite öğrencisi olarak. Kadırga Talebe Yurdu'nda kalırken, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne gelip giderken rüyasında bir zat görmüş, o zat demiş ki ona:

"—Evlâdım bana gel!"

İyi ama sen kimsin, seni nerede bulacağım? Bir kaç defa böyle rüyasında bir zâtı görmüş, kendisini çağırıyor. Bilememiş, tabii gidememiş. Çünkü adres yok, kimliği belli değil. Gidememiş. Yurttaki arkadaşları cumartesi günleri mescide gelmiyorlarmış. Başka zamanlar yatsı namazında mescidde buluşuyorlar, namaz kılıyorlar ama cumartesi günü arkadaşlar Kadırga mescidinde yok... Soruyormuş:

"—Ya siz cumartesi günleri nereye gidiyorsunuz? Her cumartesi dikkat ediyorum, yatsı namazında buraya gelmiyorsunuz. Yurdun mescidinde göremiyorum sizi, nereye gidiyorsunuz?"

Demişler ki:

"—Gizli bir işimiz yok. Biz falanca camiye gidiyoruz, oranın iyi bir hocası var. İstersen seni de götürelim?"

"—Olur, beni de götürün bu cumartesi..." demiş Dr. Sedat Bey, o zaman talebe tabii.

"—Camiye gittim. Ondan sonra hoca geldi içeriye, bir de ne

göreyim, üç defa beni rüyada çağıran şahıs... Böyle sırtımdan soğuk terler boşandı, hayretler içinde kaldım.” diyor.

Namaz kıldıktan sonra, cemaat dağıldıktan sonra Hocamız “Gel!” demiş, önüne oturtmuş, ders vermiş.

Dr. Sedat Apaydın, ismini yazın. Telefonunu da isterseniz size vereyim!

Demek ki, buna benzer şeyler oluyor. Daha fazla misaller de söyleyebilirim. İşte biz o Hocamız Rh.A’ten feyz aldık. O Hocamızdan takvâyı öğrendik. İhlâsı, tasavvufu o bize anlattı. Biz de, anladığımız kadar anladık. Anlayan anladı, yol alan yol aldı...

Biz o Hocamızı sevdiğimizden, hürmetimizden, onun vefatı zamanında hatim duası yapıyoruz. Hatim duasını da nerede yapalım diye düşündüğümüz zaman bu caminin ilgilileri —Allah razı olsun— kardeşlerimiz: “Bizim camimiz müsaittir. Biz size zaman ayırırız” dediler. Hatim duasını yapmak üzere biz bu camiye geldik. Bu münasebetle toplandık. Şimdi okunan hatimlerin duasını yapacağız.

....

16. 11. 1997 - Bochum / **ALMANYA**

70. HOCAMIZ'IN ARDINDAN

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili dinleyiciler, izleyiciler, mü'min kardeşlerim! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, her türlü ikram ve ihsânı, mükâfâtı üzerinize olsun... Allah hepinizden razı olsun... Çok güzel bir vesîle ile toplandınız; toplantınız hayırlı olsun... Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatı sene-i devriyesi dolayısıyla toplantı yapmış bulunuyorsunuz.

Hocamız 13 Kasım 1980 yılında, 83 yaşında iken ahirete irtihal eylemişti. Bu münâsebetle ben de bu toplantıda sizlere, Hocamız hakkında bazı bilgiler sunmak istiyorum.

a. Hocamız İçin Yapılanlar

Hocamız Rh.A, 20 yıl önce, bir perşembe günü, öğle vakti civarında vefat etmişti ama, hâlâ hatırası aramızda ve alem-i İslâm'da, hattâ günlük gazetelerde taptaze, capcanlı, dipdiri gönüllerde yaşıyor. İlgiyle, sevgiyle, saygıyla yad ediliyor. Dünyanın dört cihet ve yedi kıtasında hatırası anılıyor. Çok az insana nasib olan bir güzel durum...

Rûh-u pâkine sadece sene-i devriyelerinde değil, her gün, her vesile ile dualar ediliyor; hatimler, sûreler, tesbihler, tehlîlât, salât ü selâmlar, zikirler gönderilip duruyor. Çünkü, yetiştirdiği talebelere öğrettiği güzel ibadetlerin yapılması esnasında dualar edilirken, dualarda ismi geçiyor. Her an kabr-i pâkine sevaplar gönderiliyor, nurlar yağıyor; makàm-ı a'lâ oluyor, nûru ve sürûru ziyade oluyor muhakkak ki...

Hocamız'ın talebeleri dünyanın pek çok yerine dağılmış durumda... Gazetelerin tahminlerine göre Hocamız Rh.A'in dünya üzerinde kendisine intisab etmiş, bağlanmış talebeleri milyonların üstünde... Bir buçuk milyon diyen var. Belki benim görmediğim,

Ankara'da bulunduğum zamandan, Türkiye içinde gelip ders alanlardan; Hicaz'a gittiği zaman, yurtdışına gittiği zaman kendisinden feyz alanlardan hepsini böyle düşünecek olursak, herhalde birkaç milyon talebesi var...

Talebelerinin evlatları var. Biz talebelerinin yetiştirdiği, ders verdiğimiz, bağladığımız kimseler var... Yâni milyonlarca insan Hocamız'a, sabahleyin *Evrâd-ı Şerife*'yi okuduğu zaman, hatim indirdiği, dua yapacağı zaman, *Lâ ilâhe illa'llah* kelime-i tevhidlerini çekeceği zaman, her zaman dua ediyor. Tabii, vefatının sene-i devriyelerinde de, dünyanın her yerinde toplantılar yapılıyor.

Geçen akşam İsveç'teki kardeşlerimiz benimle bağlantı kurdular, telefonla onların toplantılarına konuşma yaptım. Amerika'dan istiyorlar. Avustralya'daki kardeşlerimiz, Türkiye'de muhtelif şehirlerdeki kardeşlerimiz, Medine-i Münevvere'deki, Mekke-i Mükerreme'deki kardeşlerimiz de tabii, 13 Kasım gelince, Hocamız için çok mübarek, feyizli toplantılar yapıyorlar.

Dünyanın pek çok yerinde Hocamız adına, Mehmed Zâhid Kotku Camii diye camiler, dergâhlar açıldı, hâlen açılmakta, caddelere ismi verilmekte; rûh-u pâkine hediye olsun diye, hayır olarak çeşmeler yapılmakta, bahçeler düzenlenmekte...

Avustralya gibi uzak bir kıta bile, sizin ilginizi çekebilir. İngilizler down-under diye anıyorlar, yâni dünyanın alt tarafı olan bir yer. Yirmi dört saat havada uçup öyle gidiyorsunuz. Orada dahi muhtelif şehirlerde Hocamız nâmına el-hamdü lillâh dergâhlar, mescidler açtık. Meselâ Sydney ki, oyunlar dolayısıyla, uluslararası idman karşılaşmaları dolayısıyla herkesin bildiği bir yer. Orada Hocamız'ın Kotku Dergâhı var... Açan kardeşlerimizden, vesile olanlardan Allah razı olsun...

Dubbo denilen bir iç şehirde, şirin, güzel, temiz havalı bir şehirde, onun namına Kotku Camisi var. Glifit diye Türk kardeşlerimizin çok gittiği, çalıştığı bir tarım, meyva, sebze üretim şehrinde bir camisi var, Hocamız'ın adına... Brisban'da camisi var, İgıldi diye bir semtinde. Brisban'ın en büyük camisi

diyeceğimiz, sekiz dönüm arazi içinde, çamların arasında bir cami... Daha daha niceleri inşaallah açılacak.

Çünkü ben şöyle düşünüyorum: Bir talebenin hocasına yapacağı en güzel hizmet, onun ruhuna sevabı dâimâ gitsin diye, onun nâmına bir sadaka-i câriye tesis etmektir. Tabii bu arada İstanbul'daki, Ankara'daki Kotku camilerini saymıyorum. Allah razı olsun, Çamlıca'da Nâci Bey kardeşimizin vesile olduğu Kotku Camisi var. Ayrancı'da kardeşlerimizin yaptırdığı güzel Kotku Camisi var... Daha başka yerlerde camiler var. Tabii, bu camilerde namazlar kılındıkça, ibadetler edildikçe, Hocamız'ın adı anıldıkça ruhuna sevaplar gidiyor.

Ayrıca *Evrâd-ı Şerife*'sini sabahları ihvanımız her yerde okuyorlar; duası yapılırken Hocamız anılıyor. Hatimler indirilince ruhuna hediyeler gönderiliyor. Böylece sadaka-i câriye dediğimiz, istifade edilen müessese haline gelmiş hayırlar; cami, mektep, çeşme, koru, ağaçlık, bahçe gibi şeyler; bunlar hizmete devam ettikçe, bunlardan insanlar ve diğer canlılar, kuşlar, kelebekler, hayvanlar, sincaplar istifade ettikçe, zıpladıkça, oynadıkça, sevap devamlı gidiyor.

Onun için bir defada biten sadaka değil de, sadaka-i câriye, yâni cereyan eden, devam etmekte olan sadakalar, Hocamızın ruhuna boyna gönderiliyor. Kabrine nurlar yağıyor.

b. Hocamız'ın Ahlâk ve Fazîleti

Ben Hocamız'ı anlatmak için şunu belirtmek istiyorum; kendi görüşlerim, kendi hayatımdaki tecrübem: Üniversite muhitinde, üniversite hocası olarak görev yaptım. İstanbul'daki, Ankara'daki üniversiteleri biliyorum. Yurtdışındaki, İslâm ülkelerindeki üniversiteleri biliyorum. Diyanet ile çok yakın ilişkilerim oldu. Çünkü benim talebelerimin çoğu Diyanet teşkilatında görev aldılar ve birçoğu da Diyanet İşleri Başkanı oldu. Onlardan biliyorum. Ve el-hamdü lillâh Hocamız ve babamızın muhiti dolayısıyla, pek çok alim ve din adamı tanıdım.

Bunları şöyle düşünüyorum. Hocamızın hali ile onların durumlarını yan yana getiriyorum. O kadar güzel insanlar tanıdım ama Hocamız gibisi, ona benzeyeni yok... O, o ariflerin, o zarif insanların arasında, çok daha başka bir arif, zarif, kâmil kimse idi. Çok daha tatlı ve güzel bir kimse idi. Çok hoş bir insandı.

Şöyle söyleyeyim, bu benim tabii yakımız olduğu için şirin görünme durumu değil; ben Ankara'da bir evde oturuyordum. Hocamız Rh.A bizim haneyi teşrif ettiler. Tabii, kızının evi olmak dolayısıyla... Bizim ev sahibimiz de Ankara'nın yerlisi bir hacı amca idi. Yaşlı, kamburu çıkmış bir kimse idi. Hanımı da Ankara'nın Çubuk ilçesinin köylerinden, temiz bir kimse idi. O Anadolu temizliği ile, sâfiyeti ile Hocamız'ı soruyor bana... Ev sahibimiz dedenin yaşlı hanımı, Hocamız'ı sorarken şöyle soruyor:

"—Kimdi o güzel adam?" diyor, yâni güzel kelimesini kullanıyor.

Böyle şehirlere, Konya'ya, Ankara'ya, Kütahya'ya gittiğimiz zaman, camide namaz kılıp çıkarken, benim de ilgili olduğumu anlayıp, halktan birileri yanıma gelip;

"—Kim bu zât-ı muhterem?" diye sorarlardı.

Yâni, muhterem bir kişi olduğu görünüşünden derhal belli olurdu ve yüzünün güzelliği de derhal etki uyandırırdı.

Bedenen çok heybetli idi. Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek evlâtlarından, öyle bir sülâledendi. Kafkasya tarafından, Nuha şehrinden gelmiş. Şu anda Azerbaycan'da bulunan ve Şeki diye adlandırılan bir şehir. Oradan gelmiş. Hani Şeyh Şamil'in resimlerine baktığınız zaman, kalpağıyla görülen heybet gibi bir heybeti vardı.

Bizim bakanlık yapmış bir kardeşimiz diyor ki:

"—Çok kereler Hocamız'ın o heybeti karşısında ben de hayret ediyordum. Yanına varıyordum, şöyle yanında dururken omuzu ile omuzumu mukayese ediyordum; boy bakımından onunla aynıydık ama o heybetli görünüyordu." diyor.

Böyle bir mânevî heybeti vardı ve yüzü çok güzeldi. Güzeller güzeli bir yüzü vardı, sîmâsı çok tatlıydı. Yâni ne diyelim, hoca güzeli mi diyelim, erkek güzeli mi diyelim, şeyh güzeli mi diyelim; hakîkaten, yarışma olsa seçilecek hoş görünüşlü bir kimseydi.

Ahlâkı çok güzeldi. Biz tabii kitaplarda, hadis-i şeriflerde okuyoruz. Güzel ahlâkı bütün ilâhiyat fakültesinin hocaları bilirler ama, güzel ahlâkı bilmek ve okumak başka; güzel ahlâkı yaşayıp güzel olduğunu bizzat göstermek, güzel ahlâklı olarak onu böyle vurgulamak çok daha başka bir şey... İkisi anlatılmaz derecede farklı şeyler.

Hocamız cok sağlam bir ahlâka sahipti. Yâni ahlâkına hayran olmamak mümkün değildi. Bir kere cömertti. Yanına yanaşan, kendisiyle yakınlığı olan, ziyaretine gelen her insana mutlaka cömertliğinin eseri ulaşırdı. Mutlaka bir ikramı olurdu.

Mânevî bakımdan son derece yüksek bir şahsiyet olmasına rağmen... Mânevî makamının yüksek olduğunun çok alâmetleri var. Herkes tabii hocasını, şeyhini iyi bilecek. Tasavvufta bu da böyle bir esastır; iyi bilecek ki feyz alsın... Ama çok müstesnâ yüksek makamı olduğunu, birtakım olaylardan biliyoruz. Karşılaştırmalardan, ziyaretlerden, kimin kimden daha üstün olduğunu incelemek imkânı oluyor. Rüyâlardan anlaşılıyor.

O kadar yüksek makamına rağmen, son derece mütevâzi idi. O kadar tatlı kelimelerle tevâzuunu samîmî bir tarzda ifade ederdi ki, tevâzuuna bir kere aşık olurdunuz.

Son derece sevgi dolu bir insandı ve sevgi verirdi, sevgi görürdü. Mutlaka sevgi karşılıklıdır diye söyleniyor, bilirsiniz. Son derece sabırlıydı. Etrafındaki tecrübesiz insanların, onun makamına, mekânına, şânına uygun olmayan davranışlarına sabrederdi.

Olaylar karşısında son derece metîn, kale gibi sağlamdı. Sahildeki yalçık bir kayalık gibi, dalgaların gelip böyle çarpıp, parçalanıp geriye dağıldığı gibi, olayların karşısında öyle bir metîn, sabırlı hali vardı.

Çok ketûm idi, yâni sırları etrafa fâş etmezdi. Kendisinin mânevî kemâlâtını da çok büyük bir ustalıkla ketmederdi, belli etmezdi, saklardı. Kendisini hiç bir şeyi yokmuş gibi gösterirdi ama, güneş balçıkla sıvanmadığından, o ne kadar böyle acizliğini nâçizliğini ifade etse, insanlar da onun ne kadar yüksek olduğunu anlarlardı.

c. Hocamız'ın Kerametleri

Mânevî yönden her sözü hikmetli idi. Boşuna söz söylemediğini anlardınız ve o sözün birisi için olduğunu, birisi bilirdi. "Ha, bu söz bana!" diye o işareti alır, ona göre kendisinde bir hata varsa, düzeltirdi.

Her davranışı bir kerametti. Keramet denilen şeyi ben Hocamız'ın çevresinde yaşarken gördüm. Görmeyen insan anlayamaz. Bu devirde bakıyorum ben, Diyanet mensubu oluyor, fetvâ komisyonunda oluyor, yazar oluyor, dergi çıkaran kimseler oluyor; ehl-i sünnetin alimlerinin kesin olarak beyan ettiği bazı şeylere aykırı sözler söylüyorlar, kerametleri kabul etmiyorlar. Evliyâullah'ın kerameti haktır, ehl-i sünnetin inancı böyledir.

Tabii görmediği için, görmeyen bir insanın bu işlere içinin kànî olmamasını, uygun olmasa bile biraz anlıyorum ben... Uygun değil! Mâdem ki çok büyük alimler böyle bir şey var diye buyurmuş, mâdem ki Kur'an-ı Kerim'deki bazı olaylar kerametin misâli; o zaman kabul etmesi lâzım!..

"Evet, öyle ama..." diyorlar, yine de bir insanın keramet sahibi olduğuna inanamıyorlar. İnanma kabiliyetleri yok. Misal olmayınca, duyduklarını içine sindirememiş oluyorlar.

Hocamız'ın yanında olanlar, her an bir kerametle karşılaşırlardı, karşılaşırdık. Ben damadıyım ama, halefiyim, vekiliyim ama, benim dışımda ihvânımızdan kime sorulsa, kaç tane başından geçmiş hadiseyi anlatır.

Meselâ biz hacca gideceğiz, Suriye'de kaç arabayız. Bir şehirde bir doktoru arayacağız. Telefonunu bilmiyoruz, adresini

bilmiyoruz. İstiyoruz ki, o doktorla buluşalım! Yolda dinleneceğiz, Hocamız dinlenecek. Ondan sonra hac yoluna devam edeceğiz. Onunla bir dönen kavşakta, cadde üzerinde, "Nereye müracaat etsek ki?" diye düşünürken, hemen karşılaşıverirdik.

Böyle olağanüstü olaylarla, zuhurat dediğimiz birden karşımıza çıkıveren olaylarla çok karşılaşırdık.

Kişi olarak da, kendisinin kerametlerini çok görürdük. Meselâ, gelen bir insanın, aklında düşündüğü meseleye cevap verirdi; veyahut yanlış bir şey düşünüyorsa, yanlış düşündüğünü açıkça söylerdi. Meselâ; ayakkabılarını ellerine almış cemaat kapıdan çıkarken Hocamız'ın arkasından, birileri de Hocamız'ın önüne terliklerini koyarken, arkadaki yanlış bir şey düşünüyor meselâ, sessizce peşpeşe giderlerken, Hocamız'ın dönüp de, "Olmaz öyle şey!" dediği; hatta, benim de bir kere otururken böyle karşılaştığım olaylar çok çok olurdu.

Tabii, Allah'ın keramet sahibi nice kulları vardır. O keramet sahibi kulları içinde özel ve yüksek bir makamı olduğu, pek çok olaylarla belliydi. Yâni kutbü'l-aktâb, gavsü'l-a'zam olduğunu gösteren emâreler vardı. Meselâ, hatırladıklarımı size şöyle nakledeyim:

Hiç Hocamız'ın ismini duymamış, İskenderpaşa Camii'nin adını duymamış bir kimseye, rüyasında diyorlar ki:

"—Şöyle bir cami var, o camiye gideceksin! Şöyle bir zât-ı muhterem var, gidip ondan el alacaksın, intisab edeceksin!"

O da araya araya geliyor, buluyor ve tanımadığı Hocamız'a gelip intisab ediyor.

Bunun dışında beni etkileyen birkaç şeyi, bilenleriniz vardır içinizde ama, bilmeyenler de bilsin diye, anlatmak istiyorum:

Bizim Dr. Sedat Bey, Allah selâmet versin, kendisi mikrofonun başına geçip toplantılarda birkaç defa anlatmıştı. Kadırga Yurdunda tıp öğrencisi olarak kalırlarken, yurttaki bazı arkadaşlar bırakıp bırakıp bazı günler giderlermiş. Başka günler yatsı namazını beraber kılıyorlar Kadırga Öğrenci Yurdunda, bazı

akşamlar talebe arkadaşları göremiyor. Onlara demiş ki:

“—Siz bazı akşamlar bir yere gidiyorsunuz gàliba?”

“—Evet, gidiyoruz. Bir mübarek hoca var, onun camisine gidiyoruz, sohbet oluyor. İstersen seni de götürürüz, saklı gizli bir şey değil.” demişler.

“—Olur, beni de götürün!” demiş.

Ama daha önceden, rüyasında bir mübarek zât görüyor. O mübarek zât, “Evlâdım, benim yanıma gel!” diye davet ediyor. Üç defa bunu görüyor, ama adres yok... O şahıs, “Evlâdım, bana gel!” diyor. Rüyadan uyanıyor, “Hayırdır inşaallah... Bu şahıs beni çağırıyor ama, ben nasıl gideceğim?” diyor. Neresi, nerede, belli değil.

Nihayet arkadaşları bir hafta sonunda, gittikleri camiye Sedat Bey’i de götürüyorlar. Sedat Bey yatsı namazını kılıyor. Ondan sonra, Hocaefendi arkasına döndüğü zaman bir de bakıyor ki, üç defa rüyasına girip de, “Evlâdım, bana gel!” diyen zât karşısında... Yâni Hocamız Rh.A.

Herkes gidince, o tabii şaşırıp, oturup kalıyor. Herkes camiden çıkınca, Hocamız işaret ediyor, yanına çağırıyor. “Evlâdım geç kaldın, beklettin!” diyor. Demek ki çağırmaya da vâkıf... Ve orada ders veriyor Sedat Bey’e.

Meselâ bu, Hocamız’ın mânevî makamını gösteren bir olay.

Başka mühim olaylardan birisi: Celâl Hoca vardı rahmetullàhi aleyh... Celâl Hoca Arapçası çok yüksek ilm-i kelâm üstadı idi ve Soğanağa Camii’nde *İhyâ-yı Ulûm* dersi okuturdu. Dersine doyum olmazdı. Çok muhterem bir alimdi. Çocukları da muhterem kimseler oldular. Çok sevdiğimiz yüksek şahsiyetler oldular.

Bu Celâl Hoca, bir gün Hocamız’ı ziyarete gelmiş. Kendisi bir yere bağlılığı, intisabı, tasavvufî bir tarafı yok... Hocamız’a diyor ki:

“—Efendim, bu günlerde Ankara’dan cevap bekliyorum ama, gelmiyor. Hicaz’a gitmek istiyorum, aylar geçtiği halde pasaport dairesinden bir türlü pasaportu vermiyorlar ve Hicaz’a gitmem

mümkün olmuyor.”

O zaman, Hicaz’a herkesin gitmesi zor olan bir senede, eski senelerde. Hocamız diyor ki:

“—Olur inşaallah!” diyor.

Celâl Hoca, Hocamız’ın önündeki minderde böyle diz çökerken uyukluyor. Uykuyu esnasında kendisini Ankara’da, İçişleri Bakanlığının Pasaport dairesinde görüyor. Pasaportunu hazırlıyorlar, buyur diye eline veriyorlar. Rüyasında... Tabii sevinerek uyanıyor. Bir de bakıyor ki, Hocamız’ın huzurunda, minderde diz çökerken uyuklamış, kendinden geçmiş, bu durumu görmüş. “Böyle bir zâtın huzurunda ihtiyarlığımdan dolayı uyukladım.” diye biraz utanıyor.

Hocamız mütebessim bir şekilde yüzüne bakıyor. Diyor ki:

“—Nasıl, pasaportu aldınız mı? Pasaportu verdiler mi?” diyor.

Celâl Hoca şaşırıyor. Daha rüyayı yeni gördü, Hocamız, “Nasıl, pasaportu eline aldın mı?” diyor. Ve hakîkaten de bir iki gün sonra pasaport geliyor.

Evine gittiği zaman da bizim kardeşlere demiş ki:

“—Hocanızın kıymetini bilin! Ben bu hocayı tanımasaydım, dinin esrarından birçok şeyi bilmeden gàfil ölmüş olacaktım. Hocanız çok büyük bir zât-ı muhterem! Rüyalara dahi tesiri, tasarrufu var...” diyor.

Böyle bir özelliği var Hocamızın.

Herkesin kendi hayatında, kendisinin hatıraları vardır. Tabii, bunların bir kısmı kitap haline geldi. Hatıralardan iki tanesini daha anlatmak istiyorum:

Bir tanesi Bursa’dan Yusuf kardeşimizin hatırası. O kendisi anlatırken, “Ortaokuldan beri namaz kılardım.” diyor. “Bir şeye üzüldüm, ama kime derdimi açacağım? Bir kimseyi de bulamadım, ortaokul talebesi olarak. Gözümü kapattım, gözümün önüne şöyle bir aksakallı, nûrânî bir insan getireyim, ona derdimi açayım dedim.” diyor.

Yâni bir oyun, kendi kendine bir kurgu, hayal. “Gözümü kapattım, gözümün önüne kendi keyfimce, hayalimden bir

mübarek zât tasavvur ettim. Gözüm kapalı, derdimi ona açtım, rahatladım." diyor. "Bu oyun benim hoşuma gitti. Bunu ondan sonra da sık sık yaptım. Hep aynı hayali gözümün önüne getiriyordum. 'İşte hocam şöyle oldu, böyle oldu...' diye dertleşiyordum onunla." diyor.

Hayal tamâmen, kendisinin kurgusu bir şey... Sonra ortaokul bitiyor, lise bitiyor. Bursa'da yüksekokulda okurken, staj için İstanbul'a geliyor. Teknik Üniversitelilerin yurdunda kalırken, arkadaşlar diyorlar ki:

"—Çok mübarek bir hocaefendi var. İşte biz zaman zaman onu ziyarete gidiyoruz. Sen de gel!" diyorlar.

O da, "Olur." diyor, kalkıp gidiyor. Gittiği zaman bir de bakıyor ki, ortaokuldan beri kendi hayalinde, kendisinin uydurduğunu sandığı o sima, o zat, Hocamız Rahmetullàhi Aleyh...

Tabii bir ortaokul talebesinin serbest hayaline böyle tesir edip, yıllar yılı uzaktan onu mânevî yönden eğitmek; tasavvufun hiçbir kitabında ben böyle bir anlatımı görmedim. Muhakkak ki, mânevî makamı çok yüksek olan bir zâta ait olabilir diye, kesin olarak gösteriyor bu olay...

Kendisini dünyanın pek çok yerinden, Türkiye'nin pek çok yerinden, çevresinde müridleri olan pek çok mübarek zat gelir, hürmetle ziyaret ederdi. Ve ben onların davranışlarına, gelenlerle Hocamız'ın muamelesine bakardım; onlar gelirlerdi. Hocamız'ın onlara iade-i ziyareti tarzında olmazdı. Yâni mertebe bakımından aşağıda olanın, yüksek olana ziyareti tarzında olurdu. Konuşmaları, davranışları da hep o şekilde değerlendirirdim ben.

Bir de çok hoşuma giden, bir yazar kardeşimizin hatırası var, kitabına da girdi. Bu yazar kardeşimiz, Osmanlılardan sonraki dönemde, Türkiye'de yetişmiş mübarek zâtların isimlerini bir liste haline getirmiş. Bunların hayatları hakkında bilgileri toplayayım da, kitap haline getireyim diye düşünmüş. Listenin içinde şunlar şunlar var, Mehmed Zâhid Kotku Efendi Hazretleri de var...

Hocamız'ın vefatından sonra böyle bir kitap yazmayı düşünüyor yazar kardeşimiz.

Bunu arkadaşlarına açıyor. Assubay olan bir kardeş de, "Bu çok güzel, mübarek bir çalışma... Ben sana bu hususta yardımcı olmak isterim!" diyor. O zaman herhalde, yazma çizme için daktilodan başka imkânlar da yok... "Ben, müsveddelerini temize çekmekte sana yardımcı olmak isterim. Yıllık iznimi alırım askeriyeden, ondan sonra gelir, sana yardım ederim." diyor.

"Olur." diyor bu yazar kardeşimiz. Kararlaştırıyorlar; bir zaman izin alacak askerî birliğinden, gelecek, bu yazarla müsveddeleri temize çekecekler. Tabii bu kitap evliyâullahı anlatan bir kitap, içinde Hocamız'ın ismi de var, o da anlatılacak.

Askerî birlikte o sırada bir arıza çıkıyor. Atom başlıklı füzelerin olduğu bir birlik. Bu füzelerin bulunduğu mekanizmada bir arıza çıkıyor, çalışmıyor. O sırada da, yüksekten bir paşa gelip teftiş edecekmiş orayı. Komutan çok üzgün, telaşlı... Uzmanları çağırıyorlar, problem çözülmüyor; daha yüksek uzmanları çağırıyorlar. Sonuçta sorunun çözülmesi için Amerika'dan füze uzmanının gelmesi düşünülüyor. Mekanizma çalışmıyor, yâni ateşlenmesi istense, iş görülmeyecek yâni. Faal durumda değil, bozuk durumda...

Komutan izinleri kaldırıyor. Bu astsubay kardeşimiz de vaad ettiği, yazara yardımcı olma işini yapamıyor. Yalnız bir gece rüyasında bir mübarek zât görüyor. O mübarek zat ona:

"—Evlâdım, sizin füzenizin arızası işte şuradadır!" diyor, arızanın yerini gösteriyor rüyada.

Ertesi gün bu astsubay kıtasına gittiği zaman, komutanın yanına çıkıyor:

"—Komutanım, ben arızayı çözümleyeceğim, ama eğer çözümlersem, birisine sözüm var, yıllık iznimi bana vereceksiniz. İzin istiyorum!" diyor.

Komutan diyor ki:

"—Sen o arızayı çöz, sana neler neler veririm." diyor, çok

memnun olacağını beyan ediyor. Artık nasıl söylediyse...

Hakîkaten de o astsubay gidiyor, karmaşık mekanizmanın içinde, rüyada gösterilen yere gidiyor, orayı açıyor. Düşünün yâni, bir televizyonun arkasını açsanız, orada nereye el atacaksınız, nasıl düzelteceksiniz. Artık orası nasıl bir yerse... Arızayı düzeltiyor ve mekanizma çalışır hale geliyor. Astsubay izni kopartıyor, mükâfatları alıyor.

Bu mübarek zatlarla ilgili kitabı yazmağa yazarla beraber başlıyorlar. Evinden ne zaman çıksa... Evi Silivrikapı tarafında, dar sokakların olduğu bir yerde... Kendisinin arabası yok, taksi bulmak zor, vasıtaların olduğu yere gitmek için vakit harcaması lâzım! Ama ne zaman çıksa, çok büyük kolaylıklarla karşılaşıyor. Bakıyor hemen sokakta bir taksi var. El kaldırıyor, erken vakitte gidiyorlar, çalışıyorlar.

Bu Astsubay nelerden nelerden sonra, bizim İslâm dergimizde, Hocamız Rh.A'in şöyle bir çok güzel, çok tatlı tebessümlü bir boy resmi vardı; onu görüyor, diyor ki:

"—İşte rüyada bana arızayı gösteren mübarek zât buydu." diyor.

Hocamız'ı daha önceden tanımayan bir kimse.

Hocamız böyle, her hali olağanüstü olan gerçek bir keramet sahibi mübarek zât idi. Zâten vefatı, cenazesindeki o ihtişam... Bütün İstanbul'un, bütün Türkiye'nin cenazesine ne kadar kalabalık bir tarzda iştirak ettiği, İstanbul tarihinde görülmemiş bir şey...

Kendisi için Mekke-i Mükerreme'de, Medine-i Münevvere'de gıyabında cenaze namazları kılınması... Ondan sonra ruhu için okunan hatimler, ve sâireler... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Bir hatim indirildiği zaman dualar müstecâb olur."

Binlerce hatim indiriliyor ve binlerce müstecâb olacak dualar arasında Hocamız'ın nâmı geçiyor. Bu herkese nasîb olmayacak, vefatından sonraki bir başka kerametti r.

d. Sàlihlerin Anılması

Tabii, böyle mübarek zatları anmakta çok büyük faydalar var... Çünkü yenilere iyi insanları örnek göstermiş oluyoruz, "Bakın, böyle olun!" demiş oluyoruz. Yenilerin iyi yetişmesini sağlamış oluyoruz.

Ayrıca din kitaplarımızda, "Sàlih insanların anıldığı yere Allah'ın rahmeti iner." diye de belirtildiği için, bu anma törenlerine hiç şüphe yok ki, Cenâb-ı Hakk'ın rahmeti nâzil oluyor. Gençlere bir nümûne oluyor. Ayrıca bu anmalardan nice nice, başka başka faydalar hasıl oluyor.

Bu anmaların gerekli olduğunu, Kur'an-ı Kerim'de Cenâb-ı Hak nice nice peygamberlerin hatıralarını yad ettiği için, Kur'an-ı Kerim'den anlıyoruz. Mûsâ AS'ı, İbrâhim AS'ı, Nuh AS'ı surelerde okuyoruz. Hattâ,

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ (مريم:٤١)

(*Vezkür fil-kitâbi ibrâhîm*) “Kitapta İbrâhim’i de zikret!” (Meryem, 19/41) diye geçiyor meselâ...

Zikretmek, yad etmek. Zâten bu hatırası için yapılan toplantılara da *zikrâ* denilir; hatırayı anma toplantıları demek. Muhakkak ki burda, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin rahmetine nâiliyyet var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, böyle mübarek, büyük zâtlara vefatından sonra da salâhiyet veriyor. Yâni diğer insanlar gibi olmuyorlar, onlar vefatından sonra da mâneviyatlarıyla, himmetleriyle etkili oluyorlar, yol gösterici oluyorlar. Vefatlarından sonra, kerametleri daha da âşikâr oluyor. Çünkü kendisini saklama mecburiyeti olmuyor, tevâzu gösterme ihtiyacı kalmıyor, imtihan devresi bitmiş olduğundan...

Onun için Allah-u Teàlâ Hazretleri’nden dilediğimiz, Rabbimiz bizi sevdiği kulları ile beraber eylesin... O sevdiği mübarek evliyâullah kullarının mânevî yardımlarına, iltifatlarına, himmetlerine, teveccühlerine nâil eylesin... Bizleri de onların yolunda dâim eylesin...

Evlâtlarımızı da, iyi müslüman olarak yetiştirmeyi bizlere nasîb eylesin... Evlâtlarımız da, bu mübarek hocalarımız gibi İslâm’ı güzel öğrensinler, İslâm’a güzel hizmet etsinler, onların yolunda yürüsünler ve onlara hayrü’l-halefler olsunlar...

Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâm’ı ve müslümanları korusun... İslâm’ı ve müslümanları şu 2000 Yılında, 21. Yüzyıl’da, milenyum dedikleri şu 3. Binyıl’da mansur ve müeyyed eylesin... Cenâb-ı Hakk’ın razısına uygun çalışmalar yapmamızı, yapmanızı cümlenize nasîb eylesin...

Dîn-i mübîn-i İslâm’ı, sahabe-i kiramın çalışmaları gibi çalışmalarla, dünyanın her yerine yayalım! İslâm’ı öğretelim! Hele hele kendi beldelerimizde, İslâm’ın tanınması, yaşanması, imanın kuvvetlenmesi, Kur’an’ın öğrenilmesi ve ahkâmının uygulanması için, elimizden gelen her türlü maddî mânevî gayreti gösterelim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinizi her türlü hayırlara vesîle olanlardan, elinden hayır çıkan, hayatı faydalı olanlardan eylesin... Çünkü insanların en hayırlıları, insanlara, mü'minlere en faydalı olanlardır. En faydalılardan eylesin, en hayırlı kimseler eylesin...

Ömrünüzü Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun geçirip, ahirete Rabbimizin sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmanızı ve bizim de varmamızı nasîb eylesin... Bu sevdiğimiz mübarek Peygamber Efendimiz'le, sahabe-i kirâmımızla, sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullàh u mukarrabîn büyüklerimizle Firdevs-i A'lâ'da buluştursun, beraber eylesin... Cemâline nazar etmeyi cümlemize ikrâm eylesin... Ve rıdvân-ı ekberine cümlemizi nâil ve vâsıl eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

13. 11. 2000 – Akra (Almanya'dan)

